

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

**Fourth Successor of the Promised Messiah and
The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community**

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN

ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. **Ahmadiyya Muslim Mission**
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452

2. **Ahmadiyya Muslim Mission**
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744

3. **The London Mosque**
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

**Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa**

Yandikwe India : Printwell, Amritsar.

Nimutonya kUandikia kUndu kOO mwenda Uvoo mwingi:

<p>1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.</p>	<p>2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744</p>
<p>3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779</p>	

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MŪandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mŭtheu wa Isilamu, Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe ũlŭ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ũũ waendeeie kwa myaka mĩongo III na ĩtatũ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tũ ĩla yaasya kana yo ĩvuanĩtw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Yĩĩ nĩ Ivuku ĩtheu ya Masilamu na ve ũtongoi mwĩlanĩu nthĩnĩ wayo ti kwoondũ wa Masilamu tũ ĩndĩ ona kwa ala angĩ ota ũu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasũvĩla maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ũalyũko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩlalavu na nũndũ ũmwe vyũ ũmũnthĩ tondũ mavuaniw'e kwa Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtũku.

Kũalyũla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩla mũvũthũ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community ĩlũlũ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kũalyũla Kulani Ntheu yĩna mũtkĩllo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathũkany'o sya nthĩ nĩkana ũtũmane ũtonye kũnyatĩkw'a kwa Andũ me kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. Ualyũlo ũũ wa yu wa Kĩkamba umĩtw'e kuma kwa ũalyũlo wa Kĩngelesa ũla na w'o umĩtw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩlalavu ala ma mwambĩĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *ala matethekie kuma ualyũlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota ũu*, uungu wa ũũngamĩ wa ũtongoi wa Mũtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe ũla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mũtiĩwa Wa-Kana wa Masia ũla Wathaniwe, Mwambĩĩĩĩlyo wa Ngwatanĩlo ĩno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na ũtw'ĩkĩthye ũalyũlo ũũ uumo wa ũtongoi kwa asu ala mesĩ kĩthyo kya Kĩkamba na We navingũe ngoo syoo kũwelekela ũtũmane ũũ wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

1. AL-FATIHA.....	1
2. AL-BAKARA.....	2
3. AALI-'IMLAANI.....	71
4. AL-NISAA.....	112
5. AL-MAAIDAH.....	156
6. AL-AN'AAM.....	187
7. AL-A'RAAF.....	220
8. AL-ANFAAL.....	255
9. AL-TAUBA.....	270
10. YUNUS.....	298
11. HUD.....	318
12. YUSUF.....	341
13. AL-RA'D.....	361
14. IBRAHIM.....	370
15. AL-HIJR.....	379
16. AL-NAHL.....	387
17. BANI ISRAIL.....	407
18. AL-KAHF.....	422
19. MARYAM.....	440
20. TAA HAA.....	452
21. AL-ANBIYA.....	470
22. AL-HAJJ.....	485
23. AL-MUMINUUN.....	500
24. AL-NUR.....	514
25. AL-FURKAAN.....	528
26. AL-SHU'ARAA.....	540
27. AL-NAML.....	560
28. AL-KASAS.....	575
29. AL-'ANKABUUT.....	591
30. AL-RUUM.....	603

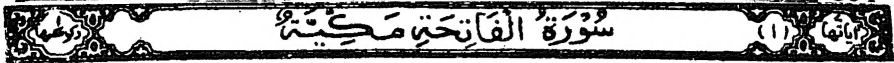
UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

31. LUQMAN.....	613
32. AL-SAJDAH.....	620
33. AL-AHZAAB.....	625
34. AL-SABA.....	640
35. AL-FATIR.....	650
36. YAASIIN.....	659
37. AL-SAAFAAT.....	668
38. SAAD.....	683
39. AL-ZUMAR.....	693
40. AL-MU'MIN.....	707
41. HAA MIIM SAJDA...	721
42. AL-SHUURAA.....	730
43. AL-ZUKHRUF.....	741
44. AL-DUKHAN.....	751
45. AL-JATHIYAH.....	757
46. AL-AHQAF.....	763
47. MUHAMMAD.....	770
48. AL-FATH.....	777
49. AL-HUJURAAT.....	784
50. QAF.....	788
51. AL-DHARIYAT.....	794
52. AL-TUUR.....	800
53. AL-NAJM.....	805
54. AL-KAMAR.....	811
55. AL-RAHMAAN.....	817
56. AL-WAAKIAH.....	824
57. AL-HADIID.....	832
58. AL-MUJAADILAH...	839
59. AL-HASHR.....	845
60. AL-MUMTAHANAH..	850

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN.....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHTHIR.....	902
75. AL-KIYAAMAH.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

88. AL-GHAASHIYAH.....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS.....	953
92. AL-LAIL.....	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR.....	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL.....	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR.....	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH.....	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵi ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2.Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵi syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3.Ūla Usŵŵtwe nŵi ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4.Mwŵai wa Mŵthenya wa ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5.We wŵi weka Nue ithyŵi tŵthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6.Tŵtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o-----

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7.Nzŵa ya asu ala We ūmanengete
maŵathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵi ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

¹ *Mŵsomi ndakathyoekw'e nŵi ndeto 'Waku' etŵkŵle kana 'maghzoob' nŵi ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka ūla weekiwe nŵi Ayuti. Ūneeni ūŵ nŵi mŵvingue na ndŵŵweta ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵi ūthatu wa andŵ ala angŵi ota ūu ala matonya kŵŵkwata.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٢)

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medīna)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ŵla Usŵŵtwe nŵ Ŵlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ŵla Ŵmanyi-W'onthe.

الْأَمِّ ②

3. Yŵi nŵ ŵvuku yŵanŵ; vatiŵ nzika nthŵnŵ
wayo; nŵ Ŵtongoi kwa ala alŴngalu,

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ③

4. Ala metŵkŵlaa maŴndŴ ala matonekaa,
na malŴmasya Mboya, na ala maumasya
katŵ wa syŵndŴ ila Ithyŵ tŴnenganŵte
kwoondŴ woo;

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

5. Na ,mametŵkŵlaa maŴndŴ ala
mavuanŵtwe kwaku we, na ala
mavuanŵtwe mbee waku, na mo mena
mŴkŵlo mŴlŴmu wa maŴndŴ ala
matanamba kŴvika.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ⑤

6. Mo nŵmo ala maatŵlaa Ŵtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ⑥

7. Asu ala maleete kwŵtŵkŵla----no ŴndŴ
Ŵmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŴmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ
لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵte
Ŵsŵlo ŴlŴ wa ngoo syoo na matŴnŵ moo,
na ŴlŴ wa metho moo ve kŵsŵŵŵ; naw'o
nŵ Ŵsŵlo mŴnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَارِهِمْ غَشَاةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑧

LUKU 2

9. Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oyĩla mo ti etĩkĩli ona vanini.

10. Mo nĩmatonya *kwenda* kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metĩkĩlaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11. Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilflo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12. Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvyee kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwaĩla ma mũuo tũ.'

13. Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14. Na yĩla matavw'a, 'Itĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩkĩla ũndũ andũ ala atumanu metĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15. Na yĩla mo makomana na ala metĩkĩlaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ila mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ no ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْاٰخِرِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۰

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
عَذٰبٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝۱۱

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝۱۲

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۳
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السّٰفِهَآءُ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السّٰفِهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۴

وَإِذَا لُقِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا آمَنَّا بِحُجَّتِ اللّٰهِ اِلَى
نَبِيِّنَا اِنَّمَا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزٰوْنَ ۝۱۵

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamĩsilĩla ngũĩ yoo na kũmaeka maendee nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga ta ilalinda.

اللَّهُ يَسْتَفْزِي بِهِمْ وَيَبْذُلُهُمْ فِي طُعْيَانِهِمْ
يَهْتُونَ ⑤

17.Aa nĩmo ala mosete İvĩtyo makayĩkũany'a na Otongoi; İndĩ Otandĩthya woo ndũmaetee Otandĩthyo, ona mo maitongoew'e nesa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ فَمَا رَجِعَتْ بُحَارُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑥

18.Ngelekany'o yoo nĩ ta ya mũndũ ūla wavuvie mwaki, na yĩla wamũĩkile ndeenĩ syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwawetangie kyeni kyoo na kũmatia kĩvĩdunĩ kĩnene; mo mayonaa nthĩ.

مِثْلَهُمْ كَمِثْلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَّهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ⑦

19.Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda; kwa ūu mo maikasyoka.^{1*}

صُمُّ بَكْرٌ عَمَىٰ لَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑧

20.Kana nĩ ta mbua nene kuma mathweonĩ, nthĩnĩ wayo ve kĩvĩndu kĩnene na kĩtalalĩki na ūtisi; mo mekĩlaa syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo nũndũ wa kĩtalalĩki maikĩla kĩkw'ũ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyũlũlũkĩte alei.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودَ النَّبِيِّ وَاللَّهُ فِيهِمْ بِالْكَفْرِ يَنْ ⑨

21.Nĩ vakuvĩ ūtisi kũvulya woni woo, o yĩla w'o wamatisĩla, maendelaa nthĩnĩ waw'o; na yĩla w'o wamatukĩla maũngamaa ki. Na takethwa Ngai

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُنْظِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْهُوًا فَيُظِلُّهُ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑩

¹ *Mũsoa ūũ nũtonya kwĩthwa ūineena ūũũ wa mũthemba ūmwe wa angangani ala vaa mekwĩwa kana mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda nũndũ wa kũnyuva kwoo kwa kũlea kwĩthukĩĩsya ūla w'o, kũlea kũneena ūla w'o na kũlea kũwona. Kwa ūu, mo nĩmaivatĩe iĩlko syoo kũmanyũ kwa kwĩyendea na mo ene meevĩngĩla nthĩnĩ.

**Mwene Vinya W'onthe nŵwendie, We aŵ
atonya kwosa kwona kwoo na kwŵ'a
kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena utonyi wa kwŵka Ond0
w'onthe Ŵla We wendaa.**

LUKU 3

22. Inyw'ŭ andŭ, mŭthaithei Mwŭlai
wenyu Ŭla wamŭmbie inyw'ŭ na asu ala
maŭ mbee wenyu; nŭkana mŭtonye
kwŭthwa alŭngalu;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

23. Ula wamf̣ẉḳf̣ḥṣye ntḥ kẉf̣ḥwa
Okomo kwondū wenyu, na Itu nayo ta
ḳf̣ala, na aṭOma ḳẉ'0 ḳf̣theea kuma
mathweoṇf̣, na kwoondū wakyō,
ṇf̣waetie matunda kwoondū wa ōtethyo
wenyu; kwa ōu, m̄Ōikamẉf̣anany'e Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ngai ing̣f̣
omẉf̣ṣf̣.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِهَؤُلَاءِ أَدْنَاءَ وَإِنَّمْ تَعْبُدُونَ ۝

24. Na ethwa inyw'T mwI'na nzika T010 wa kIla ithyI t0theetye kwa m0th0k0mI Wait0, I'ndI etei kIlungu kIlyi takyo, na metei atetheesya menyu 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'T mwI ma w'o.

وَأَن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ وَفِيلَةٍ وَأَدْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٧﴾

25. Indī inyw'ī mwalea kw'ika Ou--- na
mūikeka Ou ona Indī---- Indī Isūv'ei
Mwaki, Ōla ngū syaw'o nī andū na
mavia, Ōla ūseūv'itw'e kwoondū wa alei.

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۖ أَفَإُذَنْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾

26. Na tavany'ai ūvoo mūseo kwa ala metiklāa na kwika mawla maseo, kana ve Mīunda ūa ūvūtīlāa tōlūsī kafi wayo kwoondū woo. O yīla mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

kʃlŋgu kʃmwɛ kya matunda kuma vo,
mo makaasya: ‘Kʃi nʃkyo ithyʃ
twanengetwe mbee,’ Oyʃla no syʃndʊ
ivwʹanene na isu tʊ ʃla ʃkaetwe kwoo.
Na mo makeethwa na endwa atheu vyʊ,
na vau nthʃiʃi nʃwo *mo* makekalaa.

ثُمَّ رَزَقْنَاهُ أَهْلًا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَوَيْنَاهُ مَتَابِعًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kUnengane ngelekany'o ona ya Umuu ona kana nini kUvita Ou. Ala mefIkIlaa nImesi kana yo nI w'o kuma kwa MwIai woo, oyIla asu ala maleaa kwItIkIla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o Ou?' NI aingI ala We UmawIlaa kwItIwa na mavItyo nUndu wa w'o, nanI aingI We UmawIlaa kwItIwa na mavItyo waw'o, na vatI onaUmwe Ila We UmawIlaa kwItIwa na mavItyo ateo ila mbaa-matU.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيَ أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةٌ
مَّا نَفَقَهَا فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَا ذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٦٠﴾

28. Ala manangaa Otianŋo wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho Itina wa kOtianŋa
na matilanganasya maOndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'ontho wŋyŋŋe
makwatanw'e na kOseUvya kŋthokoo ŋŋŋŋ
wa nthŋ; aa nŋmo mena wasyo.

الَّذِينَ يَقْضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٨٥﴾

29. Inyw'I mŭtonya ata kŭmŭlea Ngai
Mwene Vinya W'onthe? YIla inyw'I
mŭtaI thayŭ. We nIwamŭnengie inyw'I
thayŭ, na IŭdI we akamŭkw'Ithya inyw'I,
na IŭdI akamŭtŭnga inyw'I mwIthwe
thayŭ, na IŭdI kwake nIkw'o inyw'I
mŭkatw'IkIthw'a ma kŭsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْيَاكُمْ ثُمَّ
يُسَيِّئُكُمْ ثُمَّ يُخْسِئُكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

30. We nī We ūla wamŭmbŭie inyw'ĩ syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ; na ĩndĩ We eelekela ĩtunĩ na ameanĩsya ta matu mũonza; na We nũsvĩrĩ svĩndũ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَافِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
 اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ
 بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nyie ngilīīye kūmūnyuva mūtongoi īlūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūŭtafaa We na ndaīa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīie, ‘Nyie nīnīsī ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیْفَةً
قَالُوْۤا اَتَجْعَلُ فِیْهَا مَنْ یُّفْسِدُ فِیْهَا وَیَسْفِكُ الدِّمَآءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّیْۤ اَعْلَمُ
مَآ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

32. Na We nīwamūmanyīisye Atamu masyīṭwa onthe , na īndī aia syīndū ila syaī na masyīṭwa asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nyie masyīṭwa ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلٰی الْمَلٰٓئِكَةِ
فَقَالَ اَنْۢیُّوْنِیْ بِاَسْمَآءِ هٰۤؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ۝

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyīītye,’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’onthe, ūla-Mūī.

قَالُوْۤا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَاۤ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ
الْعَلِیْمُ الْحَكِیْمُ ۝

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyīṭwa masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyīṭwa masyo, We aisye ‘Nyie ndyaamūtavya kana Nyie nīnīsīyīsī syīmbithī sya matunī na sya īlūlū wa nthī, na kana Nyie nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يٰۤاٰدَمُ اَنْۢیُّۤیْهِمْ بِاَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّا اَنْۢۤاٰهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ
قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّیْۤ اَعْلَمُ غَیْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ۝

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyei Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyei ateo īvilisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْۤا اِلَّاۤ اِبْلِیْسَ
اَبٰی وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِیْنَ ۝

eethwa na Ong'endu; na we aī katī wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaaī kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOtī OO mOikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

37. Indī Satani nīwatumie matiOoka me eli nOndO wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve utOo wenyu tOlū wa nthī, na kyaOya kwa tVinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

38. Na Indī Atamu nīweemanyīisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa Ou, We nīweethiOie kOmiwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena Ouū, na AusOftwe nī tei.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola OkaOatīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia tOlū woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَائِعًا وَقَمًا يَاتِيكُمْ مِنْ هُنَا مِمَّنْ يَتَّبِعْ هَذَا لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

40. Indī mo asu ala makalea kwītkīla, na kwitw'Tkīthya Syana Syakwa ta OvūngO, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie tOlū wenyu,

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السَّبِيلَ الَّتِي اتَّعْتُمْ عَلَيْهَا

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaiŋŋtwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

42.Na ŋŋkŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋ.

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋaa andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋsoma ŋvuku? ŋndŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivya,

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ *onthe*.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِيهٖ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي شَيْئًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾
اتَّقُوا رُونَ النَّاسِ بِالْبِرِّ وَتَسْخَرُونَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَتَلَوْنَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْغَاشِيِينَ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَإِنَّهُمْ إِلَىٰ
رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٦﴾

يَذَرْنِي إِبْرَاهِيمَ إِذْ كُرُوا يَتَعَتَّى الْآبَى الْأُمَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

49. Na kīai mūthenya ūla thayū ūtakekala vandū va thayū ūngī ona vanini, ona ūvoyaŋī ndūketīkīlwa kwoondū wa w'ō; ona ītuvi yīikoswa kwoondū waw'ō; ona mo maikatetheew'a.

وَأَنْقَرُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamumisye inyw'ī kuma kwa andū ma Valao, ala mamūthīnisye inyw'ī na ūsilīlo mwai, makīsyūaa syana syenyu sya ivīśī na kūtia iveti syī thayū, nthīnī wa ūndū ūū, vai ūtato mūnene kwenyu kuma kwa Mwīai wenyu.

وَأَذِّنْ لَكُمْ قُرْنًا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ يُسْوَئُكُمْ سَاءَ الْعَذَابُ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ فِرْعَوْنِي ذَلِكُمُ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twaūaanisye ūkanga kwoondū wenyu, na nītwamūtangīīe inyw'ī, na twamanyw'īthya kīw'ū andū ma Valao, o mūsyāīīsyē.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

52. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamūnengie Mose watho wa motukū mīfongo īnā; na īndī inyw'ī mwoosa kasaū kwoondū wa ūthaihi we atevo na inyw'ī mwai eki–ma–naī.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na ītina wa ūū, Ithyī nītwamūekeie inyw'ī, nīkana mūtonye kūtūnga mūvea.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamūnengie Mose Ivuku na Kīvathūkany'a, nīkana inyw'ī mūtonye kūtongow'a nesa.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

55. Na lilikanai ūinda yīla Mose wamatavisye andū make: 'Inyw'ī andū makwa, nīmwīwīīīsyē inyw'ī ene mūno

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ

n0nd0 wa kwosa kasa0 kwoond0 wa Othaithi; kwa 0u Ithiuei inyw'I kwa M0mbi wenyu, na moaei and0 menyu ene; 00 n'w'o 0seo m0no kwenyu;' IndI We n'weethi0ie k0mwelekela inyw'I E-na 0uu. Vate nzika, We nI M0syokean'fa-Wa-KaingI ena 0uu na Aus0ftwe nI tei.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

56.Na lilikanai yIla inyw'I mwaisye, 'We Mose, ithyI t0i0kwit'ikIla we ona vanini, k0vika t0mwone Ngai Mwene Vinya W'onthe 0thy0 kwa 0thy0; na IndI kItetemo kya nthI nIkyam0kwatie inyw'I om0ketee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَسُوسِي لَنَا نُونُ بْنُ لَاحِ حَتَّى نَرَى اللَّهَ هَمَزَةً
فَأَخَذْنَاكُمْ الصَّيْقَةَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na IndI IthyI nItwam0thay00kisyey inyw'I Itina wa kIk'w'0 kyenyu, nIkana inyw'I m0tonye k0t0nga m0vea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na IthyI nItwatumie mathweo kwIthwa muunyI t0l0 wenyu na twam0theesye inyw'I Manna na Salwaa t0l0 wenyu t0kyasya, 'Yai katI wa syInd0 nzeo ila IthyI t0nenganIte kwoond0 wenyu,' namo mayaatt0vItIsya IthyI, IndI mo nImo meevItIsye ene.

وَوَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَ
السَّلْوى كُلَّاءٍ مِنْ طَيْبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَ
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na lilikanai Ithinda yIla IthyI twaisye, 'Likai nthInI wa nd0a Ino na yai kIla inyw'I m0kwenda – nthInI wayo – kwa wingI; na likIlaI mbingIlonI mwInyivItye na asyai, 'Ngai t0ekee ithyI naI sit0.' IthyI t0kam0keke inyw'I naI syenyu na t0kanengane wongeleku kwa asu ala mekaa ma0seo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋtw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeisy ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na ilŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيبًا قَالَ
عَلِمَ كُلُّ أَنَابٍ مِّشْرَبَهُمْ كُلًّا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ
اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ lŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyi syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ لَنْ نُّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا
وَتَنَائِبُهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبْدَلُونِ
الَّذِي هُوَ أَرزَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ طَعَامًا فَإِنْ
لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَغَضِبَ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii---- nguthu ona yiva kuma katwa ii Ila yitkila Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o, na Muthenya wa MuminOkilyo, na yika meko maseo, Ikeethwa na Ituvi Iseo kwa Mwai woo, na vai wia Okoka Iulu woo, ona maikakwatwa ni kyeve.

64. Na lilikanai vinda yila Ithyl twoosie Otianfo kuma kwenyu na twookilya Kima Iulu wenyu tOkyasya "Kwatai mUluMitye maUndu ala Ithyl tUmUnengete inyw'I, na lilikanai maUndu ala mevo, nkana mUtonye kUtangIwa.'

65. Na Itina wa Ou, inyw'I nImwasyokie Itina; na takethwa ti Undu wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kUmwelekela inyw'I na tei Wake, vate nzika, inyw'I mwIthwa mwaI katI wa ala maI na wasyo.

66. Na vate nzika, inyw'I nImUmanyIte mUminOkilyo wa asu katI wenyu, ala mavItisye Iulu wa Ovoo wa Savato. Kwa Ou, Ithyl nItwamatavisye mo: 'Inyw'I tw'Ikai malaI, mUsonoketw'e'.

67. Uu Ithyl nItwamItw'IkItisye Isu ta ngelekany'o kwa andu ma Ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta UmanyIsyo kwa asu ala mamOkila Ngai.

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye andu make: 'Ngai Mwene Vinya

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّٰرِفِينَ
الضَّٰلِّينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٣﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَآذَرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِرِينَ ﴿٦٦﴾

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَ
مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا

W'onthe emwiyafa inyw'I m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkulya, 'We wivua ng'Uf naitu?' We asya, 'Nye nimantha wivitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Umwe wa ala atumanu.

بَقْرَةً قَالُوا اتَّخَذْنَا هَؤُلَاءِ أَعْوَدًا لِلَّهِ إِنَّهُمْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nfkana atuvathukanisye n' ng'ombe yilylata.' We amasungfie, ' Ngai easya n' ng'ombe ite ng'U na ite nini ya m'ika, y' vu kat' wa syell' na nima; yu ikai undu mwilyafawe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا بَكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ
فَأَفْعَلُوا مَا تُؤْمُرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nfkana atutheesy' ithy' n' ya langi mwaU.' Nake amea: Ngai easya: 'n' ng'ombe ta nziu vanini, ntheu y'na oito m'uso; ya kwendeesya am'loeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقْعُ لَوْهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwifai waku atuvathukanisye n' y'va, n'ndu ng'ombe syonthe syloneka iw'anene kw'itU, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithy' ow'o n'kutongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَهْتَدُونَ ۝

72.We asungfa, 'Ngai easya n' ng'ombe itaafma na m'ulaU kana k'ung'ithya m'unda; ite usuke; ya mw'f' Umwe.' Namo maasya, 'Yu n'nd' waete ula w'o.' Na ind' mo n'mam'ng'eie, ona kau kavaa ta kethwa mo mayaaika uu.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِئْنٌ فِيهَا قَالُوا لَنَنْجِيَنَّكَ
بِالْحَقِّ فَذَبِّحْنَاهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73. Na lilikana ivinda yila we wamūaie mūndū na mweethwa na kīvathūkany'o katī wenyu nūndū wa ūu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini maūndū ala inyw'ī mwavithie.

وَلَا تَقْتُلُوا نَفْسًا قَدْ زُرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا
كُنْتُمْ كَاتِبُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na īndī Ithyī twaisye, 'Mūkūnei we muaani kwoondū wa kīlungu kya īvītyo yila mūawa wīkītwe, 'ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengae thayū ūla mūkūw'ū na amwonasya inyw'ī Syama syake nīkana mūtonye kūmanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعُضْوِهِ كَذَلِكَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ الْمُتَوَنِّتُ
وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

75. Na īndī ītina wa ūu ngoo syenyu nīsyeehīwe syūmīthītw'e ta īvia kana mbūmangū mbee; nūndū katī wa mavia ve amwe mavītlasya tūlūsī nthīnī wamo, na ve amwe ala katī wamo maumasya kiw'ū yila maatūka. Na mūno katī wamo ve ala menyivasya ene nūndū wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشْقُقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ
وَأَنَّ مِنْهَا لَمَّا يَغْفِلُ عَنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَاذْكُرْ اللَّهَ
يُعَاقِبِ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

76. Inyw'ī mwīna wīkwatyo kana mo makamwītīkīlaa inyw'ī oyila nguthu īmwe kuma katī woo yīthītwē yīmīthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ītina wa mo mamina kūmīw'a na īndī kūmīmanya yo na nīmamīmanye yo nesa mūno.

اِفْتَضَحُوا أَنَّ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْعَوْنَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يَنْجُرُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ
وَهُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Na yila mo makomana na ala metīkīlaa maasya, 'Ithyī nītwītīkīlaa,' na yila makomana mūndū na ūla ūngī me oka, maasya, Inyw'ī mūmamanyīasya maūndū ala Ngai Mwene Vinya

وَإِذَا قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِضُغْمٍ
إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

W'onthe Um0thafsyey inyw'ĩ nĩkana mo matonye k0kaananĩa nenyu mbee wa Mwĩai wenyu? Indĩ inyw'ĩ nom0kamanya?'

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesĩ ma0nd0 ala mo mavithaa na ala maumb0laa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَمَا يُغْلِبُونَ ۝۵

79.Na amwe moo mayĩsĩ k0soma; mo mayĩsĩ ĩvuku ateo mawoni moo ene ma 0v0ng0, na vai 0nd0 mo mekaa ateo k0talithya.

وَمِنْهُمْ أَقْبِيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ لَآئِلًا يَطْتَلُونَ ۝۶

80.Kwa 0u, woo nĩ wa asu, ala maandĩkaa ĩvuku na moko moo ene, na Indĩ makyasya, 'Yĩĩ yumĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,' nĩkana matonye k0kwata thooa m0v0th0 n0nd0 wayo, woo nĩ woo Indĩ, n0nd0 wa ma0nd0 ala moko moo maandĩkĩte, na woo nĩ woo n0nd0 wa ma0nd0 ala mo ene mekaa.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ۝۷

81.Namo maasya: 'Mwaki nd0kat0kiita ithyĩ ateo kwa matuk0 mav0th0' Asya: 'Inyw'ĩ nĩmwosete watho kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga watho Wake ona Indĩ. Kana inyw'ĩ mwĩneena ĩ0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma0nd0 ala inyw'ĩ m0tamesĩ?

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَ؟ أَهَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝۸

82.II, 0la ona wĩva wĩkaa 0th0ku na 0thy0l0l0kĩtwe nĩ naĩ syake--- asu nĩmo ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَتُهُ فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْلَبُ النَّارِ لَهُمْ فِيهَا خُلْدٌ ۝۹

83.Indĩ mo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo-asu nĩmo ekali-ma-ĩtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai *ñinda* yĩla Ithĩyĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw'ĩ mũikathaitha *kĩndũ kĩngĩ* ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na *onany'ai* ūseo kwa asyai menyu; na andũ ma mũsyĩna ndiwa na ngya; na neenai na andũ nesa na lũmyai Mboya, na ĩvai Saka; ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwaaalyũkile na ūemu, ateo avũthũ menyu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۚ وَالْأُولَٰئِكَ إِحْسَانًا ۖ وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai *ñinda* yĩla Ithĩyĩ twoosie ūtianĩo kuma kwenyu: kana inyw'ĩ mũiketa nthakame syenyu kana kũmalũngya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yenyu; na inyw'ĩ nĩmwalũlũmĩlie ūu; na nĩmwĩthĩtwe mwĩ ngũsĩ ya ūu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُعْرِضُونَ أَنفُسَكُمْ ۖ قُلْ دِيَارُكُمْ ثُمَّ اقْرَأُوا ۖ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw'ĩ mũkũmoaa anaaĩthe menyu ene na kũlũngya nguthu ĩmwe ya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yoo, mũkĩtetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ ĩolũ woo na wathavu na wĩki-wa-naĩ. Namo mooka kwenyu ta ngombo nĩmũmovoasya, oyĩla kũlũngw'a kwoo kwaĩ kũvatane kwenyu. ĩndĩ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlaa kĩlungu kĩmwe kya ĩvuku na kũkĩlea kĩla kĩngĩ? Kwa ūu, vai ĩtuvi kwa ala mekaa ūu katĩ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُعْرِضُونَ قُرْبَىٰ ۖ وَنُكْرًا مِّن دِيَارِهِمْ ۖ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَةِ ۚ وَإِن يَأْتُواكُمُ اسْرَىٰ فَتْلَوْهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتَوَمِنُونَ بِبَعْضِ الرُّكْتَبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ فَنَاجِزٍ ۚ مَّن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlŋl wa thayū ū ū
wa yu; na Mūthenya wa ūtwio mo
makatwawa ūsilŋlŋl ūla mwai vyū; na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē
ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

87.Aa nŋmo ala mendie thayū wa nthl
ŋno mbee wa Itu. Kwa ū ū ūsilŋlŋl woo
ndūkavūthangw'a ona mo
maikatetheew'a kwa nzŋa ŋngŋ ona yŋva.

LUKU 11

88.Na ow'o, Ithyŋ nŋtwamūnengie Mose
Ivuku na twamūatŋŋŋŋ Athani angŋ ŋtina
wake maatŋŋe nyaŋŋ syake; na Isa Yesu
mwana wa Malia, Ithyŋ nŋtwamūnengie
Syama syŋyonanŋŋŋŋ, na twamwŋkŋa
vinya na Veva wa ūtheu. Kwa ū ū ŋndŋl,
kŋla ŋvinda Mūtūmwā wamūvikŋa ena
maūndū ala inyw'ŋ ene mūtekwenda,
mūkeekathŋŋa na kūmatw'ŋkŋthya amwe
ta akengani na kūmoaa angŋ?

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'ŋkŋtwe
nŋ ivw'ŋki.' 'Aiee, Ngai Mwene Vinya
W'onthē nūmaumanŋe mo nūndū wa ūlei
woo. Mo metŋkŋlaa maūndū o mavūthū.

90.Na yŋla Ivuku yookie kwoo kuma
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē,
yŋkŋanŋŋŋŋŋŋ maūndū ala me vamwe
namo----- na mbee wa ū ū mo
nŋmavoyete methwe na ūkŋŋyo ŋūlū wa
alei----- ŋndŋ kŋla mo meesŋ kyamavikŋŋe,
mo nŋmakŋleile. Kŋlumo kya Ngai
Mwene Vinya W'onthē kŋthwe ŋūlū wa
alei.

يُودُونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَنَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا
يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالزُّبُرِ
وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَآتَيْنَاهُ بُرُوجَ الْقُدُسِ
أَفْكُلْنَا كَمَا كَمَرُ رَسُولٍ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَقَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَقَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَقِيلَ
لَهُمْ قُلُوبُنَا لُغْلُغٌ فَكُلُوا مِمَّا عَرَفُوا قَلِيلًا ۖ فَلَغِنَّ اللَّهَ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٩١﴾

91.Kŵla mo mathooetye mathayũ moo nakyo nĩ kŵthũku: nĩ kana matonye kũmalea maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, makĩmena Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakatheesye mumo Wake ũlũlũ wa athũkũmi Make o ũla We wendaa. Kwa ũu, mo nĩmakwatie ũthatu ũlũlũ wa ũthatu; na ve ũsililo ũthĩnasya kwoondũ wa alei.

يَتَسَاءَلُونَكَ عَنِ الْغَيْبِ مَا نَبُئُكَ فِيهِ أَشَدَّ حَسَابًا
بَلْ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ شَيْءٌ وَهُوَ أَعْلَمُ الْغُيُوبِ
يَوْمَ يُنَادِي الْمَلَائِكَةُ سَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّكَ فِي الْمَلَكُوتِ
وَيُسَبِّحُكَ الْمَلَائِكَةُ الْمَغْشُوبَاتُ
فِي الْمَلَكُوتِ ۝٩١

92.Na yĩla mo matavw'a: 'Itĩkĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, mo maasya: 'Ithyĩ twĩtĩkĩla maũndũ ala matheetw'e ĩtina wa asu, oyĩla nĩw'o W'o, ũkĩanĩsya kĩla mo mena kyo. Asya: 'Nĩkĩ, ĩndĩ,inyw'ĩ mwatatie kũmoaa Athani ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee wa ũu, ethwa inyw'ĩ mwaĩ etĩkĩli?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْكُثُوا فِي مَنَازِلِكُمْ الَّتِي نَزَّلْنَا بِهَا الْأَنْبِيَاءَ قَالُوا إِنَّ مَوَاقِدَ الْبَنَاتِ وَأَصْنَافَ الْبَهَائِمِ وَأَرْسَالَنَا
وَالْمَلَائِكَةُ وَالْأَنْبِيَاءَ نَحْنُ الْمَوَدَّةُ
مُصَدِّقَاتُ لِمَا مَعَهُمْ قُلْ قَوْمُ تَقَاتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَوَدَّةُ ۝٩٢

93.Na Mose nĩwookie kwenyu ena Syama syĩyonanĩtye, na ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwoosie kasaũ kwoondũ wa ũthaiithi we atevo, na inyw'ĩ mwaĩ eki-ma-naĩ.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِيهَا
فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا ۚ سَأُصْلِحُوا الْبَدَنَ
وَأَن تَصْغُرُوا فِي الْأَرْضِ ۚ قُلْ أَتُحِبُّونَ ۝٩٣

94.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twoosie ũtianĩo kuma kwenyu, na twookĩlya Kĩĩma ũlũlũ wenyu, tũkyasya, 'Kwatai mũlũmĩtye maũndũ ala Ithyĩ tũmũnengete inyw'ĩ na ĩthukĩĩsyei; namo maisye 'Ithyĩ nĩtũkwĩw'a na nĩtũũlea; na ngoo syoo nĩsyausũtwe nĩ wendo wa kasaũ nũndũ wa ũlei woo. Asya: 'Kĩla mũĩkĩĩlo wenyu ũmwĩyĩfaaa nĩ kŵthũku, ethwa mwĩna mũĩkĩĩlo ona ũmwe!'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا قُلُوبَكُمْ بِحَمْدِ رَبِّكُمْ
وَأَسْمِعُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِلْمَ لَعَلَّكُمْ يَهْتَدُونَ
يَوْمَ يُنَادِي الْمَلَائِكَةُ سَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّكَ فِي الْمَلَكُوتِ
وَيُسَبِّحُكَ الْمَلَائِكَةُ الْمَغْشُوبَاتُ
فِي الْمَلَكُوتِ ۝٩٤

95.Asya: 'Ethwa ūtūo wa itunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī *onthe* mate vo, ilīlei kīkw'ū indī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الدِّينَ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَنِيًّا
دُونَ الثَّامِنِ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٩٥

96.Indī mo maikakīlīla ona indī, nūndū wa maūndū ala moko moo matongoisye mbee woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa eki-ma-naī.

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَلَّ مَتَّ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ٩٦

97.Na vate nzika, ūkamona mo mena itomo yingī ya thayū mbee wa andū ala angī, ona kūvītūka asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī. Kīla ūmwe woo endaa takethwa nūnengwe ūkūū wa myaka ngili imwe, indī kūmengwa ūkūū ūsu ndūkāmūvetanga kuma ūsilīlonī; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala mo mekaa.

وَلَقَدْ نَعَّمْنَا أَحْمَرَ الثَّامِنِ عَلَى حَيَاتِهِ وَمِنَ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ هُمْ لَوِ يَعْتَرِفُ سَنَةً وَمَا هُوَ
بِمُزْجَجٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعْتَرَفَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِمَا يَعْمَلُونَ ٩٧

LUKU 12

98.Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yītheea itūū wa ngoo yaku kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ila yīanīlasya kīla kyayītongoesye, na nī ūtongoi na ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ
بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا
لِلْمُؤْمِنِينَ ٩٨

99.Nī 'Ūla ona wīva nī mūmaitha wa Kavilieli, na Mīkaeli, indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ٩٩

100.Na vate nzika, Ithyī nītūtheetye Syama syīyonanītye kwaku, na vai ona ūmwe wileaa ateo ila mbaa-matū.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ١٠٠

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo Iwikasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUkilo.

أَوَكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَل

الْأَثَرُ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

102. Na yu ylla Mütümwa Ukite kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIlanIsya maÜndÜ ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andÜ ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mIongo yoo, ta mataamba kÜyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا

مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ

اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

103. Namo maatIlaa Ila nZia yaatlIwe nI andÜ aemu nthInI wa ÜsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andÜ aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIsya andÜ ÜvÜngÜ na Okengani. Namo maatIlaa maÜndÜ ala mavuanIw'e ala alaIka eli kÜya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamÜmanyIsya ona Ümwe kÜvika ylla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Üu mÜikalee kwItIkIla.' Kwa Üu andÜ nImeemanyIsye kuma kwoo TüÜ wa maÜndÜ ala meekIie kIvathÜkany'o katl wa mÜndÜ na mÜka, IndI mo mayaamwIka mÜndu naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI kwa ngal IngI andÜ aa nImekwImanyIsya maÜndÜ matameka naI kana kÜmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyÜ kana we Üla ÜtwaIlaa maÜndÜ aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayÜ moo nakyo nI kIthÜku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ۖ وَ

مَا كَفَرُ سُلَيْمُ وَلَا كَانَ الشَّيَاطِينُ كَافِرًا يَعْلَمُونَ

النَّاسَ السَّحَرَةَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ

هَازُوتَ وَمَا زُوتَ وَمَا يَعْلَمُ مِنَ أَحَدٍ خَفَ

يَقُولًا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا

مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَآئِرٍ

بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَقَدْ عَلِمُوا لِمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي

الْأَفْجَقِ مِنْ خَلْقٍ قَدْ وَكُنِسَ مَا سَرُوا بِهِ أَنْفُسُهُمْ

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

104. Na takethwa mo nimeetfklfite na kwika ulungal, vate nzika, methwa na ituvi ise kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nfmamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَنُفِثَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَئِنَّهُمْ لَكَاثِبُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'I ala mwitfklaa! Mũikasye, 'Raaia' Indf asyai, 'Unzurnaa,' na ithukfseyi. Na ve ūsilflo wī woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetfklaa katf wa Andū ma Ivuku, kana kuma katf wa ala mamwlananasya Ngai na ngai ingf, mayendaa ūseo ona wīva ūitheew'a kwenyu kuma kwa Mwai wenyu, Indf Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nī wa wingfvo mwingf.

مَا يَذُكُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشَّارِكِينَ أَنَّ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ غَيْرِ مَنْ ذِكْرُهُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. Mūsoa ona wīva ūla Ithyl tūtumaa ūūla kana tūkaŭveta, Ithyl nftŭetae ūngf mūseo kūvīta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowfīf kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwika ūndū w'ontho ūla We wendaa?

مَا نَسْخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ لِيَخْلُصَ إِلَيْكُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowfīf kana ūsumbf wa matu na nthf nī wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mūsŭvīf kana mŭtetheesya kwoondū waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنَّ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

mUseo vyū, akeethwa na Ituvi yake yīna Mwīai wake. Vai w'ia *Okoka* Iōlō wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maŋgeme Iōlō wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maŋgeme Iōlō wa vathei; oyīla i-nguthu *syel* isomaa Ivuku *oyīmwe*. Na ota ōu now'o ala maataī na ōmanyi maneenie, Ōndō mo maasya. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī woo Mōthenya wa Uthayōōkyo Iōlō wa maŌndō ala mo mateefkīlanāa nthīnī wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ قَالَ اللَّهُ
يُحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ١١٤

115.Na nōō ōla ōte mōlōngalu mōnene kōvīta ōla ōvatānaa syīlwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīlāfwa nthīnī wa makalō ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na ōmanthaa kōmananga? Kōyaaīle andū ta asu kōlika vau ateo mena wia. Nī nthoni kwoo ōlō wa nthī Ino; na ōsīllo mōnene ōkeethwa wī woo nthīnī wa Nthī Ila Ingī.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ لَمَّعَ مِجَدَّ اللَّهُ أَنْ يَذْكَرَ فِيهَا
اسْمُهُ وَسَقَى فِي خَرَابِهَا أَوْ لَيْكَ مَا كَانُوا لَهُمْ أَنْ
يَذْخُلُوهَا إِلَّا عَائِقِينَ هَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١١٥

116.Na Umīlonī na Uthōīlonī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ōu o vonthe vala inyw'ī mweelekela, ūthyō wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ōkeethāwa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الشَّرِيقُ وَالْمَغْرِبُ فَإِنَّمَا تَوَلَّوْا فُتُمُ وَجْهَ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ١١٦

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīyosee mwana *We - Mwene*, 'We nī Mōtheu! Aiee, kīla kīndō kī matunī na Iōlō wa nthī nī Kyake. Syonthe nimwīw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قُنُونٌ ١١٧

LUKU 15

123. Inyw'I Aana-ma-Isisraeli! Lilikanai Inee Yakwa ylla Nyie naiie Tulu wenyu, na kana Nyie nInamUnenevisye inyw'I Tulu wa andu onthe.

124. Na k'ai mUthenya ula thayu UtakaUngama vandu va thayu Ungi ona vanini, ona kyovosya kIketikIwa kuma kwa w'o, ona UvoyaIni ona wIva ndukauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai ylla Mw'ai wake wamUtatie Avalamu na m'fao m'Ina Ila we weanIisye. We aisye 'Nyie ngaUtw'IkIthya we MUtongoi wa andu.' Avalamu amUkUlya, 'Ona kuma-katI wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'Utianfo Wakwa ndumakumbaIlasya eki ma naI.'

126. Na lilikanai hinda ylla IthyI twamItw'IkIthisye Ila Nyumba yIthwe vandu va kuendawa ni andu na vandu va mUuo; na vala Avalamu waUngeme vosei ta vandu va Mboya. Na IthyI nItwamwIyIaIe Avalamu na Isumaeli, tUkyasya 'MItthesyei Nyumba Yakwa kwa asu ala mamIthyUlUluka, na ala matiawa nthInI wayo kwoondU wa Uthaithi, na asu ala makumanaa na matulItye-ndu na kuvaluka-nthI na mothyU moo nthInI wa Mboya.'

127. Na lilikanai ylla Avalamu waisye, 'Mw'ai wakwa, utw'IkIthye mUsyI uU wIthwe wa mUuo na manenge matunda ekali maw'o ala katI woo mamwItIkIlaa

يٰٓاَيُّهَا اِسْرٰٓءِيْلُ اٰذْكُرْ وَاِذْ فَعَلْتَ الْاَيْمٰنَ عَلٰى نَفْسِكَ

وَ اِنِّىْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ يُنصَرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِذْ اٰتٰىنَا اِبْرٰهِيْمَ رُبِّيْ بِكَلِمٰتٍ فَاٰتٰىنٰهُنَّ قَالَ اِنِّىْ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمٰمًا قَالُوْا مِنْ ذُرِّيَّتِيْ قَالَ لَا يَنْتٰلُ عَهْدِيْ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثٰبَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا وَاٰتٰىنَا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلًّٔا وَّعٰهَدًا اِلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطّٰٓئِفِيْنَ وَالطّٰٓفِيْنَ وَ الرُّكْعِ السُّجُوْدِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَّارْزُقْ اٰهْلَهُ مِنَ الثَّمَرٰتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَاَلْيَوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminūkīlyo, 'We aisye 'Na ona ūla ūtamwītīkīlaa ota ūu Nyie ngamūnenge motandīthyo kwa kavinda kanini; na Indī Nyie ngamūtwa we usililonī wa Mwaki, naw'o nī wīkalo mūthūku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٤﴾

128. Na lilikanai ūvinda yīla Avalamu na Isumaeli mookīlilye myambīlīlyo ya ūla Nyūmba, *makūoya*, 'Mwīlai Waitū, mītkīle ūno kuma kwitū; nūndū We Nue Wīw'i–W'onthe Umanyi –W'onthe .

وَأَذِيزُفَعُ إِبْرَاهِيمَ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلَ
وَبَنِيَّ إِسْحَاقَ وَإِسْحَاقَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٥﴾

129. 'Mwīlai Waitū, tūt'w'īkīthye ithyī kwīthwa twī ewi Maku na *matw'īkīthye* ma nzyawa sitū andū menyivītye Kwaku. Na twony'e ithyī na nzīla sitū sya ūthaithi, na twīthiūŋe ithyī na tei; nūndū We Nue Mwelekanīli-wa-Kaingī *wīna ūuu* na Usūŋtwe nī tei.

وَبَنِيَّ وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةٌ
مُّسْلِمَةٌ لَكَ وَإِنَّا مُنَاسِكُونَ وَبَنِيَّ عَلَيْكَ أَنْتَ
الْقَوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٦﴾

130. 'Na Mwīlai waitū, ūkīlyā Mwathani kuma katī woo ene, ūla ūtonya kūmasomea Mīsoa Yaku na kūmamanyīsyā mo Ivuku na ūī na atonye kūmathesya mo; vate nzika, We Nue wī-Vinya, ūla Mūī.'

وَبَنِيَّ وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

LUKU 16

131. Na nūū ūla ūkasyoka ītina na kūtia ndīni ya Avalamu ateo we ūla mūtumanu kīlīko? We nī we Ithyī twamūnyuvie īūlū wa nthī ūno, na nthīnī wa Nthī ūla yūkīte vate nzika, we akeethwa katī wa ala alūngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ صَاطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لِأَنَّ الْخَالِقِينَ ﴿٢٨﴾

132. Yŵla Mwŵai wake wamŵtavisye we, 'Inyivye,' we aisye, 'N'ye nŵnŵnyivŵtye kwa Mwŵai wa nthŵ syonthe.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ! قَالَ أَسْمَتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

133. Na ota ōu nŵw'o Avalamu wayŵaie ŵŵŵ wa aana make---na ota ōu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*, 'Inyw'ŵ aana makwa, kwa ōla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵnyuvŵte ndŵni ŵno kwoondŵ wenyu; kwa ōu mŵikaake kŵkw'ŵ kŵmŵkwate ateo mwŵ nthŵnŵ wa mwŵkalo wa wŵnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَقُولُ بَيْنَهُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تُؤْتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

134. Inyw'ŵ mwaf vo ŵvinda yŵla kŵkw'ŵ kyamŵvikŵie Yakovo, yŵla wamakŵlilye aana make, Inyw'ŵ mŵkathaitŵhaa kyaŵ ŵtina wakwa?' Na mo mamŵsŵngŵie 'Ithyl ŵkamŵthaitŵhaa Ngai waku, Ngai wa maaŵthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyl ene nŵtwŵnenganae Kwake.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

135. Asu nŵ andŵ ala makw'ie; maŵndŵ ala moo meekie nŵmo moo na maŵndŵ ala inyw'ŵ mwŵkaa makeethwa me menyu; nenyu mŵikakŵlw'a ŵŵŵ wa maŵndŵ ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

136. Namo maasya, 'Tw'ŵkai inyw'ŵ Ayuti kana Aklisto nŵkana mŵtonye kŵtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ŵ atŵlai* ndŵni ya Avalamu ōla weenenganŵte kwa Ngai kŵla ŵvinda; we ndaf katŵ wa asu ala mamŵŵananasya Ngai na ngai ingŵ.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

137. Inyw'ŵ asyai, 'Ithyl nŵtŵmwŵŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndŵ ala mavuanŵw'e kw'itŵ, na ala mavuanŵw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ نَبِّهِمْ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang'ionthe* kuma kwa Mw'ai woo. Ithyl tũyĩkĩaa kĩvathũkany'o katĩ wa Omwe woo ona Omwe, na ithyl ene nĩtwĩnenganae Kwake.

138. Na ethwa mo nĩmekwĩtĩkĩla Ũndũ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlĩte, Īndĩ mo vate nzika, nĩmatongoew'e nesa; Īndĩ masyoka na ĩtina, Īndĩ mo meseũvya ũaanĩku, na Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, akakwĩanĩa we ĩlũũ woo nũndũ We wĩ W'w'i-W'ontho, Umanyi W'ontho.

139. Asya, 'Ithyl tũkalũmya ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'ontho; na nũũ ũla mũseo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'ontho kwa *kũmanyĩsya* ndĩni, na We eweka ithyl nĩtũmũthaitħaa. *²

140. Asya, 'Inyw'ĩ mwĩkaananĩa naitũ ĩlũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ Mw'ai waitũ na Mw'ai wenyu? Na mawĩa maitũ nĩ kwoondũ witũ, na mawĩa menyu nĩ kwoondũ wenyu; na ithyl nĩtwĩnenganaĩte kwake eweka twĩna ũtĩkĩku.'

141. Inyw'ĩ mwĩasya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* maĩAyuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwĩsĩ nesa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho? Na nũũ ũla mwĩki-wa-naĩ mũnene kũvĩta we ũla

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَكْمَدٍ وَنَهْمُهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٨﴾

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٩﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً زُكِّنْ لَهُ غَيْبُودٌ ﴿١٤٠﴾

قُلْ إِنَّمَا جِئْتُكُمْ بِاللَّهِ وَهُوَ رَبُّكُمْ وَلَكُنَا عَمَلًا لَّكُمْ وَأَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ خَاشِعُونَ ﴿١٤١﴾

أَمْ يَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّمَا أَعْلِمُ أَمْرَ اللَّهِ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

²² * Ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'ontho ti kwasya kana Ngai aatĩlaa ndĩni ona yĩva, Īndĩ no ndĩni ĩla ĩvuanĩtw'e nĩNgai Mwene Vinya W'ontho tũ.

Ūvithaa ŪkŪsī Ūla wīna w'ŵo kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthē ndaleaa
kŪmanyā maŪndŪ ala inyw'ī mwkaa.

142. Asu nī andŪ ala makwie na maŪndŪ
moo nī ala mo meekie, na maŪndŪ
menyu makeethwa ala inyw'ī mwkaa;
nenyu inyw'ī mŪikakŪlw'a ŪndŪ mo
meekie.

LUKU 17

143. Ala atumanu katī wa andŪ
makakŪlya, 'Nī kyaŪ kīmaalyŪlīte kuma
Kīvula kyoo kīla mo maatīle? Asya,
'Umīlonī na ŪthŪlloonī nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We
amŪtongoeasya Ūla We wendaa nzīanī
īla yaw'o.

144. Na Ūu Ithyī nītŪmŪtw'īkīthītye
inyw'ī kwīthwa mbaī nenevye nīkana
mŪtonye kŪtw'īka asŵī ma andŪ, na
MŵtŪmwa wa Ngai atonye kwīthwa
mŪsŵī wenyu. Na Ithyī tŵyaakīnyuva
Kīvula kīla inyw'ī mwaatīle, ateo nīkana
Ithyī tŪtonye kŪmŪmanyā Ūla we
ŪmŪatītaa MŵtŪmwa wa Ngai na Ūla
ŪalyŪkaa ītina na itiinyo syake. Na Ūu
vate nzika wī vinya mŪno, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthē
Ūmatongoesye. Na kuimwaīlīte Ngai
Mwene Vinya W'onthē kŪeka mŪkīllo
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē nī MŪuu, na
UsŪtwe nī tei kwa andŪ.

تِلْكَ أَمَةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قِبَلِهِمُ الْبَرِّ كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَ
الْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةٌ إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَدُوٌّ رَحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

145. Nĩw'o, ithyĩ nĩtókwonaa we welekelye uthyũ waku itunĩ kĩla ivinda, vate nzika, indĩ, Ithyĩ tũkatuma welekela Kĩvula kĩla we wendete. Kwa ōu, thiũa uthyũ waku kwelekela Mũsikiti Mũtheu, na ovala inyw'ĩ mŏĩ, thiũai mothyũ menyu kũwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoō nĩmesĩ kana ōō nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanya maũndũ ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ōkaete Kyama ona kĩva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatĩla Kĩvula kyaku ona indĩ; onaku ndũkaatĩla Kĩvula kyoo; ona amwe menyu maikaatĩla Kĩvula kya ala angĩ. Nawe ōkaatĩla mawendi moo itina wa ōmanyi ōla ōkũvikĩe we, indĩ we wĩthwa katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَيْنَ آتَيْنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ ﴿١٤٦﴾

147. Asu ala Ithyĩ tũmanengete Ivuku nĩmayĩmanyaa tayo w'o tondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ, indĩ vate nzika, amwe moo nĩmaũvithaa ōla w'o omawĩsĩ.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنِ لَإِ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

* Ndeto Ino 'yo' mŏno mŏno yĩweta movano ma w'o ala makũsĩtaa mwĩkalo wa Mũtũmwa Mũtheu mŏuo wĩthwe tũũ wake. Nĩ ōtheiniĩ kana we nĩ mŏndũ wa kĩŏngai nŏndũ we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ kwa movano na nũma sya mwĩkallie wasyo tũũ wasyo, na nĩmaimanyaa kana ōw'o nĩ syoo, kwa ōu mŏndũ wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai ila syĩyonanasya nthĩnĩ wa mwĩkalo wake na mĩendeke ya thayũ yake.

148. Nf'w'o, kuma kwa Mw'lai waku, kwa uu, indf' we ndukethwe katf' wa asu ala mena nzika.

۞ الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْرِئِينَ ۝

LUKU 18

149. Na klla ūmwe e kfeleelo kyake klla klmŭsumbika we; kllany'ai, indf', mŭndŭ na ōla ūngf' nthf'nf' wa mawla maseo. Ovala vonthe mŭf', Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtonyi wa kwika maŭndŭ onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ زُجَّةٍ هُوَ مَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْعَصَابَ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جُنُودًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

150. Na ovonthe vala we umfite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; nŭndŭ ūsu nf'w'o kuma kwa Mw'lai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kŭmanya maŭndŭ ala inyw'f' mwika.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

151. Na ovonthe vala we umfite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; ona vala mwifithwa mŭf', thiŭai mothyŭ menyu kŭwelekela w'o nf'kana andŭ maikethwe na ngaanf'lo nenyu, ateo asu ala mate alŭngalu-kwa ūu, mŭikamakie mo, ngiei Nyie-na nf'kana Nyie ndonye kwifanf'sya ifnee Yakwa ūlŭ wenyu; na nf'kana inyw'f' mŭtonye kŭtongew'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۚ يُثَلَّ يُكَونُ لِلنَّاسِ أَلِيكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۚ وَلَا تَمْرُقْنِي ۚ أَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝

152. Otondŭ Ifhyf' tŭmŭtŭmf'e inyw'f' Mŭtŭmwa kuma katf' wenyu ene, ūla ūmŭsomeaa inyw'f' Mfsoa Yaitŭ, na ūmŭtheasya inyw'f', na ūmŭmanyf'asya inyw'f' Ivuku na ūf', na ūmŭmanyf'asya maŭndŭ ala inyw'f' mŭtamesf'.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُؤْتِيَكُمْ مِمَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝

153.Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamŭlilika inyw'ī; na ndūng'ei Nyie mŭvea na mŭikethwe mŭteŭtūnga mŭvea Kwakwa-Nyie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا ۖ

LUKU 19

154.Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Manthai ŭtethyo na ŭmīīsyō na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe na ala mena ŭmīīsyō.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

155.Na mŭikasye kana ala me kŭawa nthīnī wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī akw'ū; aiee, mo me thayū; inyw'ī nokwona mŭtonaa tŭ.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ۝

156.Na ithyī tŭkamŭtata inyw'ī na ūndŭ wa wia, na nzaa, na wasyo wa ŭthw'ii na wia na mathayū, na matunda; īndī matavyei ŭvoo mŭseo ala momīīasya,

وَلَنَبْهَتَكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۝

157.Ala, yīla kyevea kyamakwata mo, maasya, 'Vate nzika ithyī twī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Kwake We nīkw'o ithyī tŭkasyoka.'

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۝

158.Aa nomo maŭathimo kuma kwa Mwīai woo na tei syī ŭlŭ woo, na no aa ala matongoew'e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَاءٌ أُولَئِكَ هُمْ أَبْهَتُونَ ۝

159.Vate nzika, Savaa na Malwa nī katī wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, vai īvītyo kwa ūla ūendete Haji vala ve īla Nyŭmba kana kwīka Umŭla, kwithyŭlŭlŭka ūyeli. Na ūla wīkaa nesa mbee wa ūndŭ kwathītwe, īndī vate nzika, Ngai

إِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ۝

Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'ontho.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithĩ tũtheetye ma Syama na ũtongoi ĩtina wa Ithĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmaumanĩaa; na ota ũu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْمُونُ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْكِتَابِ وَلَهُمْ
مِنْ بَعْدِ مَا بُيِّنَتْهُ لِّلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَعْلَمُونَ
اللَّهُ وَيَعْنُهُمُ اللَّعْنُونَ ﴿٦٠﴾

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a ũla w'o ũtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekela na ũkeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna ũuu na Usũtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَئِكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٦١﴾

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa ũũũ woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٦٢﴾

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usĩĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦٣﴾

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, ũla Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

وَاللَّهُمَّ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٦٤﴾

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ũtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ĩla syĩsĩlaa ũkanganĩ ikuĩte syĩndũ ĩla imatandĩthĩasya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheesya kuma ĩtunĩ na kũmĩthayũũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلْقِ الْبَلَدِ وَ
التَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ
النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَيَّنَّا فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

kwayo; na anyaitkasya mĩthemba yonthe ya nyamu nthĩnĩ wayo; na nthĩnĩ wa mĩalyũkĩle ya iseve, na mathweo ala mekĩtwe wĩanĩ katĩ wa ĩtu na nthĩ-ow'o nĩ Syama kwa andũ ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لِآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

166. Na katĩ wa andũ ve ala meyoseaa ene syĩndũ sya ũthaithi ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, maisyenda ũndũ maĩĩtwe nĩ kũmwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ asu ala metĩkĩlaa mena vinya mbee nthĩnĩ wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa asu ala mekaa naĩ yu nĩmatonya kwona ĩvinda yĩla mo makawona ũsilĩlo, mo nĩũmanya kana ũtonyi w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai-mũno kwa kũsilĩla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ لَا
أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۖ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿٢١﴾

167. Kwa ũla w'o, mo ow'o makamanya yĩla makamona ala maaitĩwe maimalea aatĩlĩ moo na makawona ũsilĩlo, na nzĩa syonthe sya kũkĩla ikatilwa.

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَمَقُطِعَتْ رِجْمُهُمْ أَصْطَبًا ﴿٢٢﴾

168. Na asu ala maaitĩle makasya, 'Mwa takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũsyoka tũ, ithyĩ nĩũmalea mo tondũ mo matũleete ithyĩ.' Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamony'a mo mawĩla moo ta ũthatyo kwoo, namo maikauma nthĩnĩ wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا لَهُمْ عَذَابَنَا
وَمَا نَحْنُ بِمُطْرِقِينَ ﴿٢٣﴾

LUKU 21

169. Inyw’i andũ! Yai katĩwa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. ^{*2}

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٩﴾

170. We amwĩyĩfaaa inyw’i maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’i mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’onthē.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوِّ وَالْفَحْشَاءِ وَإِن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’onthē ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩie aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَنزَلَ عَلَيْهِ آبَاءُنَا أَوْ لَوْ كَانَ أَبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْنِ يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعَاءً وَنِدَاءً صُمُّوا بِكُمْ عَنْهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

173. Inyw’i ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lĩfu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lĩfu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lĩfu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lĩfu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We nĩ
We Ūla inyw'ĩ mŭthaitaa.

174. We nŭvatanĩte kĩla kyonthe
kĩyŭaĩte tũ, na nthakame na nyama
sya ngŭlŭe, na kĩla kĩsomewe syĩtwa
yĩngĩ ona yĩva yĩte ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Indĩ ūla
ŭnŭkŭingĩw'a nĩ ūndũ ūtomĩka, ate
kwĩthwa mbaa matũ kana kŭkĩla
mĩvaka, ndĩkethwa yĩ naĩ kwake.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno Vyũ wa
naĩ, Usŭtwe nĩ tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĩnĩ
wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa
mŭvũthũ, mo mayusũasya mavu moo na
kĩndũ kĩngĩ ateo Mwaki. Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakaneena namo
Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona We
ndakamathesya mo. Na ve ūsilũ mwai
kwoondũ woo.

176. Mo nĩmo ala mosete İvĩtyo
makayĩkũany'a na ūtongoi na ūsilũ
makaũkũany'a na ūkeo. Mo mena
ũmĩsyo mũnene ata wa Mwaki!

177. Kĩtumi nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtheetye Ivuku yĩ na ūla w'o,
na vate nzika, ala matew'anaa ūlũ wa
İvuku nĩmalikĩte ūmaithanĩ wĩ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūũngalu kwenyu kũthiũa mothyũ
menyu kwelekela Umĩlonĩ kana
Uthũllonĩ, Indĩ ūla mŭũngalu w'o nĩ ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَوَ وَحِمْلَ الْخَائِزَةِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعَنَ اللَّهُ فَبَيْنَ أَصْطَرٍّ غَيْرَ بَاجٍ وَ
لَعَادٍ فَلَا أُنْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٢٤

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٢٥

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ
بِالْغَفْرِ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ٢٦

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ٢٧

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋthenya wa Mŋminŋkŋlyo na alaŋka na Ivuŋu na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondŋ wa wendo Wake We, na kwa andŋ ma mŋsyŋ na ndiwa na ngya na mŋendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlŋmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋfasya motianŋo moo yŋla matianŋa, na ala momŋfasya nthŋnŋ wa ūkyā na mathŋna na ala momŋfasya ūvinda ya kaŋ; aa nomo monanŋtye kana nŋ ma w'o na aa nomo akŋli-ma-Ngai.

179. Inyw'ŋ ala mwŋŋkŋlaa, Nŋmŋandŋkŋwe ūŋvanŋsyo ūlŋlŋ wa ala moaŋtwe: mŋndŋ mŋthasye kwa mŋndŋ mŋthasye, na ngombo kwa ngombo, na mŋndŋ mŋka kwa mŋndŋ mŋka. Indŋ ethwa mŋndŋ nŋwaekewa katŋ wa ndŋvi kya maambo nŋ mwanaa nyinyia wa ūla mŋae, Indŋ ūvoo ūsu nŋatŋŋwe nŋkana kŋmanyŋke nŋ ndŋvi myaŋ na kŋitwaŋŋwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mŋaani nŋaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mŋuo.³ *

180. Na ve thayŋ ūsu nŋ ūkeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wŋwa wŋkaa naŋ ŋtina vakeethwa na ūsŋŋllo wŋ woo kwake. kwoondŋ wenyu nthŋnŋ wa mwŋao waŋŋivanŋsyo, inyw'ŋ andŋ mwŋna kŋŋŋko, nŋkana mŋtonye kŋtanŋa mŋuo.

الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنُ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّيِّغِينَ
فِي الْبُيُوتِ وَالضَّرَّاءَ وَجِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ وَالْعَبْدَ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ فَمَنْ
عُفِيَ لَهُ مِنْ آخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّى
إِلَيْهِ بِالْحَسَانِ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عِزِّ رَبِّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ عَلَىٰ آبِ الْإِيمَانِ ﴿١٨٠﴾

وَكُتِبَ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٨٠﴾

³ * Uu nŋkwasya kana mbesa sya nthakame nŋsyallŋte nŋ kŋŋŋanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andŋ ala maa mŋndŋ ūla mŋae.

181. Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩva ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; Ūsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلَّذِينَ وَالِلَّذِينَ وَالِلَّذِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى التَّقْوَى ۝

182. Na we Ūla ŪalyŪlaa wĩyĩai Ūsu ĩtina wa kũwĩw'a, naĩ ĩsu vate nzika ĩkeethwa ĩũlũ wa asu maũalyũlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i- W'onthe, Umanyi- W'onthe.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَمَّا إِيَّاهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

183. ĩndĩ Ūla wĩna nzika ĩũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ĩvĩtyo kana ũthyoeku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُؤْمِنٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمَا فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

LUKU 23

184. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩla kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝

185. Kũtĩla kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, ĩndĩ Ūla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; ĩndĩ asu ala matatonya kũtĩla kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũvanĩsyo---- kũĩthya mũndũ ngya-Na Ūla wĩkaa wĩa mũseo ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee kwake. Na kũtĩla kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ōla Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Ūtongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Ūtongoi na kĩvathũkany'a. Kwa Ūu, Ūla w'onthe wenyu ona wĩva wĩ mũsyĩ nthĩnĩ wa mwei Ūũ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ūla mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ Ūthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩlasya Ūtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'onthe nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ūvoo Wakwa, asya 'Nyie nĩ vakuvĩ. Nyie nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we Ūnũũmboya Nyie. Kwa Ūu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩlasya Nyie, na kũmbĩtĩkĩla Nyie nĩkana matonye kũatĩla nzĩla ĩla ya w'o.

188. Nĩkwĩtĩkĩlĩtw'e inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu Ūtukũ Ūla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtĩkĩka Ūla ūte Ūlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ Ūkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّضَىٰ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ
مِّنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَتَسْكِنُوا الْوَدْعَةَ
وَلْيَذْكُرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨٦﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿٢٨٧﴾

أَحْلَمَ لَكُمْ لَيْلَةَ الْقِيَامِ الرَّفْقُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ
لِيَابِسُ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِيَابِسُ لَهُنَّ عَلَّمَ اللَّهُ أَنْتُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ فَالْنَّ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمُرَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
وَمِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الْقِيَامَ

⁴ * Kwa Ūla w'o, Ūlĩ mweũ Ūkwatanĩtw'e na masangya; na ta Ūu, Ūalyũlo nĩ... Kũvika Ūlĩ mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na Ūlĩ mwĩũ wa wa Ūtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwīū wa masangya. Na īndū īanīīsyai kūfīla kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaiti. Ino nīyo mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthe *wīīe*, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189. Na mūikaisanīe ūthwui wenyu kafi wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūhengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīśūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīśī. *⁵

LUKU 24

190. Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya īvinda kwoondū wa *ūseo* wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīśīla mīfomo ya ītina; īndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwalīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīśīla mīfomonī; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191. Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

⁵ *Vaa ndeto īno 'angī' yīoneka īte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwui wa mbai.

إِلَى الْيَدِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْبُرُوهَا كَذَلِكَ يُمَيِّنُ اللَّهُ
لِإِيَّهِ النَّاسَ لَعَلَّهُمْ يَعْقِلُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتَذَلُّوا بِهَا
إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْهَلَالَةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

mekükita nenyu, İndĩ mûikeke naĩ; Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
ndamenda eki-ma-naĩ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethĩa
na malũngyei kuma vala mo
mamũlũngĩtye inyw'ĩ, nũndũ ũthĩny'o nĩ
mũthũku mũno kũvĩta kũaa. Na
mũikokitĩe namo vakuvĩ na nthĩnĩ, wa
Mũsikiti Mũtheu okũvika nemo mambe
kũmũkitĩa vo. İndĩ mo mamũkita inyw'ĩ,
İndĩ mokitei: yu nĩyo İtuvi ya alei.

193.İndĩ mo maeka inyw'ĩ İndĩ vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

194.Na mavũei mo kũvika vaikethwe
mũthĩnany'o, na ndĩni *nĩavanw'e ve*
ũthasyo kwoondũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onth tũ; İndĩ mo maeka, İndĩ
lilikanai kana vayĩ ũng'endu mwĩtĩkĩlye
ateo İũlũ wa avithũki.

195.*Uvĩanu* wa Mwei Mũtheu *waĩle nĩ*
kũĩvanĩw'a nthĩnĩ wa Mwei Mũtheu; na
syĩndũ *syonthe* ila nthu ve *mwĩao* wa
ũĩvanĩsyo. Kwa ũu, ũla ũmũvĩĩfasya
inyw'ĩ, mũsilĩlei kwĩanana na ũthũku
wake ũla we ũmwĩkĩte inyw'ĩ. Na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onth
vamwe na asu ala mamũkĩaa We.

196.Na umyai kwoondũ wa nzĩa ya Ngai
Mwene Vinya W'onth, na

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ
حَيْثُ أَخْرَجْتُمُوهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ
وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُفْتَلُوا
فِيهِ فَإِنْ قَتَلْتُمُوهُمْ فَاتَّكِلُوا عَلَى الْكُفْرَيْنِ ۚ

وَإِنْ أَنْتَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝۳۷

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
وَإِنْ أَنْتَهُمْ فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ۝۳۸

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
مَّنْ أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا
أَعْتَدَ عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ
الْمُتَّقِينَ ۝۳۹

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى
الْوَهْلِكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝۴۰

mūikeyĩkye inyw'ĩ ene wanangĩkonĩ na moko menyu ene, na ĩkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na ĩanĩĩsyai Haji na Umula kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: ĩndĩ ethwa nĩmwasiĩĩwa, ĩndĩ umyai nthembo ĩla yoneka kwa ūvũthũ ona yĩva; na mūikenze mĩtwe yenyu okũvika ĩ-nthembo ĩvike vandũ vayo. Na ūla ona wĩva mūwau katĩ wenyu kana wĩna ūwau wa mūtwe, *nĩwaĩle nĩ kũĩva* ndĩvi-kwa kũtĩĩla kũya kana kwa kũnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamũ. ĩndĩ yĩla mwĩna mũuo, we ĩndĩ, ūla ūtonya kwĩyũmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nĩwaĩle kũmya* nthembo ona yĩva ĩla ĩtonya kwoneka kwa ūvũthũ. ĩndĩ ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yĩva nĩmaĩĩwe nĩ kũtĩĩla kũya kwa matukũ atatũ me nthĩnĩ wa Haji na matukũ mũonza masyoka mũsyĩ; asu nĩ matukũ ĩkũmi ki. Uu nĩ kwake we ūla andũ make matatwĩe vakuvĩ na Mũsikiti Mũtheu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsilĩla.

LUKU 25

198.Myei ya Haji nĩyĩĩĩkĩe nesa; kwa ūla ūtusaa kũthi Haji nthĩnĩ wa myei ĩno, aĩĩĩtwe nĩ *kũlilikana* kana vayaĩĩĩtwe kwĩthĩwa na ngewa nthũku kana wĩki-wa-naĩ ona wĩva; kana kũthokoana nthĩnĩ wa Haji. Na ūseo w'onthe ona

وَاتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أُمِنْتُمْ فَمَنْ تَبَتَّ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۚ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَحِثُ بِهِ اللَّهُ ۚ وَتَرَوْهُوَ قَدْ خَلَدَ

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūwĩsĩ. Na kuai syĩndū mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mbaĩlu, na vate nzika, kĩndū kĩla kĩseo vyū nĩ ūlūngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andū mwĩna kĩĩko.

الرَّادِّ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٢٠٩﴾

199.Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. Indĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondū ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaĩte.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الشَّعَرِ الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿٢٠٩﴾

200.Indĩ İyonoeesyei vala andū meyonoeesya, na manthai ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyū, Usũtwe nĩ tei.

تُمْ أَقِضُوا مِنْ حَيْثُ أَقَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٠﴾

201.Na mwamina kwĩanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondū mwaitanĩe ndaĩa sya maaĩthe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andū ve ala maasya, 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ syĩndū nzeo tũlū wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩanda İtunĩ.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٢١١﴾

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitū, tũenge ithyĩ moseo tũlū wa nthĩ İno oũndū ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ İla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢١٢﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nũndũ wa maũndũ ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtũkř kwa kũtala.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ٢٠٣

204.Na mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnř wa matukũ ala manyuvřtwe; řndř ūla wřkalaataa kuma vu kwa matukũ eli; vaikethwa ve nař řũlũ wake; na ūla ūtiawa řtina, ota ūu vaikethwa ve nař řũlũ wake. *UO nř* kwa ūla ūmũkřaa Ngai. Na mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mũkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ إِلَٰهُكُمْ فَخُشُّوهُ ٢٠٤

205.Na katř wa andũ ve ūla ngewa yake ya thayũ ūũ řtonya kũkwendeesya we, na we nũtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe kũkũsřta maũndũ ala me nthĩnř wa ngoo yake, katř nř mũkaananř mũnene mũno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ٢٠٥

206.Na yřla we wř nthĩnř wa ūkũmũ, asembaa řũlũ wa nthř aseũvřtye křthokoo nthĩnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andũ; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křthokoo.

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَفَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ٢٠٦

207.Na yřla we watawv'a,'Mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimũthing'řtasya we kwongeleela nař. Kwa ūu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanře; na vate nzika, vo nř vandũ vathũku va kũthũmũa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ لَّهِ فَيَضَعُهَا جَهَنَّمَ وَلَا يَسْأَلُ الْيَهُادُ ٢٠٧

208.Na katř wa andũ ve we ūla ūtonya kwřthoosya we mwene akřmantha ūla we

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْإِبْرَادِ ٢٠٨

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Likai vyŪ
nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩle nyaĩ
sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha
wenyu wĩ Ūtheinĩ.

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama
ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, indĩ
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

211. Mo nĩmeteele kIndŪ ataeo Ngai
Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ
e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na
alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syIndŪ
syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ
Syama ntheu syĩana ata ila Ithiyĩ
twamanengie mo. Indĩ Ūla ona wĩva
ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene
Vinya
W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩla we, vate
nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e
kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala
matetĩkĩlaa; namo mamavŪfaa ngŪĩ asu
ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩlaa
Ngai makeethwa ŪŪŪ woo MŪthenya wa
UthayŪŪkyo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amŪnengae mĩthĩnzĩo Yake

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً ۖ وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

وَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ
السَّمَاوَاتِ وَالسَّيْكِةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رُبَّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَاللَّهُ يَزِدُّ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ōmwendaa vate kūtala.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō
īmwe, na īndī mavathŭkangana katī woo
ene, kwa ōu Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti
ma ūvoo mŭseo na ta akaanany'a, na
amatheesya vamwe na īvuku yī na ūla
w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa
andū maŭndŭnī ala mo
mavathŭkanganīe. *Indī yu mo*
nīmambīlīlye kūvathŭkangana tŭlŭ wa
īvuku, na vai angī mavathŭkanganīe
tŭlŭ wayo ateo ala mayīnengetwe, ītina
wa Syama nthēu kūmavikīa mo, nŭndū
wa kwīw'anīa kwī'fū mŭndū na ūla ūngī.
Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa
mwīfao Wake, nūmatongoesye etīkīli
nthīnī wa w'o tŭlŭ wa maŭndū ala mo
alei mavathŭkanganīaa; Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasye
ūla ona wīva We wendaa nzīanī īla ya
w'o.

215. Inyw'ī mwīśŭanīa kana nīmŭkalika
Itunī mwīkalo ūla wookie tŭlŭ wa asu
ala makwie mbee wenyu ūtamŭkwatīte?
Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na
nīmathingithangiwe na vinya ō kūvika
Mŭtŭmwa na ala meetīkīlīte vamwe
nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūkavika īndī? II, vate
nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meŭkŭlya we kīla mo
makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva
na ūthw'ii mwingī ūla inyw'ī mumasya
waīle kwīthwa wī wa asyai na andū ma
ndŭŭ sya mŭkautī na ndiwa na ngya na
mŭendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla
inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكَمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَقِيَا يَنْتَهُمُ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَنْ يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَكْبِهِمْ أَسَاءُوا أَمْ سَاءَ اللَّهُ الَّذِي يَزِيلُهُمْ أَوْ يَزِيلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ⑥

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُوَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ قُلُوا الَّذِينَ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ الصَّبْرِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ⑦

217. Inyw'I nīmwathīwe kŭkita, ona kaŭ inyw'I mŭikwendeew'a; Indī nīvatonyeka inyw'I mŭkakīmena kīndŭ-kī kīseo kwenyu; na nīvatonyeka inyw'I mŭkakyenda kīndŭ oyīlla nī kīthŭku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīslī *syīndŭ syonthē*, na inyw'I mŭyīslī.

LUKU 27

218. Mo meŭkŭlya ŭvoo wa kŭkita nthīnī wa Mwei Mŭtheu. Asya: 'Kŭkita nthīnī waw'o nī *naī* nene Indī kŭmasīlla *andŭ nzīanī* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭlea kŭtŭnga mŭvea Kwake na *kŭmasīlla andŭ kŭlika* nthīnī wa Mŭsikiti Mŭtheu, na kŭmalŭngya *andŭ* kuma nthīnī wa w'o, nī *naī* nene mŭno kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na mŭthīnany'o nī mŭthŭku mŭno kŭvīta kŭaa.' Namō maikaeka kŭmŭkita inyw'I okŭvika mamŭtŭnge inyw'I kuma mŭtkīfŭnī wenyu, ethwa mo nīmatonya. Na katī wenyu ūla ūalyŭkaa akasyoka ītina kuma mŭtkīfŭnī wake na ūkusaa e mŭlei; asu nīmo ala mawīa moo makethwa me vathei tŭlŭ wa nthī īno na tīa īngī. Aa nī ekali ma Mwakinī navo nīvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefīkīllaa na asu ala mathamaa na kwīthing'īlīya na vinya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī-wa-naī Mŭno, Usŭtwe nī tei.

220. Mo meŭkŭlya we tŭlŭ wa ūkī na kyŭthī *kya mbesa*. Asya; isu syellī ve naī nene na ota ūu ve motandīthyō *amwe* kwa andŭ, Indī naī yasyo nī nene kŭvīta ūtandīthyō wasyo.' Na mo meŭkŭlya we kīlla mo maīlītwe nī kumya. Asya: 'Kīlla mŭtonya kŭtialya. Uu nīw'o Ngai Mwene

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَلَى أَنْ تُجِيبُوا
عَنِ الشَّيْءِ وَأَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٨﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ وَالْقِتَالُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ
يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ لِأَنْ اسْتَغَاوُوا
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
قُلْ لَكُمْ حَبِطَتِ أَعْمَالُكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجِهَدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ
كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمْ أَلَبُّ مِنْ نَفْعِهِمَا وَ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ الْغَفْوُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٢١﴾

mamwĩthiŭŭaa We na amendete asu ala metheasya ene.⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŭŭnda kwoondũ wenyu; kwa ŭu ŭthengeei mŭŭnda wenyu yĩla na ŭndũ mŭkwenda, na tongosyai ŭseo-ŭmwe mathayŭnĩ menyu ene; na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontha na manyai kana inyw'ĩ mŭkakomana Nake; na matavyei ŭvoo mŭseo asu ala mew'aa.

225. Na mŭikamŭtw'ĩkĩthye Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩeleelo kya ithitũ syenyu nĩkana matonye kũeka kwĩka nesa na kwĩka ŭlŭngalu na kũseŭvya mŭuo katĩ wa andũ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Wĩw'i-W'ontha, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'ontha ndakamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa mawĩvĩto ta asu menyu ma mana, ĩndĩ We akamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa maŭndũ ala ngoo syenyu syĩkĩte. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũekanĩ-Mũno vyũ, Mũmĩsya.

227. Kwa asu ala mekwĩvĩta kwĩvathana na iveti syoo, ĩvinda yĩla yĩanĩ ya kweteela nĩ myei ĩna; na ĩndĩ mo mauma wĩvitoni, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kũtaanĩsya, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Wiw'i-W'ontha.

229. Na iveti ĩla inengetwe talaka ikeeteela vandũ va mavinda atatũ myei

يَسْأَلُكُمْ خَزَنَةُ لَكُمْ فَأَتُوا عَنْكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَ
قَدْ جُمِعُوا لِنَفْسِكُمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا أَنْتُمْ مُنْقَوًى
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْشِ إِنَّمَا يَأْخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤُولُونَ مِنْ إِبْسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ
فَإِنْ فَأَزَوْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَ

⁶ Ndeto ĩno 'ŭvukyo' ndĩkwoneka ĩkĩlika kwa ŭlŭngalu kwa Kĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto 'Azzan' yaĩle nĩ kũmanyĩka ta ŭvuku na mwĩkalĩle ŭte mŭseo wa kavinda. ŭu nĩtonya kwonany'a kana Ngai nĩwoombie kĩndũ kya mŭisyo kwa iveti o yĩla ŭu tiw'o.

ñatŭ nŭndŭ wasyo mbene; na ti kwīanana na mīao kwasyo kūvitha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbŭte nthīnī wa mavu masyo, ethwa nīmwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkīlyo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŭnene wa kwitŭnga ūvindanī yu, ethwa nikwenda wīw'anīthyō. Nasyo *iveti* syīna ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu ūlŭlŭ wasyo kwīanana na mīao; īndī aŭme mena kīvīla kīmwe ūlŭlŭ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya Mŭī.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŭtavanw'a* kēlī; na īndī syīkalyei syo na Mwīkalo mŭseo kana mŭieke ithi kwa ūseo. Na ti kwītīkīlye inyw'ī kwosa kīndŭ kuma kwasyo katī wa ila inyw'ī mwīnengete *iveti syenyu* ateo me eī makakīa kūlea kūsŭvīa mīvaka ūla *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. īndī, inyw'ī mwakīa kana mo maitonya kūlŭmya mīvaka ūla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kūikethwa kwī ūvītyo katī woo kwosa kīla kīveti kīkwīyovosya nakyo. Ino nīyo mīvaka *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŭikamīkīle; na ūla ūmīkīlaa mīvaka ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'īte, asu nīmo ala eki ma naī.

231. Na we amina kūkīnenge *kñveti* talaka *ñvinda ya katatŭ*, īndī yu kyo ti kītīkīlye kwake ūtina wa ūu, okŭvika kītawawe nī mŭndŭ ūngī, na ethwa asu nīwataanisya nakyo ota ūu; īndī kūsyokeanīa kwoo īngī kūikethwa kwī ūvītyo, ethwa nīmesī nesa kana nīmeŭsŭvīa mīvaka ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē *wīñe*. Na īno mīvaka ūla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene

لَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكُنَّ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي زَوَاجِهِنَّ
إِنْ لَكُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبَوَلَّتْهُنَّ أَحَقُّ
بِرَبِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ وَمِثْلُ

الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ وَالزَّجَالِ عَلَيْهِنَ دَرَجَةٌ

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٨

الطَّلَاقِ مَرْثَىٰ فَلَمَّا سَكَتَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَرَاجَعًا فَلَا يَحِلُّ لَكُمُ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا أَنْتَبِهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا إِلَّا يَقِينًا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِينَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٢٩

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ خُتْبَتَيْهِ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٣٠

Vinya W'onthe ũla We ũmŭvuanasya kwa andũ ala mena ũmanyi.

232.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŭminũkĩlyo wa ũvinda yasyo yŭla yŭlw'ĩwe; ĩndĩ syŭkalyei kwa mwĩkalo mŭseo; kana mŭeke ithi kwa mwĩkalo mŭseo; ĩndĩ mŭikaisiŭle kwa nzĩa nthũku nĩkana mwĩke naĩ. Na ũla ona wĩwa wĩkaa ũu, vate nzika aũvĩŭfasya thayũ wake mwene. Na mŭikavũe ngũĩ na mĩao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ĩneee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ũlũ wenyu na ĩvuku na uŭ yŭla We ũtheetye kwenyu, akĩmũtaa inyw'ĩ nayo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ĩvinda yasyo ya mŭminũkĩlyo, mŭikaisiŭle kũtwawa nĩ aa mŭũme masyo, ethwa nĩmekwĩw'ana katĩ woo ene kwa nzĩa nzeo. Uu nĩ ũtao kwa ũla we katĩ wenyu ũmwĩŭkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mŭminũkĩlyo. Uũ nĩ ũathimĩku kwenyu na nĩ ũtheu vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ĩĩ mĩima ũũ nĩ kwa ala mendaa kwĩanĩsya kwongya. Na ĩthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngũa na ĩũ kwĩanana na mĩeele. Vai thayũ waŭĩŭle nĩ kũkuŭthw'a mũio ũla ũtatonya kũvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ĩthe wako athĩna ũlũ wa kana kake na ota ũu, ĩthe wa kana ndakatume nyinyia wako athĩna ũlũ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَخِرُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَشْكُوهُنَّ
ضَرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْجِدُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَإِذْ ذُرُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُوعَظُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْوَاحَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ أَرْزَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وُسْعَهَا لَا تَضَارُّ وَالِدَتُهُ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدَتِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا
فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mūtīwa no to ūu. Na ethwa eſi meenda *kŭkatilīlīhya* ſia, kwa kwīw'ana na kwītkīlana, vai ūthŭku ūlū woo. Na ethwa mwīenda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kŭikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmŭkŭſwa kīla mwīw'anīte kŭſwa kwa nzīa nzeo. Na mŭkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kŭtia iveti, *iveti* isu nomŭvaka syetelee kwa myei ſina na *matukŭ* ſkŭmi. Na yīla syavikya mŭminŭkīlyo na ſvinda yasyo, vai naſ ſkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndū ona wīwa syīkwīka syo mbene kwīanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikethwa nthoni kwenyu kŭtwaa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithītwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kana inyw'ī mŭkasŭanīa ūvoo wasyo *ūndŭnī ūŭ* ſndī mŭikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mŭineena ndeto nzeo. Na mŭikatw'e kŭtwaana kŭvika ſvinda yīla yītw'ītwe yīvike mŭthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kīla kī ilīkonī syenyu; kwa ūu ſsŭſvaneī naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mŭekanī-wa-Naſ Mŭno, Mŭmīſya.

LUKU 31

237. Kŭikethwa kwī ſvītyo kwenyu kw'inenge iveti talaka mŭtaikiitſte, kana kwinenge ngaasya yasyo. ſndī inengei, mŭthw'ii kwīanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْعُرُوفِ وَأَنْتُمْ اللَّهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَقَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا لَا تَنْصَحُوا بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْعُرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُم مِّنْ حُظَرِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنَّهُ أَكْمَرُ سِتْرًا وَهْنًا وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عُدَّةَ الزَّكَاةِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مِّمَّا وَصَّيْتُمْ عَلَى الْوَيْعِ

ngya kwíanana na Okwati wayo---
útethyo kwa nzíla nzeo ní mwíao Íŭlŭ wa
ala alŭngalu

238.Na ethwa inyw'í nímwainenge iveti
talaka mŭtaikiítŭte, na nímwinengete
ngaasya syasyo, Índí nyunzu ya kíla we
umítye *kíkeethwa kí kyaku* ateo syo
syamŭkeka, kana ũla we, wovano wa
mŭtwaano wí mokoní make, níwaíle ní
kŭkeka. Na inyw'í mŭkaeka, kŭu ní
kŭthengeaníla na ũlŭngalu mŭno. Na
mŭikolwe ní kwíka nesa mŭndŭ na ũla
ŭngí. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwona ũndŭ inyw'í mwíkaa.
239.Syaíŭsyai Íŭlŭ wa Mboya, na Mboya
ya katí, na ŭngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwínyivítye.
240.Ethwa inyw'í mwí mwíkaloní wa
w'ia, Índí *neenai Mboya syenyu*
mŭŭngeme kana mŭlísŭte nyamŭ; Índí
yíla mwína mŭuo, mŭlilíkaneí Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwíanana nondŭ
We ŭmŭmanyíŭtye inyw'í maŭndŭ ala
inyw'í mŭtamesí.

241.Na asu ala menyu makusaa na kŭtia
iveti, makeeyíŭŭa atíŭwa moo Íŭlŭ wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ŭmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Índí *iveti*
mbene syeeyumya vo nesyo, kŭíkethíwa
na ŭthŭku Íŭlŭ wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ
ala maw'o syo syíkwíka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ní Mwene-Vinya, Mŭí.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ŭu nívaíŭŭte ní kwíthíwa na kíanda
kya kyaŭya kwíanana na ũla ŭseo----- ní
ŭtw'io kwa ala mamŭkíŭa Ngai.

قَدْرُهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمْوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفْ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَسْأَلُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا إِذًا آمِنْتُمْ فَلَاكُرُوا
اللَّهُ كَمَا عَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَوَصِيَّةً
لَهُنَّ مِنْهُمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ
خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْبَاطِلَ قَبْلَ مَتَاعٍ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mfao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كَذَٰلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 32

244. Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na ŵndŵ We nŵwamatŭngie thayŭ ŵngŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syŵndŭ kwa andŭ, ŵndŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ النَّبِيِّ فَقَالُوا لَهُمُ اللَّهُ مَوْتُوا نَعْمَ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

245. Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

246. Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضَاعًا كَثِيرَةً ۖ وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٧﴾

247. We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma ŵsilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مِثْقَالَيْنَ ذَرَّةٍ مِّنَ الْبَعْدِ مَوْسَىٰ إِذْ قَالُوا لِمَ يَنصُرُ لَهُمُ ابْنُ الْمَرْثَىٰ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي

'Titakwonany'a kana inyw'I mŭikokita mwatw'ŭwa kŭkita?' Namo masŭngŭa: 'Tw'ina kŭtumi kyaŭ ithy'I kya kŭlea kŭkita nzlan' ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o yŭla ithy'I nŭtŭlŭngŭtw'e kuma mŭsyŭnŭ yaitŭ vamwe na syana situ sya aŭme? Indŭ yŭla mo matw'ŭtwe kŭkita, nŭmaalyŭkile na masyoka na ŭtina ateo andŭ avŭthŭ katŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŭ nesa-eki ma naŭ.

248.Na Mwathani woo nŭwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmŭnyuvŭle inyw'I Taluuti ta mŭsumbŭ.' Namo makŭlya: 'Atonya ata we kwŭthwa na ŭsumbŭ ŭlŭ waitŭ oyŭla nithy'I twaŭŭte kwŭthwa na ŭsumbŭ mbee wake, na we ndanengetwe ŭthwii mwingi? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae ŭsumbŭ ŭla We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nŭwamatavisye mo: 'Na ŭvano wa ŭsumbŭ wake nŭ kana inyw'I mŭkanengwe ngoo yŭna ŭuu kuma kwa Mwŭai wenyu, na matialyo ma maŭndŭ maseo ala andŭ ma Mose matie na andŭ ma Aluni---- alaŭka mamakŭŭte, Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve Kyama kwoondŭ wenyu ethwa mwŭ etŭkŭli.'

سَيُنِإِلَ اللّٰهِ وَقَدْ اَخْرَجْنَا مِنْ وِيَارِنَا وَاَبْنَانَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوْا اَنْتَ اَنْتَ يَكُوْنُ لَكَ الْمَلِكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
اَحَقُّ بِالْمَلِكِ مِنْهُ وَلَمْ يَزُودْ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اَمْطَعُكُمْ عَلَيْنَكُمْ وَاَزَادَكُمْ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللّٰهُ يُؤْتِيْ مَلِكَةً مِّنْ يَّشَآءُ
وَاللّٰهُ وَّاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مَلِكَةٍ اَنْ يَّاتِيَكُمْ
التَّابُوتُ فِيْهِ سَكِيْنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَاَلْ هَارُوْنَ تَحْمِلُهَا الْمَلَكَةُ اِنْ
فِيْ ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝

LUKU 33

250. Na yŵa Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŵtata na ūsŵ. Ula ūnŵnyw'a na kanyw'a akŵmanŵte ti wakwa; na ūla we ūtekŵsama kwa ūla w'o nŵ wakwa, ateo ūla ūnŵnyw'a atavŵte na kw'oko kwake. Indŵ mo nŵmanyw'ie namo *moko* ateo avŵthŵ moo. Na yŵa mo maingie ūsŵ-we vamwe na asu ala meetŵkŵlile maisye: 'Ithyŵ tŵi na vinya ūmŵnthŵ w a kŵkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indŵ asu ala meesŵ naw'o kana mo *mŵthenya ūmwe* nŵmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nŵ nguthu nini syŵana ata ila syaikŵlilye vinya nguthu nene kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momŵtasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَائِفُ بِالْجَنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَكْلِفِهِمْ
يَنْهَىٰ لَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَاوِلِهِمْ وَجُلُودُهُمْ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلاقُوا
اللَّهِ كَمْ مِزْنٍ فِيهِ قَلِيلٌ غَلَبَتْ فِيهِ كَثِيرَةٌ يَأْذِنُ
اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ٥

251. Na yīla mo maumie *kōkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: 'Ame Mwīai waitū, onoesya ūmīīsyō tūlū waitū, na lūlūmīīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.'

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَثِيفَةً آمِنًا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

252. Kwa ūu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ndaviti nīwamūaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie we ūsumbī na ūī na nīwamūmanyīisye we maūndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَنَّا شَاءَ وَ
لَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمُ بَعْضًا لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ūla w'o. Vate nzika, we wī *Umwe* wa ala Atūmwā.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِيلُهَا عَلَيْكَ يَا حَقِيُّ وَإِنَّكَ لَيَسَّرُ
الرَّسُولِينَ ﴿٢٥٣﴾

254. Atŭmwa aa Ithyĩ tŭmanenevetye amwe moo ũlũ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa Ūnene wa ivĩla. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nĩtwamwĩkĩie vinya na Veva wa Ūtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete ūu, asu ala mookie ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama ntheu kŭmavikĩla mo; ĩndĩ mo nĩmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete mayĩthwa mokitie mŭndũ na ūla Ūngĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ūndũ we wendaa.

فَإِنَّكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَنَهَّمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهَ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآيَنَّا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَتُّنِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَبُيِّنَ مَنْ
أَمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa Ūtanavika mŭthenya ūla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَنَّكُمْ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الْكَالِبُونَ

¹ * Nĩwa manengie mwĩao mweũ

Mŭsoa ūũ nŭtonya kŭalyũlwa kwa kŭŭngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nĩkana ŭalyũlo wayo ŭsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wĩlle kŭsomeka ta ūũ;- Atŭmwa aa ala ithyĩ tŭmanenevetye amwe ũlũ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo na amanenevya na Ūnene wa ivĩla.

Wiw'anŭthya, na no asu ala matetŭkŭlaa
mevŭtfŭasya mo ene.

256. Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai
Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0,
Mwŭtethya, na Wŭkwaty0-W'onthe,
kwombosya kŭimŭkwataa We, kana too.
Syonthe ona syŭva ila syŭ matunŭ na
syonthe ila syŭ ŭlŭ0 wa nthŭ nŭ Syake.
Nŭ0 ŭla ŭtonya kŭvoyaŭfa mbee Wake
ateo kwa ŭthei Wake? We nŭmesŭ
maŭndŭ ala me mbee woo na ala me
ŭtina woo; namo maithyŭlŭlŭkŭte kŭndŭ
nthŭnŭ wa ŭmanyi Wake ateo ŭndŭ We
wendaa. Umanyi wake ŭnyaŭkŭte ŭlŭ0
wa matu na nthŭ; ona ŭsŭvŭi wasyo
ndŭmŭthŭnasya We nongi; Nake nŭ Ula-
Wŭlŭ0, Ula-Mŭnene.*²

257. Vayaŭle kwŭthwa na kŭingŭanŭsya
nthŭnŭ wa ndŭni. Vate nzika ŭlŭngalu
nŭwŭvathŭkanŭtye na ŭthyoeuku; kwa ŭu,
ŭla ona wŭva, ŭleaa kŭtongoew'a nŭ asu
ala mekaa naŭ, na ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we
nŭwŭkwatŭle ngwatŭlo ŭla yŭ vinya
ŭtatonya kŭtŭlŭka. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭ Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

258. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
mŭnyanyae wa asu ala metŭkŭlaa: we
amaumasya mo kuma nthŭnŭ wa kŭla
mŭthenya wa kŭvindu kŭmatwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا أُرَاهُ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ فِي الظُّلُمَاتِ
يُخْرِجُهُم مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto ŭno: 'Kursi' mŭno yaasya, kŭvŭla kya
ŭtonyi kana kya ŭsumbŭ. uaiyŭlo wa ndeto ŭno nŭ
mŭthanthau na ndŭneena ŭlŭ0 wa ŭmanyi
wŭw'oka tŭ ŭndŭ ona motonyi angŭ ma kŭsilikalŭ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtĩkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a ūvoo wa we ūla wakaanani na Avalamu ūŭŭ wa Mwĩai wake nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũnengete ūsumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We ūla ūnenganae thayũ na ūetae kĩkw'ũ, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnenganae' thayũ na ngaete kĩkw'ũ.' Avalamu asya, Nũseo, Ngai Mwene Vinya W'ontho aetae syũa kuma Umĩlonĩ, we yĩete yume Uthũĩlonĩ.' ūla mũvoyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ mate alũngalu,

260. Kana ta we ūla wesĩle vakuvĩ na mũsyĩ ūla wavalũkĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho akaũtũnga thayũ ĩndĩ ĩtina wanangĩko waw'o? Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho amũkw'ĩthya kwa myaka ĩana yĩmwe; na ĩndĩ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُغْنِي عَنْهُ اللَّهُ بِعَدِّ هَؤُلَاءِ قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ هَؤُلَاءِ قَالُوا لَكُم بِهِتُ قَالَ لَيْسَ يَكُونُ لَهُ هَؤُلَاءِ قَالُوا لَكُم بِهِتُ قَالَ لَيْسَ يَكُونُ لَهُ هَؤُلَاءِ قَالُوا لَكُم بِهِتُ قَالَ لَيْسَ يَكُونُ لَهُ هَؤُلَاءِ قَالُوا لَكُم بِهِتُ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa Ivinḁa yīana ata?' We asūngīe 'Nyie nīkalīte kwa m0thenya ūmwe kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīie, Aiee, we wīkalīte *nthīmī wa mwīkalo* 00 kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īlu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *Ithyī twīkīle* 00 nīkana Ithyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa andū. Na sisya mavīndī, ūnd0 Ithyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla ūnd0 00 wamwīvuanīsyie we, we aisye, 'Nyie nīnīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwīka ūnd0 W'onthe ūla We wendaa.'

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي

261.Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbony'a ūnd0 We ūmanengae thayū ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowīfīkīlīte?' We asūngīa, 'Iī īndī Nyie *nīk0lya ūu* nīkana ngoo yakwa yīthiwe ūthūm0nī.' We m0sūngīie, 'Osa nyūnyi inya ūimanyīsyie kwīkala vau kwaku mwene na īndī ūkīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī ūisylīta, nasyo nīk0ka vala we ūī sylīkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mūī.

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِكٍ إِلَىٰ طَارِكٍ لَّنُرِيكَ لَمَّا تَسْتَنِي

LUKU 36

262.Ngelekany'o ya asu ala maumasya ūthwii woo kwoondū Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīla kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūītwe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
وَأَلْفٌ وَلِلَّهِ يَصُوفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

263. Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na mailea kŭatŭa kŭla maumŭtye na wai kana kŭthokoo, mo mena ūtūvi yoo kwa mwŭai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nŭ kyeva.

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا
يَتَذَكَّرُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264. Ndeto nzeo na ūkeo nŭ nzeo kŭvŭta nthembo iatŭw'e kŭthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē Nŭwŭyŭanŭtye-We-Mwene Mŭmŭŭsya.

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَاتِهِمْ تَتَّبِعُهَا
أَذًى وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. Inyw'ŭ ala mwŭŭtkŭŭlaa! Mŭikatw'ŭkŭthye nthembo syenyu sya mana na wai na kŭthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nŭkana oneke nŭ andū, nawe ndamwŭŭtkŭŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭŭlyo. Ngelekany'o yake nŭ ta ya ūvia yŭtendeu yŭw'ŭkŭŭwe nŭ ndaka, yŭla mbua nene yayufa ūyŭtiaa yŭŭthei, yŭtendeu na yŭmū. Mo maikakwata kŭndū katŭ wa ūla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū alei.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالْمَنِّ
وَالَّذِي كَالَّذِي يَنْفَقُ مَالَهُ رِشَاءَ النَّاسِ وَلَا
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَكَرَّهَ صُلْدًا لَا
يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ وَمِنَّا كَسْبٌ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kŭmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na kwŭkŭa mathayū moo vinya nŭ ta ūvoo wa mŭūnda wŭ vandū vokŭŭŭŭlu. Mbua nene nŭ yuaa ūlū waw'o na ūetae matunda kŭndū kwŭŭŭ. Na ethwa mbua nene ndŭnaua ūlū waw'o, ūndŭ ona mbua nini nŭwŭanŭaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwonaa ūndū inyw'ŭ mwŭkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ
اللَّهِ وَتَشْيِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ
أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْطُفَهَا ضَعْفَتَيْنِ فَأَنَّ لَهَا رُيُوبَهَا
وَابِلٌ فَظُلٌّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nĩwendaa kwĩthwa na mũũnda wa mĩnathi na mĩsavivũ wĩna tũlũsĩ tũvĩtĩle uungu waw'o, na mĩthemba yonthe ya matunda kwoondũ wake nthĩnĩ waw'o---- oyĩla ũkũũ ũmũkwatĩte, nake ena syana mbonzu, na kĩũutani kĩnene kya mwaki kĩũũkima mũũnda ũsu na vinya w'ontho ũvinya? Ūu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheasya Mĩsoa Yake kwenyu nĩkana mũtonye kũsũania.

LUKU 37

268. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ nzeo ila inyw'ĩ mũmanthĩte, na katĩ wa ila Ithyĩ tũmumĩasya mũthanganĩ na mũikamanthe ila nthũku sya kumya katĩ wasyo ila inyw'ĩ ene mũtasyosa ateo mũkumanthe na nthĩ nĩ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte nĩ Kũtaĩwa.

269. Satani amũtelemasya inyw'ĩ na ũkya na amwĩyĩfaaa inyw'ĩ maũndũ ala mathe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho amwathaa inyw'ĩ ũkeko kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho Ausũtwe nĩ mumo, Umanyi-W'ontho.

270. We amũnengae ũĩ ũla We wendaa, na ũla ona wĩva ũnengetwe ũĩ vate nzika, we anengetwe ũseo mw'ingĩ; na vai ũtonya kũlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kĩĩlko kya ũmanyi.

271. Na kyonthe ona kĩva kĩla inyw'ĩ mũkumya, kana wĩvĩto ona wĩva ũla

أَيُّودُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجْلِ وَأَعْنَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا لَهُ فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِبْعَتِكُمْ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَتَنَبَّهُوا السَّيِّئَاتِ
وَمَنْ يَتَفَقَّهْ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْنُوا فِيهِ
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ
يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ
اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧١﴾

m0kwivŵta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naŵ.

272.Mwaumya nthembo ōtheinŵ nŵ waŵlu na ōseo; Indŵ mwaivitha syo na kw'inenge ngya, nŵ ōseo mŵno mbee kwenyu; na We akavetanga naŵ nyingŵ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ ōndŵ inyw'ŵ mwŵkaa.

273.Ti wŵa waku kŵtuma mo maatŵla nzŵa ŵa ya w'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtongoeasya ŵla ona wŵva We wendaa. Na ōthw'ii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, nŵ kwoondŵ wenyu ene, oyŵla mumasya kwa kŵmantha ŵnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōthw'ii ona wŵva w'onthe ŵla inyw'ŵ mŵkumya, mŵkaŵvwa mŵtŵngŵwe wŵ musŵu na mŵikavŵŵw'a.

274.Nthembo ii nŵ sya ngya ŵla ithamŵŵ'e kwoondŵ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ŵlŵlŵ wa nthŵ. Mŵndŵ mŵtumanu asŵanŵaa kana mio mai na vata nŵndŵ wa kŵlea kŵvoya kwo. We ōkamamanya mo na mwŵkaŵŵle woo; mo maimetasya andŵ motethyo na kŵthing'ŵŵsyo. Na ōthwii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwŵanŵu waw'o.

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ōthwii woo ōtukŵ na mŵthenya, kŵmbithŵnŵ ōtheinŵ,mena ŵtupi yoo kuma kwa Mwŵai

إِنْ تَبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝٢٧٢

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تَنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ ۝٢٧٣

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ فَتَةً ۝٢٧٤ وَالْحَقُّ ۝٢٧٥ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝٢٧٦

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝٢٧٧

woo, *vaikoka* w'ia ūlū woo, ona maikakwatwa nī kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendeeaa ateo ūndū ūla ūkūnītwe ni Satani akekīw'a ndūŭka ūendeeaa. Kītumi nūndū mo maasya, 'Utandīthya onaw'o no ūndū ūmwe na liva; o yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwītīkīlītye ūtandīthya na akavatana liva. Kwa ūla ūtao ūkaa kwake kuma kwa mwīai wake na akīfeka kwīka ūu, īndī *kīla we wakwatie* mbee kīkeethwa kī kyake; na ūvoo wake wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nī ekali-ma-Mwakīnī; vo nīvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona ūmwe ūla nī mūlei mŭkīlīku na mwīki-wa-naī mūnene. *³

278. Vate nzika asu ala metīkīlaa na kwīka meko maseo, na kŭlūmya Mboya, na kŭīva Saka, makeethwa na ītuvi yoo kuma kwa mwīai woo, na vai w'ia *ŭkoka* ūlū woo, ona mo maikakwatwa nī kyeva.

279. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mŭkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَخْبُطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا الْبَائِعُ وَمِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا لِمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٦﴾

يَمْنَحُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُبْدِي كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمًا ﴿٢٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ رَأَوْا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

* * Mūsoa ūu wīnengane ūtwio mŭkuvī na mŭtheu kana ūkwati wa mbesa ila syŭmbanītwe na liva na ūthyoe ku ndwī ndīi ya kŭlea kwanangīka oyīla mokwati ala nthembo nŭlūmīlīw'e nthīnī wamo makaaīla.

kŵla kŵtiele kya liva ethwa inyw'ŵ mwŵ etŵkŵli.

280.Indŵ inyw'ŵ mwalea kwŵka ōu, indŵ ŵsŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake; indŵ inyw'ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo menyu ala ma mwambŵlŵlŵyo; ōu inyw'ŵ mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵtŵ'a.

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ mamŵvinyŵte, indŵ mŵnengei ŵvinda kŵvika yŵla wŵthwa e vaseo. Ona inyw'ŵ mŵkaeka thiŵ ōsu ta nthembo, kwŵthwa kwŵ ōseo mŵno kwenyu, takethwa inyw'ŵ nŵmŵmanyā.

282.Na kŵlai mŵthenya ōla inyw'ŵ mŵkatw'ŵkŵthw'a ma kŵsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na indŵ kŵla thayŵ ōkaŵvwa vyŵ kwŵlanana nondŵ w'ŵ wŵkŵte, namo maikavŵtŵ'a.

LUKU 39

283.Inyw'ŵ ala mwŵtŵkŵlaa! Yŵla mwakovana mŵndŵ na ōla ōngŵ kwa ŵvinda yŵtw'e, indŵ andŵkai vandŵ. Na mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ŵtkŵku inyw'ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵlŵte nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵmanyŵtye we, kwa ōu, we nŵaandŵke; na ōla ōkovethanŵtye namŵsomee; na we nŵwaŵlŵte nŵ kŵmŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵlai wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na ethwa ōla ōnŵŵkovethany'a ena kŵlŵko

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبْكُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَإِنْ
نَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ۖ تَعْلَمُونَ ۚ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَاَلْتِمُوا وَلْيُكْتَبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ
وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ۚ فَلْيُكْتَبْ
وَلْيُمْلَأِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ۚ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلَأِ
وَلْيَتَّقِ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena ūmanyi mŭvuthŭ kana ūtatonya kŭsomanIa we mwene, IndI mŭndŭ ūngI ūmwe ūla ūtonya kŭmŭūngamIa asome kwa ūlūngalu. Na Itai ngŭsI ilI katI wa aŭme menyu; na ethwa aŭme elI maikwoneka, IndI mŭndŭŭme ūmwe na iveti ilI ala inyw'I mŭkwenda nImatw'Ike ngŭsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kŭlwa kIla kIngI nIkItonya kŭkIlilikany'a. Na ngŭsI iyaIItwe nI kŭlea syeetwa. Na mŭikew'e ta mŭŭnoa yIla mŭkŭandIka ūndŭ ūsu, wI mŭnini kana wI mŭnene, vamwe na Iivinda yaw'o yIla yItw'Iuwe ya ndIvi. Undŭ ūŭ nI mŭlūngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭlŭlŭmIlasya ūkŭsI, na kŭmwIkalya inyw'I mŭtena nzika; *kwa Ou, mŭikalee kŭandIka* ateo ethwa nI syIIndŭ ila mŭŭnengane vau kwa vau na kwa nzIa Iŭsu mŭikethwa na IviItyo mwalea kŭandIka. Na IthIwai na ngŭsI yIla mŭŭthooanIsya mŭndŭ na ūla ūngi; na mŭandIki kana ngŭsI maikavItw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI ūsu ūkeethwa wI ūemu ngalI Ila yenyu. Na mŭkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae inyw'I ūmanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyIsI syIIndŭ syonthe nesa.

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mŭilela kwona mŭandIki, IndI nIvaumw'e kIIndŭ kInengwe mŭkovethany'a kItw'Ike ta ūtianIŭ. Na ethwa ūmwe wenyu nIwamŭkIItIhya ūla ūngI na kIIndŭ, IndI

فَإِنْ تَرَىٰ تُوفًىٰ رَجُلَيْنِ قَرَجُلٌ وَأَمْرًا تَيْنِ وَمِنْ تَرَضُونَ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَعْلَمَ أَحَدُهُمَا قَتْلَ الْآخَرِ أَحَدُهُمَا
 الْآخَرِ وَلَا يَأْبُ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
 لَنْ تَكْتُوبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
 عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
 تَكُونَ بِيَعَارَةٍ حَاضِرَةً تِدِيرُوهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
 يُضَارَ كَلْبٌ وَلَا شَيْءٌ إِنْ فَعَلُوا فَإِنَّهُ نُسُقُ
 بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ
 مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي
 أُؤْتِيَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ

Ūla waĩkĩĩthw'a nanengane kĩndũ kyu na namũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wake. Na mũikavitha ūkũsĩ, na ūla ona wĩva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĩna naĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ عَلَيْهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

LUKU 40

285. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ TŪIŪ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndũ ala me iĩĩkonĩ syenyu kana mwamaia me mavithe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĩta inyw'ĩ na kŪmŪkŪlya ūtalo wamo; na ĩndĩ We akamŪekea Ūla We wendaa na kŪmŪsilĩla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwĩka Ūndũ w'onthe Ūla We wendaa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

286. Mũtũmwa ūũ waitũ nũmetĩkĩlaa maŪndũ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake, na etĩkĩli namo ota ūu: *mo onthe* nĩmamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaĩka Make, na Mavuku Make, na Athani Make *makyasya*, 'Ithyĩ tũyĩkĩlaa kĩvathũkany'o ona kĩmwe katĩ wa Atũmwa Make; namo maasya, Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtwĩĩkĩlaa. Ithyĩ twĩtasya ūkeo Waku, Amē Mwĩai waitũ, na ūalũko nĩ Kwaku.'

أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَرَوْنَهُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَبِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانًا، رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤٦﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaũkũĩthasya thayũ mũio ūla ūtatonya kũvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا

ma0nd0 ala w'o wĩkaa, na 0kakwata
0silĩlo 0la 0wailĩte, Mwĩai wait0,
nd0kat0silĩle ithyĩ yĩla twoolwa kana
k0lika ĩvĩtyonĩ, na Mwĩai wait0,
nd0katw'ĩlĩle ithyĩ 0tonyi tond0
wamailĩle ala maĩ mbee wait0. Mwĩai
wait0, nd0katwailĩke ithyĩ m0io 0la
t0tena vinya wa k0kua; na t0vetangĩe naĩ
sit0, na t0nenge ithyĩ 0ekeo, na twĩw'ĩe
tei; We Nue Mwĩai wait0; kwa 0u
t0tethye ithyĩ t0l0 wa and0 alei.⁴

رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا إِنَّكَ مَوْلَانَا
فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ٦٢

⁴ M0soa 00 wĩweta 0voo wa and0 ala maĩ mbee
ala manengetwe motonyi manene ma kĩndini na
malea k0manenge ndaĩ na mamatw'ĩkĩthya mo
kwĩthwa m0io. Na ota 0u, atongoi ma ndĩni ta asu
ala ma ivĩla sya ĩtheo manengwe k0kua m0io 0su
ituonĩ syoo na nguthu ya atongoi ma ndĩni
yasyaĩka ĩla yeey0mbĩle 0manyi wa ndĩni oyila
momataĩ matonya kwĩka 0l0ngalu wĩanĩe kwayo.
Nzĩa ĩno vate nzika, yaetie 0tongoi wa ndĩni 0la
waĩ na 0manyi m0nini, wĩna ngathĩlo na 0te na
0mĩsyo na av0th0 katĩ woo nĩmamanyie
0manyĩsyo na 0nene wa Ndeto ya Ngai. 0tongoi
wa ndĩni ta 0su 0vw'ananĩtw'e na mang'oi nthĩnĩ
wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mĩongo yoo ĩkufĩthw'e
ĩmavuku ma ndĩni ĩndĩ mo mamanyaa o vanini kĩla
makuaa. Kwa 0u ndeto '*Isran*' yaĩle k0manyĩka ta
w'o 0aly0lo wa vo n0nd0 0tonyi 0la wĩĩtw'e nĩ
Ngai nd0tonya kwoswa ta m0io 0la etfĩli maw'o
mendaa k0welewa.

6. Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

7. We nī We Ula ūmūseūvasya inyw'ī mwīhwe na mūmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-Vinya, ūla Mūī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

8. We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam--- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany'o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeke ngoonī syoo maatīlaa īsu yīna moalyūlo me kīvathūkany'o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mūthūku wayo. Na vai wīlī ūalyūlo ūla wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, 'īthyī nītūyītkīlaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.' Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَبِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ

9. Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kūtūtongoesya ithyī; na tūenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mūnengani.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ④

10. Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany'a andū onthe vamwe nthīnī wa mūthenya ūla ūte nzika nthīnī waw'o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndanangaa ūtianīlo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعِثَادَ ⑤

LUKU 2

11. Asu ala matetīkīlaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَئِنْ الْبَاقِينَ كَفَرُوا لَنَنْفِخَنَّ عَنْهُمْ أَصْوَابَهُمْ وَلَا أُولَئِهِمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ الرَّافِقُونَ ⑥

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmo ngũ sya ūla Mwaki.

12. Ngewa yoo nĩta ngewa ya Andũ-ma-Valao na asu ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sitũ; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasĩlle mo nũndũ wa naĩ syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsĩlla.

13. Matavye asu ala matetĩkĩlaa, inyw'ĩ mũkakĩw'a vinya na kũmbanw'a nthĩnĩ wa Ngienā; na nĩ vandũ vathũku va kũthũmũa.

14. Vate nzika, vaĩ Kyama kwoondũ wenyu yĩla nguthu ilĩ sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingĩ, nguthu imwe ikyũkita na ila ingĩ kwoondũ nzila ya Ngai Mwene Vinya W'on the na ila ingĩ kwoondũ wa alei ala mamonie me aingĩ kũmavĩta mo ene kũndũ kwĩllĩ, indĩ mũno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwĩkĩaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wĩva We wendaa. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve kĩsomo kwa ala mena metho.

15. Aũme nĩmanakavĩw'e kwĩthwa na wendi wa syĩndũ ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syũmbĩtwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nĩ kyaũya kya thayũ ūũ wa yu; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wĩna mũsyĩ ūla mũseo mũno vyũ.

16. Asya, 'Nyie ngamũmanyĩthya kĩndũ kĩseo kũvĩta kyu?' Kwa asu ala mamũkĩaa Ngai, ve Mĩũnda kwa Mwĩai woo, ila ivĩtĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; vau nĩvo mo makekalaa; na ve iveti

كَذَابٍ إِلَىٰ قُرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ
وَبِسْ إِلَهَادُ ۝

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فَيْتِنِ الْقَوْمِ فِي تَقَاتُلٍ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَأُولَٰئِكَ يَرَوْنَهُمْ فَيَهْمُهُمُ الرِّ
أَعْيُنُهُمْ وَاللَّهُ يُؤْتِي بِصَرٍّ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

رُئِيَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ
الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَزَائِرِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْبَاقِ ۝

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي مِنَ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ
رَبِّهِمْ جُنَّتْ يُخْرِجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لِّلَّذِينَ فِيهَا
وَلَا تَوَجُّعٌ مُّظْهِرٌ لِّرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ۝

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17.Asu ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa; kwa ũu tũekee ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩĩe ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

18.Ala mena ũmĩĩsyu, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzĩanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeo mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

19.Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We--- na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi--- Mũũngamĩĩ wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -Mũĩ. *

20 Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isilamu! wĩnyĩyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe Ivuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavikĩla mo, nũndũ wa kwĩw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا كَانُفُورًا لَّنَا دُنُوبُنَا وَإِنَّا
عَذَابُ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ
وَالضَّالِّينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَابِأً بِالْقُسْطِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũũ wa 'Mũũngamĩĩ wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũũngamĩĩ ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wafĩe.

21. Indĩ ethwa mo nĩmeŭkaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota ūu*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa athŭkũmi *Make*.

فَأَن حَاجُّكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِي
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ أَسَلْتُمْ فَإِن
أَسَلُوا فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِن كُفُّوا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْخَلْقُ
ۖ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 3

22. Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩlaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يُغَيِّرُ حَتَّى وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ لَبِئْسَ هُمْ بِعِدَابِ اللَّهِ ۝

23. Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ūlũ wa nthĩ Ino na ĩla ĩngĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّجْوَى ۝

24. We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانُ فَتُهْمَرُونَ
هُم مُّضْطَرُونَ ۝

25. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateoo kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ūlũ wa ndĩni yoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَسْنَأَ النَّارُ إِلَّا إِنَّا مَعَ الدَّارِ
وَعَزَّ هُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

26. Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَفَيْكَ إِذَا جَعَلْتَهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۖ وَوَقَّيْتَ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

yila kila thayu ukafvwa vyu kwianana
nondu wike, namo maikavifw'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwai wa usumbi, We
umunengae usumbi ula We wendaa; na
We wosaa usumbi kuma kwa ula We
wendaa. We umunenevasya ula We
wendaa, na We umunyivasya ula We
wendaa. Useo w'onthe wi mokon
Maku. Na We vate nzika wina utonyi
wina utonyi wa kwika syindu syonthe.

28. We utumaa utuku wifla nthini wa
muthenya na We utumaa muthenya
wifla nthini wa utuku. Na We umasya
ula wi thayu kuma kwa ula mukw'u. Na
We umumasya ula mukw'u kuma nthini
wa ula wi thayu. Na We umunengae ula
w'onthe ona wiva We wendaa vate
kithimo.

29. Etikili maikamose alei kwithwa
anyanyae mbee wa etikili---- na ula ona
wiva wika ūu, nde ngwatanfo na Ngai
Mwene Vinya W'onthe -ateo isuvlanei
namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
amutaaainyw'ituiwa usililo Wake;³
na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nikw'o oaluko.!

30. Asya, 'Ona inyw'i mukavitha
maundu ala me ithuni syenyu kana
mukamaumbula, Ngai Mwene Vinya
W'onthe numesi mo; na We nukisi kila

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ
الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ
تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ
فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمُ
اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تَحْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تَبْدُوهُ يَعْلَمُهُ
اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto Ino ya Kitalavu 'yuhazziro kumullaho
nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nUmukanasya inyw'i mwisuvlane Nake
We-Mwene na ūu ni kwasya kana We
nUmukanasya muikeyelele miao Yake na We
nukandiaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na
kīla kyonthe kī ūlū wa nthī ona kīva.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na
ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū
ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo
onthe ala w'o wīkīte na maūndū
mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o
ūkenda vethwe ūtaanīu mūnene katī wa
w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa
ūsīllo Wake. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخَضًّا ۖ
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
أَمَدًا أَبْعَدُ ۖ وَيَحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۚ وَاللَّهُ وَدُودٌ
بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa
Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai
nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamwenda inyw'ī na
kūmūkeka inyw'ī mavītyo menyū. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Mūekanīi-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthē na Mūtūmwā; 'īndī ethwa mo
nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa
alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ۝

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī
wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū
wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِزْرَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُ ۖ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

36. *Lilikanai* ylla k̄v̄eti kya Imulaani
kyaisye, 'Mw̄ai wakwa, nyie n̄n̄iv̄ĩf̄ĩte
Kwaku kana k̄la k̄ĩ n̄th̄ĩn̄ wa ʔvu yakwa
k̄ĩthwe k̄ĩnengan̄te w̄lan̄ Waku. Kwa
Ou, k̄ĩf̄ĩk̄ĩle kyo kuma kwakwa nyie,
n̄w̄'o, We W̄i-Weka Nue Wiw̄'i-
Wonthe, Umanyi-W'onth̄e.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا
فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۖ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٦٧﴾

37.Indi ylla kyo kyasyaie, kyasya,
'Mw'fai wakwa, nyie nfnasyaa mündü
müka'-----oy'la Ngai Mwene Vinya
W'onthe nfw'f nesa vyü üla kyo
kyasyaite na mündüüme üla *kyo*
kyas'Üan'āa nda' ündü ümwē na *mündü*
müka üla kyasyaite-----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتُ وَلَيْسَ الذَّكَوٰ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ ۖ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٨٢﴾

38. Kwa ū Mwāi wakyo nīwakītīkīlile kyo na kwītīkīla kwīna ūlau, na atuma we *Malia* eana na kwīana kūseo vyū na amūt'w'īkīthya Sakalia kwūthwa mūsūvī wake. Kīla īvinda Sakalia alika kasūmbanī kwake, nīweethīaa ena kyaūya vo. Akakūlya, 'We *Malia*, umītye va kītī?' We *Malia* akasūngīa, 'Nī kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthē.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē amūnengae ūla w'onthē ona wīva We wendaa vate kīthimo.

فَقَبِّلْهَا رَبُّهَا يَقْبُولُ حَسَنًا وَانْتَبَهَا بَنَاتًا حَسَنًا
وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ
وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَبُوءُ اَنِّي لَكَ هَذَا
قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ اِنَّ اللَّهَ يُزَيِّنُ مَنْ يَشَاءُ
يُغَيِّرُ حِسَابًا ﴿٣٦﴾

39.Ovau kwa vau Sakalia nīwamūvoyie
Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa,
nenge nyie mwana mūtheu kuma kwaku;
vate nzika, We wī Mwīw'i-wa-Mboya.'

هَذَا لَكَ دَعَا زَكْرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ
لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٢٩﴾

40. Na alaŋka mamŭtava ya we o aŋgeme
nyŭmbanŋ: 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ekŭtava ya we ŭvoo mŭseo wa
Yahya *Yoana*, ŭla ŭkakŭsŋŋa ŭla w'o wa
ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe – mŭtaŋku, na mŭtheu na
Mwathani, kuma kaŋi wa ala aŋgalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْيَحْرَابِ
إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ كَانَ كَحُمِلٍ خَلَتْ مِنْ
أَمْرِهِ إِحْسَانٌ وَهُوَ عَزِيزٌ ۝

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyo kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ اَنْتَ يَكُوْنُ لِيْ غُلَامًا وَكَذٰلِكَ كَتَبْنٰهُ عَلٰى رَاْسِ الْاَوَّلِ الْاَمْرِ ۝۱۰

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْ اٰيَةً ۚ قَالَ اَيْتُكَ اَلَا تَكَلِّمُ النَّاسَ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ اَلَا رَضًا وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيْرًا وَّسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَابْتَغِ الْوَعْدَ ۚ وَارْتَبِطْ بِالْحَبْلِ ۚ وَارْتَبِطْ بِالْحَبْلِ ۚ

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمُحَمَّدٍ اِنَّ اللَّهَ اصْطَفٰكَ وَطَهَّرَكَ وَاصْطَفٰكَ عَلَى نِسَاءِ الْعٰلَمِيْنَ ۝۱۱

44. 'We Malia, īthīawa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يٰرَبِّمُحَمَّدٍ اِنِّىْ لِرَبِّكَ وَاَسْجُدُ لِيْ وَارْكَعْ لِيْ مَعَ الرَّاكِعِيْنَ ۝۱۲

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla īthyī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwāī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvīi wa Malia, ona we ndwāī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

فَاِنَّكَ مِنَ اَنْبِآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اِيْهِمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ۝۱۳

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo wa ndeto kuma kwake; syītwā yake yīkeethwa nī Masia, Yesu *Iša*, mwana wa Malia, mūtaītku ūlū wa nthī

اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمُحَمَّدٍ اِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ ۚ اِنَّهُ السَّبُّوحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيْهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝۱۴

ino na Ila Ingi, na wa asu ala manengetwe kuthengeanla na Ngai;

47. Na akaneena na andu e kaUkenge na e nthele, na akeethwa katl wa ala alUngalu.'

48. We *Malia* asya, 'Mw'ai wakwa, nyie ngeethwa na mwana wa kavisi ata oyila vai mündü ūngiitfe nyie? 'We asya, 'Isu *nhyo nzila ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ombaa kila We wendaa. Yila We watw'a ūndü, We aŭtavasya w'o, 'Tw'ika!' na w'o ūitw'ika.*⁴

49. 'Na We akamūmanyisa we Ivuku na ūI na Tola na ūvoo-Mūseo;

50. 'Na We *akam ūtw'ika nhyia* we Mwathani kwa Aana-ma-Isilaeli kwasya, 'Nyie nŭkŭte kwenyu nina Kyama kuma kwa Mw'ai wenyu; kila nī kana nyie ngamŭmba inyw'I Kyŭmbe nthini wa yŭmba mŭvw'anano wa nyŭnyi na indī ngaveveea nthini waw'o *veva mweŭ* na kŭkatw'ika kīndŭ kŭŭveva kwa mwāo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; Nyie ngavosya ilalinda na kŭmavosya ala mena ūkoma, na ngamathayŭŭkyā ala akw'ŭ kwa mwāo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nyie ngamŭtavya inyw'I syindŭ ila inyw'I mwātsaa na ila mwāiaa nthini wa nyŭmba syenyu. Vate nzika, nthini wa ūndŭ ūŭ, ve Kyama

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْهَدْيِ وَكُفْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٧﴾

قَالَتْ رَبِّ أَلَيْسَ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٨﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٩﴾
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقْتُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ
الْكَلِمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخُلُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لَّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

* * Unceni ūŭ 'Tw'ika' na ūitw'ika ndŭkwonany'a kana kīndŭ kŭtw'ika kwa Ivinda Iasa, indī no kavinda o kau waneena kŭkambŭmŭliya kŭtw'ika kuma vathe na kŭtw'ika kīndŭ. ūu nŭkwasya kana yila Ngai wamina kŭneena, wendi Wake wambŭmŭlasya kwŭthwa na mŭmbŭlwe na mŭminŭkŭlyonī kŭtw'ika ūndŭ We wendaa.

kwoondũ wenyu, ethwa inyw'I
mũkeethwa mwĩ etĩkĩli.

51. 'Na nyie nũkĩe ngĩanĩsya kĩla kĩ
mbee wakwa, kĩkwĩtwa, Tola; na
kũmwĩtĩkĩly inyw'I katĩ wa syĩndũ ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie nũkĩe
kwenyu nĩna Kyama kuma kwa Mwĩai
wenyu, kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene
Vinya W'ontha na mbĩw'ei nyie.'

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai
wenyu; kwa ũu, mũthaithei We: Ino nĩyo
nzĩla ya w'o.'

53. Na yĩla Yesu Isa woonie ũlei woo,
asya, 'Naaũ ala makethwa me atetheesya
makwa nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontha?' Amanyĩw'a make
mamũsũngĩa, 'Ithĩĩ twĩ atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'ontha ithĩĩ
nĩtũmwĩtĩkĩlĩte Ngai Mwene Vinya
W'ontha. Na we ĩthwa na ũkũsĩ kana
ithĩĩ twĩ ew'i.'

54. 'Mwĩai waitũ, ithĩĩ nĩtũkĩtĩkĩlaa kĩla
We ũtheetye, na nĩtũmũatĩle Mũtũmwa
ũũ, Kwa ũu, tũandĩke katĩ wa asu ala
mena ũkũsĩ.'

55. Na Ayuti nĩmalanilye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'ontha
nĩwalanilye ota ũu: ĩndĩ Ngai Mwene
Vinya W'ontha nĩ We Mwalany'a Ula-
Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa alany'a.

LUKU 6

56. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha
waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا جَلَّ
لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي خُزِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥١

إِنَّ اللَّهَ رَفِئٌ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ٥٢

فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْنِي مِنْهُمْ انْقَرَفَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْخَوَارِثُونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمْثَلًا
بِاللَّهِ وَاشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٥٣

رَبَّنَا أَمَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتَبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ٥٤

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَرَّوْا وَكَرَّ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِيَنَ ٥٥

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيُوسَى إِنَّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŋkw'ithya ŋkw'e o kŋkw'ŋ kŋla kya
mŋsyawa, na ngakŋkŋlye we Kwakwa-
Mwene, na ngakŋthesya we kumana na
maŋdŋ mathŋku asu ala alei
makwilŋlaa, na ngamaia ala makŋatŋlaa
ŋŋlŋ wa ala matetŋkŋlaa, kŋvika
Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo; na ŋndŋ
ŋalŋko wenyu ŋkeethwa wŋ kwakwa, na
Nyie ngamŋsilany'a katŋ wenyu ŋŋlŋ wa
maŋdŋ ala inyw'ŋ mŋvathŋkanganŋaa.

57.Indŋ kwa asu ala matetŋkŋlaa, Nyie
ngamasilŋla na ŋsilŋlo mwai ŋŋlŋ wa nthŋ
ŋno na ŋla ŋngŋ, namo maikethwa na
atetheesya.

58.Na kwa asu ala metŋkŋlaa mawŋa na
kwŋka mawŋa maseo, We akamaŋva
matuvi moo meanŋu. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŋ.

59.Kyu nŋkyo kŋla Ithyl tŋŋkŋsomea we
kya Mŋsoa na Kŋlilikany'a kyŋŋ.

60.Vate nzika, mwŋkalo wa Yesu Isa
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ
ta mwŋkalo wa Atamu. We amŋmbie we
kuma kŋtoonŋ, na ŋndŋ We amwŋa,
'Tw'ŋka!' na we eethwa vo.

61.Uu nŋ w'o kuma kwa Mwŋai waku,
kwa ŋu we ndŋkethwe katŋ wa asu ala
mena nzika.

62.Yu ŋla ona wŋva ŋkaananŋaa naku we
ŋŋlŋ wake we, ŋtina wa kŋla kŋvikŋte
kwaku kya ŋmanyi, mŋtavye we, 'Uka
twŋte syana sitŋ na syana syenyu, na
iveti sitŋ na iveti syenyu, na andŋ maitŋ
na andŋ menyu; na ŋndŋ tŋivoya na
kŋthing'ŋsyano na tŋkŋtya kŋumo kya Ngai

وَمُطَهِّرِكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ
إِنَّ مَرْجِعَكُمْ فَأَخْلَمْ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْلَيْتُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورُهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٩﴾

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٠﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ﴿٦١﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلِ
الْحَقَّ لِلَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ũlũ wa ala makenganaa.'

63.Uũ vate nzika nĩ ũtato wa w'o. Vai *ona ũmwe* waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mũĩ.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ٦٣

64.Indĩ mo masyoka na ĩtina, *lilikanai* ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ٦٤

LUKU 7

65.Asa, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Ukai ndetonĩ ĩla mbaĩlu katĩ waitũ nenyu - nĩkana ithyĩ tũikamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyĩ tũikamwĩanany'e We na ngai ĩngĩ, kana amwe maitũ maikamatw'ĩkĩthye angĩ Eĩaĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' ĩndĩ mo maalyũka na kũthi, ĩndĩ asya, 'Ithĩwai na ũkũsĩ kana ithyĩ nĩtwĩnenganĩte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٦٥

66.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩkaananĩ ũlũ wa Avalamu nĩkĩ, oyĩla Tola na Uvoo Mũseo ĩtyaavuanw'a ateo ĩtina wake? Inyw'ĩ ĩndĩ nomũmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَ
الْقُرْآنُ وَالْإِنجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦٦

67.Sisyai! Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwakaananĩe maũndũ ala mwai na ũmanyi wamo. Nĩkĩ ĩndĩ yu mũũkaananĩe maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِينَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِينَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٦٧

68.Avalamu ndai Mũyuti kana Mũklisto, ĩndĩ we nĩweenenganĩte vyũ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwĩwi Wake, na we ndaĩ ũmwe wa asu ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٩

69.Vate nzika, andũ ala mamũthengeee Avalamu mũno vyũ nĩ ala mamũatiie we, na Mwathani ũũ na asu ala metĩkĩlaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ mũnyanyae wa etĩkĩli.

إِنَّ أَوَّلَى الْغَايِبِ بِإِبْرَاهِيمَ لَكَذِبٌ أَتَّبَعُوهُ وَهُدًى
النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ٥٩

70.Nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku nomende kũmũthyoekya inyw'ĩ, ĩndĩ mai ona ũmwe mathyoekya ateo mo ene, ĩndĩ no kũmanyaa mo matamanyaa tũ.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٦٠

71.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkĩ, oyĩla mwĩ ngũsĩ syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تُشْهَدُونَ ٦١

72.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ mũũvulany'a w'o na ũvũngũ na kũvitha ũla w'o o mũwĩsĩ?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسُونَهُ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ
الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٦٢

LUKU 8

73.Na nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku yaasya, 'Itĩkĩlai maũndũ ala mavuanĩw'e etĩkĩli, kĩlungu kya mbee kya mũthenye na mũmalea kĩlungu kya mũminũkĩlyo kyaw'o; vangĩ mo nĩmatonya kũsyoka.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ
عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا آخِرَهُ نَعْلَمُهُمْ
يَرْجِعُونَ ٦٣

74.'Na ndũkamwĩw'e ona ũmwe ateo we ũla, ũatĩlaa ndĩni yenyu asya, "We Mũtũmwa, vate nzika, ũtongoi nĩ ũtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho ũndũ We wendaa. Kĩla kya vata nĩ kana kĩla ũmwe nĩwafĩle nĩ kũnengwe ũmanyĩsyo ta ũla inyw'ĩ mwanengiwe mbee; Ate ũu, mo makeethwa mena kĩtumi kya kũkaananfa naku mbee wa Mwĩai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلٌّ إِنَّ الْهُدَى
هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِمَّا أَوْفَيْتُمْ أَوْ
يُخَاجَوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٦٤

---' Asya, 'Mumo w'onthe wĩ mokonĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũnengae oũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausũtwe nĩ mumo mwingĩ, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amũnyuvĩaa tei Wake ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingĩ.,

يُخَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

76. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve we ũla, wamũkĩĩa ũũũ wa kĩnandũ, akaũtũngĩa; na katĩ woo ve we ũla, wamũkĩĩa na ndinalĩ ĩmwe, ndakaũtũngĩa we ateo wĩkale ũmũũngamĩe. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'ĩthyĩ tũyaĩle kũtũlwa mũtĩ ũũũ wa syĩndũ sya ala mate asomu;' namo maneenaa ũvũngũ ũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o mesĩ.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ يُودِعُ إِلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّي إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَالِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمْنِ سَيْئٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, ĩndĩ oũla wĩanĩasya wĩvĩto wake na ũmũkĩaa Ngai---nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akĩi-ma-Ngai.

بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ⑦

78. ũũũ wa asu ala mosaa thooa mũvũthũ makaũkũany'a na ũtianĩo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

* Uu wĩonany'a kana ti Ayuti oka ala maĩ na ũvoo wa kũkaananĩa na Mũtũmwa s.a.w kĩtumi nũndũ maũndũ ala we wanengetwe mayai ũndũ ũmwe vyũ na ala moo. Kwa ngalĩ ĩngĩ, kwai kũtonya kwĩthwa kwĩ kwaĩlu kwa andũ ma Isilamu kũkaananĩa namo takethwa nĩmavenetwe ũmanyĩsyoo wa kĩveva w'on the vamwe ũkyonany'a kyende kya Ngai akĩmendeesyaa andũ ma Ivuku. Kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa kũmanyĩsya kĩĩa Ayuti maleaa kĩĩkwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivito moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya iulu woo nthini wa Muthenya wa Uthayukyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na usililo uthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, katika woo ve nguthu ila ithyoe kasya nini syoo yila meusoma Ivuku; nika inyw'i muthonye kusuna kana ni kilungu kya Ivuku, oyila ti kilungu kya Ivuku. Namomaasya, 'Yoyumite kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omei.

80. Kuitonyeka kwa mundu, Ngai Mwene Vinya W'onthe kumunenge Ivuku na u na wathani, na inda aimatavya andu, 'Ithi wai mwa athukumi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Inda we atonya kwasya, Ithi wai tu mwineganite kwa Mwai mundu inyw'i nimumanyasya Ivuku na nimuyisoma.

81. Ona kuitonyeka kwake we kumwiyila kumosa alaka na Athani ta Eafi. We nutonya kumwiyila inyw'i kulea kumwitika itina wa mwineganite kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yila Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie utiano kuma kwa andu kwila kwa Athani, akasya, 'Kyonthe ona kiva kila Nyie nimunengae kya Ivuku na U na inda mutumwa wenyu aimuvika, akianisya maundu ala me vamwe nenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونُ أَلَسْتَهُمْ بِالْكِتَابِ لَتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا أَنْتُمْ مُعِلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِيَّةَ وَالنَّيْنَ أَرْبَابًا ۖ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

وَلَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ

mŭkamwĩtkĩla we na kŭmŭtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'I nĩmŭkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ Ithĩwai na ũkŭsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngŭsĩ.'

83.Yu ũla ona wĩva ũalyŭkaa ĩtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atŭli-ma-mĩao.

84.Mo memantha ndĩni ĩngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatŭngwa?

85.'Asya, 'Ithyĩ nĩtŭmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na Isumaeli na Isaaka na Yakovo na ila Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩai woo, na ithyĩ twĩnenganae Kwake.'

86.Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni ĩngĩ eka Isilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkŭsĩ kana Mŭtŭmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki-ma-naĩ.

وَأَخَذْتُ عَلَىٰ ذِكْرِهِمْ أَصْرِي قَالُوا أَقْرَبُنَا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٨﴾

أَفْخِرَ دِينَ اللَّهِ يَبْحُونَ وَلَٰهٖ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَمَّا بِاللّٰهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰٓ أَتْرَٰثِهِمْ
وَأَسْمٰعِيلَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالتَّيِّبُونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تَعْرَفُونَ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٤١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nĩ kana kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa İŭlŭ woo na kya alaĩka na kya andũ, onthe vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمَ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَكِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٨﴾

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usilĩlo woo ndũkaleelangw'a ona maikathũmũw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٩﴾

90. Ateo asu ala melilaa İtina na kũseũvya. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwĩĩkĩĩla İtina wa metĩkĩĩĩte, na İndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, wĩlilo woo ndũketĩkĩĩwa, na aa nĩmo ala maĩte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩١﴾

92. Na ūlū wa asu ala maleete kwītkīla, na maikw'a me alei, ona thaavu usūŋte nthi yonthe ndūketkīlwa kuma kwa ūmwe woo ona wīva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nīmo ala ūsilīlo wī woo ūkethwa kwoondū woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدٍ هُمْ قُلُوبُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥٢

LUKU 10

93. Inyw'ī mūikaūvikīa ūlūngalu ona vanini okūvika mumye katī wa syīndū ila inyw'ī mūsyendete, na kīla ona kīva mūkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsī nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥٣

94. Lū w'onthe wāī mwītkīlīye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ūtanatheew'a. Asya, 'Etei, īndī, Tola na mūimīsoma yo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَٰءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰءِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا ۚ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٥٤

95. Yu ūla ona wīva ūseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtina wa ūu, aa īndī nīmo eki ma naī.

فَمَنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٥

96. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atīfai ndīni ya Avalamu, ūla weenenganīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaī ūmwe wa ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْأَشْرَكِينَ ٥٦

97. Vate nzika, Nyūmba ūla yaakiwe mbee kwoondū wa andū onthe ma nthi nī ūla yī Bakka, mwanda wa Makka yusūŋtwe nī maūathimo na ūtongoi kwa mbaa andū onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبْرَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٥٧

98. Nthĩnĩ wayo ve Syama nthu, nĩ vandũ va Avalamu; na ūla ona wĩva ūmĩlikaa yo, alikaa mŭuonĩ. Na kũthi Haji Nyũmbanĩ ũsu, nĩ ũolũ wa kĩla andũ matonya kwona nzĩla ya kũthi kw'o-nĩkũmwaĩĩte Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ūla ona wĩva ūleaa kwĩĩkĩla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndekwatasya syũmbe syontho kwa ūndũ ona wĩva.

99. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩĩsya wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa?

100. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'ĩ mũmasiĩla etĩkĩli nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, mũimantha kũmĩthyoekya, oyĩla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaleaa kũmanywa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.'

101. Inyw'ĩ ala mwĩĩkĩlaa! Ethwa inyw'ĩ mũkamĩw'a nguthu ĩmwe katĩ wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'ĩ ngĩrĩ nthĩnĩ wa alei ĩtina wa inyw'ĩ kwĩĩkĩla.

102. Na inyw'ĩ mũkalea kwĩĩkĩla ata, oyĩla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mĩtũngĩĩĩle, na Mũtũmwa Wake evo katĩ wenyu? Na we ūla ūkwataa alũmĩtye kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o nũtongoew'e nzĩlanĩ ĩla ya w'o.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ ۚ إِلَيْهِ سَبِيلُهُ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا عَوَاجًا ۚ أَنْتُمْ شُهَدَاؤُ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُحِبُّوا قَوْلَ اللَّهِ فَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿٦١﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ ۖ وَأَنْتُمْ تُنَادُونَ أَنَّهُ آيَاتُ اللَّهِ ۖ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٢﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe ōndũ We waĩĩfte nĩ kũkĩwa; na mũikaeke kĩkw'ũ kĩmũkwate inyw'I ateo mwĩ mwĩkaloni wa wĩnyivyo.

104. Na kwatai ūlĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũlũmĩtye inyw'onthe vamwe, na mũikaanĩke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla We waie ūlũ wenyu yĩla mwaĩ amaitha na nĩwamũkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwaťw'ĩkie masyaanĩ; na inyw'I mwaĩ ūtee wa iĩma ya mwaki na We nĩwamũtangĩle kuma vo. Uũ nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũvaťhũkanĩasya inyw'I mĩao Yake kana mũtonye kũtongoew'a.

105. Na nĩvethwe nguthu ĩmwe ya aũme kaťi wenyu ĩla yĩtanĩaa ūseo, na kwĩyĩaa ūlũngalu na kũvatana ūthũku. Na asu nomo makaĩla.

106. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala maaanĩkie na ala maleile kw'w'ana kaťi woo ene ĩtina wa mokũsĩ matheu kũmavikĩa mo. Na mo nomo ala ūsilĩlo mũnene ūkethwa kwoondũ woo,

107. Mũthenya ūla mothyũ amwe makethwa me meũ, na mothyũ amwe makethwa me maiũ, kwa asu mothyũ moo makethwa me maiũ- mo makatavv'a: 'Inyw'I nĩmwaleile kw'ĩtkĩla ĩtina wa kw'ĩtkĩla? Samai, ĩndĩ, ūsilĩlo, nũndũ inyw'I nĩmwaleile kw'ĩtkĩla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَاغْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً
فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمُ
فِيهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلَتَكُنْ فِتْنَتُكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُقِيمُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَالْفَرْتَمَ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

108.Na kwa asu ala mothy0 moo makethwa me me0, mo makeethwa nthl0 wa tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vo n0vo mo makekalaa.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي نَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٠﴾

109.Ino n0 M0soa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyl t00k0t0ng0l0l0la we oy0la yo y0na w'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa 0th0ku ona w0va kwa sy0mbe Syake.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

110.Na n0 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila ona sy0va sy0 matun0 na ila ona sy0va sy0 0000 wa nth0, na ma0nd0 onthe makat0ngwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoond0 wa 0tw'io.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلِلَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورُ ﴿٦٢﴾

LUKU 12

111.Inyw'0 mw0 and0 ase0 vy0 ala mok0l0tw'e kwoond0 wa 0seo wa mbaa and0 onthe ma nth0; inyw'0 mw0ylaa kwoond0 wa k0la k0seo na k0vatana 0th0ku na k0mw0fk0la Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa kwa0 0seo kwoo. Amwe moo n0 et0k0li, 0nd0 aing0 m0no moo n0 mbaa-mat0.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَارُونَ بِالْغُرُفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَالَّذِينَ هُمْ الْمُسْلِمُونَ ﴿٦٣﴾

112.Mo maitonya k0m0kita inyw'0 m0no ateo 0kite m0nini, na mo mam0kita inyw'0, makamwony'a inyonyu syoo. 0nd0 mo maikatetheew'a.

لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلْكُمْ يُوَلُّوكُمْ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُصِرُّونَ ﴿٦٤﴾

113.Mo makeethwa me ak0n0ku k0sonokw'a ovala vonthe meeth0l0wa ateo methwe na 0s0v0 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana 0s0v0 kuma kwa and0. Mo n0makwat0te 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mo n0mak0n0twe na 0kya. K0tumi n0nd0 mo n0 ma0 matonya k0m0lea M0soa ya Ngai

ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةَ إِنْ مَا يُفْعَلُوا إِلَّا يَحْبِلُ مِنَ اللَّهِ وَحَبِلَ مِنَ النَّاسِ وَبَازَوْا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ السَّلَاطَةَ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ūlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

114. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ĩla ĩũngamaa na ūlũmu nthĩnĩ wa ūtĩanĩo wayo; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ūtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَتَمَّةً الْبَيْتِ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ ﴿١١٣﴾

115. Mo nĩmamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meỹĩlaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a mũndũ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩla maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

116. Na ūseo ona wĩva w'onthe ūla mo mekaa, maikavatwa ĩtuvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ بِالْبَتِّينِ ﴿١١٥﴾

117. Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

118. Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

119. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose andũ angĩ mate menyu kwĩthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kũmũthyoekya inyw'I. Mo nĩmenda kũmwona inyw'I mwĩ thĩnanĩ. Kĩmena nĩkĩminĩte kwĩyonany'a kyo mbene kwĩsĩla mĩneenelenĩ ya makanyw'a moo, na maũndũ ala ithũi syoo ivithaa nĩ manene mbee. Ithyĩ nĩtũmũvuanĩtye mĩao Yaitũ kwenyu ethwa inyw'I mũkamanya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْنُوا بِطَاغَةِ مَن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونُ لَكُمُ خَبَالًا وَذُؤَامًا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَقْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

120. Sisyai, inyw'I ninyw'I mũmenda mo, Indĩ mo maimwendaa inyw'I. Na inyw'I nĩmũyĩtĩkĩlaa Ivuku yonthe. Yĩla mo makomana nenyu maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlĩte;' Indĩ yĩla mo me oka, maũmangaa mĩthya ya syaa syoo nũndũ wa ũthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ũthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala mavithĩtwe nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

هَآئِنْتُمْ أُولَآءِ تُجِبُونَهُمْ وَلَا تَجِيبُونَ وَلَوْ كُنْتُمْ إِذًا لَقُوتُمْ قَالُوا أَمَّا نَحْنُ وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْتُوا بِعِظِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

121 Ethwa ũseo nĩwamũvalũkĩla inyw'I, nũmamakasya mo; na ethwa inyw'I nĩmwakwatwa nĩ ũthũku, mo nĩmaũtanĩaa. Indĩ ethwa inyw'I mwĩ omĩsya na alũngalu, mawalany'o moo maikamũthũkya inyw'I ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkĩte maũndũ ala onthe mo mekaa.

إِنْ تَسْتَكْسِمُوا حَسَنَةً تُسَوِّهُمُ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِبرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنْ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

LUKU 13

122. Na lilikana ñvinda yĩla we waendie kũoko tene kuma nyũmba kwaku, kũmaia nesa etĩkĩli vandũ va kũkĩfĩa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'w'I-W'on the, ũmanyi-W'onthe.

وَإِذْ عَدُوَّتُ مِنْ أَهْلِكَ تَبْوَى الْبُؤْسَيْنِ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123.Yŋla nguthu ilŋ syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋ mūnyanyae woo. Na etŋkŋli nŋmaŋle nŋ kŋmwŋkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبْتَ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamŋtethetye inyw'ŋ nŋhŋnŋ wa kaŋ wa Vatili yŋla inyw'ŋ mwaŋ onzu. Kwa ŋu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŋthwa Mŋsŋvŋi wenyu nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125.Yŋla we wamatavisye etŋkŋli: 'Kŋimwŋanŋa inyw'ŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itatŋ matŋmŋtwe kuma ŋŋŋŋ?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَرَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126.Iŋ, ethwa inyw'ŋ mwŋ omŋŋsya na alŋngalu, nŋmo mayŋka na mŋtŋkŋ ŋŋŋŋ wenyu mekalaatŋte, Mwŋai wenyu akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itano, mavithŋkŋte na vinya mŋno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ
هَذَا يُبَدِّلْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
ثَلَاثَةِ مِائَاتٍ ﴿١٢٦﴾

127.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋtw'ŋkŋthŋtye w'o ta ŋvoo mŋseo kwenyu tŋ na nŋkana ngoo syenyu itonye kwŋthwa na ŋthŋmŋo nŋndŋ waw'o; na ŋtethyo umaŋ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128.Ngai akeeka ŋŋ nŋkana We atonye kŋtila kŋlungu kŋmwe kya alei kana amanyivye mo, nŋkana matonye kŋsyoka na ŋtina me asonokye.

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129.We ndwŋna ŋndŋ ŋndŋnŋ ŋŋ; We nŋtonya kŋmethiŋfa mo na tei kana kŋmasilŋla, nŋndŋ mo nŋ eki-ma-naŋ.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ Tũlũ wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'ontho ũla We wendaa na amũsĩĩlaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikaye Liva ũsyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣٢﴾

133. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٣﴾

134. Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũkeko kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa Itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٤﴾

135. Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُلُوبِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٥﴾

136. Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kwĩtya ũkeko wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omw'isĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ūkeo
kuma kwa Mwĩai woo, na Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathŭkũmaa!

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaiĩ mbee wenyu; kwa ūu angangai ĩũũ
wa nthĩ mwone ūndũ wathũkĩte
mũminũkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, ĩno nĩ Otavany'a mũtheu
kwa andũ, na ūtongoi na ūtao kwa akĩfi-
ma-Ngai.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mũikaleele, ona mũikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa na ūkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmũkwatĩte ūkite ona
ũmwe onamo alei nĩmaminĩte kũkwata
ũkite ūilyĩ ota ūsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mũthemba ūũ ithyĩ
tũmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathũkany'o nĩkana *matonye kũtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a asu ala metĩkĩlaa
na atonye kwosa ngũsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن يَنْسَخْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَشَّيْنَا الْقَوْمَ قَرْحًا مِّثْلَهُ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَّوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kũmathesya asu ala
metĩkĩlaa na kũmaananga alei.

وَلِيُخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخْلُقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsũanĩ kana nĩmũkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambĩte kũvathũkany'a asu ala katĩ wenyu mokitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atambĩte kũmanya ala momĩlasya?

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الضَّيِّقِينَ ④

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ũ kĩĩ mbee wa mũtakomanĩte nakyo, yu nũndũ nĩmũkyonete mũminũkĩlyonĩ, inyw'ĩ mũũngeme ta mwĩ oveyo.

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمُوتُونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُلْقَوَهُ
فَقَدْ رَأَيْتُمْ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ⑤

LUKU 15

145. Na Mũamati nĩ Mũtũmwa tũ. Nĩw'o 'Atũmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ wĩ nũnũũkw'a, kana oawe, mũkakĩa mũsyoke na ĩtina na itiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiinyo syake nde ũthũku ũkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matũngaa mũvea.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتُمْ ثَمَاتٌ أَوْ قِيلَ أَنْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَقْلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشُّكْرِينَ ⑥

146. Na vai thayũ ũtonya kũkw'a ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ũtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũũ wa nthĩ ĩno, Ithyĩ tũkamũnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũla ũkoka, vate nzika Ithyĩ tũkamatuva ala mena mũvea.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا
مُؤَجَّلَاتٍ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشُّكْرِينَ ⑦

147. Na nĩveethĩtwe Athani aingĩ ala katĩ woo mokitie nguthu nyingĩ sya aatĩĩ moo.

وَكَايْنٍ مِنْ نَبِيِّ قَتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا
وَهْنُوا بِمَا آصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ⑧

Mo mayaaleela nūndū wa maūndū ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaafthwa me onzu, ona mayaafthiny'a mo ene mbee wa mūmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmīsyō.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto īndī maisye; 'Mwīai waitū, tūkeke ithyī mavītyo maitū na kūvīta kīthimo kw'itū nthīnī wa mwīkalo witū, na lūlūmīlīya matambya maitū na tūkeethwa ithyī tūlū wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanengie ītuvi ya thayū wa nthī īno, na ota ūu ītuvi īseo mūno ya nthī īla īngī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ī ala mwītīkīlāa! Ethwa inyw'ī nīmūmew'a asu ala matetīkīlīte, mo makatuma inyw'ī mūsyoka ītina na itiinyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūsūvī wenyu, na nī We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekīa wia nthīnī wa ngoo syā asu ala matetīkīlīte nūndū mamwīlananasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwīao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِأْنَا فِي أَمْرِنَا وَتُبَّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

قَالَتْ لَهُمُ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابَ الْآخِرَةِ
﴿٥١﴾ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ
يُرْزُقْكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنَلُوا بِرَحْمَةِ اللَّهِ
يَوْمَ الْفَتْحِ ﴿٥٣﴾

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿٥٤﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَهُمْ مِنَ
الشَّأْنِ وَاللَّهُ مَتَوَّي الظَّالِمِينَ ﴿٥٥﴾

* Ndeto 'Ribbiyun' yo Talyūlītwē ta nguthu sya aatīlī moo---- vate ngwatanīo ya ūngai īla yīkwoneka ndetonī īno "Ribbiyun" Ithyī twīetē kīlosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

nĩ *Ūla* Mwaki; na wĩkalo wa eki-ma-naĩ
nĩ mũthũku.

153. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
vate nzika nĩwamũseũvĩsyẽ inyw'ĩ
ũtianĩo Wake yĩla inyw'ĩ
mwamatemangaa na kũmananga mo kwa
ũthei Wake, kũvika yĩla, inyw'ĩ
mwaleelile ūndũnĩ ūkonĩ wĩwi wenyu
kwa Mwathani Mũtheu, *mũuo wĩthwe*
ĩũlũ wake, na mwambĩĩĩĩla kũkaananĩa
katĩ wenyu ene, ĩũlũ wa kĩeleelo kya w'ũ
kya mwĩao ūũ na nĩmwaleile kũmwĩw'a
ĩtina wa kũmũnenge inyw'ĩ wendi wa
ngoo syenyu nthĩnĩ wa ūkĩlyo, We
nĩwawetangie ūtethyo Wake. Katĩ wenyu
vaĩ asu ala mendie thayũ wa nthĩ ĩno ya
yu na katĩ wenyu ve ala mendie wa ĩla
ĩngĩ. ĩndĩ We nĩwamumisye inyw'ĩ katĩ
woo, nĩkana We atonye kũmũtata
inyw'ĩ--- na vate nzika, We nũmũekeete
inyw'ĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũlau kwa etĩkĩli.

154. Yĩla inyw'ĩ mwasembete na
mũteũmũsisya ona ūmwe ĩtina o
Mũtũmwa aimwĩta e mbee wenyu, ĩndĩ
We nĩwamũnengie inyw'ĩ kyeve ĩũlũ wa
kyeva nĩkana mũikamew'ĩte kyeve
maũndũ ala mwaaĩsyẽ kana ala
mamũkwatie inyw'ĩ.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّوهُم بِأُذُنِهِ
عَلَىٰ إِذَا فُتِنْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ
بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ

إِذْ تُصِيدُونَ وَلَا تَلُونَّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنَ الرِّسُولِ
يَذْعُرُكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ عِثْمًا بِغَيْرِ لَكِيلٍ
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ
nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155. Na Īndĩ, Ītina wa kyeve We
nŵatheeisye mŵuo ūlū wenyu – too ūla
wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla
nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendi woo ene,
makĩsŵanĩ naĩ ūlū wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ta ūsŵanĩo wa ūtumanu.
Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandū waitū
tũkwete ūvoonĩ ū?' Asya, 'Usumbĩki
w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩlĩkonĩ syoo
maūndū ala matakumbūlĩlaa we. Mo
maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandū
tūŵngamĩe maūndūnĩ aa, tūyĩthwa
twooafwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ
mwekaliile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala
meeyĩafwe kũkita methwa maumaalile
makathi vandū voo va kũkwĩla nĩkana
Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye
kūeteūtwio Wake na nĩkana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atonye kũmatata
maūndū ala maĩ nthĩnĩ wa ithūi syenyu,
na nĩkana We atonye kũtheesya maūndū
ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maūndū ala
me ĩlĩkonĩ;

156. Asu menyu ala maalyūlile mĩlango
yoo masyoka Ītina, mūthenya ūla nguthu

ثُمَّ أَوَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نَسًا يُفَشِّ
طَافِقَهُ فَمِنْكُمْ وَطَافِقَهُ قَدْ أَهْنَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَا هَؤُلَاءِ قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بَيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُخْصِصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mūnene
nūvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maūndū manini
ala meekĩkie vu mbeeni. Ūndū ta ūsu nĩweekĩkie
nthĩnĩ na kaū wa Uuti, yĩla kĩkw'ũ kya Mūtūmwa
Mūamati mŵuo wĩhwe ūlū wake kyeew'ĩkie,
Ūwetango ūsu nĩwanyāĩkisye vyū mathĩna onthe
ma kĩ-mūndū na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu
maminĩte kwona. Na ĩndĩ ūvoo wa kūlea kũkw'a
kwake nĩkwaalyūlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa
kwĩanĩwa kūnene na ūtūngi wa mūvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaū wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiūūka nūndū wa maūndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīīsyā.

اَسْتَرْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعُضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٤

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīlāa! Mūikethwe mūilyī ta asu ala metetfīkīlīte, na ala mamatavasya anaa--īthe moo yīla mekwanganga īlūū wa nthī kana yīla maendete kaūnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kūawa.' Ūū nīw'o, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لَاخَوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥

158. Na inyw'ī mwoowa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekea kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kūvīta syīndū ila mo mombanasya.

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ
اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٥

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kūawa, vate nzika, inyw'ī mūkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تَحْتُمُونَ ٥

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mūmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkie kuma vala we ūī. Kwa ūu,

فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا
غَلِظَ الْقَلْبُ لَا نَقْضُا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ٥

maackee mo na Itya ūkeo kwoondū woo, na onana namo maūndūnī ala ma ūsumbiki; na yīla we watw'a, īndī ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda; īndī We akŭtia we, īndī nŭŭ ūla wīvo ūtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etīkīli īndī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka ūndū ūte wa kŭīkīlīka, na ūla ona wīva wīkaa ūndū ūte wa kŭīkīlīka, akooka vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaīkīlīkaa nthīnī waw'o, Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaīvwa vyŭ kwīanana nondū wīkīte; namo maikavīfīw'a.

163. We ūla ūatīlīaa ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na we ūla wīyoseaa tīthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo wake nī Ngienanī? Na w'o nī ūalŭko mŭthŭku!

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o sya mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū mo mekaa.

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīte īnee tŭlŭ wa etīkīli kwa kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخَذُكُمْ
فَنَنْذَرُ الَّذِينَ يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلُّ وَمَنْ يَغُلْ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَسِ اتَّبَعَ رِضْوَانُ اللَّهِ لِمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ
وَمَا أُوْدِيَ جَهَنَّمُ وَبَسَ النَّصِيرُ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرَتِهِمْ عَلِيمٌ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na Uti; na mbee wa ūu, mo vate
nzika, ma! Ivityoni y! ūtheini.

لَيْفِي ضَلِيلٍ مُبِينٍ ⑤

166.Kyaŋ! Ytla kyeve kyamŋkwata
inyw'ī----- nenyu nīmŋmeklīte mo
kyeva kŋndŋ kwīlī kwa kyu---inyw'ī
mwaasya, 'Klī kyumlīte va?' Asya,
'kyumlīte katī wenyu ene.' Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ŋtonyi ŋlŋlŋ wa syīndŋ syonthe.

أَوَلَمْ نَأْصَابِكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَابَكُمْ مِثْلُهَا
قُلْتُمْ أَنِ هَٰذَا قَوْلُ هَٰؤُلَاءِ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ
اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

167.Na ktla kyamŋkwatie inyw'ī,
mŋthenya ŋla nguthu ilī sya ita
syakomanie, kaŋ wa Uuti kya! kwoondŋ
wa mwīao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na vailī ŋu nīkana We atonye
kŋmavathŋkany'a etīklī.

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَفَّ الْأَجْنُفُ فَيُرَادِنِ اللَّهُ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ⑦

168.Na nīkana We atonye
kŋmavathŋkany'a angangani. Na mo
nīmatawi'e, 'Ukai inyw'ī mŋkita nzīanī
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na siītai
mŋvithŋko wa amaitha.' Mo maisye,
'Takethwa ithyī nītweesī kŋkita, ithyī
vate nzika, twīthwa twamŋatīte inyw'ī.'
Mo mŋthenya ŋsu ma! vakuvī mŋno na
ŋlei mbee wa mŋīklī. Mo nīmaneenaa
na makanyw'a moo maŋndŋ ala mataī
ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsī nesa maŋndŋ ala mo
mavithaa.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَاقَوْا ۖ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
فَاتْلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْادِعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ جَاءَ
لَا اتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ اقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ
يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ⑧

169. Aa nīmo maisye kwa anaa--īthe
moo, oyīla mo ene matiītwe ītina,
'Takethwa mo nīmatwīwie ithyī, mo
mayīthwa mooaiwe na ŋvyū.' Asya,
'Isīlīei klkw'ŋ Indī kuma kwenyu ene
ethwa mwīmaw'o.'

الَّذِينَ قَالُوا لِلْإِنسَانِ هُمْ وَقَعْدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا
قُتِلُوا قُلْ قَادِرُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ⑨

170.Mŋikasŋanīte kana ala moaītwe na
ŋvyū nzīanī ya Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّونَ ⑩

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0,
mbee wa Mwŵai woo, *na nŵmanengetwe*
mŵthŵnzŵlo kuma Kwake,

171.Me atanu nŵndŵ wa maŵndŵ ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŵmanengete mo katŵ wa mumo Wake; na
maitana nŵndŵ wa asu ala matanamba
kŵkwatana namo kuma ŵtina woo, nŵndŵ
ŵlŵlŵ woo *vaikethwa* na wia, ona mo
maikew'a kyeva.

فَوَجَدَ بِمَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ الْآيَاتِ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

172.Mo matanŵaa ŵnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo Wake, na
kwŵanana na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaekaa ŵtuvi ya etŵkŵli yae.

يَسْتَشِيرُهُمْ وَيَنْعِمُ مِنْ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُفْضِلُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

LUKU 18

173.Ta asu ala meetŵkie wŵtano wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa
ŵtina wa makwata ŵkite----ala moo ta
asu mekaa ŵseo kwa ŵlŵngalu na kwŵka
ŵlŵngalu makeethwa na ŵtuvi ŵnene;

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا لِمَالِهِمْ وَالْقَوْلَ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

174.Asu ala andŵ mamatavisye, 'Andu
nŵmamŵsukŵte inyw'ŵ, kwa ŵu, makŵei
mo; ŵndŵ ŵu wongeleele mŵŵkŵlo woo *tŵ*,
namo maisye, Ula ŵtwŵanŵe ithyŵ nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na nŵ Mŵsŵŵŵi-
Ula-Mŵseo Vyŵŵ-We.

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاغْلِبُوا فَمَرَدَهُمْ يُرَايَانَا ۚ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ŵu mo nŵmasyokie mena ŵnee
yŵna ŵtonyi kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo *mwingŵ*, oyŵla
vai ŵthŵku wamakiŵŵte mo; namo
maaŵŵŵe ŵtanu wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵ Mwŵai wa Wŵngŵvo mwingŵ.

فَاغْلِبُوا فَمَرَدَهُمْ يُرَايَانَا ۚ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٥﴾

176.No Satani tū ūla ūmateelemasya anyanyae make; kwa ūu, mūikamakīe mo Indī Ngīei Nyie, ethwa inyw'ī mwī etīkīli.

إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يَخَوْفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَحَافِظُونَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

177.Na asu ala malikaa ūleini na mītūkī maikakwīw'īthye kyeve we; vate nzika, mūitonya kūmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe naī kwa nzīa ona yīva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kūmaaīa kīanda ona kīmwe nthīnī wa thayū ūla ūkīte; namo makeethwa na ūsilīlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنُفَعُوا
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطَاءً فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٠﴾

178.Vate nzika, asu ala mathooete ūlei na thooa wa mūīkīlo, maitonya kūmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthūku ona vanini; namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنُفَعُوا
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

179.Na alei maikasūanīe kana kūmanenge īvinda Kwitū nī kūseo kwoo, ūsyao wa kūmanenge īvinda Kwitū nīkana mo mongeleke nthīnī wa naī tū; namo makeethwa na ūsilīlo ūthīnasya.'

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿٦٢﴾

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etīkīli mekale ūndū inyw'ī mūilyī, kūvika yīla We wamavathūkanisye ala athūku kuma kwa ala aseō. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī amūvuanīsyā inyw'ī maūndū ala matonekaa. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa katī wa Atūmwā Make ūla We wendaa. Kwa ūu, ītīkīlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwā Make. Ethwa inyw'ī nīmwītīkīlaa na kwīthwa alūngalū, mūkeethwa na ītuvi īnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذِلَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِمْ
حَتَّى يَنْزِلَ الْخَبِيرُ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٣﴾

181.Na mo ala methiawa na Otoonu kwoondū wa syīndū ila manengetwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mumo Wake maikasūanīe ta nzeo kwoo aiee, nī nthūku kwoo.Isu meethiawa na Otoonu nasyo ikooveewa ngingonī syoo ta kītheke Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Na ūtīlwa w'onthe wa matu na nthī, nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنشَأَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخْلَوْنَ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'īte ūneeni wa *mana* wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ngya na ithyī twī athui.' 'Ithyī tūkaandīka ūndū mo maneenete na kūtata kwoo kwa kūmoaa Athani vate ūlūngalu; na Ithyī tūkasya, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wa kūvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّىٰ وَنَقُولَ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

183.Uu nūndū wa maūndū ala moko menyū matōngoisye kwīka mbee *wenyu ene* na *U-w'o nī* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwīki-wa-naī ona vanini kwa athūkūmi Make.

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtwīyīaīe ithyī tūikamwītkīle Mūtūmwa ona wīva ateo we atūetee nthembo īla īvīvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atūmwa nīmaminīte kūvika mbee wakwa mena Syama ntheu vamwe na maūndū ala inyw'ī mūneenaa. Nīkī, īndī, inyw'ī mwamanthīe kūmoaa mo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عٰهَدَ إِلَيْنَا لَآ نُرْسِلَ
حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ بِزُكْرٍ فَإِنَّكَ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ لَكُمْ فَتَقْضَوْهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

185.Na ethwa mo measya we nūūkengana, now'o mataviw'e Athani ala maī mbee waku, ala mookie mena

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٤﴾

Syama syĩ Ōtheinĩ na mavuku ma Ōĩ na
Ivuku yĩmulikaa.

186. Kĩla thayũ Ōkasama kĩkw'ũ: Na
inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu
mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ.
Kwa Ōu, oũla ona wĩva Ōkavetangwa
kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa
kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩla kĩlelelo
kyake. Na thayũ wa nthĩ ūno nĩ vathei na
Ōtanu wa Ōkengani.

187. Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na
mokwati menyu na mathayũ menyu na
vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ
maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala
manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma
kwa asu ala mamwĩlanasya Ngai na
atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a
ũlũmu na kwĩka ūlũngalu, vate nzika,
asu nĩ ūndũ wa kĩthito kĩnene.

188. Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthe woosie ūtianĩo kuma kwa asu
ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ
mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ
na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye
yo ĩtheka ĩtina wa inyonyu syoo, na
mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla
mo mathooete nĩ kĩthũku.

189. Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa
maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa
kũkathĩwa nũndũ wa maũndũ ala
matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ūsilĩlo.
Mo makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

190. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
Ōtonyi ūlũ wa syĩndũ syonthe.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجُورَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُخِلَّ الْجَنَّةَ
فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

تَسْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ تَسْمَعُونَ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذْنُ
كَثِيرٍ وَإِن تَصْذَبُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ

وَإِذ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكُونُنَّ فَتْنَةً وَّرِئَاءَ ظُهُورِهِمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ تَبَتُّلًا قَلِيلًا قَلِيلًا فَيَتَّخِذُونَ

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجَوِّدُونَ أَن
يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ بِمَقَازٍ مِنَ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

LUKU 20

191. Nthĩnĩ wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ na mũalyũkĩlenĩ wa ūtukũ na mũthenya ow'o vena Syama kwa andũ ala mena ūmanyĩ;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

192. Asu ala mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maũngeme, mailĩ-nthĩ, na makomete na wea, na masũanĩaa ūvoo wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ: 'Mwĩai waitũ, We ndũsyũmbĩte syĩndũ ii mana, aiee, We wĩ Mũtheu; tũtangĩĩe ithyĩ ĩndĩ, kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

193. 'Mwĩai waitũ, ūla ona wĩva We ūtumĩte alika Mwakinĩ, vate nzika, ūsu nĩwe ūmũsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنصَابٍ ۝

194. 'Mwĩai waitũ, Ithyĩ nĩtũmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩ tũlike mũĩkĩlonĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩ nĩtwĩĩkĩlĩte. Mwĩai waitũ, tũekeethyĩ naĩ sitũ, na tũvetangĩe ithyĩ mothuku maitũ, na nthĩnĩ wa kĩkw'ũ kitũ, tũtale ithyĩ vamwe na ala alũngalu.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝

195. 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ maũndũ ala We watwathĩte kwĩsĩla Atũmwani Maku; na ndũkatũsonokye ithyĩ nthĩnĩ wa Mũthenya wa Uthayũũkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِنَّا مِمَّا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا بَعْدَ إِقْبَالِنَا إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

196. Kwa ūu, Mwĩai woo nĩwamasũngĩe mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩla wa mũthũkũmi ona ūmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mũndũũme kana e mũndũmũka. Inyw'ĩ mumĩte nthĩnĩ wa

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ ۖ وَنُفُوسُكُمْ مِن دُونِكُمْ وَأَن تَرْجِعُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ فَسَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّكُمْ قَائِمِينَ ۝

mündü na Ola ūngĩ. Kwa ūu, asu, ala mathamĩte na malūngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nūndū wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaĩtwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothūku moo na ngatuma mo malika Mĩŭndanĩ ĩla ĩvĩĩĩlaa tūlūsĩ nthĩnĩ wayo---ĩtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na matuvi ala maseo vyū mena Ngai Mwene Vinya W'onthē.'

197. Myangangĩle ya alei tūlū wa nthĩ ndĩkaŭkenge we.

198. Nĩ ūtandĩthyo mūnini na mŭkuvĩ na ĩndĩ lia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandū vathūku mūno ata va kũthūmŭa!

199. ĩndĩ asu ala mamŭkĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩŭnda ĩla ĩvĩĩĩlaa tūlūsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ ūthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩseo mbee kwa ala alūngalu.

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-ĩvuku mevo ala mamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na maŭndū ala matheetw'e kwenyu, na ala matheeiw'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

هَاجَرُوا وَآخَرُجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَوْذُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا لِمَنْ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ۝

لَا يَغْرُرُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزِلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِّلْآبِرَارِ ۝

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo
maimIkŭanasya MIsa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na thooa mŭvŭthŭ. Aa
nImo makethwa na Ituvi yoo kwa Mwŭai
woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-mItŭkI kwa kwosa ūtalo.

بَايَتِ اللّٰهَ تَسْمًا وَلَيْلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

201. Inyw'I ala mwItIkIlaa! UmIsyayi na
Ithing'Isyei kwIkala nthInI wa ūmIsyo
na IthIwai mŭsyaiIsye na mŭkIei Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIkana mŭtonye
kwaIla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَتَدْعُوا
اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢١﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NISAA
(Wavuanfw'e Medina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtindany'a wake, na kuma asu eli,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syitwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na Ūla ūngĩ, na mũkĩei We na mũno
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndaĩ.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsyey syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makoniĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ wathela, ĩndĩ twaai iveti ila
mũkwenda ilĩ, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, ĩndĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menyu ma aũme
maũngamĩe. ĩsu nĩyo Nzĩla ĩla nguvĩ vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. ĩndĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũkeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, ĩndĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْوَحْيَ بِالطَّبَإِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا
كَبِيرًا ③

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقِطُوا فِي الْمِيثَاقِ فَآكُلُوا مَا طَابَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِنْهُ وَتِلْكَ وَرِثَةٌ لَكُمْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكُمْ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ فِي ذَهَبٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ
عِنْدَ شَيْءٍ مِنْهُ فَمِنْ ثَوْبِكُمْ هَٰذَا مَرْثَاكُمْ ⑤

kItanlei ta kIndu kya kwendeesya na kyaflu.

6.Muikanengane OÜngamfi wa Othwii wenyu Ola Ngai Mwene Vinya W'onthe OseOvitye kwoondO wenyu ta syIndu sya kOmOtwtika inyw'I, kwa ala mena illko nthuku itatonya kÜÜngamfi nesa. Kwa Ou manengei mo Ifu, na mavw'Ikei ngÜa nesa na neenai namo na Oneeni mÜseo.

1*2

7.Na Otatei Omanyi wa ndiwa kÜvika ivikIle OkÜÜ wa kÜtwaana; na IndI mwoona syIna kIfiko kIfanle kÜtw'a kÜseo, IndI inengei syIndu syasyo; na mÜikaye syIndu syasyo na mItOkI mÜthaIte na wanango itaneana. Na Ola mÜthwii nIesiIle; na Ola ngya, nIaye syIndu nesa kwIfanana na mIfao. Na yIfa inyw'I mÜkwinenge syo ndiwa syIndu syasyo, IndI Itai ngÜsI mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIfwanle ta MÜtali.

8.Kwa aÜme ve kIfanda katI wa syIndu ila asyai na ndÜÜ sya mÜkautI matiaa: na

¹ Vaa wanda nÜtavItw'e w'onthe vamwe, oyIfa Othwii Osu OÜwetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila Otalo wasyo wongelekaa mÜno Itina wa makaÜ. NtkwIsIkIwe nesa kana Othwii wa nthI nÜtÜmIkaa nthInI wa maÜndÜ ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndÜsÜvIfa Othw'ii ta Osu, na iiÜtia OsÜvIonI wa syana nini vyÜ itena Omanyi na itatonya kÜsÜvIfa Othwii wasyo na kIfiko; Ou nÜtumaa Othwii wa nthI yonthe Okitwa. Kömina ÜndÜ ÜÜ IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Itkanengwe Ütonyi wa kÜÜngamfi na ÜsÜvI mÜseo wa Othwii Osu ta wayo. Köu ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe ÜtIfwa wasyo kana kÜvenwa w'o, IndI nI kwa Ifinda. MÜsoa wa 11 nÜÜthesya nesa ItÜÜ wa ÜndÜ ÜÜ

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاُسْوُهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ①

الْبَيْتَاتِ نَوَيْبًا مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ حِصْبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَمَا قُلْنَا نَوَيْبًا مَقْرِبَاتٍ ①

iveti nasyo syina klanda kya syindū ila asyai na ndūū sya mūkaufi matiaa ota ūū, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kftw'e.

9.Na yila andū ala angī ma ndūū sya mūkaufi na ndiwa na ngya syivo ivinda ya kūaanw'a kwa *Otiŋwa*; manengei *kīndū* kuma syindūni isu na neenai namo na ndeto sya ūseo.

10.Na asu nīmamūkīe Ngai ala, ethwa nīmatonya kūtia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia ūlū woo. Kwa ūu, mo nīmamūkīe Ngai Mwene Vinya W'onthe na nīmaneene ndeto ūla ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala māfsaa syindū sya ndiwa na nzila ūte ndūngalu, mo mamelasya mwaki mavuni moo tū; na makavya nthini wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amwiyafaa inyw'i ūlū wa syana syenyu; mūndūūme akakwata klanda kīana ūndū ūmwe na kya iveti ili; Indī ethwa ni iveti nthi tū nyingi mbee wa ili, Indī syo ikakwata ilungu ili katī wa itatū 2/3 ya syindū ila ūla mūkw'o ūtiŋte; na ethwa ve kīmwē, kyo kī nyunzu ½. Na asyai make kīla ūmwe nanengwe kīlungu kīmwē katī wa thanthatū 1/6 kya ūtiŋwa, ethwa e kana; Indī ethwa nde kana, na nīwe mūtiŋwa wa asyai make, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwē katī wa itatū 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na eŋtu a nyinyia, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwē

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ فِيهَا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ②

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ③

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرَّمِلْ خَلِّ الْاُنْثَيْنِ
فَإِنْ كُنْ نِسَاءً فَوَاقِ اُنْثَيْنِ فَكُهْنِ ثَلَاثًا مَا تَرَكَه
وَلَا نَ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا التَّصَفُّ وَلَا بَوْنِيهِ يَكُلِ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ وَلَكِنْ
فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأَبِيهِ الثُّلُثُ
فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِإِخْوَتِهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ
يُوصِي بِهَا أَوْ دِينَ أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ
إِنَّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ
عَلَيْهَا حَكِيمًا ④

katĩ wa thanthatũ 1/6, ĩtina wa kũĩva kũai
kĩla kũthwa kĩ vo kana thiĩ. Maaĩthe
menyu na syana syenyũ, inyw'ĩ mũtĩĩsĩ
ala me vakuvĩ mũno nenyũ kwa
kũmũuna. ũtwio ũũ wa kwia ianda nĩ
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nĩ ũmanyi-W'ontho, Mũĩ.

13. Nenyũ mũkakwata nyunzu ya syĩndũ
ila iveti syenyũ syatia, ethwa syo itĩĩ
kana; ĩndĩ ethwa syĩ kana, ĩndĩ inyw'ĩ
mũkakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa inya
¼ katĩ wa ila syatia, ĩtina wa kũĩva
ũtĩĩwa ũla syĩthwa syeeyĩie na thiĩ.
Nasyo ikakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa
inya ¼ kya syĩndũ ila inyw'ĩ mwatia,
ethwa mũĩ kana; ĩndĩ ethwa mwĩna kana,
ĩndĩ syo ikakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa
nyaanya kya syĩndũ ila mwatia, ĩtina wa
kũĩva ũtĩĩwa w'ontho ũla mwĩthwa
mũtĩĩte kana kũĩva thiĩ. Na ethwa ve
mũndũũme kana mũndũmũka ũla ũtĩĩwa
wake ũkũaanw'a na we nde mũsyai kana
kana, na we ena mwanaa nyinyia na
mwĩĩtu wa nyinyia, ĩndĩ kũla ũmwe woo
akakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa
thanthatũ. ĩndĩ ethwa mo nĩ aingĩ mbee
wa ũu, ĩndĩ mo makeethwa na ianda
ianene nthĩnĩ wa kĩlungu kĩmwe katĩ wa
itatũ; ĩtina wa kũĩva ũtĩĩwa ũla ũngĩ ona
wĩĩva na thiĩ, Vate kũeleelo kũmũthĩny'a
mũndũ ona ũmwe. ũũ nĩ wĩĩlai kuma
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, na
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũmĩĩsya.

14. ĩno nĩ mĩĩvaka ĩla yĩĩwe nĩ Ngai
Mwene Vinya W'ontho; na oũla
ũmwĩw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene
Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake, We

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ النِّصْفُ مِمَّا تَرَكَنَّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ يُوصِينَ بِهِمَا أَوْ دَيْنًا وَلَهُنَّ النِّصْفُ
مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّنُّ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ يُوصُونَ
بِهَآ أَوْ دَيْنًا وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّنُّ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرًا مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصِي بِهِمَا أَوْ دَيْنًا غَيْرَ مَصْرَافٍ وَصِيَّتُهُ
مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ٥

بِذَلِكَ حُدُّوا اللَّهُ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٥

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda ũla
ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo
makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15. Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We
akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo
we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo
wa kũthĩny'a.

LUKU 3

16. Na ila katĩ wa iveti syenyu syĩna
ĩvĩtyo ya ũlaalai-----ĩtai ngũsĩ inya ũlũ
wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩla,
isĩĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla
kĩkw'o kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe aivingũfe nzĩa.

17. Na ethwa aũme elĩ mena ĩvĩtyo yu,
masĩĩlei onthe elĩ. Na ethwa mo
nĩmeelila na kũseũv'ya, ĩndĩ ekanai
namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ
ena ũuu na Ausũtwe nĩ tei.

18. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eyũmbanasya kwĩtĩkĩla wĩlilo
wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmanya
na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa ũu. Aa nĩmo
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe,
Mũlĩ.

19. Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩlilo kwa asu ala
maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla
kĩkw'o kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we
aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَ مَا يَدْخُلُهُ
نَارَ خَالِدٍ فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاَسْتَشْهَرُوا
عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَاَنْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَقَّعَنَ الْمَوْتُ اَوْ يُجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ⑥

وَالَّذِينَ يَلْتَمِسْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْهَبْنَ فَانَ نَابَاً وَاصْلَحَا
فَاَعْرِضَا عَنْهُمَا اِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ⑦

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَليماً حَكِيمًا ⑧

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى اِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّي تُبْتُ اِلَى اللَّهِ وَلَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ كُفَّارَةٌ اُولَئِكَ اَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala lthyf
t0masev0sye 0silflo w0 woo.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٩

20. Inyw'f ala mw0tk0laa! Ti kw0tk0lye
kwenyu k0syosa iveti ta 0ti0wa syo
itekwen0a; ona m0ya0l0twe n0 kwiving0a
kwa mav0tyo n0kana m0tonye kwosa
sy0nd0 imwe kat0 wa ila inyw'f
mwinengete syo, ateo sy0na 0th0ku w0
0thein0; na 0kalai nasyo kwa 0seo, na
ethwa m0i0syenda, n0vatonyeka inyw'f
m0kalea kwenda k0nd0 k0la nth0n0
wakyo Ngai Mwene Vinya W'ontho
w0k0fte 0seo mwing0.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا
وَلَا تَعْصُوهُنَّ لَتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا أَسْتَشْتَوُهُنَّ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَعَالِمُوهُنَّ بِالْمَقْرُونِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ٢٠

21. Na ethwa inyw'f n0m0kwenda kwosa
k0veti k0mwe vand0 va k0ng0, na k0mwe
kat0 wasyo n0m0k0nenge k0nand0,
m0ikose k0nd0 kuma vo. Inyw'f
m0kakyosa na k0kengana na na0
y0yonan0tye?

وَأَنْ أَرْتُمُ اسْتِئْذَالَ زَوْجٍ مَكَانٍ مَرَّوَجٍ لَا وَ
أَتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ فَنَطَرًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْئَتِكُمْ وَإِنَّمَا مَيْبَتُهُ ٢١

22. Na inyw'f m0tonya ata k0kyosa
k0nd0 oy0la k0la 0mwe wenyu eth0awa
eweka atena 0la 0ng0, nasyo iveti
n0syosete 0tian0 w0 vinya.kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ٢٢

23. Na m0ikatwae iveti ila maa0the
menyu matwaie, ateo ma0nd0 ala
maminie k0v0ta. N0 k0nd0 kya0the na kya
0thatyo na n0 nz0a nth0ku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٣

LUKU 4

24. Inyw'f n0m0vat0twe maanyinyia
menyu, na e0tu menyu, na e0tu-a-nyinyia
menyu, na e0tu a nyinyia ma maa0the
menyu, na e0tu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na e0tu ma anaa nyinyia menyu,
na e0tu ma e0tu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَتَتُكُمْ
وَعَلَتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ

eŭtu ma iveti ila syamwongisye inyw'ŭ, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na maa-ninyinia ma iveti syenyu, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na eŭtu ma iveti ila mŭkomete nasyo -----Indŭ ethwa mŭkomete nasyo, vaikethwa naŭ ŭlŭ wenyu---na iveti sya syana syenyu, ila syumŭte inyunyunŭ syenyu; na nŭkŭvatanŭtwe kŭtwaa eŭtu eŭŭ masyaanŭw'e ateo maŭndŭ ala mavŭtŭku; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi - Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

25.Na *inyw'ŭ nŭmŭvatŭtwe* iveti ila ndwae, ateo ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe. Ŭu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmwŭyŭafe inyw'ŭ. Na nŭmwŭtŭkŭlŭtwe kŭtwaa iveti ila ingŭ ŭtee wa isu, nŭkana mwimanthe syo na syŭndŭ syenyu, mŭkitwaa nesa mŭte kwŭka ŭlaalai. Na kwoondŭ wa ŭtandŭthyo ŭla mŭkwataa kuma kwasyo, inengei ngaasya syasyo, ŭla ŭtw'ŭtwe, ona vaikethwa ŭthŭku kwenyu kaŭ wa syŭndŭ ila mwŭw'anŭte, ŭtina wa kumya ngaasya ŭla ŭtw'ŭtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ŭmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

26.Na ŭla ona wŭva ŭtatonya kŭtwaa iveti nthasye, mbŭtŭkŭlŭi we nŭatwae ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe, ta athŭkŭmŭi ma mŭsyŭ ala metŭkŭlŭte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭŭŭ mŭtŭkŭlŭo wenyu nesa vyŭ; inyw'ŭ *inyw'onthe* mumŭte mŭndŭnŭŭ o ŭmwe; kwa ŭu, itwaaei mŭnengetwe ŭthei nŭ eŭaŭi masyo na inengei ngaasya syasyo kwŭanana na ŭla ŭseo, syo syŭ ntheu, itekwŭka ŭlaalai, kana ila syŭna ndŭsyo sya kŭmbithŭ. Na ethwa, syŭna ŭlaalai

الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوْنَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأَمَهُتُ
نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبَكُمْ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَالٌ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا
اسْتَبْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَلَهُنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةً
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرْضَيْنَهُ مِنْ بَدَلِ الرِّبَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٥﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَيَنْتَهِنَ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ مِنْ فَتْيَتِكُمْ
الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيِّكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَإِنْ كُنَّ هُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأَنَّهُنَّ
أَجُورُهُنَّ بِالْعُرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
وَلَا مُتَّحِدَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syŭna ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsilŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekela inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭa inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭaa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭkwata na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الذَّحَضَاتِ مِنَ
الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُلُوا مِيرَاثًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالَ
رَيْحٍ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رِاضٍ مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيُ
كَرًّا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦٢﴾

32. Ethwa inyw'I nīmōkwīvathana na syīndū ila nthōku vyū ila inyw'I mōvafīwe, Ithyī tūkavetanga mothōku ala *manini* kuma kwenyu, na kōmwītīkīlya inyw'I vandū va ndāfa nene.

إِنْ تَحِبُّوا كِبَارَ مَا تَهْوَنَ عَنْهُ نَكْفِرْ عَنْكُمْ بِمَا أَنْتُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mōikasyīw'īe kīw'īu syīndū ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengeṭe amwe menyu kūvīta ala angī. Aūme makeethwa na kīanda kya syīndū ila mo mamanthīte na iveti kīanda kya syīndū ila syo imanthīte. Na mwītyei Ngai Mwene Vinya W'onthe mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi mwīanīu wa syīndū syonthe.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا الْكُتُبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kīla ūmwe Ithyī nītūmūnyuvīte atīfwa ma syīndū ila asyai na ndūū sya mōkauṭī matīaa, na *ota ūu* ala matieny'e nenyu kwa nzīa ya kōīsana kīthitū. Kwa ūu manengei kīanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyafīsyaa īūlū wa syīndū syonthe.

وَلِكُلٍّ جَلْنَا مَوَالِيًّا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aūme nī asūvīi ma iveti nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmatonyethetye amwe moo kūvīta ala angī, na nūndū mo *aūme* nīmaumasya syīndū syoo. Kwa ūu iveti ila ndūngalu *nī ila* mbīw'i, na isūvīaa syīmbithī *nya aūme masyo* kwa ūsūvīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na isu *kwa* ila inyw'I mwīna w'ia ngālī yasyo nūndū wa wau wa matū, itaei syo na itiei syīsyoka mokomonī masyo, na isīlīlei. Na īndī ethwa syo nīsyamwīw'a inyw'I, īndī

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَلْتُ
فَإِنَّكَ حِفْظٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرَبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمُ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَرِيمًا ﴿٣٥﴾

mŌnyanyae we nalilikane kana we nī
mŌnyanyae mŌthŌku.

40. Na mo methiwa makwatiwe nī
ŌthŌku mwaŌ, kethwa nīmamwītkīlīte
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
MŌthenya wa MŌminŌkīlyo, na kumya
katī wa kīla Ngai Mwene Vinya
W'onthē wamanengete mo? Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē nŌmesī mo nesa
vyŌ.

41. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndamwīkaa mŌndŌ *ona ōmwe*
naī *ona* ya ōito wa kaveke kanini. Na
ethwa ve kīko kīseo, We nŌkingīvasya
kyo na kŌnengane kuma Kwake-Mwene
ītuvi īnene.

42. Na kŪkeethwa ata kwoo, yīla īthyī
tŌkaete ngŌsī kuma kīla nguthu ya andŌ,
na tŌkakŌete we kwīthwa ngŌsī īŌlŌ wa
aa!

43. MŌthenya Ōsu, asu ala maleile
kwītkīla na maleile kŪmwīw'a
MŌtŌmwa, mo makenda takethwa nthī
nīyīananw'a īŌlŌ woo, na mo
maikatonya kŪmŪvitha Ngai Mwene
Vinya W'onthē kīndŌ.

LUKU 7

44. Inyw'ī ala mwītkīlaa!
MŪikamīthengee Mboya yīla mŪtena
kīlīko kīlanī, okŪvika mŪmanyē vyŌ

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوِ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
وَمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا وَلَوْ أَنَّ تَكَ حَسَنَةً
يُضَعِفَهَا وَيُوتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

تَكْلِفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدٌ وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

يُؤْمِنُ يَوْمَ يُؤْذَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ وَلَوْ تَسَوَّى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ سُكَارَى
مَعًا تَلْكُمُوهَا تَقُولُونَ وَلَا جُنَا إِلَّا مَا يَنْزِيلُ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mÜendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kÚasa okÚvika mwíthwe mÜthambíte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyooní kana nÍmÚkiitíte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Índí Ívakei inyw'Í ene mÜthanga Úla mÜtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyú na moko menyú. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekaní MÚno Vyú.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ívuku? Mo mathooaa ÍvÍtyo na mendaa kana inyw'Í ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚmesí nesa mÚno amaita menyú. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwÍanÍe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwÍanÍe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandú vasyo vala vaÍÍÍe, namo maasya, 'Íthyí nÍtwÍw'aa na nÍtÚleaa,' na we Íw'a ÚtekwÍka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmÍalyÚla na nÍmÍ syoo kwÍlanana na Ondú wÍ nthÍnÍ wa ilÍko syoo makÍmantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Íthyí nÍtwÍw'aa na nÍtwÍtkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mÜtheu. Ndeto Íno ya KÍalavu "Junuban" Íwetetwe ÍÚÚ wa mÜndÚ Ítina wa kÚkoma na mÜndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍlya ona Útakomete na mÜndÚ mÚka. NthÍnÍ wa maÜndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

هَٰذَا تَقَاتِلُوا إِن كُنتُمْ مُرَضًى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسَ ثِيَابًا فَمَا شَاءَ النَّسَاءُ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُشْرِكُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿٥١﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعِنَا لَيْتَا بَالَسِيتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٣﴾

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo kwo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - İvuku! İtĩkĩlai maũndũ ala İthyĩ tũtheetye, makĩanĩsya ala me vamwe nenyu mbee wa İthyĩ tũtanaete ũnyamao İlũlũ wa atongoi amwe menyu tũituma mo maalituma mo maalyũka na inyonyu syoo na kũsemba, kana kũmaumanĩa mo ũndũ İthyĩ twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ndwĩ ndĩ ya kũlea kwĩanĩw'a.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ قَدْ قِيلَ إِنَّ نَظِيرَ
أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنُهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ النَّبِيِّ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۝

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakaekea We kwĩananw'a na mũtindany'a ona ũmwe, na We akakaekea kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla ona wĩva ũmeananasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'ontho, we aseũvĩtye naĩ nene mũno.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ۝

³ * Ūw'o ndũtonya kũatĩwa ũndũ kwafĩe nthĩnĩ wa Kĩlungu kĩnĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto İmwe naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũĩmĩ mena kĩleelo kya kũmũma Mwathani Mũtheu. Etĩkĩlĩ nĩmawetaa ndeto ii, "Same" na wa at'ana" 'İthyĩ nĩtwew'ie na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ va kwasya, 'nĩtwewie,' angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto İla İandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana İthyĩ nĩtwewie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na kũvũthya mena kĩleelo kya kũmũthyoekya mwĩthukĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na' vandũ va 'asai' na.' Mwĩthukĩsya wĩna kĩlĩko ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka vau kafi wa 'Rai' na 'Raena.' 'Rai' na nĩ 'İthĩwa wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo wa malondũ maitũ.' Kũu onakw'o kwafĩ o kwenda kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele yoo.

50. We noŭmesĩ asu ala metusaa kwĩthwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūmŭtheasya we ona wĩva ūla We wendaa, namo maikavĩtw'a ona vanini.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكُوا
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَرْحَمُونَ ۝

51. Sisyai, ūndŭ mo maseŭvasya ūvŭngŭ ūlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na ĩsu nĩyanĩe kwĩthwa naĩ yĩ ūtheinĩ.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ
إِثْمًا مُّبِينًا ۝

LUKU 8

52. We noŭmesĩ asu ala manengiwe kĩlungu kya ĩvuku? Mo metĩkĩlaa syĩndŭ nthŭku na kŭmaatĩĩa asu ala mekaa naĩ, na maasya ūlŭ wa alei, 'Aa nĩmo matongoew'e nesa nthĩnĩ wa ndĩni mbee wa asu ala metĩkĩlaa.'

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

53. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmaumanĩĩte; na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭumanĩaa, we ndŭkamwonea mŭtetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

54. Mo mena kĩanda ūsumbĩnĩ? ĩndĩ mo maimanenge andŭ kasamŭ kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يُولُؤُونَ النَّاسَ
نَقِيرًا ۝

55. Kana mo memew'ĩa andŭ kĩw'ĩu nŭndŭ wa maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete kuma katĩ wa mumo Wake? *Ethwa ūu nĩw'o*, vate nzika, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana ma Avalamu ĩvuku na ūĩ, *ota ūu, na ota ūu*, Ithyĩ nĩtwamanengie ūsumbĩ mŭnene.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَهُمْ
مُلْكًا عَظِيمًا ۝

56. Na katĩ woo ve ala mamwĩtĩkĩlile we; na katĩ woo ve angĩ ala maalyŭkile kuma vala we ūĩ. Na ĩia-ya-Mwaki nĩyanĩe ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

57. Asu ala mam̄leaa M̄isoa Yaitū, Ithyĩ o m̄tūkĩ, tūkatuma malika nthĩnĩ wa Mwaki. Kĩla İvinda ikonde syoo syavya, Ithyĩ tūkamakūanfasya na ikonde ingĩ nĩkana mo masame ūsilĩlo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلْمًا
نُصِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَنِّهِمْ جُودًا غَيْرَهَا لِيَسْأَوْفُوا
عَذَابَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٧

58. Na asu ala met̄kĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, Ithyĩ tūkamatonyethya kūlika nthĩnĩ wa M̄tūnda Tla İvĩtĩlaa tūlūsĩ katĩwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nĩ Ithyĩ; na Ithyĩ tūkametĩkĩlya mo kūlika vandū va kwendeesya, na muunyĩ mwingĩ.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ٥٨

59. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho emwĩyĩfaa inyw'ĩ mūtūnge syĩndū kwa ala imāĩlĩte, na kana yĩla inyw'ĩ mūtūsila katĩ wa andū, inyw'ĩ mūsile mwĩna ūlūngalu sila wa katĩ. Na vate nzika, maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmūtaaa namo nĩmo maseo mūno! Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wĩw'i-W'ontho, Woni W'ontho.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيحًا بَصِيرًا ٥٩

60. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho, na mwĩw'ei Mūtūmwa Wake, na asu ala mena ūkūmū ūlū wenyu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalea kwĩw'ana ūlū wa ūndū ona wĩva katĩ wenyu ene, ūtūngei kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mūtūmwa Wake ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli ma Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mūthenya wa Mūminūkĩlyo. Ūu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٦٠

nĩw'o ūseo vyū na wa kūkathĩĩwa
mūminūkĩlyonĩ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noŭmesĩ asu ala metusaa kana
nĩmametĩkĩlaa maŭndū ala mavuanĩtw'e
kwaku na ala mavuanĩtw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nĩmeeyĩĩwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyokya inyw'ĩ na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنزَلَ
إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا
إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُصِرُّوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ⑪

62. Na yĩla mo matavw'a, ūkai inyw'ĩ
maŭndūnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makĩalyūka na kuma vala ūĩ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ⑫

63. Kūilyĩ ata ĩndĩ, yĩla thĩna wamakwata
mo nūndū wa maŭndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūĩ
we makĩvĩta na Ngai Mwene Vinya
W'onthē makyasya, 'Ithĩ tūiendaa ūndū
ateo kĩko kya ūseo na mwĩw'ano.'

كَفَيْكَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءَكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحِسَابَ
وَتَوَفَّىكَ ⑬

64. Aa nĩmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthē, wĩsĩ syĩmbithĩ sya mathayū

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعَظِّمْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ⑭

⁴ *Mūseŭvĩlye wa Kĩalavu wa ūneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū tūū wenyu ndĩmanyĩkĩte
nesa nĩ amwe. Mūno tūū wa ndeto 'minkum,' 'ĩla
nĩhĩnĩ wayo ve ndeto ilĩ ikwatanĩtw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nĩ 'kuma' na kum nĩ 'inyw'ĩ'.
Aalyūli amwe yĩla mekūalyūla ūneeni ūū mendaa
kwasya kuma kafi wenyu ene.' Uu nĩtakwasya
kana mwafĩĩtw'e nĩ kŭmew'a tū ala mena ūkūmū
ūla umite kafi wenyu ene, ūkūmū wa Kĩsilamu wĩ
w'oka. Nĩhĩnĩ wa ūneeni ūū min tūnĩte wĩla wa
kwikwatany'a syelĩ kum na Oulil amre
ngwatanĩonĩ yasyo syelĩ ūalyūlo wafĩwe nĩ
kwĩthwa ūilyĩ ta ūū---'Asu ala mena ūkūmū tūū
wenyu.'

moo nesa, kwa Ūu, uma vala maĩ na matae na matavye ndeto yĩna Ūuno imakony'e mo ene.

65.Na Ithyĩ tũimũtũmĩte Mũtũmwa ateo nĩkana ew'ĩke kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa mo nĩmookĩte kwaku we yĩla mo mamavĩĩsye mathayũ moo na makakũlya ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na takethwa Mũtũmwa nĩwametĩsye ūekeo ota Ūu mo vate nzika, methwa mamwĩthTie Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũsyokeanĩ wa Kaingĩ ena ūuu, na Usũĩtwe nĩ tei.

66.Indĩ tiw'o, Nyie nĩĩĩĩĩĩĩ na Mwĩai waku, mo ti etĩkĩli okũvika mo maũtw'ĩkĩthye we mũsili tũlũ wa maũndũ onthe ala mena ngaananĩo katĩ wamo na Indĩ ūilea kwona ve kĩvũthya nthĩnĩ wa ngoo syoo tũlũ wa ūtwio ūla we ūũtw'a na makĩnyivĩsya na wĩnyivyo w'onthe.

67.Na ethwa Ithyĩ nĩtwameyĩĩĩte mo, 'Ūaai andũ menyu' * kana tiaĩ mĩsyĩ yenyu'. Mo mayĩthwa meekie Ūu ateo avũthũ matavĩtw'e meke, vata nzika, kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kwongelesa kwa vinya kũnene.⁵

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا يَطَاعُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ وَابًّا رَحِيمًا ﴿٥٥﴾

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرِ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ احْجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيلًا ﴿٥٧﴾

⁵ *Uneeni wa "Ūaai andũ menyu" nũtonya kũlea kũmanyĩka nesa. Ūalyũlo wa w'o waalĩĩtwe kwĩthwa ĩyũaei inyw'ĩ ene. Kwa ūla w'o Ūu ti kwasya kana meewa meyũae mo ene Indĩ no ūneeni wa kũmaingĩĩsya mo kũaa mawendi moo na makĩnyivya vyũ mo ene nthĩnĩ wa kwenda kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَإِذَا لَا تَنِيهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzānī ūla ya w'o.

وَلَهَدَيْنَهُمْ جِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa ūŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maūthimo Make.....namo nī, Athani, Aīkīī, na Ngūsī na Ene-ūlūngalu. Na anyanya aseū vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالضَّاكِرِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

71.Mumo ūŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, ūmanyi-W'onthe.

۞ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ۝

LUKU 10

72.Inyw'ī ala mwīīkīlaa! ūsūvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathūkany'o kana mūende inyw'onthe vamwe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جُمُعًا ۝

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamūkwata inyw'ī, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīītwe E-Mōlau, kwakwa, nūndū nyie ndinaī vamwe namo.'

وَأَنْ مِنْكُمْ لَنْ لَبِطِينَ ۖ إِنْ أَصَابَكُمْ مُمْسِيَةٌ ۖ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شِيمِلًا ۝

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamūvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwaīīte ūkīlyo mūnene!'

وَلَيْنَ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبَسْنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

75.Eka asu Indī ala matonya kūthoosya thayū wa nthī Ino kwoondū wa Itunī. Na ūūla ūkītaa nzānī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يُلَاقِ الْمَوْتَ ۖ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mĩtũkĩ
Ithyĩ tũkamũnenge ĩtuvi ĩnene.

76. Na mwĩna kĩ inyw'ĩ Ondũ mũtekũkita
nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na ya ala onzu---aũme, iveti na
syana....ala maasya, 'Mwĩafi waitũ,
tumye ithyĩ nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ, ũla andũ
maw'o nĩ athĩnany'a, tũseũvĩsyeyethyĩ
mũnyanya kuma Kwaku-Mwene, na
tũseũvĩsyeyethyĩ mũtetheesya ũmwe
kuma Kwaku-Mwene?'

77. Asu ala metfĩkĩlaa, nĩmokitaa
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na ala matetfĩkĩlaa mokitaa
kwoondũ wa ũla-Mũthũku. Kwa ũu,
ũkitai na anyanyae ma Satani; vate
nzika, ũĩ wa Satani nĩ mwonzu!

LUKU 11

78. We noũmesĩ asu ala matawiw'e.
'Sĩĩtai moko menyũ, lũlũmĩĩlayi Mboya
na ĩvai Saka?' Na yĩla mo meeyĩafwa
kũkita, sisyai! nguthu ĩmwe yoo
ĩmakĩlaa andũ ta kũmũkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona mena wia
mũnenange; namo maasya, 'Mwĩafi
waitũ, We ũtwĩyĩafeyethyĩ kũkita nĩkĩ?
No ũtũnenge ithyĩ kavinda kanini?
Asya, 'Ŭtandĩthyo wa nthĩ ĩno nĩ mũnini
na ĩtunĩ vakeethwa vandũ vaseo mũno
kwa ũla we ũmũkĩlaa Ngai; na inyw'ĩ
mũikavĩf'w'a ona vanini.'

79. Ouala vonthe inyw'ĩ mwĩthwa mũĩ,
kĩkw'ũ kĩkamũkwata inyw'ĩ, ona mwĩ
nthĩnĩ wa mbeenge yakĩtwe nũmu. Na
ethwa mo nĩmakwatwa nĩ ũseo ũmwe,
maasya, 'Ŭũ nĩ kuma kwa Ngai Mwene

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ اهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٥٦﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقَاتِلُوا أَكْثَرَ الشُّبُهَاتِ
فَإِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٥٧﴾

أَمَرْتُ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا قَرِيعٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٥٨﴾

إِن مَّا تَدْعُونَا يَدْرِكُهُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي رُبٍّ
مُشِيرَةٍ وَإِنْ نَصَبْتُمْ حَسَنَةً يَقُولُوهَا هَذِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ نَصَبْتُمْ سَيِّئَةً يَقُولُوهَا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ūthŭku, maasya, Ūŭ nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkīte ata kwa andŭ aa ūndŭ matekŭthengeea kŭmanyā kīndŭ?

80. Useo ona wīva ūla ūkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūthŭku ona wīva ūla ūkaa tŭlŭ waku we nī kuma kwaku mwene. Na ithyī tŭtŭtŭmīte we ta Mŭtŭmwa kwa mbaa andŭ -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngŭsī.

81. Ūla ūmwīw'aa Mŭtŭmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno; na ūla ūalyŭkaa, Indī, ithyī tŭiŭtŭmīte we ta mŭsŭvī tŭlŭ woo.

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ūndŭ ūla mŭnene witŭ wa kŭŭtŭtŭngoesya ithyī; Indī mo mauma vala we ūī, nguthu īmwe yoo īsŭanīaa ūtukŭ tŭlŭ wa ūndŭ we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭandīkaa maŭndŭ ala mo masŭanīa ūtukŭ. Kwa ūu, we ivetange vala māī, na ia wīkwatyŭ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mŭsŭvī wa maŭndŭ.

83. Indī mo nomamīsŭanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kŭlea

عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ٥٩

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٦٠

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى مَاءً
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ٦١

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ٦٢

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ٦٣

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikiIwa nI *movoo* ma mUuo kana ma wia, mo nImaUnyaIkaIya; oyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kaI wo, vate nzika, asu ala matonya kUkunIkaIla na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti UndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IULU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndUtw'itwe mUOngamIi wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye eIkaIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkaIla; na Ngai Mwene Vinya

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ۝

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathOkany'o mbingI' veonany'a mUncenele wI kIvathOkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkie Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathOkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. UndU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIitavany'a kana nI vinya mUno na kUitonyeka kwona Uoleku kana kIvathOkany'o nthInI wa wIa wa Ngai.

*UalyUlo UU wIonany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kaI wo mayai matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU mai na Otw'Ito mUseo wa kIItko *nImo mai matonya kUmanyi U - w'o*. Ithyl twIete UalyUlo OngI ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kaI wo aI na Utonyi wa kUmanyi U-w'o ethwa we nIwakunIkaIite ngewa Isu. 'YIla meew'a *ndeto sya mana ikony'e* OndU wa mUuo kana kaU mo nImaUnyaIkaIya. OyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa-na ala mena UkUmU kaI wo vate nzika kaI wa asu ala maUkunIkaIle Uvoo Usu ta mUthUku mai matonya kUmanyi U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlanda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mūthūku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mūthūku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūitwe nī ūtonyi tūlū wa kīla kīndū.

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتِنًا ۝

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi* sya mboya, kethekai na *ngethi* sya mboya nzeango kana mūketheke oūndū mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalō wa syīndū syonthe.

وَأَذِ احْبَبْتُمْ بِحَبَّةٍ فَحَبَّتُوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ ذَوْهَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī waīlītwe nī kūthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kūmūmbany'a inyw'ī kūvika Mūthenya wa ūthayūkyo, ūla ūtena nzika nthīnī waw'o. Na nūū ūla waw'o kwa ndeto yake kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝

LUKU 12

89. Kūtw'īkīte ata kwenyu ūndū mūaanīkīte nguthu ilī tūlū wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasindīte mo nūndū wa maūndū ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kūmūtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

هَذَا لَكُمْ فِي الْمُتَّقِينَ فَوْتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَتَرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مِنْ أَصْلِ اللَّهِ
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَهْدِيَهُ سَبِيلًا ۝

* W'o ndūŭneena tūlū wa ngethi kanyw'a tū īndī wīna kīfeelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kūsūngīwa na ūlau mūnen kana kūsūngīwa o kwīanana nondū yaetwe yīlīyī.

وَذَرَاؤَ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكْفُرُونَ سَوَاءٌ فَلَا تَعْقِدُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى يُهَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوا بِهِمُ وَاغْلُظْهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَعْقِدُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَا نَصِيرًا ⑥

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ نَبَأٌ
أَوْ جَاءَ وَلَمْ حَصَرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقَاتِلُوكُمْ أَوْ
يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ
فَلَقَتَاكُمْ وَإِنْ اعْتَرَفْتُمْ فَلَمْ يَقَاتِلُوكُمْ وَاللَّهُ
إِنَّكُمْ التَّامَّ فَجَاعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٥١﴾

سَجَدُوا وَآخَرِينَ يَرِيدُونَ أَن يَأْمُرُوكُمْ وَيَأْمُرُوا
قَوْمَهُمْ كُلًّا رُدُّوْا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْسُوا فِيهَا فَإِن لَّمْ
يَعْبُدُوْكُمْ وَيُلقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ وَيَلْقُوا إِلَيْدِيَهُمْ
فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ تَقْبَضُوهُمْ وَأُولَئِكَ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا ﴿٥٠﴾

LUKU 13

93. Kūimwaŵlīte mwītkīlī kūmūaa mwītkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūaaa mwītkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbītkīlī ūthasyo, na *akīŵa* mbesa sya nthakame inengwe atīŵa make ateo mo makamūekea ta nthembo. Indī ethwā *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwītkīlī, indī *mūaani* akamīnenge ngombo yītkīlīte ūthasyo; na ethwā *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, indī *mūaani* akāŵa mbesa sya nthakame inengwe atīŵa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yītkīlīte. Indī ūla ūtona īmwe, indī akatīŵa kūya kwa myei īlī īatīanīe----
nī nzīa ya kūmantha ūkeo ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmanyi-
W'onthe, Mūī. {

94. Na o ūla ūaaa mwītkīlī kwa kwenda, ītuvi yake yīkeethwa īia-ya-Mwaki vo nīvo we ūkekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthatīa na akamūumanīa na akamūseūvīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, īkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwītkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ena syīndū īla nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūnengie inyw'ī īnee Yake ya *mwanya*; kwa ūū

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ
قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ
مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ
قَوْمٍ عَلَيْهِمْ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَكْفُرُ بَيْنَهُمْ فَيَتَّقِ فِدْيَةٌ
مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ
لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ
اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٣﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا
فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا
عَظِيمًا ﴿٩٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَتَوَلَّى
وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَ إِلَيْكُمْ السَّلَامُ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَلْعَنُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمُ
كَثِيرَةٌ مَذْكُورَةٌ لَكُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ أَلْفَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَيَتَوَلَّى إِنْ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٥﴾

Ikai ūkun'kili wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'wisi maŭndū ala inyw'i mwika.

96. Asu kati wa efikili ala mekalaa vyū, ateo asu ala iema; na asu ala mething'itasya kwoondū wa nzila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe n'ūkilitye ivila sya asu ala mokitaa kwa nzila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Iŭlū wa ala mekalaa mūsyi. Na kila ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwathite ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmokilitye asu Iŭlū wa asu ala mekalaa vyū, na ituvi Inene.

97. Ta, ivila sya ūtafo inenganitwe n' We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Mūekanfi Mūno Vyū, Usūitwe n' tei.

LUKU 14

98. N'w'o, asu ala *alaika* matumaa makw'a mamavitisye mathayū moo ene, *alaika* makamakūlya: 'Inyw'i mwaatfie kyaū?' Namo makasūngila' Ithyl twoosiwe ta andū onzu Iŭlū wa nthi. Namo *alaika* makaasya, Nthi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaf nene nesa kwenyu kūmīthamila? Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa tianī-ya-Mwaki, naw'o n' wīkalo mūthūku.

99. Ateo ala onzu kati wa aūme, na iveti, na syana, ala matatonya kwīnyuvīa walany'o ona wīva kana matamyona nzila ona yīva.

لَا يَسْتَوِي الْقَوْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَزَّ ذِي الْعَرْشِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَوْدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَوْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفَالِغَةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَئِنْ
مَا وَدَّعْنَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

100. Iŭlŭ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-wa-Naĩ, na nĩMũekanĩ – M-ũno.

101. Na ũla ũthamaa kuma nthĩ yake kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kũndũ kwingĩ kwa kwĩvitha ũlũ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mũũthi kyalo ũlũ wa nthĩ, ti ũthũku kwenyu kũkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmũũkĩa kana ala matetĩkĩĩte nĩmatonya kũmũvithũkĩa na kũmũthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaita me ũtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kũmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyĩũgame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaũ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kũmũũũĩĩny'ĩ*, na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yũke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaũ, alei nomende inyw'ĩ mũlwe nĩ mĩio yenyu ya kaũ na ngũa syenyu nĩkana mo mamũvithũkĩe na mĩtũkĩ. Na kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kũvetanga mĩio ya kaũ ũtee; ĩndĩ mavinda onthe nĩmwaĩĩtwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsĩĩla. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ũsilĩlo ũthĩnasya kwa alei.

قَالَ لَكَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
غَفُورًا ⑤

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑥

وَإِذَا خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَذَبٌ ⑦

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَسْلِحَتُهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَحَدُهُمْ أَسْلِحَتَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُوا عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِنَتُمْ
فَيَبْسِلُونَكُمْ عَلَيْهِمْ قِتْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَزَعًا أَنْ تَصْعَدُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ⑧

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩalavu 'Fee sabcelillah' yaasya kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkalġte-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġlai Mboya tondŭ kwaġġw'e. Ow'o, Mboya nġyġlaġwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وُقُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭkitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtye kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۚ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَأَنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtye we. Na we ndŭkamġtete nġza ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nġ tei.

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġte mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تَجْرُلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ نَوَاتًا أَثِيمًا ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ ۚ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرَوْنَ مِنَ الْقَوْلِ ۚ

mUima maisUanfa maUndu ala We
Utametikila. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amathyululokite maUndu ala
mo mekaa.

110.Sisyai! Inyw'i ninyw'i
mwamesUvanfie nthini wa thayu wa yu.
Indi nUU ula ukamesUvanfa kwa Ngai
Mwene Vinya W'on the Muthenyani wa
uthayUukyo, kana nUU ula ukethwa e
mUsuvii woo?

111.Na ula wika uthu ku kana uvitasya
thayu wake, na indi akitya uekeo kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika,
we akamwifha Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-Muekanii Muno Vy0,
Usutwe ni tei.

112.Na ula wika nai, amika kwoond0
wa thayu wake mwene tu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ni Umanyi-
W'onthe, Mui.

113.Na oula wika ivityo kana nai na
indi akimilila mUndu utena ivityo, vate
nzika, we akuaa mUo wa wilfanli na nai
yi utheni.

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe iUU wenyu na tei Wake,
nguthu imwe yoo niyatw'ite
kUmuthyokya inyw'i, indi We
niwaanangie mawalany'o moo. Kwa ula
w'c, mo maithyokasya ona Umwe ateo
mo ene namo maitonya kUmuthOkya
inyw'i ona vanini.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرًا ١٤

هَٰذَا نُمَهِّدُ لَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
مَنْ يَجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ١٥

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ١٦

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّا نَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١٧

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ١٨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكَ عَظِيمًا ١٩

115. Vai ūseo umaa nthĩĩ wa mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ, ateo yĩla momatw'a kumya syĩndũ kwoondũ wa ngya kana kũthũkũma wĩla wa andũ onthe kana kũseũvya wĩw'anĩthya na ūalyũko katĩ wa andũ.

116. Na ũũũ wa ūla ūmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ūtongoi kũmwĩvuanĩsya we, na ūatĩlaa nzĩla ĩngĩ ĩte ĩla ya efĩkĩli, ĩthyĩ tũkamũeka we aatĩle nzĩla ĩla we ūatĩle na ĩthyĩ tũkamwĩkya ĩianĩ-ya-Mwaki; naw'o nĩ wĩkalo mũthũku.

LUKU 18

117. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kĩndũ ona kĩmwe kwĩananw'a Nake ta mũtindany'a, ĩndĩ We akaekaa kĩla kĩngĩ ūtee wa kyu kwa ūla ona wĩva We wendaa. Na o ūla wĩananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kĩndũ kĩngĩ ona kĩva, vate nzika, we nũminĩte kwaĩla vaasa.

118. Mo mathaithaa ngai sya mĩvw'anano ya iveti sya ūvũngũ vandũ Vake, oyĩla kwa ūla w'o mo maithaithaa kĩndũ ateo Satani, ūla mbaa-matũ.

119. Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũumanĩte. Na we aisye, 'Nyie ngoosa kĩlungu kĩna kuma kwa athũkũmi Maku.'

120. 'Na kwa ūla w'o, Nyie ngameyĩla mo na makavana matũ ma ngamĩle na indo ĩla ĩngĩ na kwa ūla w'o nyie ngamathing'ĩsya mo na makaalyũla mũmbĩlwe wa syũmbe sya Ngai Mwene

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ①

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُسْلِمِينَ نُؤْتِهِ مَا تَوَلَّى وَلَضَلُّهُ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ②

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ③

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَبْرُورًا ④

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ⑤

وَلَا ضَلَالَتُهُمْ وَلَا مَنِيَّتُهُمْ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْكُنَّ
أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَغْزِرْنَ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَلْيَا قَوْمٍ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خَسْرًا مُبِينًا ⑥

Vinya W'onthe. Na we ūla ūmwosaa Satani ta mūnyanyae vandū vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathōku nthīnī woo, na Satani nde kīndū ūmanthaa ateo syīndū nthōku.

يَعِدُّهُمْ وَيُمَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٢١﴾

122. Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kūkīa kuma vo.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿٢٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithī tōkametīkīlaa mo kūlika nthīnī wa Mīūnda, ūla ūvītīlaa tūlūsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kūvika; na nū ūla ūtonya kwīthwa wa w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿٢٣﴾

124. Kūikethwa kwīanana na mawendi menyu ona kana kwīanana na mawendi ma Andū-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ūthōku, akatuvwa nūndū waw'ō; na we mwene ndakeyonea mūnyanyae kana mūtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٤﴾

125. Indī o ūla wīkaa mawīa maseo, e mūndū ūme kana e mūndū mūka na nī mwītīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavītīw'a o na ūthōku wīana ta kalima kanini kala ke ūtina wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْتُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَبْظَلُونَ نَهِيرًا ﴿٢٥﴾

126. Na nū ūla mūseo mbee nthīnī wa mūkīto kūmūvīta ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩĩaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mũlũngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mũnyanyae wa mwanya.

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٨﴾

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ tũlũ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٩﴾

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa Mwĩao tũlũ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũngae inyw'ĩ ūtwio tũlũ wasyo. Na ota ūu ūndũ mũsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku tũlũ wa eĩtu ndiwa ila mũtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na tũlũ wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We amwĩĩĩĩaa inyw'ĩ kwĩka ūlũngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ nesa.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
مَا يُظَنُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّذِينَ لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعْفَيْنِ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿٢٠﴾

129. Na ethwa kĩveti nĩkĩũkĩa kũthĩnw'a kana kũthokoana na mũũme, kũtaanĩsya; ti ūthũku kwoo kwĩw'anĩthw'a mũndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mũseo mũno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ũ. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alũngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَرَأَى امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢١﴾

130. Na inyw'ĩ mũitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mũikelekele ngalĩ

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَبْلُغُوا كُلَّ النِّبْلِ فَنَدُّوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ

Imwe vyū Ila Ingī ndīkese kūtiwa yīlyī
ta Iṣūnzūŭlīte, na Ite nzisye nesa. Na
ethwa inyw'ī nīmwalūnga na kwīka kwa
ūlūngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Ula Mūekanī Mūno Vyū,
Usūŭtwe nī tei.

تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

131.Na ethwa mo nīmataanīsyā, Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamaia eī na
ūthasyo kwīanana na mumo Wake, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūŭtwe
nī mumo Mūf.

وَأَن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كِلَا مَنِ سَعْيَهُ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

132.Na nī sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī. Na vate
nzika, Ithyī nītūmeyīāfe asu ala
manengetwe Ivuku mbee wenyu, na
twamwīhīāfe inyw'ī ota ūu, kūmūkīa
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī
ethwa inyw'ī nīmūŭlea kwītīkīla,
īndīlīlikanai kana nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe ila ona syīva syī matunī
na ila ona syīva syī ūlū wa nthī, Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanītye-We-Mwene, ūla
Mūtaŭwa.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ
وَأَن تَقْرَأُوا وَاللَّهُ يَلِيهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيدًا ﴿٣٢﴾

133.Na nī sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe
kwīthwa ta Mūsūvī.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكَينًا ﴿٣٣﴾

134.We akenda, nūtonya kūmūvetanga
inyw'ī andū na kūmaete angī vandū
venyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-na ūtonyi mwīanīu wa kwīka ūu.

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ قَدِيرًا ﴿٣٤﴾

135.Ula ona wīva wendaa ītuvi ya nthī
īno, Indī we nī alīlikane kana ītuvi

مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthē; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩwi-W'onthē, Woni-W'onthē.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ūlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ona ethwa nĩ ūlũ wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthē E vakuvĩ namo onthe elĩ mbee wenyu inyw'ĩ. Kwa ūu, mũikaatĩte mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ūlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ūla w'o kana kũwelelũka, ĩndĩ lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ūvuantye kwa Mũtũmwà Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ūla ona wĩva ūleaa kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwafe vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtĩkĩla ĩngĩ, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ūlei, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamaekēa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ūvoo kana ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّ

يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا ۚ وَإِن تَلَوَّا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِن قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ۚ لَّهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kwithwa anyanyae mbee wa etfiki. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo nmalilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthē.

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عَنْهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

141. Na We nūminthe kōmūvuanfisa inyw'ī nthīnī wa Ivuku kana, yīla inyw'ī mweew'a Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē ilēwa na kūvūfwa ngūf, mūikekale vamwe namo, okūvika mae ngewa īngī eka īsu; nūndū inyw'ī mwekala vo, mūkeethwa ūndū ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē akamombany'a angangani na alei nthīnī wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ اللَّهَ
اللَّهُ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّى يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا أَنِصَلْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

142. Asu ala meteelaa ūvoo ūmūkonī inyw'ī. Ethwa inyw'ī mwīna ūkīlyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, mo maasya, 'ithyī tūyaī vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena kīlanda *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithyī tūyaamūsinda inyw'ī na kūmasīfā etfiki? 'Ngai Mwene Vinya W'onthē akasila katī wenyu Mūthenya wa ūthayūūkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamanenge alei nzīa ya kūmasinda etfiki.

الَّذِينَ يَكْرَهُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَنْصُرْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
فِي الْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamantaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maŭngama kwoondũ wa Mboya, maŭngamaa me aleelu moneke nĩ andũ, namo mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

144. Ma sŭnzũũlĩte katĩ wa ũũ na ũya mate ma aa kana aya. Na ũla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭtusaa wa kwanangĩka, we ndũkona nzĩa kwoondũ wake.

مَذْبُذِبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

145. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kŭmŭnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩũlũ wenyu ene?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مِثْلَنَا ﴿١٤٥﴾

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mũno vyũ kya Mwaki; na we ndũkona mŭtetheesya kwoondũ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الذَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

147. Ateo asu ala melilaa na kũlũnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malũmĩtye na me aĩkĩlku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩũlũ wa etĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kŭmŭsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mũvea na ethwa nĩmwĩtĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mũvea, ũmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَامْتَنَعْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

149. Ngai Mwene Vinya W'onthé ndendete k'lonzo kya ndeto nthöku mbee wa andü ateo *kwa ngal'ila* ünüvüf'w'a; n'w'o Ngai Mwene Vinya W'onthé n' W'iw'i-W'onthé, Ümanyi-W'onthé.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَنِيمًا ﴿١٤٩﴾

150. Inyw'í mwakyumböla k'ko k'iseo kana mwak'ivitha, kana k'ökeä üthöku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé n' MÜvetangi - wa naí, na n' ütonyi W'onthé.

إِنْ تَبَدُّوا حَيْثُ أَوْ تَخْفُوا أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Vate nzika, asu ala mamüleäa Ngai Mwene Vinya W'onthé, na Atümwa Make, na kwenda k'üvathökany'a Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atümwa Make, na kwasya 'Ithyí tümetik'ílaa amwe na k'ümalea ala angí, na kwenda k'ökwa nzíla ya vu katí,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152. Aa ow'o n'imo alei ala a'k'ítku, na Ithyí n'itüseüv'itye üsil'ílo üth'ínasya kwoondü wa alei.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ حَقًّا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥٢﴾

153. Na tülö wa asu ala mamw'ítk'ílaa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Atümwa Make *onthe* na mailea kw'ík'íla k'ivathökany'o katí wa ümwe woo, aa n'imo om'itúk'í We ükamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé n' MÜekan'í - MÜno Vyü, Usü'twe n' tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَ
كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154. Andü ma Ivuku maökülasya we ütume Ivuku yíthee kuma Ituní. Mo n'ímamöküliye Mose ündü münene k'üv'íta üü: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthé ütheiní.' Na índí üsil'ílo wa kwananga n'wamakwatie n'ündü wa üthöku woo. Na índí n'imoosie kasaü

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىَ الْأَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ امْتَدَدُوا الْجَعْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَرْقَةُ

kwoondū wa ūthaihi Itina wa Syama ntheu kŭmavikŭa; Indī Ithyī nŭtwamaekeie na w'ŭo. Na Ithyī nŭtwamŭnengie Mose ngaananŭo ntheu yŭna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُّبِينًا ۝

155. Na Ithyī nŭtwookŭlilye Kŭlma ŭlŭ woo yŭla tweekŭaa ŭtianŭo namo. Na Ithyī nŭtwamatavisye mo 'Likai mbingŭlonŭ mwŭnyivŭtye,' na nŭtwamatavisye, 'Mŭikatŭle mwŭao ŭlŭ wa ŭvoo wa Savato.' Na Ithyī nŭtwoosie ŭtianŭo mŭlŭmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بَيْنَنَا وَهَمَّوْنَا لَهُمُ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي
السَّبْتِ وَآخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

156. Na Indī kwoondū wa kwananga kwa ŭtianŭo kwoo, na kŭlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭmantha kwoo kwa kŭmoaa Athani vate ŭlŭngalu, na kwa kŭneena kwoo kwa kwasya kana: 'ngoo sitŭ nŭ mbove ikakunŭkŭlw'a ngunŭko,' -----aiee, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwisilŭlte syo nŭndū wa ŭlei woo, kwoondū wa ŭu mo metŭkŭlaa o vanini.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَعْدَ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَعِبَ اللَّهُ عَلَيْهَا يَكْفُرُهُمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ۝

157. Na nŭndū wa ŭlei woo na ŭneeni woo ŭlŭ wa Malia wa wilŭanŭli mwai,

وَيَكْفُرُهُمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا
عَظِيمًا ۝

158. Na kŭneena kwoo; Ithyī nŭtwamŭaie Yesŭ, Masia, Mwana wa Malia, Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthe; oyla mo mayaamŭaa we ona
mayaamwamba mŭkelany'onŭ!*

رَسُولُ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ

* Ŭndŭ ŭla mŭnene vaa nŭ wa Ayuti kŭemwa nŭ
kŭmŭaa Yesŭ kwa nzŭa ona yŭva. Mŭsomi
nŭnŭŭlilikanw'a kana kuma mwambŭlŭlŭyo Ayuti
mayŭkathŭla kana nŭmatonyie kŭmŭaa Yesu.
Ngewa ŭno ya Ayuti nŭlŭlumiŭlŭ'e kŭlewa nŭ
Kulani Ntheu; na nŭkyo kŭtumi mŭminŭkŭlŭoni wa
mŭsoa ŭŭ, ŭneeni wa mŭthya nŭ kana ona ethwa
kweekŭkie ata mo vate nzika nŭmaemiwe nŭ
kŭmŭaa Yesŭ. Uu ti kwasya kana kwambiwa kwa
Yesŭ nŭkŭŭlewa, ŭndŭ kŭla kŭleetwe nŭ kŭkw'a
kwake mŭkela ny'onŭ. Ndeto ŭno 'shubbiha' nŭthŭnŭ
wa mŭsoa ŭŭ nŭ ya kŭsŭanŭwa mŭno. Ngewa ŭno
yŭ nŭthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ ndŭkwŭlŭkŭla mŭndŭ ŭngŭ
ateo Yesŭ kana kwa nzŭa ŭngŭ, nŭtonya kŭweta
ŭndŭ ŭsu wŭ w'onthe. Kwŭfanana na mŭfao ya
ŭneeni nŭthŭnŭ wa ndeto ŭno 'shubbiha' ndŭneenaa
ŭlŭlŭ wa mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ Klisto we mwene.
Ŭu nŭ kwasya kana we nŭwe woolanilŭ'e na
ooneka nŭmo avw'anene na mŭndŭ ŭngŭ. Otondŭ
Yesŭ wambiwe mŭkelany'onŭ ena mŭvw'ano wa
mŭndŭ ŭngŭ. Indŭ kŭlela ti kwa kwambwa
mŭkelany'onŭ kana kŭkw'a kwake, indŭ ŭlei nŭ
kŭkw'ŭ kyake mŭkelany'onŭ. Vate nzika, vo waf
kŭthokoo kŭnene kya ŭndŭ kŭtonya kwŭthwa
kweekŭkie. Kwa ŭu, mŭsoa ŭŭ ŭndee kŭseŭvya
wonany'o wa kŭthokoany'o na nzika. Maŭndŭ ala
angŭ onthe nŭ kŭtalŭithya tŭ. Uu nŭw'o waf wa
mŭminŭkŭlŭyo. Ethwa ndeto ŭno 'shubbiha'
yŭneena ŭlŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ. Ŭu nŭkw'onany'a ngewa
ya nguthu ilŭ syakaanŭfŭaa ŭlŭlŭ wa ŭndŭ
kweekŭkŭte. Vai nguthu ŭmwe yasyo yaf na ŭ-w'o
ŭlŭlŭ wa ŭneeni wayo, kwa ngelekany'o ya
mŭŭkŭtŭ wa Aklisto wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ
mŭkelany'onŭ na ŭtina ŭthayŭŭkyo ndwaneenetwe
na itumi mbŭanŭ indŭ waf ŭtalŭithyo tŭ. Ota ŭu
ŭneeni wa Ayuti ŭlŭlŭ wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ
mŭkelany'onŭ waf ŭtalŭithyo ona w'e, nŭndŭ wamo
kwŭitya kiimba kya Yesŭ. Ow'o mo nŭmoonanisy
nzika syoot ila mŭf nasyo ŭlŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ w'onth
wa kŭkw'ŭ kŭla kŭwetawa na mamŭkaany'a Vilato
makyasya kana we nŭtonya kuma vo na kumŭla
mbee wa andŭ akyasya kana we nŭthayŭŭkŭte
kuma kwa akw'ŭ *Mathayo 27:63-64*

Nŭndŭ wa kŭtumi kŭt mŭminŭkŭlŭyo wa mŭsoa ŭŭ
nŭŭkunŭkŭlŭa ŭkyasya, 'Wa innallazeena' kwaŭla
w'o asu ala methŭwa na kŭvathŭkany'o ŭlŭlŭ
waky'o kana ŭlŭlŭ wake we ŭla kyamŭkwatie, mo
maf na nzika katŭ woo ene.

Bal Rafa'a hullaho ilaihi' Masilamu angŭ mŭno
nŭmafŭkŭlŭaa kuma kŭlungunŭ kŭt kya mŭsoa ŭŭ kana
wonany'o ŭŭ wa 'Bal' kyonanasya kŭko kya
kwambwa mŭkelany'onŭ ŭŭ nŭ; vandŭ va kŭmŭeka
we akw'e mŭkelany'onŭ, Ngai nŭwamŭtangŭte we
kwa kŭmŭkŭlŭya we kŭmwŭlŭ kŭthi vandŭ matunŭ.
Kwa ŭu we aŭlŭtwe kwŭthwa e thayŭ vandŭ
yayayanŭ ena mŭmbŭlŭwe oŭla we waf naw'o mbee
wa kŭtata kŭmwamba mŭkelany'onŭ. Ualyŭlo ŭŭ
nŭetae makŭlŭyo maingŭ me vinya, na mŭno ta:

(a) Ethwa Yesŭ ndaambwa mŭkelany'onŭ ona
vanini ŭvoo ŭŭ w'onth wa kwambwa
mŭkelany'onŭ nŭŭlewa vyŭ na kŭko kŭt kyonthe no
ŭvŭngŭ kana kŭlela kumanya kŭla kwaŭ na Ayuti,
Aklisto na Alomi ota ŭu?

(b) Nŭ wa nŭthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ vala vekwasya kana
Yesŭ nŭwookŭlŭlŭ'e kŭ-mwŭlŭ atwawa itunŭ? W'on
he ŭla ŭwetetwe nŭ kwasya kana Ngai Mwene
Vinya W'onth nŭwamŭkŭlŭlŭe we Kwake- Mwene.
Kwŭfanana na ŭkŭlŭyo ya mbee nzŭa ya kŭseŭvya
wonany'o wa ŭsengy'o kwŭfanana nondŭ kŭko kya
kwambwa mŭkelany'onŭ kŭteŭlewa indŭ
nŭkŭwetawa kana mŭndŭ ŭla wambiwe
mŭkelany'onŭ ti Yesŭ indŭ nŭ mŭndŭ ŭngŭ ŭla
wanengiwe mŭvw'ano wa Yesŭ nŭ alaŭka amwe
kwa mwŭao wa Ngai. Nŭndŭ wa nzika na
motalŭithyo ŭlŭlŭ wa mŭndŭ ŭla wambiwe. Nŭ ŭtheu
kana ngewa ŭno yongeleelaa makŭlŭyo maingŭ na
maŭndŭ me vinya tŭ mbee wa kmamina. Mbee wa
ŭu, ngewa ŭno yonthe ndŭna wambŭlŭlŭyo ona
vanini. Vai ŭkŭsŭ wa kŭveva kana ŭkŭsŭ umŭtw'e
nŭthŭnŭ wa ngewa sya Mwathani Mŭtheu mŭuo

We, Indĩ nĩwawv'ananiw'e kwoo ooneka ta *Umwe ūla mwambe*; na ala mena kĩvathũkany'o ūvoonĩ ūũ vate nzika me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa nzika tũũ waw'o, mo mai na ūmanyi *mũtheu* waw'o; Indĩ mo maatiĩaa kũtalĩthya tũ; namo mayaaĩsa kũalyũla *ũtalĩhyo* ūũ ūkatw'ŧka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ
يَقِينًا ﴿٥٦﴾

159. Kũleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwamũkĩlilye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene Vinya, Mũĩ.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٧﴾

160. Na vai katĩ wa Andũ ma Ivuku ūtakayĩtĩkĩla mbee wa kĩkw'ũ kyake; na Mũthenya wa ūthayũũkyo, we *Yesũ* akeethwa ngũsĩ tũũ woo.^{2*}

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿٥٨﴾

² * *Wĩhwe tũũ wake* waaumĩw'a kũtw'ŧka ūndũ ūũ wa ūseny'o na ūtaaoneka ūla wongeleelaa kũtalĩthya kwĩna kĩthokoo.

Ngewa ĩno ya mũsoa ūũ nĩta yaetiwe tene tũ nĩ asomi ĩvinda yĩla Mũũmw'a wa Ngai *mũuo wĩhwe tũũ wake* wekalile we mwene atawĩsĩ vyũ. tũũ wa ĩkũlyo ya kelĩ wonzu wa ūneeni ūũ nĩwĩyonanĩtye kuma ndetonĩ sya Kulani Ntheu. Ndeto ĩno 'Rafa'a' yaasyaa ūkĩĩftw'e. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamũkĩliya mũndũ, ūkĩĩĩli ūsu mavinda onthe ūneenaa tũũ wa mwĩkalo wa mũndũ no ti kwa mwĩ wake. Ow'o kũĩtonyeka kũalyũla mũsoa ūũ kwa nzĩa ĩngĩ ona yĩva mbee wa ūalyũlo ūũ, ūkĩĩĩli wa mwĩkalo wa kĩveva. Mũsoa ūũ wĩasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamũkĩlilye Yesũ Kwake-Mwene. Nĩ ūtheu kana vai vandũ yayayanĩ ya ĩtu vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamũkĩlilye we amũtwaa. Amũkĩlilye we Kwake-Mwene o yĩla We wai vo vala Yesũ wai. Vai vandũ ĩtunĩ kana tũũ wa nthĩ vatheĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yĩla ūmw'e ūnũkwĩwa kana nĩwookĩlilye Kwake-Mwene, mũendelee wa mwĩ ndũtonyeka na ndwoneka.

Kwĩanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mũsoanĩ ūũ, nzĩa ya 'kũlea' yĩwetwa nũndũ wa Ayuti kũweta kĩkw'ũ kya kũmo kya Yesũ. Nĩ ūtheu kana kũlea kũumanĩwa nĩ kũthengeanĩ na Ngai.

*Mũsoa ūũ nĩwĩthĩtwe wĩ wambĩĩĩliyo wa ngaananĩto nthĩnĩ wa umo waw'o. Asomi amwe nĩmetĩkĩlaa kana w'o ūneenaa tũũ wa ĩvinda yũkĩte yĩ vaasa ūndũ ūkonĩ ĩvinda ya kwambwa mũkelany'onĩ ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyũ mũthenya ūmw'e makeethwa na mũĩkĩto nthĩnĩ wa Yesũ Klisto na kũmwĩtĩkĩla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kĩĩ kĩkooneka ĩvinda ya Yesũ Klisto e thayũ. ūu umanaa na ndeto ii: 'qable mautehi' ĩla syĩkwasya, mbee wa kĩkw'ũ kyake.

161.Kwa ūu, nŭndŭ wa wŭki wa naŭ wa Ayuti, Ithyŭ nŭtwamavatie syŭndŭ ntheu ila mo meetŭkŭlŭtwe'e, na ota ūu, nŭndŭ wa kŭmasiŭla andŭ aingŭ kuma nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,

فَظَلِمَ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبَعَتْ
أَجَلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَتْهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿٣٦﴾

162.Na nŭndŭ wa kwosa liva ūyao wa mbesa, onakau mo nŭmavatiŭtwe w'o, na nŭndŭ wa kŭya kwoo ūthwii wa andŭ na ūthyoeuku. Ithyŭ nŭtŭseŭvŭtye ūsilŭlo wŭ woo kwa asu ala matetŭkŭlaa.

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالُ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

163.Indŭ asu ala katŭ woo alŭmu nthŭnŭ wa ūmanyi, na etŭkŭli, metŭkŭlaa maŭndŭ ala we matheetwe kwaku na ala³

لَكِنَّ الرِّبَا فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْبَقِيَّةُ

³ Nŭndŭ Ayuti mayaamba kŭmwŭtŭkŭla we, kwŭanana na woni wa asomi asu Yesŭ nokŭvika ethwe e o thayŭ ona yu.

Woni ūngŭ ūla wŭtŭkŭlaa kwa wingŭ nŭndŭ wa ūneeni ūŭ, 'mbee wa kŭkw'o kyake' ūmŭwetaa kŭla mŭndŭ wŭna mŭkŭlŭ wa Kiyuti wa ŭvinda ya Yesŭ Klisto. Nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ nŭ kwasya kana kŭla Mŭyuti nŭkamwŭtŭkŭla Yesŭ Klisto mbee wa kŭkw'o kyake-ūsŭanŭ ūla ūtonya kŭthw'a no Ngai tŭ. Kwa ŭvuso ŭthŭku maŭndŭ maingŭ me vinya na mathŭna nŭ kŭŭsiŭla kwŭtŭkŭla kwa iosyo ii syonthe vyŭ.

Uu wŭlŭnany'a kana nokŭvika Yesŭ ethwe athamŭle nthŭ ila syatŭtwe nŭ mbaŭ ila syaaŭtwe sya Isilaeli na kwa kwŭka ūu we nŭweanŭsyec wŭa wake wa kŭtwaa ūvoo wake kwa ndŭthya syonthe ŭkumi na ilŭ sya malŭndu mau ma nyŭmba ya Isilaeli. Woni ūŭ nŭŭtwŭtŭkwa na vinya mŭno nŭ wathani wa Yesŭ Klistoŭla nthŭnŭ waw'o waisye kana we nŭnŭŭthi kŭmantha malŭndu mau ma nyŭmba ya Isilaeli *Mathayo 15:24*.

Ithyŭ twŭnengane kyeŭ kŭna kŭvathŭkany'o vyŭ tŭlŭ wa ūndŭ ūŭ mŭmŭ. Mŭsoa ūŭ ūla wŭ uungu wa ūkunŭkŭli ūalyŭlŭtwe ta ūŭ: 'Vai 'ūmwe' katŭ wa Andŭ-ma-ŭvuku vate nzika, ūtakamwŭtŭkŭla we Yesŭ mbee wa kŭkw'o kyake.'

Ndeto ŭno ŭandŭkŭtwe yeekete- 'ūmwe' ndŭ nthŭnŭ wa mŭsoa ūŭ ŭndŭ nŭyosetwe ta ya w'o onakau vai ūtheu wayo. Takethwa nŭnandŭke nthŭnŭ wa mŭsoa ūŭ ŭsomeka ūŭ:

Wa in **ahadun** min Ahliŭ-Kitab

Ndeto ŭno ŭandŭkŭtwe yeekete nŭyo yosetwe. Ithyŭ twŭasya kana vandŭ wa 'Ahad' kŭwetwa nŭtwalŭtwe nŭ kŭsŭanŭ tŭlŭ wa ndeto ŭno 'fareeq' ta yo ndeto ŭla yosetwe. Na vaiŭ ūu ŭndŭ ūalyŭlo wŭthwa ūilyŭ ta ūŭ: Vai nguthu kana mbaŭ kuma katŭ wa Andŭ-ma-ŭvuku ŭtakethwa na mŭkŭtŭo nthŭnŭ wake Yesŭ Klisto mbee wa kŭkw'o kyake.'

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maĩvaa Saka na ala mamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa MŪminŪkĩlyo. Ithyĩ vate nzika, tūkamanenge aa ƙtuvi ƙnene.

الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyĩ nĩtūetete ūvuany'o kwaku we, ūndū Ithyĩ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maĩ ƙtina wake; Na Ithyĩ nĩtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na Yesū na Yovu na Alūni na Solomoni, na Ndaviti Ithyĩ nĩtwamūnengie 'Savulĩ'.^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالْحَبِشِ
مِّنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِنَّا دَاوُدَ
نَرْبُّوهُ ﴿٢٣﴾

165. Na *Ithyĩ nĩtwamatūmie Atūmwa amwe* ala tūminƙte kŪŪwetea we---na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. Atūmwa, Aeti ma ūvoo mūseo na Akaanany'a, nĩkana andū maikethwe na ūndū wa kŪmŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe ƙtina wa *kŪvika kwa Atūmwa*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلٌّ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪkŪsĩlaa kwa nzĩa ya *Ūvuany'o Ūla We*

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ *Zaboora' ƙla yaasya Savulĩ.

^{**} Kŵĩanana na Ūneeni wa Kĩlalavu Ūla ƙtina wa ndeto yatŪngĩĩĩĩwa tondŪ *Takleeman* ƙtŪngĩĩĩĩĩwa nthĩnĩ wa mŪsoa ŪŪ, ƙtŪngĩĩĩĩĩwa na kƙeleelo kwonany'a kĩtumi kĩna kana mwĩkalo wa tŪlŪ kana kŪmina nzika. Mawoni aa onthe nĩmatonya kŪthŪkŪmĩthw'a ƙvĩndanĩ o yĩmwe.

Okũtheesya we kana We aũtheetye
usũwe nĩ ũmanyi Wake; na alaſka
namo mena Okũsĩ ota ũu; na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwĩanũ
kwĩthwa ta ngũsĩ.

168. Asu ala matetĩkĩlaa na kũmasiĩla
angĩ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaĩa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtĩkĩla, na meeka meko mate ma
ũlũngalu, Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nzĩa ona yĩva.

170. Ateo nzĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa İvinda İasa mũno.
Na ũu nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho.

171. Inyw'ĩ mbaa-andũ, Mũtũmwa
nĩmũvikũ kwenyu ena ũla W'o kuma
kwa Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu İtĩkĩlai, na
kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtĩkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ İũlũ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũĩ.

172. Inyw'ĩ Andũ ma İvuku!
Mũikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyu, na mũikaneene İũlũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ateo ũla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesũ, mwana wa Malia,
aĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'ontho tũ na wĩanĩũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ذَلُّوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ الرُّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكَمْ فَأَمِنُوا خِيَرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Ila We watheesye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa ūu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make, na mũikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kũkeethwa kwĩ ūseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ūmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ūtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩw'ianĩe kwĩthwa ta Mũũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْفَهُآ إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ قَوْلِهِ
فَأَمْنًا بِاللهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثًا إِنَّا نَسْمَعُ
خَيْرًا لَّكُمْ إِنَّا اللهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَنَهُ أَنْ يَكُونَ
لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنِ

بِاللهِ وَكَلِمَاتِهِ

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alaĩka ala me vakuvĩ na Ngai; na ūla ūvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِي
يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيَّ جِجَعًا ۝

174.Indĩ kwa asu ala meetĩkĩlile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanĩu na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ūlau Wake; Indĩ asu ala mavũthisye na maĩ na ngathĩlo, We akamasilĩla mo na ūsilĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكَفُوا
اسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللهِ وَلِيًّا وَلَا يَصُدُّونَ

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ūkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩlaĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ۝

176.Kwa ūu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ĩla ndũngalu yelekele Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

177.Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo Yake ĩũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ĩla we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ĩlĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ĩla we watia. Na ethwa atiĩwa nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩanda kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ūũ nĩkana mũikese kũthi ūtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤًا
هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتُ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ بِرِثَتِهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أُخْتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلُّنِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano menyũ. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, sya mũthemba wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye ĩvinda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَهَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikaivukye imwe katĩ wa syĩndũ* ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩlĩtw'e masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; ĩndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّعْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ صَدَّكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

* Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilĩlo.

4.Nĩmũvatĩtwe kũya *nyama sya nyamũ*
ĩla yĩyũafĩte, na nthakamema nyama sya
ngũlũe; na ıla syathĩĩw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ıla sya
kw'itwa, na ıla syũafĩtwe na kũkũnwa,
kana ıla syũafĩtwe nĩ kũvalũka kana
kũtũĩĩka *Okongonĩ*; na ıla syũafĩtwe kwa
kũtũlangwa mbya, na kĩĩĩku kya nyamũ
ngai ateo ıla inyw'ĩ mũng'eete nesa; na
ıla syũafĩtwe tũlũ wa Othembeo. Na
inyw'ĩ nĩmũvatĩtwe kũmanyĩ Ivuso Iseo
kana Ithũku kwa nzĩla ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩĩko kya wau wa matũ. Umũnthĩ ūũ
asu ala matetĩkĩĩlaa nĩmeyĩtũkĩĩte
kũmyananga ndĩni yenyu. Kwa ūũ
mũĩkamakĩĩte mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umũnthĩ ūũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmũnyuvĩĩte inyw'ĩ
Isilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ūla
ũnũkĩĩngĩĩw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekela kwĩĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩĩla mo metĩkĩĩĩtw'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ıla nzeo
nĩsyĩĩkĩĩĩtw'e kwoondũ wenyu; na ıla
mw'imanyĩĩtye nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩĩma *kũmũkwatĩla* inyw'ĩ;
mũkimanyĩĩsya syo kũsyĩĩma na
kw'imanyĩĩsya syo ūndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmũmanyĩĩtye inyw'ĩ.
Kwa ūũ, yai katĩ wa ıla syo iũmũkwatĩla,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

خُزِمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمُتَوَشَّجَةُ وَالْمُتَوَشَّجَةُ
وَالنَّطِيطَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى الْقَصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ
الْيَوْمَ يَلَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ
وَإِخْشَاؤُكُمْ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمْتَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْتَأْذِنُكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الْفَلْحِيَّتُ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكَنَّ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ ٥

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mītūkĩ
kwa kūtala.

6.Umŭnthĩ ōō syĩndŭ syonthe ila nzeo
nĩmbĩtĩkĩlye kwoondŭ wenyu. Na lĩu wa
Andŭ-Ma-Ivuku nĩmwĩtĩkĩlye kwenyu,
na lĩu wenyu naw'o nĩmwĩtĩkĩlye kwoo.
Na iveti ntheu Na mbĩtĩkĩli na iveti ntheu
kuma katĩ wa ala manengetwe Ivuku
mbee wenyu nĩmbĩtĩkĩlye kwenyu; yĩla
mwainenge ngaasya syasyo, mŭkĩtwaana
nasyo kwa mwĩlao, mŭtekũka ūlaalai,
ona mŭikaie ndŭsyoy sya kĩmbithĩ. Na
ūla ona wĩva ūleaa mŭĩkĩlŭo, vate nzika,
wĩla wake ūtw'ĩkĩte vathei na Itunĩ
akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlāa! Yĩla inyw'ĩ
mwaŭngama Mboyanĩ, thambyai
mothyŭ menyu, na moko menyu kūvika
ikokoanĩ, na vŭŭsyai mĩtwe yenyu na
moko mena kĩw'ŭ, na thambyai maŭŭ
menyu kūvika ngŭlimŭnĩ. Na ethwa
mwĩ awau kana mwĩ kyalonĩ, kana
ŭmwe wenyu nĩwauma kyoonĩ kana
nĩmŭkĩitĩte iveti, na mŭileaa kwona
kĩw'ŭ, ĩndĩ ĩvakei mŭthanga ūla mŭtheu,
kŭtayamamu kūvaka moko na mothyŭ
menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndendaa kŭmwĩkĩla inyw'ĩ thĩnanĩ, ĩndĩ
We nĩwendaa kŭmŭthesya inyw'ĩ na
kwĩfanĩsya manee Make ĩŭlŭ wenyu,
nĩkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

8.Na lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe yĩla yĩ ĩŭlŭ wenyu na
ŭtianŭ ūla We weekĩie nenyu, yĩla

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ آجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا بَعْدَ حَيْثُ حِطَّ عَمَلُهُ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

الْخَاسِرِينَ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُضِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَاعْبُدُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى السَّمِاقِ وَأَمْشُوا بِهِ وَسُكُوتُكُمْ
وَأَرْجُلُكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطْفَرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْمَخَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ أَنْسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ②

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

inyw'ī mwaisye, 'Ithyī nītwīw'aa na nītūatīīaa.' Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīśī nesa maūndū ala me ilīkonī.

9. Inyw'ī ala mwītīkīīaa! Ikalai mwīlūmītye kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūkyumya ūkūsī kwa ūlūngalu; na ūmaitha wa andū ndūkamūteelemye mwīke ūla ūte ūlūngalu. Ithīwai mwī ma w'o *mavinda onthe*, ūu nīw'o ūthengeanīe mūno na ūlūngalu. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

10. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte ala metīkīīaa na kwīka meko maseo, kana mo makeethwa na ūekeo na ītuvi īnene.

11. Na kwa asu ala maleaa kwītīkīīa na kūlea Mīsoa Yaitū, mo nī andū ma Mwakinī.

12. Inyw'ī ala mwītīkīīaa! Lilikanai mumo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wī īūlū wenyu, yīla andū maeleele kūtambūūkyā moko moo īūlū wenyu, īndī we nīwang'uthie moko moo kuma īūlū wenyu; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na etīkīlī nīmaīlītwe nī kūmwīkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

LUKU 3

13. Na mūno mūno Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwoosie ūtīanīo kuma kwa Aana-ma-Isīlaeli. Na Ithyī

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَحِبُّوا صَفَكُمْ شَرًّا قَوْمٌ عَلَىٰ آلَاءِ تَعْدُوا أَعْدَاؤُكُمْ
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا لَهُمْ
مَقْفَرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجْمِ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ
قَوْمٌ أَنْ يَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَنتُمْ

nĩtwookĩlĩlye atongoi*² Ikũmi na eĩĩ kuma katĩ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaisye, 'Vate nzika, Nyie nĩ vamwe nenyu. Ethwa inyw'ĩ nĩmũ0lũmya Mboya, na kumya Saka na kũmetĩkĩla Atũmwa Makwa na kũmatw'ĩkĩla na kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩseo, Nyie ngavetanga mothũku menyu kuma kwenyu na kũmwĩtĩkĩlye inyw'ĩ *kũlika* nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo. Indĩ ũla ona wĩva katĩ wenyu ũleaa kwĩtĩkĩla ĩtina wa ũu, vate nzika, we nĩwĩtĩye nzĩla ĩla ya w'o.

14.Kwa ũu, kwoondũ wa kwananga kwa ũtianiũ kwoo, Ithĩĩ nĩtũmaumanĩe mo, na nĩtũmĩthĩtye ngoo syoo. Mo nĩmaalyũlaa ndeto makasyumya vandũ vasyo vala valĩ na nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu kĩnene kya maũndũ ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرُونَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَا دَخِلْتُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ مَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَافِيَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

² Vangĩ nokwĩthwa vate ndeto ĩmwe ĩla ĩtonya kwĩanĩsya U-w'o wa ndeto ĩno 'naqeeb'. Yo ndĩkwasya, 'mũtongoi' tũ ĩndĩ yo yaasya, 'mũtavany'a' Omwe ũla wĩna Okũmũ wa kũsoma ũtavany'a kana kumya ũtwio vandũ va ũsumbĩki kana mavinya ang manenange.

Na we ndũkaeka kwona ūseleke ngalĩ ũla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avũthũ moo. Kwa ūu, maekee mo na onany'a ūmĩĩsyoy, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ūu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo, Indĩ o namo nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu *kĩeo* kya maũndũ ala mo mataiwe namo. Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ūmaitha na kĩmena katĩ woo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho o mĩtũkĩ, akamamanyĩthya maũndũ ala mo mekaa,*

16.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nĩũkĩte kwenyu ūla ūmumbũĩĩlaa inyw'ĩ maũndũ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kũmaekaa angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyũkĩte kwenyu mũno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Ivuku yĩvathũkanasya.

17.Nũndũ wayo, Ngai Mwene Vinya W'ontho amatongoeasya asu ala mamanthaa ūtanu wake na mũuo, na kũmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu na

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَحَدُنَا مِثْلَهُمْ فَأَنسُوا
حَقًّا وَمِنَّا زُكْرًا ۖ فَآغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَّةَ وَالْبَغْضَ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۖ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kũalyũka kwonanyasya kĩko kya ūmĩĩsyoy na kũlea kwona mavĩtyo ma *andũ* angĩ kwa ūmĩĩsyoy na *tei*.

*Ndeto ya Kĩtalavu 'Aghraina' yĩna ūalyũlo wa kũkwatany'a kĩndũ na kĩngĩ ūkethĩfa kĩtĩnyo kũlekany'a kana kũtaanyĩsyoy. Kwa ūu ūalyũlo ūla ūkwendeka nĩ ta: "Kwa ūu ithyĩ nĩtweekĩte ūmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndũ kyoo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

kumatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatoongoesya nzianĩ ũla ya w'o.

18.Ow'o mo nĩmaleete kwĩtĩkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ Indĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vathei na onthe ala me ũlũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithĩ twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ Indĩ we ũmũsĩlĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩlo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩlĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya ũatĩanĩo wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'o nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا زَوَالِهِ الْخَبِيرُ ١٩

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِّنَ الْأَوَّلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ
وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠

LUKU 4

21. Na lilikanai yila Mose wamaatavisye andū make, 'Inyw'I andū makwa, lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yila yI IŭIŭ wenyu yila We wamŭnyuvie Athani kuma katI wenyu na amŭtw'IkIthya inyw'I asumbI, na We nIwamŭnengie inyw'I kila ūtaamanenge angI ona meva nthI nI wa nthI yonthe.*⁴

وَرَأَى قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآسَكُم مَّا لَمْ يُوْتِ أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ ٢١

22. Inyw'I andū makwa, Likai nthI nI wa NthI Ntheu Ila Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ie Itw'Ike yenyu, na mŭikasyoke na Itina nŭndŭ I ndI mŭkeethwa na wasyo.

يَقُومُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ٢٢

23. Namo maisye, 'We Mose nthI Iŭu yI na andū ang'endu na mena vinya, na ithyI tŭikamIlika yo kŭvika asu mamyume. Na I ndI mo mauma nthI nI wayo, I ndI ithyI tŭikamIlika yo;

قَالُوا يٰمُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ۖ وَإِنَّا لَنَنذُرُكَ خَلْهَا خَتًّا مَخْرُجًا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دٰخِلُونَ ٢٣

24. Ovau, andū elI ala mamŭkīaa Mwīai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete Inee Yake, maisye, 'Likai mbingIlonI mŭmavithŭkīe mo; na mwamina kŭlikIla vo, I ndI vate nzika, inyw'I mŭkeethwa mwI asindi. Na iai wIkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI efkIli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٤

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyI tŭikalika vo ona I ndI mo me vo. Kwa

قَالُوا يٰمُوسَى إِنَّا لَنَنذُرُكَ خَلْهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاهْبِ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَوِّدُونَ ٢٥

* Kwasya 'nthI yonthe' nI kŭweta andū ma I vinda yu

Ōu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, *na*
ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa,
Nyie ndina ūtonyi ʔŭlŭ wa ona ūmwe
woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa
ŭu, We vathŭkany'a katĩ waitŭ na andŭ
mbaa-matŭ.

كَأَلَّ رَبِّي إِلَهِي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَجْنَى فَأَفُوقُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٦

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ ʔsu
ʔkavatanwa kwoo kwa myaka mʔongo
ʔna; mo makangangaa mena kʔvŭavŭano
ʔlŭ wa nthĩ. Kwa ŭu, we ndŭkew'e
kyeva ʔlŭ wa andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَكْفِهُونَ
عَمَّا فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٧

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana elĩ
ma Atamu, yʔla kʔla ūmwe *Woo*
waumisye nthembo, na nʔyeetʔkʔlilwe ya
ūmwe woo na ya ūla ūngʔ yalewa. Ula
wa mbee asya, 'Nyie vate nzika,
nʔngŭkŭaa we; Ula wa ʔtina asya, 'Ngai
Mwene Vinya W'onthe etʔkʔlaa kuma
kwa ala alŭngalu tŭ.

وَإِذْ قَالَ لَهُمُ نَبَأُ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا أَقْبَلُكَ قَالَ إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ٢٨

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko
kwaku ʔŭlŭ wakwa ūmbŭae, nyie
nditambŭŭkya kw'oko kwakwa ʔlŭ
waku ngŭae. Nyie nʔngŭmŭkʔa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ
yonthe.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِي
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٢٩

30. Nyie nʔenda we wĩkuʔe naĩ yakwa
oŭndŭ ūmwe na naĩ yaku, na ūitw'ʔka
mwĩkali wa Mwakinĩ, na yu nʔyo ʔtupi
ya ala mekaa naĩ.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْغُوا بِرَأْسِي وَإِيَّكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٣٠

31. Indĩ kʔlʔko kyake nʔkyamŭsesengie
kŭmŭaa mwanaa nyinyia, kwa ŭu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٣١

nIwamUaie na atw'Tka Umwe wa ala mena wasyo.

32.Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamItUmie ngUngUÜ Ila yenzie Ima nthI nIkana We atonye kUmwony'a we ÜndÜ Ütonya kÜvitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nI wakwa! Nyie nditonya kwIthwa ÜndÜ Ümwe na ngUngUÜ Ino nIkana ngatonya kÜvitha kimba kya mwanaaia?' Na IndI we atw'Tkie wa kwIlila.

33.Na kwoondÜ wa ÜndÜ ÜÜ, IthyI nItwamatWlle Aana ma Isilaeli kana Üla ona wIva Ükoaa mÜndÜ ateo we oañe mÜndÜ kana kÜete kIthokoo ÜllÜ wa nthI---- akeethwa nI ta Üañte mbaI yonthe; na Üla ona wIva wamÜnengie Ümwe thayÜ, akeethwa nI ta Ümanengete thayÜ andÜ onthe ma nthI. Na AtÜmwa MaitÜ nImamaviklie mo mena Syama ntheu, IndI ona Itina wa Üu, aingI moo nImeekaa mothÜku maingI IÜlÜ wa nthI.

34.Ituvi ya ala mamÜkwatIasya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaÜ na MÜtÜmwa Wake, na kwIthing'IIsya kÜete kIthokoo IÜlÜ wa nthI, no asu tÜ ala maIlIte nI kÜawa na ÜvyÜ kana kwambwa mÜkelany'onI kana moko moo na maÜÜ moo makatilwa, kw'oko kÜmwe ngalI Imwe na kw'oko kÜla kÜngI ngalI Ila IngI, kana makalÜngw'a kuma nthI Isu. Isu Ikeethwa yI nthoni kwoo IÜlÜ wa nthI Ino,nakw'o ItunI makeethwa na ÜsilIlo mÜnene.

بَعَثَ اللَّهُ عُورَابًا يَحْتَفِ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ
يُؤَارِي سَوَاءَ أَخِيهِ قَالَ يُؤِيلِي أَعْجَزْتُ أَنْ أُوْن
وَمِنْ هَذَا الْغَرَابِ فَأُؤَارِي سَوَاءَ أَخِي فَأَصْبَحَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٠﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَن
قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا
قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ
جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَآنَ
كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَكُسْرًا قُوْن ﴿٦١﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَنْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ
ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٢﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūekanfi Mūno Vyū, Usūftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklāa! Mūkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kūmūthengeea We na ithing'itsyei nzlanī Yake nīkana inyw'i mūtonye kwaŵla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

37. Vate nzika, ala matetfklāa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlū wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfloni wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ayitfklāa, namo makeethwa na ūsilflo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابُ الْآلِيمِ ﴿٥٢﴾

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, indī maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الدَّارِ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ
مِنْهَا وَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٣﴾

39. Na ūlū wa mūndūume ūla ūyaa na kīveti kīla kyūyaa, tilai moko moo to ūlvanīsyō wa naī yoo na ūsilflo wīna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mūfi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

40. Indī ūla ona wīva umbūlaa itina wa wīki-wa-naī wake na kūseūvyā, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūekanfi Mūno Vyū, Usūftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

41. We nowīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amūsilflāa ūla We

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٦﴾

wendaa na amûekeaa Òla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Òtonyi wa kwîka syîndû syonthé.

42. We Mûtûmwa! Maikakwîw'îthye kyeve asu ala mekalaataa kûvalûka nthîñî wa Òlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyî nîtwîtkîlîaa,' îndî ngoo syoo iyîtkîlîaa. Na katî wa Ayuti ota Òu ve asu ala mendeew'a mûno nî kwîthukîlîsyaa movûngû ala mamethukîlîsyaa nîkana mamatwaie andu angî ala mataavika vala we Òî. Mo maalyûlâa ndeto îtina wa kwîkîwa vandû vasyo vala va w'ô, na kwasya, 'Ethwa inyw'î mûkanengwe maûndû aa, îndî metîkîlei, îndî ethwa mûîonengwe aa, îndî îsûvlei!' Na Òla Ngai Mwene Vinya W'onthe Òmûtw'île kûmûtata, we ndûkamwonea kîndû ona kîva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nîmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Òtaaenda kûthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni Òlû wa nthî Òno, na Itunî makeethwa na Òsilîlo mwai.

43. Mo nîmamanyîlîte kwîthwa ethukîlîsyaa ma Òvûngû, ayî ma syîndû ila mbatane. Ethwa îndî nîmekûka kwaku we kwoondû wa Òtw'io, tw'a katî woo kana wîvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kûkwîka Òthûku ona vanini ethwa we nîwatw'a, tw'a katî woo na Òlûngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alûngalu.

44. Na mo makaûtw'îkîthya we mûsili ata oyîla mo mena Tola vamwe namo, îla nthîñî wayo ve Òtw'ig wa Ngai

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا وَهُمْ سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحْزِنُونَ الْكَلِمَ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوا
وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَهْدِمْ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ بِالدُّنْيَا حَزِيذٌ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحْكَمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمٌ
اللَّهُ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ

بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyi ōu; mo nĩmasyokaa na itina na mo maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithyl nĩtwatheeisye Tola yĩna ūtongoi na kyeni. Ila kwoondũ wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ nĩmamatw'ile Ayuti, oũndũ andũ alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ūu, mũikamakĩle andũ indĩ ngĩei Nyie; na mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thooa mũvũthũ. Na ūla ona wĩva ūtatusaa na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithyl nĩtwamaandĩkĩle: Thayũ kwa thayũ, na itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa maũkite ala angĩ ūĩvanũsyoo wĩlanĩle. Na ūla ona wĩva ūtatusaa kwĩlanana na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithyl nĩtwamũtũmie Yesu, mwana, wa Malia, aatĩla nyaĩĩ syoo, akĩlanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithyl nĩtwamũnengie we Uvoo-Mũseo ūla wai na ūtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni, ūkĩlanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ūtongoi na ūtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo masile kwĩlanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبُّونَ
وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوُا
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُتُبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذَنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

Mwene Vinya W'onthe Ovuanŵŵe nthĩnĩ wayo, na ūla Otasilaa na maŪndŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Otheetye, aa nĩmo mbaa matŪ.

يُحْكَمُ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾

49. Na Ithĩ nĩtŪŪvuanŵŵe we Ivuku yĩna Ū-w'o; na yĩkŵĩkĩthya maŪndŪ ala mavuanĩw'e mbee wayo, nthĩnĩ wa Ivuku na ta mŪsŪvĩ ūlŪ wayo. Kwa Ūu, sila katĩ woo, na maŪndŪ, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanŵŵe, na ndŪkaatĩle mawendi moo mathŪku, ūtĩŵe w'o ūla waŪvikĩŵe we; nŪndŪ kĩla ūmwe wenyu Ithĩ nĩtwamŪtw'ĩle mwĩao mŪtheu wa kĩveva na nzĩa ntheu ya maŪndŪ ma nthĩ. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩweekĩŵe kwenda Kwake vinya, We ethwa amŪtw'ĩkĩthiŵe inyw'ĩ mŪndŪ o ūmwe inyw'onthe. Indĩ We nĩwendaa kŪmŪtata inyw'ĩ na kĩla We ūmŪnengete. Kĩlany'ai Indĩ, mŪndŪ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ mŪkasyoka inyw'onthe; na Indĩ We akamŪmanyĩthya inyw'ĩ katĩ wa maŪndŪ ala inyw'ĩ mwavathŪkanganĩaa.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَاوِلُونَ ۖ فَاسْتَقِيمُوا أَمْرًا وَاحِدًا وَلَكِنْ لَّيْسَ لَكُمْ فِي مَا أَشْكُم مَّاسِيَةً ۚ فَاسْتَقِيمُوا ۚ الْخَيْرُ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنْزِلُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٠﴾

50. Na Ithĩ nĩtŪŪvuanŵŵe we Ivuku tŪŪtavĩŵe we kŪsila katĩ woo na maŪndŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanŵŵe na ndŪkaatĩle mawendi moo mathŪku, naku IsŪvĩane namo maikese kŪtuma we ŪvalŪka nthĩnĩ wa thĩna nĩndŪ wa kĩlungu kya maŪndŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪkŪvuanŵŵe we. Indĩ mo maalyŪka, Indĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŪmakŪna mo nŪndŪ wa naĩ imwe

وَأَن احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۚ وَإِن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٦١﴾

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū
nī mbaa-matū.

51. Mo ṽndī, memantha ūtw'io wa ala
matukū ma Utumanu? Na nū ūla
mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya
W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena
mūtkīto mūlūmu?

LUKU 8

52. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikamose
Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo
nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla
ona wīva wenyu ūmosaa mo ta
anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

53. Na we ūkamona ala mena ūwau
ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele
mo, makyasya 'Ithyī nītūūkīa tūikese
kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete
ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-
Mwene. Na ṽndū mo makeethwa ene
kwīlila nūndū wa maūndū ala mo
mavithie ilīkonī syoo.

54. Na asu ala metītkīlaa makasya, 'Aa
nīmo ala meevītie na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana
mo vate nzika, mai vamwe nenyu?
Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte
ene wasyo.

55. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Ula ona wīva
katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake,
ṽndī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vandū vake omītkī
akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاهِلِيَّةٌ يَأْتُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
فِي حُكْمٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَتِلَا
بَعْضُهُمْ أَمْرًا بَعْضًا وَمَنْ يَتَّبِعْهُمْ فَنُكَلِّمْهُمْ فَإِنْ
مِنْهُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ خَشِئْنَا أَنْ تُبَدِّلَ دِينَهُ فَكَفَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضَيِّحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي
أَنْفُسِهِمْ نَدِمِينَ ﴿٥٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جِدِّ
أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حِطَّتْ أَعْيَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا
لِلَّهِ خَاسِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etikili, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakia kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amUnengae OIa We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

اعَزَّةَ عَلَى الْفَرِيقَيْنِ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٥

56. MUnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na Mutumwa Wake na etikili ala malumasya Mboya na kuIva Saka makimukumanfa We mena wIw'i w'onthe.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ٥٦

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atumwa Make na etikili kwIthwa anyanyae, nImekale mesi nesa vyu kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٧

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwItikIlaa! Muikamose ala mavuaa nguI na kumIthaOkIa ndIni yenyu kuma katI wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mukIei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwI etikili.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَلِلْفَارِاقِ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَاذِينَ ٥٨

59. Na ala, yIla inyw'I mweeta andu MboyanI, matusaa ta nguI na IthaU. Kitumi nundu mo ni andu ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'I Andu-Ma-Ivuku! Inyw'I mwItwona twIna Ivityo nundu ithyI tumwItikIlaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَسْمَعُونَ وَمَا إِنَّمَا يَأْتِيهِ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْهَا وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا أَكْثَرُكُمْ فَاسِقُونَ ٦٠

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana n0nd0 aingi m0no menyu matamw'w'aa Ngai?

61. Asya, 'Nyie n1m0many'fhye asu ala Ituvi yoo n1 fth0kangu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k0v1ta Ou? Mo n1mo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0mauman'fite na ala 0thatu Wake 0maval0k'fle na ala We 0matw'fk'fth'fhye mala'f na ng0l0e na ala mam0thaithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa me mw'fkalon'f m0th0ku m0no, na n1ma'fite vaasa m0no kuma nz'fan'f f1a ya w'o.

62. Na y'f1a mo mooka kwenyu mo maasya, 'Ithy'f n1tw'f'f'f1aa; oy'f1a mo malikaa mena 0lei na maumaa vo meo na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1w'f's'f nesa vy0 ma0nd0 ala mo mavithaa.

63. Na we n0monaa aingi moo mekalaat'fite melekele na'f na 0t0li wa m'fao na 0yi wa sy'fnd0 ila mbatane. Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa n1 math0ku.

64. N'f'k'f Elei na Asomi ma m'fao matamavataa mo k0neen'a 0v'ung0 na k0ya sy'fnd0 ila mbatane? Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa n1 math0ku.

65. Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 kwove, 'Moko moo ene makoovwa na mo makauman'fwa n0nd0 wa ma0nd0 ala mo maneena. Tiw'o moko make e'f1 n1mathasye; We aumasya 0nd0 We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مُتَوَبِّعًا عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
لَعْنَةِ اللَّهِ وَغَضَبِ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ⑤

وَلَا يَأْتِيهِمْ قَوْلًا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ⑥

وَرَأَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسْعَاءُونَ فِي الْأَثَرِ وَالْعُدْرَانِ وَ
أَكْثُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑦

وَلَا يَنْهَهُمُ الرَّيْبُ مِنَ الْأَحْبَادِ عَنْ قَوْلِهِمْ الْأَثَرُ
وَأَكْثُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ⑧

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلَبِغُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mw'ai waku vate nzika makamongeleela aing'i moo nthl'i wa wau wa matf0 na 0lei. Na ithy'i n'itw'k'ite 0maitha na k'lmena katf woo k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Y'la mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'0voasya. Na mo mething'flasya k0ete k'ithokoo f0l0 wa nth'i na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae k'ithokoo.

رَبِّكَ طَغَيْنَا وَكُفَرْنَا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَاةَ
وَالْبَعْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْفَيْسَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِينَ ٥٦

66.Na takethwa And0-Ma-Ivuku n'imeet'k'ite na kw'ithwa me al0ngalu, vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamavetang'fle moth0ku moo, na vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamet'k'iliye k0lika nthl'i wa M'0nda ya Utanu.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُفَرْنَا عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَآدْخُلَنَّهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ٥٧

67.Na takethwa mo n'imal0l0m'flie Tola na Uvoo-M0seo na ma0nd0 ala matheetw'e kwoo kuma kwa mw'ai woo, mo vate nzika methwa ma'ite katf wa sy'nd0 nzeo kuma f0l0 woo na kuma uungu wa nya'f syoo. Katf woo ve nguthu f'la y'i vu katf; f'nd'f 0nd0 aing'i m0no mekaa n'f 0th0ku.

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَآكُلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ
مَا يَعْمَلُونَ ٥٨

LUKU 10

68.We M0t0mwa! Matw'ale and0 ma0nd0 ala mavuan'itw'e kwaku kuma kwa mw'ai waku; na walea kw'ika 0u, f'nd'f we nd0navikya 0t0mane Wake ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0s0v'fana we na and0. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 alei.

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَهْدِي الْقَوْمَ
الَّذِينَ يَشَاءُ ٥٩

69.Asya, 'Inyw'f And0-Ma-Ivuku! Inyw'f m0Dngeme f0l0 wa vathei

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ مُقْتَصِدِينَ
تَقِيمُوا التَّوْرَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongelela aingŭ moo nthŭnŭ wa ņemu na ŭlei; kwa ŭu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70.Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭŭte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlŭyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71.Vate nzika, Ithŭyŭ nŭtwoosie ŭtianŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭtwaŭŭmie Atŭmwa kwoo. Indŭ kŭla ŭvinda Mŭtŭmwa wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamaw'ŭkŭlŭthisye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72.Namo masŭanŭŭe kana vaikethwa ŭsilŭlo, kwa ŭu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ oŭngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyafŭlŭsa wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73.Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭlla Masia we mwene aisye, 'Inyw'ŭ Aana ma Isilaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيُزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَا نَا وَكُفْرًا
فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑥

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
رُسُلَنَا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ
فَرَفَضُوا كَذِبًا وَقَوْمًا يَكْفُرُونَ ⑦

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَصَبَّوْا وَصَبَّوْا ثُمَّ تَابَ إِلَهُهُمُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَصَوْا وَصَبَّوْا كَثِيرًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
يَعْمَلُونَ ⑧

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عَابِدُوا اللَّهَ رَبِّي
وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ⑨

'Vate nzika, ūla Ōmwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatfite Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ōmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ūla Ngai Ūmwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsilflo mwai ūkamakwata asu ala matetīkīflaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkeko Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Ūsūtwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlōngalu. Onthe eīl nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū mo maalyōlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mōkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kīte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla nī Wīw'i-W'onthe, Ūmanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka ūndūnī wa ndīni yenyu vate ūlōngalu, kana kūatīfla mawendi mathōku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمِمَّنْ
إِلَٰهَ إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٤

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٥٥

مَا أَسْبَحَ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَنِ الطَّعَامَ
انْظُرْ كَيْفَ بَيَّنَّ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ٥٦

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ شَيْئًا
وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥٧

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي زِينَتِكُمْ غَيْرِ الْبَرِّ وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءٍ السَّبِيلِ ٥٨

mathyoe kie tene na matuma angĩ
mathyoe ka, na ala melelũkĩte kuma
nzĩanĩ ũla ya w'o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala
maleile kwĩtkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ
wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa
Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile
kwĩw'a na nĩmeekaa mothũku.

80. Mo mayaĩ matonya kũvatana mũndũ
na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa
maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo
meekaa maĩ mathũku mũno.

81. We Okamona aingĩ moo
maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta
anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala
mo matongoetye mbee woo ene nĩ
mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndendeaw'a nĩmo;
namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtkĩlĩte
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mwathani ũũ, na maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwake, mo mayĩthwa
mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ
moo nĩ mbaa-matũ.

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu
ala mamwĩananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena
ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla
w'o we Okamona kana ala me vakuvĩ
mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ
ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi
nũndũ mevo katĩ woo asomĩ anene na
alei na nũndũ mo mayĩkathĩaa.

لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
قَدِمَتْ لَهُمُ الْأَفْسُ هُمْ أَنْ يَخْلُطَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ رَدْفِي
الْعَذَابِ هُمْ خُلِدُوا ﴿٨١﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَتْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَرُّوْا بِذَلِكَ إِنَّا مِنْكُمْ فَنَسِينِ
وَرَهْبَانًا وَآلَهُمْ لَا يَتَّخِذُونَ ﴿٨٣﴾

84. Na yīla mo meew'a maŋdŋ ala
mavuanīw'e Mŋtŋmwa ŋŋ, we nīwonaa
metho moo metīkītwe nī methoi nŋdŋ
wa ŋw'o ŋla mo mamanyīte. Mo
maasya, 'Mwīai waitŋ, ithyī
nītwīkīlīte, kwa ŋu, tŋandīke ithyī katī
wa asu ala mena ŋkŋsī.

وَرِثَا سَبْعُونَ مِائَةً أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ
فَيْضُ مِنَ الْمَنِيِّ وَمَتَاعُهَا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكُنَّا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٥﴾

85. Na ithyĩ twaĩle nĩ kũlela kũmwĩtĩkĩla
Ngai Mwene Vinya W'ontha ata, na ũ-
w'o ũla ũtũvikĩle ithyĩ, oyĩla ithyĩ
nĩtũkwenda mũno Mwĩlai waitũ atũlikye
ithyĩ katĩ wa andũ ala alũngalu?'

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَقْطَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿١٥﴾

86.Kwa Ou Ngai Mwene Vinya
W'onthe n'wamatuvie mo, kwoondU wa
maUndU ala mo maneenie, na Mfunda
Ila IvItflaa tUlUsf uungu wayo. Vo n'vo
mo makekalaa; na yu n'yo Ituvi ya asu
ala mekaa Useo.

فَأَنذَرْتَهُمُ اللَّهَ بِمَا قَالُوا جِئْتَ بِخَبَرٍ مُّجْزٍ مِنْ تَحْتِ الْأَمْرِ
خُلْدَيْنِ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

87. Na asu ala maleile kwĩtĩkĩla na mamĩleile Mĩsoa Yaitũ, aa nĩmo ala ekali ma Mwakinĩ.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ٥٤

LUKU 12

88. Inyw'ŭ ala mw'ŭtkŭlaa! Moikavatane
syŭndŭ nzeo ila Ngai Mwene Vinya
W'ontho ŭmw'ŭtkŭllŭtye inyw'ŭ, na
mŭiikeke naŭ. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŭ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَبِيعَتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ٥٥

89. Na yai kaff wa syIndu ila Ngai
Mwene Vinya W'ontho Onenganite
kwoondũ wenyu kaff wa ila mbĩfikĩlye
na nzeo. Na mŪkfei Ngai Mwene
Vinya W'ontho Ula inyw'i
mŪmwĩfĩkĩlaa.

وَكُنَّا مِنَّا زَكَرِيَّا إِلهَ هَلَّا طَبَّيْنَا وَنَحْنُ اللَّهُ الَّذِي
 أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٩﴾

90. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamukŭlya inyw'i ūlŭ wa ithitŭ syenyu sya mana, Indī We akamwita inyw'i amŭkŭlye nŭndŭ wa ithitŭ ila inyw'i mwaŭe mwina mŭŭkŭŭ. Ndŭvi ya ūndŭ ū ū nī kŭŭthya ngya ŭkŭmi na ŭŭ ūla we ūŭthasya andŭ maku kana kŭmaŭfa mo ngŭa kana kŭmŭnenge ngombo ūthasyo. Na ūla ūtatonya kwona *nzila* akatiŭa kŭya kwa matukŭ atatŭ. Isu nŭyo ndŭvi ya ithitŭ syenyu yila mwamina kwŭŭŭta. Na masŭvŭei mawŭŭŭto menyu. Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnŭmŭvathŭkanŭsya Mŭsoa Yake nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

91. Inyw'i ala mwŭŭŭkŭŭlaa! Syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma kŭtalŭthya na mŭŭw'anano na kwaŭsya na mbŭŭ nī ūvukyo tŭ na wŭa wa moko wa Satani. Kwa ūu, ŭvathanei na *kila kŭmwe* kyasyo nŭkana inyw'i mŭtonye kwaŭla.

92. Satani endaa kŭseŭvya ūmaitha na kŭmena katŭ wenyu tŭ na *nzila* ya syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma ŭvuso, na kŭmŭtŭnga inyw'i ŭtina kwa kŭmŭlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe na kuma Mboyanŭ Indī inyw'i mŭkekalaa ŭtina?

93. Na mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwŭw'ei Mŭtŭmwa, na syaŭŭsyai. Indī ethwa inyw'i mwŭŭsyoka ŭtina, Indī manyai kana wŭa wa Mŭtŭmwa Waitŭ no kŭvikya Utŭmane tŭ.

94. ūlŭ wa asu ala metŭkŭŭlaa na kwŭka mawŭa maseo, ndŭkethwa yŭ naŭ ūlŭ wa

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْسَارِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ
بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْفَتُهُمْ أَوْ تَخْرِيجُهُمْ
رَقَبَةٍ مَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ
أَيْسَارِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ
يُتِمِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْبَيْسُ وَالْإِنْتَصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ②

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْبَيْسِ وَاصْذُكِرْكُم عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ③

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْدُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ
فَأَطِيعُوا أَمْرًا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلِغُ الْبَيِّنُ ④

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ

syIndu ila mo meuya, ethwa
nImeUmOkIa Ngai na kwItIkIla na
kwIka mawIa maseo, na IngI kUmOkIa
Ngai na kwItIkIla na o IngI kUmOkIa
Ngai na kwIka moseo. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe amendaa ala mekaa
moseo.

LUKU 13

95. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUtata
inyw'I na undu *munini*; nyamU sya
nzyIma ila moko menyu na matumo
menyu matonya kUvikIla, nIkana Ngai
Mwene Vinya W'onthe atonye
kUvathOkany'a asu ala mamOkIaa We
kwa kImbithI. Kwa Ou IndI, ula ona
wIva, Ukeka UthOku Itina wa Ou,
akeethwa na UsilIlo wI woo.

96. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Muikoe
nyamU sya nzyIma mwI nthInI wa Haji.
Na ula ona wIva katI wenyu Ukoa o
esI, ndIvi yayo nI nyamU ya maUu ana
ota Isu we UaIte, kwIanana nondU andU
elI alUngalu katI wenyu matw'Ite,
nyamU oIsu Itwawe nthInI wa Kaava ta
nthembo; kana ta UivanIsyo, we
akeethwa aIwe nI kUmaIthya andU ngya
meana Una, kana aIte kUya kwa *matuku*
ota asu, nIkana we asame Utw'io wa
kIko kyake. *Ilu* wa maUndu ala
mavItie, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUekeaa, IndI ula Usyokeaa, *naI Isu*
Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamUsilIla we *kwoondU* wa *hnyo* yake.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
vinya, MwIai wa UivanIsyo.

فِيمَا طَعَبُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَاحْتَسَبُوا وَاللَّهُ يُجِبُ

الرَّحِيمِينَ ﴿٩٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ
ثَنَاءٌ أَيدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنْ
الْأَنْعَامِ بِمَا كَفَرُوا بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَلِغَ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهُ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ لَكُمْ سَلَفٌ وَمَنْ عَادَ
فَيَنْقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٩٧﴾

97. Nyamu sya Okanga na ūyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩye kwenyu ta kyaŭya kyenyu na aendi-ma-kyalo; ĩndĩ nyamũ sya nthĩ nyŭmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mŭkombanw'a Kwake.

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmĩtw'ĩkĩthĩye Kaava kwĩthwa Nyŭmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ūkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ūu Mwei Mŭtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ningo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmesĩ maŭndũ ala me matunĩ na ala me ĩũũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kŭsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ūu* nĩ Mŭekanĩ Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

100. ĩũũ wa Mŭtŭmwa no kŭvikya Utŭmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmanyaa maŭndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mŭvithaa.

101. Asya, 'Uthŭku na ūseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ūthŭku nŭtonya kŭtuma we ūseng'a. Kwa ūu, mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mŭtonye kwafĩla.

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mŭikakŭlye ĩũũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kŭmŭetee thĩna; ona kau

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَخُزْمَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينُ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُجِدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْتِيهِ الْأَنْبَابُ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا عَنْ أَسْبَاطٍ إِنْ بَدَّ لَكُمْ سُوءُكُمْ وَإِنْ تَتْلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزَلُ الْقُرْآنُ

mwakūlya tūlū wasyo oyīla Kulani
nītheetw'e, yo tkavuanw'a kwenyu.
Ngai Mwene Vinya W'onthē nīw'itīlfe
nza kwoondū wa ūseo.^{1*}

بَيِّنْ لَكَ عَمَّا اللَّهُ عَلَيْهِمُ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

¹ * Vai wambīlīlīyo wa kīko kīyīlātwē nī Ngai
kwoondū wa etīkīlī kīna kīlelelo kya kūete thīna.
Indī nthīnī wa tei Wake Ngai ndendaa kūnengane
myamūlo kwa nzīa ila nini vyū iikese kwīthwa
syū vinya kwa amwe kūmīlāfīa na kīlete kūlea
kwīanīwa kūtāfīe

* * 'Vaiila' nī syīlwa yīla yanengetwe ngamīle-
nga nī Aalavu ala mataī na ndīni īla yasyāte
tūsaū mūonza na yalekw'a yīna ūthasyo yīlsae
ovala yīkwenda ītina wa kūvanwa matū mayo.
Yaumīlātw'e kwoondū wa ngai īmwe, ona īia yayo
yīlyanyusawa ona yo ndyālsawa mūongo wayo.
'Saaiva' nī ngamīle-nga īla yathālātw'e īnyusae
kīw'ū na kūya ūfthyō ītina wa kūsyaa tūsaū
tūtano. 'Wasiila' nī ngamīle-nga kana īlondu īka
kana mbūi nga īleketw'e nūndū wa wa ngai na
ītina wa kūsyaa tūtēna mūonza kīatīanīsyō.
Ethwa īsyaa ya mūonza yasyāie mavatha, kaūme
kana kaka, tu onatw'o nītwalekaw'a. 'Aami' nī
ngamīle nūme īla ya syāte tūsaū mūonza. Yo
nīyathaaw'a na ndyakuaa andū kana kūkua mīio.
Yāī na ūthasyo wa kūya na kūnyw'a. ītina wa
kūweta tūmaūndū tūō tūnini, ūtwio nūtīlfe kwa
kīla mūndū atw'e ūndū we ūnīkwona kana
kūsūanīa nūseo, mūsoa ūō nūkūete nesa
kīlīlikanonī kana ūthasyo ta ūsu na kwenda kūu
ndwīlīkīlītw'e nthīnī wa myambīlīlīyo, nūndū
nthīnī wa myambīlīlīyo, wīlīkīlī nī wa vata na
ūalyūlo wa mawonī nūtonya kwīthwa wīna
mūisyo mūnene. Mūsoa ūō wīlonany'a kana
ūmanyi wa mūndū ndūtonya kūlīkīlīwa vamwe na
kūseuvya mīao ya maūndū ma wambīlīlīyo.
Aalavu nīmathaasya nyamū ila iwetētwē nthīnī
wa mūsoa ūō kwoondū wa ndāla ya mīvw'anano
yoo; ūtec na kwīthwa kana wāī kwīanana na ūlei
na ūthāithi wa ūvūngū, mūendo ūsu w'onthē wāī
wa ūtumanu mūnene. Nyamū isu syāleketw'e
nīsyāetie mbanga nene kūla kw'onthesyaendaa.
Kulani īnenganae kīko ta kīī ta ngekekany'o ya
mīao īla īseūvītw'e nī mūndū na īkaany'a Akīsto
ala mena makūlyo tūlū wa Mwīao mūvuany'e
nīkana mo masome kīndū vu nthīnī wa syīko
nthēu sya kwananga mwīkalo ūla Aalavu ala mate
ndīni matwāfīe nūndū mo mayāī na Mwīao
mūnyuve wa kūmatongoesya.

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Mũno, Mũmĩsya.

103.Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu,
nĩmakũliye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo
nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104.Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndeyĩafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva'
kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala
matetĩkĩlaa maseũvasya ũvũũgũ ĩũũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ
mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105.Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai
maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa,
mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩie
maaĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.'
Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai
na ũmanyi na ũtongoi?

106.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Isũvĩei
inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekea ndatonya
kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene
mũtongoew'e nesa.Kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ
inyw'onthe mũkasyoka; na ĩndĩ We
akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ
mweekaa.

107.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla
wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ
kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya
kwĩyĩlaa, nĩ wa aũme elĩ alũngalu kuma
katĩ wenyu; kana wa angĩ elĩ mate katĩ
wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa
nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩla -
inyw'ĩ. Mũkamaia elĩ ĩtina wa mboya
maumye Ukũsĩ, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَآكَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مَنْ
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَى ثُمَّ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَمَنْ يَنْصَحْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنِ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ أَوْ
آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِنُوهَا مِنْ بَعْدِ .

makeevita elĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'Ithyĩ tũikwosa ĩtuvi ĩũũ wa ũndũ ũũ, ona e mũndũ wa mũsyĩ *witũ* na tũĩũvitha ũkũsĩ wĩyĩaitwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ũndũnĩ ũũ, ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa ene naĩ.'

الصَّلَاةَ يُقِيمِينَ بِاللَّهِ إِنْ اَرْتَبْتُمْ لَا تَشْرَبِي بِهِ
نَسًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ٥٣

108. Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naĩ ya *kwĩĩĩa ũvũngũ* Indĩ ala angĩ elĩ meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ũkũsĩ makĩleana na asu elĩ ma mbee makĩĩkĩĩthya kana 'Ŭkũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ũla wa ala elĩ ma mbee na ithyĩ tũivĩĩtye. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa katĩ wa eki-ma-naĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. *²

فَإِنْ عُرِّرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّ إِثْمًا فَأَحْرَبَ يَقُومِينَ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَىٰ يَفْقَهُم
بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ٥٤

109. Uu nĩ kwasya kana vinya *ũkongeeelwa ĩũũ wa ngũsĩ nĩkana* syĩthwe ĩlũmĩte ũkũsĩnĩ wasyo iikĩta kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩĩkĩĩĩka.

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا
أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانُ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا
بِاللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥٥

LUKU 15

110. Sũanĩai ĩũũ wa mũthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'ĩ mwanengiwe ũsũngĩo mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũĩ na ũmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرُّسُلَ يَقُولُ مَاذَا أُجِنْتُمْ قَالُوا
لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ٥٦

² * Mũsoa ũũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ĩla syĩĩvo, na ũndũ wa kumya ũkũsĩ nĩkũnenganĩtwe kwa ngũsĩ ĩla sya mbee syĩ ũko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ũla ũtongoetye.

112. Na ylla Nyie namavevee amanylw'a
ma Yesu mambitkile Nyie na Mütümwa
Wakwa, mo maisye, 'Ithyl nütwtikilaa
na We Ithwa na Okösl kana ithyl
nütwínenganite.'

وَلَاذُ أَوْحَيْتُ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ ائْتُوايَ وَبِرَسُولِي
قَالُوا أَمَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٧﴾

113. Yŋla amanyŋw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, Mwŋai waku nŋtonya kŋtŋtetheesya ithyŋ na ŋmisi yusŋŋte ŋŋu kuma ŋtunŋ? Nake asya Mŋkŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'ŋ mwŋ eŋŋŋli.'

إِذْ قَالَ الْحَارِثُ بْنُ يَحْيَى ابْنَ مَرْثَمَ هَلْ سَتِجِ
رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ تَتْلُو
اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٧﴾

114. Mo maisye, 'Ithyi twiḽenda tūtonye
kūŋya, na kana ngoo sitū ithūmūe na
nīkana tūtonye kūmanyā kana we
ūtūtavītye ithyi w'o, na kana tūtonye
kūkūsīla ūu.'

فَالْأُزْبِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمِئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ
لَهُ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

115. Yesu, mwana wa Malia, aisye, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mw'ai waitu, tũtheesye ithyĩ Imisi kuma Itunĩ yusũlthe kyaũya nĩkana yĩthwe mũthenya mũnene kwitũ, kwa ala ma mbee maitũ ana ala maitũ ma mũminũkĩllyo, na Kyama kuma kwaku; na tũenge kyaũya kitũ, nũndũ We Nue Mũnengani wa kyaũya Ula Mũseo Vyũ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً
فَإِذَا تَمَتَّعْنَا بِمَا كُنَّا كَنُزُومًا لَنَا عِيْدًا ۖ وَأَوْرَثْنَا وَارِثًا وَآيَةً
فِيهِ ۖ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٥٨﴾

116.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aisye, 'Vate nzika, Nyie n'ng'um'utheesya
inyw'i, Ind'i ūla wenyu ona w'wa ūn'ūle'a
kw'it'f'k'la itina wa ūu----- Nyie vate nzika
ngamasil'la mona ūsil'lo ūla Nyie
ndakamasil'la and'ū ang'i kat'i wa and'ū!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مِنْكُمْ
فَإِنِّي أَزِيدُهُ عَذَابًا لَا أَزِيدُهُ إِلَّا أَزِيدُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 16

117.Na yīla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūkasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَاِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, 'Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' We akasōngīa, 'Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīśī maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīśī maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَيْلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِنْ كُنْتُ
قُلْتُ فَقَدْ عَلِمْتُكَ تَكْلُمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑤

لي
تأخذه
عليه السلام

118. 'Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambīyīāle..... Mōthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. 'Na nyie naī ngūsī ūlū woo ūvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw'a, We nīweethīwe wī Mūsyaīśya ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أُمِرْتُ بِهِ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَئِي
وَرَبُّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا
تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

119. 'Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmī Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūl.

إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَلَهُمْ عَذَابُكَ وَإِنْ تَعْفُوهُمْ فَاتَّكِ
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑦

120. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'Uū nī mūthenya tū ūla ene-w'o mekūunīka nī ū-w'o woo. Ve Mīūnda ūla ūvīlīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeeaw'a mūno nīmo; namo nīmendeeaw'a mūno nī We; ow'o ūsu nī ūtanu mūnene.'

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ
الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ⑧

121. Usumbō wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nthīnī wasyo; nīśya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑨

سُورَةُ الْأَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ

(٦)

AL-AN'AAM
(WavuanIw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ūla woombie matu na
nthĩ, na atw'ĩkĩthya kĩla m'Ūthemba wa
kĩvindu na kyeŋi; ateo ala matetĩkĩlaa
mamwĩananasya Mwĩai woo na ngai
ingĩ.

الْحَدُّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ
الظُّلُمَ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُونَ ②

3. We nĩ We Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma
mũthanganĩ yũmba na ĩndĩ We atw'a
ĩvinda. Na ve ĩvinda yĩngĩ yĩtw'e yĩ
vamwe Nake. Ateo inyw'ĩ mwĩna nzika
nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ
مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4. Na we nĩ We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ngai wa kwelĩ matunĩ na ĩũũ
wa nthĩ. We nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syenyũ, na
ota ūu maũndũ ala me ūtheinĩ. Na We
nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ
وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. Na kwoo vaivikaa Kyama ona kĩmwẽ
katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ateo mo
nĩmaalyũkaa na makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا
مُعْرِضِينَ ⑤

6. Kwa ūu, mo nĩmaũleile ūla w'o yĩla
wookie kwoo; ĩndĩ o mĩtũkĩ ūvoo wa
maũndũ ala mo mamavũfaa ngũĩ
okamavikĩa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7. Mo nomonaa nĩ maika meana ata ala
twamanangie ala maĩ mbee woo? Ithĩ
nĩtwamanengete mo vinya ĩũũ wa nthĩ
ũndũ Ithĩ tũtamũnengete inyw'ĩ na Ithĩ
nĩtwatwaie mathweo ĩũũ woo, metĩkĩte

الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَا هَلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ
فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَكُنْ لَكُمْ وَارِثِينَ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ
قِدْرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَهَاسِكُمْ ⑦

mbua nyingi; na Ithyi nltwatumie t0l0sI t0vItIla uungu woo; na IndI Ithyi nltwamanangie mo n0nd0 wa naI syoo na nltwookIlilile and0 angI Itina woo.

يَذُنُّهُمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twa0theesye maandIko maandIkItwe I0I0 wa 0a na makItIha mamakiitie na moko moo, *ona k0ilyI Ou IndI* alei vate nzika methwa maisye, 'KI ti kInd0 IndI nI 0oi wI 0theinI.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قُرْطَابٍ فَلَسُوهُ يُبَدِّلُهُمْ
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

9.Namo maasya, 'NIkI m0laIka ndatheetw'e kwake?' IndI takethwa Ithyi twatheetye m0laIka, 0voo wItIha watw'iwe, *na IndI* mo mayItIha manengiwe Ivinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ لَفُتِنُوا
الْأَمْرَ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ③

10.Na takethwa Ithyi twam0nyuvItIe m0laIka *ta M00mwa*, Ithyi twItIha twam0se0visye ta m0vw'ano wa m0nd0; na 0u twItIha twamavIngIsie ma0nd0nI ala mo ene mavIngIsanIaa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَا يَلْبَسُونَ ④

11.Na vate nzika. At0mwa ala maI mbee waku nImav0Iwe ng0I, IndI ma0nd0 ala mo mav0Iaa ng0I nImamathy0I0I0kile asu amwe kaI wa ala mav0aa ng0I.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلِ مِن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑤

LUKU 2

12.Asya, 'angangai I0I0 wa nthI, mwone 0nd0 wailyI m0min0kIlyo wa ala matatw'kIt0thisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكْذِبِينَ ⑥

13.Asya, 'Ila syI matunI na I0I0 wa nthI nI sya0?' Asya, 'NI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' We nIwIyumiItye We Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika, *akaendee* na k0m0mbany'a inyw'I k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Vai

قُلْ لِّسَنٌ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتُبٌ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala meyanangŋite mo ene maiketŋkŋla.

14.Ni Kyake kŋla kŋtŋaa ūtukŋ na mŋthenya. Na we ni Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالتَّهَارُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ١٤

15.Asya, 'Nyie ngamwosa mŋsŋvfi ūngŋi ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mŋseŋvya wa matu na nthŋi, ūla ūnenganae ŋŋu nake ndanengawe ŋŋu?' Asya, 'Nyie nŋŋŋlawe nŋthwe wa mbee wa ala menenganae.' Na we ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na ngai ingŋi.

قُلْ أَغْنَى اللَّهُ أَنْتَ وَلِيَّتَا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَلْزَمَ أَقْلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٥

16.Asya, 'Kwa ūla w'o, ethwa nyie ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie nŋngŋkŋ ūsilŋlo wa ūla mŋthenya mŋnene. *¹

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٦

17.We ūla ūkavŋtŋkanw'a na mŋthenya ūsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa amwŋw'ŋŋte tei. Na ūsu ow'o ni ūtanu mŋnene.

مَنْ يُضَرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْبَاقِي ١٧

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai ona ūmwe ūtonya kŋŋvetanga ateo We, na ethwa We amŋkiita na nŋuso ŋseo, ŋndŋi We ena ūtonyi wa kwŋka ūndŋ w'onthe ūla We wendaa.

وَلَنْ يَسْأَلَكَ اللَّهُ بَعْضَ فَعْلَةٍ كَاتِبُهَا إِلَّا هُوَ وَلَنْ يَسْأَلَكَ بَعْضَ فَعْلَةٍ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

¹ * Ithŋi twŋasya ūalyŋŋŋŋ ūalyŋŋwe kuma 'mŋthenya mŋthŋku ūandŋkwe' mŋthenya mŋnene ūla wŋna ūalyŋŋŋ w'onthe wa ndeto. 'adhiim' ūvoonŋ ŋŋ.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūl, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ①٩

20.Asya, 'Nī kyaū klīto mūno vyū klīvta ngūsī?' Asya, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī katī wakwa nenyu. Na Kulani ūno nīvuanītw'e kwakwa nyie nīkana ndonye kūmūkaany'a nayo na ūla w'onthe ūmūvikīaa. Ata! Inyw'ī mwīna ūkūsī vyū kana ve ngai īngī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asya, 'Nyie ndina ūkūsī wa ūu.' Asya, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nīnīmūvetangie vaasa mūno vyū na ila inyw'ī mūmwīananasya *We nasyo*

قُلْ أَمَرَ بِالْأَبْرَ شَهَادَةٍ قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَفِرْتُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَ

وَاللَّهُ

إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ②٠

21.Asu ala Ithyī twamanengie Ivuku, nīmamūmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī. Indī ala manangaa mathayū moo maiketīkīla.

الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ②١

وَاللَّهُ

LUKU 3

22.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūmūvīta we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūla witwīkīthasya Syama Syake sya ūvūngū? Vate nzika, ala mate alūngalu maikaīla.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ②٢

23.Na sūanīai mūthenya ūla Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe; na Indī tūkamatavya ala meananisyē Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai īngī, 'Meīva ala atindany'a inyw'ī mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ī mwawetaa?'

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِجِيثًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنِّي سُرَّكَاوُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ②٣

24.Indī mOminŪkīlyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ②٤

makaasya, 'Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ, ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25.Sisyai Ūndũ mo mekengaa mo ene. Na Ūndũ Ūla mo maseũvisye ndwaĩ na Ūuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ تَاكَانُوا
يَفْتَرُونَ ⑤

26.Na katĩ woo ve amwe ala meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte isiĩĩ ĩũũ wa ngoo syoo, nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a matũnĩ moo. Na mo ona makona, Kyama ona kĩva maikĩĩtkĩĩla, na now'o kũilyĩ yĩla mo mooka vala ūĩ, maikaananĩ naku, asu ala matetĩkĩĩlaa maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya tene.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِ الْبَيْتَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑥

27.Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩtkĩĩla. Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo mayanangaa ona ūmwe ateo mo ena; ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتُونَ عَنْهُ وَيَنْوَن عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ⑦

28.Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki! Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta ūvũngũ na ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa etĩkĩli.

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑧

29.Tiw'o! Maũndũ ala mo mavithaa vau mbeenĩ yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona makatũngwa, mo vate nzika, masyoka maũndũnĩ ala mavatĩtwe. Na mo vate nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوا
لَعَادُوا إِنَّمَا نُهَوِّعُهُ عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ⑨

30.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ ūũwĩtũwa yu, na ithyĩ tũikokĩlw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غُرِبْنَا بِمُرُوءِنَا ⑩

31. Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŋgamw'a mbee wa Mwīfāi woo! We akaasya, 'Thayū ōū wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'Ū, w'o wa Mwīfāi waitū,' We akaasya, 'Samai Indī Ōsilflo nūndū nīmwaileile kwītkīla'.

LUKU 4

32. Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ōkamavikīla mo mateūmanya, mo makaasya, 'Aa, kyeve nī kīltū nūndū wa kōvūthya Saa ōū! 'Namo makakua mīio yoo ūlū wa inyunyū syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthōku.

33. Na thayū wa nthī ti kīndū ateo no ūthaū na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa ala alūngalu. Indī inyw'ī nomūkamanya?

34. Ithiyī nītwīsi nesa vyū kana maūndū ala mo maneenaa ow'o nīmaūthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maūwetanīasya na ūvūngū Indī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

35. Na ow'o Atūmwā ala maī mbee waku nīmaleilwe; Indī ona kōilyī ūu, mo nīmekalile me omīlsya ma kōlewa na kōthīnw'a nīmekalile me omīlsya kōvika ūtethyo Witū yīla wamavikīlie. Vai ona ūmwe ūla ūtonya kōalyūla ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūvoo wa Atūmwā ala ma tene nūmūvikīlte we.

36. Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, Indī, ethwa nūtonya kōmantha nzīa

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ دُفِنُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ قَالَ لَيْسَ هَٰذَا بِأَلَمٍ
قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ إِذَا جَاءَتْهُمْ
السَّاعَةُ بَعْتَهُ قَالُوا لَيْسَ مِنَّا عَلَىٰ مَا قَرَرْنَا فِتْنَةٌ
وَهُمْ يَخِشُونَ أَوْرَادَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۖ أَلَا سَاءَ مَا
يُرِيدُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ ۚ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَخْرُجُكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْتُوبُونَكَ ۚ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأَوْدُوا ۖ إِنَّهُمْ نَصْرُنَا ۖ وَلَا مُبْدِلُ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَأِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ

uungu wa nthl kana mbaasya ūkambata Itunl, na ūmaetee mo Kyama, we *nŭtonya kwika ūu*. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŭweekŭne* kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethlwa amaetie mo vamwe ūtongoinl. Kwa ūu, we ndŭkethwe wa ala matena ūmanyi.

تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بَآيَاتُهُ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ٦

37.No asu tū ala methukŭlsyaa na ūtkŭlku metŭkŭlaa. Na ūlūlū wa ala akw'ū, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokŭlya mo *methwe thayū*, na ūndl mo makatūngwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمْ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ٧

38.Namo maasya, Nŭkŭl we ndaatheew'a Kyama kuma kwa Mwŭlali wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kŭtheesya Kyama, ūndl aingl mŭno moo mayŭsŭl.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٨

39.Vai nyamū ūkungaa ūlūlū wa nthl kana nyŭnyi ūlūlūkaa na nthwau syayo ilŭ, ateo nŭl mbaŭ otenyu. Ithyl tūitiŭte kŭndū Ivukunl. ūndl kwa Mwŭlali woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيمٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ
إِلَّا أَمَرَ أَمَّا لَكُمْ مَا قَوَّضْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ٩

40.Asu ala maleete Syama Siitū mai matū na maineenaa -----me nthlŭl wa kŭvindu kŭnene. ūlūlū wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona wŭva, We nŭmwŭlŭkŭlasya kŭthyoeka. Na ūla, We wendaa amŭtongoeasya nzŭlanl ŭla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَكُلُوا فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأُ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَأُ يُعْطِلْهُ عَلَىٰ عِلَاقٍ
مُسْتَقِيمٍ ١٠

41.Asya, Inyw'ŭl mwŭlsŭanŭla ūsŭngŭlo wenyu ūkeethwa ūilyl ata ethwa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkooka ūlūlū wenyu kana ūla Saa ūtw'ŭtwe ūvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ
أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ١١

mŭkamwĩkaĩla ũngĩ ona ũmwe eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe, ethwa We
akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo
ikamŭla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ũla inyw'I
mŭkamwĩkaĩla; na ĩndĩ We akaveta kĩla
inyw'I mŭmwĩtafa We avetange ethwa
We akenda, na ila mŭmwĩananasya
nasyo ikamŭla inyw'I.

بَلْ إِنَّمَا تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن كُنَّا
عِندَ وَتَنْسَوْنَ مَا تَشْكُرُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Na ow'o Ithĩ nĩtwatŭmie Atŭmwa
kwa andũ ala maĩ mbee waku we; na
nĩtwamathĩnise na ũkyā na mbanga
nĩkana matonye kwĩnyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسِ
وَٱلْفِرَآءِ لَعَلَّهُمْ يَنْفَرُونَ ﴿٤٣﴾

44.Nĩkĩ ĩndĩ, yĩla ũsilĩlo Witũ wookie
ĩlũ woo, mo mayaaĩthwa menyivĩtye?
ĩndĩ ngoo syoo nĩsyoomĩthiwe na Satani
amatw'ĩkĩthya maũndũ onthe ala mo
meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكُذِّبَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45.ĩndĩ, yĩla mo moolilwe nĩ maũndũ ala
mataiwe namo, Ithĩ nĩtwavingũie
mbingĩlo syonthe sya syĩndũ kwoondũ
woo, kũvika yĩla mamatanĩfa maũndũ
ala manengiwe, Ithĩ nĩtwamakwatie na
kĩthũlũmũkĩlo, na wee! Mekw'a nthĩnĩ
wa mwĩkalo wa kũyĩtũka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

46.Kwa ũu mĩi yonthe ya andũ ala
meekie naĩ nĩyatiliilwe; na ndafa syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwĩai wa nthĩ syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
ٱلْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

47.Asya, 'Inyw'I mwĩsuanĩla ata? Ngai
Mwene Vinya W'onthe akaveta kwĩw'a
kwenyu na kwona kwenyu, na kũsilĩla
ngoo syenyu, nĩ ngai ũngĩ wĩwa eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ ٱللَّهُ سَعْيَكُمْ وَٱبْصَارَكُمْ وَخَمَّرَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ĩ *syĩndũ* isu?' Sisyai ūndũ Ithyĩ tŭalyŭlaa Syama, ĩndĩ mo nĩmaalyŭkaa na makaitia.

48. Asya, 'Mwĩsŭanfa ata inyw'ĩ? Usilflo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka tŭlũ wenyu kwa kĩthŭlũmŭkĩlo kana ūtheinĩ, ve amwe makanangwa ateo eki ma naĩ?'

49. Na Ithyĩ tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondũ wa ūndũ ūngĩ ateo nĩ aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metĩkĩlaa na kŭyĩalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia tŭlũ woo ona maikakwatwa nĩ kyeve.

50. Na asu ala maleaa Syama Sitũ, ūsilflo ūkamavalŭkĩla mo, nũndũ nĩmaleile kwĩw'a.

51. Asya, 'Nye ndiŭmwĩla inyw'ĩ kana: Nye nĩna inandũ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nye ndyĩsĩ maŭndũ ala matonekaa; ona nye ndiŭmwĩla inyw'ĩ: Nye nĩ ĩlaĩka.' Nye nĩmaatĩla tũ, maŭndũ ala mavuanĩtw'e kwakwa.' Asya, 'Kĩlalinda na mŭndũ ūla wonaa nthĩ nĩ ūndũ ūmwe? ĩndĩ inyw'ĩ nomŭsŭanfaa?

LUKU 6

52. Na makaany'e nayo asu ala methĩawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwĩafi woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwĩw'anĩthya ūtee Wake, nĩkana matonye kwĩthwa alũgalu.

عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُم بِهِ الْأَنْفُسُ
كَيْفَ لَصَفَى الْأَوَّلِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَقُونَ ﴿٤٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٩﴾

وَمَا تُرْسِلُ الرُّسُلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ أَمِنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بَشَّرْنَاهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُكُمْ إِلَّا مَنَاسِكُ
يُؤْتِي إِلَى قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ إِنَّمَا
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَمَسَّهُمْ لَوْلَا إِلَهُ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

53. Na ndökamalÜngye ala mamwĩkaĩlaa Mwĩafi woo křoko na wřoo, maimantha kwona ūthyŭ Wake. We ndŭkakŭlw'a ūvoo woo namo maikakŭlw'a ūvoo waku we, nřkana ndŭkamalÜngye ūtw'řke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَنْتَرُدَّهُمْ قُلُوبُنَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. Na ota ūu Ithyĩ nřtŭmatatĩte amwe moo na ala āngĩ, nřkana mo matonye kwasya, 'Aa nřmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete ĩnee Yake katĩ waitŭ?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesĩ vyŭ ala matÜngaa mŭvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيُتْلَوْا أَهْلُ الْأَرْحَامِ مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Na yřla ala metřkřlaa Mřsoa yakwa mooka vala we ūř asya, 'Mŭuo wřthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nřwřyumřtye We-Mwene kwřthwa Mwřw'anři-Wa-Tei, nřkana ūla katĩ wenyu wřkaa ūthŭku nŭndŭ wa kŭlea kŭmanya, na akaumbŭla řtina wa ūu na akaseŭvya, ĩndř We nř Mŭekanři-Mŭno, Vyŭ, Usŭřtwe nř tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِمِثْلَ لَاءٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُ غُفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Na ūu nřw'o Ithyĩ tŭvuanasya Mřsoa nřkana inyw'ř mŭtonye kŭmantha ūkeo na nřkana nzřa ya ene nař yřyonany'e.

وَكَذَلِكَ نَقُصُّلِ الْأَيَاتِ وَالْاِسْتِثْنَاءِ سَبِيلَ الْبُحْرَانِ ﴿٥٦﴾

LUKU 7

57. Asya, 'Nyie nřmbatřtwe kŭmathaitha ala inyw'ř mŭmekatřlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatřla mawendi menyu mathŭku. Undŭnř ūsu, nyie ngeethwa nř mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. Asya, 'Nyie nřÜngama řlŭl wa ūkŭsř mŭtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ř nřmŭkŭlea. Undŭ ūla inyw'ř

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِالْمُؤَيَّدِ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ رَبِّي أَعْلَمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقُّ

mŭkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa.
Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'ontho. We atavanasya w'o, na
We nĩ We Ula Mŭseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ۝

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mŭkwenda
kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate
nzika, ūvoo nĩŭtuwa katĩ wakwa nenyu.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesi
nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَّوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تُشْتَعَلُونَ بِهِ لَفُضِّى الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

60.Na mbungũo sya maũndũ ala
matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩsĩ ateo
We; na We nĩwĩsĩ kyonthe ona kĩva kĩla
kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ. Na
vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩsĩ; ona
vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ
kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ
nĩkĩandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرْوِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ دَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَافِيَ فِي ظِلِّهِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَافِيسٍ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ
menyu ūtukũ na nĩwĩsĩ maũndũ ala
inyw'ĩ mwĩkaa mŭthenya; na ĩndĩ
nŭmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o
nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e.
ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ
We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala
mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ
يَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 8

62.Na We nĩ mŭnene ūlũ wa athũkũmi
Make, na We nŭmatũmaa asũvĩ
kũsyallasya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu,
Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na
mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفْقَرُونَ ۝

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho, Mwĩafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَعْرَضُ الْحَسِيرِينَ ۝

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ
We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ
mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ,
yĩla mwamwĩkaĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ
mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma
ũndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala
mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُغْنِيكُمْ عَنْ ظُلُمِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ لَئِنْ أُنْجِئْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na
kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ
nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُغْنِيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ دِينٍ لَمَّا أَنتُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilĩlo
ĩũlũ wenyu kuma ĩũlũ wenyu kana
uungu wa nyaĩ syenyu, kana
kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩĩkanga
nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na
kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ
na ūla ūngĩ.' Sisyaĩ ūndũ ithyĩ
tũvuanasya Mĩsoa na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye
kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا
وَيُبدِلْ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۚ إِنَّظُرْ كَيْفَ تُصْرَفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau
nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ĩũlũ
wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۚ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بُوكِيلٌ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ĩvinda yĩtw'e;
na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala
meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ
na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِنَّمَا
يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الدِّكْرِ مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

* Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonanasya kyyu kya
mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩla yĩtw'ĩkaa
kĩlungu kĩmwe kya mwĩĩ ta ngũa. Kwa ūu,
ũalyũko mũfikĩĩku wendaa ūneeni ūmwe wa
kwĩkalaa.

okŌvika mace ngewa ŋgĩ eka ŋsu. Indĩ ethwa Satani nĩwakũlĩthya we, Indĩ we ndũkekale vo na andũ mate alũngalu ūtina wa kũlilikana.

70. Ona ūtalo woo tiw'o mwingĩ kũvĩta ala alũngalu ona vanini, Indĩ wĩa woo nĩ kũmataa mo nĩkana matonye kũmũkĩa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndĩni yoo ta ūthaũ na ngũĩ, na ala thayũ wa nthĩ ūmakengete. Na mate ūndũ nayo, nĩkana thayũ ona wĩva ndũkese kwaa tene na tene kwoondũ wa ūthyoe ku na maũndũ ala w'o weekie. W'o ndũkethwa na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kĩva kũiketĩkĩlwa. Aa nĩmo ala matwaĩtwe wanangĩkonĩ nũndũ wa meko moo. Mo makeethwa na kyaũnyw'a kya kĩw'ũ kũũtheũka na ūsilĩlo wĩ woo nũndũ nĩmaleile kwĩtĩkĩla.

LUKU 9

72. Asya, 'ĩthyĩ tũkamwĩkaĩla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kũtũuna ĩthyĩ kana kũtũthũkya, na ĩthyĩ tũkatũngwa ūtina na ĩtiinyo sitũ ūtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtũtongoesya, ta ūmwe ala athũku mamũsesengaa na kũmũtia akyanganga ūũlo wa nthĩ, na ūla wĩna anyanyae meũmwĩta makyasya. 'Uka kwitũ?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ĩthyĩ nĩtwĩyĩafwe twĩnengane kwa Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑤

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَهُمْ أَعْرَاجُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَّ أَنْ تَبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
أَسْلَوْا بَيْنَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَيِيمٍ وَعَلَاءٌ
لَهُمْ أَلِيمٌ ۖ بِنَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑥

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودٍ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا لََّا تَخْشَى
يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ ائْتِنَا قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ
هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرُنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑦

73.'Na ithyī nītūnengetwe mwīao:
'Lūlūmīlīyai Mboya na mūkīei We;' na
We nī We Ula mūkombanīw'a Kwake.

وَأَنْ أَيْمِنُوا بِالصَّلَاةِ وَالْزَكَاةِ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa ūlūngalu; na mūthenya ūla We
ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
ئَاقٍ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هُوَ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu
wamūtavisye īthe wake Aasali, 'We
wīōsa mīvw'anano ta Ngai?' Vate
nzika, nyīe nīkwona we na andū maku
mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ إِذْ رَأَى أَنَّهُ أَخَذَ أَصْنًا مِمَّا هَبَتْ
إِلَيْهِ أَرَأَيْكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾
وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٦﴾

76.Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu
ūsumbī wa matu na nthī nīkana we
atonye kūtongow'e nesa na nīkana we
atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o
wa mūkīlīo.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْإِفْلِينَ ﴿٧٧﴾

77.Na yīla ūtukū wamūvikīe, oona
ndata. We asya, 'Uū nī Mwīlāī wakwa!'
Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie
ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَنْ لَمْ يَهْدِنِي سَبِيلَ اللَّهِ لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna
kyeni kīnyaīlīku, aisye, 'Uū nī Mwīlāī
wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa
Mwīlāī wakwa ndendongoesya Nyie,
vate nzika, nīlthwa katī wa andū ala
maaa.

79.Na yīla we woonie syūa yīkyuma
yīna kyeni kīnyaīlīku, aisye, 'Uu nī
Mwīlāī wakwa!' Yīl nīyo īnene vyū.
'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْكَبْرُ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٩﴾

* Ndeto īno īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya
Ōndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei
vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai
wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na
mūmbīwe na o mītukī ūkīkīka Ōndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie nīnaimanya
nesa ila mwīananasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekelye ūthyū wakwa kwa
Ula woombie matu na nthī, nīnenganīte
vyū anyie ndi katī wa ala
mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَشِيئًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٨٠

81. Na andū make nīmakaanānīe nake.
Nake asya, 'Inyw'ī mwīkaanānīa nakwa
īūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē
oyīla We ūndongoesye nesa?' Na nyie
ndikw'ikīla ila mūmwīananasya We
nasyo, Ateo Mwīālī wakwa enda ūndū.
Mwīālī wakwa aithyūlūlūkīte syīndū
syonthē nthīnī wa ūmanyi Wake. Inyw'ī
īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ٨١

82. Na Nyie naīlwe nī kw'ikīla ata ila
inyw'ī mūmwīananasya Ngai nasyo ila
We ūtaaitheesya mwīao īūlū wasyo? Nī
nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna kītumi
kīnene kya kūete mūuo, ethwa ow'o
inyw'ī nīmwsī?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَنَّى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٨٢

83. Ala metīkīlaa na matavulanasya
wītīkīlo woo na ūla ūte ūlūngalu....mo
nīmo ala makethwa na mūuo, na ala
matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ٨٣

LUKU 10

84. Na kyu nīkyo īitumi Kīitū kīla Ithyī
twamūnengie Avalamu kwa andū make.
Ithyī tūmūnenevasya kwa ivīla ūla Ithyī
twendaa. Ow'o, Mwīālī waku nī Mūl,
Umanyi-W'onthē.

وَلِلَّهِ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ لَتَرْفَعَ
وَرَجِبَ مَنْ نَشَأُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ٨٤

85. Na Ithyī nītwamūnengie we Isaka na
Yakovo; kīla ūmwe Ithyī
nītwamūtongoesye nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nĩtwamũtongoesye nesa tene, na katĩ wa nzyawa syake, Ndaviti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na Ithyĩ nĩtwamũtongoesye Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; kĩla ũmwe woo aĩ katĩ wa ala alũngalu.

87.Na Ithyĩ ota ũu nĩtwamũtongoesye Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na kĩla ũmwe Ithyĩ nĩtwamũnenevisye tũlũ wa andũ.

88.Na Ithyĩ nĩtwamanenevisye amwe katĩ wa maaĩthe moo na syana syoo na anaaĩthe moo, na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo na twamatongoesya nzĩanĩ ũla ndũngalu.

89.Usu nĩ ũtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũtongoeasya na w'o ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make. Na takethwa mo nĩmamũthaithĩte ũngĩ ũtee Wake We, vate nzika, w'onthe ũla meekĩte wĩthwa ũtena ũuno kwoo.

90.Aa nĩmo ala Ithyĩ twamanengie Ivuku na kĩĩlko kya ũtw'io na wathani. Indĩ andũ aa mai na mũvea kwoo, ti ũndũ, nũndũ yu Ithyĩ nĩtũmanenganĩte kwa andu ala matena mũvea kwoo.

91.Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa ũu, we aĩlũ ũtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwĩtya ĩtuvi kwenyu nũndũ wa w'o. Kĩĩ ti kĩndũ indĩ nĩ ũtao kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ.

هَدَيْنَا مَنْ قَبْلُ وَمَنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلُّ مَرْفُوعٍ
الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكُلًّا
فَضَلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٨﴾

وَمَنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَأَخْوَانِهِمْ وَأَجْبَيْنَاهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٩﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٩٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُو
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٩١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمُ افْتَدَتْهُ قُلُوبُ
أَشْرَكُوا عَلَيْهِمْ أَجْرًا إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

LUKU 11

92. Namo nĩmaleile kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŵa tondũ We waŵĩtwe nĩ kũtaŵa yĩla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndavuanĩye kĩndũ kwa mũndũ ona wĩwa.' Nũũ ūla wavuanisye Ivuku yĩla Mose waetie, kyenĩ na ūtongoi kwa andũ ona kau inyw'ĩ mũyosaa ta tũtani twa mathangũ matembũange ala inyw'ĩ mwonanasya amwe na kũvitha maingĩ mamo; na inyw'ĩ nĩmũmanyĩtw'e maũndũ ala inyw'ĩ ona maaĩthe menyu matamesĩ?..... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ maeke mo metanĩthye mo ene na ngewa syoo sya mana.

93. Na yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũvuanĩye, yusũtwe maũathimo, kwĩanĩsya kĩla kya kĩtongoesye, na kĩũtonyethye we kũũkany'a Nyinyia-wa-mĩsyĩ na ala maũthyũlũlũkĩte. Na ala metĩkĩlaa Itu nĩmayĩtĩkĩlaa na nĩmasyaĩĩsya ūlũ wa Mboya yoo.

94. Na nũũ ūla ūte mũlũngalu mbee wake we ūla ūmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvũngũ, kana waasya, 'nĩkũvuanĩtw'e kwakwa, 'oyĩla vai kĩndũ kĩvuanĩtw'e kwake; na ūla waasya, 'Nyie ngatheesya ūvuany'o ta ūla Ngai Mwene

Vinya W'onthe ūtheetye?' Na takethwa we nĩwĩsa kũmona, eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa kyalya kya kĩkw'ũ, na alaĩka maitambũũkya moko moo, *maimea*: 'Nenganei mathayũ menyu. Umũnthĩ inyw'ĩ nĩmũkũvwa ūsilĩlo wa nthoni, nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mwaneenie ūlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَعْضِ رُسُلِهِ شَيْءٌ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدِّلُهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَمْ يَذَرَهُمْ فِي خُوفِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ إِنَّهُنَّ إِلَاتٌ وَلَمْ يُوْحِ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنْفُسَهُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٨﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'I nĩmwaalyÜkile
mwamĩtia Mĩsoa Yake na Üng'endu.

95. Na yu inyw'I mwĩÜka KwitÜ Ümwe
kwa Ümwe tondÜ Ithyĩ twamÜmbie
inyw'I İvinda ya mbee, na inyw'I
nĩmÜtiĩte İtina wenyu kĩla Ithyĩ
tÜnenganĩte İÜlÜ wenyu, na Ithyĩ
tÜiÜmwona inyw'I mwĩna ew'anĩthya
menyu ala mwawetaa kana nĩmeanene
na Ngai *maÜndÜnĩ* menyu. Yu inyw'I
nĩmÜtilanĩtw'e mÜndÜ na Üla Üngĩ na
maÜndÜ ala inyw'I mwawetaa
nĩmamwafe.

LUKU 12

96. Nĩw'o, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nĩtende
na ngii imea. We aetae kĩla kĩ thayÜ
kuma nthĩnĩ wa kĩla kĩkw'Ü, na We nĩ
MÜeti wa kĩla kĩkw'Ü kuma nthĩnĩ wa
kĩla kĩ thayÜ. Usu *nĩwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndĩ, inyw'I
mwĩtÜngwa İtina naku?

97. We nĩ We Ula Üthandĩkasya kĩoko,
na We nĩwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nĩ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜf.

98. Na We nĩ We Ula ÜseÜvĩtye ndata
kwoondÜ wenyu nĩkana mÜtonye kÜatĩla
ngalĩ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo
nthĩnĩ wa kİvindu kİnene kya nthĩ na
Ükanga. Ithyĩ tÜtavanĩtye Mĩsoa kwa
Ükuvĩ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99. Na We nĩ We Ula Ümumĩtye inyw'I
kuma mÜndÜnĩ Ümwe na ve mÜsyĩ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَلْتُمْ أَوَّلَ مَرْجٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْتُمْ وِرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ لَكُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ
لَقَدْ قَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٥﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَى مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَى ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تَوَفَكُونَ ﴿٩٦﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٧﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمْ نَفْسٍ وَاجِدَةً فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٩﴾

Okomo. Ithyl tūtavanītye Mīsoa kwa
Okuvī kwa andū ala mamanyaa.

100.Na nī We Ula ōtheeasya kīw'ū
kuma ithweonī; na Ithyl nītūmeasya kīla
mūthemba wa imea nakyo; na Ithyl
nītūetae matū ma kīsūnzūni nthīnī
wasyo; na nthīnī wa isu īndī nītūmīlasya
mbeke syīyīfālīe nesa; na nthīnī wa
mītende Ithyl nītūmīlasya itūngo sya
mīkea īniinīte vakuvī, na Ithyl nītūetae
mītūnda ya mīsavivū na mīthata na
mīkomamanga īvw'anene na
ītavw'anene. Sisyai ūndū mosyao mayo
manakavīte na kwīw'a kwamo. Vate
nzika, nthīnī wa maūndū asu ve Kyama
kwa andū ala metīkīlaa.

101.Na mo mamosaa mayini kwīthwa
atindany'a ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe, onakau We nī We wamombie
mo; na mo mamūwetanīlasya na syana
sya ivīsī na eītu ūvūngū mate na ūmanyi
ona ūmwe. We nī Mūtheu na E-īlūlū
Mūno wa maūndū ala mamūwetanīlasya
We namo!

LUKU 13

102.Mwambīlīlīya wa matu na nthī! We
atonya ata kwīthwa na mwana oyīla We
nde mūtindany'a, na oyīla We ūmbīte
kīla kīndū na ena ūmanyi wa syīndū
syonthe?

103.Usu nī We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwīlāī wenyu, Vai Ngai ateo
We, Mūmbi wa syīndū syonthe, kwa ūu
mūthaiithaei We.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمُرُكَانَ مُسْتَبَيِّغَاتٍ
وَعِجْرٍ مَنَاسِبٍ أَنْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑩

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ⑪

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَيْسَ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ
لَمَّا كُنَ لَهُ صَاحِبَةً وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑫

ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ⑬

104.Metho maitonya kũmũvikĩa We ĩndĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ
الْغَيْبُ الْغَيْبُ ⑤

105.Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, ũla w'onthē
Omonaa, nĩ kwoondũ wa ũseo wake
mwene; na ũla ũtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ⑥

106.Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o ũmanyĩke, ĩndĩ ũsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩtye
nesa; na Ithyĩ nĩtũalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَعْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑦

107.Atĩĩa maũndũ ala we ũvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na ĩvetange ũtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

إَتَّبِعْ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
اعْرِضْ عَنِ الْشُّرَكَاةِ ⑧

108.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithyĩ
tũiũtw'ĩkĩthĩtye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑨

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmánya kwoo. Uu kwa kŵla ūko Ithyi nŵtŵamatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵla, mo vate nzika, makakŵtkŵla. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmánya kana Syama syooka. Mo maikasyŵtkŵla?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهَدَ آيَاتِهِمْ لِنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعُرُونَ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَنَقِيبُكَ أَنْفِدْ تَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَّاهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵtkŵla, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵla kwerŵda Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّكَ نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْوَحْيَ وَحَسَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يُولُومُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneeenanasya na ūneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mündü na üla üngĩ nĩkana makengane---
-na takethwa Mwĩafi waku nĩweekĩie
kwenda kwake vinya, mo mayĩthwa
meekie üu; kwa üu ekana namo vamwe
na maündü ala maseüvasya.

114.Na nĩkana ngoo sya asu ala
matetĩkĩlaa Itu syelekele maündünĩ asu
nĩkana mo matonye kwendeew'a nĩkw'o
na nĩkana mo matonye kũendeeta na
kwĩka maündü ala mo mekwĩka.

وَلْيَضَحَّ إِلَيْهِ أَمْدُهُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamümantha müsilĩ ingĩ eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula We nĩ
we ükütheesye Ivuku, yĩtavanĩtye nesa?
Na asu ala Ithyĩ twamanengie Ivuku
nĩmesĩ nesa kana yo yĩtheetw'e kuma
kwa Mwĩafi waku na üla w'o; kwa üu,
we ndükethwe katĩ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْهِ لَّا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُتَسَاءِفِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya Mwĩafi waku
nĩyĩlanĩw'e nthĩnĩ wa w'o na ülungalu.
Vai ütonya kũalyüla ndeto Syake; na We
nĩ Wĩwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِّ
كَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we Okamew'a aingĩ ala
me iüü wa nthĩ, makaüthyoekeya we
kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatĩlaa vathei ateo
ütalĩthyo müthei, na mai ündü mekaa
ateo kükengana. *¹

وَإِنْ تُطِيعِ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, Mwĩafi waku nũmesĩ
müno vyü ala maendaa ütee wa nzĩa
Yake; na We nĩwĩsĩ nesa vyü ala
matongow'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto İno 'Yakhoroosoon' İÜngamaa vandü va
mawonay'o manene ta kÜseÜvya ÜvÜngÜ kana
kw'itÜngĩthya kÜmanyi kwathana maÜndü ala
makoka oyİla mo malikaa nthĩnĩ wa motalĩthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّا ذِكْرًا اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kōmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kōmanyā. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِنَّا ذِكْرًا اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلْنَا لَكُمْ مَا حَرَمَ عَلَيْهِمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنْ كَثُرَ الْيَغْلُوتُونَ بِأَهْوَابِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū wa meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمِرِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يُكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīsyā anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīte nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِنَّا لَمْ يَذْكُرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَئِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَٰهِمْ
لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūenge thayū na twamūseūvīsyā kyeṇi, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvīndunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwoō.

أَوْ مَن كَانَ مَبْتَغًى فَآخِزْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنشُرُ بِهِ فِي النَّارِ كَمَن مَّثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرُجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na ūu Ithyī nītweetīkīlīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kīla mūsūyī kūsēūvyē nzuukū nthīnī waw'o mokīte na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayū moo ene; īndī mo mayonaa.^{2*}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا جُورِيهَا لِيُكَرِّرُوا
فِيهَا وَمَا يَنْكُرُونَ إِلَّا أَنْفُسِهِمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

125. Na yīla Kyama kyamavikīla mo maasya, 'Ithyī tūiketīkīla o kūvika tūnengwe maūndū ta ala manengetwe Atūmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī nesa vyū vala va kw'ia Utūmane Wake. Vate nzika, kūsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilīlo mwai ikamakūna avītany'a nūndū wa nzukū syoo.

وَأِذَا جَاءَ نَهُمْ آيَةٌ قَالُوا إِنَّا تُومِنُ حَتَّى نُؤْتَى
مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَيْثُ يَجْعَلُ
رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ
اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126. Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kūmūtongoesya, We avingūaa ngoo yake kwoondū wa kwīkīla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kūmūeka ae, nūmīthasya ngoo yake ta wambatīte kyambato kyūmū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilīlo tūlū wa asu matetīkīlaa.

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ
وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا
كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْزَ
عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127. Na īno nīyo nzīla ya Mwīfī waku īla īendete īlūngele Kwake. Ithyī nītūmīlalyūlīte Mīsoa kwa ūkuvī kwa andū ala matonya kūtaīka.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْآلِيَّةَ
لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtūo wa mūuo wī vamwe na Mwīfī woo kwoondū woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيُسْهِمُ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremeha' nīkwasya kana, 'ala anene katī wa eki ma naī ma mūsūyī ūsu'. Ndeto īno 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maūngeme katī woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī na nguthu ya eki ma naī.

*Ndeto īno ītonya kūalyūlīwa ta "ngoo." Sisya Al-Miyind Sadsu.

Mũnyanyae woo nũndũ wa mawĩa ala meekie.

129.Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'ĩ nguthu ya Mayini! Inyw'ĩ nĩmwamanthie kwĩthwa na aatĩi aingĩ mũno *inyw'ĩ ene* kuma katĩ wa andũ!' Na anyanyae moo katĩ wa andũ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, Ithyĩ nĩtweetandĩthĩsyie ithyĩ kwa ithyĩ, Indĩ yu nĩtũvikĩte ĩvinda yitũ yĩla We watũtw'ĩle. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nĩyo ūtũo wenyu inyw'ĩ, mũkekalaa vo kũvika yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwĩafi waku nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

130.Na ota ūu Ithyĩ nĩtũmaiaa amwe ma eki-ma-naĩ ĩũũ wa ala angĩ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

LUKU 16

131.Inyw'ĩ nguthu sya Mayini na andũ! Atũmwa mayaaũka kwenyu kuma katĩ wenyu ene ala mamũtavisye inyw'ĩ ĩũũ wa Mĩsoa Yakwa na ala mamũkaanisye inyw'ĩ ĩũũ wa kũkomana na mũthenya ūu wenyu?' Mo makasũngĩa, 'Ithyĩ nĩtũkwĩkũsĩla ene.' Na thayũ wa nthĩ nĩwamakengie mo. Na makeekũsĩla mo ene kana mo maĩ alei.

132.Kĩtumi nũndũ Mwĩai waku ndatonya kwananga mĩsyĩ na kyoneo andũ mayo matakaanĩtw'e.

133.Na kwa onthe ve ivĩla sya ūnene, kwĩanana na maũndũ ala mo mekaa, na

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جُنُودًا يُعَشِّرُ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أُولِيُّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَكُنَّا أُجْلًا الَّذِي أَجَلْتُمْ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ١٤

وَكَذَلِكَ نُفَوِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٥

يُعْصَمُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يُقَضُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ حَيَاتِهِ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْفَاسِقِينَ ١٦

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَ أَهْلُهَا غَافِلُونَ ١٧

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ عَمَلًا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٨

Mwĩafi waku ndaleaa kũmanyanya maũndũ ala mo mekaa.

134. Na Mwĩafi waku Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Usũtwe nĩ tei, We akenda, We nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ na kũmũatĩsya inyw'ĩ na kĩla We wendaa, tondu We wamũkĩlilye inyw'ĩ kuma oĩaonĩ wa andũ angĩ.

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٦٠﴾

135. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathitwe kĩkeanĩla na inyw'ĩ mũitonya kũkĩsiĩla.

إِنْ مَا تَوَعَدُونَ لَا يَأْتِ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦١﴾

136. Asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa vyũ ũndũ mũtonya. Nyie ota ũu nonĩkĩte. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya ĩtuvi ya mũminũkĩlyo ya wĩkalo ũu yĩkeethwa yĩ yaũ. 'Vate nzika, eki-ma-naĩ maikaĩla.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٢﴾

137. Na mo nĩmamũnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseũvĩtye, namo maasya, 'Kĩĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwĩanana na masũanĩo moo*, na kĩĩ nĩ kwoondũ wa mĩvw'anano yaitũ.' Indĩ kĩla kya mĩvw'anano yoo kĩimũvikĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yĩla kĩla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nĩkĩmĩvikĩlaa mĩvw'anano yoo. Mo nĩmatusaa maũndũ mathũku.

وَجَعَلُوا لَهُ مِثًا ذَرَاءَ مِنَ الْحَرِيِّ وَالْإِنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرَعْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٣﴾

138. Na ota ũu now'o atindany'a moo maseũvisye kũawa kwa syana syoo *kwoneka* kwĩ kwanake kwa aingĩ ma athaithi ma mĩvw'anano nĩkana mo matonye kũmananga mo na kũmaetee kĩthokoany'o nthĩnĩ wa ndĩni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nĩweekĩĩte* kwenda Kwake vinya, mo

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الشَّاكِرِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَائِهِمْ لِيُذَوُّهُمْ وَلِيُنْجِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٦٤﴾

mayithwa meekie Ou; kwa Ou, ekana namo vamwe na klla mo meUseUvya.

139.Namo maasya, 'NyamU na na mlti mlna nmbatane. Vai Ukaiya ateo Ula ithyi tUkwenda, na ve Ng'ombe ila mlongo yasyo Ivatanitwe, na ng'ombe ila itaweteawa syitwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makIseUvya UvUngU Iulu wake. O mltUkI we akamaIva nUndU wa klla mo maseUvitye.sytwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseUvya Iulu Wake We. O mltUkI akamaIva mo nUndU wa maUndU ala mo maseUvitye.

وَقَالُوا هَذِهِ الْأَنْعَامُ وَحَرِّ جَهَنَّمَ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ شَاءَ يَرْعِيهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِمْ سَيِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'Ila syI nthInI wa mavu ma ng'ombe na na na nI kwoondU wa aUme maitU na nmbatane kwa iveti siitU, IndI kyasyawa kI kIkw'U, IndI nI kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondU wa Uneeni Uu woo. Vate nzika, We nI MUl, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا وَمُعْظَمُهُمْ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُن مَّيِّتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيِّئُ مَا يَصِفُونَ إِنَّهُمْ لَعَلَّ كَلِمَةً عَلَيْهِمْ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nI ala moaa syana syoo kwa Uumanu nUndU wa kUlea kwIthwa na Umanyi, na kUvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe Umanengete mo, makIseUvya UvUngU Iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nImaIte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ثُمَّ إِنَّهُمْ لَمُهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nI We Ula UmItw'TkIthasya mIUnda, mIteme mItaU na Ite mIteme mItaU, na mItende na mIUnda ya maIlu ala mosyao mayo nI ma mIthemba mingI, na mUsamo wI kIvathUkany'o, na mIthata na mIkomamanga Ivw'anene na Itavw'anene. Yai mosyao mayo yIla yasyaa, na Ivai klla Kyake Ivinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرُهُمُ النَّارُ وَالزَّيْتُونَ وَالزُّمُرُ الْمُتَشَابِهَاتُ وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلًّا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتَوْا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

ngetha yamo na mŭikakŭle mŭvaka. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala makŭlaa mŭvaka.

143. Na katŭ wa ng'ombe *We nŭmbŭhe imwe* sya kŭkua mŭio na *imwe* sya kŭthŭnza. Yai katŭ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭnengete inyw'ŭ, na mŭikaatŭle nyaŭŭ sya Satani. Vate nzika, we nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu.

وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولُهُ وَفَرَسًا مَّا كُنَّا مِنَّا زَكَاةً ۚ وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولُهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٤٣﴾

144. *We nŭmbŭhe* atindany'a nyaanya onthe vamwe sya malondu eŭ na mbŭi ilŭ; asya, 'Nŭ ila ilŭ nŭme mbatane kana nŭ ila ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Manyŭtheyi nyie na ŭmanyi ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.

ثَنِيَّةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا أَشْتَمَلْتُ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ يَتَّبِعُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Na sya ngamŭle ilŭ na sya ndewa ilŭ. Asya, 'Nŭ isu nŭme ilŭ ila *We ŭvatanŭte* kana nŭ isu ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Mwaf vo inyw'ŭ yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe weeyaŭe maŭndŭ aa ŭlŭlŭ wenyu? Nŭŭ ŭndŭ ŭla mwŭki-wa naŭ mŭnene kŭvŭta ŭla ŭmŭseŭvŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvŭngŭ nŭkana amathyoekye andŭ mate na ŭmanyi? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mate alŭngalu.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا أَشْتَمَلْتُ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ فِيهِدَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 18

146. Nyie ndikwona kŭndŭ kŭvatanŭtwe kŭŭwa nŭ mŭi ŭla ŭnŭkwenda kŭya katŭ wa ila ivuanŭtw'e kwakwa ateo kŭthwe kŭ kya ŭkw'a kana nthakame mbŭŭŭku, kana nyama ya ngŭlŭe; na syonthe ila ite ntheu; kana kŭla kŭvuku kŭng'eetwe kwa syŭtwa yŭte ya Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ فَهْرًا عَلَا طَائِعٍ يُطْعَمُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَيْرٍ فَإِنَّهُ رَجَسٌ أَوْ فَسَقًا أَهْلَ لَيْلٍ اللَّهُ بِهِ فَمَنْ أَضَلُّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nŭndŭ
ŭtathŭkīlka,³ * kana ūemu kana kŭkīla
mīvaka, Indī vate nzika, Mwīāfi waku nī
Mŭekanfi-Mŭno-Vyŭ, Usŭtwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī
nītwavatanie nyamŭ syonthe ila syī
mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī
nītwamavatie mauta masyo ateo ila
inyunyū syasyo ikuŭte kana mīlthi na
maa, kana ala mavulene na mavIndī. Yu
nīyo Ituvi yīla twamanengie mo
kwoondŭ wa wau wa matŭ woo. Na
vate nzika vyŭ, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maŭweta we ūvŭngŭ, asya,
'Mwīāfi wenyu nī We ŭkwatene na tei
w'onthe, na ŭthatu Wake
ndŭkavetangwa kuma kwa andī ala
avītan'y'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai
na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e,
ithyī tŭyīthwa twakwatanītye ngai ingī
Nake We, ona maaŭthe maitŭ; o naitŭ
tŭyaī tŭtonya kŭvatana kIndŭ. 'Na ota
ŭu now'o asu ala maī mbee woo
mamavinganīsyē Atŭmwa ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūvŭngŭ, kŭvika
yīla mo masamie ŭthatu Witŭ. Asya.
'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī
tŭeteēi ithyī w'o. Inyw'ī mŭiatīlaa kIndŭ
ateo kŭtalīthya tŭ. Na inyw'ī mŭi ūndŭ
mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asya, 'Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَمِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزَمًا عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمْ إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنَمٍ ذَلِكَ
جَزَيْنَهُمْ بِغَيْرِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَدُوقُونَ ﴿١٤٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُردُّ بَأْسَهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَ
لَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ كَتَبُوا بِأَسْنَانِهِمْ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

³ Vaa ndeto Ino 'Izturra' yaasya kŭingīw'a nī nzaa
yavika mbee wa vala mŭndŭ ŭtatonya kŭmīlasya
ŭito ūsu wa nzaa.

mūminūkīlyo. Takethwa We nīweekīie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthe.'

151. Asya, 'Etei ngūsī syenyu ila iōkūsīla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvatanīte syīndū ii.' Na ethwa syo nīsyau mya ōkūsī, we ndūkaumye ōkūsī nasyo, ona we ndūkaatīte mawendi mathūku ma asu ala mamyosaa Mīsoa Yaitū ta ya ūvūngū na ala matayītkīlaa Itu na ala mamwīlanasya Mwīafi woo na ngai ingī.

LUKU 19

152. Asya, 'Ukai, Nyie nīngūmūtūngīlīla inyw'ī kīla Mwīafi wenyu ōkītw'īkīthītye kīte kya kwanangīka kwenyu: kana mūikamwīlanany'e We na kīndū ona kīva ta mūtindany'a na kana nokūvika inyw'ī mūmekae asyai nesa na ūseo mūvītūku, na kana mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kūkīa ōkya, Ithīyī Nithīyī tūmūnengae inyw'ī o nasyo—na kana inyw'ī mūikaathengee meko mathūku, ūtheinīkana kīmbithīnī; na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūōtw'īkīthītye mūtheu, ateo kwa ūla w'o. Uu nīw'o We ūmwīlyīafe inyw'ī nīkana mūtonye kūmanyā.

153. Na mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa īla yaīle vyū, kūvika yīlanīe ūima wayo. Na īanīlsyai kīthimo na ithimi nzeo kwa ūlūngalu. Ithīyī tūiūthūkūmīthasya thayū ona wīva mbee wa ūtonyi waw'o. Na yīla mūūneena ūlūngalu, ona ethwa mūndū ūla ūūneena īulū wake nī wa ndūū ya mūkaufī, na īanīlsyai ūtīanīo wa Ngai

قُلْ هَلْ مَشَهِدَاءَ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ
حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرْبِهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا
بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرِزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَافُوا الْوَعْدَ الْكَيْلَ وَالْبَيْزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلَفُ
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ قَاعِدًا لَّوْا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٦٠﴾

Mwene Vinya W'onthe. Uu nŵ'o We ūnūmwŵyūaŵa inyw'ŵ nŵkana mūtonye kŵlilikana.'

154.Na asya, 'Ino nŵ nzŵa Yakwa ŵongoetye ŵŵngele. Kwa ūu, mŵatŵei yo; na mŵikaatŵe nzŵa ingŵ, iikese kŵmūtongoesya inyw'ŵ ūtee wa nzŵa Yake. Uu nŵ'o We ūnŵkwŵyŵaa ŵŵŵ wenyu, nŵkana mŵŵhwe mūtonya kwŵŵia mothŵku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَنَزَقُ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَضَعَتْ لَكُمُ
لَعْنَتَكُمْ تَتَّبِعُونَ ﴿٥٥﴾

155.Na ingŵ Ithŵ nŵtwamŵnengie Mose Ivuku yŵa yŵanŵasya vyŵ mavata ma ūla we wŵna mŵŵkalo mŵseo vyŵ na yŵuanasya kŵla kŵndŵ kŵvika ndeto ya mŵthya na nŵ ūtongoi na ūathimo nŵkana mo metŵkŵle kŵkomana kwŵo na Mŵŵaŵi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَالَمِهِمْ يَتَّقُونَ
﴿٥٦﴾ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٧﴾

LUKU 20

156.Na yŵ nŵyo Ivuku yŵa Ithŵ tŵtheetye; yusŵŵtwe nŵ maŵathimo. Kwa ūu, yŵatŵei yo, na ŵŵvŵanei na naŵ nŵkana inyw'ŵ mūtonye kwŵw'ŵwa tei.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٨﴾

157.Inyw'ŵ mŵikese kwasya, 'Ivuku yatheeŵ'e kwa mbaŵ ilŵ mbee waitŵ, na ithŵ tŵyaamanya ūndŵ syo syayŵsoma;

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنَ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَفِيلِينَ ﴿٥٩﴾

158.Kana inyw'ŵ mŵikese kwasya, 'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwitŵ ithŵ, vate nzika, twŵthwa tŵtongoeŵ'e nesa mŵno mbee woo. 'Na yu ūkŵsŵ mŵseo nŵmŵvikŵle inyw'ŵ kuma kwa Mŵŵaŵi wenyu, na ūtongoi na tei. Nŵŵ ŵndŵ, ūla ūte mŵlŵngalu kŵmŵvŵta we ūla w'ileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwitia? Ithŵ tŵkamaŵva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
وَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سِبْغِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿٦٠﴾

mamŵitaa Mŵisoa Yaito Osiffo mŵthoku
nŵndu wa kŵsyoka ŵtina kwoo.

159. Mo meteele vathei ateo alaŵka moke
vala maŵ kana Mwŵali waku kana Syama
imwe Syake syŵke? Mŵthenya ŵla
Syama sya Mwŵali waku ikoka,
kŵsyŵtŵkŵla kŵikauna thayŵ ŵla ŵtaafŵtŵkŵla
mbee ona kana kwŵka ŵseo ona ŵmwe
kwa mŵkŵlo wa w'o. Asya, 'Eteelai
inyw'ŵ, ithyŵ onaitŵ ota ŵu notwetelee.'

160. Na mo asu ala mamŵnyaŵkŵsiye ndŵni
yoo na yaanŵka nthŵni wa nguthu nyiingŵ,
we ndwŵna ngwatanŵo namo ona vanini.
Vate nzika, ŵvoo woo ŵkavika mbee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŵndŵ
We akamamanyŵthya maŵndu ala mo
meekaa.

161. ŵla wŵkaa kŵko kŵseo, akakwata
kŵndu ŵkŵmi kwakyo; ŵndŵ we ŵla wŵkaa
kŵko kŵthŵku, akanengwe mŵthŵnzŵo
wŵanene nakyo tŵ; namo maikavŵŵw'a.

162. Asya, 'Takwa Nyie, Mwŵali wakwa
nŵndongoesye nzŵanŵ ŵla ndŵngalu-ndŵni
ŵla ya w'o, ndŵni ya Avalamu ŵla
mavinda onthe weelekele nzŵanŵ ŵla ya
w'o. Na we ndaŵ katŵ wa ala
mamwŵananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingŵ.

163. Asya, 'Mboya yakwa na nthembo
yakwa na thayŵ wakwa na kŵkw'ŵ
kyakwa syonthe nŵ kwoondŵ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwŵali wa nthŵ
syonthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ السَّلَاطَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا
إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ قَفَوْا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ
فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ⑥

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ⑦

قُلِ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
وَقَبْلَ قَلِيلٍ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑧

قُلِ إِن صَلَائِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ⑨

164. 'We nde mütindany'a. Na ūu nīw'o Nyie nīyāfawe, na nyie nī wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبَدَّلِكَ أَمْرُكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمَسْمُومِينَ ﴿٥٨﴾

165. Na vai thayū ūkwataa kīndū kya ūthūku īndī ūkuaa mūio waw'o mwene. Na vai mūkw'ii ūkakua mūio wa ūngī. Na īndī kwa Mwīfāi waku nīw'o ūkethwa wī ūalūko wenyu, na We akamūmanyīthya inyw'ī katī wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.

قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ ابْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٩﴾

166. Na We nī We Ula wamūtw'īkīthīsyē inyw'ī atīwa ma ala angī ūlū wa nthī na nūmanenevetye amwe menyu ūlū wa ala angī nthīnī wa ivīla, nīkana We atonye kūmūtata inyw'ī na syīndū ila We ūmūnengete inyw'ī. Vate nzika, Mwīfāi waku E-mītūkī nthīnī wa ūsililo; na vate nzika, We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ لَظَنُّونَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(٤١)

AL - A'RAAF
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nf ũlau, Usũftwe
nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nf Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Nyie nñĩĩ na
Nyie nñmbathũkanasya.

التَّص ②

3.Yfĩ nf Ivuku yfvuanfƿ'e kwaku
we...kwa ũu, vaikethwe ũũmũ nthĩnf wa
kĩthũi kyaku ƿũlũ wayo...nĩkana we
ũtonye kũkaanany'a nayo, na kana yo
yñw'ĩke ũtao kwa etĩkĩli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْذِرِكَ حُرْجٌ مِنْهُ
لِيُنْذِرَ بِهِ وَيُذَكِّرَ لِلْمُؤْمِنِينَ ③

4.Atfĩtai maũndũ ala matheetw'e kwenyu
kũma kwa Mwĩafi wenyu; na
mũikamaatĩle asũvĩ angĩ eka We.
Inyw'ĩ mũlilikanaa vanini ata!

إِنِّيَعُوا مَا أَنزَلَ إِلَيْكُمُ مِنَ رَبِّكُمُ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ④

5.Nĩ mĩsyĩ yĩana ata ƿla Ithyĩ
tũmyanangĩte! Na ũsilĩlo Witũ nĩwookie
ƿũlũ wayo ũtukũ kana yĩla mo
mathũmũfite katambaanga.

وَكَمْ مِنْ قَوْمٍ لَهَكْنَا بِمَا هُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ⑤

6.Kwa ũu, yĩla ũsilĩlo Witũ wookie ƿũlũ
woo, kĩlo kyoo kyaĩ vathei ateo mo
maisye: Ithyĩ ow'o twaĩ eki-ma-naĩ!

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأُسْنَاهُ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑥

7.Na Ithyĩ nĩtũkamakũlya asu ala
matũmiwe Atũmwa, na vate nzika, Ithyĩ
tũkamakũlya Atũmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑦

8.Na ƿndĩ Ithyĩ vate nzika, tũkamatavya
mo meko moo kwa ũmanyi, nũndũ Ithyĩ
tũyaaĩthĩwa tũtevo ona ƿndĩ.

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑧

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makafla

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَٰلِقُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَنْ خَفَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بَنَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īite inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnge inyw'ī syīndū sya kwīthetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini –ata!

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īite inyw'ī na twamūnge inyw'ī mūvwanīle; na īndī twamatavya alafla, 'Mwīnyivīseyi Atamu;' na *onthe* nīmeenivisye īndī Ivilisi ndaaīnyivya; na ndaaīthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّٰجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīle we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāfe?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقَتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَآ يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّٰغِرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ انْظُرْ فِي إِلَهِ يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'ŋe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzānī Yaku ūla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٧

18. Na īndī Nyie vate nzika, ngamaumīlīla kuma mbee woo na kuma ūtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka, na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٨

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatīla we, vate nzika, Nyie ngausūsyā Iia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ اخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمَلَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. 'Na we Atamu, ūkala we na mūkau Mūūndanī na yai kuma vo vala vonthe mūkwenda, īndī mūikaūthengee mūtfī ūū mūikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَيَا دُمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. īndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīo mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'Mwīai wenyu amūvatīte mūtfī ūū tū nīkana mūikese kūtw'īka alaīka kana ta andū ma kwīkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. Na we nīweevītie mbee woo, akyasya, 'Vate nzika, Nyie nī mūtai mūtkītku kwenyu.'

وَقَاسَسَهُمَا إِنْ كُنَّا بَيْنَ التَّائِبِينَ ٢٢

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalūka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yīla mo masamie ma mūtfī ūu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambīlīlīya kwīvwīka na matū ma

فَدَلَّهِمَا بِقُرْوَ فَلَمَّا دَاخَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا

mũũnda ũlũ woo ene. Na Mwĩafi woo nĩwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamũvata inyw'ĩ mũtĩ ũsu na namũtavya inyw'ĩ: nĩw'o Satani nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwĩafi waitũ, ithyĩ nĩtwĩvĩĩsye ithyĩ-ene; na We walea kũũtũkeke na kwĩw'a tei ũlũ waitũ, vate nzika, ithyĩ tũkeethwa katĩ wa ala maĩte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwĩ* amaitha ma ala angĩ. Na ve wĩkala ũlũ nthĩ na kyaũya kya ĩvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ĩ mũkekalaa vo, na mũkakw'ĩaa vo, na vau nĩvo inyw'ĩ mũkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyĩ nĩtũmũtheesye inyw'ĩ kĩtonyeo kya kwĩvw'ĩka nthoni syenyu, na kwĩthwa ta wanake: ĩndĩ ngũa ya ũlũngalu ----- ĩsu nĩyo nzeo vyũ. Kyu nĩ Kyama *kĩmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'ontho, nĩkana mo matonye kũlilikana.

28. Inyw'ĩ Aana ma Atamu! Satani ndakamũsesenge inyw'ĩ, tondũ wamaumisye asyai menyu kuma mũũndanĩ, amaumĩte ngũa yoo nĩkana we atonye kũmony'a nthoni syoo. Kwa ũla wo, we nũmwene inyw'ĩ, we na mbaĩ yake, kuma vala inyw'ĩ mutamona mo. Vate nzika, Ithyĩ nĩtũmatw'ĩkĩthĩte masatani anyanya kwa asu ala matetĩkĩlaa.

سَوَاتُهُمَا وَطِفَقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ۝

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَنْفِرْ لَنَا وَ
تَرَحُّنًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝
قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِكَ
وَرِيثًا وَيَأْسُ التَّقْوَىٰ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنَ
آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ لَا يَفْقِنُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ يَنْدِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا
سَوَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ۝

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maaſthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyale ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwafi wakwa eyafte ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu va uthaithi, na mwitei We, mukituw'ikithya afikku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'ikite ituvi yoo. Mo nīmamoseſete ala athoku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masuānlaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَ آتَى وَفَرِيقًا حَتَّىٰ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanake menyu kila ivinda na vandu va uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikav'itūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitukasya mūvaka.

يَبْقَىٰ أَمْرُ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
وَشَارِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umitye kwa athukūmi Make, na syindū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa efikili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syi syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ تَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwĩafi wakwa avatanĩte meko mathũku tũ, me ũtheinĩ kana kĩmbithĩnĩ, na naĩ na ũtũli-wa-mĩao, na kana inyw'ĩ kũmwĩanany'a Ngai Mwene Vinya W'ontha na kĩla We ũtakĩtheesye mwĩao, na kana inyw'ĩ kũneena maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kĩla mũvathũko wa andũ ve ũvinda yaw'o, na yĩla ũvinda yaw'o yavika, mo maitonya kũtiwa ũtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvĩtũka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ethwa Atũmwa nĩmooka kwenyu kuma katĩ wenyu ene, maimũtũngĩĩĩla inyw'ĩ Mĩsoa Yakwa, Indĩ ũla ona wĩva ũkamũkĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha na kwĩka meko maseo, kũikethwa w'ia tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyea.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ
أَمْرًا ۖ فَمِنْ أَتَىٰ أَخِيهِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ ۖ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يُعْزَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Indĩ asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia mena ngathĩĩ; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ; mo makekalaa nthĩnĩ waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nũũ Indĩ, ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontha ũvũngũ kana ũmĩkengaa Mĩsoa Yake? Asu nĩmo makakwata kĩanda kyoo kĩla kĩtw'ĩtwe, kũvika yĩla Atũmwa Maitũ makamathokea kwosa mathayũ moo, mo makaasya, 'eĩva ũla inyw'ĩ mwamwĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontha? Mo makamasũngĩla, 'Mo nĩmatwaĩe ithyĩ vyũ;' namo makaumya ũkũsĩ tũlũ woo ene kana mo maĩ alei.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ
إِذَا جَاءَهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّعُوهُمْ ۖ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

39. We akaasya, 'Likai nthlŋ wa Mwaki inyw'ŋ katŋ wa mbaŋ sya Mayini na andũ ala makw'ie mbee wenyu.' Kŋla İvinda mbaŋ ikalikaa, ikamŋumanŋaa mbaŋ İla İngŋ, kũvika yŋla onthe makalika nthlŋ waw'o, ala ma mwambŋlŋlyo moo makamatavya ala ma mũminũkŋlyo moo, Mwŋaŋi waitũ, aa nŋmo matũthyoekisyey, kwa ũu manenge mo ũsilŋlo wa Mwaki kũndũ kwŋlŋ. We akamatavya, 'Kwa kŋla nguthu itongoetye vakeethwa ũsilŋlo kũndũ kwŋlŋ, İndŋ inyw'ŋ mũyŋsŋ.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا آتَرُكُوا فِيهَا جِثِيمًا قَالَتْ أَخْرِجُهُمْ لَوْلَاهُمْ رَبُّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَأَتِيَهُمْ عَلَى بَأْسٍ ضَعِيفٍ مِنَ النَّارِ قَالِ لِكُلِّ ضَعِيفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na ala ma mbee moo makamatavya ala ma mũminũkŋlyo moo: 'Inyw'ŋ İndŋ, mũi na ũnene İũlũ waitũ; kwa ũu samai ũsilŋlo wa ũndũ w' onthe ũla inyw'ŋ mweekie.'

وَقَالَتْ أُولَهُمْ لِأَخْرِيَهُمْ مِمَّا كَانُوا عَلَيْهَا مِنَ الْفَضْلِ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Asu ala maleaa Mŋsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmŋtia na ngathŋlo, mbingŋlo sya İtu iikavingũwa kwoondũ woo, ona mo maikalika İtunŋ kũvika ngamŋle İvŋtŋle İmanŋ ya singano. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmatuvaa avŋtany'a.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحْ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَبَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Mo makeethwa na ũkomo wa İia-ya-Mwaki, na ngunŋko syaw'o İũlũ woo. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmaŋvaa ala mate alũngalu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43. İndŋ İũlũ wa asu ala metŋkŋlaa na kwŋka mawŋa maseo---İthyŋ tũİũkuŋthasya thayũ mbee wa ũtonyi wa w'o---asu nŋmo ekali-ma-İtunŋ; vo nŋvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا وِزْرًا وَسِعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٣﴾

44. Na İthyŋ tũkaveta kŋmena ona kŋva kŋla kŋkethwa kŋ ngoonŋ syoo. Uungu woo kũkavŋtŋlaa mbũsŋ. Namo makaasya,

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ أَنْ أَنْهَرُوا وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا

'Ndaŋa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyĩ ūndūnĩ ūū. Na ithyĩ tūyaĩ tūtunya kwĩthwa tnoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyĩ. Atūmwa ma Mwĩafi waitū ow'o maetie w'o.' Na ĩndĩ kwoo kūkatavanw'a, 'Yĩ nĩyo Itu yĩla inyw'ĩ mūnengetwe ta ūtĩwa ta ĩruvi nūndū wa maūndū ala inyw'ĩ mweekaa.'

45. Na ekali-ma-Itunĩ makameta ekali-ma-Iianĩ ya Mwaki: Ow'o ithyĩ nĩtwĩthĩte ūndū Mwĩai waitū watwathie wĩ wa w'o. Inyw'ĩ ota ūu nĩmwĩthĩte ūndū Mwĩafi wenyu wamwathie wĩ wa w'o? Na mo makasūngĩ, 'II, 'Na mūtavany'a akatavany'a katĩ woo akyasya, 'Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩ ĩūlū wa eki-ma-naĩ---

46. Ala mamaalyūlaa andū kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mendaa kūmĩthyoekya, na ala mo nĩ alei ma Itu.'

47. Na katĩ wa isu syelĩ vakeethwa na tūtū, na ĩūlū wa kūndū kūkĩĩĩlu vakeethwa andū ala makamamany'a onthe na movano moo. Namo makameta andū ma Itunĩ: 'Mūuo nĩwĩthwe ĩūlū wenyu. Aa makeethwa matanamba kūyĩlika ona kau makeethwa mekwatĩtye kĩĩka ūu.

48. Na yĩla metho moo makathiūwa kwelekela andū ma Mwakinĩ, mo makaasya, 'Mwĩafi waitū, ndūkatw'ie ithyĩ vamwe na andū mate alūngalu.'

كُنَّا لِنَهْدِي لَوْلَا اَنْ هَدٰنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تَكْلُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتَّبُوْهَا
اِنَّ يٰۤاٰمَنَّا لَنْتَمَرَّقُوْنَ ۝

وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَخْبَبُ النَّارَ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوْا نَعَمْ قَاۤذَنَ مُوَدِّنٌ يَّبْعَثُ اَنْ لَّعَنَ اللّٰهُ
عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝

اَلَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْعُوْهَا عِوَجًا
فِيْهَا وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كٰفِرُوْنَ ۝

وَيَبْنِيْهَا جِبَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُوْنَ كَلٰٓمَ
بَيْنِهِمْ وَنَادٰۤا اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَنْ سَلَمَ عَلَيْكُمْ
لَمْ يَدْعُوْهَا وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ ۝

وَاِذَا حُفِرَتْ اَبْصَارُهُمْ تَلْقَآءُ اَخْبَبُ النَّارَ قَالُوْا رَبِّنَا
لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

LUKU 6

49.Na ekali ma kÜndÜ kÜla kÜkÜtÜtÜlu makameta andÜ ala makamamanya na movano moo, na kwasya, 'WingI wenyu ndwaamÜuna inyw'I ona Üng'endu wenyu.

50.Aa nÜmo andÜ ala meevÜtie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamavikÜsya tei Wake? *Mo nÜmatavÜw'e*, 'Likai ItunI; vai w'ia Ükoka TÖlÜ wenyu, ona inyw'I mÜikew'a kyeva.'

51.Na ekali-ma-MwakinI makameta ekali-ma-ItunI, 'TwÜtkÜsyei kÜw'Ü kana syÜndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ÜnenganÜte kwoondÜ wenyu,' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nüvatanÜte isu syelI kwa alei....

52.'Asu ala mamyoisie ndÜni yoo ta ngÜf na IthaÜ, na ala thayÜ wa nthI Üno wamakengie.' UmÜnthI ÜndI, IthyI nÜtÜküÜwa nÜmo tondÜ mo moolilwe nI Ümbano wa mÜthenya ÜÜ woo, na tondÜ mo mamÜleaa MÜsoa YaitÜ.

53.Na vate nzika, IthyI nÜtÜmaetee mo Ivuku yÜla IthyI tÜyÜvuanÜtye na Ümanyi, Ütongoi na tei kwa andÜ ala metÜkÜlaa.

54.Mo meteele wÜanÜ wa mokaany'o tÜ? MÜthenya Üla wÜanÜ wa mookaany'o Ükavika, ala moolilwe nÜw'o mbee makaasya, 'AtÜmwä ma MwÜaÜ waitÜ ow'o nÜmaetie Üw'o. IthyI ÜndI, twÜna ew'anÜthya ona Ümwe ma kÜtw'Üw'anÜthya kana ithyI nÜtÜtonya kÜtÜngwa nÜkana tÜkatonya kwÜka meko eka ala ithyI tweekaa? Mo ow'o

وَنَادَىٰ اصْحَابَ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَ هُمُ بَيْنَهُمْ
قَالُوا مَا أَفَعَىٰ عَلَيْكُمْ جَعَلُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٩﴾

أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ اصْحَابَ النَّارِ اصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا
مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ خَرَجَهُمَا
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَبَتْهُمْ أَجْبُوتُ
الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوُا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا
وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَاهُمْ رِبَكُنَّ فَصَلَّنَا عَلَىٰ ظُهُرِهِمْ وَ
رَحْمَةً يَقُومُونَ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوا مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلٌ مِنْ رَبِّهِمْ بِالْحَقِّ
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُعَاءٍ فَيَسْأَلُونَكُمَا أَوْ تَزِدُّهُمَا فَعَلَلْ
يَوْمَ الَّذِي لَنَا نَعْلٌ قَدْ خَيْرُ مَا أَنْفُسُهُمْ وَصَلَّ

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala
mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

يَعْنِي عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie
matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnĩka
Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mũtũkĩ.
Na We nĩwoombie syũa na mwei na
ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtwe nĩ mwĩao
Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao.
Kũathimwa nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حِينًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُخَضَّجًا
بِأَمْرِهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ الْأَمْوَالِ اللَّهُ رَءُوسُ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaĩlei Mwĩafi wenyu na wĩnyivyo
kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa
eki-ma-naĩ.

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩũũũ wa nthĩ
ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na
mwĩkaĩlei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo.
Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa
ũseo.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta
ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika,
yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ
tũyĩtwaa ĩũũũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ
tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na
tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao
nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya
ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
حَتَّى إِذَا أَثَلَتْ سَحَابًا نَقَّلًا سَفْنُهُ لِبَدٍ لَدَيْتٍ فَأَنزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩũũũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea
syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa
Mwĩafi

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي
حَبُطَ لَا يَخْرِجُ إِلَّا كَلْدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaana ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

يَوْمَ يَشْكُرُونَ ١٣

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 1010 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٤

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ١٥

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَتَقَوْمِ لَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ وَ لَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ١٦

63. 'Nyie n1n1m0uttee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k11ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالِي رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ١٧

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحَيْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٨

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ الَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عِيبِينَ ١٩

LUKU 9

66.Na kwa Aati Ithyĩ twamUtUmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyē, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mũĩ na ngai ingĩ ateo We. Indĩ inyw'ĩ nomũkatw'ĩka akĩi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67.Alei Anene ma andũ make maisyē, 'Ithyĩ twĩkwona we wĩ mwaũ nthĩnĩ wa Utumanu, na vate nzika, ithyĩ twĩsũanĩ kana we wĩ Omwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظَنُّكَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٦٧﴾

68.We asũngĩie, 'Inyw'ĩ andũ makwa, vai Utumanu wĩ nthĩnĩ wakwa, Indĩ Nyie nĩ Mũtũmwa kuma kwa mwĩai wa nthĩ syonthe.'

قَالَ يَقُومُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

69.'Nyie nĩmũetee inyw'ĩ movoo kuma kwa Mwĩai wakwa na Nyie nĩ mũtai wa w'o na mũĩkĩĩku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

70.'Inyw'ĩ komũseng'a nĩ ũtao kuma kwa Mwĩai wenyu kwĩsĩla mũndũnĩ ũmwe kuma katĩ wenyu ene nĩkana we atonye kũmũkaany'a inyw'ĩ? Na lilikanai tvinda yĩla We wamũtw'ie inyw'ĩ kwĩthwa atĩwa ma manee Make Itina wa andũ ma Noa, na amwingĩvya inyw'ĩ mũno nthĩnĩ wa mĩkĩĩfle. Lilikanai, Indĩ, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

أَوْعَيْبُكُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُنَا عَلَى سِرِّطَيْنِ فَمِنْكُمْ لَيُنْذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْعَةً فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71.Mo maisyē, 'We ũkĩte kũũ kwitũ nĩkana ithyĩ tũtonye kũmũthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aatĩthe maitũ mathaitaa? Tũetee Indĩ, kĩla we ũtũteelemangya nakyo, ethwa we wĩ wa ala maw'o.'

فَالْوَاِجِبَتْنَا لِنُعْبَدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَمَا كَانَ يُعْبَدُ آبَاؤُنَا فَأَتَيْنَا بِمَا نَبِذْنَا إِنْ كُنْتُمْ الصَّادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nūmin'he* kūvalūka ūlū wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfi wenyu. Inyw'ī mwīkaanan'fa nakwa ūlū wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwīao? Eteelai ūndī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ سَيِّئَاتِهِ لَبَّيْكُمْ وَابَاءُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ مِنَ النَّاسِ الَّذِينَ

73. Na Ithyī nītwamūtang'fie we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witū, na Ithyī nītwatilile vyū matialyo ma asu ala mamīleile Mīsoa Yaitū. Namo mayāī etīkīli.

فَأَجْنِبْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَّعْنَا دَائِرَةَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nītwamūmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mūi na ngai ingī ateo We. Nīw'o ūkūsī mūseo nūmūvikīe inyw'ī kuma kwa Mwāfi wenyu ngamīle ūno nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *nīkyama* kwenyu. Kwa ūu mīekei ūye vala yīkwenda ūlū wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikamīke naī, ūsilflo wī woo ndūkese kūmūkwata inyw'ī.'

وَالِى ثُودَ أَخَاهُمْ ضَيْحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يُسُوْهُ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ أَلِيمٌ

75. Na lilikanai *ñinda* yīla We wamūtw'īkīthisye inyw'ī atīwa *ma manee Make* ūtina wa Aati, na We nītwamūnengie inyw'ī ūtūo ūlū wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaa īma ikatw'īka nyūmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikeke ūemu ūlū wa nthī, mūkietae kīthokoo.

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ مُشْرِكِيهَا أَصْنَانًا تَتَحَنَّنُونَ فِيهَا يُؤَيَّاتُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ وَلَا تَعْسُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

76. Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile - inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩalĩ wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيُذِينَ
اسْتَضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صُلَيْحًا
مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

77. Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنُوا بِهِ كَرِهُونَ ﴿٧٧﴾

78. Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩalĩ woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا الشَّافَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْلِحُ
اِبْنُنَا بِمَا نَعْبُدُ نَا إِنَّ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

79. Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَاخَذَ لَهُمُ الرَّجْفَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثِيمِينَ ﴿٧٩﴾

80. Na ĩndĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩalĩ wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩtĩku, ĩndĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩtĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ التَّصْحِينَ ﴿٨٠﴾

81. Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaakwa tũlũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

82. Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

83. Na ũsũngĩo wa andũ make ndwai ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ

kuma mŭsyĩ wenyu, nŭndũ mo nĩ andũ ala metheasya mũno.'

تَرَىٰ قَرْيَةً كُنتَ اتُّبَحِّثُ عَنْهَا تَنْظُرُهَا وَتَنْظُرُهَا ١٣

84.Na Ithyĩ nĩtwamŭtangĩte we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake: kyo kyaĩ kya asu ala matiwe ĩtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ١٤

85.Na Ithyĩ nĩtwauisye mbua ĩũlũ woo. Yu kwa sisyai, mŭminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ waĩ mwaũ!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِينَ ١٥

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyĩ twamŭtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mũi na ngai ũngĩ ateo We. Kyama kĩtheu ow'o nĩkĩmũvikĩle inyw'ĩ kuma kwa Mwĩali wenyu. Kwa ũu, nenganei kĩthimo kĩanũ na ithimi mbĩanũ, na mũikamanenge andũ syĩndũ nini kũvĩta ila syoo imafĩĩte, na mũikaete kĩthokoo ĩũlũ wa nthĩ ĩtina wa mũuo kũseũvw'a. Uu nĩw'o ũseo vyũ kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦

87.'Na mũikekale kĩla nzĩanĩ, mũimateelemya na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwĩtĩkĩlaa We, mũimantha kũmĩthyoekya. Na lilikanai yĩla inyw'ĩ mwĩ avũthũ na We nĩwamw'ingĩĩsyie inyw'ĩ. Na sisyai mũminũkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo wailĩ ata!

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَعَدُّوا حُرُمَاتٍ لِّغُلُوبِ الْكَافِرِينَ ١٦

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yitfika maŋdū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingi itetikilaa, Indī Ithwa na ūmīsyō kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asili'.

وَأَنَّ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٥٨

89. Andū anene ma andū make ala maŋ ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nītūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etfika ala me vamwe naku, kuma mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīnī yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَنُؤَدِّيَنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ ٥٩

90. Ow'o, ithyī twīthītwē tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīsyoka nthīnī wa ndīni yenyu itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīlīte ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāfī waitū akenda ūu. Mwāfī waitū nūsyusūlīte syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īlīte wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwāfī waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ٦٠

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīfīkīla maisye, 'Ethwa inyw'ī nīmūmūatīla Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ لَئِنْ ابْتَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنْ كُنَّا إِذًا لَّخَسِرُونَ ٦١

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatīe na mavalukanga nthī na mavu nthīnī wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعِينَ ٦٢

93. Asu ala mamwītīe Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانَ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ٦٣

mamwītie Suaivu mŭkengani---mo nīmo maī na wasyo.

94.Indī we nīwaumie vala maī na asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, 'ow'o Nyie nīnaetie movoo ma Mwīafi wakwa kwenyu na nīnamŭnengie inyw'ī ūtao mŭtīkītku. Nyie īndī, ngeew'a kyeve ata kwoondŭ wa andŭ matetīkīlīte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالِيتِي رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَتْكُمْ عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 12

95.Na Ithyī tŭyaamŭtŭma Mŭtŭmwa ona īndī n̄thīnī wa mŭsyī ona wīva, īndī Ithyī nītwamakwatie andŭ maw'o na thīna na ūnyamao, nīkana mo matonye kwīnyivya.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٥﴾

96.Indī Ithyī nītwaalyŭlile mwīkalo woo mŭthŭku weethwa wī mŭseo kŭvika yīla mo mongelekile kwa ūtalo na ūtonyi maasya, 'Mathina na ūtanu nīsyamakwatie maalthe maitŭ ota ūu. 'Indī Ithyī nītwamakwatie mo na kīthŭŭlŭmŭkīlo, mateŭmanya.

نُفَرِّدُ لَنَا مَكَانَ التَّيْبَةِ الْحَسَنَةِ حَتَّىٰ عَقَوْنَا قَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَيْتَةً وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ﴿٩٦﴾

97.Na takethwa andŭ ma mīsyī īsu nīmeetīkīlīte na kwīthwa alŭngalu, Ithyī vate nzika, twīthwa twamavingŭle maŭathimo kuma matunī na n̄thī; īndī mo nīmaleile kwītkīla, kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾

98.Mo andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo nŭndŭ wa kŭvika kwa ūsilīlo Wītŭ ūlŭ woo ūtukŭ yīla makomete?

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ يَقَابُونَ ﴿٩٨﴾

99.Na andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo kumana na ūsilīlo Wītŭ ūlŭ woo n̄thīnī wa kīlungu kya mbee kya kīloko mbee wa

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُجْرًا وَهُمْ لَا يُعْبُونَ ﴿٩٩﴾

katambanga yīla mo makwatene na kŭthaŭka?

100. Mo īndī, mena ūsŭvīo nthīnī wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wīw'aa e vaseo nthīnī wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala manangīkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwīlanu kwa ala matīlwe nthī vandū va ala mamānūaa tene kana ona Ithyī tŭkenda, tŭtonya kŭmakŭna nŭndū wa mavītyo moo na kŭsīla ngoo syoo nīkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ آيِهَا أَنْ تَوَسَّاءُ أَصْنَهُمْ يَدْ نُوبِهِمْ وَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْعَوْنَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaī ndūa imwe ila Ithyī twakŭtavisye we ūvoo wasyo. Na Atŭmwa moo ow'o nīmamavikīle mo na Syama nthēu. Indī mo mayaametkīla maŭndū ala matametkīlīte mbee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsīlaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقَرْيُ نَقَضُ عَلَيْكَ مِنْ آيَاتِهَا ۖ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyī tŭyaaīthīa katī wa aingī moo ūsŭvī wa ūtianīo ona ūmwe na vate nzika, Ithyī tweethīe aingī mŭno moo me eki-ma-naī.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Indī ītina woo, Ithyī nītwamŭtŭmie Mose ena Syama Siitū kwa Valao na anene make īndī mo nīmamaleile vate ūlŭngalu. Sisyaī īndī, ūndū mŭminŭkīlyo wa asu ala maetie kīthokoo ūlŭ wa nthī waily!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nī Mŭtŭmwa kuma kwa Mwīaī wa nthī syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرَعُونَ إِلَىٰ رَسُولٍ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kūneena kīndū kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nīnūkīte kwenyu nīna Kyama kītheu kuma kwa Mwīlālī wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنِّمْتُ
بِمِيتَتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ⑤

107. Valao asūngīie, 'Ethwa ow'o we nīōkīte na Kyama, īndī kyumīlie, ethwa we wī ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ حَقًّا بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ⑥

108. Kwa ūu we nīwamīlekīlie ndata yake nthī, na sisya! Yaī nzoka yenekee ūtheinī.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ⑦

109. Na nīwamīlīlie kw'oko kwake, na sisya! Kwaī kweū kwa ala makwona.

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءُ لِلنُّظُورِ ⑧

LUKU 14

110. Anene ma andū ma Valao maisye, 'Uō vate nzika, nī mūoi mūnene mūno mūī.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا لَكِبَرٌ عَلَيْهِمْ ⑨

111. 'We eenda kūmumya inyw'ī nthīnī wa nthī yenyu. Yu īndī inyw'ī mwītūtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يَمُجِّجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَأَمَّا ذَا فَأَمْرٌ ⑩

112. Mo maisye, 'Mūekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tūmanai nthīnī wa mūsyī makete kīla mūoi wīna ūmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خَبْرِينَ ⑪

113. 'Ala matonya kūkūetee we kīla mūoi mūī.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَجْدَةٍ عَلَيْهِمْ ⑫

114. Na aoi nīmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyī vate nzika, tūkakwata ītuvi ethwa nītūōsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ⑬

115. We aisye, 'Iī, ona inyw'ī mūkeethwa mwī asu ala maiītwe vakuvī nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَبِئْسَ الْمَقَرَّةِينَ ⑭

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يَنْوَسِي إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ خَنْ
الْمُقِينِ ۝

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩa w'ia na maumya ũoi mwĩngĩ.

قَالَ الْقَوَّاءُ فَلَنَّا الْقَوَّاءُ سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ
وَأَسْرَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِخِزْيَانِ عِزِّهِمْ ۝

118.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyie Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimeliye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَىٰ
تَلْفُفَ مَا يَأْتِيهِمْ ۝

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صُغِيرُونَ ۝

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَهُمْ ۝

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوا أَمَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, ĩno nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, ĩndĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ امْنَتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ أَدْنَىٰ لَكُمْ إِنَّ
هَذَا لَكُم مَكْرٌ مُّكْرٌ تَوَّه فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا
أَهْلَهَا ۝ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyũ ngalĩ ivĩtanĩte. ĩndĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قِطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ جَانِبِ قَوْمٍ لَا يَمْلِكُكُمْ
أَجْمَعِينَ ۝

126.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ ĩndĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۝

127.'Na we ndũũmina ōthatu tũlũ waitũ
nũndũ ōngĩ ateo nũndũ ithyĩ tũsyĩtĩkĩĩte
 Syama sya Mwĩfai witũ yĩla syatũvikĩie
 ithyĩ Mwĩfai waitũ, twonoesye ōmĩĩsyo
 tũlũ waitũ na tũke tũkw'e twĩnenganĩte
kwaku We.

وَمَا تَنْقُمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمْنَّا بِآيَاتِكَ رَبَّنَا لِمَا جَاءَنَا تُنَادِي ۝
رَبَّنَا آفِرْغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ ۝^{١٢٤}

LUKU 15

128. Na anene ma andū ma Valao maisye,
'We wīmūeka Mose na andū make maete
kīthokoo nthī Ino na kūŭtia we na ngai
syaku?' We asūngīe na asya, 'Ithīyī
nītūkūsyūaa syana syoo sya ivīsi vate tei
na kūtia iveti syoo syī thayū. Na vate
nzika, ithīyī twīna ūtonyi ūlū woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَّخَذَ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ
لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَالْهَتَكَ ۚ قَالَ
سَنُقَبِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ
قَاهِرُونَ ﴿١٧٦﴾

129Mose amatavisye andũ make,
'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na ƙthĩwai na ūmĩsyo.
Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make,
na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩ-ma-
Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْعَيْنَا إِلَى اللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

130. Mo masung'ie, 'Ithy! ntwathiniwe mbee wa we Utanoka kwitū ona tina wa kuka kwaku kwitū.' We ameie, 'Mwafi wenyu evakuvī kumananga amaita menyū na kumotw'ikiŋhya inyw'i asumbiki nŋi ŋno, nŋkana ŋndi We atonye kwona ŋndū mukwika.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عُدُوَّكُمْ وَ
يَسْتَخْلَفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَنَنْظُرْ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝٤

LUKU 16

131.Na Ithyi n̄twamasill̄le andū ma
Valao na m̄nyao na ūnyivu wa mosyao
n̄kana mo matonye kūtaika.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِمَّنْ
الشَّرَبِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

132.Indī yīla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nī kwoondū witū.' Indī ethwa ūthūku wamavalūkīla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kīlumi kya* ivuso yoo ūthūku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī mūno moo mayīsi.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
سَيِّئَةٌ يَتَزَيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَلَا إِنَّا
طَرَفْنَاهُم بِغَدْرِ هَارُونَ وَلَكِنَّ اللَّهَ لَذُو فَهْمٍ
بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿١٣٢﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kīva kīla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyī tūikwītīkīla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتُضْحَرَتَا بِهِمَا
مِمَّا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٣﴾

134.Indī Ithyī nītwatūmie kīutani kī vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indī mo nīmeekie maūndū na ngūlū na maī andū ene-naī.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَارَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Na yīla ūsilīlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwīafi waku kwīanana na maūndū ala We ūtathīte we. Ethwa we nūūūvetangīa ūsilīlo ūū, Ithyī vate nzika, nītūūkwītīkīla we na nītūūkwītīkīlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجُّ قَالُوا لِمُوسَىٰ أَدْعُ لَكَ رَبِّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ لِئِنْ كَشَفْتَ عَنْآ الرِّجَّ لَنُؤْمِنَنَّ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٥﴾

136.Indī yīla Ithyī twavetangie ūsilīlo kwa kavinda kala waī nevika, wee! Mo nīmaanangie ūtianīlo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجَّ إِلَىٰ آجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْتَكِبُونَ ﴿١٣٦﴾

137.Kwa ūu, Ithyī nītwēeyīlvanīsyē ūlū woo na twamanyw'īthya kīw'ū ūkanganī, nūndū mo maitw'īkīthisyē Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūvīa.

فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ فَأَعْرِضْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na Ithyī nītwamatw'ie ala masūanīawa ta onzu atīwa ma ilungu sya Umīlonī wa nthī na ilungu sya ūthūlonī wayo, ila ithyī twaathimie. Na ndeto ya ūlau nīyeañw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nīmoomīlisyē; na Ithyī

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَثَّلَتْ
لَكُمُ فِي رُبُكُمُ الْفُجَّارُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۖ وَصَابَرُوا

nŋtwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakŋte na ila maŋgamŋtye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ithyŋ nŋtwamaetie Aana-ma-Isilaeli mŋingo wa ūkanga na mooka kwa andũ ala meeyumŋtye kwoondũ wa mŋvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvŋsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ŋ mwŋ andũ mŋutamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مَوْسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٩﴾

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'onthe ūla mo meekaa ūkatw'ŋka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِغَالِبُونَ ﴿١٤٠﴾

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthŋa inyw'ŋ ngai ūngŋ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŋla We nũmũkŋlŋtye inyw'ŋ ūlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na lilikanai ŋvinda yŋla Ithyŋ twamumisye inyw'ŋ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthŋisye inyw'ŋ na ūsilŋlo wŋ woo, makŋsyũaa syana syenyu sya ivŋsŋ na kũtia iveti syenyu. Navo vaŋ ŋtatwa ŋnene kwenyu kuma kwa Mwŋfaŋ wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾

LUKU 17

143.Na Ithyŋ nŋtwamwathie Mose motukũ mŋlŋgo itatũ, na twamwongela angŋ ŋkũmi. Yu nŋyo ŋvinda yŋla yatw'ŋtwe nŋ Mwŋfaŋ wake yŋla yeantw'e----matukũ mŋlŋgo ŋna. Na Mose nŋwamũtavisyie mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatŋla vandũ vakwa katŋ wa andũ makwa yŋla nyie ndevo, na maŋgamŋ nesa, na ndũkaatŋŋe nzŋla ya asu ala maetae kŋthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَا بِعَشْرِ ثَمَنِينَ نِسَاءً رِثَةً أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

144. Na yġla Mose wookie ħvindanġ Yġitū yġla yġtw'e, na Mwġafi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġafi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nġkana Nyie ndonye ūkwona We.' We amūsūngġa, 'We ndūkambona Nyie ġndġ sisya kġġma, na kyalūma vandū vamwe, ġndġ ūkambona Nyie. 'Na yġla Mwġafi wake weeyonanisye We-Mwene kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tūlungu-tūlungu na Mose avalūka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mūtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġtġkġla.'

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
ارِنِّيْ اَنْظُرْ اِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرِنِّيْ وَلَكِنِ اَنْظُرْ
اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرِنِّيْ فَلَمَّا
تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَوِقًا
فَلَمَّا اَقَامَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُدْ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوْ
الْمُؤْمِنِيْنَ ۝

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngūnyuvġte we tūlū wa andū ma *ħvinda* yaku kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ūu, kwata ūlūmġtye maūndū ala Nyie ngūnengete we na ġthwa wa ala matūngaa mūvea.'

قَالَ يُوسَىٰ اِنِّ اصْطَفَيْتَكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَبِكَلَامِيْ فَخُذْ مَا اَتَيْتَكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِيْنَ ۝

146. Na Ithyġ nġtwamūandġkġe we ūvoo wa kġla kġndū tūlū wa ūvwaū---ūtao na ūalyūlo wa syġndū syonthe. Kwa ūu, makwate ūlūmġtye na maingġisye andū maku maatġe ala maseo katġ wamo. Omġtūkġ Nyie ngakwony'a ūtūo wa eki-ma-naġ.'

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْاَلْوَا حِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوعِظَةً وَتَفْصِيْلًا
لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخَذَ هَآ بِقُوَّةٍ وَاْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوْا بِاَحْسَنِهَا
سَآوْرِيْكُمْ دَارَ الْفَاسِقِيْنَ ۝

147. Nyie omġtūkġ ngamaumya Syamanġ Syakwa asu ala methġawa na ngūlū tūlū wa nthġ na mwġkalo ūte wa ūlūngalu; na ona mo makona Syāma syonthe, maikasyġtġkġla; na makamyona nzġa ya ūlūngalu maimyosa ta nzġa yoo. ġndġ mo makona nzġa ya ġvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nūndū mo nġmamġtw'ġkġthisye Mġsoa Yaitū ta ya ūvūngū na mayaamġsūvġa.

سَآصْرِفُ عَنْ اِلٰهِي الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ فِي الْاَرْضِ
بَغَيْرِ الْحَقِّ وَاِن يَّرُوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوْا بِهَا وَاِن
يَّرُوْا سَبِيْلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا وَاِن يَّرُوْا
سَبِيْلَ الْغٰثِي يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا
بِآيٰتِنَا وَكَانُوْا عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ۝

148.Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwikwatya* kūīvwa ūlū wa *kīndū* ona *kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī wa mathaa moo we atevo,----mwīi *Ute thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneenaa namo, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *ūthaithi* namo maī eki-ma-naī.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلَئِفِهِمْ عَجَلًا
جَسَدًا لَهُ خُورَاءُ الْمَرْبُورِ أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

150.Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moona kana vate nzika nīmaīte, maisye, 'Ethwa Mwīaī waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūtūkeka ithyī, vate nzika, ithyī tūkeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

151.Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmūneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mūneekalaatīle *kūseūrya* nzīa syenyu ene *mūtekweteela* mwīao wa Mwīaī wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwa mūtwe wa mwanaa nyinyia amūkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُونِي مِنْ بَعْدِي أَفَعِلْتُمْ أَمْرًا لَكُمْ
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَاتَّخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجْدَرُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّ إِيَّانَ الْقَوْمُ اسْتَضَعُّونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي فَلَا تُشِيتْ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

152.We *mose* aisye, 'Mwīaī wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na tūlikye ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَادْخُلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ٥٠

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaũ* kwa ũthaihi ũthatu kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũũ nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَاءُ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ دُونِ
ذَلِكَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُجْزِي الْمُفْتِرِينَ ٥١

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũũ na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũũ nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ٥٢

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila* mbwaũ, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي
نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَرْبَعِينَ يَنْبَغُونَ ٥٣

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩ waitũ; tũekee Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِئَاسَةً فَلَمَّا
أَخَذَ لَهُمُ الرِّجْقَ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنِّي أَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السَّفَهَاءُ مِنَّا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ إِنَّتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ٥٤

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَتُوبَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُنَا أَلَيْنَاكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŋenda; ɪndĩ tei Wakwa
 ūthyūlūlūkĩte syɪndū syonthe; kwa ūu,
 Nyie ngaŭathimĩa asu ala mekaa
 ūlūngalu, na kŭĩva Saka na asu ala
 metĩkĩlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ
 وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

158. Asu ala mamŭatĩlaa Mŭtŭmwa,
 Mwathani, ūla ūte mŭsomu, ūla
 mamwĩthĩaa awetetwe nthĩnĩ wa Tola na
 Uvoo-Mŭseo o *ila mo mena syo*. We
 eyĩaa ūlū woo na nŭmavataa mo ūthŭku,
 na ametĩkĩlasya syĩndū nzeo na
 nŭmavataa syĩndū ila nthŭku, na
 nŭmavetangĩaa mŭio woo na mĩnyololo
 ɪla yaɪ ūlū woo. Kwa ūu, asu ala
 makamwĩtkĩla we, na kŭmŭtaɪa na
 kŭmŭtw'ĩka na kŭmŭtetheesya we, na
 kŭatĩlaa kyeni kĩla kĩtheetw'e vamwe
 nake----aa nĩ makaĩla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
 مَلَكُوتًا عِنْدَهُمْ فِي الثَّورَةِ وَالْإِنْجِيلِ نَبَأًا مِنْهُمْ
 بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
 وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
 وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ
 عَزَّوْهُ وَنَصَّوْهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ
 ۞ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 20

159. Asya, 'inyw'ĩ mbaa andŭ! Nyie ow'o
 nĩ Mŭtŭmwa kuma kwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. Ula
 ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Vai
 Ngai ateo We. We nŭnenganae thayŭ na
 nŭetae kĩkw'ŭ. Kwa ūu, mwĩtkĩlei Ngai
 Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa
 Wake, Ula-Mwathani, Ula ūtemŭsomu,
 Ula ūmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya
 W'onthe na ndeto syake; na mŭatĩlei we
 nĩkana mŭtonye kŭtongow'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
 لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَ
 يُمِيتُ فَأَمُونا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
 يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٧﴾

160. Na katĩ wa andŭ ma Mose ve Nguthu
 ɪla ɪtongoasya na ūla w'o na kwĩka
 ūlūngalu katĩ woo.

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٨﴾

161. Na ɪthyĩ nĩtwamaanisye mo nthĩnĩ
 wa mbaĩ ɪkŭmi na ɪɪɪ, andŭ me
 kŭvathŭkany'o. Na ɪthyĩ

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
 إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمُهُ أَنَّ أَهْرَبَ يَحْبُوكَ

nĩtwamũvuanĩsyē Mose, yĩla andũ make mamwĩtĩsyē kĩw'ũ, *tũkyasya* 'Kũna ĩvia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti ĩkũmi na ĩlĩ; kĩla mbaĩ nĩyamanyie vandũ vayo va kũnyw'ĩla. Na Ithyĩ nĩtwatumie mathweo mamekĩa muunyĩ ĩlũũ woo, na twamatheesya Manna na Salwaa: 'Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla ithyĩ tũnenganĩte kwoondũ wenyu! Namo ,mayaatũvĩĩtĩsyā Ithyĩ, ĩndĩ nĩmo meevĩĩtĩsyē ene.

الْحَجَرِ فَأَنْجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَانْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالسَّلَوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٠﴾

162.Na yĩla mo mataviw'e, 'Tũai nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ na yai kĩla mũkwenda, na asyai, 'Ngai! Vũthya mũio *witũ*, na likai mbingĩlonĩ mwĩna wĩnyivyo, Ithyĩ tũkamũkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na vate nzika, Ithyĩ tũkamongeela asu ala mekaa moseo.'

وَأَذَقِلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ سِرًّا يُدِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾

163.Indĩ ala eki-ma-naĩ katĩ woo nĩmaalyũlile ndeto eka ĩla mo matavĩtw'e.kwa ũu, Ithyĩ nĩtwatũmie ũsilĩlo ĩlũũ woo kuma ĩtunĩ, nũndũ wa wĩki-wa-naĩ woo.

بَدَلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ يَمَّا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makũlyei mo ĩlũũ wa mũsyĩ ũla waũngeme ũtee wa ũkanga. Yĩla mo mavukĩsyē Savato; yĩla makũyũ moo mookie kwoo mũthenya wa Savato maumĩĩte ĩlũũ wa *kũw'ũ*, ĩndĩ mũthenya ũla mo mataĩ na Savato, mayaamokĩa mo. Uu nĩw'o Ithyĩ twamatatie mo nũndũ maĩ mbaa-matũ.

وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَافِزَةً الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حَيْثَا يَهْمُ يَوْمَ سَبْتِهِمْ سُرْعًا وَيَوْمَ لَا يَسْتَثْنُونَ لَأَتَاتِيَنَّهُمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ يَمَّا كَانُوا يَفْضَحُونَ ﴿٣٣﴾

165.Na yĩla nguthu ĩmwe katĩ woo yamakũlĩlye, 'Nĩkĩ inyw'ĩ mũũmatavya andũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthē ũnũũmananga kana kũmasĩĩla na ũsilĩlo wĩ woo? 'Mo maisyē, 'Nĩkana ithyĩ

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا إِيَّاكُمْ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِيَّا رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَنْتَفِعُونَ ﴿٣٤﴾

t0thaŋke mbee wa 0thy0 wa Mwŋaŋi waku
na ona vangi mo matonye k0m0kŋa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.

166.Na yŋla mo moolilwe nŋ ma0nd0
onthe ala mataŋtwe namo, Ithyŋ
nŋtwamatangŋle ala mavatanie moth0ku,
na nŋtwamakwatie eki-ma-naŋ na 0silŋlo
wŋ woo n0nd0 wa naŋ ila mo meekaa.

167.Na yŋla mo maleile na ng0l0 k0eka
ma0nd0 ala mavatŋtwe, Ithyŋ twameie,
'Tw'ŋkai malaŋ inyw'ŋ, m0sonoketw'e!'

168.Na lilikana ŋvinda yŋla Mwŋaŋi waku
watavanisye, kana kwa 0la w'o We
akamokŋŋya and0, 0uvika M0thenya wa
Uthay00kyo, ala makamathŋny'a na
0thŋny'o mwai. Vate nzika, Mwŋaŋi waku
E-mŋt0kŋ kwa 0ŋvanŋsya, na vate nzika
We ota 0u nŋ M0ekanŋi M0no vy0,
Us0ŋtwe nŋ tei.

169.Na Ithyŋ nŋtwamaanisye mo nthŋŋ
wa mbaŋ sya and0 me *kŋvath0kany'o* ŋ0l0
wa nthŋ. Katŋ woo ve asu ala al0ngalu.
Na katŋ woo ve asu mate al0ngalu. Na
Ithyŋ nŋtwamatatie mo na syŋnd0 nzeo na
syŋnd0 nth0ku nŋkana mo matonye
k0syoka.

170.Indŋ nŋvokŋte nzyawa *nth0ku* ŋtina
woo ala moosie Ivuku ta 0tiŋwa. Mo
mosaa syŋnd0 mb0th0 sya nthŋ ŋno ya
ŋheo na kwasya, Ithyŋ t0kaekewa w'o!
Indŋ syŋnd0 ingŋ ta isu *ŋngŋ* ikamavikŋa
mo nok0syosa. Utianŋo wa Ivuku
ndwaaoswa kuma kwoo, Nŋkana mo
maikaneene *0nd0* ona *0mwe* ŋ0l0 wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo 0la
w'o? Namonŋmasomete nesa ma0nd0

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَبْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينَ يَمَينِ
كَأَنَّهُمْ يَسْفُتُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ
مَنْ يَسْمُوهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٨﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْمًا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ
دُونُ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيَهُمْ عَرَصٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِثْلُ
الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِ ۚ وَالَّذَارُ الْأَخِرَةَ خَلَفُوا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٧٠﴾

ala me nthĩnĩ wayo. Na ūtūo wa Itunĩ nĩ mūseo kwa asu ala alūngalu. Indĩ inyw'ĩ nomūkamanya?

171.Na tūlū wa asu mayīlūmītye Ivuku na kōlūlūmīlīya Mboya, vate nzika, Ithyū tūiekaa matuvi ma ta asu alūngalu mae.

172.Na yīla Ithyĩ twakyeekisye kīlīma kyeethwa ta muunyĩ tūlū woo na mo masūanfa kana nĩ Ithweo yī vakuvĩ kōmavalūkīla, Ithyĩ twaisye, 'Kwatai mōlūmītye maūndū ala Ithyĩ tūmūnenge inyw'ĩ, na lilikanai maūndū ala me nthĩnĩ wayo nīkana mūtonye kōtangīlīwa.'

LUKU 22

173.Na yīla Mwīfali waku ūmīetae nzyawa Aananĩ-ma-Atamu—kuma inyunyunĩ syoo na kōmatw'īkīlīthya ngūsī syoo ene na kwasya, 'Nyie ndi Mwīfali wenyu?' Mo maasya, 'Iī, ithyĩ twīna ūkūsī,' We eekie ūu nīkana mūikese kwasya, Mūthenya wa Uthayūkyo, ithyĩ vate nzika tūyamanyaa ūu.'

174.Kana inyw'ĩ mūikese kwasya, 'No maaīthe maitū tū ala mawetie atindany'a ma Ngai īvinda ya tene na ithyĩ twaī o nzyawa tū ītina woo. We Indī, We nūūtwananga nūndū wa maūndū ala meekiwe nĩ asu ala makenganie?'

175.Na ūu nīw'o Ithyĩ tūvuanasya Mīsoa, nīkana mo matonye kōtaīka na nīkana mo matonye kūsyoa Kwitū Ithyĩ.

176.Na matavye mo ūvoo wa ūla we Ithyĩ twamūnengie Mīsoa Yaitū, na Indī

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۖ إِنَّا

لَا نُضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٤١﴾

وَرَأَوْا نَفْعَ الْجِبَلِ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ

وَأَفْعَ بِهِمْ حُدُومًا أَتَيْنَكُم بِقُوَّةٍ وَأَذْكُرُوا مَا

فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٤٢﴾

وَرَأَوْا أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ ۗ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ

شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ

هَذَا غَافِلِينَ ﴿٤٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً

مِنْ بَعْدِهِمْ ۖ أَفَهِيَ لَنَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٤٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٥﴾

وَأَنزِلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا

فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ ۚ كَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٦﴾

we nŵaendie amŵtia; kwa ōu Satani nŵamŵatŵle we, na we atw'ŵka ōmwe wa asu ala maaa.

177. Na takethwa Ithyī nŵwendie ōu, Ithyī twaŵ tŵtonya kwŵthwa twamŵkŵlilye we nayo, īndī we eelekele nthī na aatŵla wendi wake mŵthŵku. Ngelekany'o yake nī ta ya ngitī ŵla ŵlekasya ŵŵmī wayo nī mŵnoo yŵla yŵkŵkŵmŵa we ŵyenda kŵmŵkya ŵvia na ŵteŵmŵkya, yo ŵniinasya ŵŵmī wayo. Isu nī ngelekany'o ya andŵ ala mamŵleaa Mŵsoa Yaitū. Kwa ōu, tavany'a ŵvoo wa tene nŵkana mo matonye kwosa masomo nthīnī waw'o.

178. Mŵkalo wa andŵ ala mamŵtw'ŵkŵthasya Mŵsoa Yaitū ta ya ŵvŵngŵ nī mŵthŵku. Na nomo ene ala meevŵŵsye.

179. We ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmŵtongoeasya e nzŵanī ŵla ya w'o. Na mo ala We ōmatw'ŵlaa ma kwaa, aa nŵmo makethwa mena wasyo.

180. Nŵw'o, Ithyī nŵtŵmombŵte aingī ma Mayini na andŵ ala mŵminŵkŵllyo woo ŵkeethwa ŵianī-ya-Mwaki! Mo mena ngoo īndī maimanyaa nayo, na mena metho īndī mayonaa nthī namo, na mena matŵ īndī mayŵw'aa nthī. Mo nī ta ng'ombe; aiee, ona mo nī au mbeange. Ow'o mo maisŵvŵaa ona vanini.

181. Na ndaŵa syonthe ŵla mbŵanŵ nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Kwa ōu, mŵŵtai We na nasyo. Na ekanai na asu ala melelŵkaa ŵtee kuma nzŵanī ŵla ya w'o ŵlŵlŵ wa ndaŵa Syake. Mo makaŵw'a kwoondŵ wa maŵndŵ ala

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ
وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَشَبَّهُ لَكُمِّلُ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ
يَلْهَثُ أَوْ تَتْرُكُهُ يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا لِّلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانفُسُهُمْ كَانُوا
يَظْلُمُونَ ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى وَمَنْ يُضِلْ فَلَا وَلِيَّكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ دَرَأْنَا لِحِبْنِهِمْ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَانُوا لَكُم
بَلًا هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُحَدِّثُونَ فِي الْأَسْمَاءِ يُسْجَرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

mo meekaa.

182. Na katĩ wa ala Ithyĩ tũmbĩte ve andũ ala mamatongoeasya andũ na w'o na mekaa ōlũngalu.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 23

183. Na asu ala mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ, Ithyĩ tũkamakusya mo wanangĩkonĩ ĩambya kwa ĩtambya kwa nzĩla ĩla mo matamĩsĩ.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٣﴾

184. Na Nyie nĩĩmanengae mo ĩvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمَّا لَهُمْ ثُمَّ إِن يَكِدْنَ مَتِينٌ ﴿٢٨٤﴾

185. Mo nomasũanĩite kana mũnyanyae woo ndena ndũũka? We nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ tũ.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جُنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo nomasyaĩtye ũsumbĩnĩ wa matu na nthĩ, na syĩndũ syonthe ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmbĩte? Na mo nomonaa kana, noĩthwa ĩvinda yoo ene yĩminĩte kũthengeea? Namo ĩndĩ, makeetĩkĩla kĩngĩ kyaũ ĩtina wa ũu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَالٍ بَعْدَهُ يُونُسُ ﴿٢٨٦﴾

187. Ula w'onthe ona wĩva Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩĩaa wa kwaa, vaitonya kwĩthwa na mũtongoi kwoondũ wake. Na We nũmatiaa ta asu nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga na kĩvũavũano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٨٧﴾

188. Mo meũkũlya we ĩũlũ wa ũla Saa: 'Ukavika ĩndĩ?' Asya, 'Umanyi wa w'o wĩna Mwĩalĩ wakwa tũ. Vai ũtonya kũvuany'a ĩvinda ya w'o ateo We. W'o wĩkalaa wĩ mũito matunĩ na ĩũlũ wa nthĩ. W'o ndũkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّارِ أَتَىٰ مُرْسَهَا قُلٌّ إِنَّا نَعْلَمُهَا عِنْدَ رَبِّنَا لَا يُخْلِيهَا رُوحُهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَاتِبًا خَفِيَ عَنْهَا قُلٌّ إِنَّا نَعْلَمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٨﴾

193. Nasyo iitonya kũmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ هُمْ نَصْرَ أَوْلَافِهِمْ يَصُرُونَ ﴿١٩٣﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinĩ, maikũatĩĩa we. No ūndũ ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَاغِتُونَ ﴿١٩٤﴾

195. Vate nzika, ala mũmekaiĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ athũkũmi otenyu iũ. Mekaĩlei ĩndĩ, na nĩmamũsũngĩe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَشْتَكُوا قُلْ لَهُمْ دُعَاؤُهُمْ فَلْيَرْجِعُوا إِلَهُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Syo syĩna maũũ ma kũthi namo, kana syĩna moko ma kũkwata namo, kana syo syĩna matũ ma kwĩw'a nthĩ namo? Asya, 'Meteti atindany'a ala mũmwĩananasya Ngai Mwene Vinya W'ontho namo, na ĩndĩ, ĩyũmbany'e inyw'ĩ inyw'ontho mũkĩĩlany'e nakwa na mũikanenge ĩvinda.

أَلَمْ لَهُمْ آجَلٌ يَتَسَوَّوْنَ فِيهِ أَنْ أَرْهَقَهُمْ آيِدٍ يَنْبُشُونَ فِيهَا أَمْ لَهُمْ آجَلٌ يُبْصِرُونَ فِيهِ أَنْ أَرْهَقَهُمْ أَذَانٌ يَسْمَعُونَ فِيهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ رَبُّكُمْ فَذَلِكُمْ خَيْرٌ مِنْ لَدُنِّكُمْ فَلْيَنْظُرُوا ﴿١٩٦﴾

197. Kwa ūla w'o, Mũsũvĩi wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla wavuanisye Ivuku. Na We nũmasũvĩĩaa ala alũngalu.

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Nasyo ila inyw'ĩ mũsyĩkaĩlaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kũmũtetheesya inyw'ĩ, ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾

199. Na wameta ūtongoinĩ, mo mayĩw'aa. Na we nũmonaa maũsyaiĩsye we, ĩndĩ mo mayonaa.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَوْا وَتَرْبُهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾

200. Kwatai ūekee, na ĩyĩaei kwĩkwe nesa, na taanĩsyai na andũ atumanu.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, ūndŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭlŭlŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na ūndŭ mo maileela. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭatŭŭa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama ŭla imulŭkaa kuma kwa Mwŭŭaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlaa.'

وَأَنخَاهُمْ بَسُودًا وَهُمْ فِي مَا لَمْ يَحْصُرُوا يَأْتِيهِمْ أَزْجَارٌ مِّنْ أَلْفٍ مِّنْ أَلْفٍ وَأَظْفَارٌ مِّنْ أَلْفٍ مِّنْ أَلْفٍ وَأَنخَاهُمْ بَسُودًا وَهُمْ فِي مَا لَمْ يَحْصُرُوا يَأْتِيهِمْ أَزْجَارٌ مِّنْ أَلْفٍ مِّنْ أَلْفٍ وَأَظْفَارٌ مِّنْ أَلْفٍ مِّنْ أَلْفٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭmwa, mŭthukŭŭsyeyi na vindyai ki, nŭkana mŭtŭnye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٣٩﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭŭaŭi waku kŭlŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭlŭnzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٣٩﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭŭaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, ūndŭ mo nŭmamŭtaŭaŭa We nŭ kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ وَيَسْمَعُونَ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٤٠﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَكِّيَّةٌ

AL - ANFAAL
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe nĩ tei.

2. Mo meũkũlya we ũvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katĩ wenyu ene na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

3. Etĩkĩli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syĩwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũĩkĩĩo woo, na ala maiaa wĩkwatyo woo kwa Mwĩafi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithĩĩ tũnenganĩte kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etĩkĩli ma w'o. Mo mena ianda sya ivĩla kwa Mwĩafi woo, oũndũ ũmwe na ũekeo na kyaũya kya ndaĩa.

6. Otondũ aĩ Mwĩafi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanĩ yaku kwa ũlũngalu, oyĩla nguthu ya etĩkĩli nĩyaleaa: kwa ũu We nĩwaũtetheesye we kwa amaitha maku.

7. Mo mekaanĩfa naku ũlũũ wa w'o ĩtina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaĩtwe kĩkw'ũnĩ o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنْ فَرِقْنَا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَنَرَّهُنَّ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *ivinda* yila Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'i kana imwe katl wa nguthu il¹* yaile kwithwa yI yenyu, nenyu nlmwendie Ila itena mlio yIthwe yI yenyu, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kũtila mũi wa alei vyũ,

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّكَّةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُفْرَقَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ فَقَطَّعَ وَابِرَ الْفُرْقَانِ ①

9. Nĩkana We atonye kwonany'a ũ-w'o na kũkĩtũngĩthya vathei kĩla kya ũvũngũ, onakau avĩtany'a nĩmatonya kũkĩmena.

لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ②

10. Yila inyw'i mweetisye ũtethyo wa Mwĩafi wenyu, na We nĩwamũsũngĩtie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie nĩngũmũtethya inyw'i na alaĩka ngili, maatlĩnĩ ũmwe na ũla ũngĩ.'

إِذْ تَسْتَخِينُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ السَّمَاءِ مُرْدِفِينَ ③

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũt'wĩkĩthisye ũndũ ũũ ta ũvoo mũseo tũ, na nĩkana ngoo syenyu syĩthwe syĩ ũthũmũonĩ. Indĩ ũtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ④

LUKU 2

12. Yila We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa mũuo kuma Kwake, na We nĩwamũtheesye kĩw'ũ tũlũ wenyu kuma mathweonĩ nĩkana We atonye kũmũthesya inyw'i nakyo, na kũvetanga kĩko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kwĩkĩfa ngoo syenyu vinya na kũlũlũmĩllya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغِيثُكُمُ الْغَوَّاسَ آمَنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ⑤

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka Ila yaĩ na mlio ya kaũ mwĩanũ na mũkwĩĩ ũla, waĩ na mũio o mũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngalĩ ya tũlũ north.

13. Yila Mwāfi wenyu wamavuanīsyē alafka, *akyasya*, 'Nyie nī vamwe nenyu; kwa ōu, manengei ōlōmu asu ala matēfika. Nyie ngeekfa w'ia ngoonī sya ala matēfika. Kūnai Indī, ilungu sya ōlō sya ngingo *syoo*, na tilangai mīthya ya syaa syoo.'

14. Kītumi nōndū mo nīmamōkaananītye Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake na ōla ona wīva ōmōkaananīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nī Mwai kwa kōīvanīsyā.

15. Usu nīw'o ōsilīlo wenyu, Indī ōsamei; na *manyai* kana ve ōsilīlo wa Mwaki kwoondū wa alei.

16. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Yīla mwakomana na ala matēfika, mwī kaūnī, mōikamony'e inyonyu syenyu.

17. Na ōla ona wīva ōkōmandīkanīa kaūnī kana ōmonasya mōthenyanī ta ōsu, *akīŋgīanīa* na nguthu īla īngī, ow'o, we ekuīlaa ōthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ōlō wake mwene, na īia-ya-Mwaki nīyo yīkethwa wīkalo wake. Na nī vandū vathōku mūno va kwīkala.

18. Kwa ōu, inyw'ī mōyaamoaa mo, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We wamoae. Na we ndwaafkya yīla we wekisyē, Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ōla wekisyē, nīkana We atonye kōmanenge etīkīlī ōtato kuma Kwake-Mwene---ōtato mōseo---Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
آمَنُوا سَالِقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَاضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ فَذُوقُوا وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا
فَلَا تُؤَلُّوهُمْ الْإِدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤَلِّهِمْ يَوْمِئِذٍ دُبرَةً إِلَّا مُتَحَرِّقًا لِقِتَالٍ أَوْ
مُتَحَرِّقًا إِلَى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

لَمْ تَقْلُوبُوا لَكُمْ أَلَّهُ قَاتِلُهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ
رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَفَى وَلِيْلِي الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءٌ حَسَنٌ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu *nñw'o kweekikie*; na *manyai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكَافِرِيْنَ ۝۱۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩŭkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmŭkwĩsiĩla, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
Ūng'endilĩnĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِیْهُمَا فَقَدْ جَاءَکُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهِیْهُمَا فَهُوَ
خَيْرٌ لَّکُمْ وَاِنْ تُعَوِّدُوْا نَعْدًا وَلَنْ تُفْنِیَ عَنْکُمْ فِئْتَاکُمْ
ۚ شَیْئًا وَلَوْ کَثُرَتْ ۚ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۲۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamŭtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۲۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۲۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩlko.

اِنْ سَرَ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبِكْرِ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۲۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisye kwĩw'a. Na yu We
akatuma mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۲۴

25. Inyw'i ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa, yĩla we wamwĩta inyw'i kana atonye kũmũne thayũ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katĩ wa mũndũ na ngoo yake, na kana We nĩ We ũla inyw'i mũkombanĩw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Na ĩsũvĩei thĩna ũla ũtakamakũna asu katĩ wenyu mekĩte naĩ me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũĩvanĩsya.

وَاقْبُوا فَتَنَةَ اللَّيْلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Na lilikanai ĩvĩnda yĩla inyw'i mwai avũthũ na mwooneka mwĩ onzu kũũ nthĩ, na mwai na w'ia andũ maikese kũmũvulya mamũtwae, ĩndĩ We nĩwamũnengie wĩkalo na amũnenge vinya na ũtethyo Wake, na nĩwamũnengie inyw'i syĩndũ nzeo nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩna mũvea.

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تُخَافُونَ أَنَّ يُتَخَذَ عَلَيْكُمُ النَّاسُ قَاوِمًا وَآيِدُكُمْ بِضُرِّهِمْ وَزَرْقُمُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Inyw'i ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamũsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa oyĩla inyw'i nĩmũsukaa mawĩvĩto menyũ kaingĩ na inyw'i nomwĩsĩ ũu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَآنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Na manyai kana ũthw'ii wenyu na syana syenyũ nĩ ta ĩtatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩna ĩtuvi ĩnene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَأَوْلَاكُمُ فَتَنَةٌ مِّنَ اللَّهِ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

LUKU 4

30. Inyw'i ala mwĩtĩkĩlaa! Inyw'i mwamũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũnenge inyw'i maũndũ me kĩvathũkany'o na akavetanga mothũku menyũ na akamũekea inyw'i; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31.Na lilikana ñinda yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlũngye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ الْمَكْرِينِ ﴿٣١﴾

32.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَتُنَا قَالُوا قَدْ سَبَعْنَا لَأُنْتَارَ لَقَلْنَاهُ مِثْلَ هَذَا إِن هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33.Na lilikani ñinda yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِن كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34.Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35.Na yu mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ۚ إِن أَوْلِيَآؤُهُ إِلَّا الَّذِينَ اتَّبَعُوا ۚ وَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Na mboya yoo Nyũmbanĩ ĩsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũĩ na ũkũnangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَافَآتٍ ۚ وَتَضَرَّعُوا فَقَدْ وَقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbĩ. 'Samai ĩndĩ ūsilĩlo nũndũ
nĩmwaleile kwĩtĩkĩla.'

37. Vate nzika, asu ala metĩkĩlaa
maumasya ūthwui woo kũmaalyũla andũ
kũmaumya nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; ĩndĩ
kũkamaumĩa mo vathei ateo kũmeta na
kũĩa nũndũ wa ūvalũku woo mũnene na
ĩndĩ mo makathyũlũlũkwa me akĩlye
vinya vyũ.

38. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a ala athũku na ala
aseo, na kwĩlĩanĩya ala athũku ūmwe
ũũlũ wa ūla ūngĩ; na kũmomba mbumbu
onthe vamwe, na ĩndĩ, kũmekya lĩanĩ-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nĩmo mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصَّدَّقُوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklāa, ethwa mo nImekwāsiīla, maŪndū ala mavītie mo makaekewa; Indī masyoka *nthīmī wamo*, nīw'o Indī, ngelekany'o ya andū ala ma mbee nIminīte kūvīta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ūkitai namo kūvika vaikethwe na mŪthīnany'o, na ndīni yīthwe yī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indī mo maeka, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī MŪsyāfīsyā wa ūndū mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَهْلَ الْأَوَّلَ إِنَّمَا يَعْمَلُونَ بِصِغِيرٍ ﴿٤٠﴾

41. Indī mo masyoka na ītina, Indī manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We MŪsŪvī wenyu. Nī MŪsŪvī MŪseo mŪno ata na MŪtetheesya mŪseo mŪno ata!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَكُمْ نِعَمَ الْمَوَلَى وَنِعَمَ النَّصِيرِ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kīva kīla inyw'ī mūkwosa ta mŪtavo wa *kaŪ*, kīlungu kīmwē katī wa itano kyaw'o nī kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa na andū make, na ndiwa, na ngya na mŪendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ī nīmŪmwīfīkīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŪndū ala lthyī twatheeisye kwa mŪthŪkŪmi Waitū mŪthenya wa KīvathŪkany'a *kaŪ wa Vatili*---- mŪthenya ūla nguthu sya ita ilī syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَاقُ الْجَبْعَيْنِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yīla inyw'ī mwaī ūtee wa *mwanda* ūla mwathengeanīe naw'o, namo maī ūtee wa *mwanda*, ngalī ya kūasa, naw'o mūkwīlī waī ītheo wenyu. Na ethwa inyw'ī nguthu ilī ila syīkŪkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّينِ وَهُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصَايِ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتَلَفْتُمْ فِي

nĩmwāsũanĩe ĩvinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwaĩcanile ĩũũũ wa ĩvinda nĩkana kwĩanĩsyẽ mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ akatw'a ĩvinda ya kwĩanĩsya kĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maaĩĩtwe nĩ kũvĩta ĩũũũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩ W'ĩw'i-W'onthẽ Umanyi-W'onthẽ.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَجِيءَ مَنْ حَى عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

44.Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthẽ wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩwamũtangĩle inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũĩ syenyu.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَنَاوِكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَمَرْدَكُمُ
كَثِيرًا لَفَسَلْتُمْ وَلَسْتَازَعْتُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٠﴾

45.Na yĩla ĩvinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthẽ atonye kũete kĩndũ kĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ onthẽ matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَا الْفَتْحُكُمْ قَلِيلًا وَ
يُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤١﴾

LUKU 6

46.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ita, ĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaneyi Ngai Mwene Vinya W'onthẽ mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَلَا تَوَلَّوْا
اللَّهُ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٢﴾

47.Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na mũikakaanĩe mũndũ na ũla Ongĩ, mũikese kũleela na vinya wenyu ũithela kuma kwenyu. Na Omĩĩsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omĩĩsyia.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَعَفَلُوا بَلْ رِجْكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٧﴾

48.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala mookie kuma mĩsyĩ kwoo kũkathĩla meko moo na kwĩyonany'a kwa andũ, namo masiĩlaa andũ maikamĩvikĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkaa maũndũ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاسِبٌ ﴿٥٨﴾

49.Na yĩla Satani wamatw'ĩkĩthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katĩ wa andũ ũkamũsinda inyw'ĩ ona ũmwe mũthenya ũũ, na Nyie nĩ mũsũvĩ wenyu.' Indĩ yĩla nguthu iĩl sya ita syoonanie ĩmwe na ĩla ĩngĩ, we nĩwasyokie ĩtina na itiinyo syake na asya, Vate nzika, nyie ndi ũndũ ndonya kũmwĩka inyw'ĩ; vate nzika, Nyie nĩngwona kĩla inyw'ĩ mũtakyene. Vate nzika, Nyie nĩngũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَلَا ذَنْبَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَيْنِ لَكَّسَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَزَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٩﴾

LUKU 7

50.Yĩla angangani na asu ala mena ũwau nthĩnĩ wa ngoo syoo maisye, 'Ndĩni yoo nĩmakengete andũ aa.' Na ũla ona wĩva wĩaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

51.Na takethwa nũtonya kwĩsa kwona, yĩla alaĩka mekwosa mathayũ ma asu ala

وَلَا تَرَى إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٦١﴾

matetĩkĩlaa, maimakũna mothyũ moo na
mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'ĩ
Osĩllo wa kũvĩvw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko
menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi
Make ona vanini.'

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma
Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo
nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamasĩlle nũndũ wa naĩ
syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa
kũsilĩla.

كَذٰبٍ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَاٰیٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِۙ

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakaalyũla Inee yĩla We
ũmanengete andũ ateo mo maalyũle
mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مَغْفِرًا لِّعَمٰلِ اٰصْحٰآءِ قَوْمٍ
حَتّٰی يُعَذِّبُوْا مَا يٰۤاَنفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌۙ

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma
Valao na ala maĩ mbee woo; mo
nĩmaileile Syama sya Mwĩalĩ woo, kwa
ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa
naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ
eki-ma-naĩ.

كَذٰبٍ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَاٰیٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنَا اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَۙ

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno
vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene
Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa
mũvea. Kwa ũu mo maiketĩkĩla.

اِنَّ سَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَۙ

57.Asu ala we weekTie ūtianŋo namo; Indī nīmanangaa ūtianŋo kīla ūvinda, namo maimūkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٧

58.Kwa ūu, mwamakwata kaūnī, Indī kwa kūmasembethya, mekŋei wia ala me ūtina woo, nīkana mo matonye kūtaŋka.

فَأَمَّا تَثَقَّفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدْنَاهُمْ مَنْ خَلَقْنَاهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٥٨

59.Na ethwa we nūūkīa ūseleke wa andū, mekīsyē ūtianŋo woo ūtina kwa ūlūngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيفَتَهُ فَأَيَّدَ إِلَهُهُمْ عَلَى
كُلِّ سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُبَيِّتُ الْمُنَافِقِينَ ٥٩

LUKU 8

60.Na ala matetīkīlaa maikasūanŋe kana nīmatūvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kūkaananīsyā kīlelelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٦٠

61.Na meyūmbanīsyēi mo ūndū mūtonya kwa kaū na mbalasi syovetwe mūvakanī, vala mūtonya kūteelemya mūmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mūmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mūtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mūkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mūkaīvwa kyusūŋte na inyw'ī mūikavīŋw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تَظْلُمُونَ ٦١

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mūuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأِنْ جَحَرُوا لِلْسَّلَامِ فَأَجْزِ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٢

63.Na ethwa mo mena kīlelelo kya kūūkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanŋe kwoondū waku we. We

وَأَنْ يُرِيدَ أَنْ يَجِدَ عُوْكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي آيَدَكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْمُؤْمِنِينَ ٦٣

nĩ We ūla ūkūnengete we vinya na
Otethyo Wake vamwe na etĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩite wendo katĩ wa ngoo
syoo. Na ona takethwa we waumisiye
syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa
watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo
syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩkĩite wendo katĩ woo. Vate nzika
We E-vinya, Mũĩ.

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩwĩanĩe kwoondũ waku we na
asu ala makũatĩĩaas we katĩ wa etĩkĩli.

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etĩkĩli kũkita.
Ethwa katĩ wenyu ve mĩlango ĩĩ ala
meyũmĩĩsye, mo makamasinda maana
elĩ; na ethwa ve ĩana menyũ,
makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala
matetĩkĩĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ
matamanyaa.

67. Ivinda yĩĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũvũthĩtye mũio wenyũ, nũndũ
We nĩwĩĩĩ kana ve wonzu nthĩĩĩ wenyũ.
Kwa ūu ethwa ve ĩana menyũ ala
meyũmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na
ethwa ve ngili ĩmwe menyũ, mo
makamasinda ngili ĩĩĩ kwa mwĩlao wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu
ala momĩĩfasya.

68. Kũimwĩĩĩte Mwathani kwĩthwa na
ngombo o kũvika we mwene alike kũũĩ
nthĩĩĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ
sya nthĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthē endaa ĩtu kwoondũ wenyũ. Na

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ خِزِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝

إِنَّا خَفَفْنَا اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَ يَدَيْهِ فِي
الْأَرْضِ تَرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُبْدِ الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya,
Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
watongoetye mbee, vate nzika thĩna
mūnene wĩthwa wamūkwa tie inyw'ĩ
ũndũ ūkwatene na kĩla inyw'ĩ mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيمَا آخَذْتُمْ
عَدَابَ عَظِيمٍ ٥٩

70. Kwa ūu, yai kĩla mūtavĩte kaũnĩ ta
kĩtkĩllye na kĩseo, na mūkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mūekanĩ
Mūno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ٦٠

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syĩ
mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūseo ona wĩwa wĩ
nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamūnenge
inyw'ĩ syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe
kuma kwenyu, na akamūkeka inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mūekanĩ
Mūno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ قُلْ لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى
إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا آخَذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٦١

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya
kūūsuka we, mo nĩmaminĩte kūmūsuka
Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa
ūu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate
ūtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمَكَانَ مِنْهُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٢

73. Vate nzika, asu ala meetĩkĩlĩte na
makatia mĩsyĩ yoo na mokiĩte na ūthw'ii
woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo-----
mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa
asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiĩĩte na makalea kuma mĩsyĩ kwoo,
we ndwĩna ūtonyi Ƨŧŧŧ wa ūsũvĩ woo
ona vanini o kũvika maume mĩsyĩ kwoo.
Indĩ ethwa mo mekwĩtya ūtethyo Ƨŧŧŧ wa
ndĩni, Indĩ nĩ Ƨŧŧŧ waku kũmatethya, ateo
katĩ wenyu na andũ ala mwĩna
mwĩw'anò namo inyw'ĩ-ene ve
ngwatanĩo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwona ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ خِ
يَهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَشْرَكُوا فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥٧

74.Na asu ala metetĩkĩlaa---mo nĩ
anyanya ma mũndũ na ūla ūngĩ. Ethwa
inyw'ĩ mũikwĩka ūndũ mwĩtyaĩwe,
kũkeethwa kĩmena Ƨŧŧŧ wa nthĩ na
kĩthokoo kĩnene.

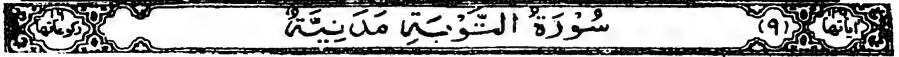
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ إِلَّا تَفْعَلُوا
لَنْ يَنْصُرَهُ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ٥٨

75.Na asu ala metfkiĩĩte na matiie mĩsyĩ
yoo na mokitĩte kwoondũ wa nzĩa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo--
ow'o'aa nĩ etĩkĩli ma w'o. Mo
makeethwa na ūkeo na kyaũya kya
ndaĩa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أُولُوا نَصْرًا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٥٩

76.Na asu ala metfkiĩĩte kuma Ƨvinda yu
na matiie mĩsyĩ yoo na mokitĩte
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe vamwe nenyu----aa nĩ amwe
menyu; na Ƨŧŧŧ wa ndũũ sya mũkautĩ,
mo me vakuvĩ mũno mũndũ na ūla ūngĩ
nthĩnĩ wa Ƨvuku ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe
nesa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٦٠

AL - TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1.Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na mwĩw'ano w'onthe na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ①

2.Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasonokya alei.

فَيُنْذِرُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُجْزِي الْكَافِرِينَ ②

3.Na kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũtaanĩsye na athaithi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na matavye asu ala matetĩkĩlaa ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4.Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kafi wa athaithi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo ũla inyw'ĩ mwĩkĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alũngalu.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوا شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدِّ يَدِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5.Na yġla myei ġla ġtheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mġvw'anano ovala mwamethġġla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyŋlŋlŋkei, na moveesyei mo kġla vandŋ ve wġvitho. Ĥndġ ethwa nġmeelila na kŋlŋmya Mboya na kŋġva Saka, Ĥndġ ekanai na nzġa yoo yġ nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŋŋekanġi Mŋno Vyŋ, Usŋŋtwe nġ tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشَّرِيكَينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُذُوعَهُمْ وَأَصْرُهُمْ وَأَقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلَاؤُهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

6.Na ethwa ŋmwe wa athaithi ma mġvw'anano nġwakwġtya we ŋsŋvġo, mŋnenge ŋsŋvġo nġkana atonye kwġw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ĥndġ ŋimŋtwaa vandŋ vake va mŋuo. Kġtumi nŋndŋ mo nġ andŋ matena ŋmanyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشَّرِيكَينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجْرُكَ يُخَالِفُ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ أَلْبَعَهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ إِنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ٦

LUKU 2

7.Vatonyeka ata kwġthwa mwġw'ano wa athaithi ma mġvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwawake, ateo asu ala inyw'ġ mweekġie wġw'ano namo nthġnġ wa Mŋsikiti Mŋtheu? Kwa ŋu, ŋndŋ mo mekŋendee kwġthwa me ma w'o kwenyu, ġthġwai mwġ ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alŋngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشَّرِيكَينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَهُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ٧

8.Kŋtonyeka ata ethwa yġla mo mamŋsinda inyw'ġ, maisŋanġaa ndŋŋ sya mŋkautġ ona yġva kana mwġw'ano ġŋlŋ wenyu? Mo nġmatonya kŋmwendeesya inyw'ġ na makanyw'a moo, oyġla ngoo syoo niŋlea, na aingġ mŋno moo nġ mbaa-matŋ.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُمْ فَاسِقُونَ ٨

9. Mo makūanasya Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzīanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِسْتَرَوْا بِاَيِّتِ اللّٰهِ نَسًا قَلِيْلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيْلِهِ
اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ①

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufi kana ūtiano kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīāa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْقُبُوْنَ فِيْ مُؤْمِنٍ اِلَّا وَلاَ ذِمَّةً وَّاولِيْكَ هُمُ
الْمُعْتَدُوْنَ ②

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, mo indī nī aneethe menyu katī wa mūkīkīto. Na lthyī nīūtavanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَاَنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَآتَوْا الزَّكٰوةَ وَآخٰوْا
فِي الدِّيْنِ وَنَفَضِلْ الْاَيِّتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ ③

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ītina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyu, makūnei indī atongoi āa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndāfa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَإِنْ تَكُنُوْا اِيْمَانُهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوْا
فِيْ دِيْنِهِمْ فَقَاتِلُوْا اِنَّهُمْ اَلْفَسٰوْا اِيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ④

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlīya mong'endu kwenyu? Inyw'ī komūūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwaīlīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīlī!.

اَلَا تُقَاتِلُوْنَ قَوْمًا تَكُنُوْا اِيْمَانُهُمْ وَهَمُّوْا بِاِخْرَاجِ
الرَّسُوْلِ وَهُمْ بَدَعُوْكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ اَخْشَوْهُمْ فَاَلَلَهُ
اَحَى اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ⑤

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīlīla kwīsīla mokonī menyu, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlīyo ūlū woo, na kūkiakisya īlīko sya andū ala metfkīlīa;

قَاتِلُوْهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيْكُمْ وَيُخْزِيْهُمْ دِيْنَهُمْ
عَلَيْهِمْ وَيَسْفِصُوْا صُدُوْرَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِيْنَ ⑥

15.Na nĩkana We atonye kũveta ũthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭf.

وَيَذِھِبْ غَیْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰی مَنْ یَّشَآءُ
وَاللّٰهُ عَلِیْمٌ حَكِیْمٌ ۝۱۵

16.Inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mũkatiwa mwĩ inyw'oka, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'on the ũtanamba kũmanya ala mokitaa *kwa nzĩa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ũmwe* kwĩthwa mũnyanya wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa mũno ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَنْ یَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِیْنَ یُھْدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ یُخِذْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
عَلٰی لَا الْمُؤْمِنِیْنَ وَلَیْجَآءُ اللّٰهُ بِخَبْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۱۶

LUKU 3

17.Ti ũlũlũ wa athaithi ma mĩvw'anano kwĩka ũlũngalu kwa ieleelo ila Mĩsikiti yakĩwe kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmĩkalya yĩ mĩseo kwĩfanana nondũ kwalle oyĩla mo nĩ ngũsĩ sya ũlei woo ene. Mo nĩmo ala mawĩa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĩnĩ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَکَآءِ أَنْ یَعْبُرُوا بِمِجْدِ اللّٰهِ شَھِیْدِیْنَ
عَلٰی أَنْفُسِهِمْ بِالْکُفْرِ أُولَئِکَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَ
فِی النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ۝۱۷

18.Nĩw'o, we eweka nĩwe wafĩwe nĩ kũmĩsũvĩa Mĩsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, na ũsyafĩsyaa Mboya, na ũĩvaa Saka, na ũtamũkĩlaa ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu, aa nĩmo melekele mũno kwĩthwa. matalĩka katĩ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا یَعْبُرُ مَنِجِدَ اللّٰهِ مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ یَحْشَ إِلَّا اللّٰهُ فَعَسَ
أُولَئِکَ أَنْ یُکُونُوا مِنَ الْمُتَّقِیْنَ ۝۱۸

19.Inyw'ĩ mwĩtw'ĩkĩthya kũmanenge kyaũnyw'a mahaji na kũseũvyaa Mũsikiti Mũtheu ũndũ ũmwe na mawĩa make ũla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِبَادَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَجُھَدَ فِی سَبِيلِ

Umwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ūkitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ ūmwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa* kuma *mĩsyĩĩyoo* kwoondũ wa Ngai na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَإِلَى سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. Mwĩlaĩ woo amanengae mo ūvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ
فِيهَا لَعِينٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyũ na anaa-nyinyia menyũ ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũĩkĩllo. Na ūla ona wĩwa ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyũ, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ
أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّمْ
مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyũ, na syana syenyũ, na anaa-ĩthe menyũ, na iveti syenyũ, na ndũũ sya mũkauĩ syenyũ, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyũ ūla mũũkĩla ndũkaũngame, na nyũmba syenyũ ĩla mwendete mũno, nĩsyoo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ
كِسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, īndī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
بِآيَةٍ مِنَ اللَّهِ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٨﴾

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla īndī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na īndī nīmwaalyūkile mūsyokete ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَجَبْتَكُم مَّا كُنْتُمْ فِيهَا تَسْتَشِيرُونَ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
صَافَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
مُدْبِرِينَ ﴿٥٩﴾

26.Na īndī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūu ūlū wa Mūtūmwa Wake na ūlū wa etīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwītkīla. Na yīl nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekela ūla w'onthe We wendaa ena ūu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūitwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦١﴾

28.Inyw'ī ala mwītkīla! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīla ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūl.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشَّارِكُونَ بِجَسَدٍ لَا يَقْرُبُوا
السَّجْدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٢﴾

29. Ukitali na ala katī wa Andū ma Ivuku ala matamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana Mūthenya wa Mūminūkīlyo, kana makwata maŪndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake mavatanīte, kana kūatīla ndīni ūla ya w'o, okūvika mo mafve koti na moko *moo ene menyivīlye* na kwonany'a wīw'i woo.

LUKU 5

30. Na Ayuti maasya, 'Esala nī Mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Aklisto maasya, 'Masia nī mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ii nī ndeto sya makanyw'a moo. Mo meyīlekanasya na ūneeni wa asu ala maleile kwītkīla mbee wqo. Kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīthwe ūlū woo! Mo maalyūlangawa ata!

31. Mo mamosete asomi moo na alei moo kwīthwa efai moo vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na *ota ūu now'o mamwosete Masia*, mwana wa Malia, īndī mo mayaaūlwa ūu ateo kūmūthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai ateo We. We nī Mūtheu Mūno ūlū wa kīla mo mamwīlananasya We nakyo!

32. Mo mendaa kūvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthe na makanyw'a moo; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaketīkīlyo kīndū ateo We akeanīsyā kyeni Kyake, ona kau alei nīmatonya kūlea kūkyenda.

33. We nī We Ula wamūtūmie Mūtūmwa Wake ena ūtongoi na ndīni ya w'o, nīkana We atonye kūmīsīndīthya ūlū wa kīla ndīni *īngī*, ona ethwa avoyi ma mīvw'anano nīmatonya kūmīmena.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ عَتَّ يَعْتَدُوا الْحِجْرَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ ضَعُفُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزِّيْزُنَا اللَّهُ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْتُمُوهُ اللَّهُ أَلَىٰ يَوْمِكُمْ ﴿٥﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمُ رُهْبَانًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥﴾

34. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Vate nzika, aingĩ ma athembi na elei nĩmaĩsaa ūthw'ii wa andũ na nzĩa sya ūvũngũ na kũmaalyũla andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na asu ala mombanasya na kũvitha thaavu na vetha na mailea kũsyumya kwa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē-----matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo,

35. Mũthenya ūla kũkatw'Tkĩthw'a kũvyũ nthĩnĩ wa mwaki wa Ngiena, na mothyũ moo na mbau syoo na mĩlongo yoo Tkavĩv'w'a vo na kũkatavanw'a kwoo; aa nĩmo inyw'I mweeyĩie inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kĩla inyw'I mwaiiaa.

36. Kũtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē kwĩthĩtwe kwĩ myei Tkũmi na ĩĩ kwĩanana na mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē kuma mũthenya ūla We woombie matu na nthĩ. Katĩ wa ĩno, ĩna nĩ mĩtheu. ĩno nĩyo ndĩni ĩla yĩkalaa. Kwa ūu, mũikevĩtĩsyē nthĩnĩ wayo. Na ūkitai na athaithi ma mĩv'w'anano onthe tondũ mo meũmũkita me on the vamwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na ala alũngalu.

37. Vate nzika, kũtĩsya kwa Mwei Mũtheu nĩ wongeleku wa ūlei. Ala matetĩkĩlaa nĩmathyoekaw'a naw'o, mawĩtkĩlasya mwaka ūmwe na kũvatana mwaka ūngĩ, nĩkana mo matonye kwĩw'ana na ūtalo wa myei ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmĩtw'Tkĩthĩtwe mĩtheu, na nĩkana mo matonye kwĩtkĩllya syĩndũ ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūvatanĩte.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لِيَكُونُوا أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ كُفَىٰ يَافِئَاتِهِمْ
وَاجْنُودُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْسِكُمْ
فَقُودُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ
اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِ أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْبَشْرِيْنَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٦﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُجَلِّونَهُ عَمًا وَيَحَرِّمُونَهُ عَمًا لِّيَبْطِغُوا عِدَّةً مَا
حَرَّمَ اللَّهُ فَيَجْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زُبُرًا لَهُمْ سُوْرَةُ
يَعْنِي أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِيْنَ ﴿٥٧﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'ŭkĩthĩtw'e kwoneka wĩ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩna kyaũ inyw'ĩ yĩla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩthikaa mŭkakumanĩa na nthĩ? Inyw'ĩ mŭkeanĩwa nĩ thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa thayũ wa Itunĩ? Motandĩthyo ma thayũ ũũ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunĩ.

39. Ethwa inyw'ĩ mŭiũthi kũkita, We akamũsilĩla na ũsilĩlo wĩ woo, na akanyuva andũ angĩ vandũ venyu eka inyw'ĩ, na inyw'ĩ mŭikamwĩka naĩ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi mwĩanũ ĩũlũ wa syĩndũ syonthe.

40. Ethwa inyw'ĩ mŭiũmũtetheesya we, ĩndĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũtetheesye we ona yĩla alei mamũlũngilye we yĩla waĩ ũmwe wa ala elĩ yĩla maĩ ngunganĩ, yĩla we wamũtavisye mũnyanyae, Ndũkew'e kyeve, nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitũ. 'Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatheesye mũuo Wake ĩũlũ wake, na nĩwamwĩkie we vinya na nguthu sya ita ila mũtaasyona, na nĩwamĩsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwĩtĩkĩla, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ĩla nĩyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتَلُونَ إِلَى الْأَرْضِ أَنْزَلْتُمُ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوْهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ avũthũ kana mwĩ aito, na ūkitai na syĩndũ syenyũ na mathayũ menyu kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Uu nĩw'o ūseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

42. Takethwa waĩ ūtandĩthyo wa mĩtũkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makũatĩĩe we, ĩndĩ kyalo kyu kyũmũ kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthē *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ tũtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendaniŷe nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayũ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السَّيَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthē navetange? tei. Wametĩkĩlĩlye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa ūtambĩte kũmamanya ala maneenie w'o na ūkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعِنَا لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٢﴾

44. Asu ala metĩkĩlĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũthenya wa mũminũkĩlĩyo maikakwĩtya we ūthei wa *kũekewa* maikokite na ūthw'ii woo na mathayũ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ nesa ala alũngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٣﴾

45. No asu tũ ala matamwĩtĩkĩlĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũthenya wa Mũminũkĩlĩyo na ala ngoo syoo syusũtwe nĩ nzika makakwĩtya ūthei wa kũlea kũkita, namo nĩmeũseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَزْوَاجًا قُلْ لَهُمْ قُلُوبُهُمْ فِي رِيحٍ مُّزْمَزَةٍ يَذُرُّونَ ﴿١٤﴾

46. Na takethwa mo mañ na kŕeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũmbanĩtye kwoondũ wakw'o; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nĩwamasiĩle, na nĩkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقُعُودِينَ ﴿٤٦﴾

47. Takethwa mo nĩmaendanĩtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwĩw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukĩsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَوْلَا أَوَّعُوا عَلَيْكُمْ سَيْغَاتُكَ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Mo nĩmamanthie kũete kĩthokoo ona mbee wa ũu, namo nĩmaseũvisye nzaama ũũũ waku we kũvika yĩla w'o wookie/na kŕeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتَدَأُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَالُوا إِنَّكَ الْأَمُورُ خَفَىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٤٨﴾

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbũĩkĩlyei nyie nĩiweñina na mũikambĩkĩle nthĩnĩ wa itatwa.' Vate nzika, mo nĩmavalũkĩte itatwanĩ. Na vate nzika, Iia-ya-mwaki yĩkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنِي لِي وَلَا تَقْبِضِي عَلَيَّ الْفِتْنَةُ سَقَطُوا وَإِنْ جَهَنَّمُ لَحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ethwa ũseo nĩwaũvalũkĩla we, nũmekĩlaa mo kyeva, Indĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithiyĩ nĩtweesũvĩĩte vau mbeenĩ.' Namu masyokaa itina matanĩte.

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فُسْوِمُهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخْلَلْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُرِجُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asya, 'Vai kĩndũ kĩkatũvalũkĩla ithiyĩ, ateo kĩla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

W'onthe ūtūw'ŵe ithyĩ. We nĩ Mūsūvĩ waitū.Na ūndĩ etĩkĩli maŵwe nĩ kwia wĩkwatyoo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'ŵi mūtwteteelye ithyĩ kĩndū ateo kĩmwe nthĩnĩ wa syĩndū ila nzeo; oyĩla kwa ngalĩ yenyu, ithyĩ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amūetee ūsilĩlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwĩsĩla mokonĩ maitū. Eteelai ūndĩ, ithyĩ naitū ota ūu notwetele twĩ vamwe nenyu.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِنَا إِلَّا إِيَّاهُ الْحُسَيْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَبُوا إِيَّاكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kōlea kwenda, iiketĩkĩlwa kuma kwenyu. Inyw'ŵi mwĩ andū mbaa-matū mūno.

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَاسِقُونَ أَوْ كَرِهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54.Na vai kĩndū kĩmavatiĩte mo kwĩtĩkĩlĩlwa mĩvothi yoo ateo mo nĩmamūleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Na mayūkaa Mboyanĩ ateo kwa ūtulu na mayumasya mĩvothi ateo maumasya mate kwenda.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeelaa kūmasilĩla mo nasyo nthĩnĩ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanĩsyee namo me alei.

فَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

56.Namo nĩmevĩtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nĩ menyū, oyĩla mo ti menyū, ūndĩ mo nĩ andū me w'ia.

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ وَمَا هُمْ بِمُتَّقِينَ
لَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

57.Takethwa mo nĩmoonie vandū wa kwĩvitha, kana ngunga, ona kana ūima ya kūlika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mĩtūkĩ ūtasiŵka.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Na katī wamo ve asu ala monaa we wīna İvityo İolİ wa nthembo. Ethwa mo nīmanengwe İmwe, nīmeanfawa; İndī malea kŭnengwe İmwe, sisyai! mō ti eanfe.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَنْخَبِطُونَ ﴿٥٨﴾

59. Takethwa mo nīmeanfawe nī kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtwānfe ithyī -----na Mŭtŭmwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake İolİ waitŭ; na Mŭtŭmwa Wake ota ūu; ithyī nītwelkelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' ūu wāhīwa wāī ūseo kwoo.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ﴿٥٩﴾ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 8

60. Nthembo nī kwoondŭ wa ngya tŭ na ala mena vata, na ala maandīkīwe kŭthŭkŭmanaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nī syakwīw'anīthw'a, na kwa kwinenge ngoombo ūthasyo, na kwa ala mena thiī, na kwoondŭ wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa mŭendi-wa-kyalo----- mwīao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mŭī.

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْبُسْكِينِ وَالْمَسْكِينِ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرِينِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Na katī woo ve asu ala mamŭthatsya Mŭtŭmwa na kwasya, 'We nīwāhukīsyaa onthe.' Asya, 'Kwāhukīsyaa kwake kwa onthe nī kŭseo kwenyu; we nŭmwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭmetīkīlaa Aīkīī, na nī tei kwa asu ala menyu metīkīlaa. Na ala mamŭthatsya Mŭtŭmwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنَىٰ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osiflo mwai.

62. Mo mevŋtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu nŋkana mamwendeesye inyw'i; Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake nŋmo maŋŋtwe nŋ kwendeew'a mŋno nŋwe na Ngai, ethwa mo nŋ etŋkŋli.

يَقُولُونَ يَا لِلّٰهِ لَكُمْ لِرَبِّكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَحَقُّ
۞ اَنْ يُرْضَوْهُ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ۝

63. Mo nomaamanya kana ŋla ona wŋva ŋmŋkaananŋasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake, ve Mwaki wa Ngiena kwoondŋ wake, vala we ŋkekala? Usu nŋ ŋnyamao mŋnene.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنْهٗ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَرَسُولُهُ فَاِنْ
لَّهٗ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيْهَا ذٰلِكَ الْغُرَى الْعَظِيْمُ ۝

64. Angangani nŋmakŋaa Kŋlungu kŋikese kŋvuanw'a ŋŋŋ woo, kŋimamanyŋthya mo maŋndŋ ala me nthŋnŋ wa ngoo syoo. Asya, 'Vŋai ngŋŋ inyw'i! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akakŋete kyeninŋ kŋla inyw'i mŋkŋaa.'

يَحْذَرُ الْمُنٰفِقُوْنَ اَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِئُوْا ۚ اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ
مَا تَحَدَّرُوْنَ ۝

65. Na we ŋkamakŋlya mo, kwa ŋla w'o vyŋ mo masya, 'Ithyŋ nŋtwathaŋkaa tŋ na kŋvŋa ngŋŋ.' Asya 'Nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake na Syama Syake ala inyw'i mwavŋlaa ngŋŋ?

وَلَيَنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا نَحْزَنُ وَكُلْعَبُ
قُلْ اِيَّا اللّٰهَ وَاَيْنِيْهِ وَرَسُولُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُوْنَ ۝

66. 'Mŋikaete wŋkwatyo. Inyw'i vate nzika nŋmwaleile kwŋŋŋŋla ŋtina wa kwŋŋŋŋla kwenyu. Ethwa Ithyŋ nŋtŋmŋlekea nguthu ŋmwe kuma katŋ wenyu, Ithyŋ tŋkamŋŋŋŋla ŋla nguthu ŋngŋ, nŋndŋ mo methŋtwe me avŋtany'a.'

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ اَنْ تَخْفَ عَنْ
حُجَّةِ طَاغُوْتٍ مِنْكُمْ تُعَذِّبُ طَاغُوْتُهُمْ كَانُوا مُجْرِمِيْنَ ۝

LUKU 9

67. Angangani aŋme na aka, onthe nŋmakwatanŋe mŋndŋ na ŋla ŋngŋ. Mo

۝ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالنَّفٰثَتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْتِيْنَ
بِالْمُنْكَرِ وَيَهْتَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُوْنَ اَيْدِيَهُمْ

meylaaa kwikwe ūthūku na kūvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamūleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nūmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matū.

68.Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aūme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthīnī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifllo wīkalaa,

69.Otondū ala maī mbee wenyu inyw'i. Mo maī na vinya mūnene nthīnī wa ūtonyi mbee wenyu na ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīe ūthw'ii woo kwa īvinda īkuvī, kwa ūu, nīmūtanīe kīanda kyenyu tondū ala maī mbee wenyu matanīe kīanda kyoo. Na inyw'i nīmwalikile ngewanī nthūku tondū mo malikile ngewanī nthūku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na ūuno īūīū wa nthī īno na ītūnī. Namo nomo mena wasyo.

70.Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—Andū-ma-Noa na Aati, na Athamūti, na Andū-ma-Avalamu, na Atūi-ma-Mitiani na mīsyī īla yaanangiwe? Atūmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, Indī nīmo mee vītsye mo ene.

71.Na etīkīli aūme na aka, nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kūvatana ūthūku na

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ النُّفُوسَ لَفِي شِقَاقٍ ٥٦

وَعَدَ اللَّهُ النُّفُوسَ وَالنَّفَقَاتِ وَالْكَافِرَاتِ لَأَذِمَّ لَكُمْ خُلْدِيْنَ فِيْهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنُهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ٥٧

كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآلُ الْأَوَّلِ وَالْأَوَّلِ أَفْأَسْتَعُوْا بِخُلُقِهِمْ فَأَسْتَمْتَحْتُمْ بِخُلُقِهِمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخُلُقِهِمْ وَخُضُّهُمْ كَالَّذِيْ خَاصُّوا أَوْلِيَّكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ٥٨

أَلَمْ يَأْنِيْهِمْ نَبَأُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُوْدُ وَقَوْمُ إِبْرٰهِيْمَ وَأَحْبَبَ مَدِيْنَ وَالْمُؤْتَفِكِ أَتَتَّهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوا لِيُظِلُّهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٥٩

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَّاءُ بَعْضٍ

kölūmya Mboya na kōlva Saka na kōmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamew'la tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mūl.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte etīkīli aūme na aka, Mīŭnda ūla ūvīŭlīla tūlūsī uungu wayo, vala nthīnī wayo mo makekalaa, na kūndū kwa motūo ma ūtanu nthīnī wa Mīŭnda ya Tene-W'onthe. Na ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'o ūla mūnene vyū wa syonthe. Usu nī ūkīlyo mūnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na ūthwa wī mwai kwoo. Utūo woo nī Ngienanī, na nī vandū vathūku.

74. Mo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ūndū, ūndī mo matūmfie kīthyomo kya kūmana, na malea kwīŭŭkīla ūtina wa kūkumbatīlyā Isilamu. Namo nīmasūanīe mūno tūlū wa maūndū ala *mesie* kūlea kūmakwata. Namo nīmaeie kīmena tū nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake nīwamathūŭtye mo kuma mumonī Wake. Kwa ūu, ethwa mō nīmekwīlila, kūkeethwa kwī kūseo kwoo; ūndī mo maalyūka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla na ūsīlīlo wī woo tūlū wa nthī ūno na Itunī, namo maikethwa na mūnyanya kana mūtetheesya tūlū wa nthī.

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ④

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي
جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصِيرِ ⑥

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا
نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعْلَمِ اللَّهُ
عَدَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ دِينٍ وَلَا نَصِيرٍ ⑦

75. Na katĩ woo ve ala meekĩie ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'ontho, *makyasya*, 'Ethwa We akatũenge ithyĩ katĩ wa mumo Wake, vate nzika vyũ, ithyĩ tũkaumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

76. Indĩ yĩla We wamanengie katĩ wa mumo Wake, mo nĩmeethĩwe na ngoa naw'o na maalyũka masyoka ĩtina mena ūlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝

77. Kwa ūu, We nĩwamatuvie mo wangangani *ūla ūkekala* ngoonĩ syoo kũvika mũthenya ūla mo makakomana Nake We, nũndũ mo nĩmaanangie ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, na nũndũ mo nĩmakenganie.

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمْ اَخْلَفُوْا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَنَسٰوْا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝

78. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syoo oũndũ ūmwe na mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũmanyi-Ula-Mũseo Vyũ wa syĩndũ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ۝

79. Asu ala mamanthaa ĩvĩtyo kwa etĩkĩli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kĩndũ kya kumya ateo *mokwati ma wĩla* woo mũmũ. Indĩ asu nĩmamavũfaa ngũĩ mo. Ngai Mwene Vinya W'ontho akamaĩva ngũĩ *ĩsu* yoo, na ve ūsiĩflo wĩw'ĩthasya woo kwoondũ woo.

الَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

80. We ĩtya ūekeo kwoondũ woo, kana ūlee kũmetĩsya ūekeo; ona ūkameĩsya ūekeo kũndũ mĩlongo mũonza, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakamaekea mo ona vanini. Kĩtumi nũndũ nĩmamũleile Ngai Mwene Vinya

اَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

W'onthe na Mütümwa Wake, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andũ mbaa-matũ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kũtiwa ĩtina nĩ
matanie nũndũ wa kũtiwa ĩtina kwoo,
ĩtina wa kũleana na Mütümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile
kũkita na ũthw'ii woo na mathayũ moo
kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Namu maisye, 'Mũikathi naku
kwĩ ũvyũvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna
ũvyũvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo
nĩmaĩ matonya kũmanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kũtheke vanini na kũĩa
mũno ta ĩtuvi ya maũndũ ala mo
meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaũtũnga we nguthunĩ yoo, namo
maikwĩtya ũthei mathi makokite, ĩndĩ
asya, 'Inyw'ĩ mũikathi nakwa ona
vanini, ona mũikamũkita mũmaitha mwĩ
vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie
kwĩkala mũsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ũu,
ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa
ĩtina.'

84.Ndũkamũvoyee ũmwe woo yĩla
wakw'a ona vanini ona kana kũũngama
ũtee wa mbũa yake kũvoya; nũndũ mo
nĩmaleile kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na
makw'ie me mbaa-matũ.wa nthĩ ĩno na
kana mathayũ moo matonye kũtaanĩsya
na mo me alei.

فَرِحَ الْخَلْفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُجَهْمُ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوا
لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاعْقِدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَاتُوا
هُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٤﴾

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasilŭla tŭ nasyo tŭlŭ wa nthi ūno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّا نَرِيكَ
اللَّهُ أَن تَعْلَمَ بِهِمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūkitai *nzŭtanŭ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna ngwatanŭo na Mŭtŭmwā Wake,' asu ala mena syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ūthei we makyasya, 'Tŭeke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ*.'

وَأَنزَلْنَا سُورَةَ أَنِ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ
رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيَّةِ ﴿٨٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzilŭle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmwā na asu ala metŭkŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ* wa *nzŭta* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makaŭla.

لَكِنِ الرُّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'onthé nUseŭvitye Mfunda Ila Ivtĩlāa tũlũsĩ uungu wayo kwoondũ woo; nthĩnĩ wayo nĩvo mo makekalaa. Usu nĩ ūtanu mũnene.

اَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَذَبَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يُخْلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

LUKU 12

90. Na asu ala maseŭvasya syĩkwatyo kuma katĩ wa Aalavu ma weũnĩ, nĩmookie nĩkana manengwe Ūthei Ūsu. Na asu ala maneenie ūvũngũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mũtũmwa Wake mekalile mũsyĩ. Usiĩflo mwai ūkamavalũkĩla asu ala amwe moo matetĩkĩlāa.

وَجَاءَ الْمُعَذَّبُونَ مِنَ الْأَغْرَابِ يُلَاقُونَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vai Ivtĩyo Iũlũ wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kĩndũ kya kumya, ethwa mo nĩ aĩkĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé na Mũtũmwa Wake. Vai nzĩla ya kũmatũla mũtĩ asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَحَلُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ona Iũlũ wa asu ala mookie kwaku nĩkana ūmalĩsyé Iũlũ wa nyamũ, we waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya kũmũlĩsyé inyw'ĩ; namo masyoka metho moo metĩkĩte methoi nĩ kyeve kya kwaĩwa nĩ kĩndũ kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Nzĩla ya kũmatũla mũtĩ no kwa asu tũ ala meũkwĩtya we Ūthei, me athw'ii Mo nĩmeanĩawa nĩ kwĩthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩwĩkĩtē ūsiĩflo Iũlũ wa ngoo syoo nĩkana maikamanye.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَنتَازُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

94. Mo makamūnenge inyw'I sylkwatyo mwasyoka vala maŋ. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyI tūimwītkīla inyw'I. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtūmanyīthītye ithyI ū-w'o ūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaŋsya mwīkalo wenyu na Mūtūmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'I mūkatūngwa ītina Kwake, Ula wīsl maūndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'I maūndū onthe ala inyw'I mweekaa.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْنَا إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنَا نُوْمِنُ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهَ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنْجِزُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī-----nī ītuvi yalle nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

سَيَجْلِقُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتَرْضَوْنَهُمْ عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا فِيهِمْ مِنْ خَيْرٍ بَلْ أَكَاوَا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يَجْلِقُونَ لَكُمْ لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

97. Aalavu ma weūnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmanyā mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, MŪl.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weūnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī īvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga īmūkwaite inyw'I. Ekai ūthūku ūmakwaite nemo vandū venyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرْسِلُ فِيهِمْ الدَّائِرَةَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْرِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99.Na katĩ wa Aalavu ma weŋnĩ ve ala
mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo
na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya
kũmathengeesya vala ve Ngai na
kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ,
vate nzika, kwoo nĩ nzĩa ya kũthengeea
vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ
Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَهَا قُرْبَةً لَهُمْ سَبَدٌ خَلَهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

LUKU 13

100.Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli
ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na
asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na
mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo
nĩmendeew'e nĩ We nesa na We
nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Iĩvĩtĩlaa mbũsĩ
uungu wayo kwoondũ woo. Mo
makekalaa vo tene na tene. Usu nĩw'o
ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

101.Na katĩ wa Alaavu ma weŋnĩ
kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ
angangani; na amwe ma andũ ma
Madina ota ūu. Mo maendee nthĩnĩ wa
wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ
nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩlĩla mo keli;
na Indĩ makanengeleanĩlw'e ūsilĩlo
mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ؕ وَمِن
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَخَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِم مَّرَاتٍ ؕ ثُمَّ يَرْدُّونَ إِلَى
عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

* Kuma Makka

*Medina.

102. Na ve *angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanilye wĩla mũseo na ũngĩ *ũla waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'ontho akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَأَخْرَجُوا مِنْ دُونِهِمْ طَائِفَةً أُخْرَىٰ قَدْ أَفْلَحَ يَوْمَئِذٍ الَّذِينَ اتَّقَوْا اللَّهَ حَقَّ اتَّقَاةِهِمْ لَا يَلْمِزُ أَحَدٌ مِّنْهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

103. Osa nthembo kuma ūthw'iin' woo, nīkana ūtonye kūmathesya na kūmathambya nayo. Na voya kwoondū woo; ow'o, mboya yaku nī wambīlīlīyo wa mūuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'w'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٩﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩtĩkĩlaa
nthembo kuma kwa athũkũmi Make na
Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-
Andũ-Kaingĩ na Ŭuu, na Ausũtwe nĩ tei.

الْمَ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ
يَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٧﴾

105.Na asya, 'Ikai Undũ inyw'I mũtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menyu na Mũtũmwa Wake ota ũu na etiĩkĩli. Na inyw'I mũkatũngwa Kwake ũla wĩĩĩ, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; Indĩ akamũtavya maũndũ ala inyw'I mweekaa.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فَيَسِّرَ لَكُمْ اللهُ عَمَلَكُمْ وَرُسُلُهُ وَالَّذِينَ يَزِينُونَ
وَسَتْرُونَ اِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ يَتَذَكَّرُ كَثِيرًا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele
 ūt'w'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
 We nūtonya kūt'w'a kōmasiŋŋa mo kana
 We nūtonya kōmelekela mo na ūuu. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-
 W'onthe, Mŋŋĩ.

وَالْآخِرُونَ مُرْجُونَ لِمِصْرِ اللَّهِ، إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

107.Na *katī* wa *angangani* ve asu ala
makīte mŭsikiti nīkana manange *Isilamu*

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا

na *kUtheesya* ūlei na kUete ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na kUnengane vandū wa kwŋvitha kwa asu ala maminŋte kUmŋkwatŋsya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaū na MŋtUmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tŋiendaa ūndū ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkŋsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108.Ndŋkaŋgame *kŋvoya* nthŋnŋ waw'o. Mŋsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mŋthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋte mŋno mbee wa kŋŋngama ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andū ala mendaa kŋthew'a, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109.We Indŋ, ūla waiie wambŋŋŋlyo wake tŋlŋ wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mŋseo kana nŋ we ūla waiie wambŋŋŋlyo wake tŋlŋ wa ngŋka ŋla yololoetw'e nŋ kŋw'ŋ ŋla yavalŋkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū ala mekaa naŋ.

110.Mwako ūu woo, mo mokŋŋŋlye, ūkeethwa wŋ wambŋŋŋlyo wa kŋlea kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, kŋvika ngoo syoo itaanŋsye na kŋtilangwa tŋlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, Mŋŋ.

LUKU 14

111.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋthooete mathayū ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandū va Mŋŋnda wa Itunŋ

بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَارْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
مِنْ قَبْلُ وَلِيَحْلِفُنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَ وَاللَّهُ شَهِدٌ
إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٣٩﴾

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِّلْمَسِيحِ أَتَسِسُ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحْتَبُونَ أَنْ يَنْطَقُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿٤٠﴾

أَفَمَنْ أَتَسِسُ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمَنْ أَتَسِسُ بُنْيَانَهُ عَلَى شِقَافِ جُرُفٍ هَارٍ
فَأَنْهَارُهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُقَاتِلَ اللَّهُ

Ūla mo makethwa naw'o; mo mokitaa kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nŭmoaa namo nŭmoaawa---- Ūtianŭ Ūla Ūtalea kwŭthwa *Ūla We-Mwene watw'ie* nthŭnŭ wa Tola, na Ūvoo-Mŭseo, na Kulani. Na nŭŭ Ūla wakŭŭkŭŭka Ūtianŭnŭ Wake kŭvŭta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tanai, ŭndŭ, nŭndŭ wa Ūtianŭ Ūla mwatianŭe Nake; na Ūsu nŭw'o Ūkŭlyo mŭnene.

112. *Mo nŭ mo* ala mamŭalyŭkŭŭlaa *Ngai* na *wŭilo*, ala mamŭthaithaa *We*, ala mamŭtaŭaa *We* ala maendaa ŭŭŭ wa nthŭ *maimŭthŭkŭma We*, ala mamŭkumanŭaa Ngai, ala matulasya-ndu na mothyŭ moo *Mboyanŭ*, ala meylaa kwŭkwe nesa na kŭvatana ŭthŭku, na ala masyaŭasya mŭvaka ŭla *yiŭwe* nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kŭmanenge ŭvoo mŭseo asu ala metŭkŭlaa.

113. *Ti ŭŭŭ* wa Mwathani na asu ala metŭkŭlaa kŭmetŭsya athaithi ma mŭvw'anano ŭkeo *kwa Ngai*, ona ethwa nŭ ma ndŭŭ ya mŭkaufŭ, ŭtina wa kŭmanyŭka vyŭ ŭtheinŭ kana mo nŭ andŭ ma Ngienanŭ.

114. Na Avalamu kŭmwŭŭsya ŭthe ŭkeo no ŭndŭ wa Ūtianŭ Ūla we watianŭe Nake ŭndŭ yŭla wawuanŭw'e kana we nŭ mŭmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we nŭweevathanie nake. Vate nzika, Avalamu aŭ na ngoo mbololo, mŭmŭŭsya.

115. Na *ti ŭŭŭ* wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭtuma andŭ mathyoeka ŭtina

وَيَقُولُونَ وَعَدُا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا
بِمَبْعَثِ اللَّهِ إِلَيْنَا بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٢﴾

الشَّابِّونَ الْغِيدُونَ الْغَيْدُونَ السَّابِّونَ الزُّكُوفَ
الشَّجِدُونَ الْأُمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَلَشَرَّ الْأُمُورِينَ ﴿١١٣﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلَّذِينَ
وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِابْنِهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ
وَعَدَهَا آيَةُ ۖ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ
حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنَ لَهُمْ مَا يَفْعَلُونَ إِنَّ اللَّهَ يُبَيِّنُ لَكُمْ شَيْءٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyū maŋndū ala mo maŋŋtwe nĩ kwĩsŋvĩana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋsyĩsĩ syĩndū syonthē nesa.

116.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūsumbĩ wa matu na nthĩ ne Wake. We nŋnenganae thayū na nŋetae kĩkw'ū. Na inyw'ĩ mŋi na mŋnyanya kana mŋtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika nŋmwelekele na tei Mŋtŋmwa Wake na Athami na Atetheesya ala mamŋatŋŋe we nthĩnĩ wa saa wa thĩna, ŋtina wa ngoo imwe sya nguthu yoo maĩ vakuvi kwelelŋka. We nĩwamelekele na tei ŋngĩ. Vate nzika, We nĩ Mŋuu kwoo, ūsŋŋtwe nĩ tei.

118.Na ala atatū ala matiiwe ŋtina, kŋvika nthĩ yooneka yĩ ntheke mŋno kwoo vamwe na ŋnene wayo w'onthe, na mathayū moo *ota ūu* mathekevwa kwoo, namo mamanya vyū kana vai wĩvitho vandū vangĩ ateo Kwake-Mwene. Indĩ We nĩwamelekele mo na tei nĩkana mo matonye kŋalyŋka kŋmwelekela We. Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula *usyokeaa-KaingĩE-na ūuu* na Ausŋŋtwe nĩ tei.

LUKU 15

119.Inyw'ĩ ala mwĩŋkĩlaa! Mŋkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŋthĩwai vamwe na ala ma w'o.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ هِجْجِي
وَيُؤْتِي مَالَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
تَلِي وَلَا نَصِيرٍ ⑤

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ⑥

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ⑦

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ⑧

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontha kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْكُلُونَ مِنْ عَذَابٍ نِيلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بَرٌّ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ﴿٣١﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩlasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يَنْفَعُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ لِحَابِهِمْ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũvĩana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontha E-vamwe na ala alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْتَائِبِينَ ﴿٣٤﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyaatheew'a, ve

وَلَا مَا أَنزَلَتْ سُورَةٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَكُنْمْ زَادَنَاهُ

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwoleleele mūtkīto?'
 ۱۲۵

هَذِهِ آيَاتُهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانُهُمْ
 وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۱۲۵

Indī kwa ala metīkīlaa, nīkīmongelaa mūtkīto woo namo nīmatanaa.

125. Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmongeleelelaa īko yingangī ūlū wa īko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَرَادَتْهُمْ رِجْسًا
 إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ۱۲۶

126. Mo nomonaa kana nīmekīlawa ītatwanī kīla mwaka īmwe kana kelī? Namō mayīlilaa, ona maitonya kūtaīka.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ
 مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ۱۲۷

127. Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mūndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mūndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthē nūalyūlīte ngoo syoo nūndū mo nī andū ala matatonya kūmanyā.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
 بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۱۲۸

128. Vate nzika, Mūtūmwa nīūkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maūndū ala mamwīw'īthasya kyeva nī ala matonya kūmūlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nūndū wa kūmanyā mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mūuu, Usūlīte nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
 عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
 رَحِيمٌ ۱۲۹

129. Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīlīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīfāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۱۳۰

سُورَةُ يُنُسٍ مَكِّيَّةٌ (10)

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku yŵla yusŵtwe nŵ ūŵ.

الرَّحْمَنُ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ②

3. Nŵ ūndū wa ūseng'yo kwa andū ala Ithyl tūmatheesye ūvuany'o na mūndū kuma katŵ woo *akyasya*, 'Makaany'ei andū ma nthŵ na matav, ei ūvoo mūseo asu ala metŵkŵlaa kana ve wŵkalo wa w'o kwoondū woo wŵna Mwŵaŵi woo.' Alei maasya, 'Vate nzika, ūū nŵ mūoi wŵyonanŵtye.'

إِن كَانَ لِلنَّاسِ عِجَابٌ أَنَّنَا أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ وَتَنهَمَانِ

أَنذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ

صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ

مُفِينٌ ③

4. Ow'o, Mwŵaŵi wenyu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ nthŵnŵ wa mavinda thanthatū, na ūndŵ We atŵnŵka We-Mwene Kŵvŵlanŵ-Kya-Usumbŵ; We akŵyŵlaŵa kŵla kŵndū. Vai mwŵw'anŵthya *katŵ Wake* ateo kwa ūla We ūmwŵŵkŵlŵtye. Usu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵaŵi wenyu, kwa ūu, mūthaithei We. ūndŵ inyw'ŵ nomūkataŵka?

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي

سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأُمُورَ مَا

مِنْ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ عِنْدِ إِذْنِهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ

فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ④

5. Kwake nŵkw'o mūkasyoka inyw'onthe. Utianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ wa w'o. Vate nzika, We nŵwambŵlŵlasya ūmbi, na ūndŵ aŵŵtūngŵlŵla ŵngŵ, nŵkana atonye kūmaŵva asu ala metŵkŵlaa na kwŵka meko maseo, na ūlūngalu; na kwa asu ala maleaa kwŵŵkŵla, mo makeethwa na kyaŵnyw'a kya kŵw'ū kŵtheŵkŵte, na ūsilŵlo wŵ woo, nūndū mo nŵmaleile kwŵŵkŵla.

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدُو

الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ

خَمِيرٍ وَعَدَّ الْبُيُوتَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑤

6. We nĩ We Ula woombie syŭa yĩna kyeŋi kĩtheu na mwei ūmulĩkaa, na aitw'ĩla ithŭmŭo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyā ūtalo wa myaka na ūtalo wa ñinda. Ngai Mwene Vinya W'onthē ndombĩte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvĩ kwa andũ ala mena ūmanyi.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

7. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūalyŭko wa ūtukũ na mŭthenya, na nthĩnĩ wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matunĩ na ūlũ wa nthĩ ve Syama kwa andũ ala akĩma-Ngai.

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

8. Asu ala matamanthaa kŭkomana Naitũ na meanĩwe nĩ thayũ wa nthĩ ĩno, na mew'aa mathŭmŭĩte nthĩnĩ wayo, na ala matasyaĩsyaa Syama Siitũ---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

9. Aa nĩmo ala wĩkalo woo nĩ Mwakinĩ, nŭndũ wa ūndũ mo meekie.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

10. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa, na kwĩka meko maseo---Mwĩafi woo akamatongoesya nŭndũ wa mŭĩkĩlũ woo. Mbũsĩ ikavĩĩlaa uungu woo Mĩũndanĩ ya utanu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑤

11. Mboya syoo vau nthĩnĩ ikeethwa 'Utheu wĩthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthē!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mŭuo.' Na mŭminŭkĩlyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaĩa syonthe syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

دَعَوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمَدُكَ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرَىٰ دَعَوُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmakalaatĩlaa andũ athũku ūla

وَلَوْ يَخِفُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ لَاسْتَبَجَلَهُمُ بِالْخَيْرِ لَئِنْ أَرَادَهُمْ أَجَلُهُمْ لَفَنَدُّوا الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaatle *kūmbany'a* ūthw'ii, mūminūkīlyo wa īvinda yoo ya thayū yīthwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītūmaekaa asu ala matamanthaa kūkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthūku woo.

13. Na yīla thīna wamūvalūkīla mūndū, we nūtūwīkaīlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aŋgeme; Indī yīla Ithyī twamūthīnūkyā, aendaa we ta ūtaatūthaita Ithyī ona vanini tūsisye thīna ūla ūmūkwatīte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَأَزَادَ مَنِ الْإِنْسَانَ الضُّرَّ دَعَانَا لِجَنَّتِهِ أَوْ قَاعِدَا
أَوْ قَالِمَا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَدْعُنَا
إِلَى صُورَتِهِ كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۝

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syai mbee wenyu yīla syeekie mothūku, oyīla Atūmwa nīmookīte kwoo *mbee wa ūu* mena Syama nthēu, Indī mo mayaaītkīla. Uu nīw'o Ithyī tūmaīvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَ نَهُمُ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ۝

15. Indī, Ithyī nītawamūtw'īkīthisye inyw'ī atīwa ūlū wa nthī ītina woo, nīkana Ithyī tūtōnye kwona ūndū inyw'ī mūtōnya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝

16. Na yīla mo meūsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kūkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani Ingī eka īno kana mūmīkūany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kūmīkūany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatīlaa maūndū ala navuanīw'a tū. Ow'o, nyie nīngūkīla, ethwa nīngūlea kūmwīw'a Mwīaī wakwa, nūndū wa ūsīllo wa ūla Mūthenya Mūnene.'

وَإِذَا نُنَظَّرُ عَلَيْهِمْ أَيَّامُنَا يَنْتَظِرُ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
لِقَاءَنَا أَنْتِ بَعْدَ أَنْ عَرِضْتَ عَنْهُمْ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَنْ أُبَدِّلَ مِنْ بَلَاءٍ لَفِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يَتَوَقَّعُ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٌ عَظِيمٌ ۝

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendie, Nyie ndyīthwa

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُمْ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۝

namŭsomeie inyw'I, ona We ndethwa amŭmanyithŭye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nŭnkalŭte katŭ wenyu nthŭnŭ wa thayŭ wakwa w'onthe mbee wa ŭŭ. Indŭ inyw'I nomŭkamanya?'

18.Nŭŭ ŭla wanangaa ŭlŭngalu na kŭlonzo mbee wa ŭla ŭseŭvasya ŭvŭngŭ ŭlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana we ŭla ŭmŭtusaa Mŭsoa Yake ta ya ŭvŭngŭ? Vate nzika, avŭtany'a maikaŭla ona vanini.

19.Na mo nŭmathaithaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭla kŭtamaunaa kana kŭmaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nŭmo ew'anŭthya maitŭ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, Inyw'I mŭkamŭmanyithya Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭndŭ kŭla We ŭtakŭsŭ matunŭ na ŭlŭ wa nthŭ?' We nŭ Mŭtheu, E-ŭlŭ Mŭno kŭasa na ila mamwŭananasya *We nasyo*.

20.Na andŭ onthe ma nthŭ maŭ nguthu o ŭmwe, indŭ mo nŭmavathŭkanganie; na kethwa ti ndeto ŭla yatongoetye mbee kuma kwa Mwŭafi wenyu, ŭvoo woo wŭthwa weekŭtwe ŭsiŭlo kwŭlanana na maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa nthŭnŭ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kŭtheew'a Kyama kuma Kwa Mwŭafi wake nŭkŭ?' Asya, 'Maŭndŭ ala matonekaa nŭ na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ŭu, eteelai; Nyie nŭ vamwe nenyu katŭ wa ala meteelaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يَمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يَشِرُّونَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيهِمْ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٥﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٥﴾

LUKU 3

22. Iivinda yila Ithyl twamasamithya tei andũ ala malũmĩtw'e nĩ kyeve, mo mambĩlĩlasya kũmĩsuka Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mĩtũkĩ mũno kwa kũseũvya nzaama: vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmasũvĩlĩte Ƴtalo wa nzaama sya maũndũ ala inyw'ĩ mũũsama.

23. We nĩ We Ula ũmũtonyethasya inyw'ĩ kũthi kyalo tũlũ wa nthĩ nyũmũ na ũkanganĩ kũvika yila mwĩ nthĩnĩ wa Ngalawa na nĩmaendaa nasyo vamwe na kĩseve kyai na nĩmatanĩaa nthĩnĩ wayo, *kĩseve kyai* nĩkĩmĩvĩtũkaa na itulumo nĩsyũkĩlaa tũlũ wayo kuma kĩla ngalĩ namo nĩmasũanĩaa nĩ athyũlũlũke, *ĩndĩ* mamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe makyathana ũkĩĩku wa mũkĩĩo Kwake We, *makyasya*, 'We watumya nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, tũkeethwa katĩ wa ala matũngaa mũvea.'

24. Inyw'ĩ andũ, mothũku menyu me tũlũ wenyu ene tũ—Ūtanu wa thayũ ũũ wa yu tũ. Na ĩndĩ Kwitũ nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko wenyu; na Ithyl tũkamũmanyĩthya inyw'ĩ ũndũ inyw'ĩ mweekaa.

25. Ngelekany'o ya thayũ tũlũ wa nthĩ nĩ ta ya kĩw'o kĩla Ithyl tũtheeasya kuma ĩtunĩ. Na ĩndĩ kyo kĩvulanasya imea sya nthĩ ila syelĩ andũ na indo maĩsaa. Iendeeaa kwĩthwa ũu kũvika nthĩ ĩkanakava na malaa yĩna wanake mwĩanĩu na wĩw'aa ũkatw'ĩka wendo— ĩndĩ asu ala methĩlawa naw'o, nĩvathecaa ũtw'io Witũ na kĩthũũlũmũkĩlũ ũtukũ kana mũthenya. Na ĩndĩ Ithyl

وَلَمَّا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّنَهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا نَكْرُونَ ﴿٣٠﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَدْتُمْ بِهِم يَرِيحَ طَيْبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَنْجَيْنَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْعُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بُغِيَكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَتَابَعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازِيدَتْ وَكُنَ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدْ رُؤُوا عَلَيْهَا آيَاتِ

túÚtw'íkíthasya ta mÚÚnda mÚfme ta útanáí vo íoo. Uu nŵw'o Ithyí tÚvuanasya Syama kwa andú ala masÚanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanfaa wíkalo wa mÚuo, na amÚtongoeasya nzíaní íla ya w'o úlaWe wendaa.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ñuvi íseo vyú na túú wa úu, *maÚathimo* maingí. Na kŵvindu kana ntheko iikamavw'íká mothyú moo. Aa nŵmo ekalí-ma-Ituní; vo nŵvo mo makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathúku, úsilílo wa úthúku úkeethwa wíanene naw'o, na ntheko ikamavw'íká mo. Makeethwa matena mÚndú wa kÚmasúvía vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyú moo tamavw'íkítwe ní isio sya útukú. Aa nŵmo ekalí-ma-Mwakiní, vo nŵvo mo makekalaa.

29.Isúvŵei mÚthenya úla Ithyí tÚkamombany'a mo onthe vamwe, na Índí Ithyí tÚkamataavya asu ala masyíananasya ngai ingí na Ngai, 'Íkalai ovala mÚf---inyw'í na ngai atindany'a menyú.' Índí Ithyí tÚkamataanany'a mo; na asu ala mamasÚanfaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyí ala inyw'í mwathaitaa.'

30.'Kwa úu Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Ngúsí mbíanú katí wenyú naitú. Ithyí tÚyaamanya úthaiti wenyú ona vanini.'

أَمْ نَرَا يَنَلَا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَّمْ تَكُنْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْخُسَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ
قَتَرٌ وَلَا ذُلٌّ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ
تَرْهَقُهُمْ ذُلٌّ ۚ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ حَاجِمٍ ۚ كَانُوا
أَعْيَتْ وَوُجُوهُهُمْ قَطَعًا مِنَ الْإِلِّ مُظْلِمًا ۚ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَنِيْعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَلَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُ هُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٤﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغَوِيْلِينَ ﴿٥٥﴾

31. Kila thayu Okamanya kila waafile ni kutongosya mbee. Namo makatungwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwilaŵi woo wa w'o, na maundu onthe ala mo meeseuvise makamaŵa.

LUKU 4

32. Asya, 'Nuu ūla ūmūnengae inyw'i ūtethyo kuma ūlū na nthi? Kana nuu ūla wīna ūtonyi ūlū wa matū na metho? Na nuu ūla umasya ūla mūkw'ū kuma kwa ūla wī thayu? Na nuu ūla ūmasumbika maundu onthe?' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī asyai, 'Inyw'i nomūkauma mīendeleni yenyu mīhuku?'

33. Usu ni We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwilaŵi wenyu wa w'o, kwa ūu ni kyaū kītiele ītina waw'o ateo īvityo yīyonanītye? Inyw'i indī, mwīalyūlwa ata kuma nthīnī wa w'o?

34. Uu nīw'o ndeto ya Mwilaŵi waku yīkīthītw'e ya w'o kwa asu ala matūlaa mīao, nīkana maiketkīle.

35. Asya, 'Ve ūmwe katī wa atindany'a menyu ūla wambīlīlasya ūmbi, na indī akīūtūngīlīlā?' Asya, 'No Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla wambīlīlasya ūmbi na indī akīūtūngīlīlā. Inyw'i mwaī mūtonya ata indī kūthyoe kw'a?'

36. Asya, 'Ve īmwe katī wa ngai --- mūtindany'a wenyu ītongoasya nthīnī wa w'o? Asya, 'Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtongoasya nthīnī wa w'o. Indī We ūla ūtongoasya nthīnī waw'o nī We wailwe nī kūatīlwa kana nī we ūla

هَٰذَا لَكَ بَلَاؤُ كُلِّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَهُمُ الْحَقُّ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَاكَاذِبَةٌ يَفْرَوْنَ ﴿٣١﴾

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّعِ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۚ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٣﴾

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٤﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلْ اللَّهُ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِي فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

Utamyona nzĩa we mwene ateo e mŭtongoesye? Indĩ inyw'ĩ mwĩna kĩ? Inyw'ĩ mŭtusaa ata?

37. Na aingĩ moo maatiĩaa vathei ateo kŭtalĩthya. Vate nzika, kŭtalĩthya kŭitonya kwĩkala vandũ wa ũw'o ona vanini.

38. Na Kulani ĩno ndĩtonya kwĩthwa yaumiw'e nĩ mŭndũ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũtee wa ũu, yĩanĩĩasya maŭndũ ala me mbee wayo na nĩ ũalyũlo wa Mwĩfao wa Ngai. Vai nzika nthĩnĩ wayo. Yo yumĩte kwa mwĩfai wa nthĩ syonthe.

39. Mo measya, 'We nŭyĩseũvĩtye?' Asya, 'Etei Indĩ Kĩlungu kĩfilyĩ takyo, na ĩtyai ũtethyo kuma kwa onthe ala mŭtonya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.'

40. Aiee, Indĩ mo nĩmaleete maŭndũ ala mate na ũmanyi wamo na ũ-w'o wamo ndwaamavikĩa. Na ota ũu ala maĩ mbee woo nĩmaũleile ũla w'o. Indĩ kwa sisyai ũndũ mŭminũkĩlyo wa asu ala meekie naĩ!

41. Na katĩ woo ve *amwe* ala mawĩtkĩĩlaa, na Mwĩfai wenyu nŭmešĩ nesa asu ala maetae kĩthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meũweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakũw'a ĩũũ wa meko makwa nenyu kwoondũ wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ تُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا إِنَّمَا جَعَلْنَاهُ
كَذَلِكَ لِكَذِّبِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَنَنْظُرَ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤١﴾

وَأَنْ كَذَّبَكَ بُوكَ فَعَلْتُ فِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ وَمَا أَعْمَلُ وَأَنَا بِرَبِّي وَمَا أَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِمُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ ۝٤٣

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlālinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ۝٤٤

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthē ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝٤٥

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla ūngī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۝٤٦

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūk'w'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَّقِيَنَّكَ فَاذْنَبْ
مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ۝٤٧

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝٤٨

49. Namo maasya, 'Utianī ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ حَتَّىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٤٩
قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝٥٠

Utandĩthyo ateo ūndū Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kīla andū *matetīkīlaa* ve īvinda yītw'ītwe. Na īvinda yoo yavika, maitonya kōtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.'

51. Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilīlo Wake ūkoka īlūlū wenyu ūtukū kana mūthenya, mūvītany'a akatonya kūkīa ata ona ethwa nī kwa mītūkī?

قُلْ ارْمِئْتُمْ إِنِ اشْكُمُ عَذَابِي بَيِّنًا أَوْ هَرَاءَ مَاذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52. 'Yīla īndī, ūkamūvalūkīla nīw'o mūkawītīkīla? KyaŪ! Yu! Na mbee wa ūu inyw'ī nīmwendaa kūvika kwaw'o kwīkalaate?

أَتُمِرُّ إِذَا مَا وَقَعَ امْتَحِرَ بِهِ النَّاسُ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na īndī nīvo ala mee'ie naī makatavw'a, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wīkalaa. Inyw'ī mūiūtuvw'a ateo kwa ūndū inyw'ī mweekaa.'

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْغُلِيِّ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54. Namo meūkūlya we, 'Uu nīw'o? Asya, 'Iī, nīvīta na Mwīlāfī wakwa! Vate nzika, ūū nīw'o vyū; na inyw'ī mūitonya kūsiīfā.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنِّي وَرَقِي إِنَّهُ أَحَقُّ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

LUKU 6

55. Na ona kīla thayū wīkaa naī ūkethwa na syonthe īla syī īlūlū wa nthī, nokūsyumya syonthe kwīyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wīlilo woo mawona ūsilīlo. Na ūtw'īto ūkaumw'a katī woo kwa ūlūngalu, namo maikavītīw'a.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَا فِتْنَةً
بِهِمْ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفُتِنَ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Asi! Vate nzika, kīla kyonthe ona kīva kī matunī na īlūlū wa nthī, nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nīw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِنْ وَهَدَ
اللَّهُ حَقِّي وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

57. We nĩ We Ula Ūnenganae thayŭ na
akaete kĩkw'ũ, na Kwake We nĩkw'o
inyw'ĩ mŭkatũngwa.

هُوَ يَبِي وَيُنَيْتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٧

58. Inyw'ĩ mbaa andũ! Ow'o ūtao
nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩalĩ
wenyu na mũito kwa kĩla ūwau ona wĩva
wĩ nthĩnĩ wa ngoo, na ūtongoi na tei kwa
etikĩli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِنَافِي الضُّرُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٨

59. Asya, Ūũ w'onthe nĩkwĩsĩla nthĩnĩ wa
ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na
kwĩsĩla teinĩ Wake; kwa ūu, mo
nĩmatanĩe ūvoo ūsu. Ūu nĩw'o ūseo
mbee kũvĩta kĩla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبِذْ لَكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'ĩ mũsũanĩte kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe amũtheesye
inyw'ĩ kyaũya, na Indĩ mwĩkĩtw'ĩkĩthya
kĩmwe kĩtĩkĩlye na kĩmwe kĩvatane?'
Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmwĩtĩkĩlĩtye inyw'ĩ ūu kana
mwĩseũvya ūvũngũ tũlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
فِيهِ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ إِذِينَ لَكُمْ أَمْرٌ عَلَى اللَّهِ
تَقْتَرُونَ ٦٠

61. Asu ala maseũvasya ūvũngũ tũlũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanĩaa
ata tũlũ wa Mũthenya wa Ūthayũũkyo?
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausũĩtwe nĩ ūlau kwa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ aingĩ mũno moo maitũngaa
mũvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ
الْقِيَامِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١

LUKU 7

62. Na inyw'ĩ mũi Ondũ mŭkwĩka, na
mũisomaa kuma Kwake kĩlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani, na inyw'ĩ mũĩ ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ irthĩ nĩtũmũsyallĩsyaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩalĩ wenyu---ona kĩla kĩna ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ũũũ wa nthĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

لَا تَعْلَمُونَ مَنْ عَمِلَ إِلَّا نَحْنُ عَلَيْنَا شُهُودًا إِذْ تُنْفَخُ الصُّورُ
فَبِهِدْ وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٣٥

63. Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve----

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ اللَّهُ لَا خَوْفَ عَلَيْنَا وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٣٦

64. Asu ala meetĩkĩlile na meekie ũlũngalu vyũ.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٣٧

65. Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا
بِهِدْ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٣٨

66. Na ndeto syoo iikakwĩw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ٣٩

67. Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ ũũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءُ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ٤٠

68. We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukĩĩsyaa.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَ النَّهَارَ
مُبْجِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٤١

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwiyoseete mwana We-Mwene.' We nĩ MŪtheul.' We nĩwĩyanĩtye-Mwene na nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ũŪũ wa nthĩ. Inyw'ĩ mŪi na Utonyi ũŪũ wa ũndũ ũũ. Inyw'ĩ mwĩneena ũŪũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla mŪtesĩ?

70. Asya, 'Asu ala maseŭvasya ŐvŪngũ ũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaĩla.'

71. Mo makeethwa na ũtandĩthyo wa kavinda ũũ wa nthĩ ĩno. ĩndĩ ũalũko woo nĩ Kwitũ. ĩndĩ ĩthyĩ tũkamasamĩthya ũsilĩlo wĩ woo; nũndũ mo mayaĩ metĩkĩla.

LUKU 8

72. Na masomee mo ũvoo wa Noa, yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ethwa kwĩkala kwakwa vamwe na Ngai na kũmũlilikany'a inyw'ĩ wĩ wenyu kwĩsĩla nthĩnĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkũũmũthatya inyw'ĩ---Nyie nĩia wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe--- ĩndĩ tũngĩanĩai masũanĩo menyu onthe, inyw'ĩ na "atindany'a" menyu; na maũndũ ala inyw'ĩ mũkwĩka maikavithĩke kwenyu; ĩndĩ seŭvyai mawalany'o menyu ũũ wakwa na mũikanenge nyie ĩvinda.

73. ĩndĩ inyw'ĩ mwasyoka ĩtina, *lilikanai*, Nyie ndimwĩtĩtye inyw'ĩ ĩtuvi ona yĩva. ĩtuvi yakwa yĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَتَقُولُوْنَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٩﴾

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُوْنَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ لَذِيقُهُمْ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧١﴾

وَ اٰتٰل عَلَيْهِمْ نَبَا نُوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يَقُوْمِر اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِيْ وَ تَذٰكِرِيْ بِآيٰتِ اللّٰهِ فَخَلِّ اللّٰهُ تَوَكَّلْتُ فَاجْبِعُوْا اَمْرَكُمْ وَ شُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ غَنَةً ثُمَّ اقْضُوا اِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ﴿٧٢﴾

وَ اَنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَ اُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٣﴾

nīnīyīāīwe kwīthwa katī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīte we na asu ala māī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisye mo atīlwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie ītina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaametīkīla, nūndū mo nīmamaleete mbeeni. Uu nīw'o Ithyī tūsīlāa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni ītina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīte. Namō māī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu īūlū wa w'o yīla ūmūvikīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlāa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtūmye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīte, na nīkana inyw'eīlī mwīthwe na ūnene wa nthī *mo*? Indī ithyī tūiūmwītkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَجَعَلْنَاهُمْ
خَلِيفَ وَاعْرِقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَرِّينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ جَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ السَّحَرُونَ ⑧

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَنْفِتِنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْكَدْبِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عَنَّا لَكُمَا
بِئْسَ مُؤْمِنِينَ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose
nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī
mōkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
مُلْقُونَ ۝

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose
aisye, 'Kīla inyw'ī mūetete nī ūoi mūthei
tū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akaūt'w'īkīthya vathei. Nīw'o,
Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa
wīa wa eki ma mawathe wālle.

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aūlūlūmīlasya w'o na ndeto Syake, ona
ene naī maūlea.'

۞ وَيُحْيِي اللَّهُ الْخَبْثَ بَكَلْبَتِهِمْ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose
ateo nzyawa īmwe katī wa andū make,
nūndū wa wia wa Valao na anene make,
we ndakese kūmathīny'a. Na nīw'o,
Valao aī mūsumbī mūng'endu nthīnī wa
nthī ūu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa
eki ma naī.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّتُهُ مِنْ قَوْمِهِمْ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ السُّفْرَيْنَ ۝

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andū makwa,
ethwa nīmūmwītīkīte Ngai Mwene Vinya
W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī
Wake, ethwa inyw'ī ow'o
nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝

86. Na mo maisye, 'Ithyī tw'īlte
wīkwatyo witū kwa Ngai Mwene Vinya
W'on the. Mwīai witū,
ndūkatūt'w'īkīthye ithyī ta ūtato kwa andū
eki-ma-naī.

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ۝

87. Na tumye ithyī na tei Waku kuma
andūnī matetkīlāa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

88.Na ithyĩ nĩwaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.¹*

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا
بِضَرْيَٰئِهِمَا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

89.Na mose aisye, 'Mwĩai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai ĩlũlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٩﴾

90.We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩĩsyey, na mũĩkaatĩle nzĩla ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعْنَ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaĩ kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isĩraeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lĩkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelfi nũkũũtĩĩwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩa mũuo. Ithyĩ twĩendeew'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũĩ onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩlao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩlāa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya andũ aingĩ.

91. Na Ithyī nītwaimakīlīlye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nīwamaatīle mo ena kīeleelo kīthŭku na ūmaitha, kvika, yīla mbanga ya kŭthitw'a yamŭkwatie we, we aisye, 'Nyie nīngwītīkīla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metīkīlaa, na Nyie nī wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩١

92. Ata! Yu! Oyīla inyw'ī mwīthītwe mwī mbaa-matŭ mbeeni na mwai katī wa asu ala mwīkaa mawathavu.

الْتَنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ٩٢

93. Kwa ūu mŭthenya ūū Ithyī nītŭkŭtangīla mwī waku wī w'oka nīkana we ūtonye kwīthwa wī Kyama kwa asu ala makoka ītina waku. Na vate nzika, aingī katī wa andŭ maisŭvīaa Syama Siitŭ.

فَالْيَوْمَ نُنَبِّئُكَ بِمَا لَمْ يَكُنْ لَكَ آيَةً أَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغْفُلُونَ ٩٣

LUKU 10

94. Na Ithyī nītwamaiīle Aana ma Isilaeli ūtŭo mŭseo vyū, na nītwamanengie mo syīndŭ nzeo, namo mayaavathŭkangana kŭvika yīla ūmanyi wamavikīle. Vate nzika, Mwīai waku akatw'a katī woo Mŭthenyanī wa Uthayŭkŭyo tŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganīaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدَیْ وَرَرَقْنَهُمْ مِنَ الظَّالِمَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ٩٤

95. Na ethwa we wīna nzika tŭlŭ wa maŭndŭ ala Ithyī tŭŭtheesye we, makŭlye asu ala methītwe maiyīsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nŭkŭvikīle we, kuma kwa mwīai waku; kwa ūu, ndŭkethwe katī wa asu ala mena nzika.

إِن كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُتَرَدِّينَ ٩٥ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَكَتُونُ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٦

96. Na we ndŭkethwe katī wa asu ala mamīleaa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndŭkethwe katī wa ala mena nzika.

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilŭlo
ŭminŭte kŭvŭtŭkŭthw'a ŭlŭlŭ woo,
maiketŭkŭla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikŭwa nŭ Kyama ona kŭva,
no mŭvaka mone ūsilŭlo wŭ woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٨﴾

99. Nŭkŭ vayai andŭ angŭ, ateo andŭ ma
Yona, ala maafŭlŭte nŭ kwŭtkŭla nŭkana
wŭtkŭlŭ woo ūmaune? Yŭla mo
meetŭkŭlile, Ithyŭ nŭtwamavetangŭ ūsilŭlo
wŭ nthoni kuma kwoo ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno, na
nŭtwamanengŭ kyaŭya kwa ŭvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا لَهَا الْوَلِيُّ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ اللَّهِ الْحَظْرَةَ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفَتَنَّاهُمْ إِلَىٰ حُبِّ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwŭlŭi waku nŭweekŭne
kwenda kwake vinya, vate nzika, onthe
ala me ŭlŭlŭ wa nthŭ methwa meetŭkŭlile
me vamwe. Indŭ we, ŭkamaingŭtsya andŭ
kŭtw'ŭka etŭkŭli?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّ جَمِيعًا
فَأَنَّتْ تَكْرِهَ النَّاسِ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŭ ūtonya kwŭtkŭla ateo
kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake
ŭtheea ŭlŭlŭ wa asu ala
matathŭkŭmŭthasya kŭlŭko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلْجَنَّةِ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŭanŭai kŭla kŭ kwŭkŭka
matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ.' Indŭ Syama na
Akaanany'a ŭimauna andŭ ala
metetŭkŭlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُنْفِ
الْآيَاتِ وَالتَّذْذِيرِ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nŭ kyaŭ indŭ mo mekwatŭte ateo
ngelekany'o ya matukŭ ma ūsilŭlo ŭla
wamakwatŭe asu ala makw'ie mbee woo?
Asya, 'Eteelai indŭ, na Nyie nŭ vamwe
nenyu katŭ wa ala meteela.

فَهُلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩĩa Atũmwa
Maitũ na asu ala metĩkĩĩaa. Uu *nĩw'o*
kwĩkĩkaa mavinda onthe; nĩkũtwaĩĩte
Ithyĩ kũmatangĩĩa etĩkĩĩli.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ١٠٤

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ĩ andũ! Ethwa inyw'ĩ
mũĩna nzika na ndĩni yakwa, Indĩ *manyai*
kana Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ĩ
mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Indĩ Nyie nthaitaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula
Ūtumaa inyw'ĩ mũkw'a, na Nyie
nĩnĩyĩĩawe kwĩthwa katĩ wa etĩkĩĩli.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ١٠٥

106.'Na ota Ūu, Nyie *nĩnĩyĩĩawe kwasya*:
Elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni ta
ũmwe ūla wĩnenganĩte kwa Ngai kĩĩa
ĩvinda, na we ndũkethwe katĩ wa asu ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ١٠٦

107.'Na ndũkekaĩle *kĩndũ ona kĩĩa* ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩĩa
kĩtatonya kũkũuna we kana kĩkawkĩka
naĩ. Na we weeka Ūu, vate nzika,
ũkeethwa Indĩ katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَأَنْ تَعْلَلَ فِائِكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ١٠٧

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwaũkiita we na ūthũku, vai
ũtonya kũvetanga ateo We: na ethwa We
endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kũsiĩĩa
ĩnee Yake. We atumaa yo yĩmũvikĩĩa ūla
ona wĩĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make. Na We nĩ We Mũekanĩĩ-Ula-
Mũnene Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَأَنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِحُجْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ١٠٨

109.Asya, 'Inyw'ĩ andũ, yu w'o nũminĩte
kũmũvikĩĩa inyw'ĩ kuma kwa Mwĩai
wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ
اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ١٠٩

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīi ŪŪlŪ wenyu.

110. Na atīīa kīīla kīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīasya kūvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ūla-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخْلُكَ اللَّهُ ۖ وَهُوَ

خَيْرُ الْخَالِكِينَ ۝

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ

HUUD

(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Ra Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Yfi nĩ Ivuku yĩla Mĩsoa yayo ũlũũmĩlw'e na ũkeanfw'a na ũndĩ ũkavuanw'a kwa ũkuvĩ. Nĩ kuma kwa Umwe Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الْأَنبِيَاءُ كُتِبَ عَلَيْكُمُ اسْمُهُمْ فَذَكَرْهُمْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ خَبِيرٍ ②

3. Yo yĩmanyĩasya kana inyw'ĩ mũyaĩle nĩ kũthaitha ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nĩ Mũkaanany'a kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma Kwake We.

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَذْتُ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرًا ③ وَيَسْأَلُونَكَ

4. Na kana inyw'ĩ mũmanthe ũekeo wa Mwĩai wenyu, na ũndĩ mũimwelekela We. We akaumya kyaũya kĩseo kwenyu kũvika ũvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Na We akamũenge mumo Wake kĩla ũmwe wĩna nguma nzeo. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũkũalyũka, vate nzika ũndĩ, Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilũlo wa ũla mũthenya mũnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرْكُمْ
مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِي كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ④

5. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o ũalũko wenyu; na We ena ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑤

6. Yu vate nzika, mo meng'utha ithũi syoo nĩkana matonye kwĩvitha mo ene vala ũĩ. If ona yĩla meevw'ĩka na ngũa syoo ene, We nũmesĩ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika,

إِلَّا أَنَّهُمْ يُشْنَونَ صُدُورُهُمْ لَيْسَتْ خِفَاوَةٌ إِلَّا
جِئِنِ يَسْتَغْفِرُونَ ثُبَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبْرُونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑥

We nūmesī nesa maŭndū ala me nthīnī
wa ithūi syoo.

7. Na vai kyūmbe kīendaa ūlū wa nthī,
īndī nī ūlū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kūkīnenge ūtethyo. Na We
nīwīsī vandū vakyō va kwīkala kwa
īvinda na va kūfīnīka. Maŭndū aa onthe
nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑦

8. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa mavinda thanthatū, na kīvīla
Kyake kya Usumbī kīthūmūite ūlū wa
kīw'ū, nīkana We atonye kūmūtata
inyw'ī kafi wenyu ūla wīna mwīkalīle
mūseo mūno. Na ethwa we wīasya,
'Inyw'ī vate nzika mūkathayūūkw'a
ītina wa kīkw'ū, asu ala metetīkīlaa
makaasya, 'Kīī ti kīndū īndī nī ūvūngū
mūthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَقْبُوءُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ ⑧

9. Na Ithyī tūkatīsyā ūsīllo kūvika īvinda
yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya,
'W'o ūkwetwe nī kyaū?' Yu vate nzika,
mūthenya ūla ūkavika kwoo,
ndūkaveteka kuma kwoo, na maŭndū ala
mo mamavūlaa ngūī makamathyūlūlūka.

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُوهُ الْآيَوْمَ. يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑨

LUKU 2

10. Na Ithyī tūkamūsamīthya mūndū tei
kuma Kwitū, na īndī tūkīūvetanga kuma
kwake, nīw'o we nūyītūkaa na
ndatūngaa mūvea.

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ⑩

11. Na ethwa ītina wa thīna kūmūkiita we
Ithyī tūmūsamīthasya mūmo, na vate
nzika asya, 'Mothūku nīmaendū kuma
vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na
kwīkathīa;

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسْتَهْزِئٍ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ الشَّيْءُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ ⑪

12. Ateo asu ala momfiasya, na kwika mawila maseo. Asu nimo ala makethwa na ūkeo na ituvi inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑤

13. Mo matalihasya kana we ūkaeka kilungu kime katī wa ila we ūvuanīw'e; na ngoo yaku yilithinika mūno nūndū wa ūvoo ūsu nūndū mo maasya, 'Aleile kŭtheew'a kīnandū nīkī kana mŭlaika akoka nake?' Ow'o we wī Mŭkaaanany'a tū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭsŭvī tŭlŭ wa syīndū syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ⑥

14. Mo maasya, 'We nŭyīseŭvītye?' Asya, 'Etei īndī, ilungu īkŭmi iilyī ta kī, nzeŭvyē, na mwīkaīlei ūla mŭtonya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.

لَمْ يَقُولُوا افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيٍّ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑦

15. Na īndī malea kŭmwītika inyw'ī, īndī manyai kana yo yīvuanītw'e yusŭŭe ūmanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. īndī inyw'ī nīmŭkwīnengane Kwake?

قُلْ لَمْ يَنْجِيكُمْ بِالْحَقِّ لَكُمُ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑧

16. ūla ona wīva ūwendaa thayŭ ūŭ na motanu maw'o, lthyī tŭkamaīva nesa kwīanana na mawila moo nthīnī wa athayŭ ūŭ namo maikavītw'a nthīnī waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُؤْتِ
إِيَّاهُمْ أَجْمَعًا لَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسِرُونَ ⑨

17. Asu nimo matakethīwa na kīndū Itunī ateo ūla Mwaki, na maŭndū ala mo meekie nthīnī wa thayŭ ūŭ, makatw'ika vathei, na maŭndū ala mo meekaa makatw'ika ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑩

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīla ūla w'o* ūla ngūsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtōo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika īōlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّن كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmanyā ndeto īno *mo* īweta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngūsī Ntheu ila imōatīle we. undū ūkonīī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtīaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto īno ndīōnecna īōlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngūsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwālīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngūsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīla w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīī moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwālīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmamanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meōwetwa.

19. Na nūŭ ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngŭ? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīali woo.' Na ngūsf ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīali woo.' Yu vate nzika, kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20. Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekeya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا عَدًّا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Ta asu maitonya kūsiīla mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usiīlo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīlī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

22. Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamaīa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23. Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīali woo-----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَانْتَبَهُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ngewa ya nguthu ilī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syelī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomŭkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَنِ وَالْأَصْمَرِ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۖ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow'o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ow'o Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ۝

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, ĩndĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe ĩndĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'ontho, nĩ ala onzu vyũ kafĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũlũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَ مَا تَرَكُ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا أَنَا بِأَدْبَىٰ الرَّأْيِ وَ مَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَاقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَ أَتْبَعِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعَبِيتْ عَلَيْكُمْ ۝ أَنَلِمُ لَكُمْ مَكَوَّهُهَا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَاهُونَ ۝

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩva ũlũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. ĩndĩ Nyie nĩmũsũanĩaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُّلَقُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'ontho, ethwa Nyie

وَ يَقَوْمِ مَنْ يُنصِرُنِي مِنَ اللَّهِ إِن طَرَدْتُهُمْ أَنَا تَدَّكُرُونَ ۝

ngamalungya mo? Inyw'I Indī
nomūsūanīaa?

32. 'Na Nyie ndiŋmwīa inyw'I, 'Nyie
nīna inandū sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,' ona Nyie ndimesī maŋdū
ala matonekaa, ona Nyie ndiŋneena ūlū
wa maŋdū ala metho menyu
mavūthasya, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakanengane ūseo ona wīva
ūlū woo----Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsi nesa
vyū maŋdū ala me ilīkonī syoo---- vate
nzika, Nyie Indī nīthwa katī wa ala mate
alŋgalu.'

33. Mo maisye, 'We Noa, we
nŋkaananīte naitū mŋno kwa ūvinda ūasa
na nŋkaananīte naitū kwa mavinda
maingī; yu tūtee maŋdū ala we
ūtūtelemangasya namo, ethwa we wī
katī wa asu ala maneenaa w'o.'

34. We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka akamūtee inyw'I enda,
na inyw'I mŋitonya kŋsīlla kieleelo kya
Ngai.

35. 'Na ūtao wakwa ndŋkamŋuna inyw'I,
ona Nyie nenda kŋmŋtaa inyw'I, ata,
ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŋelele kŋmwananga inyw'I. We nī
Mwīali wenyu na Kwake nīkw'o inyw'I
mŋkatŋgwa.'

36. Mo maasya, 'We nŋyīseŋvītye?'
Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŋvītye, naī
yakwa yīthwe ūlū wakwa na Nyie nī
mŋtheu kuma kwa naī ila inyw'I
mwīkaa.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّ رَبِّي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا مِنَ اللَّهِ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا يَنْتَهِزُ قَدْ جَدَلْنَاكَ كَثْرَتِ جِدْلِنَا فَأَيُّتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٤﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلِيَ إِجْرِي
وَإِنَّا بَرِيٌّ مِمَّا تَجْرُمُونَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37.Na nŋkwavuaniw'e kwa Noa, 'Vai katŋ wa andŋ maku maketŋkŋla ateo ala maminŋte kwŋtŋkŋla; kwa ŋu we ndŋkew'e kyeve tŋlŋ wa maŋndŋ ala mo methŋtwe makŋka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seŋvya Ngalawa uungu wa metho Maitŋ na kwŋanana nondŋ wŋyŋaŋwe nŋ ŋuvany'o Witŋ. Na ndŋkaneene Nakwa Nyie tŋlŋ wa andŋ eki-ma-naŋ. Mo vate nzika, nŋmekŋthitw'a nŋ kŋw'ŋ.

وَصَنَعَ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحَيْنَا وَلَا تَحْطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nŋwaseŋvasya Ngalawa; na kŋla ŋvinda anene ma andŋ make nŋmesŋlaa vala ŋŋ, na mo nŋmamŋthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ŋ nŋmŋŋtŋthekeea ithyŋ, ŋvinda nŋyŋkŋte yŋla ithyŋ tŋkamŋthekeea inyw'ŋ tondŋ inyw'ŋ mŋŋtŋthekeea yu.

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُنَّا مَرَءِيَةً مَّلَأْنَا مِنْ قَوْمِهِ سِغْرًا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Indŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ we ŋla ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya ŋkamŋvikŋla, na ŋla ŋsilŋlo wa mŋminŋkŋlyo ŋkamŋvalŋkŋla.'

تَسُوفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kŋvika, yŋla mwŋlao Witŋ wookie, na mbuluti sya nthŋ syavulutangya. Ithyŋ twaisye, 'Ikiai nyamu iŋ sya kŋla mŋthemba nŋme na nga, na andŋ ma nyŋmba yaku, ateo asu ala ŋtw'io ŋminŋte kŋtuwa tŋlŋ woo, na asu ala metŋkŋlaa.' Namayaafŋkŋla na kwŋkala vamwe nake ateo avŋthŋ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ قُلْنَا أَهْلُوا فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthŋnŋ. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْسِمُهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũũngama kwayo. Kwa ūla w'o, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syfana iĩma. Na Noa nĩwamwĩtie

mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũĩĩsa kĩĩma kĩnzĩĩle kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo elĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we iĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na Ngai wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe iĩlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'o mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianĩo Waku nĩ wa w'o, na We Nue wa W'o vyũ katĩ wa asili.

47. We Ngai aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũtaa we ndũkese kwĩthwa ūmwe wa ala atumanu.'

وَبِهِ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنَىٰ اِرْكَبْ مَعَنَا
وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِي اِلَىٰ جَبَلٍ يَنْصُبْنِي مِنْ الْبَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ اَيُّوْمٍ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ۝

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلَيْ مَاءَكَ وَاسْأَا اَقْلَبِي
وَاغِيضِ الْمَاءَ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَىٰ عَلَى الْبُورِي
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ۝

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ۝

قَالَ يُنوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي
أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

48. We Noa aiseye, 'Mw'fai wakwa, Nyie n'fuvoya We ūnzil'e k'ūkūlya We ma'undū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'undekea Nyie na kw'ithwa na tei tūlū wakwa, Nyie ngeethwa katī wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَسِرِينَ ⑤

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea Indī na m'ūuo kuma Kwitū na ma'ūathimo tūlū waku na tūlū wa mbaī sya andū alamakasyawa nī ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū angī ala Ithyī t'okamanenge kya'ūya kwa t'vinda, na Indī ūsil'ilo wī woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يُونُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمَمٌ سَنُصِيبُهُمْ مِّنْ بَيْنِهِمْ
فَتَاعِدِ ابْنُ الْإِمَامِ ⑥

50. Uū nī katī wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ithyī t'ūkūvuanīsyā we. We ndwamesī mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūmīl'sya; n'undū m'ūminūkīlyo nī wa ak'li-ma-Ngai.

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ⑦

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ithyī n'f'wam'ū'ūmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aiseye, 'Inyw'ī andū makwa, m'ūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'ī m'ūi na Ngai ūtee Wake. Inyw'ī mwī ase'vya ma mov'ūngū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ⑧

52. 'Inyw'ī andū makwa, Nyie ndi'ūmwītya Ituvi ūndūnī ūū. Ituvi yakwa yīi vakuvī ateo kuma Kwake We Ula wamb'ūmbie Nyie. Inyw'ī Indī nom'ūmanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑨

53. 'Na inyw'ī andū makwa, Ityai ūekea wa Mw'fai wenyu, na Indī mwelekelei We, We akaete mathweo tūlū wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَارْجِعْكُمْ ثُمَّ ثَوَّلُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ
السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ فِدْرَارًا وَيُرْزِقُكُمْ قُرَّةَ إِلَىٰ تُؤْتِيكُمْ
وَلَا تُؤَلُّوْا مُجْرِمِينَ ⑩

metfĩkte mbua mbingĩ, na akongela vinya wenyu. Na mũikamalũngye ene naĩ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndũnatũtee ũkũsĩ mũtheu ona vanini na ithyĩ tũitia ngai siitũ nũndũ wa ũneeni waku tũ ona ithyĩ tũikwĩtkĩla we.

55. 'Ithyĩ tũtonya kwasya tũ kana imwe sya ngai siitũ nikũthũkĩtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩngũmwĩta Ngai Mwene Vinya W'ontha ta ngũsĩ, nenyu ota ũu ithĩwai na ũkũsĩ kana Nyie nĩ vaasa na isu mũmwĩananasya Ngai nasyo.

56. 'Utee Wake.' Kwa ũu nzeũvĩsyeyi nzaama nyie *inyw'ĩ* *inyw'ontha* ya kũmbĩka naĩ, ona mũikanenge ĩvinda.

57. 'Ow'o, Nyie nĩlthe wĩkwatyō wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha, Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Vai kyumbe kĩendaa *ĩũũ* wa *nthĩ* ateo We nũkĩkwete ũthĩa. Vate nzika, Mwĩai wakwa *aũngamaa* nzĩanĩ ĩla ndũngalu.

58. 'Ethwa ĩndĩ, *inyw'ĩ* nĩmũkũalyũka, Nyie nĩnĩminĩte kũmũvikĩsyā *inyw'ĩ* kĩla Nyie natũmiwe nakyo kwenyu, na Mwĩai wakwa akamaete andũ angĩ mekale vandũ venyu. Na *inyw'ĩ* mũitonya kũmwĩka naĩ We ona vanini. Vate nzika, Mwĩai; wakwa nĩ Mũsyaĩsya *ĩũũ* wa syĩndũ syonthe.'

59. Na yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Uuti na asu ala meetfĩkĩlile vamwe nake, kwa tei Witũ wa

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِثَارِكِي
إِلَهِتَنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَدِلْ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ أَنَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ وَمِمَّا تُشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَبِكَيْدٍ ذِي حِيَلٍ لَّنْمُ لَا نَنْظُرُونَ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنْ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵwamatangĩŵe mo kuma
oŵilŵlonĩ mwai.

60. Na aa maĩ Aati. Mo nĩmaleile Syama
sya Mwĩafi woo na malea kũmew'a
Atũmwa Make na maatiĩa ũneeni wa
nthũ ya ũla w'o ĩla ng'endu.

61. Na kĩumo kyaekwa kĩmaatĩŵe kũũ
nthĩ ĩno, na Mũthenya wa Uthayũũkyo.
Sisyai mbaĩ ya Aati nĩyekalile ĩte
kũtũnga mũvea kwa mwĩafi woo.
Sisyai, Aati nĩ aumanĩŵe, andũ ma Uuti!

LUKU 6

62. Na kwa mbaĩ ya Athamuti Ithyl
nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa,
mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ĩ mũi Ngai ateo We. We
nĩwamũkĩlilye inyw'ĩ kuma ĩlũlũ wa nthĩ,
na amũtũsya inyw'ĩ nthĩnĩ wayo. Kwa
ũu, ĩtyai ũekeo Wake, na ĩndĩ
mwelekelei
We na *ngoo-syonthe*. Nĩw'o Mwĩafi
wakwa e vakuvĩ, na *nũũngĩaa mboya*.

63. Mo maisye, 'We Salee, we wĩ ũmwe
katĩ wa andũ maitũ ala tũneekwetye.
We wĩtũvata ithyl kũthaita kĩla maatiĩŵe
maitũ mathaitaa? Vate nzika, ithyl
twĩna nzika itathela ĩlũlũ wa maũndũ ala
we ũtũwĩŵa.'

64. We Salee aisye, Inyw'ĩ andũ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nĩũngeme ĩlũlũ
wa ũkũsĩ mũseo kuma kwa Mwĩafi
wakwa, na We nũnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nũũ ĩndĩ, ũla

وَذَلِكَ عَادٌ جَعَلُوا بآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاجْتَبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ٥

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِسْمَةِ ۖ
إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۖ أَلَا بَعْدَ الْعَادِ قَوْمٌ هُودٌ ٥

وَالِى ثُودَ أَخَاهُمْ ضِحًّا قَالَ يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ٥

قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا
أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ فِينَا
تَذَعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ٥

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِمْ مِنْ رَبِّي
وَأَتَّبَعِي مِنْهُ رَحْمَةً مِّنْ يَتَصَوَّرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ٥

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie nĩngũlea kũmwĩw'a We? Kwa ũu inyw'ĩ mũkeethwa mũimbonge leela wanangĩko wakwa.

65.'Na inyw'ĩ andũ makwa, Ino nĩ ngamĩle-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ũu mĩekei Iye Iũũũ wa nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mũikamĩkiite na ũthũku ũsilĩlo wa vakuvĩ ndũkese kũmũkwata inyw'ĩ.

66.Indĩ mo nĩmamĩtilangile maũũ; na Indĩ we nĩwamatavisye, 'Itanĩthyei nthĩnĩ wa nyũmba syenyu kwa matukũ atatũ. Kĩĩ nĩ kyathĩ kĩla kĩte ũvũngũ.'

67.Kwa ũu yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Salee na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake na tei Witũ wa mwanya, na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo kuma nthekonĩ ya mũthenya ũsu. Vate nzika, Mwĩalĩ waku E-na ũtonyi, Wĩ-Vinya.

68.Na kĩtundumo kya kĩtalalĩki nĩkyamakwatie asu ala meekĩte naĩ, na kũikya kĩoko mo mavalũkangĩte na mothyũ moo nthĩnĩ wa nyũmba syoo.

69.Mo ta matasyĩkalĩte nthĩnĩ wasyo. Sisyai! Athamuti nĩmeekie maũndũ mate ma kũtũnga mũvea kwa Mwĩalĩ woo; sisyai! mbaĩya Athamuti nĩ numanĩe.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا بِسُوءِ قِيَادِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ⑤

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ⑥

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ خَالِدِينَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةِ مِنَّا وَ مِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑦

وَ اخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيَيْنَ ⑧

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ إِلَّا أَنْ تَبْذُلُوا لَكُمْ وَأَرْبَعَهُمْ فِي الْأَبْعَدِ ۚ تَبْذُلُونَ ⑨

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmookie kwa Avalamu mena ũvoo mũseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mũuo we.' Nake aisye, 'Mũuo wĩhwe nenyu,' na we ndaakala mũno atanaete nyama ya kasaũ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni mate ase, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩla, 'Ndũkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ũvoo mũseo wa ĩsyawa ya Isaaka, na ĩtina wa Isaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utaĩawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشَرِ قَالُوا اسْلُكْ
قَالَ سَلَامٌ مَّا لَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ⑤

فَلَمَّا رَأَوْا بَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ
مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى
قَوْمٍ لُوطٍ ⑥

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضِحْتَ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَ
مِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ⑦

قَالَتْ يُونِئِي أَيْ آلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ⑧

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُجِيدٌ ⑨

75. Na yĭla w'ia wamŭlekilye Avalamu, na ŭvoo mŭseo wamŭvikĭa, we nĭwambĭlĭlye kŭkaananĭa Naitŭ ŭlŭlŭ wa andŭ ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى
بِحَبْلٍ لَدُنَا فِي قَوْمٍ لَوُطٍ ۝

76. Ow'o Avalamu aĭ mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelĭ-wa-Ngai Kaingĭ.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ŭndŭnĭ ŭŭ. Vate nzika, mwĭao wa Mwĭaĭi waku nĭmŭvĭtŭku, na vate nzika, ŭsilĭllo nĭŭkĭte kwoo ŭla ŭtatonya kŭsilĭlka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَانْهَمْ أَنْيَهُمْ عَذَابٌ غَيْرَ مُرْدُودٍ ۝

78. Na yĭla Atumwa Maitŭ mavikie kwa Loto, we nĭweew'ie kyeve nŭndŭ woo na eethwa atetonya ŭlŭlŭ woo na asya, 'Uŭ nĭ mŭthenya wa thĭna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لَوْطًا سِجِّيًا بِهِمْ
ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andŭ make nĭmookie masembete kŭmwalekela we, makĭthĭlĭa nĭ ŭuthatu; na mbee wa ŭu mo nĭmeekaa naĭ. We aisye, 'Inyw'ĭ andŭ makwa, aa nĭ eĭtu makwa. Mo nĭ atheu mŭno kwenyu. Kwa ŭu mŭkĭei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŭikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ŭmwe katĭ wenyu wĭna kĭlĭlko kĭseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الشَّيَاطِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُوزْ فِي ضَيْقِي الْيَسَنِ
وَنُكْمٌ رَجُلٌ تَرَشِيدٌ ۝

80. Na mo nĭmamŭsŭngĭie, 'We vate nzika, nĭwĭsĭ nesa kana ithyĭ tŭi na ŭndŭ na eĭtu maku, we vate nzika, nĭwĭsĭ kĭla ithyĭ tŭkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waĭlu vyŭ na wa kŭmina vinya vyŭ kwa andŭ ala matendeecaw'a nĭ wanake wa iveti. Kwa ŭla w'o, iveti nĭsyo syaĭ ntheu kwoo. Na nĭkyo kĭtumi we waisye 'nĭ atheu mŭno.' Indĭ andŭ athŭku nĭmaalyŭlile ŭneeni ŭŭ namaŭtw'ĭkĭthya Loto ta wamanengie citu make nĭkana ndaĭa ya aeni make ĭsŭvĭlke nŭndŭ woo. Na ta we wamathokasya mo nĭkana manange ŭlŭngalu woo. Nĭ ŭtheinĭ kana ŭsŭngfo ŭŭ waĭ ŭlŭlŭ wa mwĭkalo woo wa ŭlei.

81. We Loto aisye, 'Takethwa nina ūtonyi ūlū wenyu kana ngevitha Nyiemwene kītuŋī kīlūmu.'

قَالَ لَوَانِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ أَوْحَىٰ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ۝

82. Atūmwa mamwā, 'We Loto, Ithyī twī Atūmwa ma Mwāfali waku. Mo maikaūvikā we ona vanini. Kwa ūu uma we na andū maku ma mūsyī nthīnī wa kīlungu kya ūtukū, na ūmwe wenyu ndakasisye ītina ateo kīveti kyaku. Vate nzika, kīla kīūmakwata mo kīkamūkwata we ūta ūu. Vate nzika, īvinda yoo yīla yītw'ītwē nī kīloko. Kyo kīloko kīi vakuvī?' *

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُكْنٌ لَّنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَمَّا بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتُكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. Kwa ūu, yīla mwāfao Witū wookie, Ithyī nītwāūkulumanilye mūsyī ūsu na twausya mbua ya mavia ma yūmba ūlū wa w'ō, mailīanīlw'e ngoi ūlū wa ngoi,

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَىٰهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا مِّنْ سَيجِلٍ ۚ فَانْصُوبْ ۝

84. Syee kīwe ūvano kwoondū woo nthīnī wa ūtw'io wa Mwāfali waku. Na ūsilīlo ta ūsu ndwī vaasa na eki-ma-naī ma īvinda yīl.

فَسُومَةُ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ لَوْ يَرَىٰ بَعْجُنَا ۝

LUKU 8

85. Na kwa Amitiani, Ithyī nītwamūtūmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الَّذِي تَتَّقُونَ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الَّذِي تَتَّقُونَ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الَّذِي تَتَّقُونَ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الَّذِي تَتَّقُونَ ۚ

Mûi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mûikathimanĩe ithimo iteanĩe na ithimi ngoleku. Nyie nĩngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkaloni wa ūthw'ii na Nyie nĩna w'ia ūlũ wenyu nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya wa wanangĩko.

86. Na inyw'ĩ andũ makwa, nenganei kĩthimo kyusũu na kĩaũu mwĩna ūlũngalu, na mûikamavene andũ syĩndũ ila syaĩĩte kwĩthĩwa syĩ syo ona mûikeke ūthyoeuku ūlũ wa nthĩ, mûkĩetae kĩthokoo.

87. 'Kyu kĩa kĩtĩtwe *vamwe nenyu* nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli. Na Nyie ndi mũsũvĩ ūlũ wenyu.'

88. Mo mamũsũngĩe, 'We Suaivu, Mboya yaku yĩkwĩa kana ithyĩ twaĩĩtwe nĩ kũeka ila maaĩthe maitũ mathaithaa, kana tũeke kwĩka ūndũ tũkwenda na ūthw'ii witũ? We wĩ mũĩ *mũno* vyũ na wĩna kĩĩko kĩseo.'

89. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nĩũngeme ūlũ wa ūkũsĩ mũtheu kuma kwa mwĩafi wakwa, na We nũnengete nyie kyaũya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mũkamũnge ūsũngĩo mwau?* Na Nyie ndikwenda kũmũkaananĩsya ūlũ wa maũndũ ala Nyie ngũmwĩa mũikeke. Nyie nĩenda waĩlu ūndũ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wĩ nthĩnĩ wakwa ateo kwĩsĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nĩĩkĩtaa nthĩnĩ Wake na Kwake nĩkw'o Nyie nzyokaa.'

وَيَقَوْمٌ أَوْفُوا يَكِيمًا وَالْيَبْرَانِ بِالْقَسْطِ وَلَا
تُبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

يَقِيَّتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

قَالُوا يَشْعِبُ آبَاؤُنَا أَن تَصْلُوا نَاحِلَةَ آبَائِهِمْ
وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ۚ قَالُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
لَا تَعْبُدُوا آبَاءًا وَلَا أَوْلَادًا وَلَا تَعْبُدُوا
الْبَنَاتِ ۚ إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا
رِجْلِي سَتَحْمِلْ لَكُمْ اللَّهُ أَرْزَاقًا كَثِيرًا ۝

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُ عَلَى بَيْتَةٍ مِّنْ
رَّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِنَّمَا اتَّقُوا اللَّهَ إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فَاتَّبِعُوا رِجْلِي سَتَحْمِلْ لَكُمْ اللَّهُ أَرْزَاقًا
كَثِيرًا ۝

90. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, ũng'endu wenyu kwakwa ndũkamũtwae ũmũvĩtũkye mũkwatwe nĩ ũndũ ũla wamavalũkĩle andũ ma Noa kana andũ ma Uuti kana andũ ma Salee; na andũ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'ĩ.'

وَيَقُولُ لَا يَحْزِمُنْكَ شِقَاتِي أَنْ يَصِيبَكَ قَتْلٌ
مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمَ لُوطٍ فِتْنَتُهُمْ بَعِيدٌ ⑩

91. Na manthai ũkeo wa Mwĩafi wenyu na ĩndĩ mwelakelei We na ngoo ĩmwe. Nĩw'o Mwĩafi wakwa Ausũftwe nĩ tei, Mwendani Mũno Vyũ.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ⑪

92. Na mo mamũsũngĩie, 'We Suaivu, ithyĩ tũĩmamanya maũndũ maingĩ ma ala we ũũneena, na vate nzika, ithyĩ twĩkwona we wĩ mwonzu katĩ waitũ. Na takethwa ti ũndũ wa mbaĩ yaku, ithyĩ vate nzika, nĩũkũkimanga na mavia we. Na ta we ndwĩna ũtonyi ĩũlũ waitũ.'

قَالُوا يَشْعَبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِتْنًا صَعِيقًا ۖ وَلَوْلَا زَهْلُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَلَكِنَّا
مَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ⑫

93. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, mbaĩ yakwa yĩna vinya mbee kwenyu kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'ontho? Nenyu mũkamwĩkya We ĩtina wa mĩongo yenyu ta ũla ũtĩftwe. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nũmathyũlũlũkĩte maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

قَالَ يَقُولُ ارْهُطِي أَعْرِضْ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخِذِي
وَرَاءَكُمْ ظَهْرِي ۖ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑬

94. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa mũno vyũ ũndũ mũtonya, nakwa Nyie nongwĩka ota ũu. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya nũũ ũla ũnũũvalũkĩlwa nĩ ũsĩllo wa kũmũsonokya; na nũũ ũla mũkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nĩneteele nĩ vamwe nenyu.'

وَيَقُولُ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَارِبٌ
وَأَنْتُمْ يَوْمًا ۖ وَإِنِّي لَأَمْلَأُ جَهَنَّمَ مِنكُمْ فَظُنُّوا ⑭

95. Na yĩla ũtw'io Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Suaivu na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake kwa tei Witũ wa mwanya; na ũsĩllo nĩwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَتِنَا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْئَةَ وَالْمُنْجَرَّ
فِي دِيَارِهِمْ خَمِيرًا ⑮

ala meekite naŋ, namo nŋmaval0kangile
na mothy0 moo nthŋnŋ wa nyumba syoo.

96.1.Io komataaŋkala nthŋnŋ wasyo.
Sisyai! Und0 Mitiani yatililwe otond0
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بُعْدًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا
ثُمَّ يُدْعَوْنَ ۝٩٦

LUKU 9

97.Na vate nzika, Ithyŋ nŋtwam0t0mie
Mose ena Syama Siit0 na 0tonyi
wŋyonanŋtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبينٍ ۝٩٧

98.Kwa Valao na anene make; ŋndŋ mo
nŋmaatŋle mwŋao wa Valao, na mwŋao
wa Valao ndwaŋ wa w'o ona vanini.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا
أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝٩٨

99.We akaenda mbee wa and0 make
M0thenya wa Uthay00kyo na
akamatwaa
mo nthŋnŋ wa ŋima ya Mwaki tond0
ng'ombe ŋtwaawa kŋnyw'ŋlonŋ kya
kŋw'0. Na nŋ kŋnyw'ŋlo kŋth0ku ata kŋla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَلِئِْسَ
أَلْوَدُّ الْمَوْرُوْدِ ۝٩٩

100.Mo nŋmal0ngŋtw'e nŋ kŋumo nthŋnŋ
wa thay0 00 na M0thenyanŋ wa
Uthay00kyo. Nŋ m0thŋnzŋlo m0th0ku na
asu ala ma0nengetwe.

وَأَنبَعُوا فِي هٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُنْسِ الْوَدُّ
الْمَرْفُوْدِ ۝١٠٠

101.Usu nŋ katŋ wa movoo ma mŋsyŋ ŋla
myanange, Ithyŋ t00k0tavya we. Imwe
yayo nŋyŋ0ngeme na ŋmwe nŋ mŋmŋle
nthŋ ta ŋia.

ذٰلِكَ مِنْ اٰنْبَاءِ الْاَقْبٰى نَقَضَ عَلَيْهِمْ مِّنْهَا اٰلِيْمٌ
وَحَصِيْدٌ ۝١٠١

102.Na ithyŋ t0iaameka naŋ mo, ŋndŋ
nŋmo meevŋŋsyse ene, na ngai syoo ila
masyŋkaŋlaa vand0 va Ngai Mwene
Vinya W'onthe iyaŋ na 0uno kwoo ona
vanini yŋla 0tw'io wa Mwŋlaŋ waku

وَمَا كَانَتْ لَهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَمَا اَغْنٰت
عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الْاَلٰهِي يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ
شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ اَمْرُ رَبِّكَ وَكَانَ اَدْوَمٌ غَيْرَ تَنْبِيْهِ ۝١٠٢

wookie; Indī syo syamongelelee vathei
ateo kwaa vyū.

103. Ukumbatfilyo wa Mwīafi waku nī ta
ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ūa andū
mayo mekwīka nāī. Vate nzika,
kūkumbatfilya Kwake kwī woo na nī
kwai.

104. Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve
Kyama kwake we ūla ūkīaa ūsīfīlo wa
Itunī. Usu nīw'o mūthenya ūla mbaa-
andū onthe makombanw'a vamwe na
ūsu nīw'o mūthenya ūla kūvika kwaw'o
kūkakōsīfwa nī andū onthe ma nthī.

105. Na Ithyī tūiyīkalasya mūno ateo
kwa ūvinda yīla yītalīfwe.

106. Mūthenya nīūkīte, vai thayū
ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe
moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

107. Na ta kwa asu ala makethwa na
ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa
Mwaki, vala nthīnī waw'o vakethwa
kīmeto, na kūkivakiva,

108. Makīkala nthīnī wa w'o kūvika yīla
matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū
Mwīafi waku ūkenda vate nzika, Mwīafi
waku aetae kīla We wendaa.

109. Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso
ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo
kūvika ūndū matu na nthī ikethīfawa vo,
ateo ūndū Mwīafi waku ūkenda-----
mūthīnzīo ūla ūtakatīlwa.

110. Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūlō
wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ طَائِلَةٌ
إِنْ أَخَذَ إِلَيْهِمْ شَيْئٌ ۝

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِآذِنَةٍ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ
وَسَعِيدٌ ۝

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَهِيقٌ ۝

خُلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلِدِينَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرُ مَجْدُودٍ ۝

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُ هَؤُلَاءُ مَا يَعْْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na Ithyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusŋe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ۝

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nŋtwamŋnengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nthŋnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwŋaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo tene mŋno mbee; na yu andū aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlū ŋwayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سِبْقَتِ مِنْ رَبِّكَ لَفُتِحُوا بَيْنَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ لَفِي
شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

112.Na vate nzika, mawŋa ma aa onthe
mayambŋŋe kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwŋaŋi waku akamaŋva kwa
usūu kwŋanana na mawŋa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَبَدَأَ لِيُوقِفَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka inyw'ŋ etŋkŋli; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ
mwfŋkaa.

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَاغْتَسِبُوا شَرًّا وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvŋ na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ الْيَوْمِ إِنَّ

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116.Na we ithwa wilyumtise; nündü
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaekaa müthinzlo wa ala alungalu
wanang'ke.

117.Ntki, indli, vaya andü mena kilitko
katl wa nzyawa ila syal mbee wenyu, ala
maailtwe ni kuvatana üthyoeu tölü wa
nthl-----ateo avüthü ma ala ithy
twamatangile kuma katl woo? Indli eki-
ma-na! maatle maöndü ala mavüthü ala
mamanengie ütanu na wololo, na mo
matw'tka avitany'a.

118.Na Mwäli waku ndal atonya
kwananga misyi vate ülungalu yila andü
mayo mal alungalu.

119.Na kethwa Mwäli waku *nweekite*
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'tkithisey mbaa andü onthe
andü o amwe; Indli mo mayal maeka
kuvathükangana,

120.Ateo asu ala Mwäli waku
wamew'tite tei, na We üu n'w'o
wamombie mo. Indli ndeto ya Mwäli
waku tkeantw'a; N'w'o, Nyie
ngausüsyä Iia-ya-Mwaki na Mayini *ala*
mbaa-matü na andü onthe vamwe.'

121.Na movoo onthe ma Atümwa ala
ithy tölölümtilasya ngoo yaku namo
nitütavasya we. Na nthl'ni wa w'o
nivokite w'o na ütao na kililikany'a kwa
etkili.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِّذِكْرَيْنِ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَنَبَّأَهُ
رَبُّكَ لَا مَلَأَتْ جَهَنَّمَ مِنَ الْإِنْسِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

وَمَا تَقْصُصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

122.Na matavye asu ala metetŋkŋlaa;
'Ikai nesa mŋno vyŋ Ōndŋ mŋtonya,
ithyŋ ota ŋu notwŋkŋte.

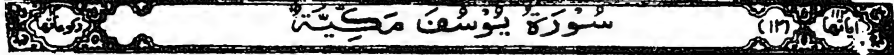
وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَمَا تَبُوءُونَ ۖ إِنَّا نَعْلَمُونَ ۝

123.'Na ŋnyw'ŋ eteelai, ithyŋ ota ŋu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۝

124.Na syŋdŋ ila mbithe sya matunŋ na
nthŋ nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ŋvoo w'onthe ŋkatŋngwa Kwake.
Kwa ŋu, mŋthaithei We na iai wŋkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mwŋaŋi waku
ndaleaa kŋmanyā maŋndŋ ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمْرِ رُجْعُ الْأُمُورِ لَهُ
۞ فَأَعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا ذِكْرُكَ إِلَّا خَافِلًا عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

3. Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmanyaa.

4. Ithyŵ twŵkŵeeaa ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waf ŵmwe katŵ wa ala
matamanyaa.

5. Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

6. Nake amwŵla, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavyee anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

7. 'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵafŵ waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵŵlo waku na ŵŵlo wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمٰنَ الَّذِیْ اٰتٰی الْكِتٰبَ الْبُرْهٰنَ ﴿١﴾

اِنَّا اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِیًّا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَیْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا اَوْحَيْنَا
اِلَیْكَ هٰذَا الْقُرْءٰنَ ۚ وَ اِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ

الْغٰفِلِیْنَ ﴿٣﴾

اِذْ قَالَ یُوسُفُ لَا یَبِیْءُ بِاَبِیْ اِنِّیْ رَاَیْتُ اَحَدَ عَشَرَ
كُوكَبًا وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ اٰیٰتُهُمْ لِّیْ سَیِّدِیْنَ ﴿٤﴾

قَالَ یَبْنَیْ لَا تَقْصُصْ رُءُیَاكَ عَلٰی اٰخِرَتِكَ یٰكُیْدُ
لَكَ كُیْدًا اِنَّ الشَّیْطٰنَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ قَبِیْنٌ ﴿٥﴾

وَ كَذٰلِكَ یَجْتَبِیْكَ رَبُّكَ وَ یُعَلِّمُكَ مِنْ تَاْوِیْلِ
الْاَحَادِیْثِ وَ یَتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَیْكَ وَ عَلٰی اٰلِ یَعْقُوبَ

Weanĩsye ũũũ wa maaĩthe maku eĩĩ ma mbee---Avalamu na Isaaka. Nĩw'ũ mwaĩfi waku nĩ Umanyi-W'ontha, Mũĩ

كَمَا أَتَتْهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

LUKU 2

8.Vate nzika, nthĩnĩ wa Yosevu na aneethe ve Syama kwa ala makũlasya.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّأُولِيْئِنَّ ﴿٩﴾

9.Yĩla mo maisye, 'Ow'ũ Yosevu na mwanaa nyinyia me vata mũno mbee waitũ nĩ ĩthe waitũ, onakau ithyĩ twĩ nguthu yĩna vinya. Vate nzika, ĩthe witũ ena ĩvĩtyo yĩ ũtheinĩ.

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ آبَيْنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ آبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

10.'Mũaei Yosevu kana mũmũtwae nthĩ yĩ vaasa, nĩkana wendo wa ĩthe wenyu wĩthwe wĩ wenyu mwĩ inyw'oka, na ĩndĩ ĩtina inyw'ĩ nĩmũtonya kwĩthwa andũ alũngalu.'

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١١﴾

11.Umwe woo aisye, 'Tũkamũae Yosevu, ĩndĩ ethwa inyw'ĩ no kũvika mũmwĩke ũndũ, mwĩkyei nthĩnĩ wa kĩthima kĩliku; amwe ma aendi-ma-kyalo makamumya vo.'

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٢﴾

12.Namo maisye, 'Ame asa waitũ, we wĩlea kũtũĩkĩĩa ithyĩ nĩkĩ ũũũ wa Yosevu' oyĩla ithyĩ twĩthĩfawa twĩ aĩkĩĩku nthĩnĩ wa kũmwenda?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمُرُنَا بِعَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِصُونَ ﴿١٣﴾

13.Mũtũme we vamwe naitũ ũnĩ nĩkana atonye kwĩtanĩthya mwene na kũthaũka, na ithyĩ vate nzika, tũkamũsũvĩa.

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَزْنَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفُظُونَ ﴿١٤﴾

14.Nake aisye, 'Kũthi nake kwenyu nĩkũũmbĩkĩa kyeve, na nĩna w'ia nzũĩ ndĩkese kũmũya yĩla inyw'ĩ mũtamũsyaĩsye.

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٥﴾

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخَيْرُونَ ﴿١٥﴾

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, lthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo matakethwa maikūmanya.'

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجَبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo mookie kwa īthe woo ī-ya wīoo, maīīte.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

18.Namo mamwīa, 'Ame īthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlīko syenyu nitumīte kīko kīl kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīlīsyō mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللَّهُ السَّمِيعُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يَسْخَرُونَ هَذَا عُلْمٌ وَأَسْرُوءُ بِضَاعَتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwoa thoaa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na k̄ithito kya kwona ŭtand̄fthyo kuma vala ŭi.

وَشَرُّهُ يَشْمَنُ بِخَيْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ٢١

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisiye mŭka wake, 'Utw'ŭk̄ithye w̄kalo wake wa ndaŋa. Vanḡi we nŭtonya kw̄ithwa wa ŭtand̄fthyo kwitŭ; kana ithȳŭ tŭkamŭtw'ŭk̄ithya we kw̄ithwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithȳŭ tweekie ūu n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyiŭthya ota ūu ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŭtonyi ŭlŭ wa ŭtw'io wake, ūnd̄ŭ andŭ ainḡi mŭno mayiŋ ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِصْرَلا مَرَاتِهَ أَكْرَمِي
مَتَوَهُ عَنِّي أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَنْجِدَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكْنَا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٢٢

23. Na ȳlla we wavikie ŭkŭŭ wa ūima wake, Ithȳŭ n̄twamŭnengie we ŭtw'io na ŭmanyi. Na ūu n̄w'o Ithȳŭ tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٢٣

24. Nakyo k̄iveti k̄lla waŋ nyŭmban̄ŭ yakyo n̄kyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄kyathongisiye m̄fomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisiye, 'Nyie n̄mantha w̄lvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We n̄ Mw̄laŋi wakwa. We nŭseŭvitye kw̄kala kwakwa vamwe nenyu kw̄ithwe kw̄i kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naŋ mayaŋlaa ona ūnd̄ŭ.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَاجِي إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٢٤

25. Nakyo n̄kyasŭan̄ŭie k̄l̄l̄kon̄ŭ kyakyo ŭlŭ wake, na we n̄wasŭan̄ŭie k̄l̄l̄kon̄ŭ kyake ŭlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama k̄itheu kya Mw̄laŋi wake, we ndethwa oonanisiye k̄l̄hing'ŭl̄syo ta kyu. ūu n̄w'o kweeth̄iwe, n̄kana Ithȳŭ

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّي
كَذَلِكَ لِنَصْرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٥

tūtonye kūvetanga ūthūku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū anyuve.

26. Na mo eī nīmasembanisye mūomonī, na kīveti kyu nīkyatembūie kītonyeo kyake ngalī ya ītina, na nīmamwīthīe mūūme wakyō mūomonī; nakyo kyamūkūlya, 'Ukeethwa ūsilīlo mwaū kwa ūmwe ūla eīna kīeleelo kīthūku kwa kīveti kyaku ateo kyovo kana ūsilīlo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nīkyo kyamanthie kūnguua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngūsī yakyo ya mūsūyī yaumya ūkūsī īkyasya, 'Ethwa kītonyeo kyake kītembūkīle ngalī ya mbee, īndī kyo nīkīneenete w'o, na we e katī wa akengani.

28. 'Indī ethwa kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, īndī kyo nīkīkenganīte, na we nī ūmwe wa ala ma w'o.

29. Kwa ūu. yīla we woonie kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, aisye, 'Vate nzika, ūū nī ūī wenyu iveti.' Ūī wenyu wī vinya mūno.

30. 'We Yosevu, thiūūka ume ūndūnī ūū na we kīveti, ītya ūekeo wa naī yaku. Kwa ū---w'o, we nue mūvītany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthīnī wa mūsūyī syaisye, 'Kīveti kya mūnene Aziz kīlenda kūkuua kīvīsī ngombo yakyo īteūkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةَ مِنْ دُبُرٍ
وَالْفِيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جِئْتُمْ إِلَّا
بَاهِلِكُمْ سَوْءًا إِلَّا أَنْ تُنَبِّئَنَا بِوَعْدِ اللَّهِ ۖ

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ۝

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَتْ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ
إِنْ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ۝

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ
ۖ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ۝

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

nĩkĩtumanĩtye kyo na wendo. Ithĩĩ
ow'o, twĩona kyo kĩna İvĩtyo
yĩyonanĩtye.'

32.Na yĩla kyo kyeew'ie walany'o wa
maŰĩ nĩkyaitŰmanie na kyaiseŰvĩsya
mboka na kyainenge kĩla kĩmwe kavyŰ,
na ĩndĩ kyatavya Yosevu, 'Umĩla mbee
wasyo.' Na yĩla syamwonie we
nĩsyasŰanĩe mŰno İŰlŰ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! UŰ ti mŰndŰ;
ĩndĩ nĩ mŰlaĩka mŰtaĩtku.' *¹

33.Kyo kyaisye, 'Na ŰŰ nĩwe Űla inyw'ĩ
mwandŰĩlaa mŰtĩ Nyie nĩnendie
kŰmŰkuua we vate kwenda kwake, ĩndĩ
we nĩweesŰvĩe mwene kuma naĩmĩ. Na
yu ethwa we ndekwĩka ŰndŰ nyie
ngŰmŰtavya, vate nzika, we
nŰnŰkwovwa na akĩthwa Űmwe wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتَكَوِّرَاتٍ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ يَكُونُ لَهُنَّ
قَالِبٌ رَّاخُجٌ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودْنَهُ
عَنِ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ
لَيَسْجَنَ وَ يُكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto İno 'Qutt'ana aidiyahunna' syatilanga
moko masyo; nĩtonya kŰmanyĩka oŰndŰ yĩĩyĩ kana
ta nthimo İondŰ İmamu Raghib Űwetete
mĩneenelenĩ yelĩ kwĩanana nondŰ yĩkĩtwe nthĩnĩ
wa Kulani Ntheu. Vaa ŰalyŰlo wa ndeto İno İte
nthimo nĩ 'Qutt'ana aidiyahunna' kŰtema kw'oko
kwa mŰndŰ na kĩndŰ kyŰĩ. Na Űu tiw'o Kulani
İelelele na ndĩandĩkĩka Űvoo ta Űsu. Na kŰalyŰla,
asomi amwe nĩmatatĩte kŰnyivya kĩko kĩĩ kya
kŰĩla, makyonany'a nthoo nini, ĩndĩ kwĩanana na
Űneeni wa Kĩtalavu Űu ndŰkwĩtĩkĩĩka, ŰndŰ Űla wa
kwĩka, nĩ kwĩtĩkĩla Ű-w'o yĩ nthimo na İte nthimo.
Ndeto İno nĩtonya kŰmanyĩka ta nthimo kwa Űkuvĩ
ĩkyasya nthĩnĩ wa kĩĩhimo kya 'Qatta'
ndĩkwĩtĩkĩĩka nĩla İno İte ntheu. Kwa Űu ĩndĩ
Űnyuvi Űla wĩvo tŰ nĩ kaĩ waw'o na nthimo. İthĩĩ
nĩtŰkwĩtĩkĩĩka kana Űneeni ŰŰ Űnenganĩtwe nthĩnĩ
wa Űneeni ŰŰ Űtonya tŰ kŰmanyĩka nthĩnĩ wa
ŰalyŰlo wa nthĩnĩ wa kĩ-nthimo Űkyasya kana syo
nĩsyetĩkĩĩle kŰsindwa nŰndŰ wa kŰmŰsŰanĩia we
kana ti mŰndŰ mbee wa vala moko masyo mataĩ
matonya kŰvika.

34. We *Yosevu* aisye, 'Ame Mwĩafi wakwa, Nyie nĩngwĩtkĩla kyovo mbee wa maũndũ ala syo iũmbĩtĩa nyie; na We walea kũmbetangĩa maũĩ masyo, Nyie nĩngũsyelekela na ngĩthwa katĩ wa ala atumanu.'

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا أَتَصَرَّفُ عَنِّي كَيْدُهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ٣٤

35. Kwa ũu Mwĩafi wake nĩweew'ie mboya yake, na nĩwawetangie maũĩ masyo kuma kwake. Nĩw'o We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَأَسْجَبَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٣٥

36. Indĩ nĩkwaumĩlile kwoo *aũme* itina wa kwona *movano ma we atena mavĩyo*, nĩkana *mo masũũe syĩwa yoo ĩseo*, nĩmoonie kana we nĩwaĩlĩtwe nĩ kwovwa kwa ĩvinda.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِهِ لِيَسْجُنَّهُ
حَتَّىٰ حِينٍ ٣٦

LUKU 5

37. Na andũ elĩ ma mũika nĩmalikile kyovonĩ vanĩwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* ngĩviva ndivai.' Na ũla ũngĩ aisye, 'Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* nguĩte mĩkate ĩũũ wa mũtwe wakwa na nyũnyi iimĩĩsaa. Tũtavye ũalyũlo wayo; nũndũ ithyĩ twĩona we wĩ katĩ wa ala alũngalu.'

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعْرِضُ خَيْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُهَا نَبْتًا وَيَلِدُ
إِنَّا نُرَىٰكَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٣٧

38. We *Yosevu* amũsũngĩe, 'Lũu ũla inyw'ĩ mũnengawe ndwĩĩthwa ũnaetwe ndamũnengete ũalyũlo wayo. Uũ nĩ ũndũ ũmwe katĩ wa ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanyĩĩtye Nyie. Nyie nĩnĩmĩleete ndĩni ya andũ ala matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala nĩ alei ma Itu.

قَالَ لَا يَأْتِيَكُمَا طَعَامٌ تُزْفَنُ بِهِ إِلَّا بَنَاتُكُمَا يَأْتِيَانِهِ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ ٣٨

43. Na ūmwe wa eŵi, Yosevu nŵamŭtaviseye ūla wasŭanŵaa ta ūnŭŭlekw'a, 'Ukangweta nyie kwa mwŵafi waku.' Indŵi Satani nŵamŭlŵthisye kŭmŭweta kwa mwŵafi wake, kwa ūu nŵekalile kyovonŵi kwa myaka mŵina.

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرِّيَّةً فَوَيْلٌ لِلَّذِي فِي السَّجَنِ يُجِزِّعُ سِنَّيْنًا ⑤

LUKU 6

44. Na Mŭsumbŵi aiseye, 'Nyie nŵnonie nŵhŵi wa ndoto ng'ombe mŭonza mosu, na ithuke mŭonza nziŭ na ingŵi mŭonza mbŭmŭ sya mbemba. Inyw'ŵi anene, ndavyei nyie ūalyŭlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ŵi nŵmŭtonya kŭalyŭla ndoto.'

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنَعَ بِقَرَتِ سَيِّانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عَجَافٌ وَسَنَعَ سُتْبَلَتِ خُضِرٌ وَآخِرُ بَيْتٍ يَأْكُلُهَا أَسَلًا أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ⑥

45. Mo masŭngŵie, 'Syo nŵ ndoto nthokoanu na ithyŵi tŭyŵiŵi ūalyŭlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

قَالُوا أَضَافَاتُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمَيْنَا ⑦

46. Na ūmwe wa ala mavonokie, na ūla yu walilikanile ŵitina wa ŵvinda ŵasa, aiseye, 'Nyie nŵngŭmŭmanyŵthya ūalyŭlo wayo, kwa ūu inyw'ŵi ndŭmei.

وَقَالَ الَّذِي بَيْنَهُمَا وَادْكُرْ بَعْدَ أَمَرٍ أَنَا أَنْتِئْتُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ⑧

47. Yosevu! 'We mŭndŭ wa w'o, tŭtavye ūalyŭlo wa ng'ombe mŭonza nou ikŵŵa nŵ ng'ombe mŭonza mosu, na iia mŭonza nziŭ sya mbemba na ingŵi mŭonza mbŭmŭ; nŵkana ndonye kŭsyoka kwa andŭ nŵkana mo matonye kŭmanyana.'

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنَعَ بِقَرَتِ سَيِّانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عَجَافٌ وَسَنَعَ سُتْبَلَتِ خُضِرٌ وَآخِرُ بَيْتٍ يَأْكُلُهَا يُبْسَلَتِ لَعَلَّيْ أَرْجِعَ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ⑨

48. We asŭngŵie, 'Inyw'ŵi mŭkavanda kwa myaka mŭonza, ŵatŵanŵe mwŵina kŵithito, na yŵla mŭŭketha mŭieka syŵina makonde, ateo nini ila inyw'ŵi mwŵisaa.

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنَعَ سِنِينَ دَابَّاءَ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُّوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ⑩
تَحَرِّيَاتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنَعَ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا

49. Na ŵitina wa myaka ŵsu myŭmŭ

mũonza, ūla ūkethwa ūminŭthe kŭonthe kŭla inyw'ŭ mŭkethwa mŭmbanŭtye kŭla mŭnaŭ mŭnaketha, ateo kŭnini kŭla mwŭŭthwa mwŭiyiŭle *makŭmbŭnŭ*.

50. 'Na ūndŭ mwaka ūmwe wathela, andŭ makanengwa mbua nyiingŭ na nthŭnŭ wayo vakeethwa na mosyao maingŭ na mbeŭ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mŭsumbŭ aisyey 'Mŭetei we kwakwa.' ūndŭ yŭla mŭtŭmwa wavikie vala ūŭ we aisyey, 'Syoka kwa mwŭafi waku na ūimŭkŭlya ūndŭ kwailŭ ŭŭŭŭ wa ūla iveti syatilangile moko masyo; Nŭndŭ, Mwŭafi wakwa nŭmesŭ mŭno mawalany'o ma maŭŭ masyo.^{3*}

52. We Mŭsumbŭ aikŭlya ūla iveti, 'Inyw'ŭ mwai na kyaŭ yŭla mwamanthie kŭmŭkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataŭwe nŭndŭ wa kŭmŭmba mŭndŭ ta ūŭ----, ithyŭ tŭyaaona ūthŭku wake.' Kŭveti kya Mŭnene kyaisye, 'Yu ū-w'o nŭmŭŭŭthe kyeninŭ. Nyie ninyie nendaa kŭmŭkuua we atekwenda, na vate nzika, we nŭ mŭndŭ wa w'o.'

53. Yosevu aisyey, 'Nyie nŭnakŭlilye nŭkana ūkunŭkŭli wŭkwe nŭkana we Mŭnene atonye kŭmanyay kana Nyie ndyaasuka ūŭkŭŭku wake we atevo na ota ūŭ kŭmanyika kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetŭkŭlasya maŭŭ ma ala mate aikŭŭku maendee.

قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ عَبْدِهِ لَئِي لَا يُخْشِيَ النَّاسَ

ثُمَّ يَأْتِي مِنَ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يُعْصِرُونَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ جَاءَهُ الرُّسُولُ قَالَ
ادْعُ إِلَىٰ دَرْتِكَ فَسَرَّهُ مَا بِآلِ النَّسْرَةِ إِنِّي ظَنَنْتُ
أَنِّي مُبْعَدٌ ۖ وَإِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِمْ عَلِيمٌ ۝

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَأَوْنَكَ يُؤَسَّفُ عَنْ نَفْسِهِ
قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلَيْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوْعٍ قَالَتِ امْرَأَتُ
الْعَزِيزِ إِنِّي حَصَصْتُ الْخَيْلَ أَنَا وَرَأَوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ
وَأَنَّهُ لَبَنِ الضُّدَيْنِ ۝

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
كَيْدَ الْخَائِبِينَ ۝

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwifyumya nthĩĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي إِلَّا مَرَّةً بِالسَّوَةِ
إِلَّا مَا رَجَمَ رَبِّي أَن رَّبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥٤

55.Na Mũsumbĩ aisye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

وَقَالَ إِنَّكَ اتُّنَوِي بِهِ اسْتِخْلَاصَهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أُمِينٌ ٥٥

56.We aisye, Nyuve Nyie ĩũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي خَفِيفٌ عَلَيْهِمْ ٥٦

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnenevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũnengae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtuvi ya ala alũngalu yanangĩke.

وَكَلَّكَ مَكْنَأَ لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدْبُرُ أَمْنَهَا حَيْثُ يَشَاءُ يُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ٥٧

58.Na vate nzika, ĩtuvi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩa Ngai.

وَلَا جُرْأِخِرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٥٨

LUKU 8

59.Na anaaĩthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

وَجَاءَ أَخُوهُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ٥٩

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndetei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. Inyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnenge inyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ اتُّنَوِي بِأَجَلٍ لَّكُمْ
فَمِنْ أَيْنَ كُمْ أَلا تَرَوْنَ أَنِّي أَدْرِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ٦٠

61. 'Indĩ inyw'ĩ mwalea kũmũete vaa nĩ nyie, Indĩ vaikethwa kĩthimo kya lĩu ĩngĩ kwenyu kuma vala nĩ, ona inyw'ĩ mũikathengeea nyie.'

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ③

62. Mo masong'ile masya, 'Ithyĩ tũkatata kũmũsesenga ĩthe wake *etĩkile* kũtaanĩsya nake, na Indĩ vate nzika, ithyĩ tũkeeka ũu.'

قَالُوا سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athũkũmi make, 'Ikĩai mbesa syoo nthĩnĩ wa mĩio yoo *ota ũu* nĩkana matonye kwimanya masyoka kwa andũ ma nyũmba yoo; vangĩ nĩmatonya kũsyoka.'

وَقَالَ لِفَتِيلِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yĩla mo masyokie kwa ĩthe woo maisye, 'Ame ĩthe waitũ, ithyĩ nĩtũvatiwe kĩthimo *kĩngĩ kya lĩu*, kwa ũu tũtũme twĩna mwanaa mwaitũ nĩkana tũkathimĩwe kĩthimo kitũ, na vate nzika, ithyĩ tũkamũsũvĩa.'

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَهْلِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَا نَكُنَّلَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ③

65. We ĩthe woo aisye, 'Nyie nditonya ũmũĩkĩla inyw'ĩ ĩũlũ wake, ateo nĩmũĩkĩle oũndũ namũĩkĩle ĩũlũ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ We Mũsũvĩi Ula Mũseo Vyũ, na We nĩ We Usũftwe nĩ Tei Mũno wa ala mew'anĩaa tei.

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمَنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ قَالَ لَهُ خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ③

66. Na yĩla mo mathaisye mĩio yoo, moona matũngĩwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitũ, tũtonya kwenda kyaũ kĩngĩ ithyĩ? Mbasa sitũ syĩ vaa tũtũngĩwe. Ithyĩ tũkaete kyaũya kwa andũ maitũ, na kũmũsũvĩa mwanaa nyinyia waitũ ona tũkeethwa na mũio wa ngamĩle nima. Kyu nĩ kĩthimo kĩla nĩ ũvũthũ *kũkĩkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيرُ أَهْلُنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزَّدُكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ③

67. We aisye, 'Nye ndiUmütüma vamwe nake mütanengete wiv'ito syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana vate nzika, inyw'ĩ mükamütünga vaa nĩ, ateo münathyüüüükwa; Na mamina kümünenge wiv'ito woo, aisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasyaĩsyaa maūndū ala ithyĩ tūneenaa.'

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ أَنَا ثَلَاثَتِنِي بِهِ إِلَّا أَن يَخَاطِبَكُمْ فَلَمَّا آوَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٥٧

68. Na Yakovo aisye 'Inyw'ĩ aana makwa, mÜikavotele müomonĩ ümwe, ĩndĩ votelai mĩomonĩ yĩ kīvathükany'o; na Nye ndi ündū ndonya kūmwĩka inyw'ĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Nye nĩte wĩkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wĩkwatyo nĩmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْنَى لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ٥٨

69. Na yĩla mo malikile ündū ĩthe woo wameyĩaie kÜiaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwĩthwa kana Yakovo aĩ na woni nthĩnĩ wake ūla we weanĩsyee kwa kūneena ūu; na vate nzika, we aĩ na ūmanyi mūnene nūndū ĩthyĩ nĩtwamūmanyĩtye we, ĩndĩ andū aingĩ mūno mayĩsĩ.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهُ وَإِنَّهُ لُدُو عَلَيْهِمْ لَمَاعِنَهُ وَلَكِنَ الْكَافِرُ النَّاسُ لَا يَعْلَمُونَ ٥٩

LUKU 9

70. Na yĩla mo mamüthokeie Yosevu, we amwĩkalilye mwanaa nyinyia vakuvĩ nake mwene. Na we asya, 'Nye nĩ mwanaa mwenyu; kwa Ūu yu we ndÜkew'e kyeva nūndū wa maūndū ala mo meethĩwe mayĩka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٦٠

71. Na yĩla we waminie kūmanenge kyaūya kyoo, we nĩweekĩie kĩkombe kya kūnyw'a kĩw'ū nthĩnĩ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ĩndĩ mūnyaĩkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْهَا الْعِزْرَ لَكُمْ لِسْرُوقُونَ ٦١

Ūvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī anŪu ma mŭkwīlī, nīmweeka īvītyo ya ūng'ei.'

72. Mo maisye mamelekele mamakŭlya, 'Nī kyaŭ kīla inyw'ī mwaasya?

73. Mo masŭngīe, 'Ithyī nītwaasya kīkombe kya Mŭsumbī kya kŭthima na ūla ūnŭŭkīete enengwa mŭio wa ngamīle, na Nyie nīngŭŭngamīa ūu.'

74. Mo masŭngīe, 'Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwīsi nesa vyŭ kana ithyī tŭyaaŭka kŭŭ kwīka ūthyoeuku nthī īno, na ithyī tŭi ing'ei.'

75. Mo maisye, 'Usilīlo wīlthwa wī mwaŭ īndī, mweethwa inyw'ī nīmŭŭkengana?'

76. Mo masŭngīe, 'Usilīlo wa ūu nī kana, ūla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī ngusunī yake, we nīwe ītuvi yakyo. Uu nīw'o ithyī tŭmasilīlaa eki-ma-naī.'

77. Indī we ambīlīlīya kŭmantha makunianī moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na īndī akyumya kyo īkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o ithyī twalanilye īlŭlŭ wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwīlao ma Mŭsumbī ateo kwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendete ūu. Ithyī tŭnenevasya kwa ūnene wa īvīla ūla ona wīva Ithyī twendaa; na īlŭlŭ wa kīla mwene ūmanyi nī Umwe, Mŭmanyi Mŭno Vyŭ.

قَالُوا وَاقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ⑥

قَالُوا تَفْقِدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ⑦

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ⑧

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ⑨

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ⑩

قَبْدًا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِبُيُوسُفَ مَا كَانَ لِأَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن تَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ⑪

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyĩte, mwanaa nyinyia wake nĩwooyĩte tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũlĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyē we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinyia ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtĩkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩũlũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyĩte, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩi ma maũndũ ala matonekaa.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالِ
أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ⑤

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْحَسِينِينَ ⑥

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ تَأْخُذَ إِلَّا مِنْ وَجْدِنَا مَتَاعًا
عِنْدَكَ إِنَّا رَاؤُا لَظُلْمُونَ ⑦

فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَالَصُوا بِحَيَّتَا قَالَ كَيْدُهُمْ أَكْبَرُ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَنْ يَأْذَنَ لِي أَوْ إِنْ أَوْيَحْتُمْ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْخَائِفِينَ ⑧

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِغَيْبِ
خُوفَيْنِ ⑨

83. 'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'o, na ma mūkwīlī ūla tūnookanisyē naw'o, na ow'o ithyī twīneena w'o.'

84. We asūng'lie, 'Aiee, īndī ilfko syenyu nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūu nyie nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyie; nūndū We nī Umanyi-W'onthe, Ula-Mūlī.'

85. Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeve kyakwa īūlū wa Yosevulī' Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeve, na we nīwasiīlaa kīmako kyake.

86. Mo maisye, 'Ithyī twīlvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoo wa Yosevu okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87. We *Yakovo* asūng'lie, 'Nyie nītwaa kyeve kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nīnīlī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88. 'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevu na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetīkīlaa.'

89. Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevu* manwīe, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yayitū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَلَّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْغِيَاثِيَّ أَقْبَلَنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَبِيلًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ يُوسُفَ وَأَبِيعْتُمْ مِنْهُ مِنَ الْخِزْيِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْنَا لَنُرِيَهُ عَلَى يَدَيْ نَارٍ وَنَكُونَ خَرَصًا أَوْ نَكُونُ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَخُزْيِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَلْبَسِي أَزْهَبُ أَفَن حَسَسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَجِبَهُ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلُنَا الْحَزْرُ وَجِئْنَا بِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũenge kĩthimo
kyusĩe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na
mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ⑩

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue
Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie
ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ.
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩthĩtwe
e mũlau mũno kwitũ ithyelfĩ. Ow'o, ũla
w'ontho mũlũngalu na e mũmĩĩsya---
Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa
ĩtuvi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا أَرَأَيْكَ لَا تَتَّيِسُفُ قَالَ أَنَا يَوْسُفُ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ⑪

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na
Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũkũnenevetye we ĩũũ waitũ na ithyĩ
nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا
لَخٰطِئِينَ ⑫

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩũũ
wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya
W'ontho namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ
Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala
mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَتْرِبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ⑬

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa
mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we
akakĩmanyaa. Na ĩndĩ mũindete mũsyĩ
wenyu w'ontho.'

إِذْهَبُوا بِقِسِيِّ هَذَا فَالْقَوَّةُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ
بَصِيرًا وَأَنْتُمْ بِأَهْلِكُمْ أَجْعَلِينَ ⑭

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo
aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a
mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ
mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena
kĩĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِبَاحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُقِنْدُونِ ⑮

96. Mo masŭng'ie, 'Kwa w'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we vate nzika, w'io nthĩnĩ wa İvityo yİla İkũũ.'

97. Na yİla mŭeti wa ũvoo mŭseo wookie, nİwakiie kİtonyeo kya Yosevu mbee wake na İndİ atheew'a. İndİ we Yakovo akũlya, 'Nye ndyaamũtavya inyw'İ; Nye nİnİsİ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla inyw'İ mũtawİsİ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twİtİsye ũkeo wa naİ sitũ; ithyİ nİtwİthİtwe twİ ene-naİ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W'o Nye nİngũmwİtİsya ũkeo wa Mwİaİi wakwa. Vate nzika, We nİ We Mŭekanİi Mŭnene Mũno, Usũtwe nİ tei.'

100. Na yİla mo mookie kwa Yosevu nİwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mŭuo, ethwa nİkũũmwendeesya Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

101. Na we nİwamokİlilye asyai make İũlũ wa kİvİla kya ũsumbİ, na onthe mavalũka nthİ na mothyũ moo matulİtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nİ wİanİu wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwİaİi wakwa nũmİtw'İkİthİtye ya w'o. Na We nİweethİwe na İnee İũlũ wakwa yİla We wanumisye kyovonİ na amũete inyw'İ kuma weũnİ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanİo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwİaİi wakwa nİ Mũuu kwa ũla ona wİva We wendaa; nũndũ We nİ Umanyi-W'onthe, Mũİ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍ اَقْدَمٍ ۝

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيرَ اَلْقٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا يَا بَنٰٓاَنَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّا كُنَّا خٰطِيْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا وَاخَلُوْا عَلَىٰ يُوْسُفَ اَدٰى اِلَيْهِ اَبْوِيْهَ ۖ وَقَالَ اَدْخُلُوْا مَصْرًا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ۝

وَرَفَعَ اَبْوِيْهَ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ يٰٓاَبَتِ هٰذَا تَاُوْبِلْ رُّعْيَاىْ مِنْ قَبْلُ ۚ قَدْ جَعَلْتُ رِّىْ حَقًّا ۚ وَقَدْ اَحْسَنَ لِىْ اِذَا اَخْرَجْتَنِ مِنَ السِّجْنِ ۚ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تَرٰجَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِىْ اِنْ رَّبِّىْ لَطِيْفٌ لِّمَآ يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

102.'Ame Mwĩafi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ũũũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketĩkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtuvi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ũũũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩe ũũũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũũũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ũũũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتْنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطْرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ١٠٢

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا أَمْرُهُمْ وَهُمْ يَكْفُرُونَ ١٠٣

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٤

وَكَأَنَّهُمْ عَلَيْهِمْ حِجَابٌ أَسْوَدٌ كَذَلِكَ لِلْعَالَمِينَ ١٠٥

وَكَايُنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٦

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ١٠٧

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَقْتَةٌ وَهُمْ لَا يشْعُرُونَ ١٠٨

W'onthe. Nyie n'ngwete k'ilio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambik'ila. Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Mūtheu; na Nyie ndi kat' wa asu ala mamw'ananasya Ngai na ngai ing'.

110. Na Ithy' tūyaatūma mbee waku andū Atūmwa ateo aūme, ala Ithy' twamavuan'isye, kuma kat' wa andū ma m'isye. Mo ind'ī, nomangang'ite ūlū wa nth' na makona ūndū mūminūk'ilyo wa asu ala ma' mbee woo wail'y? Na vate nzika, w'ikalo wa Itun' n' mūseo kwa asu ala mamūk'iaa Ngai. Inyw'ī ind'ī nomūkamanya?

111. Kūvika ūvinda, y'ila Atūmwa meey'itūkie na meeyona mo ene matw'ik'ith'w'e ta akenganni, ūtethyo Witū n'wawikie na m'itūk' kwo na ind'ī atang'wa ūla Ithy' twendaa. Na ūsil'lo Witū ndūtonya kūsi'ika kuma kwa andū ene na'.

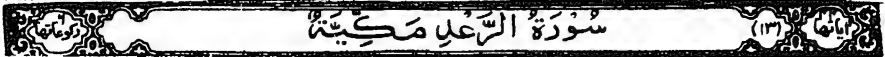
112. Kwa ūla W'o, nth'īn' wa ngewa yoo ve k'isomo kwa andū ala mena k'liko. Ti k'indū k'iseūvitw'e, ind'ī n' w'ian'lu wa ūndū ūla wa' mbee wayo na ūalyūlo wa sy'indū syonthe kwa ūkuv', na ūtongoi na tei kwa andū ala met'ik'ila.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيصٍ أَنَا وَمَنْ
اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٠

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُزِجَ إِلَيْهِمْ مِنْ
أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ خَيْرٌ
لِّلَّذِينَ آمَنُوا أَفَلَا يَعْقِلُونَ ١١

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا
جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُفِخَتِ مِّنْ تَحْتِ الْوُحُوشِ رُجُومٌ
عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ١٢

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ
كَانَ حَدِيثًا يُقْتَرَىٰ ۚ وَلَٰكِن تَصَدَّقَ الَّذِينَ
بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْقَوْمِ الْمُؤْمِنِينَ ١٣

AL-RA'D

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-
W'onthe, Woni W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa
ya Ivuku. Na maũndũ ala mavuanĩtw'e
kwaku nĩ ma w'o, ĩndĩ andũ aingĩ mũno
mayĩĩfĩkĩlaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
رَبِّكَ الْحَقَّ وَلَكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla wookĩlilye matu vate ituĩ ila inyw'ĩ
mũtonya kũsyona. Na ĩndĩ We atĩĩĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Na
We aivinyĩĩa syua na mwei syalika
wĩanĩ; kĩla kĩmwẽ kĩatĩĩĩaa nzĩla yakyo
kũvika ĩvĩdandĩ yĩla yĩtw'e. We
asyumĩasya mĩao syonthe. We
avuanasya Mĩsoa nesa ūtheĩnĩ nĩkana
inyw'ĩ mwĩthwe na mũĩkĩĩo mũĩũmu
ĩũlũ wa kũkomana na Mwĩai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّيُوتَ بِغَيْرِ عَدْلٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى
عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلَاءٌ
رَبِّكُمْ تُؤْفِقُونَ ②

4. Na We nĩ We Ūla wanyaĩĩkĩsyẽ nthĩ na
eekĩla ĩĩma na mbũsĩ nthĩnĩ wayo. Na
matunda We aseũĩĩtye elĩ elĩ, ĩũme na
ĩka. We atumaa ūtukũ ūvw'ĩka
mũthenya. Nthĩnĩ waw'o, nĩw'o ve
Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِزْقَيْنِ اشْهَدُوا
لِنَفْسِهِ أَتَيْتُ النَّهَارَ أَنْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ③

5. Na nthĩnĩ wa nthĩ ve ilungu syĩ
kĩvathũkany'o ikwatene kĩmwẽ na kĩla
kĩngĩ, na mĩũnda ya mĩsavivũ, na
mĩũnda ya mĩĩũ, na mĩĩtende, ĩmeete
mwĩĩnĩ ūmwe vamwe na ĩng'ĩ itameete
ũu; syo ĩng'ĩthaw'a na kĩw'ũ o kyu, ĩndĩ
ĩthĩyĩ nĩĩtũtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مَتَّحِرَةٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَ
زُرْعٌ وَنَخِيلٌ صُورًا وَغَيْرُ صُورٍ يُشْفَى بِمَاءٍ
وَأَجِدَ تَنْفُصًا بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ

maingĩ kũvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve
Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑤

6.Na ethwa we nũũseng'a, ĩndĩ ũneeni
woo nĩw'o wa kũsengy'a mũno; 'Ata!
Īla ithyĩ tũkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ,
nĩtũkethwa na mwĩkalo wa kyũmbe
kyeũ?' Aa nĩmo ala maleaa
kũmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo
makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo,
namo makeethwa me ekali-ma-Mwakini,
vala nĩvo mo makekalaa.

وَأَن تَعْبَ فَجَبَّ قَوْلُهُمْ إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا فَنُحِ
لِقَ جَدِيدُهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
الْآغْلَى فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَهْلُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ⑥

7.Na mo mena wendi wa kũkũlya kuma
kwaku nĩkana mo maetewe ũthũku ĩũũ
woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla
mũthemba nũminĩe kumĩla mbee woo.
Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũĩtwe nĩ
ũkeo kwa mbaa andũ onthe ona wĩki
wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku
ota ũu nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ⑦

8.Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩĩtheetw'e kwake kuma kwa
Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ
Mũkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla
mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑧

LUKU 2

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na
ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo
kyakyo kĩanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ امْنَى وَمَا يَفْقِصُ الْأَرْحَامَ
وَمَا تَرْدَادُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ⑨

10.We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula
Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-
Īũũ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ⑩

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinĩ nũndũ ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wĩvithaa ūtukũ, na we ūla ūendaa ūtheinĩ mũthenya.

سَوَاءٌ قَبْلَكُمْ مَنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِآيَاتِهِ وَسَارِبٌ بِآيَاتِهِ ۝

12. Kwoondũ wake Mũtũmwa ve ūatĩanĩo wa alaĩka mbee wake na ĩtina wake; mo nĩmamũsũvĩaa we kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaalyũlao mwĩkalo wa andũ okũvika mo maalyũle maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wenda kũmasilĩla andũ, vai kĩsiĩĩ, ona mo mai na mũtetheesya ona wĩva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّىٰ يَبْدُرَ لَهُ مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومَ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ ۝

13. We nĩ We Ūla ūmwonasya inyw'ĩ ūtisi kũmwĩkĩla w'ia na wĩkwatyũ, na We nũũkĩlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقِطًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝

14. Na kĩtalalĩki nĩkĩmũtaĩaa We na ndaĩa Syake na ota ūu alaĩka kwoondũ wa w'ia Wake; na We nũtumaa makũna ma ūtisi na aimũkũna namo ūla We wendaa, ĩndĩ mo nĩmakaananaĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَيُوسِّعُ الرِّعْدَ بِحُنْدِهِ وَالْبَلَدِ كُلِّهِ مِنْ خَيْفَتِهِ وَ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَ هُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَ هُوَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ۝

15. Kwake We eweka nĩkw'o mboya ya w'o ĩtwaawa. Na isu ĩla mo masyĩkaĩlao ūtee Wake ĩimasũngĩlao ona vanini, tondũ ūndũ we ūla ūtambũũkasya moko make eĩ kũkyelekelo kĩw'ũ nĩkana kĩvike kanyw'anĩ kwake ūsũngĩlawa, ĩndĩ kĩũvikĩlao. Na mboya ya alei nĩ kĩndũ kyanangĩku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كِبَاسٌ كَقَبْنِهِ إِلَى الْبَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَ مَا هُوَ بِأَلِخَةٍ وَ مَا دَعَا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nĩ ūla w'onthe ona wĩwa wĩ matunĩ na ūlũ wa nthĩ akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syĩkaa, ma-kĩoko na ma-wĩoo.

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغَدُوِّ وَالْاَصَالِ ۝١٦

17. Asya, 'Nũ ūla Mwĩai wa matu na nthĩ?' Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ĩ Indĩ mwosete atetheesya angĩ ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthũku ona ūlũ woo ene?' Asya, 'Kĩlalinda na mũndũ ūnũkwona nthĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombĩte ila ivw'anene na ūmbi Wake nĩkana syelĩ syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We Mũmbi wa syĩndũ syonthe na We nĩ Umwe, Ula Mũnene Vyũ.

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُ مَرْءًا دُوْبًا اَوْ لِيَاۤءَ لَا يَمْلِكُوْنَ اِلٰنَفْسِمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًا قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرَةُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِى الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٧

18. We atheesasya kĩw'ũ kuma ĩtunĩ, nĩkana syanda itheesye kĩw'ũ kwĩanana na kĩthimo kyasyo, na kĩw'ũ kyu nĩkĩkuua ĩvũyũ yimbu ūlũ wakyo. Na kuma nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla mavyũvasya na mwaki, maimantha kũseũvya mathaa kana mĩio ya kũkita, *nĩvaumaa* ĩvũyũ yĩvw'anene nayo. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvũngũ. Yu, ūlũ wa ĩvũyũ, nĩyĩendaa ta mavuti, ĩndĩ kwa kĩla kĩmaunaa andũ, kĩkalaa ūlũ wa nthĩ. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَآءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا
فَاَنْحَسَلَ الشَّيْطٰنُ زَبَدًا رَّابِيًا وَاَوْتٰى زَوْجِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ هٗ فَاَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذٰهَبُ جُفَاءً وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝١٨

19. Kwa asu ala mamwĩĩkaa Mwĩai woo nĩ ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwĩĩkaa We, ona makethwa na

لِّلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ الْخُسْنٰى وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيبُوْا

syĩndũ syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ, ona makongeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ũtalo mũthũku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathũkĩte ata ĩndĩ va kũthũmũa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَنَيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ
نَارُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْيَهَادُ ﴿٥٩﴾

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ũla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ũndũ ũmwe na ũla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manengetwe mĩthĩnzĩo ya ũmanyi tũ makasũanĩa:

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ عَمَى إِنَّا يَنْتَظِرُ كَوَلُولَ الْأَلْبَابِ ﴿٦٠﴾

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ũtianĩo;

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْعَيْثَ ﴿٦١﴾

22. Na ala makwatanasya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩaithe makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ũtalo mũthũku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٦٢﴾

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, na kũkũany'a ũthũku na ũseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya ũtũo wa mũminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عِظَةُ
الدَّارِ ﴿٦٣﴾

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ũu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتْ عَذْرَىٰ ذَا خُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاللَّيْكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٦٤﴾

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū
nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ituvi ya
Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno
wīana.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, itina wa
kūtiānīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene
Vinya W'onthe wīyīlāte ūkwatanw'e, na
kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo
ve kīfumo namo makeethwa na ūtūo wī
woo.

وَالَّذِينَ يَقْتُلُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe
athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla
w'onthe ona wīva We wendaa na
kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa.
Namo nīmatanīaa thayū wa nthī īno,
oyīla thayū wa nthī īno no ūtanu wa
wīnda ūkīelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlaa maasya, 'Ntkī
Kyama kītūmawa kwake kuma kwa
Mwīāī wake?' Asya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We
wendaa na kūmatongoesya Kwake-
Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَبِّهِ ۚ قُلْ إِنْ اللَّهُ يُهْدِي لِمَنْ يُشَاءُ وَيَهْدِي إِلَى الْبُذُرِ
مَنْ أُنَابَ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlaa, na ala ngoo syoo
syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlilikana
Ngai Mwene Vinya W'onthe. It, no
nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona
ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ
يُذَكِّرُ اللَّهُ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlaa na kwīka mawīa
maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na
vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحُسْنُ مَا بَ ﴿٣٠﴾

31. Uu n'w'o Ithyĩ tũtũmĩte kwa andũ, ala angĩ maminie kũkw'a, nĩkana we ũtonye kũmasomea mo kĩla Ithyĩ tũũvuanĩsy'e we, na nomeũlea kũmwĩtĩkĩla Ngai Ula Usũtwe nĩ ũlau. Asya, 'We nĩ Mwĩlaĩ wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mũĩkĩlo wakwa nthĩnĩ Wake na kũmwelekela We n'w'o ũalũko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ الَّتِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ
بِالْحَقِّ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwaĩ Kulani ĩla nũndũ wayo ĩima syaĩ itonya kũthamw'a kana nũndũ wayo nthĩ ĩkatũanĩlw'a katĩ kana nũndũ wayo akw'ũ makaneenw'a namo, mo, maikamĩtĩkĩla yo. Aiee, ũvoo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onth'e vyũ. Mo etĩkĩli nomaamba kũmanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onth'e nĩwendie kwĩkĩa kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kũmatongoesya mbaa andũ onthe? Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, Mbanga ndĩkaeka kũmavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte kana kũvika vakuvĩ na mũsyĩ woo, kũvika ũtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth'e ndaleaa kwĩanĩsy'a ũtianĩlo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُتِبَ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لَئِذَا أُنْذِرْنَا الْفَلَكُ لَا يَنْصِبُ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَنِينًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atũmwa ala maĩ mbee waku nĩmavũthiw'e; ĩndĩ Nyie nĩnamanengie ĩvinda asu ala maleile kwĩtĩkĩla. Na ĩndĩ Nyie nĩnamakwatie mo, na ũsilĩlo Wakwa wailĩ ata ĩndĩ!

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We ĩndĩ, Ula ũũngamaa ĩũũ wa kĩla thayũ kũmanya ũndũ wĩkaa, akamaeka mo mathi mate asilĩle? Namo no

أَمَّنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلْنَا لِلْشُرَكَاءِ قُلُوبَهُمْ أَمَّا نَبُذُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'i mŭkamŭmanyithya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei to? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwe ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

35. Ve ūsīfīlo kwoo nthīnī wa thayū ūu wa yu, na vate nzika, ūsīfīlo wa Itunī nī mŭmangū, namo maikethwa na mŭmasīfīli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tūlūsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītūvi ya asu ala alŭngalu; na ītūvi ya alei nī Mwaki.

37. Na asu ala Ithyī tūmanengete Ivuku, nīmatanaa nūndū wa maūndū ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī *kīvathŭkany'o* ve *amwe* ala maleaa kīlungu kīmwē kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfīwe kŭmŭthaitha Ngai Mwene Vinya W'onthe tū na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

38. Na ūu nīw'o Ithyī tūyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīfa mawendi moo mathŭku ītina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīfīli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الْأَرْضِ أَمْ يُظَاهِرُونَ الْقَوْلَ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدَّوْا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٦﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظُلُمَاتُهَا تَنْقَرُ
وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يَنْتَكِرُ بَعْضَهُمْ
أَنْ عِبُدُوا اللَّهَ وَلَا أُشْرِكْ بِهِ إِلَيْهِ
أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَأْبٍ ﴿٣٨﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ
بَعَدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
فَ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٩﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَمْ أَزْوَاجًا
وَدَّرِيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ③

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaĩfaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُشَاءُ وَيُخْفَتُونَ عِنْدَهُ أَمْرًا كَثِيرًا ④

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ĩthya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا يُرِيدُكَ بَعْضُ الَّذِينَ نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ
فَأَنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ⑤

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ⑥

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبَى الدَّارِ ⑦

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ⑧

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsilĩlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasĩĩla andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekeya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo syĩndũ. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũĩ.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, tũyasya, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الرَّحْمَنُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ②

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ③
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَئِكَ فِي صُلًى بَعِيدٍ ④

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑥

7.Na lilikanai yġla Mose wamatavisye andũ make, 'Lilikanai ġnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē ġũlũ wenyu, yġla We wamumisye inyw'ġ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ġ na ūsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ūndũ ūsu vaĩ ūtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

LUKU 2

8.Na ota ūu lilikanai ġvinda yġla Mwĩafi wenyu watavanisye, 'Ethwa inyw'ġ nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw'ġ manee maingĩ, ġndĩ ethwa inyw'ġ mũi na mũvea, ġndĩ manyai kana ūsilĩlo Wakwa nĩ mwai mũno.

9.Na Mose aisye, 'Ethwa inyw'ġ nĩmũũlea kwĩtĩkĩla, inyw'ġ vamwe na asu ala me ġũlũ wa nthĩ inyw'onthē, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthē naĩ; ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩyĩanĩe-We-Mwene, Ula Waĩlwe-Nĩ-Kũtaĩwa.'

10.Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw'ġ, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ġtina woo? Vai ūmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama nthēu, ġndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw'a moo na moko moo, na maasya, 'Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ūtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ġtathela-ġũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَنجَلَكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ
بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ لَنَفِیْ حَبِیدٌ ①

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ النَّبِيَّ الَّذِي يَأْتِيهِم بِالْحَقِّ
وَيَذَرُونَهُ إِلَىٰ يَدِ الْأَعْدَاءِ فَأُولَٰئِكَ يَخْلَعُ اللَّهُ
عَنَّهُمْ أَلْوَاحَ قُلُوبِهِمْ فَذَرُوا آلَ الْيَتِيمِ
وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّنْ
أَلَيْسَ تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ①

maÜndÜ ala we ÜÜtwĩŧa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwā moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvyā wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜnenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. Indĩ tÜeteēi Üküſi mÜtheu.'

12. AtÜmwā moo nĩmamatavisye, 'Ithyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnenge İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũlÜ waitÜ kÜmÜtee inyw'ĩ Üküſi ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla etĩkĩli maİİŧwe nĩ kw'ia mÜĩkĩŧo woo.

13. Na ithyĩ twaİİŧwe nĩ kÜlea kw'ia mÜĩkĩŧo witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla We nÜtwonetye ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩsya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mÜtwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maİkĩŧaa nĩmaie mÜĩkĩŧo woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أِنِى اللّٰهُ شَكَّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
يَدْعُوَكُمْ لِيْفِرَ بِكُمْ فَرِمْنٰ ذُنُوْبَكُمْ وَيُذَخِّرْكُمْ اِلٰى اَجَلٍ
مُّسَمًّى قَالُوْا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ فَمَنْ يُّدْعُوْنَا تَرْيَدُوْنَ اَنْ
تَصُدُّوْنَا عَمَّا كَانِ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا فَاتَّبُوْنَا بِسُلْطٰنٍ
مُّبِيْنٍ ۝

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ نَحْنُ اِلَّا بَشَرٌ فَمَنْ يُّدْعُوْنَا
لِيَكُنَ اللّٰهُ يَمُنْ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَمَا كَانَ
لَنَا اَنْ نَّاتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَعَلٰى اللّٰهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝

وَمَا لَنَا اَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلٰى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنَا سُبُلَنَا
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَا اُذِيتُنَا وَعَلٰى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۝

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩmoo* yĩtwony'a mÜvw'anano wa mÜndÜ ekİŧe moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaİŧwe nĩ kÜmanya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa mÜsoa ÜÜ nÜÜ. Nİ Ütheinĩ kana kĩko kİŧi nĩ ũlÜ wa alei, kwa Üu kİna moalyÜlo elİ, ala mekwĩŧĩkĩŧka. Nİvatonyā

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14. Na asu ala maleile kwĩtkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlũngya kuma nthĩ ĩno yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩalĩ woo nĩwamatũmĩe ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15. 'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16. Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17. Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18. We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩlĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّيَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

لَنُهْلِكَنَّ الْقَالِينَ ﴿٥﴾

وَلَنُكَفِّرَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ

خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿٦﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٧﴾

مِنْ زُرَائِهِمْ جَهَنَّمَ وَسَفُتُ مِنْ قَوْمٍ صٰدِقِيذٍ ﴿٨﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ

كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ زُرَائِهِمْ جَذَابٌ

عَلِيظٌ ﴿٩﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeka kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maikatawany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩlĩ tũlũ wa kĩla we ũtũwĩfa ithyĩ.'

19. Uvoo wa asu ala metikila Mwila
woo nĩ kana mawila moo nĩ ta mOu ūla
ūvalaanaw'a nĩ kĩseve kĩ vinya
mūthenya wa kũutani kĩnene. Mo
Maikethwa na ūtonyi ūlū wa maūndū
ala mo meekie. Usu ow'o, nĩ wanangĩko
mūnene.

20. Inyw'ĩ nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe oombie matu na nthĩ na
ūla W'o. We akenda nĩmūvetanga
inyw'ĩ, na kūete kyūmbe kyeū.

21. Na ūu ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makaumila onthe mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na īndĩ ala
onzu makamatavya ala mekaa
mong'endu; 'Vate nzika, ithyĩ twaĩ aatĩi
menyu; inyw'ĩ īndĩ, mūitonya
kūūtethya na kīndū ūlū wa ūsilĩlo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo
makamasūngĩ, 'Takethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwatūtongoesye ithyĩ,
vate nzika, ithyĩ twĩthwa
twamūtongoesye inyw'ĩ. īndĩ yu no
ūndū ūmwe kwitū, twoonany'a kūlea
kūmĩsya kana twoonany'a ūmĩsyo;
kwitū vai ūkĩllo.

LUKU 4

23. Na yĩla ūvoo ūkatuwa, Satani
akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amwathie kyathĩ kya w'o, īndĩ nyie
nĩnamwathie inyw'ĩ na nĩnamūvalūkilye.
Na nyie ndyaĩ na ūtonyi ūlū wenyu ateo
nyie nĩnamwĩtie nenyu nĩmwambĩw'ie
nyie. Kwa ūu, mūikandūle mūtĩ nyie,
īndĩ ītūlei inyw'ĩ ene. Nyie nditonya
kūmūtetheesya inyw'ĩ onenyu mūitonya
kūndetheesya nyie. Nyie nĩnĩminĩte
kūlea kūmbĩanany'a na Ngai kwenyu.
Nūndū vate nzika, vakeethwa na ūsilĩlo
wĩ woo kwa eki-ma-naĩ.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبًا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَاءُ يُدْهِمُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قَهَلْ أَنْتُمْ مُقْتَنُونَ عَنَّا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
يَا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنَ الْقَبِيحِ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدَ كُفْرًا فَخَلَفْتُمْ تَبَعًا وَكَانَ لِي
مَلِكُكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِبَصِيرَةٍ كُفْرًا
وَمَا أَنْتُمْ بِبَصِيرَةٍ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metikila na kwika meko maseo makeetikila w'a kulika nthini wa Mfunda ila ivitila mbusi kati wayo, nivo mo makekalaa kwa mwao wa Mwali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Muuu.'

25. We nowonaa undu Ngai Mwene Vinya W'onthe unenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Ni ta mufi museo, ula mwali waw'o ni mulumu na ula mbonge syaw'o ivikaa ituni.

26. Usyaaa usyao waw'o mavinda onthe kwa Mwao wa Mwali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o kwa andu nikana matonya kusunfa.

27. Na uvoo wa ndeto nthuku ni ta ula wa mufi muthuku, ula ukawa kuma fulu wa nthi na ndwina ulumu.

28. Ngai Mwene Vinya W'onthe amekila etikili vinya na ndeto ila ivanditwe ikaluma nesa nthini wa thayu uu wa yu na ituni; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa undu We wendaa.

LUKU5

29. We noumona asu ala maalyulile inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ulei wa kutunga muvea na mamalikia andu moo nthini wa wikaloo wa wanangiko-----
30. Ngiena ni yiva? Vo nivo mo makavila; na ni vandu vathuku vau va kuthuma.

31. Na mo nimasevitye akilany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe kumathyoekya andu kuma nziani Yake. Asya. 'Itanithyei inyw'i ene kwa ivinda, na inda, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakin.''

وَأَدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ يُحِبُّونَ فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ مِنْ قَوْرِ الْأَرْضِ مَّا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

يُخَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَبِيعُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَآحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِن مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athókúmi Makwa ala metíkííte, kana mo maíííte nĩ kúsyáíísyá Mboya, na kumya káí wa íla íthyí tumanengete mo, kímíthíní na útheíní, mbee wa útanavika múthenya úla nthíní wa w'o vatakethwa mwíw'ano kana únyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthí na atúma kíw'ú kíthea kuma mathweoní, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondú wa kyaúya kyenyu, na atúma ngalawa imwíw'a inyw'í nĩkana itonye kwííla úkanganí kwa mwíao Wake, na mbúsf ota úu atuma imwíw'a inyw'í.

34. Na We atumíte syua na mwei ilika wílaní wenyu iendete kavola. Na ota úu We núsíyííafe útukú na múthenya imúthókúme inyw'í.

35. Na We nĩwamúnengie inyw'í syonthe íla mwendaa kuma Kwake; na múkatata kútala maúathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, múitonya kumatalíkya. Ow'o múndú nĩ úla úte múlúngalu múno, úte múvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yíla Avalamu waisye, 'Mwíafi wakwa, útúngíthye músíyí úu músíyí wa múuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma úthaithíní wa mĩvw'anano.

37. 'Mwíafi wakwa, ow'o mo nĩmamathyoeketye aingí káí wa andú ma nthí. Kwa úu úla ona wíva úmbikílaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na úla ona wíva úleaa kúmbíw'a nyie---We vate nzika, Wí Múekaní Múno Vyú, Usúííwe nĩ Ulau.

38. 'Mwíafi waitú, Nyie nĩndúítye syana syakwa imwe nthíní wa mwanda útaímka vakuví na Nyúmba Ntheu---

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَنْجِي فِيهِ وَلَا جُلَّ

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَاحَ يَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

وَأَشْكُرْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدَّ الْعَيْنُ
عَمَّا اللَّهُ لَا تَحْصُوهُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ

رَبِّ إِنِّي أَضَلُّنَّ كَثِيرًا مِنْ الْبَاقِينَ فَتَقَبَّلْ مِنِّي
فَإِنَّهُ يَتَقَبَّلُ مَنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ دُورَتَيْهِ بِوَادٍ غَيْرِي رَزَقَ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae itinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketea kwoo kũtũmasyokea, na iĩko syoo syĩ nthi vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsilĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũenge ithyĩ itinda itukuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩla Atũmwa.' Inyw'i mũyaaĩvĩta mbee wa ũu kana inyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفَيْدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٥٠﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعَلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥١﴾

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٥٢﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي مُبْرَأً لَكَ وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٥٤﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٥٥﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رُدُّوهُمْ إِلَى مَا بَعَدُ الْحَيَاةِ فَمَبْطُورُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ الْوَحِيدَ أَذْهَبْنَا أَفْسَدْنَا مِنْ قَبْلُ مَا لَكُم مِّنْ ذَلِيلٍ ﴿٥٧﴾

46.'Na inyw'i mŋtŋaa nthĩnĩ wa mawĩkalo ma asu meevĩĩsye ene, na nĩkwonekete ūtheinĩ kwenyu ūndũ ithyĩ tweekanie namo; na ithyĩ tũseũvĩtye ngelekany'o ntheu kwoondũ wenyu.

47.Na mo nĩmathũkũmĩthisye ūvũngũ ona wĩva w'onthe ūla mo mĩ matonya, ĩndĩ mumĩĩĩĩlo wa ūvũngũ woo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvũngũ woo waĩ na ūtonyi wĩanĩe kũthamya ĩĩma.

48.Mũikasũanĩe ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nĩ kũlũmya ūtĩanĩo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩañi-Wa-Uĩvanĩsyo.

49.Mũthenya ūla nthĩ ĩno ĩkaalyũlwa kwĩthwa nthĩ ingĩ, na matu ota ūu, na mo makaumĩla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mũnene Vyũ.

50.Na we ūkamona avĩtany'a mũthenya ūsu movetwe na mĩnyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syĩ sya lami, na mwaki ūkamavw'ĩka mothyũ moo.

52.Kũkeethwa kũũlyĩ ūu nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũĩva kĩla thayũ kwĩanana nondũ w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mĩtũkĩ kwa kũtala.

53.Uu nĩ ūtũmane ūetetwe ūtheinĩ kwa ūtandĩthyo wa mbaa andũ onthe ma nthĩ nĩkana mo matonye kũkanw'a naw'o, na matonye kũmanyanya kana We nĩ We Ngai Umwe tũ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kũsũanĩa.

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَبَيْنَكُمْ
كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَاهُمُ الْآمِثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ وَإِنْ
كَانَ مَكَرُهُمْ لِيَتْرَوْا مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِيفَ وَعْدِهِ رُسُلُهُ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ بَعْضًا
بِأُخْرٍ أَلَا وَاحِدٌ الْقَهَّارُ ۝

وَتَرَى الْجِبِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝
سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرٍ أَوْ تَخَسُّ وَجُوهَهُمُ النَّارُ ۝

يَعْرِى اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ فَكَيْتَبُ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

يَا إِلَهَ وَاحِدٌ قَلِيلٌ ذُرُّوا آلَاءَ الْآلِبَابِ ۝

AL - HIJR
(Wavuan'fw'e Makka)

1. Syl'twanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.
2. Alif Laam Raa. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Woni-W'onthe. Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3. Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4. Ekanai namo nĩkana mo matonye kūya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kūmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩo mũtw'e nũndũ wa w'o.

6. Vai ūndũ matonya kūvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kūtiwa ĩtina.

7. Namu maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8. 'We wĩlea kūtũetee alaĩka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9. Ithyĩ tũitheeasya alaĩka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10. Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku katĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12. Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoo ateo mo nĩmamũvũte ngũĩ.

13. Uu nĩw'o Ithyĩ tũtumaa mwĩkalo ūũ wa kūvũa ngũĩ ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ١

رَبِّمَا يُوذُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ٢

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَشْتَبِعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٣

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعَلَّمٌ ٤

مَا تَسْبِقُ مِنْ أَمْرٍ أَجَلْهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ٥

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ٦

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٧

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ مُنْظَرِينَ ٨

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ٩

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ١٠

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ١١

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ١٢

14.Mo maimitk'laa, onakau ngelekany'o ya andũ ala ma mbee nĩendete mbee woo.

15.Na ona takethwa Ithyĩ twamavingũfe mo mũomo kuma itunĩ, na makambĩĩĩya kwambata mawĩsĩĩfe,

16.Mo vate nzika, masya 'Metho maitũ nĩmatũlũlany'e tũ; ateo ithyĩ twĩ andũ aoe.

LUKU 2

17.Nĩw'o nthĩnĩ wa matu, Ithyĩ nĩtũseũvĩtye syĩkalo sya ndata na tũkasyanakavya kwa ala masyĩloelaa.

18.Na Ithyĩ nĩtũyĩsĩĩfe itu kwa kĩla Satani mũlee.

19.Indĩ ethwa ũmwe ona wĩwa ew'aa kavola na kĩmbithĩ, we aatĩlawa nĩ ũmũ mũtisu.

20.Na nthĩnĩ Ithyĩ nĩtũmĩnyatĩkĩtye, na tũkaia iĩma nũmu tũlũ wayo na tũkatũma kĩla kĩndũ kĩmea tũlũ wayo na mũaanĩlye mwĩanĩu.

21.Na Ithyĩ nĩtũmũseũvĩsyey inyw'ĩ maũndũ ma kũmwĩkalya thayũ nthĩnĩ wayo, ona ota ũu kwa asu ala onthe inyw'ĩ mũtamanengae.

22.Na vai kĩndũ indĩ ateo Twĩna inandũ syakyo na Ithyĩ tũikĩtheesya kwa kĩthimo kĩsĩkĩle.

23.Na Ithyĩ nĩtw'itũmaa iseve ila ikuaa, mbeũ, na indĩ tũitheesya kĩw'ũ kuma mathweonĩ, na indĩ Ithyĩ nĩtũmũnengae kyo inyw'ĩ mũkanyw'a; na inyw'ĩ mũikĩsũvĩlaa.

24.Na Nĩw'o, Nithyĩ tũnenganae thayũ, na Nithyĩ Ala tũetae kĩkwũ; na Nithyĩ Mũtĩwa tũ.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ قَفَّضْنَا عَلَيْهِم بِآبَاءِ مَنِ السَّمَاءِ فَقَلَّوْا فَيُعْرَبُونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ عَنْ قَوْمٍ مُّشْوَرُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيزٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّعَةَ فَالْسَّعَةُ فَانْهَابُ قِيمَتِ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضُ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُّزْوَنٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَنْتُمْ لَهُ

يَرْزُقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَنْسَقَيْنَا لَهُمْ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَأَنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala maendaa mbee katĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala matiawa Itina.

26.Na vate nzika, nĩ Mwĩai waku Ula ūkamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We nĩ MŪĩ, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũmbie mũndũ kuma yũmbanĩ yũmũ yumasya wasya, yĩseũvĩtw'e kuma ndakanĩ ngamu.

28.Na Mayini Ithyĩ nĩtwamombĩte mbeange kuma nthĩnĩ wa iseve sya mwaki iutanaa.

29.Na lilikanai yĩla Mwĩai wenyu wamatavisye alaĩka, 'Nye ngĩĩlye kũmba mũndũ na yũmba yũmũ yĩkũuuma, kuma ndakanĩ nziũ yĩkĩĩtwe mũvw'anĩle;

30.'Kwa ūu Nye namina kũmũseũvya we na wĩanĩũ, na kũmũveveea Veva Wakwa nthĩnĩ wake, mũvalũkĩlei nthĩ inyw'ĩ na mothyũ menyu mũmwĩnyivĩsywe.

31.Kwa ūu alaĩka nĩmamwĩnyivĩsywe, onthe vamwe,

32.Ateo Ivilisi; we nĩwaleile kwĩthwa katĩ wa asu ala menyivasya.

33.Ngai aisye, 'We Ivilisi, wĩna kĩ we ūndũ ūtanethwa katĩ wa asu ala menyivasya?'

34.We asũngĩe, 'Nye ndikwĩnyivĩsywa mũndũ ūla We ūmbĩte na yũmba yũmũ yĩkumya wasya, kuma ndakanĩ nziũ yĩna mũmbĩlwe.'

35.Ngai aisye, 'Uma vaa ĩndĩ, nũndũ we vate nzika wĩ mũlee.

36.'Na vate nzika, ĩũũ waku kũkethwa kĩumo Kyakwa kũvika Mũthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَنْشُرُ لَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ
مَسْنُونٍ ﴿٦٠﴾

وَالْجِبَانِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ﴿٦١﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٦٢﴾

وَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَلَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجْدًا ﴿٦٣﴾

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْجُودًا ﴿٦٤﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٦٥﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَكَ سَاجِدًا لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٦٧﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٦٨﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٦٩﴾

37. We aisye, 'Mwŵai wakwa, ūndī nenge ūvinda, kūvika mūthenya ūla mo makokŵl'w'a.'

38. Ngai aisye, 'We wī ūmwe wa asu ala manengetwe ūvinda.'

39. 'Kūvika mūthenya wa ūvinda yīla yītw'ītwe.'

40. We asūngŵie, 'Mwŵaŵi wakwa, nūndū We nūndw'ŵie ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma ūthŵku woneka ta mwanake kwoo kūū nthī, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athŵkūmi Maku ala anyuve katī woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nī nzīla yŵkŵie kwakwa ūlŵngalŵte.'

43. 'Vate nzika, we ndūkethīwa na ūtonyi ūlū wa athŵkūmi Makwa, ateo ala mavīŵŵŵe makanyuwa kūkūatŵa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nī vandū vathanŵŵe kwoondū woo onthe.

45. Yo yī mbingŵlo mūonza: na kŵla mbingŵlo yīna kŵlungu kyayo kŵla ūnengetwe.

LUKU 4

46. Nŵ'ŵo, ala alūngalu makaiwa katī wa mŵūnda na mbuluti.

47. 'Likai nthīnī na mūuo, ūsūvīonī.'

48. Na ūthyī tūkavetanga kŵla ūthyoeuku ona wīwa ūkethwa nthīnī wa ūthūi syoo na ūu, mo makeethwa ta masyaanŵ'e maŵte mŵto, meleanŵle mūndū na ūla ūngī.

49. Mīnoo ndīkamakiita mō vau, onamo maikaumw'a vo ona ūndī.

50. Matavye athŵkūmi Makwa kana vate nzika, Nyie nī ūmwe Mūekanī Mūno Vyū, ūla ūsūŵŵe nī tei.

51. Na ūta ūu kana ūsīŵlo Wakwa nī ūsīŵlo wī woo mūno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُوْعِيَتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى

سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٩﴾

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْآلِيمُ ﴿٥١﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītūūmūkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūla wīthwa ausūŵtwe nī ūmanyi.'

55. Nake amūkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī īndī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūūnengete ūvoo mūseo īndī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwe kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aiee, īndī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَيَنْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَدُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَظِيمٍ ۝

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَمِمَّ تُبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْقَاطِئِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجِّيهِمْ أَجْمَعِينَ ۝

يَا أَيُّهَا امْرَأَتُ لُوطٍ إِنَّا لَنَجِّيكَ وَالنِّسَاءَ لَكِ الْغَابِرِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَدْرُونَ ۝

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَنشَرْنَا بِهَؤُلَاءِ يَاقُطْعَ مِنَ النَّيْلِ وَاتَّبَعُوا أَوَّلَهُمْ وَلَا يَلْتَفَتُونَ ۝

مِنْكُمْ أَحَدٌ وَآمَضُوا حَيْثُ تَوَمَّوْنَ ۝

ndakasisye itina, na *yu* endeea kŭvika
vala we wlylŭwe.'

67.Na Ithyŭ nŭtwamŭvikŭsyŭ we ŭtw'io
ŭŭ kana mŭi yoo ŭkatilangwa kŭloko.

68.Na andŭ ma mŭsyŭ nŭmookie
matanŭte.

69.Nake amea, 'Aa nŭ aeni makwa, kwa
ŭu mŭikambŭkŭe nthoni;

70.'Na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mŭikanzonokye!

71.Namo mamŭkŭlya, 'Tŭyaakŭvata we
kŭmathokya andŭ ma *mŭhempa* yonthe?'

72.Nake asya, 'Eŭtu makwa *ota ŭu*
maŭngeme vaa. Sŭanŭai ŭndŭ ŭŭ ethwa
inyw'ŭ nŭmŭkwenda kwŭka ŭndŭ ona
wŭva.'

73.Ithyŭ twŭlvŭta na thayŭ waku, aa ota
ŭu nŭndŭ wa kŭtoonw'a nŭ ndŭŭka yoo
meanganga na kŭvŭavŭano-----

74.Indŭ ŭsilŭlo nŭwamakwatŭe mo syua
yŭkyuma.

75.Ithyŭ nŭtwaŭkulumanilye w'o, na
nŭtwamaŭsyŭe mo mbua ya mavia ma
yŭmba ŭlŭ woo.

76.Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve
Syama kwa asu ala matonya kŭsoma
movano.

77.Na w'o wŭ ŭlŭ wa lelŭ ŭla ŭtŭaa ona
yu.

78.Vate nzika, ŭndŭnŭ ŭŭ ve Kyama kwa
etŭkŭli.

79.Na Andŭ-ma-Kŭthekanŭ ota ŭu vate
nzika, maŭ eki-ma-naŭ.

80.Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamasilŭle mo. Na
yelfŭ ŭvw'ŭkŭtwe nŭ nzŭa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andŭ-ma-Ayili *ota ŭu*
nŭmamaw'ŭkŭthisyŭe Atŭmwa *ta*
akengani.

82.Na Ithyŭ nŭtwamanengie mo Syama
Siitŭ, Indŭ mo nŭmaalyŭkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ

مُضْعِفِينَ ۝٤٨

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝٤٩

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُون ۝٥٠

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ ۝٥١

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ قَبْلَ هَؤُلَاءِ الْأَنْبِيَاءِ ۝٥٢

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُوعِلِينَ ۝٥٣

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝٥٤

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝٥٥

فَجَعَلْنَاهَا عَلَيْهِمْ سَاوِيًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً

مِنْ سِجِّيلٍ ۝٥٦

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْتَوَسَّعِينَ ۝٥٧

وَأَنَّهَا لَإِسْجِيلٌ مُّقِيمٌ ۝٥٨

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝٥٩

وَأَنَّ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ۝٦٠

فَاتَّقِ اللَّهَ يَا مَعْشَرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝٦١

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْأَسْرُسِينَ ۝٦٢

وَاتَّبَعُوا آلِيَّانَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝٦٣

83. Na mo makothaa kwasa nyumba
ilmanĩ, nũndũ wa ūsũvĩo.

84. Indĩ ūsilĩlo nĩwamakwatie mo kĩoko,

85. Na maũndũ onthe ala mo meekĩte
mayaamauna.

86. Na Ithĩ tũyũmbĩte matu na nthĩ na
ila syĩ katĩ wasyo syelĩ ateo kwa ūla
w'ŋ; na ūla Saa ūkavika vate nzika.
Kwa ūu, taanĩsya namo ume vala maĩ,
kwa mũtaanĩsyo wĩ mumo.

87. Nĩw'ŋ, Mwĩai waku nĩ We ūla
Mũmbi-Mũnene, Umanyi W'onthe.

88. Na mũno Ithĩ nĩtũũnengete we
Mĩsoa mũonza ūla ūsyokeawa kaingĩ, na
Kulani ūla Nene.*

89. Mũikatambũũkye metho menyũ na
ĩtomo tũlũ wa ūtanu wa kavinda ūla Ithĩ
tũnenganĩte kwa nguthu ĩmwe kuma katĩ
woo, na ndũkew'e kyeve tũlũ woo, na
theesya ūthwau waku na tei kwoondũ wa
etĩkĩli.

90. Na asya 'Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ
ũtheinĩ vyũ.'

وَكَاثُوا يَنْجُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا أَمِينًا ۝٨٣

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ۝٨٤

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ كَاثُوا يَكْسِبُونَ ۝٨٥

وَمَا خَلَقْنَا السَّوْبِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بَرَاءً

وَرَأً السَّاعَةِ لَأَتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَبِيلِ ۝٨٦

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ۝٨٧

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ التَّحْفِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ۝٨٨

لَا تَبْدُءْ عَيْنِكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَ

لَا تَعْنُ عَلَيْهِمْ وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٨٩

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ۝٩٠

*Ithĩ twĩendeew'a nĩ kũalyũla mĩsoa 88-92 ūu
kwa ūvinda yũkĩte mbee wa ūvinda ūvĩtu
yĩandĩkĩte ta ūvinda yĩvĩtu nũndũ twĩũũanĩ
kwĩthwa na ūkaany'ŋ wĩ woo kwa Mũsilamu. Vai
ūvĩtyo kwona ūvinda yĩvĩtu yĩandĩkĩte ta ūvinda
yũkĩte, nũndũ mawathani maingĩ mũno ala no
kũvika meanĩw'e maandĩkĩte nthĩnĩ wa ūvinda
ūvĩtu nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. ūvinda yĩvĩtu
yĩalyũĩka. Mawathani me nthĩnĩ wa ūvinda yĩvĩtu
malũũũĩlasya ū-w'ŋ. Kwa ūu, ūalyũlo walle
kwĩthwa ta ūu: 'Na Ithĩ nĩtũũnengete mĩsoa
mũonza ūla ūsyokeawa kaingĩ na Kulani Ntheu ūla
Nene. Ndũkakooote metho maku na ĩtomo
kwelekela ūtanu wa ūvinda yĩla Ithĩ tũnenganĩte
kwa nguthu ĩmwe katĩ woo, na we ndũkew'e kyeve
tũlũ woo; na theesya ūthwau waku wa tei
kwoondũ wa etĩkĩli. Na asya, Nyie nĩ
Mũkaanany'a wĩ ūtheinĩ. Ota kĩla ūvinda, Ithĩ
tũkathesya ūsilĩlo tũlũ wa asu ala makaanĩka
tũlungu, na ala matonya kũaany'a Kulani Ntheu
tũlungu.'

91.Ota kila ivinda, Ithyi tũkatheesya
ũsilũlo tũlũ wa asu ala matilĩkanganaa
tũlungu,

92.Na asu ala makamĩtilanga Kulani
ĩtwĩke tũmĩsevũ.

93.Kwa ũu, Ithyi twĩĩvĩta na Mwĩai
waku, vate nzika, Ithyi tũkamakũlya mo
onthe.

94.Iũlũ wa ũndũ mo meekaa.

95.Kwa ũu, tavany'a ũtheinĩ maũndũ ala
we weeyĩafwe namo na ĩvete ũtee wa asu
ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ.

96.Ithyi vate nzika, tũkakwĩanĩa we tũlũ
wa asu ala mavũaa ngũĩ;

97.Ala maseũvasya Ngai ũngĩ ũtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, ĩndĩ o
mĩtũkĩ mo makamanya.

98.Na, mũno, Ithyi nĩtwĩsĩ kana kĩthũi
kyaku nĩkĩũthĩna nũndũ wa maũndũ ala
mo maneenaa.

99.Indĩ mũtafe Mwĩai waku ũimũkumya
We, na ĩthwa wa asu ala mevalũkasya
nthĩ na mothyũ moo ene *mbee Wake*.

100.Na endeea kũmũthaitha Mwĩai
waku, kũvika kĩkw'ũ kũũvikĩfe we.*

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِبِينَ ۝٩١

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝٩٢

فَوَرَبِّكَ لَنَسْتَلْتَهُمْ أَجْبَعِينَ ۝٩٣

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٩٤

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الشُّرَكِيِّنَ ۝٩٥

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝٩٦

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ۝٩٧

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝٩٨

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝٩٩

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝١٠٠

*Ualyũlo ũũ wĩtwĩka kana nĩwĩĩte mũno
twasũanĩa kĩleelo kya mĩsoa ĩno na tũkamanya
kana mĩsoa ĩla ĩtongoetye yambĩĩĩlye wambĩĩĩlyo
wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene.
Kwa ũu, onthe ala, ona eka kwĩsa kũtetheesya
ũendeei wa na mbee wa Kulani, mo
nĩmaũvũthasya ũvoo ũla mũnene mũno wa
ngwatanĩo, na makĩaanĩka na kũmĩaany'a Kulani
tũlungu; kila nguthu tũmĩte mĩsoanĩ ĩmwe
maimĩalyũla kwĩanana na mawendi moo na
kũĩkĩĩthya maũalyũlo moo ene matwĩke ma w'o,
mũminũkĩlyo woo nĩ kũaanĩka na kũmĩtilanga
tũlungu maimakaanĩsya ala angĩ. Uaanĩku ũũ
ũtavanĩtw'e kwĩthwa wĩ mwai mũno na
mũminũkĩlyo vai mwĩw'ano woneka katĩ wa
nguthu ĩla syĩkũkita. Uu ũtumaa andũ ma mbai
ĩmwe *Ummah* maanĩka nthĩnĩ wa nguthu na kwa
nzĩa o isu, makĩaany'a Kulani tũlungu.

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ

(١٦)

AL - NAHL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ūkĩte, kwa ūu inyw'ĩ
mũikamanthe 'kũũkalaata. We nĩ
Mũtheu na E-Iũlũ mbee wa syĩndũ ila
mo mamwĩananasya We nasyo.

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَعَلَىٰ عَنَّا
يُشْرِكُونَ ②

3. We amatheeasya alaĩka mena
ũvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, akyasya, 'Makaany'e andũ, kana
vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie
Nĩnyioka.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na
mavata ma ūĩ. We E-Iũlũ Mũno mbee
wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَتَلَوَّىٰ عَنَّا
يُشْرِكُونَ ④

5. We ombĩte mũndũ na ĩlovoto ya kĩw'ũ
kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mũkaananĩ
wĩyumĩĩtaye ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُثَةٍ فَلَاحُوْخِيْمٌ مُّبِينٌ ⑤

6. Na ng'ombe ota ūu We nũsyũmbĩte;
inyw'ĩ nĩmũkwataa muuĩfa kuma
kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na
imwe syasyo nĩmũsĩfsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ⑥

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondũ
wenyu ala yĩla mũsyĩnũkĩtaye ĩya wĩloo na
yĩla mũũsyumaalya mũkasyĩĩthye kĩloko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحْنَ ⑦

8. Na nikuaa mĩio yenyu kũtwaa kũla
inyw'ĩ mũtatonya kũvika ateo kwa thĩna
mũnene kwenyu ene. Vate nzika,
Mwĩafi wenyu nĩ Mũuu, Usũtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَافِيْهِ إِلَّا يَشِقُ
الْأَنْفُسُ إِنَّ رَبَّكُمْ لَذُوْفُ رَحِيْمٍ ⑧

9. Na We nūsyūmbīe mbalasi na nyūmbū na mang'oi nīkana mailīsaē syo, ikamūkua inyw'ī, ta wambīlīlyo wa wanake. Na We akoomba kīla inyw'ī mūtānamba kūkīmanya.

وَالْأَيْلَ وَالْبِقَالَ وَالْحَبِيرَ لَتَرْكَبُوهَا زِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīvo ve wonany'o wa nzīa īla ya w'o, na ve nzīa īngī syathūkīle ūtee na nzīa īla ya w'o. Na takethwa We nīweekīe kwenda Kwake vinya, We ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthe.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ ۚ لَهُدَّكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

LUKU2

11. We nī We Ula ūmūtheeasya inyw'ī kīw'ū kuma mathweonī; na kuma nthīnī wakyo, inyw'ī mwīna kyaūnyw'a, na nūndū wakyo nīvameaa mīlī īla inyw'ī mūtīthasya indo syenyū nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

12. We nūmeasya imea sya kīla mūthemba kwoondū wenyū nakyo, na mīthata na mītende, na mīsavivū, na mīthemba yonthe ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالْأَيْلَ وَالْأَفْئَابَ ۚ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ⑦

13. Na We nūsyīkīlīte ūtukū na mūthenya wīanī wasyo kwoondū wenyū, na syua na mwei; na ndata ota ūu nīsyīkīlītwe wīanī kwa mwīlao Wake. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Syama kwa andū ala mathūkūmīthasya īlīko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الْيَلَّ وَالتَّهَارَا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

14. Na We nūsyīkīlīte wīanī syīndū īla We ūmbīte kwoondū wenyū īlūw wa nthī, syīna malangi mena kīvathūkany'o. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa andū ala masūvīaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَكَّرُونَ ⑨

15. Na We nī We Ula ūtumaa ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana mūīsaē nyama nzeo, na mūtōnye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'ī mwīkīlāa. Na inyw'ī

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَيْنَا مَلَكُومًا مِنْهُ لِمَا هُمْ بِرَآئِهَا وَتَسْتَخْرِجُ مِنْهُ حَبْلَةً حَلِيقَةً تَلْسُقُوهَا وَتَرْمِي

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ
waw'o syatũĩte kĩw'ũ, *nĩkana mũtonye*
kũthi kyalo na kana mũtonye kũmantha
mumo Wake, na mũtonye kũtũnga
mũvea.

الْفَلَاحَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ⑤

16. Na We nĩwĩĩte iĩma nũmu tũũ wa
nthĩ nĩkana imũsũvĩe inyw'ĩ na mbũsĩ na
nzĩa nĩkana mũendelee nzĩanĩ tĩla ya
w'o.*

وَأَنقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنهَضَا
سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

17. Na movano *angĩ* ota ũu; *ala nũndũ*
wamo na ndata mio maatĩĩaa ngalĩ tĩla
nzeo.

وَعَلَيْتِ وَالْجَبَّارِينَ هُمْ يَهْتَدُونَ ⑦

18. Indĩ We, Ula ũmbaa nũndũ ũmwe na
we ũla ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ
nomũsũvĩaa?

أَفَن يَخْلُقُ كَن لا يَخْلُقُ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑧

*Asomi anene nĩmaalyũĩĩte 'an tameeda bikum' ta
kĩthingitho, ethwa tĩla nĩyĩkwĩĩkĩlwa nĩ kwasya
kana Ngai etala mumo Wake tũũ wa andũ onthe
ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthyĩ
nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na
wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ĩvuso ĩthũku,
nĩleetwe nũndũ 'tameeda' yumĩtw'e nthĩnĩ wa
'maaida' tĩla ĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu tĩla
yĩkwasya kũnengane ĩtũ! Ndeto ĩno 'maaida' tĩla
yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yumĩte nthĩnĩ
wayo. Vamwe na ũalyũũ ũũ wĩovo, ũmanyi
w'onthe wa mũsoa ũũ nũkũalyũĩlwa.
Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai
Mwene Vinya w'onthe nĩũmbĩte iĩma ĩla nĩ sya
vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ĩla ĩtũaa
thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlwa'a kuma maianĩ na
nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩũke ĩkakuwa
nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu
maito. ĩma nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla
mĩũke ĩkatw'ĩka kĩw'ũ ĩngĩ, na ĩndĩ nĩkuua mbua
ĩnyatĩkĩte tĩla ĩtũngawa ĩngĩ tũũ wa nthĩ ĩkaete ĩũ
mwingĩ. ũu nĩw'o ũalyũũ ũla ũkwaĩla mĩsoa ĩno
na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩla kĩngĩ kyatĩala.
Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ĩũ nĩyĩsĩkĩle. Nthĩnĩ wa
ũvoo wa ũendecei wa na mbee *civilisation* mbũsĩ
nĩkũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ
kũkĩĩĩlũ nzĩa ĩlingĩĩĩtw'e ndeenĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'ī *mŭkatata* kŭmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mŭikethwa mŭtonya kŭmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanfī Mŭno Vyū, Usŭtwe nī tei.

وَأَن تَعَدَّ وَنِعْمَةُ اللَّهِ لَأَن تُصَوِّهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ تَرَجِيمٌ ⑤

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesī maŭndū ala inyw'ī mŭvithaa na ala mumbŭlaa.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُلْقُونَ ⑥

21. Na asu ala mo mamekaŭlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayŭmbaa kīndū, īndī mo ene nīmombītwē.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا

وَهُمْ يُخْلَقُونَ ⑦

22. *Mo nī* akw'ū, mai thayū, namo mayīsi yīla makokīlw'a.

بِأَمْوَاتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ⑧

LUKU 3

23. Ngai wenyu nī Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matetīkīlaa Itu, ngoo syoo nī ngeni kwa ūla w'o, namo mausŭtwe nī ngathīlo.

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

تَلُوْنَهُمْ مُنْكَرَةً وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ⑨

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesī maŭndū ala mo mavithaa na ala maumbŭlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathīlaa.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

إِنَّهُ لَا يُخْبِتُ السُّتَكْبِرِينَ ⑩

25. Na yīla mo makŭlw'a, *Mwīś ūanīa* ata inyw'ī *tŭlū* wa kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye?' Mo maasya, 'Nī movoo ma tene.'

وَلِذَا قِيلَ لَهُمْ مَادَّآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ

الْأَوَّلِينَ ⑪

26. Nīkana mo matonye kŭkua mīio yoo yī mīima nthīnī wa Mŭthenya wa ūthayūŭkyo, na *ota ūu*, kīlungu kya mīio ya ala mamathyoekasya matena ūmanyi. Sīsyai! Maŭndū ala makuŭte nī mathŭku.

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمِنْ أَوَّلِهَا

بِالَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ⑫

LUKU 4

27. Asu ala maī mbee woo nīmaseŭvisye walany'o *ota ūu*, īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwookie *tŭlū* wa myambīlīlīyo ya mwako woo kwa ūu

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَاتَى اللَّهُ بَيْنَنَا لَهُم مِّنَ

الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

kŵala nŵkyamavalŵkŵle kuma ŵŵlŵ woo;
na ŵsilŵŵ nŵwookie ŵŵlŵ woo kuma vala
mo matavesŵ.

الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٨﴾

28.Na ŵndŵ Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo,
We akamasonokya mo na akamakŵlya,
'Meŵva atindany'a Makwa ala kwoondŵ
woo inyw'ŵ mwamakaanafasya
Athani?' Asu manengetwe ŵmanyi
makasŵngŵa, 'Umŵnthŵ nthoni na thŵna
vate nzika, *niŵvalŵka* ŵŵlŵ wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٩﴾

29.Asu ala alaŵka mamakw'ŵthasya yŵla
mavŵŵŵŵŵ mathayŵ moo. Na ŵndŵ mo
makoonany'a wŵnyivyo *makyasya*, 'Ithyl
tŵyeekaa naŵ ona yŵva.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'ontho nŵmesŵ
nesa maŵndŵ ala inyw'ŵ mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

30.Kwa ŵu, likai mbingŵlonŵ sya Ngiena
mwŵkalae vo. Wŵkalo wa ala mekathŵŵaa
nŵ mŵthŵku mŵno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبَلِيسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣١﴾

31.Na yŵla ala alŵngalu makŵlw'a,
inyw'ŵ mwŵŵŵanŵa ata ŵŵlŵ wa kŵla Mwŵai
wenyu ŵvuanŵŵŵe?' mo maasya, 'Nŵ
kŵŵŵ vyŵ,' nŵndŵ kwa asu ala mekaa
moseo ve ŵŵŵ ŵŵlŵ wa nthŵ ŵno, na
mŵsyŵ wa Itunŵ nŵ mŵŵeango mbee.
Wŵkalo wa ala alŵngalu nŵ mŵŵŵŵ mŵno
vyŵ----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

32.Mŵŵnda ya Tene-W'ontho, ŵla mo
makamŵlika; katŵ wayo vavŵŵŵŵŵ ŵŵlŵŵŵ.
Mo makeethwa na kŵla kyonthe makenda
vo. Uu nŵw'o Ngai Mwene Vinya
W'ontho ŵmatuvaa ala alŵngalu.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣٣﴾

33.Asu ala alaŵka mamakw'ŵthasya me
atheu. Mo maasya, 'Mŵuo wŵthwe
nenyu!' Likai Itunŵ nŵndŵ wa maŵndŵ
ala inyw'ŵ mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَلِيمِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

34. Mo meteele kya0 ateo ala0ka moke
 1010 woo kana 0tw'io wa Mw0ai waku
 w0anfe? Uu n1w'o ala ma1 mbee woo
 meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ndaamav0f0sya mo, 1nd1 mo n1mo
 meev0f0sya ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
 أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa 0u, 0s0ng0 m0th0ku wa 0nd0
 mo meekie n1wamaval0k0le, na k0la mo
 mav0faa ng0f n1kyamathyo0l0l0kile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
 بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamw0ananisye Ngai na ngai
 ing1 maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe n1wendie 0u, ithy1
 t0y1thwa twak1thaithe k1nd0 ona k1va
 0tee Wake, ithy1 kana maa1the mait0,
 ona ithy1 t0y1thwa twavatanie k1nd0 vate
 mw0ao kuma Kwake. 'U0 n1w'o ala ma1
 mbee woo meekie. 1nd1 mo At0mwa
 mena 0tonyi wa 0nd0 ateo k0vikya
 Ut0mane w1 0thein1?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithy1 vate nzika, n1twam0k0lilye
 M0t0mwa kuma kwa k0la and0,
 aitavany'a, 'M0thaithei Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na 1vathanei na Ula-
 M0th0ku.' Na 1nd1 amwe kat1 woo ve
 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
 wamatongoesye na kat1 woo ve ala
 maa1l0te n1 k0minwa. Kwa 0u, tamb0kai
 1010 wa nth1, mwone 0nd0 waily1
 m0min0k0lyo wa ala mamatw'0k1thisye
 Athani ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَيَنْهَاهُمْ عَنْ هَذَا ۖ إِنَّ اللَّهَ
 وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَيُتْرَكُوا فِي الْأَرْضِ
 فَاَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we w1na vata na k0tongoew'a
 kwoo, 1nd1 manya kana Ngai Mwene
 Vinya W'onthe vate nzika,
 ndamatongoeasya asu ala
 mamathyoekasya ala ang1. Na ta kwa
 asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْرِضْ عَلَى هَذَا لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
 يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُصْرَيْنِ ﴿٣٨﴾

39. Namo mevŋtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŋvŋto moo me vinya mŋno, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamathayŋŋkya ala makusaa. Aiee, *We kwa ūla w'o akamokŋlya mo* --- ūtianŋŋ *We mwene ūtw'ŋte*, ŋndŋ andŋ aingŋ mŋno mayŋsŋ.

40. *We akamokŋlya mo* nŋkana atonye kŋmavathŋkanŋsya katŋ wa maŋndŋ ala mo mavathŋkanganŋaa, na nŋkana asu ala maleile kwŋtŋkŋla matonye kŋmanya kana mo maŋ akengani.

41. Ndeto Yaitŋ ŋŋŋ wa kŋndŋ, yŋla Ithyl twakyenda kyo, Ithyl tŋkŋtavasya tŋ, 'Tw'ŋka!' na ŋu nŋu.

LUKU 6

42. Nata asu ala matiie mŋsyŋ yoo kwoondŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋtina wa kŋvŋtŋw'a kwoo, Ithyl vate nzika, tŋkamanenge ūtŋo mŋseo ŋŋŋ wa nthŋ ŋno; na kwa ūla w'o ŋtuvi ya Itunŋ nŋ ŋnenange mŋno, ŋndŋ takethwa mo nŋmamanya---

43. Asu ala momŋŋasya na kw'ia wŋkwatyo woo nthŋŋ wa Mwŋai woo.

44. Na Ithyl tŋyaatŋma *ta Atŋmwa* mbee waku ateo aŋme ala Ithyl twamatwafe ūvuan'y'o, kwa ŋu, makŋlye asu ala nŋmo aŋgamŋi ma Maandŋko Matheu, ethwa we ndwŋsŋ.

45. Ithyl twamatŋmie mo mena Syama na Maandŋko Matheu. Na Ithyl nŋtŋŋtheesye we Kŋlilikany'a nŋkana we ūtonye kŋtavany'a kwa mbaa-andŋ onthe ma nthŋ kŋla kŋtheetw'e kwoo; na nŋkana mo matonye kŋsŋanŋa.

46. Mo ŋndŋ, ala maseŋvasya nzaama nthŋku, mew'aa me mŋuonŋ na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَأَقْسُوا بِاللهِ جَهْدَ أَيْدَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُضْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيُعَلِّمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٤٠﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَنْبِتَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَلَا جَزَاءَ الْأَعْدَاءِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَتَلَوُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٥﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٦﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana
Usililo ndūkavika tūlū woo kuma vandū
matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo
mūendelenĩ woo kōū na kōū nĩkana
maikethwe matonya kwananga
mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa*
nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o,
Mwĩai waku nĩ Mūuu, Usūftwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla
kĩndū Ngai Mwene Vinya W'onthe
ūmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa
aūme na kw'oko kwa aka, syĩvalūkĩtye
nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ
na kyūmbe ona kĩva kĩla kĩ tūlū wa nthĩ
kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ūu*,
namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamūkĩaa Mwĩai woo tūlū
woo, na mo mekaa ūndū mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'onthe aĩtye,
'Mūikose *kwa ūthaihi* ngai ilĩ. Ve Ngai
o Umwe tū. Kwa ūu, ngĩei Nyie
nĩnyioka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ
matunĩ na tūlū wa nthĩ na ūtonyi wa
kūnyuva *nzĩa nĩ Wake tene na tene*.
Inyw'ĩ indĩ mūkamūkĩa ūngĩ ona wĩva
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

54.Na ūathimo ona wĩva ūla inyw'ĩ
mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Na yĩla thĩna
wamūkwa inyw'ĩ, mwĩtasya *ūtethyo*
kuma kwake.

55.Indĩ yĩla We wamūvetangĩa inyw'ĩ
thĩna, sisya! Nguthu imwe katĩ wenyu

أَوَيَأْخُذُكُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ مَا هُمْ بِمُتَّبِعِينَ ۝

أَوَيَأْخُذُكُمْ عَلَى تَقْوِيمٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرْؤُوفٌ رَحِيمٌ ۝

أَوَلَمْ يَرْوِ إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ۝

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالنَّاسِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۝

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ۝

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آيَاتِ الْهِنِ الَّذِينَ إِنشَاءُوا لَهُ

وَأُحْدًا فَإِنَّمَا يَذْكُرُونَ ۝

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ۝

وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَنَّكُمُ الضَّرُّ

فَالْيَهُ تَجَرَّدُونَ ۝

ثُمَّ إِذَا أَكْشَفَ الضَّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ

yambililasya kUseŭvya ngai ingi ūtee
wa Mwai woo,

56.Kwa ūu mo nīmaleaa syīndū ila Ithyī
tūnenganite ūlū woo. Nūseo, Itanīthyeyi
inyw'ī ene o vanini, Indī o mītūkī
mūkamanya.

57.Namo mavetangaa ūtee kīlungu kya
syīndū ila Ithyī tūmanengete kwoondū
wa ngai syoo sya ūvūngū ila itesī ūvoo-
wasyo. Nīvīta na Ngai Mwene Vinya
W'onthe, inyw'ī vate nzika, mūkeetwa
mūkūlw'e ūlū wa maūdū onthe ala
inyw'ī mūseŭvītye.

58.Na mo mamūwetanīasya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na eŭtu----We nī
Mūtheu!--- - O yīla mo-ene mena kīla
mo mendaa.

59.Na yīla ūmwe wenyu watawv'a ūvoo
wa ūyawa ya mūdū mūka ūthyū wake
nūtukaa, avinganīsyē ūthatu nthīnī wake.

60.We nīwīvithaa mwene kwa
andū nūdū wa ūvoo mūthōku ūla
mūkwaite; we ona ethwa ena
nthoni, akamūsovīa mwana kana
akamwīnzīa nthī mothanganī?
Nīw'o, mo nīmatusaa maūdū
mathōku.

61.Asu ala matetkīlaa Itu mena
ngelekany'o nthūku mūno vyū; oyīla
kīla kīla mūno vyū nī kya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwene Vinya, Ula
Mūl.

LUKU 8

62.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī kūmasilīla andū kwoondū
wa wīki-wa-naī woo, We ndakītialya
kyūmbe ona kīmwe kī thayū, Indī We
ainengae īvinda kūvika īvinda yīla
yītw'ītwē; na yīla īvinda yoo yavika, mo

يُشْكُونُ ④

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

وَيَجْعَلُونَ لَنَا لَا يَعْلَمُونَ قَوْبًا وَرَأْفَةً لَهُمُ ⑥

تَاللَّهِ لَأَسْأَلَنَّ عَنْكُمْ تَعْتَرُونَ ⑦

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ⑧

وَإِذَا ابْتِغَاءَ أَحَدُهُم بِالْأُنْثَى ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا ⑨

وَهُوَ كَظِيمٍ ⑩

يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُمْسِكُهُ ⑪

عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا ⑫

يَعْمَلُونَ ⑬

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوَةِ ۖ وَلِلَّهِ ⑭

عِ السُّكُلِ الْأَعْلَى وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑮

وَلَوْ يُوَاعِدُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا ⑯

مِنْ دَآبَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ۖ فَلَآذَا ⑰

maitonya kŭtiwa Itina ona saa ūmwe, ona maitonya kŭvŭtŭka mbee wayo.

63.Namo nŭmamwŭlŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŭndŭ ila mo ene matasyendete na nŭmŭ syoo ineenaa ūvŭngŭ kana mo makeethwa na kŭla kŭndŭ kŭseo mŭno. Vate nzika vyŭ, Mwaki ūkeethwa wŭ woo, namo makavinganŭw'a vau nthŭnŭ, na makatiwa vo.

64.Nŭvŭlŭta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŭl nŭtwamatŭmie Atŭmwa kwa mbaŭ syonthe sya andŭ mbee waku we; Indŭ Satani nŭwamanakavisye mawŭa moo mooneka me manake kwoo. Kwa ūu, we nŭwe mŭsyaŭŭsya woo ūmŭnthŭ, namo makeethwa na Osilŭlo wŭ woo.

65.Na Ithŭl tŭyaakŭtheesya Ivuku we ateo we ūtonye kŭmatavya mo ŭŭŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa, na ta ūtongoi, na tei kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

66.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye kŭw'ŭ kuma ŭtuni, na nŭmŭthayŭŭkŭtye nthŭ Itina wa kŭkw'ŭ kyayo. Vate nzika, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala matonya kwŭw'a.

LUKU 9

67.Na vate nzika, nthŭnŭ wa ng'ombe ota ūu ve kŭsomo kwenyu. Ithŭl nŭtŭmŭnengae inyw'ŭ kŭnyw'a kŭla kyumaa mavunŭ masyo, kuma katŭ wa kyaa na nthakame, ŭia ŭthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŭnyusaa.

68.Na katŭ wa mosyao ma mŭtende na mŭsavivu, vala inyw'ŭ mumasya kyaŭnyw'a kya kŭtoony'a na ŭŭ mŭseo. Nŭw'o, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya kŭlŭko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَتَقَدِّمُونَ ٣٠

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكُونُونَ وَتَصِفُ إِلَهُكُمْ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ٣١

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَوُتِنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ فِيهِمْ أَيُّومٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٢

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُتْلَىٰ أَمْ الَّذِي اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣٣

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَأَ بِهِ الْأَرْضَ بِغَدٍ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣٤

وَإِنْ لَكُمُ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةٌ لِّتُؤْذِنُوا فِي بُطُونِهِ
مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَدُمٍ بَيْنَ الْأُخْلَىٰ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ٣٥

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٣٦

kuma matunī na ūlū wa nthī, ona syo iikethīwa na ūtonyi ta ūsu ona *indī*.

75.Kwa Ūu, mŭikaseŭve mīvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīśī na inyw'ī mŭyīśī.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yī mwene, ūtena ūtonyi ūlū wa kīndū ona kīva; na mŭndū *wīna ūhasyo* ūla ūthyī tŭmŭnengete kuma Kwitū-Ene kyaŭya kīseo, na we aumasya ūtheinī na kīmbithīnī. Mo nŭndū ūmwe? Ndaŭa syīthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indī aingī mŭno moo mayīśī.

77.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andū eī, ūmwe woo ndaneena, atena ūtonyi wa ūndū, na nī mŭio kwa mwīai wake; yīla we wamŭtŭma, ndaetae ūseo. Nŭtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla wīyīaa ūlŭngalu na ūla we mwene wī nzīanī ūla ndŭngalu?

LUKU 11

78.Na ūla itonekaa syī ūlū wa nthī na matunī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūvoo wa ūla Saa nī ta kŭveny'a kwa itho, aiee, yī vakuvangī mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

79.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭetie inyw'ī kuma mavunī ma maa-nyinyia menyu yīla inyw'ī mŭteesī kīndū, na nīwamŭnengie inyw'ī metho na matū na ngoo, nīkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

80.Mo nomasyaasya nyŭnyi ilŭmīte *ūlū* yayayanī katī wa ūtu. Vai ūtumaa iluma *ūlū* mŭno yayayanī ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَ الْأَمْثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ④

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ رِزْقِهِ مَثَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا ذَٰلَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنُكُمْ لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوَالِهِ إِنَّهُ يُوْجِهُهُ لَأَيَاتٍ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑥

وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمَرَ النَّاسَ أَنْ لَا كُلَّجِ الْبَصَرُ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑦

وَاللَّهُ اخْرَجَكُمْ مِنْ بَطْنِ أُمِّكُمْ لَا تَتَلَوْنِ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑧

الْمُتَبَرِّوْنَ إِلَى الظُّلُمِ مُسْتَحَرِّبِينَ فِي جُحَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑨

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlñi wa undũ
ũũ ve Syama kwa andũ ala metikĩlaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsyeyinyw'i mĩsyĩ yenyu,
vandũ venyu va kũthũmũa, na
nũmũseũvĩsyeyinyw'i mbũa sya nyamũ
ta wĩkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syĩ mbũthũ yĩla mũendete kyalo
na ĩvinda yĩla mwaũngama; na nthlñi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nũmũnengete inyw'i*
syĩndũ sya mũsyĩ na syĩndũ sya
kũmwafila kwa ĩvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsyeyinyw'i, katĩ wa ila We
ũmbĩte, *syĩndũ sya kũmwĩkĩla* muunyĩ; na
akamũseũvĩsyeyinyw'i syĩvitho nthlñi wa
ĩlma *ngunga*, na akamũseũvĩsyeyinyw'i
ityeyo ila imũsũvĩfaa ũvyũvu, na ngũa
sya iaa ila imũsĩĩlaa inyw'i ĩvinda ya
makaũ. Uu nĩw'o We wĩanĩĩasya mumo
Wake ĩũũũ wenyu, nĩkana inyw'i
mũtonye kũmwĩnyĩvĩsyeyi We.

83.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka, Indĩ
wĩa waku no kũvikya Utũmane ũtheinĩ.

84.Mo nĩmesĩ nesa vyũ mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondũ mo*
mawonaa Indĩ nĩmaũleaa; na aingĩ mũno
moo maitũngaa mũvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mũthenya ũla ĩthyl
tũkamyũkĩlyya ngũsĩ kuma kwa kĩla
andũ, na Indĩ asu ala matetkĩĩlaa
maiketĩkĩlw'a *kũthaithana* ona
kũthaithana kwoo kũiketĩkĩlw'a.

86.Na yĩla asu ala meekie naĩ makawona
ũsilũlo vyũ, w'o ndũkatw'ĩkĩthw'a
kwĩthwa wĩ mũvũthũ kwoo, ona mo
maikanengwa ĩvinda.

87.Na yĩla asu ala mamwĩananyasya Ngai
na ngai ingĩ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَانِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا نَأْتِيكُمْ بِمَا تَدْعُونَ ۝

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ خَلْقِ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
الْجِبَالِ الْكُنَاثَ وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمْ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ۝

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ۝
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ
فِي الْكُفْرُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنِّقُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ عَنْهُمْ
وَلَهُمْ يُنْظَرُونَ ۝

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَشْرَكَاهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwĩai waitũ, ii nĩsyo ngai siitũ ila ithyĩ twasyĩkaĩlaa vandũ Vaku We.' Kavindanĩ kau-syo ikamakũũthũkĩla na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ akengani.'

88.Namo makaumya wĩnyivyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanĩ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaĩa.

89.Ta kwa asu ala matetĩkĩlaa na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ tũkongeleela ũsilĩlo tũlũ wa ũsilĩlo woo nũndũ mo nĩmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyĩ tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla mbaĩ katĩ woo ene, na Ithyĩ tũkakũete we ta ngũsĩ tũlũ wa aa. Na Ithyĩ nĩtũũtheesye we Ivuku ya kũtavany'a kĩla kĩndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwĩkalae na ũlũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wĩyonanĩtye, wa wĩki-wa-naĩ. We nũmũtaaa inyw'ĩ nĩkana mũtonye kwĩsũvĩa.

92.Na ĩanĩĩsyai ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla mwatianĩa; na mũikatũle mawĩvĩto menyu ĩtina wa kũmalũlũmĩĩlya, oyĩla mũmũtw'ĩkĩthĩtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamĩ wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَالْقُوا إِلَهُمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكُلُّكُمْ نَاقُونَ ۝

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ بِالسَّلَامِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرْنَا عَلَىكَ الْكِتَابَ ۚ تَبْيِِّنَا نَا إِلَهُ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ۝

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۝

93. Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kĩveti* kĩa, itina wa kwokotha mŭũmu, kyatilangile kĩa kyakyo tũlungu. Inyw'ĩ nĩmũmatw'ĩkĩthĩye mawĩvĩto menyu ta nzĩa sya kũkengana kafi wenyu, *mũkĩta* nguthu imwe ya andũ ndĩkese kwĩthwa na vinya mbee wa ita Ingĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amũtaa inyw'ĩ kwa nzĩa ĩsu, na Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo We akamũvathũkanĩsya inyw'ĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwavathũkanganĩaa.

94. Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nĩweekĩe* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethĩwa amũtw'ĩkĩthĩsye inyw'ĩ inyw'ontha kwĩthwa o andũ amwe; ĩndĩ We amũekaa ae ũla we wenda; na amũtongoeasya ũla We wenda; na vate nzika, inyw'ĩ mũkakũlw'a tũũ wa ũndũ ũla inyw'ĩ mweethĩlawa mũkĩka.

95. Na mũikaitw'ĩkĩthĩye ithitũ syenyu ta nzĩa sya ũkengani kafi wenyu; kana kũũ *kwenyu* kũikese kũtiũũka itina wa kwĩthĩwa kwi kũũmu, na inyw'ĩ mũkasama ũthũku nũndũ nĩmwaalyũlile andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na inyw'ĩ mũkeethwa na ũsilĩlo wi woo.

96. Na mũikakũany'e ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na thoaa mũvũthũ. Vate nzika, kĩa kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ kĩseo mbee kwenyu takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

97. Kĩa inyw'ĩ mwĩna kyo kĩkeethwa vathei, na kĩa ona kĩa kĩa Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩkekala tene na tene. Na Ithĩ vate nzika, tũkamanenge asu ala momĩĩasya ĩtuvi yoo kwĩanana na mawĩa moo ala maseo mũno vyũ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَضَتْ غُرْلَهُا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَارًا تَتَخَدُّونَ آيَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
أَمَّةٌ هِيَ آرَبِي مِنْ أَمَّةٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِهِ وَلِيَّتَيْنِ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا لَكُمْ فِيهِ أَنْ تَخْلِفُونَ ⑤

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُنَ عَمَّا
لَكُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَرِلَ قَدَمُ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ⑧

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَئِنَّ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ⑨

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa ūlŋgalu, e mūndūme kana e mūndūmūka, na e mwīfkīli, Ithyī vate nzika, tūkamūenge we thayū mūtheu; na Ithyī tūkamanenge ala mailī ta asu ūtvi yoo kwīanana na ūseo mūnene vyū wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi ūlū wa asu ala metīkīlaa na maiaa wīkwatyo woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī ūlū wa ala matumaa ndū nake tū na ala mamwīanasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū va kīngī—na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi nesa vyū kīla We ūvuanasya—mo maasya. 'We wī mūkengani' Aiee, īndī andū aingī mūno mayīsi.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheetye yo kuma kwa Mwīai waku na w'o, kana We atonye kūmekīa mo vinya asu ala metīkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo kwa Masilamu.'

104. Na ow'o Ithyī nītwīsi kana mo maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya we. īndī kīthyomo kyake ūla mo mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na kīlŋgalu.

105. Ta asu ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the ndakamatongoesya mo, namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوًى طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّدٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبُكُمْ هَذَا لِّسَانُ
عَرَبٍ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكُذِّبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵatumie ekali maw'o masama thayo wovanŵtwe nŵ nzaa na w'ia ta ūsyao wa maūndū ala mo meekaa.

114.Na ow'o Mūtūmwa nŵkŵte kwoo kuma kaŵ woo ene, Indŵ mo nŵmamūtŵ'ŵkŵthisye we ta mŵkengani, kwa ū ūsilŵlo nŵwamakwatie mo yŵla maŵ eki-ma-naŵ.

115.Kwoondū wa ū yai kaŵ wa syŵndū ila mbŵŵkŵlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete inyw'ŵ; na ŵŵŵwai mŵŵna mŵvea nŵndū wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nŵ We inyw'ŵ mŵthaiithaa.

116.We nŵmŵvatŵte inyw'ŵ tū kūya nyama sya nyamū ila ngw'ū na nthakame na nyama sya ngŵlŵe na ila iwetewe syŵtwa yŵngŵ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ūla ūnŵkŵngŵŵ'a nŵ ūndū ūtathŵkŵŵka kana atekwenda na atena kŵeleelo kya kŵŵka naŵ, Indŵ vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nŵ Mŵekanŵ Mŵno Vyū, ūsŵŵtwe nŵ tei.

117.Na mŵikasye-- nŵndū wa ūvŵngū ūla nŵmŵ syenyu ineenaa----'Kŵ nŵkŵŵkŵlye, na kŵ nŵ kŵvatane,' ta kŵseŵvya ūvŵngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseŵvasya ūvŵngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayaŵlaa.

118.Itina wa ūtandŵthyo mŵnini. Ve ūsilŵlo wŵ woo kwoondū woo.

119.Na kwa asu ota ū ala nŵ Ayuti, Ithŵ nŵtŵwatanŵe mbee wa ū syŵndū ii syonthe ila Ithŵ tŵtŵavŵtye we. Na Ithŵ tŵyaamavŵŵsya mo, Indŵ mo nŵmo meevŵŵsya mo ene.

يٰۤاَيُّهَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٦﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿٦٧﴾

فَكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِمْ رَزَقًا مِّنَ اللَّهِ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٦٨﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَوَازِجِ وَمَأْكِلَ الْهَيْلِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٠﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَقْتُلُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٧١﴾

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٢﴾ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَنَنَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٣﴾

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa naī matena ūmanyi na kwīlila na kŭseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mŭekanī Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, ūla weenenganīte; Kwake kīla īvinda; kwa ūla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.'^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondū wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī ūla ndŭngalu.

123.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī ūno, na Ituni vate nzika, we akeethwa katī wa ala alŭngalu.

124.Na yu Ithyī nītŭkŭvuanīsyē we, tŭkyasya, 'Atīla nzīa ya Avalamu ūla wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya We na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe ūlŭ wa asu ala mavathŭkanganie ūlŭ wake Avalamu na

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمِثْلِهِ ثُمَّ
تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ
مِنَ الشِّرْكَائِ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَوَرَّاهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ
الضُّلُوكِ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الشِّرْكَائِ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿٢١﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene ūla wathiwe.

ndĩni yake na Mwĩai waku vate nzika, akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũkyo ũũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.^{2*}

126. Itana nzĩanĩ ya Mwĩai waku wĩna ũĩ na ũtao wĩna ũseo, na kaananĩa namo na nzĩa ũa yalle mũno vyũ. Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa vyũ ũla welelũkĩte kuma nzĩanĩ Yake; na We nũmesĩ asu ala matongoew'e nesa.

127. Na ethwa inyw'ĩ *mwĩenda* kũmasilĩla *avinyĩanĩ*, ĩndĩ masilĩlei kwĩanana nondũ inyw'ĩ mwĩkĩtwe ũthũku wĩana; ĩndĩ mwoonany'a ũmĩĩsyo, vate nzika, ũu nĩ ũseo mũno vyũ kwa asu ala momĩĩsya.

128. Na we ũmĩĩsya wĩna ũmĩĩsyo; na nĩw'o ũmĩĩsyo waku *nũtonyeka* tũ vamwe na *ũtethyo* wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na we ndũkamew'ĩe kyeve mo, ona ndũkaũũye nũndũ wa mawalany'o moo mathũku.

129. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vamwe na asu ala alũngalu na asu ala mekaa moseo

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَعَادِلُهُمْ بِالْقِيِّ هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسَبِيلِ مَا عَوْقَبْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٧﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَخْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَلَالٍ مِمَّا يَتَكَبَّرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٩﴾

² *Uvoo nĩ mũseo. Vai kĩndũ kĩngĩ kĩũneenwa vaa ateo Avalamu na kwĩyũmya kwake kũtathingĩthĩka na wĩnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nĩw'o ũũneenanĩwa. Na nũndũ wa Avalamu ũũwetwa, na ivathũkany'o ĩla Aĩsilaeli maĩ nasyo katĩ woo ene ũũũ wa mũũkĩtũ wake naw'o na mwĩkalo wake. Aingĩ katĩ woo nĩmatw'ĩkĩte ngombo mĩthaiĩthĩlenĩ ya mĩvw'anano yĩ kĩvathũkany'o na nĩ ũtheĩnĩ kana nĩkana maendee na mĩkĩle yoo nĩmatonya kwĩthwa meekwatanĩsye na Avalamu ota ũu.

Savato nthĩnĩ wa ngewa ĩno wĩoneka ũte mũthenya wa kũthũmũũ ĩndĩ nĩ mũthenya wa kwĩthĩsya na kwĩlĩla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ

BANI ISRAIL

(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩtei.

2. Utheu wĩthwe Kwake We Ula
wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ
kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika
Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe
vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana,
Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kafĩ
wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka
nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

3. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku,
na nĩtwayĩtw'ĩkĩthiye yo ta ũtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose
mũsũvĩ ũtee Wakwa Nyie.

4. Inyw'ĩ nzyawa sya asu ala ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndaĩa
mũno.

5. Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsye Aana-ma-
Isilaeli nthĩĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate
nzika, inyw'ĩ mũkeeka mawathavu keli
nthĩĩ wa nthĩ, na inyw'ĩ vate nzika,
mũkeethwa andũ mũtomĩka,

6. Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa
mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ
nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ
mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala
malikile nthĩĩ wa nyũmba syoo vyũ; na
w'o waĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea
kwĩanĩw'a.

7. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'ĩ
ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na
twamũtetheesya inyw'ĩ na ũthw'ii na
syana, na twamwingĩvya inyw'ĩ nthĩĩ
wa ũtalo.

8. Ethwa inyw'ĩ mũkeeyĩkalya nesa
inyw'ĩ-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ ۚ يَلْمِزُ مَنْ أَسْجَدَ
الْحَرَامَ إِلَى السَّجْدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَوَّأْنَا حَظْلَهُ
لِإِبْرَاهِيمَ ۖ مِنْ آيَاتِنَا أَنَّهُ هُوَ السَّيِّعُ الْبَصِيرُ ②

وَأَنبَأْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ إِلَّا تَجَدَّوْا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ③

فَمَرِيتَهُ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ أَنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَوِّتِينَ وَلَتَتَلَطَّنَّ عَلٰٓوَا كَيْدًا ⑤

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَٰئِهِمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لِّنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا
مَّفْعُولًا ⑥

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَّبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لَا تُفْسِدُمْ وَإِنْ أَسَآتُمْ فَلَهُمَا

wa mathayū menyū ene, na mwalea kwīyīkalya nesa, nī kwa wasyo wa mathayū menyū. Kwa ūu, yīla ūla saa wathanītwe wa matukū ma mūminūkīlyo ūkavika, mo makamwīkīa inyw'ī nthīnī wa nthoni, na kūlika mūsikitinī tondū malikile nthīnī waw'o Iya mbee na kūkyananga vyū kīla kīndū mo makīkīlīlye vinya.

9. Nokwīthwa Mwīai wenyū yu akeethwa na tei tūlū wenyū; īndī mwasyoka nthīnī wa mwīkalo wenyū ūla mūkūū, Ithyī ūta ūu tūkasyoka, na Ithyī nītūyītw'īkīthītye Iia ya Mwaki kolokolo kwoondū wa alei. 10. Vate nzika, Kulani īno ītongoasya ūndūnī ūla wa w'o mūno vyū; na īmatavasya etīkīlī ūvoo mūseo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na ītuvi īnene.

11. Na kana kwa asu ala matetīkīlaa maūndū ala makoka ītina, Ithyī nītūseūvītye ūsīlīlo mwai.

LUKU 2

12. Na mūndū nūvoyaa ūthūku ta ūnūūvoya ūseo; na mūndū e mītūkī.

13. Na Ithyī nītūtw'īkīthītye ūtukū na mūthenya Syama īlī, na Ithyī nītawavetie Kyama kya ūtukū tweekīa mūthenya vandū vaw'o na Kyama kya mūthenya Ithyī twīkīlīte kyeni, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo kuma kwa Mwīai wenyū, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmanya ūtalo wa myaka na ūmanyi wa kūtala. Na Ithyī nītūvuanītye kīla kīndū kwa ngewa nguvī.

14. Na Ithyī nītūmoveee motalo ma meko ma kīla mūndū ngingonī yake, na Mūthenyanī wa Uthayūūkyo Ithyī tūkamūetee we īvuku yīla we ūkayīthīa yī īvuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ①

دَقْتُ لَكُمْ رِجْلَكُمْ أَنْ تَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عَذَبْتُمْ عَذَابًا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ②

لَئِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَيِّنُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَكُونُونَ الصَّالِحِينَ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ③

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اعتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا بَئِيسًا ④

وَيَذَعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ⑤

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحْوًا آيَةَ الْيَلِّ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِيَتَبَيَّنُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السَّاعَاتِ وَالْحَسَابِ وَكُلُّ شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ⑥

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِرَبِّهِ ظَلَمَةٌ ظَلَمَتْهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَنْقُلُهُ مَشْهُورًا ⑦

15. 'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmŭnthī kwīthwa ta mŭtali tŭlŭ waku we.'

16. We ūla ōmīatīflaa nzīa īla ya w'o, we amīatīflaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mŭkw'ii wa mīio ūkakua mŭio wa ūngī. Ithyī tūisīflaa o kŭvika tŭmŭtŭme Mŭtŭmwa.

17. Na yīla Ithyī twaeleela kŭwananga mŭsyī, Ithyī nītŭmetfīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndū mo mekwenda katī woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kŭvika ūtw'io wa kŭŭvalŭkīla ūkavika. Na īndī Ithyī nītŭwanangaa vyū.

18. Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mŭmanyi na Mwoni wa naī sya athŭkŭmi Make.

19. Ūla ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītŭkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndū Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndū Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītŭnyuvīte īia-ya-Mwaki kwoondū wake we; we akavīa vo, e mŭumanīe na e mŭlee.

20. Na we ūla wendaa Itu, na aiyŭkitīa ūndū yo yaīlwe nī kŭkitīwa, na we e mwītfīkīli----aa nīmo ala kīthing'īIsyo kyoo kīkona īnee ya Ngai.

21. Kwa onthe Ithyī nītŭmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mŭthīnzlo kuma kwa Mwīai waku. Na mŭthīnzlo wa mwīai waku ti mŭsīfle.

22. Sisyaī, ūndū Ithyī tūmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّا يَضِلُّ عَلَيْهِ وَلَا تَزِرُ وَازِرَتُهُ ذُرًّا أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مِنْ دُونِهِ خَشْيَةٌ نَبْعَثْ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفَسَّدُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِمَادٍ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِلَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
ثَوْبٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമًا
مَذْخُورًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَهُوَ الَّذِي يُعْطِيكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِالْآخِرَةِ الْكِبَرُ
دَرَجَاتٍ وَالْكُفْرُ تَقْضِيْلًا ۝٢٢

kwa ūla We Wendaa. Nt'w'o, We nūmanyaa na nūmonaa athŭkŭmi Make nesa vyū.

LUKU 4

32. Mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kŭkŭla ūkya. Ithyī Nithyī tw'inengae syo līu ōnenyu. Vate nzika, kŭsyūaa syo nī naī nene mūno.

33. Na mūikathi vakuvī na ūlaalai; vate nzika, w'o nī kīndū kyathe na nzīa nthūku.

34. Na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanīte ateo kwa ūlūngalu. Na ūla ūaītwe kwa mavītyo, Ithyī vate nzika, nītūmūnengete mūtiīwa wake mwīao kwīya ndīvi ya ūīvanīsyō īndī we ndakavītūkye mīlvaka īla ītw'ītwe ya kŭaana; nūndū nthīmī wayo we nūtetheew'e nīmwīao.

35. Na inyw'ī mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa nzeo mūno, okūvika īvikye wīanīu wa ūima wayo, na īanīsyai ūtianīo; nūndū ūtianīo nūkakūlw'a.

36. Na nenganei kīthimo kyusūu yīla mūūthima na thimai na kīthimi kyaw'o; ūndū ūsu nīw'o mūseo vyū na mūkathītku mūminūkīlyonī.

37. Na ndūkaatīte kīla ūtena ūmanyi wakyo. Nt'w'o, kūtū na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikūlw'e.

38. Na ndūkatambūke īūlū wa nthī na ngathīto, nūndū we ndūtonya kūmīlvondolya nthī, ona ndūtonya kūasava ūkeanana na mīthya ya īīma.

39. Ūthūku wa maūndū aa onthe nī ūthatyo mbee wa metho ma Mwīai waku.

40. Ktī nī kīlungu kya ūla ūī Mwīai waku ūkūvuanīsyē we. Na ndūkaseūvyē Ngai ūngī ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا لَكُمْ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَأَيُّكُمْ قَتَلَهُمْ كَانَ خَطَاً كَبِيراً ①

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ②

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ
قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيُشْرِفْ
فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ③

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ④

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَزِنًا بِالْقَوَاسِ الْمُسَوِّغَةِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑤

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑥

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑦

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑧

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kw'k'wa Iianĩ-ya-Mwaki, wĩ mŭumanĩe na wĩ mŭlee.

41. We İndĩ, Mwĩai wenyu amŭnengete inyw'ĩ ndaĩa na syana sya ivĩsĩ, na akeyosea We-Mwene aka kuma katĩ wa alaĩka? Vate nzika, inyw'ĩ mŭneenaa ŭneeni wĩ woo.

LUKU 5

42. İthyĩ nĩtŭtavanĩtye ņla w'o nthĩnĩ wa Kulani İno kwa nzĩa syĩ kĩvathŭkany'o, nĩ kana mo matonye kŭtaĩka, İndĩ yo İmongeelaa mo ņleĩnĩ.

43. Asya, 'Takethwa kwaĩ ngai ingĩ vamwe Nake We, tondũ mo maasya, İndĩ mo avoyi ma m'w'anano methwa mamanthie nzĩa ya kŭthi kwa Mwene-wa-Kĩvĩla kya Usumbĩ.

44. We nĩ Mŭtheu, na mŭnenevye İņlũ vaasa wa ņndũ mo maasya.

45. Ala matu mŭonza na nthĩ na syonthe ila syĩ nthĩnĩ wasyo itaĩaa ņtheu Wake; na vai k'İndũ ona k'İmwe k'İtamŭtaĩaa We na ndaĩa Yake; İndĩ inyw'ĩ mŭĩmanyaa ņtaĩo wasyo. Nĩw'o, We nĩ Mŭmĩsya, Mŭekanĩ Mŭno Vyũ.

46. Na yĩla we ņmĩsoma Kulani, İthyĩ nĩtwĩkĩaa tŭtũ mŭvithe katĩ waku na asu ala mateĩkĩlaa Itu;

47. Na İņlũ wa ngoo syoo İthyĩ nĩtwĩkĩite ngunĩko nĩkana mo maikamanye w'o na matŭnĩ moo tweekĩie kŭlea kw'w'a.

48. İthyĩ nĩtwĩsĩ nesa vyũ k'İla mo methukĩsye, yĩla makw'ĩthukĩsye we, na yĩla meŭsŭanĩa me oka, yĩla eki-ma-naĩ maasya, 'İnyw'ĩ mŭatĩlaa vathei ateo no mŭndũ usŭĩtwe nĩ ņkengani.'

49. Sisya, ņndũ mo maseŭvasya ngelekany'o kwoondũ waku na ņu mo nĩmathyokete vyũ, ņkethĩa mo maitonya kwona nzĩa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلَقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَوْلَاكَ وَرَبَّكَ ۖ

أَفَأَصْفُكُمْ رَبَّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ النِّسَاءِ
إِذَائًا إِنَّمَا أَنْتُمْ تُقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ
إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّابْتَغَوْا إِلَىٰ
ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا اقْرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمُ أَلْغَةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ
وَقَرَارٌ وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ
عَلَىٰ آلِهِمْ نُفُورًا ۝

مَنْ أَعْمَىٰ بَصِيرَتَهُ فَإِنَّهُ يُسْمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ بِخُبْرِهِ
إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَنُورًا ۝

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

سَبِيلًا ۝

50. Namo makūlasya, 'Ytla ithyī tūkatw'ika mavīndī na tūlungu tūtilikangu, ithyī ow'o nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

51. Asya, 'Inyw'ī tw'īkai mavia kana kīaa,

52. Kana kīndū kyūmbe kya kīla mūthemba ona wīva kīla kyonekaa kī kyūmū mūno vyū ilīkonī syenyū, īndī ona kūilyi ta ūu inyw'ī nīmūkathayūūkw'a.' Indī mo

makakūlya, 'Nūū ūla ūkatūtūnga thayū?' Asya, 'We ūla wamūmbie inyw'ī īvinda ya mbee.' Na īndī mo makavyūly'a mītwe yoo vala we ūī na kwasya, 'Uū ūkeethwa īndī?' Asya, 'Nokwīthwa wī vakuvī.'

53. 'W'o ūkeethwa mūthenya ūla We ūkamwīta inyw'ī; na īndī inyw'ī mūkeetīka mūimūtafa We na mūkasūanīa kana inyw'ī mwīkalīte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54. Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maīlītwe nī kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kīthokoo katī woo. Vate nzika, Satani nī mūmaitha wa mūndū wī ūtheinī.

55. Mwīai wenyū nūmwīlī inyw'ī nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei tūlū wenyū; na We enda, akamūsilīla inyw'ī. Na Ithyī tūiūtūmīte we kwīthwa mūsūvī tūlū woo.

56. Na Mwīai waku nūmesī nesa vyū asu ala me matunī na tūlū wa nthī. Na Ithyī nītwamanenevisye amwe ma Athani tūlū wa angī na Ndaviti Ithyī nītwamūnengie Zaboor 'Savuli.'^{1*}

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَرَأَيْتُمْ لَمُبْعُوثُونَ

عَلَقًا جَدِيدًا ⑤

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ⑥

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يَعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيَنْفِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ⑦

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَنْظَرُونَ

إِلَيْهِ لَيْسَ إِلَهُ سِوَاكَ ⑧

وَقُلْ لِعِبَادِيَ يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُبِينًا ⑨

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ تَشَاءُ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنْ تَشَاءُ

يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ ⑩

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُدَ

زَبُورًا ⑪

¹ *Zaboor' yīasya mbūa sya malondu ila syaandīkawa Maandīko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na indī inyw'ī mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangā inyw'ī thina kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyītfāa mo ene onamo mamanthaa kŭthengeanā na Mwŭai woo----- ona asu ala moo me vakuvī mŭno vyŭ--- na kwŭkwatya tei Wake, na kŭkŭa ūsilŭlo Wake. Vate nzika, ūsilŭlo waku nī kīndū kya ūkŭwa.

59. Vai mŭsyī Ithyī tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Ūthayŭŭkyo, kana kŭsilŭla w'o na ūsilŭlo mwai. Uu nī ūandŭke nthīnī wa Ivuku.

60. Na vai kīndū kītonya kŭtŭsilŭla Ithyī kŭete Syama, ateo ethwa andū ala mai mbee nīmaileile, indī kī ti kīsiŭlī. Na Ithyī nītwamanengie Athamuti ngamŭle-nga ta Kyama kītheu, indī mo nīmakŭleile vate ūlŭngalu. Na Ithyī tŭitŭmaa Syama indī nī kŭkaany'a.

61. Na lilikanai ŭinda yŭla twakŭtavisyē we: 'Vate nzika, Mwŭai waku nŭmathyŭlŭlŭkŭte andū; Na Ithyī tŭyaaŭtw'ŭkŭthya woni ūla Ithyī twakwonisyē we indī ta ūtato kwa andū, ota mŭtī ūla mŭumanŭe nthīnī wa Kulani. Na Ithyī nītŭmakanasya mo, indī w'o ūmongeleelaa mo nthīnī wa wŭki-wa-naŭ mŭnene.

LUKU 7

62. Na lilikanai ŭinda yŭla ithyī twatavisyē alaŭka, 'Mwŭnyivīsyēi Atamu,' na onthe nīmeenyivisyē, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivīsyā ūmwe ūla We ūmŭmbŭte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wŭsŭanfa ata? Uu ūmŭnengete ndaŭa ūlŭlŭ wakwa nŭtonya kwŭthwa mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُوْنِهِ فَلَا يَنْفَعُوْنَ
كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْزِنُوْا ۝۱۵

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَتَّبِعُوْنَ اِلَىٰ رُبِّهِمْ ۖ السَّبِيْلَ
اَيُّهُمْ اَقْرَبُ وَيَزْجُوْنَ رَحْمَتَهُ وَيَخْفَوْنَ عَذَابَهُ
اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوْرًا ۝۱۶

وَاِنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُّهِلُّوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
اَوْ مَعَدَّيْوْهَا عَذَابًا اَسَدًّۙ اِذَا كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ
مَسْطُوْرًا ۝۱۷

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰتِ اِلَّا اَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْاَوَّلُوْنَ ۚ وَاتَيْنَا سُودَ النَّاٰفَةِ مُّبْصِرًا ۚ فَظَلَمُوْا
بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰتِ اِلَّا تَخْوِيفًا ۝۱۸
وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا
الْزُّوْمِيَّ الَّذِيْ اَرٰنِكَ اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُوْنَۃَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنَحْنُ فَهُمْ مَّا يَزِيْدُهُمْ
جُحُوْدًا ۚ اِلَّا طٰغِيَ اَتَاكُمُ يَدًا ۝۱۹

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْۤا اِلَّا
اِبْلٰسَ ۚ قَالَ ؕ اَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طٰغِيًّا ۝۲۰

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلٰٓى لٰٓئِيْنَ اٰخَرَتٍ
اِلَى الْيَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا تَحْتٰبِكَ ذُرِّيَّتَهُ اِلَّا وَلِيًّا ۝۲۱

Ūkanenga ūvinda kūvika Mūthenya wa UthayŪkyo, Nyie vate nzika vyū, ngaia nzyawa syake uungu wa nzīa yakwa nthyoeku ateo avūthū.'

64. Ngai amwīa, 'Thi! na ūla ona wīva ūkakūatīa we kuma katī woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yīkeethwa nīyo ūtuvi yenyu inyw'onthē --- ūtuvi yīanīu.

65. 'Na we mūsesenge oūla ona wīva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanīsyē mo andū maku ala malīsa mbalasi na andū maku ala maendaa na maaū na ūthwa mūtindany'a woo katī wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathī.' Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athūkūmi Makwa, we vate nzika, ndūkethwa na ūtonyi ūlū woo, na Mwīai waku nīwīanīe kwīthwa ta mūsūvīi.

67. Mwīai wenyu nī We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganī kwoondū wenyu, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake. Vate nzika, We nī Mwene-Tei kwa kūmwelekelā inyw'ī.

68. Na yīla ūthūku wamūkiita inyw'ī ūkanganī, syonthē isu ila mūsyaīkaīlaa eka We, nimwāfaa inyw'ī. Indī yīla We wamūvikya nthī nyūmū kwa mūuo, inyw'ī nīmawathūkaa ūtee; na mūndū nde mūvea ona vanini.

69. Inyw'ī Indī nīmawīw'aa mwīo vaseo kana We ndakatuma inyw'ī mūthelekelya nthī, ūtee wa nthī kana amūtūmīe inyw'ī kīutani kīnene kya mūthanga na mavia na Indī mūīlea kwona mūsūvīi kwoondū wenyu ene?

70. Kana inyw'ī mwīw'aa mwīo vaseo kana We ndakamūtūnga nthīnī wayo ūvinda ya kēlī, na Indī aimūtee kīutani kya kīw'ū kyai, na kūmūthitya inyw'ī

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ
جَزَاءً مَوْفُورًا ١٧

وَأَسْتَفِزُّ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ مَا يُعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ الْأَعْدُوًّا ١٨

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ١٩

رَبِّكُمْ الَّذِي يُزَيِّجُ لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٠

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَنَّا بَجْعَكُمُ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ٢١

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ حَاصِبٌ أَلَمْ يُرْسِلْ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ٢٢

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلْ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ٢٣

nũndũ wa ōlei wenyu? Inyw'ĩ Indĩ mũikona vo mũtetheesya kwoondũ wenyu mbee Waitũ Ithyĩ.

71. Ithyĩ ow'ō nĩtũmataĩte Aana ma Atamu, na nĩtwamakuie mo nthĩ nyũmũ na ūkanganĩ, na nĩtũmanengete mo syĩndũ nzeo na kũmanenevya mo mũno mbee wa aingĩ ma asu ala Ithyĩ tũmbĩte.

LUKU 8

72. Lilikanai mũthenya ūla Ithyĩ tũkameta kĩla andũ na Mũtongoi woo. Na Indĩ ūla ona wĩva ūkanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa aũme----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavĩtw'a ona vanini.

73. Na ōũla kĩlalinda tũlũ wa nthĩ ĩno, we akeethwa e kĩlalinda Itunĩ na kũasa mũno kuma nzlanĩ.

74. Namo maĩ vakuvĩ mũno kũtuma we ūlika thĩnanĩ mwai na mũnene mũno vyũ tũlũ wa maũndũ ala tũũvuanĩsyē we, nĩkana ūtonye kũtũseũvĩsya Ithyĩ kĩndũ kĩngĩ eka kyu; na Indĩ mo methwa makwosie we vate nzika, ta mũnyanyae wa mwanya.

75. Na takethwa Ithyĩ tũyaakwĩkĩa we vinya na Kulani, we wĩthwa wamelekele mo o vanini.

76. Na nũndũ wa ūu Ithyĩ twĩthwa twatũmie we ūsama mathĩna mailĩ ta asu ma kĩkw'ũ na Indĩ we ndwĩthwa woonie mũtetheesya kwoondũ waku-mwene ona ūmwe mbee wa Ithyĩ.

77. Na ow'ō mo me vakuvĩ kũũthamya we kuma nthĩ ĩno nĩkana maũlũngye we kuma vo; Indĩ ūvoonĩ ūsu mo ene mayĩthwa mekalile vo ĩtina waku ateo vanini.

78. ĩno nĩyo yĩhĩĩwe yĩ nzĩa Yaitũ vamwe na Athani Maitũ ala Ithyĩ

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَجْدِ وَالْجَنَى
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ إِنَّا بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ
بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فِيهَا ②
وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ③

وَأَن كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الذِّمَى أَوْحِينَا إِلَيْكَ
لَتُفْتَرَى عَلَيْهَا غَيْرُهُ ④ وَإِذَا لَا تَأْخُذُكَ غِيلًا ⑤

وَلَوْلَا أَن تَبَتُّنَا لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَرْبًا
قَلِيلًا ⑥

إِذَا لَأَقْنُكَ ضَعْفَ الْحَيَوةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْهَا نَصِيرًا ⑦

وَأَن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْمِزُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ⑧
سَنَّةً مِّنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatUmie mbee waku; na we ndOkona
OalyOlo ona wIwa nzIlanI YaitU.

LUKU 9

79.SyaIIsyai Mboya yIla syua yeeka na
kUthUa kUvika kIvinduI kya UtukU na
Usomi wa Kulani MboyanI masangya.
NIw'o, Usomi wa Kulani masangya
nIkwiIkIka na nzIa ya mwanya mUno
nI Ngai.

80.Na amOkai kwoondU wayo Kulani
nthInI wa kIlungu kya mbee kya UtukU ta
w'o wIa wa mbee Ula mUnene kwaku
we. VangI nokwIthwa MwIai waku
akakOkIlya we kUvika kIkalanI kItUlu
mUno.

81.Na asya, 'Ame MwIai wakwa,
tw'IkIthya kUluka kwakwa kUluka kUseo
na IndI Oinunya na uumi mUseo. Na
nenga nyie Utanyi wa kUndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nI mUviku na OvungU
nI mwau. Ow'o OvungU Othelaa mItOkI.'

83.Na IthyI notUvuanItye Kulani kAvola
kavola Ila nI Ovoso na tei kwa etIkIli;
IndI yo Imongeleelaa alei wasyo tU.

84.Na yIla IthyI twamUnenga mUndU
manee MaitU, we nUsyokaa Itina na
kwathUka Utee; na yIla we wakwatwa nI
UthUku, we nIwInenganae mwene kUvika
kUyItUka.

85.Asa, 'KIla mUndU ekaa kwIanana na
nzIa yake mwene, na MwIai waku nIwIsI
nesa vyU Ula Utongoew'e nesa vyU.

LUKU10

86.Na mo meOkUlya we IUlu wa thayU.
Asya, 'ThayU nI kwa mwIao wa MwIai
wakwa; na IUlu wa Umanyi waw'o
inyw'I nImUnengetwe IndI o vanini.
Nenyu mUnengetwe Umanyi mUnini wa
w'o.

عِيسَىٰ سَمِعْنَا نَحْيَا

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّيْءِ إِلَى عَسَىٰ الْيَلِ وَ
قُرْآنِ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ①

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِ اللَّهِ نَافِلَةً لَّكَ عَمَّا أَنْ تَبْتَغِيَ
رَبَّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ②

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ③

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ④

وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ⑤
وَإِذَا أَمَرْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ اعْرَضْ وَانْجَانِيهِ ۖ وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ⑥

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ
أَهْدَىٰ سَبِيلًا ⑦

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الزُّوْجِ قُلِ الزُّوْجُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ⑧

87.Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũuanĩsye we na ĩndĩ *Undũnĩ ũsu* ndwona mũsũvĩi kwoondũ Witũ.

88.Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89.Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu ĩno, maitonya kũmĩseũvya yĩliĩ tayo, ona makatetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ.'

90.Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani ĩno, ĩndĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ũlei.

91.Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ũtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92.'Kana we wĩthwe na mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na ĩndĩ ũivulutya mbuluti kwa wingĩ;

93.'Kana ũtũvalũkangĩlye ilungu sya ĩtu ĩũlũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ũmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ũthyũ kwa ũthyũ.

94.'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate ĩtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ũtũtheesye ithyĩ ĩvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ ĩndĩ nĩo mũndũ *ũtũmĩwe ta Mũtũmwa.*'

LUKU 11

95.Na vai kĩndũ kyamasĩile andũ kwĩtkĩla yĩla ũtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنُدْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لِّمَنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِبُّ مَلَى أَن يَأْتُوا بِبَشِيرٍ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِبَشِيرٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ بَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلِ وَعَلَىٰ فَتَفْجُرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ۝

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا لَبَسًا أَوْ تَأْتِيَ بِلِلٍّ وَالتَّلَٰكُ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ بِذَوِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا لَبَنًا نَّقْرُوهَا ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŵi alaŵka ŵulŵ wa nthŵ ŵla mo matambŵkaa na mŵuo makilŵte, vate nzika, Ithyŵ twŵthwa twamatheesye mo mŵlaŵka kuma ŵtunŵ ta mŵtŵmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu; vate nzika, We nŵŵsŵ na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.'

98.Na we ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya, nowe eweka ŵtongoeŵ'e nesa ŵŵndŵ kwa asu ala We wŵŵkŵlaa manangŵke, we ndŵkamonea atetheesya ŵtee Wake. Na Mŵthenyanŵ wa Uthayŵŵkyo Ithyŵ tŵkamombany'a onthe vamwe mavalŵkŵte na mothyŵ moo, me ilalinda, mateŵneena na mate matŵ. Utŵo woo ŵkeethwa nŵ ŵianŵ-ya-Mwaki; kŵla ŵvinda waleelanga, Ithyŵ tŵkongeelaa ŵŵŵnŵ wa Mwaki kwoondŵ woo.

99.Yu nŵyo ŵtupi yoo, nŵndŵ mo nŵmaileile Syama Siitŵ na maasya, 'Kyaŵ! Yŵla ithyŵ tŵkatw'ŵka mavŵndŵ na tŵlungu, ow'o ithyŵ nŵtŵkathayŵŵkw'a ta kŵŵmbe kyeŵ?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ ena ŵtonyi wa kŵmba andŵ mailyŵ tamo? Na We nŵmanyuvŵe mo ŵvinda, yŵte nzika nthŵnŵ wayo. Indŵ eki-ma-naŵ nŵmaleete kŵla kŵndŵ ateo ŵlei.

101.Asya, 'Ona mŵkethwa na inandŵ sya tei wa Mwŵai wakwa, inyw'ŵ vate nzika, nŵkwisiŵla nŵndŵ wa w'ia wa kŵsyanaŵga; nŵndŵ mŵndŵ nŵ mŵtoonu.

LUKU 12

102.Na kwa ŵ-w'o Ithyŵ nŵtwamŵnengie Mose Syama kenda ntheu. Kwa ŵu, makŵleye ŵndŵ Aana-ma-Isilaeli. Yŵla we wamavikŵie mo, Valao amwŵie, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَتَّبِعُونَ مُطِيعِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْبَاءً مِنْ ذُرِّيَّتِهِ وَيَنْشَرُ لَهُمْ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَذَابٌ بَلِيمًا وَأَمَّا مَا يُلْعَمُ
فِي جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْآ لَنُبْعُثُوهُنَّ عِطْفًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ إِنِّي إِسْرَءِيلُ

nIsuani kana we Mose wI mUndu
usutwe nI ukengani.'

103. We Mose aise, 'We nIwIsi nesa
kana vai theetheye Syama ii ateo nI
MwIai wa matu na nthI ta mokusi
maingI; na Nyie kwa ula w'o nIsuani
we Valao kwIthwa mUndu
mwanangIku.'

104. Kwa ou, we nIwatw'ie kumalungya
kuma nthI Isu; IndI IthyI
nIwtamUnyw'Ithisye kIw'u vamwe na
ala maI nake onthe vamwe.

105. Na Itina wake IthyI nIwtamatavisye
Aana-ma-Isilaeli, 'T'ai-inyw'I nthI Ino;
na yIla Ivinda ya watho ya matukU ala
mokIte yIkavika, IthyI tUkamUete inyw'I
vamwe IngI.

106. Na kwa ula w'o, IthyI
nIwtamItheisye yo nayo nIyathee na
ula w'o. Na IthyI tUutUmIte we ta mUeti-
wa-Uvoo tU na MUkaanany'a.

107. Na IthyI nIwtamIaanisye Kulani
ilungu nIkana inyw'I mUtonye
kUmIsomea mbaa-andU onthe kwa
mavinda, na IthyI tUmItheetheye yo kavola.

108. Asya, 'Inyw'I MwamItIkIla kana
mwamIlea, asu ala manengetwe Umanyi
nImavalUkaa nthI na mothyU moo yIla
meUmIsomewa.

109. Na kwasya, 'MwIai waitU nI
MUtheu. Vate nzika, UtianI wa MwIai
waitU ndUlea kwIanIw'a.

110. Mo mavalUkaa nthI na mothyU moo
maIte, na yo Imongeleelaa mo ouu
nthInI woo.

111. Asya, MwIkaIlei Ngai Mwene
Vinya W'onthe kana mUmwIkaIlei
Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla
inyw'I mUUmUvoya We nayo, masyItwa
onthe ala manake na maseo mUno vyU nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُدْعَى
مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَرَأَى لَا ظَنُّكَ يَفِرْعَوْنُ مُتُورًا ۝

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِذَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ۝

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَآءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَرَأْنَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْنٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۝

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذِقَانِ
سُجَّدًا ۝

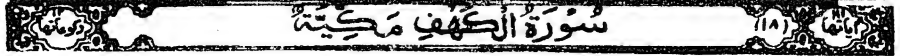
وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝
وَيَخِرُّونَ لِلْآذِقَانِ يَسْجُدُونَ وَزَيْدُهُمْ خُشُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّسُولَ أَيُّمَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا
إِن تَبْتَغِينَ مِنْ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

Make.' Na ndūkavoye Mboya yaku na wasya mūtūŋlu, ona ndūkaneene na wasya wī ītheo mūno, īndī mantha nzīa ya vu kaŋf.

112. Na asya, 'Ndaŋa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūtaaŋyosea mwana We-Mwene, na Ula ūte mūtindany'a nthīnī wa Usumbī Wake, ona We nde ūmwe ona wīva wa kūmūtetheesya nūndū wa wonzu.' Na taŋai Utheu Wake na Utaŋo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ
وَكَثِيرٌ تَكْفِيرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula ũtheetye Ivuku kwa
mũthũkũmi Wake na We ndaĩkĩa
ũthyoeku nthĩnĩ wake kana ũseũvyanĩ
wayo ona wĩva.^{1*}

3. *We nũyĩw'ĩkĩhĩye yo* mũsũvĩi nĩkana
yĩtonye kũnengane ũkaany'o ũlũ wa
ũsilĩlo wĩ woo kuma Kwake, na nĩkana
yĩtonye kũmanenge etĩkĩli ala mekaa
meko maseo ũvoo mũseo kana mo
makeethĩwa na ĩtuvi ĩseo,

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

5. Na nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩyosee mwana We-Mwene.'

6. Mo mai na ũmanyi ũndũnĩ ũũ, ona
maaĩthe moo *mayaĩ naw'o*. Ndeto ĩno
ila yumaa makanyw'anĩ moo ni ya

¹ *Ndeto ĩno 'hoo' nthĩnĩ wa 'lahoo' yaasyaa
mũthũkũmi wa Ngai ota ũu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Nũndũ yĩtonya kũalyũlwa na
Kĩngelesha ndeto ĩno yĩ nthĩnĩ ĩvindanĩ yĩmwe
iandĩkĩtwe syelĩ vamwe. Umwe akaalyũla ta ũu
'Ngai ndekĩĩte ũthyoeku nthĩnĩ wayo,' yĩthwa
yamũvetanga Mũtũmwa Mũtheu *mũuo wĩhwe*
ũũũ wake kuma nthĩnĩ wa ũtianĩo ũũ wa ũtheu.
Ethwa ũmwe emĩalyũla yo ta We ndekĩĩte
ũthyoeku ona wĩva nthĩnĩ wake we, ' ĩndĩ Ivuku
nĩyatiwa ũtee wa ũtheu ũũ. Kũĩũgalya ũneeni ũũ
ĩthĩ nĩtũalyũlĩte mũsoa ũũ kwa nzĩa
yĩkĩvathũkany'o twĩthĩĩtwe twĩ aĩkĩĩku vyũ kwa
kĩveva vandũ va kwongelelela ĩ ndeto vinya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ②

قَيِّمًا لَيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ③

مَا كُنْزٍ فِيهِ أَبَدًا ④

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ⑤

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ⑥

kw'w'ithya woo m'uno. Mo maineenaa
k'indū ateo ūvūngū.

7. Kwa ūu, vang' we nūtonya kw'w'ithya
kyeva we mwene ūkakw'a nūndū woo
itina wa mo kūm'lea ngewa īno.

فَلَمَّا بَايَعَ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ①

8. N'w'o, Ithy' n'itwitw'k'ith'ye sy'ndū
syonthe ila sy' īlūlū wa nth' ta mathaa
kwoondū wayo, n'kana Ithy' tūtonye
kūmatata mo tūmanyē ūla w'ina mw'kalo
mūseo mūno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ②

9. Na Ithy' tūkaitw'k'ithya syonthe ila sy'
īlūlū wayo mūthanga mūthei ūte ūsyao.

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُؤًا ③

10. We w'isōan'la kana Andū-ma-Ngunga
na Mōand'ko ma' ūsengy'o kat' wa
Syama Siitū?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ④

11. Y'la ala anake masembie kw'vitha
Ngungan' na maasya, 'Mw'lai waitū,
tūenge ithy' tei kuma Kwaku-Mwene,
na tūenge ūtongoi ūla mōlūngalu
ūndūn' ūū witū.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑤

12. Kwa ūu, Ithy' n'itwamasīlle kw'w'a
na matū moo ūvoo wa nth' kuma nza
kwa myaka m'vuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ⑥

13. Ind' Ithy' n'itwamok'īlīye mo n'kana
Ithy' tūtonye kūmanyā n' nguthu y'va
kat' wa syell' ala matonya kūmanyā
īvinda y'la mo mekal'ite.

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِنَا
إِلًا لِّئَلَّا نَسْأَلَهُمْ ⑦

LUKU 2

14. Ithy' tūkaūtavya we ūvoo woo na ūla
w'o; mo ma' andū ma mōika ala
meet'k'īlīle Mw'lai woo, na Ithy'
n'itwamongelele mo ūtongoin'.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ بَأْسَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ⑧

15. Na Ithyĩ nĩtwasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŪngamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyĩ tũikamwĩta Ongĩ ūtee Wake ona vanini; na ethwa ithyĩ tũkeeka, ithyĩ tũkeethwa vate nzika, twaneena ūvŪngũ mŪvĩtũku.

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa ūthaiti ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu tũlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ ūla ūte mŪlŪngalu mbee wake we ūla ūsevasya ūvŪngũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaitaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete ūkiakisyo kwoondũ wenyu Ondũnĩ ūũ wenyu.'

18. Na we waĩ ūtonya kwona syua, ūndũ yaumie kwĩsĩla ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩlithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na ūthei. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmũtongoeasya, we nũtongow'e nesa; Indĩ we ūla We ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩa kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyĩ tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا
لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ⑤

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لُتًا
يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيْنِ يَدَيْنِ مَتَّعِينَ
أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ⑥

وَلَاذِ اعْتَرَضْنَاهُمْ وَمَا يَحْدُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوَّا
إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّ
لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ⑦

وَتَرَى الشَّئْسَ إِذَا طَلَعَتْ شَرُورٌ عَنْ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرُّصُهُمْ ذَاتَ
الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ
يَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْسِدًا ⑧

وَتَحْسِبُهُمْ أَيَقَاطًا وَهُمْ سُقُودٌ وَنَقَبَهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithyi tukaaka vandu va uthaithi lolu woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo mai atatū, ya kana ya ngiti yoo,' na angī masya, 'Mo mai atano, ya thanthatū ya ngiti yoo,' makitalithasya. Na oyila angī masya, 'Mo mai mūonza na ya nyaanya ya ngiti yoo.' Asya, 'Mwaii wakwa nīwisi nesa vyū ūtalo woo. Vai ūmesi mo ateo avothū.' Kwa ūu, mōikakaanāle lolu woo ateo kwa kūea ngewa, ona mōikamanthe kūkōlya ūvoo woo kuma kwa ūmwe woo.

LUKU 4

24. Na mōikasye lolu wa ūndū, Nyie ngawika ūnī,

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthenda. Na mōlilikane Mwaii waku yila we woolwa, na asya, 'Nyie nīkwatya Mwaii wakwa akandongoesya nyie kwa kila ki vakuvangī mbee wa kī nziānī ila ndūngalu.'

26. Na mo mekalile nthini wa Ngunga yoo kwa myaka maana atatū, na nīmongelile ingi kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthenda nīwisi nesa vyū ūndū mo mekalile vo mūno wīana. Ila itonekaa syi matunī na lolu wa nthi nī Syake. We E-Woni ata na wīw'i ata! Vai mūnyanya kwoondū woo ateo We na We ndamwītkīlasya ona ūmwe kwīthwa na kīanda nthini wa ūtonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ لِّيَ أَعْلَمُ بِحَدِّ رَبِّهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٣﴾

وَلَا تَقُولْ لِّشَأْنِي إِتِي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا ﴿٢٤﴾

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ﴿٢٥﴾

وَلِكُنَّا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٦﴾

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكُنَّا لَهُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْجَزَ بِهِ وَأَسْرِعَ مَا لَهُمْ قُرُونُهُ مِنْ وَرَيْهِ وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٧﴾

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ eĩ; Omwe woo Ithĩ nĩtwamũnengie mĩũnda III ya matunda, na twamĩthyũlũlũkĩlya na mĩtende, na katĩ wa yelĩ Ithĩ tweeklie mĩũnda ya malũ.

34. Kĩla Omwe wa mĩũnda Isu nĩwasyaie mosyao maw'o *kwa wingĩ*, nayo ndyaaola kĩndũ ona kĩmwe. Na katĩ wa yelĩ Ithĩ twavĩĩlya kalũsĩ ka kĩw'ũ.

35. Na we aĩ na matunda *kwa wingĩ*. Na nĩwamũtavisye mũnyanyae wake aikaananĩa nake ena ngathĩlo, 'Nyie nĩ mũthw'ii wa syĩndũ kũũvũtũka we na nĩ na ndala nene mbee waku kwa andũ.'

36. Na we nĩwalikile mũũndanĩ wake evĩĩsyeye thayũ wake. Na asya, 'Nyie ndikũsũanĩa kana ii nikanangĩka;'

37. 'Na Nyie ndiũsũanĩa kana ũla saa nũkavika ona Indĩ. Na ona ethwa Nyie ngatũngwa Itina kwa Mwĩai wakwa, Nyie vate nzika, ngeethĩa wĩkalo mũseango mbee wa ũũ.'

38. Mũnyanyae nĩwamũtavisye yĩla waneenanasya nake, 'We wĩlea kũmwĩĩkĩla ũla wakũmbie we kuma kĩtoonĩ, na Indĩ kuma Ilovotonĩ ya manzĩ, na Indĩ We aũũũvya we watw'ĩka mũndũ *mwĩanĩũ*?

39. 'Indĩ Nyie *nĩngwĩĩkĩla* kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We Mwĩai wakwa, na Nyie ndikamwĩanany'a ona Omwe na Mwĩai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۝

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ وَهِيَ شَايِئَةٌ وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا ۝

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَفَفَرَّتْ بِآلِدُنِي خَلْقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفْثَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۝

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

40. 'Na yila we walikile mUondanI waku waleile kwasya, 'UndO Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa tU nIw'o Utwika nIki. Vai Otunyi ateo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Ethwa we wImbona Nyie nIna Othw'ii mUnini na syana.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ
لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنِّ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَا لًا
وَوَلَدًا ۝

41. 'NokwIthwa MwIai wakwa akanenge kIndO kIseango kUvIta mUonda Oo waku, na akatUma kItalalIki tOlO wa w'o kuma ItunI na Oitw'Tka Ing'alata Itendeu.

نَعَسَى رَبِّي أَن يَأْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ
عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَيُصْبِحُ صَوِغًا
زَلَقًا ۝

42. 'Kana kIw'O kyaw'o kIkang'ala Okalea kwambIla kOkyona.'

أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ۝

43. Na matunda make ow'o nImaanangiwe vyU, na ambIImIya kUvuunza syaa syake nUndU wa syIndU ila we waanangie mUondanI Osu, naw'o nIwavalOkIte w'onthe na mItaU yonthe yaw'o yaI mIombokangu. Na we aisye; 'Takethwa Nyie ndyaamwIlanany'a ona Omwe na Ngai wakwa!

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّهُ عَلَى مَا نَفَقَ
فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوقِهَا وَيَقُولُ يَلَيْتَنِي
لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

44. Na we ndaI na nguthu ya kUmUtetheesya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndaI atonya kwIsiIla we mwene.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةٌ يَخْمُزُهُ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ۝

45. MavindanI ta asu Otethyo nIumaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe tU, Ula-W'o. We nI Ula MUseo mUno vyU kwa Ituvi, na Ula MUseo mUno vyU kwa kUete Usungfo.

هَٰذَا لَكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَ
خَيْرٌ عُقْبًا ۝

LUKU 6

46. Na manengei mo ngelekany'o ya thayU wa nthI Ino; nI ta kIw'o kIla Ithyl tUtheesya kuma ItunI na imea sya nthI

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا الْخَيْوَةَ الذِّنْيَا لَمَّا أُنْزِلَتْ
مِنَ السَّمَاءِ فَاتَخَلَّتْ بِهِ زَبَابٌ أَوْ تَبَخَّرَتْ
وَأَصْبَحَ دُخَانًا يُدْفَنُ فِي أَرْضٍ غَيْرِ مُرْتَضًى
وَالْعِزَّةَ الْوَالِدَةَ ذَرْبًا لِّلْكَافِرِينَ ۝

iivulana nakyo, na Indl iitw'ka nyeki mb0m0 ndilfkangu t0lungu t0la t0nyaafkaw'a n1 k1seve. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na 0tonyi t0l0 wa k1la k1nd0.

هَشِيمًا تَذَرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

47.Uthw'ii na syana n1 mathaa ma thay0 wa nth1 Ino. Indl meko maseo ala mekalaa n1 maseango mbee wa metho ma Mw1ai waku t0l0 wa Ituvi ya vakuv1, na maseo t0l0 wa w1kwaty0 wa Ivinda y1la y0k1e.

الْبَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

48.Na kwas0an1ai m0thenya 0la Ithyl t0kavetanga i1ma, na we Okasyona mba1 sya nth1 iivith0kan1a mba1na 1la 1ng1na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo 1tina.

وَيَوْمَ نُفَسِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَخَشَرْتُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

49.Na mo makaetwe mbee wa Mw1ai waku, ma0ngam1e m1th1a 'Yu n1mwooka Kwit0 tond0 inyw'1 mwas0an1ie kana Ithyl t0ikam0ila Ivinda kwoond0 wa w1an1u wa 0tian1o Wit0 kwenyu.'

وَعَرِضْوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ۝

50.Na Ivuku y1kaiwa mbee woo, na we 0kamona ala av1tany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nth1n1 wayo; namo makaasya, 'Woo n1 wit0! N1 Ivuku ya m0themba mwa0 y1! Y1itiaa k1nd0 k1nene kana k1nini Indl n1y1k1and1k1te! Namo makameth1a ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na Mw1ai waku ndam0v1tfasya m0nd0 ona 0mwe.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمَجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ فِيهِ وَيَقُولُونَ يَوْمَئِذٍ مَا لَنَا هَذَا الْكِتَابُ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْضَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

LUKU 7

51.Na lilikanai Ivinda y1la Ithyl twamatavisye alafka, 'Mw1nyiv1syeyi Atamu,' na onthe mamw1nyiv1sya, ateo

وَارَادُوا قُلُوبًا لِلْمَيْمِكةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۝

Ivilisi. We aI *Omwe* wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩlao wa Mwĩai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyu? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanĩw'a nĩ kĩthũku.

اَفْتَحْدُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ اُولَآئِىَّ مِنْ دُونِى وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥١﴾

52.Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . *ma* kũkĩsĩla ũmbi wa matu na nthĩ, ona ũmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoekasya *andũ* ta atetheesya.

مَا اَشْهَدُ لَهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتَ مُنْقِذَ الْمُضِلِّينَ عَصٰدًا ﴿٥٢﴾

53.Na *lilikanai* mũthenya ũla . We ũkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasũngĩa; na Ithĩ tũkeekĩla tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآئِىَ الَّذِيْنَ رَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَجِيبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٣﴾

54.Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kũkĩla kuma vo.

وَرَا الْجَبْمُومَنَ النَّارَ فَنُتُوْا لَهُمْ مَوَاقِعُوهَا وَ
لَمْ يَجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٤﴾

LUKU 8

55.Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa *ũseo* wa mbaa andũ onthe, *mĩhemba yonthe* ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِىْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرُ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٥﴾

56.Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ũkeke wa Mwĩai woo, yĩla ũtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o *vamwe na ũsũngĩo* oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوْا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى
وَيَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُرَّةُ الْاَوَّلِيْنَ
اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٦﴾

meeteelile Usililo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe Umakwate Uthy0 kwa Uthy0.

57.Na Ithy1 t0imat0maa At0mwa ateo n1
aeti-ma-0voo m0seo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetfkl1aa makaanan1aa na
0v0ng0 n1kana matonye k0lea 0la w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
ma0nd0 ala mo mataawa namo ta ng0f
t0.

58.Na n00 0la 0te m0l0ngalu mbee wake
we 0la 0lilikanaw'a Syama sya Mw1ai
wake, ind1 ak1aly0ka na kwitia, na 0lawa
n1 ma0nd0 ala moko make matongoetye?
N1w'o Ithy1 n1tw1k1fte t0t0 t0l0 wa ngoo
syoo n1kana maikamanye, na k0lea
kw1w'a mat0n1 moo. Na we 0kameta
0tongoin1, maiw1fkl1a ona vanini.

59.Na Mw1ai waku n1 M0ekan1i M0no
Vy0, Us0twe n1 tei. Takethwa We
n1k0makwata kwoond0 wa ma0nd0 ala
mo meek1te, ind1 vate nzika, eth1wa
akalaatfte 0sililo kwoond0 woo. Ind1 mo
mena 1vinda y1tw'e y1la mo matakona
vand0 va kw1vitha.

60.Na m1sy1 Ino-Ithy1 n1twamyanangie
y1la mo meekie moth0ku. Na Ithy1
n1twanyuvie 1vinda y1tw'e kwoond0 wa
wanang1ko woo.

LUKU 9

61.Na lilikanai 1vinda y1la Mose
wam0tavisye mwanake m0nyanyae,
'Nye ndika0ngama k0vika n1vike
makoman1on1 ma nganga ill, kana Nye
n1ende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَمَتْ يَدُهُ إِلَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَعُّهُمْ إِلَى الْهَلْدَى فَلَنْ يُنْتَفَذَ إِذَا الْأَبْكَاءُ ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝

وَتِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمْ مَوَاقِدَ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لَا آتِبُكُمْ حَتَّى أَتِيَهُ
مَجْمَعُ الْبَاحِرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

62. Indī yīla mavikie makomanīonī ma nganga ilī, nīmoolilwe nī ūkūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītūkī mūno.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُرُوثَهُمَا فَأَتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

63. Namo yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūetee ithyī ūfu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthīitwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīl kitū.'

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءٌ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

64. We amūsūngīe, 'We nīwonie yīla twīkalile ūlū wa Onyanzaa wa ūvia tūthyūmūūte, Nyie nīnūlilwe nī ūkūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kūūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy'o,?'

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِينَا الْحُوتَ وَمَا أَتَيْنَاهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

65. We aisye, 'Uu nīw'o ithyī twīthīitwe tūimantha.' Kwa ūu elī nīmasyokie maatīle nyaūl syoo.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٥﴾

66. Indī mo nīmamwīthīe ūmwe wa athūkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīūtye ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنَ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٦﴾

67. Mose nīwamūkūlilye we, 'Nyie nīndonya kūkūatīla we ethwa we nūtonya kūmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīūtw'e?'

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّا حُلُمْتَ رُشْدًا ﴿٦٧﴾

68. Nake asūngīa, 'We ndūtonya kūendany'a nakwa wīna ūmīūsyō.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

69. 'Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīūsyō ūlū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyō?'

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna ūmīīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē enda, na nyie ndikalea kūkwīw'a nthīnī wa kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nūseo ethwa we nūūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īūlū wa kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu elī nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayō mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّيِّئَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقَهَا لِنُفُورٍ أَهْلِهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wa kūlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īūlū wakwa nthīnī wa kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِنِهَايَتِ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسْرًا ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīlī, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaite mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wa kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا عُلِمَا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُ نَفْسًا رَكِبْتُهَا بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثَكْرًا ۝

76. Nake we amOkŭlya, 'Nye ndineekŭtava wa kana ndŭtonya kŭendany'a nakwa na ŭmŭlŭsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŭngŭŭkŭlya kŭndŭ ŭtina wa ŭu kuma yu, ndŭkambie nthŭnŭ wa ngwatanŭ yaku, nŭndŭ yu wŭthwa ŭnakwata ŭkŭsŭ wakwa mwŭanŭ.

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تُصْرِحْ ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ŭu mo nŭmaendeeie kŭvika, yŭla mamavikŭie andŭ ma mŭsyŭ ŭmwe ala mametisyie ŭu, ŭndŭ mo nŭmaleile kŭmatw'ŭkŭthya mo ta aeni *mo*. Na meethŭ ngŭka nthŭnŭ waw'o ŭla yaŭ vakuvŭ kŭvalŭka, na we amŭtŭngŭla. Ta kethwa we nŭwendie wŭthwa weetisyie ŭtuvi nŭndŭ wa ŭu.

فَأَنظِرْنَاهُمْ إِلَىٰ ذَٰلِكَ أَتَيْنَا أَهْلَ قَرْيَةٍ بِسَبْطٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَأَبَوا أَنْ يُصْطَفَوْهُمْ فَأَوْجَدْنَا فِيهَا جَدًّا زَاكِيًّا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُصَ قَاقِمَهُ ۖ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَفَعَلْتُ ۖ عَلَيْهِ أَجْرًا ۝

79. Nake amwŭla, 'Uŭ nŭw'o mŭtaanŭsyo wa nzŭla katŭ wakwa naku we. Nyie yu nŭngŭŭtava ŭalyŭlo wa ŭndŭ ŭla we ŭtanaŭ ŭtonya kŭkua na ŭmŭlŭsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŭlŭlŭ wa yŭla ŭtalŭ, yaŭ ya andŭ *ana* ngya ala mathŭkŭmaa ŭkanganŭ; na Nyie nendaa kŭyananga, nŭndŭ ŭtina woo vaŭ mŭsumbŭ ŭla wakwataa kŭla ŭtalŭ na vinya.

أَمَّا التَّيْفِيقَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ نَزَارٌ يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŭlŭlŭ wa ŭla mwanake, asyai make maŭ etŭkŭli, na ithyŭ nŭtwakŭla we ndakese kŭmalikya thŭnanŭ eana kwa nzŭla ya ŭemu na ŭlei.

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ الْمُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ŭu, ithyŭ nŭtwendaa kana Mwŭlai woo amanenge mo *kana* kaseango mbee wa kau kwa ŭtheu na kathengee wendonŭ ta ŭla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83. 'Na tōlō wa tla ngōka, yaī ya tōvīsi twīlī twa ndiwa nthīnī wa mōsyī, na uungu wayo vaī kīnandū kyatw'o, na tthe watw'o aī mōndū mōlōngalu, kwa ōu Mwīai waku nīwendie nīkana tūvikīle ōima watw'o na twīthwe na vinya na tōkyumya kīnandū kyatw'o, na tei kuma kwa Mwīai waku; Na Nyie ndineeīka ōu kwa kwenda kwakwa. Usu nīw'o ōalyōlo wa maōndū ala we ōtaī ōtonya kōmakua na kōmomīīsyā.'

وَأَمَّا الْحَدَارُ فَكَانَ لِعُلَمَیْنِ یَتِیْمَیْنِ فِی الْمَدِیْنَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ یَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَیُتَخَرَّجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَٰلِكَ
فَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

LUKU 11

84. Namo meōkōlya we ōvoo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie ngaōsomea we kīndū tōlō wa ōvoo wake.'

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمُ
فَنَّهُ ذِكْرًا ﴿٨٤﴾

85. Ithyī nītwamōnenevisye we tōlō wa nthī na twamōnenge we kwīanīīsyā ōtonyi wa kīla kīndū tōlō wa ōvoo wake.'

إِنَّمَا مَكَّنَّا لَهُ فِی الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿٨٥﴾

86. Indī we nīwaatīle nzīla na.

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٦﴾

87. Kōvika yīla wavikie ōthōflonī wa syua, eethīa yīlithōa nthīnī wa ndia yī kīw'ō kīthokoanu, na vakuvī nayo, nīweethīe andū. Ithyī twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masilīle kana ōmathōkōme kwa ōseo.'

كَهْفٍ إِذَا بَلَغَ الْفَتْرَیْنِ وَجَدَ هَا تَغْرُبُ فِی
عَیْنِ حِمَیْمٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا یٰذَا
الْقَرْنَیْنِ إِنَّمَا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تُجِدَّ فِیْهِمْ
حَسَبًا ﴿٨٧﴾

88. Nake asya, 'Kwa ōla we wīkaa naī, vate nzika, ithyī tōkamōsilīla; na indī we akatōngwa kwa Mwīai wake, ōla ōkamōsilīla we na ōsilīlo wī w'ia.'

قَالَ أَفَمَا مِنْ ظَلَمٍ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ یُرَدُّ إِلَى
رَبِّهِ فِیَعْلَمُ بِهِ عَذَابًا تُكْرَأُ ﴿٨٨﴾

89. Indī kwa ōla wīfīkīlaa na wīkaa mōlōngalu, we akeethwa na tūvi īseo,

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحَسَنَى
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mbũthũ
sya mwĩlao Witũ.

90.Indĩ we mũno, aatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ①

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa
syua, eethĩla yĩmaumĩla andũ ala Ithyĩ
tũtaamaseũvĩsya muunyi wa kũyĩsiĩla
naw'o.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سَبِيلًا ②

92.Uu *mũno*, *nĩw'o kwaiiyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ
nĩtwakĩthyũlũlũkĩte na ũmanyi Witũ
kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ③

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ④

94.Kũvika, yĩla we wavikie vandũ katĩ
wa iĩma iĩlĩ, eethĩla uungu wasyo andũ ala
mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا
لَّيْسَ بِدُونٍ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑤

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain,
Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩmeũseũvya
kĩthokoo lũlũ wa nthĩ; ithyĩ Indĩ,
nĩtũũkumĩsya koti nĩkana we ũtwĩkĩle
kĩsiĩli katĩ waitũ namo?'

قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑥

96.We asũngĩle, Utonyi ũla Mwĩai
wakwa ũnengete lũlũ wa ũndũ ũũ nĩ
mũseo, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtonya kũndethya
Nyie na vinya wa mĩlĩ; Nyie nĩgĩwĩkĩla
wiiio katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَكْنِيَ فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑦

97.'Ndetei ilungu sya kĩaa.' Mo
nĩmeekie ũu kũvika yĩla we weananisye
myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya,
'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo
nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya,
'Ndetei lĩvũlu yĩtheũku ya kwĩtĩkĩsya
lũlũ wakyo.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَاهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قَطْرًا ⑧

98.Kwa Ou mo Ngoki na Makoki
mayaatonya kOlisa kana kOvOthUa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ou we aisye, 'Uu nĩ tei
kuma kwa Mwłai wakwa. Indĩ ylla
Otianŋo wa Mwłai wakwa ūkeanŋw'a,
We akaŪtilanga w'o tŪlungu. Na kyathĩ
kya Mwłai wakwa vate nzika nĩ kya
w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mŭthenyanĩ ūsu Ithyĩ tŭkamaeka
amwe mamokŋŋŋle ala angĩ, na soo
Ōkavuvwa. Indĩ Ithyĩ tŭkamombany'a
mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُودٌ فِي بَعْضٍ وَتُفِخُ
فِي الصُّورِ وَتُجْمَعُهُمْ جُنُودًا ۝

101.Na mŭthenyanĩ ūsu tŭkayumŋŋya Iia-
ya-Mwaki, ŪthyŪ kwa ŪthyŪ, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maŋ uungu wa tŭtŭ
nĩkana maikasŪvŋ ūkaany'o Wakwa,
ona mayaŋ matonya kwŋw'a.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِنَا وَكَانُوا
لَا يَسْمَعُونَ سَعَاءًا ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesŪanŋa kana nĩmatonya
kŭmosa athŭkŭmi Makwa ta amasŪvŋi
vandŭ Vakwa Nyie? Vate nzika, Ithyĩ
nŋtŭseŪvŋtye Iia-ya-Mwaki ta Ūthokyo
kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ
نُزُلًا ۝

104.Asya, 'Ithyĩ tŭmŭtavye inyw'ŋ asu
ala mena wasyo mŪnene vyŭ nŭndŭ wa
meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wŋa woo w'onthe waŋte
maimantha syŋndŭ ila ikwatene na
thayŭ wa nthĩ ŋno, namo masŪanŋaa kana
mekaa mawŋa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nĩmo ala matasyŋtŋkŋlaa Syama
sya Mwłai woo na kŭkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ

Kwa ūu mawla moo nī vathei, na
Mūthenyanī wa Uthayūūkyo, Ithyl
tūikamanenga mo ūito.

فَحِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ۝

107.Yu nīyo Ituvi yoo----- Iia-ya-
Mwaki; nūndū mo nīmaleile kwītkīla,
na mavūa ngūī na Syama Syakwa, na
Atūmwa Makwa.

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَهَنَّمَ بِنَاءَ كَفْرُوا وَاتَّخَذُوا إِلَهًا
وَرُسُلًا مُزُورًا ۝

108.Vate nzika, asu ala metīkīlaa na
kwīka meko maseo, makeethwa na
Mūnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْإِفْرَادِ وَرُبُّهُمْ رَبٌّ
وَاحِدٌ يَنْفَعُهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

109.Vo nīvo mo makekalaa; na mo
maikenda ūalyūko wa kuma vo.

110.Asyā, 'Ona ūkanga ūkatw'īka ingi
kwoondū wa ndeto sya Mwīai wakwa,
vate nzika, ūkanga nīūng'ala mbee wa
ndeto sya Mwīai wakwa itanavika
mūthya ona tūkaete ūngī ta ūsu
kwongeleela ta ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكُنَّ يَوْمًا
بِأَيْدِي الْمَلَائِكَةِ لَمَفْعَةً
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَعَكَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْتَنِي
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

111.Asyā, Nyie nīo mūndū otenyu ene;
Indī Nyie nīngwatīte ūvuany'o kana
Ngai wenyu nī Ngai Umwe tū. Kwa ūu
we ūla wīkwatasya kūkomana na Mwīai
wake, nīeke meko maseo, na
ndakamwīanany'e We na ūmwe ona
wīva nthīnī wa ūthaiti wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُؤْتِي إِلَىٰ أَتْمَا إِلَهُكُمْ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَسَنَ كَانَ يُزْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM

(WavuanIw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní òlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nīwīanīe
kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o,
Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَهَيْصَةٍ

3. Uú nī útalo wa tei wa Mwíai waku
Úla wooniw'e mŭthŭkŭmi wake,
Sakalia.

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ ذَكْرِيَّا

4. Yíla we wamwíkañlile Mwíai wake,
wíkañli wa kímbithí.

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

5. We aisye, 'Mwíai wakwa, mavíndí
makwa ní monzu, na mŭtwe wakwa
nŭkwakaka ní mbŭi, índí. Nyie
ndyaaíthwa nde mŭathimíku mboyaní
yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

6. Na Nyie nína w'ia íúíú wa andú ma
nyŭmba yakwa ala me ítina wakwa,
nakyo kíveti kyakwa ní ngŭngŭ. Nenga
Nyie índí, mŭtííwa kuma Kwaku-
Mwene,

وَرَأَيْتُ خِيفَتِ الْمَوَالِي مِنْ وَرَآءِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا

7. 'Níkana atonye kŭtwíka mŭtííwa
wakwa na nyŭmba ya Yakovo. Na
Mwíai wakwa, mŭtw'íkíthye we wa
kŭkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلٍ يَقْتُوبُ ۖ وَأَجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا

8. 'We Sakalia, Ithyí twíútavya we úvoo
mŭseo wa mwana Úla syítwa yake ní
Yoana Yahya. Ithyí túyaaŭmba ŭngí ona
wíva mbee wake wína syítwa yíí.

يَزَكِّيًّا إِنَّا نَبْشُرُكَ بِعِلْمٍ إِنَّهُ يَكُونُ لَكَ
لَهُ مِنْ قَبْلِ سَيِّئًا

9. Nake akūlya 'Nye ngeethwa na mwana ata na kīveti kyakwa nī ngūngū, na nīnīminīte kūvikīla ūkūū mūvītūku?

قَالَ رَبِّ أَلَيْ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا

وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ①

10. We aisye, 'Uu nīw'o kūilyī. 'Indī Mwīai waku easya, 'Nī ūvūthū Kwakwa Nyie, na ow'o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāi vathei.'

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْنٍ وَقَدْ

خَلَقْتَنِي مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُن شَيْئًا ②

11. We Sakalia asya, 'Mwīai wakwa, mbiīe ūvano.' Ngai asya, 'Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ

النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ③

12. Na Indī we amaumīlīle andū make kuma ūthembeonī nā amony'a na moko na kūmatavya na kīwe mamūtaie Ngai kīoko na wīoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ

أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ④

13. 'We Yoana, kwata Ivuku ūlūmītye. 'Na lthyī nītwamūnengie we ūī e kana.

يُنْحِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَأُتَيْنَاهُ الْحُكْمَ

صَبِيًّا ⑤

14. Na wololo wa ngoo kuma Kwitū-ene, na ūtheu. Na we aī mūtheu.

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ⑥

15. Na kūmathūkūma asyai make. Na we ndaī mwīkathīli kana mbaa-matū.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ⑦

16. Na mūuo wāi ūlū wake mūthenya ūla wasyaiwe, na mūthenya ūla wakw'ie, na mūuo ūkeethwa nake mūthenya ūla ūkathayūkw'a ethwe thayū mgi.

رَسَلْنَا عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ رُسُلًا يُبَشِّرُ

بِهِ حَنًّا ⑧

LUKU 2

17. Na tavany'a ūvoo wa Malia tondū ūwetwe Ivukunī. Yīla we waumie katī wa andū make athi vandū ngalī ya Umīlonī wa syua,

وَأُذَكِّرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا

مَكَانًا شَرْقِيًّا ⑨

18. Na eeyikila tūtū we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlīlīla we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīanīu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ①

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ②

20. We asūngīe, 'Nyie nī Mūtūmwā wa Mwīai waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ③

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiīlīte Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَدْ نَزَّلَ عَلَيْنَا ④

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtūw'īkīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْئٍ وَلِنَجْعَلَ آيَةً
لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ⑤

23. Kwa ūu we nīwamūtavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ⑥

24. Na woo wa kūsyaā wamūtwaā kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtūwīka kīndū kyūlīte vyū!'

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جُذُعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ⑦

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwīlīte kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ⑧

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelegelele vala we ūī; na nūŋkūvalūkīlya we ndende nzeo na mbū.

وَهَؤَيَّ اَيْنِكَ بِمَجْدِ الْخَلَّةِ تُسْقِطُ عَلَيَّكَ رُطْبًا

يَعْنِي ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūdū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīfite kwa Ngai-Wa-Ulau kūfīfa kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūdū ona wīva.'

فَكُنْ وَاسْرُبِي وَقَرِي عَيْنًا قَامَا تَرَيْنِ مِنَ الْبَشَرِ
أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ اِنْعِي ②

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuŋte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يُبْزِمُ لَقَدْ جِئْتِ

شَيْئًا فَرِيئًا ③

29.'We mwītu-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūdū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَأْتِخْتُ هَؤُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ

أُمُّكَ بَعِيًّا ④

30.Indī we ooloota kana. Namō makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيًّا ⑤

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthūkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ أَنبِئْنِي الْكِتَابَ وَحَظِّي بَعِيًّا ⑥

32.'Na We nūndw'īkīthītye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīlāfe Nyie Mboya na kumya nthembo īvinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا إِنْ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ⑦

33.Na We nūndw'īkīthītye Nyie wa kūmūthūkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthītye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَرَأًا بَوَالِدَيْنِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ⑧

34.'Na mūuo wāī īŋlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa īŋlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ⑨

mŭthenya ūla ngathayŭŭkw'a nĩthwe
thayŭ *ngĩ*.'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عَلَيَّ ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٣٥﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwĩyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aũtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاَتَمَّا يَاقُولُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٣٦﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa, na
Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa ya w'o.

وَإِنَّ اللّٰهَ رَبِّىْ وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٧﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاخْلَفَ الْاَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ قَوْلٌ لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٣٨﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ŭmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَكَ لَكِنِ الظَّالِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٩﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭ wa mŭthenya
wa kyeve yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٤٠﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatĩwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

اِنَّا لَنَحْنُ رَبُّ ثَرَاتِ الْاَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا
يُرْجَعُوْنَ ﴿٤١﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai Ovoo wa Avalamu tondū Owetetwe Ivukunī. We aī mOndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْرَافَهُ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٤٢﴾

43. Yīla we wamŪtavisye īthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūōkīthaita kīla kītew'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaUnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٣﴾

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī ūmanyi ūla ūtaŪvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaŪtongoesya nzīanī īla ya w'o.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلَمَاءُ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٤﴾

45. 'We Asa wakwa, ndūkamŪthŪkŪme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَصِيًّا ﴿٤٥﴾

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngŪkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndūkese kŪŪkwata we, na ūitw'Tka mŪnyanyae wa Satani.'

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ مَدَائِبُ مِنَ الْوَحْشِ فَيَكُونُوا لِلشَّيْطَانِ دَلِيلًا ﴿٤٦﴾

47. We amŪsŪngīe, 'We nŪŪitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndūkŪeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa īvinda īasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهَيْئَةِ يَا إِبْرَاهِيمُ لِمَ لَمْ تَكُنْ مِنَ الزَّاهِقِينَ وَاهْجُرْنِي مِلَّةً ﴿٤٧﴾

48. Avalamu amwīla, 'MŪuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ūow'o nī mŪlau kwakwa.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٨﴾

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kŪasa naku na syonthe īla we ūsyīkālīaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngŪmŪvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَنِ الْآكَفِ أَكُونُ بِدُعَاءِ رَبِّي شَاقِيًّا ﴿٤٩﴾

kana, nthlŋi wa kŋvoya kwakwa kwa Mwŋai wakwa, Nyie ndikew'ŋhwa woo.'

50. Kwa ūu, yŋla we waminie kwŋvathana namo we mwene na syŋndŋ ila mathaithaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ nŋtwamŋnengie we Isaaka na Yakovo, na kŋla *umwe woo* nŋtwamŋtw'ŋkŋthisye Mwathani.

فَلَمَّا اعْتَرَاهُمُ مَا يُعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyŋ nŋtwamanengie mo tei Witŋ; na twamaseŋvŋsya ndafa syaw'o na sya ŋŋlŋ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
فَهٍّ صَدَّقُوا عَلَيْنَا ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ŋvoo wa Mose tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. Ow'o we aŋ ŋla mŋnyuve; na we aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَإِذْ ذُكِّرَ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyŋ nŋtwamwŋtie we kuma ngall ya kw'oko kwa aŋme kwa Kŋma, na twamŋthengeesya we vakuvŋ Naitŋ kwa ŋthengeanŋu wa *mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ۝

54. Na Ithyŋ kwa matei Maitŋ, nŋtwamŋnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ŋvoo wa Isumaeli tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. We ow'o aŋ na kŋthito kya *kwŋanŋsya motianŋo make*. Na We aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَإِذْ ذُكِّرَ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلُ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nŋwamathing'ŋasya andŋ make Mboya na kumya nthembo na nŋwamwendeasya Mwŋai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũithecaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ٥٥

66.We nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na Itĩhĩwai na ũmĩĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩsĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ۚ وَبِعَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَيًّا ٥٦

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ Ingĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَيًّا ٥٧

68.Mũndũ noũlilikanaa kana Ithyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ٥٨

69.Na nĩvĩta na Mwĩai wakwa, Ithyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na indĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمُ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثًّا ٥٩

70.Indĩ Ithiyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na Ngai -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ٦٠

71.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala maĩĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا جِدْلًا ٦١

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَإِنْ فَتَنَّاكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ٦٢

73.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًّا ٦٣

74. Na yīla Mīsoa Yaitū mītheu yasomwa kwoō, alei mamakūlasya etīkīli, ‘Nī nguthu yīva katī wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yīna andū aingī?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمَا ابْنَتَا بَنِي قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَآخَسُنْ

نَدِيًّا ۝

75. Na nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte mbee woo, ila syaī nthw’ii mbee wasyo na ndūngalu ikyleneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا

وَرِيعًا ۝

76. Asya, ‘Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthīnī wa īvītyo īvinda īasa kūvika, yīla mo makona kīla mateelemaw’a nakyo- ethwa nī ūsilīlo kana ūla Saa—mo makamanya nūū ūla wī vathūku mūno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthīnī wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَثَلًا
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
فَيَسْئَلُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝

77. ‘Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nūmongelaa ūtongoinī ala maatīīaa ūtongoi. Na mawīa maseo ala mekalaa nī maseo vyū mbee wa metho ma Mwīai waku ta ītuvi, na maseo vyū ta ūsūngīo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ لِلطَّيَافُتِ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ۝

78. We īndī, nūmwonete we ūla ūmīleaa Mīsoa Yaitū, na waasyaa, ‘Nyie vate nzika, nganengwe ūthw’ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَاؤْتِيَنَّ مَا لَا
وَدَلًا ۝

79. We nūmanyīte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nīwosete kyathī kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَطْلَعَ الْغَيْبِ أَمْ آتَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝

80. Aiee, Ithyī tūkaandīka maūndū ala we ūneenaa na Ithyī tūkaasavya ūsilīlo mūno kwoondū wake.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

81. Na Ithyī tūkamūnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtīīwa, na we akooka Kwitū eweka vyū.

وَنَرْنَاهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝

82. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē, nīkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝

itonye kwithwa uumo wa ūtonyi
kwoondū woo.

83.Tiw'o ona vanini! Mo makaŪlea
Ūthaithi woo, na maitwika amaitha moo.

﴿كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا﴾

LUKU 6

84.We nowonaa kana Ithyī nītūmatūmīte
masatani ūlū wa alei maimakathīa
kwika meko ma wau-wa-matū?

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَذُّهُمْ
أَمْرًا﴾

85.Kwa ūu, we ndūkekalaate kwoondū
woo, Ithyī nītūmīte ūtalo mwīanīu wa
meko moo.

﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا﴾

86.Lilikanai mūthenya ūla Ithyī
tūkamombany'a ala alūngalu mbee wa
Ngai wa-Ulau ta aeni ma ndaīa.

﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾

87.Na Ithyī tūkamatwaa avītany'a lianī-
ya-Mwaki ta ndīthya ya indo ītwaītwe
vandū va kūnyw'a kīw'ū.

﴿وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا﴾ وقت ٥٨م

88.Vai ūkethwa na vinya wa
kwīw'anīthya ateo we ūla wosete ūtianīo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

﴿لَا يَنْبَلُوكَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا﴾ وقت ٥٩م

89.Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau
nīwīyoseete mwana We-Mwene.'

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا﴾

90.Kwa ūla w'o, inyw'ī nīmīkīte kīndū
kya ūsengy'o na kya kūmakya mūno!

﴿لَقَدْ حُشِرْتُمْ شَيْئًا إِذَا﴾

91.Nī vakuvī matu kwatūkana nūndū
wakyō na nthī yatūkanīle katī na īlma
ivalūkange nthī syī ilungu.

﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَلْشَى الْأَرْضُ وَ
تَجْزَى الْجِبَالُ هَذَا﴾

92.Nūndū mo mamūwetanīasya Ngai-
Wa-Ulau na mwana.

﴿أَنْ دَعَا إِلَى الرَّحْمَنِ وَلَدًا﴾

93.Oyīla kūtatonyeka Ngai-Wa-Ulau
kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَشْفِقُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝٩٣

94.Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī
ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta
mūthūkūmi.

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَتَى الرَّحْمَنَ عَبْدًا ۝٩٤

95.Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na
ūmanyi Wake na nūmatalīte mo onthe
vyū.

لَقَدْ أَخْطَأْنَاهُمْ وَعَدَّ هُمْ عَدًّا ۝٩٥

96.Na kīla ūmwe woo akooka Kwake
eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝٩٦

97.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo
nthīnī wa ngoo syoo.

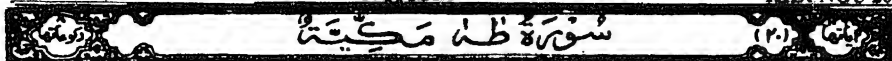
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۝٩٧

98.Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'īkīthītye
Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo
kyaku nīkana we ūtonye kūnengane
ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na
kūmakaany'a nayo andū ala
manengetwe kūkaananīa.

فَأَنَّا يَتَسَوَّاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَنُنذِرَ
بِهِ قَوْمًا لَّدُنَّا ۝٩٨

99.Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī
tūsyangīte mbee woo! We nūtonya
kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona
kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ
شَيْئًا ۝٩٩

TAA HAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau, Usũŵtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*

3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Ūthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ②

4. Indĩ nĩ ta ūtao kwake we ūla ūmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَى ③

5. *Na ūvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنزِيلًا وَمِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْفُطُ ④

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ūtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑤

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ūũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ūla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

نَحْتِ الشَّرْعِ ⑥

8. *Na ona we ūkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ūsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَيَفْتَهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَأَخْفَى ⑦

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑧

10. *Na ūvoo wa Mose nũkũvikĩle we?*

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ⑨

11. Yĩla we woonie mwaki, amatavisye
andũ make, 'Ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑩

kŭmŭtee inyw'ŭ kŭsinga kuma vo kana
ngona ŭtongoi u-mwakinŭ.'

لَقَدْ أَنْتُمْزْتُمْ بِهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدَ عَلَى الشَّامِ
هَدَى ⑤

12.Na yŭla we wookie vala ŭŭ,
nŭkweetaniwe, 'We Mose,

فَلَمَّا أَنهَا نُوْدِي يُمُوسَى ⑥

13.Nŭw'o, Nyie nŭ Mwŭai waku, kwa ŭu,
umya iatŭ syaku; nŭndŭ we wŭ
Mwandanŭ mŭtheu wa Tuwaa.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعُ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طُوًى ⑦

14.Na Nyie nŭngŭnyuvŭte we; kwa ŭu,
ŭthukŭŭsyeme maŭndŭ ala meŭvuanw'a.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ يَا يُوسَى ⑧

15.Nŭw'o Nyie nŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vai Ngai ŭtee Wakwa Nyie;
Kwa ŭu, nthŭkŭmei Nyie, na lŭmyai
Mboya kwa ŭlilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِلذِّكْرِ ⑨

16.'Vate nzika, ŭla Saa ŭkavika; Nyie
nŭndonya kŭwumbŭla w'o, nŭkana kŭla
thayŭ ŭtonye kŭtuvwa kwŭlanana na
kŭthing'ŭŭsyeme kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَى ⑩

17.Kwa ŭu, we ŭla ŭtetŭkŭlaa ŭvoo ŭsu,
na ŭatŭŭlaa mawendi make mathŭku,
ndakakumye vo, we ndŭkese
kwanangŭka.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَهُ فَذُرُّهُ ⑪

18.'Na nŭ kyaŭ kyu kŭ kw'okonŭ kwaku
kwa aŭme, we Mose?'

وَمَا تِلْكَ بِسَمِينِكَ يُوسَى ⑫

19.Mose asŭngŭla, 'Ino nŭ ndata yakwa,
Nyie nŭnŭmyaŭŭlaa, na Nyie nŭngŭnaa
matŭ nayo kwoondŭ wa malondu
makwa, na nŭna mawŭla angŭ na yo ota
ŭu.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاهْتَسِبُ بِهَا
مَلًى عَنِّي وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَى ⑬

20.Ngai amwŭla, 'Mŭlekye nthŭ, we
Mose.'

قَالَ أَلْقِهَا يُوسَى ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَ فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ٢١

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ٢٢

23. Na Tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَصْمُرُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوَاءٍ آيَةً أُخْرَى ٢٣

24. 'Kana Ithyī tūtonye kūkwony'a we
katī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ٢٤

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nōkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ٢٥

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ٢٦

27. Na vūthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ٢٧

28. 'Na kwatany'a Tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ عُقْدَهُ مِنْ لَدُنِّي ٢٨

29. 'Nīkana mo matonye kūmanyā
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ٢٩

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ٣٠

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ أَخِي ٣١

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشْدُدْ يَدِي أَدْرِي ٣٢

33. 'Na mūtwtkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ٣٣

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtaĩa We mũno.

كَيْ تُسْخَكْ كَيْتْرَا ①

35. Na kũũlilikana We mũno.

وَنَذْرَكَ كَيْتْرَا ②

36. We wĩna ũmanyi mwĩanĩu witũ.'

إِنَّا كُنْتُ بِنَا بَيْنِيَا ③

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَهُوَي ④

38. Na ow'o, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia
Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ ota ũu,

وَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ⑤

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsyeye nyinyia
waku, ũla waĩ ũvuany'o wa vata
tũkyasya,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ⑥

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũĩmĩkya
ũsĩnĩ, na ĩndĩ ũsĩ ũmwĩkya we ũtee, na
ũmwe ũla nĩmũmaitha Wakwa na ota ũu
mũmaitha wake akamwosa.' Na Nyie
nĩnaũlingile we na wendo kuma
Kwakwa; na Nyie neekie ũu nĩkana we
ũeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ أَقْدَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيَلْهُ
أَيُّمُ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ ⑦
وَقَدْ لَزِمَ الْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً قَبِيَّةً وَلَوَضَعُ عَلَىٰ عَيْنِي ⑧

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle
vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya
kũmwony'a inyw'ĩ ũla wĩmũsũvĩa?'
Kwa ũu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa
nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe
na mũuo na ndakethĩwe na kyeva. Na
we nĩwooaie mũndũ, ĩndĩ Ithĩ
nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. ĩndĩ
Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o. Na we nĩwekalile myaka
mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. ĩndĩ we
weanĩla ũima ũla wendekaa, we Mose.

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخْلَكَ فَقَوْلُ هَلْ أَذْلُكُمْ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ⑨
وَلَمْ نَكُنْ لَكَ الْغَمِرَ ⑩ وَفَقَدْ تَوَاتَتْ فُلُوكَ فَلَئِمَتْ
بَيْنَيْنِ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ⑪ فَتَرَجَمَتْ عَلَىٰ قَدْرِ يَهُوَي ⑫

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ
Wakwa-Mwene.

وَاضْطَمَّتْكَ لِنَفْسِي ⑬

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mũikaleele nthĩĩ wa kũndilikana Nyie.

إِذْ هَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالنِّسَاءِ وَلَا تَتَّبِعَانِي وَكَرِهِي ۝

44.'Endai, inyw'elĩ, kwa Valao, nũndũ we nũkĩĩte mĩvaka yonthe vyũ.

إِذْ هَبْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ ۝

45.'Na neenai nake we inyw'elĩ, na ndeto nduu vangĩ we nũtonya kũsũvĩa kana kũkĩa.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لِّئَلَّا يَعْلَمَ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَنْسَىٰ ۝

46.Namo masũngĩa, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtũũkĩa we ndakese kũtũetee kĩthokoo, kana kũkĩĩa mĩvaka yonthe nthĩĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبُّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفَرْطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ۝

47.Ngai amea, 'Mũikakĩe; nũndũ Nyie nĩnenyu inyw'elĩ. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَغُ وَأَرَىٰ ۝

48.'Kwa ũu endai kwake mwĩ elĩ na mũimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwĩai waku; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitũ; na ndũkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tũkũetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mũuo ũkeethwa tũũ wake we ũla ũatĩĩaa ũtongoi;

فَأَنبِئْهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ۝

49.'Ow'o, nĩkũminĩte kũvuanwa kwitũ kana, ũsilĩĩlo ũkooka kwake we ũla ũleaa na kũalyũka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝

50.Valao akũlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ elĩ nũũ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يُوسَىٰ ۝

51.Asũngĩa, 'Mwĩai waitũ nĩ We ũla wakĩnengie kĩla kĩndũ mũmbĩlwe wakyo na ĩndĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ũla wailĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ۝

52. Valao akūlya, 'Kōkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasye wīna Mwīai wakwa *Uandikīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nŭmŭseŭvīsyē nzīa sya kwīśīlaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma Itunī, na Indī nŭndŭ wayo tūimesya imea syī kīvathŭkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ تِبَابٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na It̄hyai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīlīko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ هَادٍ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mŭthanga ūŭ, Ithyī nītŭmŭmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithyī tūkatuma mŭsyoka, na Ithyī tūkamumya vo īngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُبِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithyī nītwamwonisye Valao Syama Sitŭ, syonthe vyū; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīlīkīla*.

وَلَقَدْ آَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kŭŭ kwitŭ, we Mose, kŭtumya nthīnī wa nthī yaitŭ na ūoi waku?'

قَالَ أَجِئْتُكَ لِتُخْرِجَنِي مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمْسُ ۝

59. 'Indī vate nzika, Ithyī nītŭŭkŭetee ūoi ūilyī ota ūŭ; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitŭ naku we mwene kīla ithyī tŭtalea kwīlanīsyā; ithyī kana we vāndŭ vala vatwālīte *ithyelī*.'

فَلَمَّا تَبَيَّنَكَ لِإِسْحَاقَ بْنِكَ فَاذْجَعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mŭthenya wa Mboka, na andŭ

قَالَ مَوْعِدٌ لَكُمْ يَوْمَ الرِّسْوَةِ وَأَنْ يُمْسَرَ النَّاسُ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao nIwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we nIwookie nthInI kwIlanana na kyathI.

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ٣٠

62.Mose ameie, 'Woo nI wenyu; mUikaseUvye UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na UuIlo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya UvUngU akaanangIka.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا
فَيُسْجِتْكُمْ بَعْدَآيٍ وَقَدْ حَآبَ مِنِّي افْتَرَايَ ٣١

63.Indi mo nImakaananIe Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithI.

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ٣٢

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa eIfi nI aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthI yenyu na Uoi na kwananga syIthI syenyu ila nzeo mUno vyU.

قَالُوا إِن هَٰذِهِ سَاجِدٌ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ بِسَعْرِهِمْ وَيَذْهَبَ بِطَرِيقِكُمُ الْمَثَلُ ٣٣

65.Kwa Uu Iw'anai Indi, IuU wa walany'o wenyu na Indi mUika mbee waitU mwI mIthIa. Na vate nzika, we Ula UnUkwosa Unene mUthenya Uu,

فَاجْتَمَعُوا كَيْدَهُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ
الْيَوْمَ مِنَ اسْتَعْطَىٰ ٣٤

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwIky'a mbee, kana ithyI twIthwe ma mbee kwIky'a.'

قَالُوا يَبُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أَلْقَىٰ ٣٥

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I Ikyai.' Indi we! Ndii syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaIkaIe nUndU wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جَبَّاهُمْ وَعَصِيْبُهُمْ يُخَيَّلُ
إِلَيْهِ مِنْ سَعْرِهِمْ أَنَّهَا نَسْءٌ ٣٦

68.Na mose eethwa na w'ia kIlikoni kyake.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ٣٧

69.IthyI twamwIe, 'NdUkakIe, nUndU we nue UkuSinda.'

فَلَمَّا لَا تَخَفْ إِنَّا أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ٣٨

70. 'Na Ikya kila kī kw'okonī kwaku kwa aŭme; nīkīkw'imelya syonthe ila mo maseŭvitye nŭndŭ kila mo maseŭvitye nī maŭī ma mŭoi tŭ. Na mŭoi ndakasinda, ona athi va.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يَقْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ⑤

71. Indī aoi nīmaŭalŭkangilw'e nthī matulitye-ndu. Namo maasya, 'Ithyī nītŭkŭmwītīkīla Mwīai wa Aluni na Mose.'

قَالَتِ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ⑥

72. Valao amakŭlya, 'Inyw'ī mwīmwtīkīla We ndamŭnengete ŭthei? We nokŭvika ethwe nīwe mŭnene wenyu ūla ŭmŭmanyīitye inyw'ī ŭoi. Kwa ūu, Nyie vate nzika, nīngŭtila moko menyū na maaŭ menyū ngall īvītene, na vate nzika, Nyie ngamwamba mŭkelany'ŭnī matinanī ma mītende; na inyw'ī mŭkamanya nŭŭ ūla mwai mŭno mbee waitŭ na wīna ūsilīlo wīkalaa.'

قَالَ امْنُتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَتَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَيْدٌ كُذِّبَتْ أَلَيْدِي عَنْكُمْ السَّحَرَةُ فَلَا قَطِيعَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصْلَ بَعْضُكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ⑦

73. Namo mamwīa, Ithyī tŭitonya kŭŭvītŭkya we mbee wa Syama Ntheu ila itŭvikīle ithyī, ona tŭikŭvītŭkya we mbee Wake We ūla watŭmbie ithyī. Kwa ūu, we tw'a ūndŭ ūŭtw'a; we ūtonya kŭtw'a tŭlŭ wa thayŭ ūŭ wa yu tŭ.

قَالُوا لَنْ نُؤْتِيَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْفُ هَذِهِ الْحِيلُ مِنَ النَّبِيِّاتِ ⑧

74. 'Vate nzika; ithyī nītŭmwītīkīlīte Mwīai waitŭ, nīkana We atonye kŭtŭkeke naī sitŭ na atŭkeke ithyī ŭoi ūla we ūtŭingīitye kwīka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'ŭonthe nī Mŭseo Vyŭ, na Mwīkali wa Tene na Tena.

إِنَّمَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِئَنَا وَمَا أَلْهَيْتَنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّحَرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ⑨

75. Nīw'o, we ūla ūkaa kwa Mwīai wake e mwene naī, līa-ya-Mwaki nī kwoondŭ wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thayŭ nthīnī wayo.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑩

76.Indi we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla sya tũlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ۖ

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene na tene. Na yu nĩyo ĩtuvi ya ala mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جَعَلَتْ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عَدِيدٌ ۖ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُا مَنْ تَزَكَّى ۖ

LUKU 4

78.Na Ithyĩ nĩwatũmie ūvuany'o kwa Mose tũkyasya, 'Matwae athũkũmi Makwa ūtukũ, na kũna kwoondũ woo nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي فَأَخْرَبَ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفُ دَرَكًا وَلَا تُخْشَىٰ ۖ

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe ūkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ۖ

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۖ

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithyĩ nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa amaitha menyu, na Ithyĩ nĩtweekĩe ūtianĩo nenyu ngalĩ ya kw'oko kwa aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye Manna na Salwaa tũlũ wenyu.

يَكْبِتُ إِسْرَآئِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ عَذَابِكُمْ وَعَدُّ نَفْسِكَ بِأَبْصَارِ الْإِنْسَانِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ ۖ

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithyĩ tũnenganĩte kwoondũ wenyu inyw'ĩ, na mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu Wakwa ndũkese kũtheea tũlũ wenyu; na we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa, akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحُلَّ عَلَيْكُمْ عَذَابِي ۚ وَمَنْ يَحُلِّمْ عَلَىٰ عَصِيٍّ فَقَدْ هَوَىٰ ۖ

83. Indī ow'o, Nyie nī Mūekei wa ūla we wīlilaa na wītīkīlāa na wīkaa meko maseo, na Indī ūlūmaa ūtongoinī.'

وَأَتَى لِقْعَارَ لَيْسَنَ تَابَ وَأَمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝٦٧

84. Na nī kyaŭ kīla kīŭkalaatīte we kuma kwa andū maku, we Mose?"

وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَهُوسُفَ ۝٦٨

85. We aisye, 'Mo me vakuvī maatīte nyaīlī syakwa na Nyie nīnīkalaatīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We ūtonye kwendeew'a.'

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۝٦٩

86. Ngai aisye, 'Ithyī nīŭmataatīte andū maku we ūtevo, na Saamili nūmathyoekeye mo.'

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٧٠

87. Kwa ūu, Mose nīwasyokie kwa andū make e mūthatu na mūmaku. Nake asya, 'Inyw'ī andū makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw'ī ūtianŭo wa ūlau? Inyw'ī Indī, īvinda ya kwīanīw'a kwaw'o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw'ī mwendie ūthatu wa Mwīai wenyu ūthee ūlū wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ūndū mūnaanangie ūtianŭo wenyu kwakwa?'

فَرَجَعَ يُوسُفُ إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُ الْأَمِيحُكُمْ رَبِّكُمْ وَصَدَّ أَحْسَاهُ أَفْطَالَ عَلَيْهِمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَجِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبُ قَوْمِ رَبِّكُمْ فَآخَلَفْتُمْ قَوْلِي ۝٧١

88. Namo masūngīa, 'Ithyī tūineeananga ūtianŭo wītū kwaku kwa kwenda kwītū ene; Indī ithyī nītwakuŭthiw'e mīio ya mathaa ma andū na twamekya ītheke na ūu now'o Saamili wekisyē.'

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَفَنَّا كَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ۝٧٢

89. Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŭ—mūvw'ano tū waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, 'Ūŭ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlītwē nī yo na we nīwoolilwe nī kūmūwetea yo inyw'ī.'

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَدًّا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى هُنَّ نِسَاءٌ ۝٧٣

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatung'la mo ōsung'lo, na kana w'o ndwaŋ na ōtonyi wa kōmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَيْءٌ سَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatav'itye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andū makwa, inyw'ŋ nŋmūtatiŋtwe na ko kasaŋ tū. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwāŋi wenyu; kwa ōu, mbik'ŋlai Nyie na ŋw'ai mwāo wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا إِنِّي أَنَا رَسُولُ رَبِّكُمْ الرَّحْمَنُ فَأَتَّبَعُوهُ وَأَطَاعُوا أَمْرِي ۝

92. Mo masung'ŋie, 'Ithyŋ tūikaeka kōkathaiŋtha ko kōvika yŋla mose wŋtūsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ۝

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsŋŋŋ we, yŋla woonie mathyoekeŋe,

قَالَ يَهُدُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. Kōeka kōmbik'ŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwāo wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. We, asung'ŋie, 'Mwana wa mwaiŋtū, ndōkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mūtwe wakwa. Nyie nŋnak'ŋie we ndōkese kwasya, 'We nŋfwik'ŋŋŋ ōaany'o katŋ wa Aana-ma-Isiŋaeli, na we ndwaaeteela ndeto yakwa.'*

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ۝ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝

96. Mose akūlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ أَيُّسَامِرِي ۝

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ۝

* 'Uneeni ōū 'Ndōkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mūtwe wakwa' ndyaŋŋŋ kwoswa ta ōndū waw'o. Nŋtonya kwasya: ndōkanthŋny'e nyie.

kImwè kya ōmanyĩsyō wā Mōtōmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye Itheke ota ūu. Uu nĩw'o kIlĩko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩie, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndū waku nthĩnĩ wa thayū ūū w'onthe kwasya, 'Ndōkangiite nyie;' na kyathĩ kya *Usililo* kwoondū waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a ūlōlō waku we. Yu sisya, ngai yaku ūla we ūtw'ĩkĩte mōthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtūōmĩvĩvya na Indĩ tūimĩnyatĩkya ūkanganĩ'. Wayo mōlōmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtūōmĩvĩvya na tūimĩnyatĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tū, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syIndū syonthe nthĩnĩ wa ūmanyi Wake.

100.Uu nĩw'o Ithyĩ tūōkūtavya we ūvoo wa maūndū ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtūōnengete we kuma Kwitū Kĩlilikany'a.

101.Ūla ona wĩva ūalyūkaa na kōkĩtia, we vate nzika, akakua mōio mōito nthĩnĩ wa Mōthenya wa Uthayūōkyo,

102.Makĩkala uungu waw'o, na mōio ūkeethwa wĩ mōthōku kwoo Mōthenyanĩ wa Uthayūōkyo,

103.Mōthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tūkoombany'a ene naĩ vamwe, mōthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mōu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تَخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ⑩

إِنشَاءُ إِلَهُكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ⑪

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ⑫

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ⑬

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ⑭

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ⑮

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makasya*, 'Inyw'i mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ

105. Ithyi nītwīsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'i mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُمْ حَرْفَةً
فَإِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa iīma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyaīkyā ta kītoo.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīlananu.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۖ

108. Vala nthīni wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.'

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīni wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlītye na ūla ndeto yake ya *mūkītō* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ

111. We nūmesī maūndū onthe ala me mbee woo na onthe ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ

112. Na mothyū onthe makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalāya* wa

وَعَنَى الرَّجُوعَ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلُمًا ۖ

onthe. Na ow'o, ūla ūkuaa mūio wa ūthūku akaanangīka.

113.Indī we ūla wīkaa mawīa maseo, e mwītīkīli, ndakakwata ūla ūte ūlūngalu kana wasyo.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ كَأَيْخِفُ
ظُلْمًا وَلَا هُمْ

114.Na ūu nīw'o Ithyī tūmītheetye Kulani na Kīalavu---na Ithyī nītūtavanītye nthīnī wayo mūthemba mūna wa mokaany'o, nīkana mo matonye kūmūkīa Ngai na kana yo ūtonye kūmekīa kīlīlikano kya kīveva nthīnī woo.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا

115.Ūla-Wī-Iūlū Mūno Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī Wa-W'o! Na we ndūkethwe ūte mūmīlīsyā kwoondū wa Kulani mbee wa ūvuany'o wayo ūtathelete kwaku, Indī we asya tū, 'Mwīai wakwa, ongeleela ūmanyi nthīnī wakwa.'

تَخَطَّ اللَّهُ إِلَيْكَ الْخَيْ وَالْأَنْزِلَ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُفْقَرَ إِلَيْكَ وَخِيَةً وَقَدْ رُفِيقِي
عَلَمًا

116.Na nīw'o Ithyī nītweekīlīte ūtianīo na Atamu mbee, Indī we nīwoolīlwe, na Ithyī nītwoonie vate kīlelelo kya kūlea kwīw'a nthīnī wake.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ قَنَسَى وَلَمْ يَجِدْ
لَهُ عَزْمًا

LUKU 7

117.Na yīla Ithyī twamatavisye alaīka, 'Mwīnyivīsyeyi Atamu,' na onthe nīmamwīnyivīsyeyi. Indī Iivilisi ndaaīnyivya. We nīwaleile.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدِي لِآدَمَ فَسَجَدَ إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى

118.Indī Ithyī nītswamūtavisye, 'We Atamu, ūū nī mūmaitha waku, na wa kīveti kyaku; kwa ūu, mūikaeye amūlūngye inyw'elī kuma mūūndanī, ndūkese kūkwatwa nī kyevea;

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَاءُ

123. Na Indī Mwāi wake nīwamūnyuvie
we *kwoondū wa īnee Yake* na
nīwamwelekele we na *tei* na
nīwamūtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝١٢٣

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'elī,
kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma
ala angī. Na ethwa ūtongoi ūkooka
kwenyu kuma Kwakwa, ūla Indī, ona
wīva ūkaūatīla ūtongoi wakwa, we
ndakathyoeke ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَضَمٍ بَعْضٍ عَدُوٌّ لَنَا
يَأْتِيكَ كَمْ قَبْلِي هَدَىٰ هَٰ فَمَنِ اتَّبَعَ هَدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۝١٢٤

125. Indī ūla ūkaalyūka na kūtia
Ulilikany'o, Wakwa, thayū wake
ūkeethwa wī wa thīna na Mūthenyanī wa
Uthayūūkyo Ithyī tūkamūthayūūkyo e
kīlalinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ۝١٢٥

126. Nake akakūlya, 'Mwāi wakwa, We
wanthayūūkyo nī kīlalinda nīkī, na *mbee*
nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝١٢٦

127. Ngai akamūsūngīla, 'Uu nīw'o kwāi
na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku
we na we ndwaamīnenge ndaīa; na ota
ūu we ndwīnengwe ndaīa mūthenyanī
ūū!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ۝١٢٧

128. Na ūu nīw'o Ithyī tūmūtuvaa we ūla
mwanangi na ūtamītkīlaa Mīsoa ya
Mwāi wake; na ūsilīlo wa Itunī nī mwai
mūno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ۝١٢٨

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana
ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَالَةِ ۝١٢٩

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini
wa undu uo vate nzika, ve Syama
kwoondũ wa asu ala manengetwe kiliiko.
3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondũ wa ndeto
ila yaminthe kutongosya kuma kwa
Mwai waku, na ivinda yiw'awe, Usililo
woo withwa ut0aa.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ دَامًا زَاجِلٌ
فُتِحَتْ ۞

131. Ithiwa na umitsyo indĩ nũndũ wa
ũndũ mo meũneena na mũtafe Mwai
waku na ndala Syake mbee wa kuma
kwa syua na mbee wa kũthũa kwayo; na
mũtafe We mavinda ma utukũ na
ilungunĩ sya mũthenya, nkana we
ũtonye kwona ũtanu wa w'o.

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ۞

132. Na ndũkaiketee syĩndũ imwe ila
Ithi tũmanengete andũ ma ivĩla imwe
kati woo nkana maitanĩ kwa ivinda
ikuvĩ nthĩni wa nthĩ Ino, nkana tũtonye
kũmatata nasyo. Na kyaũya kya Mwai
waku nĩ kĩseo mbee na nkĩkalaa.

وَلَا تَسُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زُخْرَءَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا إِنَّا نَنفَخُ فِيهِمْ فِئَةً وَرِزْقَ رَبِّكَ
حَيَّرَ وَابْقَىٰ ۞

133. Na we mathing'itsye andũ ma
nyũmba yaku Mboya, na lũma nthĩni
wayo. Ithi tũũkwĩtya we kyaũya, Ithi
Nithi tũnenganae kwoondũ waku we.
Na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa
ũlũngalu.

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۞

³ mũũnda nomũvaka mamanyĩke ta kĩ nthimo
metaphorically kwasya kũmantha wĩvitho kana
kwĩlingya uungu wa ũkeo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ũu nĩw'o vyũ Atamu weekie kwĩanana
na Kulani vala vawetetwe ũtheinĩ kana Ngai We-
Mwene nĩwamũmanyĩsye we ndeto ila itonya
kũmũvetanga we kuma ivĩtyonĩ yake na kwoondũ
wa kwĩw'a ndeto isu, Ngai nĩwamwelekele we
vamwe na tei na ũkeo.

134. Namo maasya, 'Nĩkĩ we ndatũeteae ithyĩ Kyama kuma kwa Mwĩai wake?' Vo vayaaũka kwoo ũkũsĩ mũtheu nthĩnĩ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa Maandĩko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ١٣٤

135. Na takethwa Ithyĩ nĩtwamanangĩte mo na ũsilĩlo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwĩai waitũ, waleile kũtũetee Mũtũmwa nĩkĩ nũndũ ithyĩ twĩthwa twaatĩte mĩao Yaku mbee wa tũtananyivw'a na kũsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ١٣٥

136. Asya, 'Kĩla ũmwe nĩweteete; kwa ũu, inyw'ĩ eteelai, na mũkamanya andũ ala ma nzĩa ya w'o naaũ na ala maatĩtaa ũtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَتَسْتَعْلِمُونَ مَنْ أَضَلَّ
فِي الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ١٣٦

AL - ANBIYA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Andū nŵmakuŵvŵ'e ūtali woo, ŵndŵ mo
nŵmaalyŵkaa me nthŵnŵ wa kŵlea
kwŵthwa na wŵsŵvŵi.

إِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ٢

3. Vayŵkaa ūtao ona ūmwe mweū kuma
kwa Mwŵlai woo, ŵndŵ mo
nŵmawŵthŵkŵŵsyaa na makŵŵvŵŵa ngŵŵ.

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ٣

4. Na ngoo syoo nŵsyŵlawaa. Na nŵmaiaa
mbŵmbano syoo syŵ sya kŵmbithŵ-----
asu ala mekaa *makyasya Mŵndū* ūū nŵ
kŵndū ateo no mŵndū otenyu-inyw'ŵ ene?
ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵkwŵŵŵkŵŵla ūoi omŵwene
w'o?

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَـ
هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ التَّيْحَرُونَ أَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ٤

5. Ngai nŵwamŵtavisye Mwathani, *Asya*,
Mwŵlai wakwa, nŵmesŵ maŵndū ala
maneenawa ŵtunŵ na ŵŵŵŵ wa nthŵ. Na
We nŵ Wŵw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.'

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥

6. Aiee, mo maasya, *Iŵ nŵ* ndoto
nthokoanu; aiee, we nŵwŵseŵvŵŵtye; aiee,
we nŵwŵseŵvŵŵtye; aiee, we nŵ mŵtili wa
myalŵ. ŵndŵ we natŵetee ithyŵ ūvano
tondū *Athani* ala maŵ mbee matŵmiwe
na *Syama*.'

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ
فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ٦

7. Vai mŵsyŵ *waŵ* mbee woo, ūla Ithyŵ
twawanangie, waalŵŵkŵŵla ona vanini. Mo
ŵndŵ nŵmekwŵŵŵkŵŵla?

مَا أَمَنْتَ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفُمْ يَرْثُوكُمْ ٧

8.Na Ithyĩ tũyaatũma ona Omwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwafe movuany'o. Kwa ũu makũlyei asu ala mesi maandĩko matheu nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسُئِلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9.Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ Itaisaa lĩu, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10.Ithyĩ ĩndĩ, nĩtweanĩsyee ũtianĩo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْبَاقِينَ ⑩

11.Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ wa ũtao wenyu; inyw'ĩ ĩndĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسَالَتَيْنَا فِيهِ ذِكْرُنَا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13.Na yĩla mo masamie ũsilĩlo Witũ, we nĩmambĩlĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ⑬

14.'Mũikasembe, ĩndĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ũtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑭

15.Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَٰوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16.Na ũũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩlo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زِلْنَا تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ⑯

17.Na Ithyi tūyaaŭmba matu na nthi na syonthe ila syi katĩ wasyo syeli na iŧhaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَابْنَيْهِمَا لَعِينًا ۝۱۷

18.Takethwa ithyi nĩtwendie kŭmantha iŧhaŭ, Ithyi vate nzika, twiŧhwa twayonie nthĩni wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twaĩ na yĩka ya kĩndŭ ta kyu ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلَاءَ تَتَّخِذُهُ مِنْ لَدُنَّا ۖ إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۝۱۸

19.Aiee, Ithyi twiĩĩlaa w'o iŭlŭ wa ŭvŭngŭ na w'o niwanangaa mŭtwe wa w'o, na nĩwanangĩkaa. Na woo nĩ wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ ala inyw'i mŭmŭwetanĩasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۖ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِنْ أَنْ تَصِفُونَ ۝۱۹

20.Ula wonthe ona wĩva wĩ iŧunĩ na iŭlŭ wa nthi nĩ Wake. Na asu ala me mbee Wake maivŭthasya kŭmŭthaiŧha We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۖ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ ۚ وَلَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ۝۲۰

21.Mo nĩmamŭtaĩaa ŭtukŭ na mŭthenya na maileelaa.

يَسْتَحْسِرُونَ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝۲۱

22.Mo nĩmosete ngai kuma iŭlŭ wa nthi iŧa iŧhayŭŭkasya akw'ŭ?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۝۲۲

23.Takethwa nĩveethĩtwe katĩ wa syeli iĩu na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Indĩ syeli matu na nthi syiŧhwa syeethiwe na kĩthokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Indĩ nataĩwe, Mwĩai wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ, iŭlŭ wa ŭndŭ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَتُنْبِئُنَّ اللَّهَ رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝۲۳

24.We ndatonya kŭkŭlŭ'a iŭlŭ wa ŭndŭ We wĩkaa, Indĩ mo makakŭlŭ'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُنْشَرُونَ ۝۲۴

25.Mo nĩmosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkŭsĩ wenyu. Yĩ nĩ Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala maĩ mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۝۲۵

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'o, na kwa ūu, nĩmaalyũkaa.

26.Na Ithyĩ tũyaamũtũma Mũtũmwa mbee waku Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩnyioaka.

27.Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'o mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

28.Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

29.We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtĩkĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

30.Na ūla ona wĩwa woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithyĩ tũkamũiva na Ngiena. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

LUKU 3

31.Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe ĩkwatene, Indĩ Ithyĩ twaithaany'a? Na Ithyĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ũnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

32.Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nũmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtũseũvĩtye nzĩa nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

هَذَا ذِكْرُ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْذَبُ

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٥٨﴾

لَا يَسْخَرُونَ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُقَضَّ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَقَدْ لَكَ جُنْدٍ

جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٢﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا

فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٦٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ ũla woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ
الْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۚ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa Ngai-Wa-Ulau.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَخَذُوا مِنْكَ الْآهْزَاةَ
أَهْلًا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُ التَّحْنِ
هُمْ كَهْزُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mĩtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ وَإِنَّكُمْ لِرَبِّكُمْ لَأَبْتَرُونَ ۚ فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsĩĩla mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mĩlongonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla tũtũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngIthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nImavUfwe ngUf
mbee waku, IndI amwe katI wa ala
mavUfaa ngUf nImamathyU0l0kile asu
moo ala mavUthasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخَّرُوا مِنْهُمْ أَمْكَانًا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 0la 0tonya k0rn0s0vfa
inyw'I 0tuk0 na mUthenya vala ve Ngai-
Wa-Ulau?' IndI mo nImaaly0kaa
makauma 0lilikanonI wa MwIai woo.

قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٦١﴾

44.Mo mena ngai ona Imwe Ila Itonya
kUmas0vIana NaitU? Syo iitonya
kwItetheesya syo mbene ona iitonya
kwIw'anIthw'a NaitU nI mUndU ona
Umwe.

أَمْ لَهُمُ إِلَهَةٌ تَنْعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَالًا يُصْجَبُونَ ﴿٦٢﴾

45.Aiee, IthyI nItwamanengie asu na
maaIthe moo syIndU nzeo sya nthI mo
kUvika thayU wamaasavfa mUno mo.
Mo nomonaa kana ithyI nItUmIthokeete
nthI tUkImInyivya mIvakanI yayo? Mo
IndI, nImatonya kUtw'Ika asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ عَمَّا ظَالَمَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا إِنَّهُمْ لَافْطَبُونَ ﴿٦٣﴾

46.Asya, 'Nyie ndiUm0kaany'a inyw'I
IndI nI kwIlanana na 0vuany'o mUtheu.'
IndI ala mate matU maitonya kwIw'a
wItano yIla mo meUkaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنَادُونَ ﴿٦٤﴾

47.Na ona mIvevo ya 0silIlo ya MwIai
waku Ikamakiita mo, vate nzika, mo
nIk0fa, 'Woo nI witU! Ow'o, ithyI twaI
eki-ma-naI.'

وَلَيْنَ فَتَسْتَهْزِئُكَ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونُسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٦٥﴾

48.Na IthyI tUkase0vya ithimi sya w'o
sya 0l0ngalu kwoondU wa M0thenya wa
Uthay00kyo nIkana kIla thayU

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقَوِيطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
أَبْتَنَّا بِهَا وَكُفَى بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٦٦﴾

ndOkavItfw'e ona vanini. Ona ethwa nI
 ūito wIana wa kaveke ka kalandalI,
 IthyI tūkaumIlya. Na IthyI nItwIanIe
 kwIthwa ta atali.

49.Na IthyI nItwamŪnengie Mose na
 Aluni KIvathŪkany'a na Kyeni na
 KIililikany'a kwa ala alŪngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝٤٩

50.Asu ala mamŪkIaa MwIai woo
 kImbithini, na ala maŪkIaa ūla Saa wa
 Utw'io.

الَّذِينَ يَحْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاكِرَةِ
 مُشْفِقُونَ ۝٥٠

51.Na kII nI KIililikany'a kIathime kIIa
 IthyI tūkIttheetye, inyw'I IndI,
 nImŪūkIIea?

لَقَدْ هَدَيْنَا لُقْمَانَ سَبِيلًا ۚ وَهُذَا لِرَبِّكُم مِّبْرَكٌ أَنزَلْنَاهُ فَأَقَاتَكُمُ لَهُ مَنَّادُونَ ۝٥١

LUKU 5

52.Na mbee wa kII IthyI nItwamŪnengie
 Avalamu ūtongoi wake na IthyI
 nItwamwIsI we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ۝٥٢

53.YIla we wamatavisye Ithe wake na
 andŪ make, Ino nI mIvw'anano myaŪ
 inyw'I mŪmIkwaItIye mŪno?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ السَّمَاثِيلُ الَّتِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ۝٥٣

54.Mo nImasŪngIie, 'IthyI tweethIie
 maaIthe maitŪ maimIthaitha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبْدِينَ ۝٥٤

55.Nake amea, 'Ow'o, inyw'I inyw'I-
 ene oŪndŪ ūmwe na maaIthe menyu
 nImwIthItIwe nthInI wa Ivityo yI
 ūtheinI.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٥٥

56.Mo mamŪkŪlya, 'We ūtūtee ithyI
 w'o wa w'o kana we wI ūmwe wa ala
 mavŪaa ngŪI?'

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝٥٦

57.We amasŪngIie, 'Aiee, MwIai wenyu
 nI MwIai wa matu na nthI, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ŭmwe wa
asu ala mena ŭkŭsĩ wa ŭu.

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie vate nzika,
nĩngŭsŭanĩa ŭlŭ wa mĩvw'anano yenyu
ĩtina inyw'ĩ mwamina kŭthi na
mwathelekelya.'

59.Kwa ŭu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu
yonthe ateo ŭla waĩ mŭnene katĩ wayo,
nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa
makŭlyo.

60.Mo makŭlya, 'Ula wĩkĩte ngai sitũ ŭũ
nũũ? Vate nzika, we nokũvika ethwe e
mwĩki-wa-naĩ.

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie
mwanake ŭmwe aimĩneena yo naĩ, we
etawa Avalamu.'

62.Namo maasya, 'Mũetei ĩndĩ mbee wa
metho ma andũ, nĩkana mo methwe na
ŭkŭsĩ.'

63.Na ĩndĩ mo mamũkŭlya Avalamu,
'We nue Ula wĩkĩte ngai sitũ ŭũ, we
Avalamu?'

64.We asũngĩe, 'Iĩ, vate nzika mũndũ
mũna nĩwĩkĩte ŭu. Vaa ve ŭla mŭnene

فَطَرَهُنَّ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ مَكْرٌ مِّنْ رَبِّكَ أَنَّ تَوَلَّىٰ
مُذِيرِينَ ﴿٥٩﴾

يَعْلَمُ جَدًّا إِذَا لَاحِظًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنصَرُونَ ﴿٦٠﴾

قَالُوا مَن فَعَلَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُنَّ لَبِظَيْنِ ﴿٦١﴾

قَالُوا سَبْعًا فَكَيْ يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾

قَالُوا فَاتَّبَعْنَاهُ عَلَىٰ أَعْيُنِنَا لَعَلَّكُمْ بَشِيرُونَ ﴿٦٣﴾

قَالُوا إِنَّكَ فَعَلْتَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا اِبْرَاهِيمُ ﴿٦٤﴾

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ بَنُوهُمْ هٰذَا فَقَسَوْهُمْ اِنَّ
كَأَنَّا يَنْظِقُونَ ﴿٦٥﴾

OnUOtal'ihw'a. Indī mīkūlyei yo ethwa nītonya kūneena. ^{1*}

65.Na Indī mo nīmeelekanīle mūndū na ūla ūngī na maasya, 'Inyw'ī ene vate nzika, mwī Ivityonī.'

66.Na mītwe yoo *yakumanh'w'a nthī nī nthoni na mamwā*, 'Kwa ūla w'o, we nīwīsi nesa kana yo ndīneena.'

67.Avalamu amakūlya, 'Inyw'ī Indī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamūtandīthīasya kīndū ona vanini kana kūmwīka naī?

68.Nthoni syīthwe tūlū wenyu na ila inyw'ī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe! Inyw'ī Indī nomūkamanya?'

69.Mo maisye, 'Mūvīvyei na tetheesyai ngai syenyu, *ethwa inyw'ī nīmūtwīte kwīka ūndū ona wīva.*'

فَرَجَعُوا إِلَى الْأَنْفُسِ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَادُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ

يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَفَبِعِلْمِكُمْ وَلِيَا تَعْبُدُونِ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزِقُوهُ وَانصُرُوا إِلَهُنَّ إِن كُنْتُمْ فاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyūli amwe ow'o nīmelelūkaa ūalyūlo wa mūsoa ūū maikīa kana ūu nūtonya kūmūtw'īkīthya Avalamu ta mūkengani. Ow'o ti mūvw'anano ūla mūnene waanangīte mīvw'anano tīa mīnini Avalamu mwene nīwe weekie ūu. Kwoondū wa ūu, kwasya kana Avalamu nīwe waisye, 'ūū nīw'o mūnene woo; kwīthīwa kwī kūthūku na nī kūmwīlīla Avalamu ūvūngū. Kwa ūu, nīkwāllīte nī kūmanyīka kana, kūyal kūlea kūandīkīka Indī nī ūkany'o wī vinya. Mavinda amwe kīndū nīkīthīawa kī ūtheinī mūno kwa mūndū kwītkīla ūvoo ta ūsu. Ithī nītwītkīlaa kana Avalamu nīwe waneenie atena kīlelelo ona vanini kya kūmathyoekya mo Indī kwa nzīa ya ngaanāno yī vinya tūlū wa ūvūngū wa mūtkīto woo. ūu nīw'o mo moosie ūvoo ūsu. Mamina kūmwīw'a Avalamu, vai ona ūmwe waasyoka kūmwīta mūkengani. Indī kwīanana na Kulani Ntheu, yo yal nguthu ya kūsīsyā maūndū ma nthīnī ala maingītw'e kūmanya ūtumanu wa mūtkīto woo. Undū ūū nūtheetw'e nesa nī mīsoa īno sīsyā mūsoa wa 65-68. Na īngī nī kwāllītwē nī kūlīlīkanwa kana mbee wa kīko kīī, Avalamu mwene nīwaetete mbee wa andū ūtw'io wake wa kūmyananga mīvw'anano yoo sīsyā mūsoa wa 58.

70. Ithyĩ twaisye, 'We Mwaki, ithwa wĩ mũvoo na ithwa wĩ umo wa mũuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْٓ اٰتٰىكَ الْحٰكِمَٓةَ ۙ اٰتٰىكَهَا بِحُكْمٍ ۚ

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩla ya kũmwĩka naĩ we, ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mũnene vyũ.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا ۚ فَجَعَلْنٰهُمْ الْاٰخِسِرِيْنَ ۝۱۱

72. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyĩ twamĩathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجِّنٰهُ وَاَوْظَآ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بَرَكْنَا فِيْهَا لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝۱۲

73. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Isaaka na mwĩsũkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَهَبْنَا لَهٗ اِسْمٰٓءَ وَيٰٓعَقُوْبَ نٰفِلَةً ۚ وَكَوْثَرًا ۚ جَعَلْنٰا صٰلِحِيْنَ ۝۱۳

74. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩfao Witũ, na Ithyĩ nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩla kwĩka mawĩa maseo, na ũsyĩĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰيَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا ۚ اَوْحَيْنَآ اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ ۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ ۚ وَآٰتٰاَ الزَّكٰوةَ ۚ وَكَانُوْا اٰتٰاَ عٰبِدِيْنَ ۝۱۴

75. Na Loto Ithyĩ nĩtwamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mũsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَاَوْظَآ اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَنَجِّنٰهُ مِنَ الْقَرٰٓيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَ ۚ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سُوْٓءٍ فٰسِقِيْنَ ۝۱۵

76. Na Ithyĩ nĩtwamwĩtĩkĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

۞ وَادْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا ۚ اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝۱۶

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyĩ-tene, na Ithyĩ nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنُوْحًا ۙ اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلِ ۙ فَاٰتَيْنٰهُ لَهٗ فَتَحْنٰهُ ۚ وَاهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝۱۷

78.Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we Tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79.Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. Tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ ũtukũ; na Ithyĩ twaĩ ngũĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلُكْنَ فِي الْحَرْبِ إِذْ
نَفَسْتُمْ فِيهِ غَمُّ الْقَوْمِ وَكُنَّا لَهُمْ شَهِيدِينَ ۝

80.Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa ũvoo ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا وَعِلْمًا وَرَأَوْا
سَعْنَاهُ مَعَ دَاوُدَ الْجَبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالْقُلُوبُ وَكُنَّا
فَاعِلِينَ ۝

81.Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لْتَفْتَحُكُمْ وَفَن
بِأَسْمِكُمْ فَلَوْلَا أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ۝

82.Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩlaĩe kĩseve kĩ vinya kĩmwiw'e Solomoni. Kyo nĩ kyautanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظَاهِرِينَ ۝

83.Na Ithyĩ nĩtwameyĩlaĩe athambĩi ala anene kũmwiw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَهُ ذَلِكَ لَهُمْ حُفُوفِينَ ۝

84.Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, akyaasya, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũtwe nĩ

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala
mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītweew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we waī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

86.Na *lilikanai* Isumaeli na, na Enoko Idris na Esikieli *Dhul Nun*. Onthe maī katī wa omīīsyā.

87.Na Ithyī nītwametīkīlīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

88.Na *lilikanai* Yona *Dhul-Nun*, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'īthya kyeve. Indī īfndīnī sya kīvindu we nīwālie akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthīītwē nī katī wa eki-ma-naī.'

89.Kwa ūu Ithyī nītweew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etīkīlī.

90.Na *lilikanai* yīla Sakalia wamwīkaīlīle Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyū katī wa atīwa.'

91.Kwa ūu Ithyī nītweew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana *Yahya* na twamūvoesyā mūka. Mo nīmakīlanasya mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkaīlīle Ithyī

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَيْنَهُ أَهْلُهُ
وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذُكِّرُوا
لِلْعَبِيدِينَ ﴿٥٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ
الضَّالِّينَ ﴿٥٦﴾

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٧﴾

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاطِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ وَكَذَلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

وَذُكِّرْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ لَا تُدْرِنِي قَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَى وَأَصْلَحْنَاهُ
زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَذُكَّرُونَ رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خُشِعِينَ ﴿٦١﴾

mena wĩkwatyo na w'ia, na
nĩmeeniyivise mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyasũvĩe
ũthei wakyō; kwa ũu Ithyĩ nĩtwavevee
nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na
nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō
Kyama kwa mbaa-andũ.

93. Ow'o, aa nĩmo andũ maku andũ
amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa
ũu, nthaithei Nyie.

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene
nthĩnĩ wa ũndũ woo; na onthe
makasyoka Kwitũ.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

فَ تَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهِنَا رَجُوعٌ ﴿٩٤﴾

LUKU 7

95. Kwa ũu, ũla ona wĩva wĩkaa mawĩa
maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake
kĩikalea kũkathĩĩwa na vate nzika, Ithyĩ
tũkakĩandĩka.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ سَعْيُهُ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٥﴾

96. Na w'o nĩ mwĩao ũtaalyũĩka kwa
mũsyĩ ũla Ithyĩ tũwanangĩte kana mo
maitonya kũsyoka.

وَحَرَمٌ عَلَى قُرَيْشٍ أَهْلُكُنَّاهُ أَن يَزْحَمُوا ﴿٩٦﴾

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ũu* ona yĩla Ngoki
na Makoki makalekw'a na mo
makeekalaata mũno kuma kĩla ũkĩĩĩĩlunĩ.

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

98. Na kyathĩ kyaw'o nĩkĩthengee; Indĩ
sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa
makamaketea masyaĩsyie na mo
makaasya, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'o,
ithyĩ tũyaasũvĩa ũndũ ũũ; aiee, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ!

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ شَاخِصَةً أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْيِلُهَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaihaa
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

إِنَّمَا وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeeethĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

لَو كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهًا مَا وَرَدَوْهَا وَكُلٌّ فِيهَا خُلَدُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Vau nthĩnĩ! Wĩa woo Ükeethwa nĩ
küuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Indĩ tÜÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa kÜasa mÜno nayo.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلَدُونَ ﴿١٠٣﴾

104. Ula-Thĩna MÜnene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeve, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'UÜ nĩw'o mÜthenya wenyu
Üla inyw'I mwathiwe.'

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفَرْعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ
هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٤﴾

105. Lilikanai mÜthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianĩo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّ الْمَكْتُوبِ ﴿١٠٥﴾
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ ثَعْبَةً وَنَعَدْنَا عَلَيْهِمْ أَنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte kÜandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatĩwa
nthĩ.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٦﴾

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaithaa Ngai.

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٧﴾

108. Na Ithyĩ tũĩũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta
ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e
kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai
Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِي إِلَىٰ آتِنَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۖ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye
nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ
ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ
mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ آذَيْتُمُ
أَقْرَبِيكُمْ أَمْ يَبْعِدُكُم مَّا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla
mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ
mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya
kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa
ĩvinda tũ.'

وَإِنْ آذَيْنِي لَعَلَّةٌ فَإِنَّتَ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa,
We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ
nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake
waĩĩte nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala
inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
لَقَدْ عَلَيْنَا مَا تَصِفُونَ ۖ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

الحج (٢٢)

AL - HAJJ
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'I andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'I mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩlito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananĩaa ĩũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatlĩaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũlũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'I andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũlũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithĩ nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ١

يَوْمَ تَرَوُنَّهَا تُدْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَهُمْ يُسْكَرُونَ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ٢

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٌ ٣

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ٤

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

Kovika Ivinda ylla yltw'ltwe; na Ithyl nltUmumasya vo mwI t00kenge; na nltUm0eaa inyw'I nIkana m0vikIle 0ima wenyu mwI na vinya mwI anIu. Na ve amwe menyu ala makusaa me anini, na ve amwe katI wenyu ala manengawe 0k00 mwingI makethwa mate0manyanya 0nd0 Iina wa kwIthIwa na 0manyi. Na we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla Ithyl twatheesya kIw'0 I0l0 wayo, nIkylulusanaa na nIyimbaa, na nImeasya kIla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُصْرِ لَكُمْ
يَعْلَمُ مَنْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْثَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑤

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We W'o, na kana We nI We Ula 0mekIaa ala akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0l0 wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَىٰ وَ
أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

8.Na n0nd0 vate nzika, 0la Saa 0kooka, ndwI na nzika nthInI wa w'o, na n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَا أَنَّ اللَّهَ
يُبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ⑦

9.Na katI wa and0 ve we 0la 0kaananIaa I0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na Ivuku yIm0mulIkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا
هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ⑧

10.AkImilanga na ng0l0, nIkana we atonye k0mathyoekya and0 kuma nzI anI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake ve nthoni I0l0 wa nthI Ino; na nthInI wa

ثَانِي عَظِيمٍ يُجَادِلُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابَ
الْحَرِيقِ ⑨

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana kwI anana na mwambI mIlyo kana katI vinya na kaitonya kwIs0vIa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u c nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI ta 0su. NzIa Ino nIyI 0twI kIwa nI m0soa 'man noammirho nonakkisho fil khalq' yasin ch: 36 verse 69.

Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo Ithyĩ
tŭkamŭsamĩthya ņsilĩlo wa kŭvĩvw'a.

11.Uu nŭndŭ wa maŭndŭ ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ti ņla ņte
mŭlŭngalu kwa athŭkŭmi Make.

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
شَيْئًا لِّلْعَالَمِينَ ۝

LUKU 2

12.Na katĩ wa andŭ ve we ņla
ŭmŭthaithaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ņteenĩ wa mŭĩkĩĩ, ĩndĩ ethwa
ņseo nĩwamŭvikĩla we, nĩwĩanĩawa
nĩw'o; na ĩtatwa yamŭvalŭkĩla we,
nŭalyŭkaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We nĩwaasya ĩlŭlŭ wa
nĩhĩ ĩno na ĩtunĩ. Usu nĩ wasyo wĩ
ņtheinĩ.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ لِّطَمَآتٍ بِهِ وَلَٰكِن أَصَابَتْهُ فَتَنَةٌ
إِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ نَسْخَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ
ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

13.We asyĩkaĩlaa ņtee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ĩla ĩtamŭtee ņthŭku
kana kŭmŭuna kŭŭ ow'o nĩ kwelelŭka
kŭasa mŭno.

يَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَ مَا لَا
يَنْفَعُهُ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۝

14.We nŭmwĩkaĩlaa ņla ņthŭku wake wĩ
vakuvĩ mŭno kŭvĩta ņtandĩthyo wake.
Usu nĩ mŭsŭvĩ, na mŭtindany'a
mŭthŭku.

يَدْعُوا لَمَن صُرُّهُ أَقْرَبُ مِن تَفْعِيلِهِ لَيْسَ
الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ۝

15.Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
meko maseo malika Mĩŭndanĩ ĩla ĩvĩĩlaa
mbŭsĩ uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ekaa ņndŭ We
wenda.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
بِحَبْتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ ۝

16.ņla ņsŭanĩlaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakamŭtetheesya we
Mwathani ĩlŭlŭ wa nĩhĩ ĩno na ĩtunĩ, we
nĩækwe, ethwa we nŭtŭnya, amanthē

مَنْ كَانَ يَتَّقِنُ أَنْ لَّنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ۝

nzila ya kŭvika Itunī, na nīaekwe atile
Ōethyo mŌtheu. Indī we nīaekwe one
kana maŭī make makamŭvetangīa we
kīla kīmŭthatasya we.

17. Na ņu lthyī nītŭmītheetye yo *Kulani*
ta Syama nthēu, na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya
ŭla We wendaa.

18. Ta asu ala metīkīlaa, na Ayuti, na
Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi
ma mīvw'anano, nīw'o Ngai Mwene
Vinya W'onthe akaumya ŭtw'io katī
woo nthīnī wa Mŭthenya wa
Uthayŭkyo; vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī Ngŭsī ŭlŭ wa syīndŭ
syonthe.

19. We nowonete kana We nī We
wīnyivīaw'a nī kīla kyonthe kī ŭlŭ wa
nthī na kīla kyonthe kī matunī, na syua,
na mwei, na ndata, na iīma, na mītī, na
nyamŭ sya weŭ, na aingī katī wa mbaa-
andŭ? Indī kwī aingī ala maīlītwe nī
ŭsilīlo. Na ŭla ona wīva Ngai Mwene
Vinya W'onthe ŭmŭsonokasya, vai
ŭtonya kŭmŭkīlya we akethwa na ndaīa.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ekaa ūndŭ We wendaa.

20. Ii, nī nguthu iīlī sya akaananī ala
makaanāīa ŭlŭ wa Mwīai woo. Na ta
asu ala matetīkīlaa, itonyeo sya mwaki
ikatiwa kwoondŭ woo; na kīw'ŭ
kītheŭkīte kīketīkīw'a ŭlŭ wa mītwe
yoo,

21. Nakyo kīkatheŭkya kīla kī nthīnī wa
mavu moo, na ikonde *syoo*, ŭta ŭu
ikoomīthw'a;

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنُ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَ
التَّصْلَى وَالْمُجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑪

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْتِمْ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالنَّاسُ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ⑫

هَذِهِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمَا الَّذِينَ كَفَرُوا
قَاتَلَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ يَصُبُّ مِنْ فَوْقٍ
رُّوسِهِمْ الْحَنِيمُ ⑬

يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ⑭

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭaa
kwoondŭ woo sya kŭmasilŭla-mo.

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma
nthŭnŭ wa woo; makatŭngawa nthŭnŭ; na
makatavw'a, 'Samai inyw'i ūsilŭlo wa
kŭvya!

كُلَّمَا أَدُودًا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا
فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo malika nthŭnŭ wa Mŭnda
ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo. Na vo
mo makaanakavw'a na itang'a sya
thaavu na lŭlŭ; na ngŭa syoo vo
ikeethwa syŭ sya liŭ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَزِيرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthŭnŭ wa
Ūneeni wa ūlŭngalu tŭ, na
makatongoew'a nzŭanŭ ya Ngai-Ula-
Utaŭawa.

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطِ الْحَنِيدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na
kŭmasilŭla andŭ nzŭanŭ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitinŭ ūla
Mŭtheu, ūla Ithŭyŭ tŭnyuvŭte kwoondŭ wa
andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana
me aeni kuma weŭnŭ wa mŭthanga, na
ūla ona wŭva ūmanthaa kwelelŭka na
ŭthyoe ku kuma nzŭanŭ ŭla ya w'o-----
Ithŭyŭ tŭkatuma mo masama ūsilŭlo wŭ
woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَاكِفِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُدِّقْهُ مِنْ عَذَابِ آلِهِنَا ۝

LUKU 4

27.Na lilikanai ŭvinda yŭla Ithŭyŭ
twamŭaŭe Avalamu kŭtuto kya ŭla
Nyŭmba na twasya, 'Ndŭkambŭlanany'e
Nyie na kŭndŭ ona kŭva, na mŭkalye
Nyŭmba Yakwa yŭ nthu kwa asu ala

وَلَاذِبُونَ إِلَى بُرْهِنِهِمْ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرَكَ
بِشَيْءٍ وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala
ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na
k0val0ka nthl matulfiye ndu vamwe na
mothy0 moo nthlnl wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe
0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0l
maendete na maa0, na 0l0l0 wa klla
ngamfle mosu, maumfte klla nzla ya
vaasa.

29.'Nlkana mo matonye k0k0slla
motandfthy mayo kwoo na matonye
k0weta syltwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, nthlnl wa matuk0 ala
matw'itwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana
ta m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganfte kwoond0 woo. Kwa 0u, Indf
inyw'i yai katf wasyo na manengei Ifu
ala mena thlna, na ala mena vata.

30.Indf, maekei meanfisy wfa wa
kwlfthesya mo ene, na meanfisy
mawlfvto moo, na maimfthy0l0l0ka flla
Ny0mba Ng00.

31.Usu nl mwfao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na 0la ona wfa winengae
ndafla sylnd0 ila nthu sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, klfkeethwa kl klfnd0
klseo kwake kwa Mwflai wake. Na
ng'ombe nl mbfifkflye kwenyu inyw'i
Indf ti ila itavanfw'e kwenyu. Kwa 0u,
fvathanei na 0vukyo wa mfw'anano, na
fvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kfkala mwfnenganfte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe klla fvinda,
m0tekwfanany'a klfnd0 Nake We. Na
0la ona wfa wfananasya klfnd0 na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَاَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ﴿٢٩﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُُّمَهُمْ وَلِيُؤْفُوا نَذْرَهُمْ وَيُظْهِرُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٠﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَيَّتَ عَلَيْكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الرُّذُولِ ﴿٣١﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَانَتْ لَهُ مِنْ السَّمَاءِ فَتْحُطْفَةُ الْعَذَابِ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِينٍ ﴿٣٢﴾

umŋte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŋseve kŋkam0kua
kŋkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŋw'o. Na 0la w'itaŋaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

34.Nthŋnŋ wasyo *nthembo* ve
motandŋthyo kwoond0 wenyu kwa
ŋvinda yŋtwe, ŋndŋ vand0 vasyo va
kumŋw'a nŋ nthŋnŋ wa ŋla Ny0mba-ya-
Tene.

LUKU 5

35.Na kŋla mbaŋ ya and0, Ithyl
nŋtwamase0vŋsy e myumŋlye yoo ya
nthembo, nŋkana mo matonye k0weta
syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŋ0l0 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŋ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŋnenganei inyw'I inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŋ w'ia yŋla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŋŋasya kŋla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŋŋasya Mboya,
na kumya katŋ wa ila Ithyl t0nenganŋte
kwoond0 woo.

37.Na katŋ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyl nŋt0nyuvŋte
kwoond0 wenyu ngamŋle sya
k0thembwa. Nthŋnŋ wasyo ve *0seo*
mwingŋ kwenyu. Kwa 0u, iwetei syŋtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَىٰ
الْقُلُوبِ ۝

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرِهِمْ أَتَىٰ اللَّهُ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهَا
لِلَّهِ وَاجِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِاللهِ جِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَالضَّالِّينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالتَّقِيصِ الصَّلَاةِ وَمَا رَزَقَهُمْ
يُنْفِقُونَ ۝

وَالَّذِينَ جَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا خَيْرٌ ۚ قَدْ كُتِبَ عَلَيْهَا صَوَافٌ ۚ فَإِذَا
وَجَّهْتُمْ جُنُوبَكُمْ فَأَنظِرُوا فِيهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ اللَّهِ
وَالْمَعْرُودَ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iŋgeme syovetwe mŋthŋnŋ. Na yŋla syavalŋka nthŋ na wea syŋ ngw'ŋ, ŋndŋ yai katŋ wasyo na mŋnengei ŋlu ŋla wŋha vata ŋndŋ e mwŋnŋe na ŋla ŋvoyaa. Uu nŋw'o Ithŋl tŋtumŋte syŋthwe syŋ mbŋw'i kwenyu, nŋkana mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

38.Nyama syasyo iimŋvikŋaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ŋndŋ ŋlŋngalu wenyu nŋw'o ŋmŋvikŋaa We. Uu nŋw'o We wainyivisye syo kwoondŋ wenyu, nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋmŋtaŋa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondŋ wa kŋmŋtongoesya inyw'ŋ. Na matavyei ŋvoo mŋseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُجُومَهَا وَلَا يَمُوتَ مَوْتُهَا وَلَكِنْ يَتَنَبَّأُ
الْمُتَّقِينَ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكُونُوا لِلَّهِ
عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٨﴾

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmasiŋaa asu ala metŋkŋaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ŋmwe ŋla ŋte mŋŋkŋku kana ŋla ŋte mŋvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَاسِقِينَ ﴿٣٩﴾ كُلِّ خَوَانٍ كَفُورٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

40.Uthei wa kŋkita nŋmŋnengane kwa ala makwatŋw'e kaŋ nŋndŋ mo nŋmavŋŋw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŋtonyi wa kŋmatethya mo--

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَتَّلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41.Asu ala malŋngŋw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo vate ŋlŋngalu kŋtumi nŋndŋ mo maisye, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŋ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalŋngya andŋ amwe kwoondŋ wa ala angŋ, vate nzika, Makalŋ na Makanisa na Nyŋmba sya kŋvoyea na Mŋsikiti na Masinakoke ŋla nthŋnŋ wasyo syŋtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَّهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيْعٌ وَصُلُوكٌ وَ
مَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

Vinya W'onthe ylweteawa kaingl. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42. Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwilyaa kwikwe maūndū ala maseo. Na kūvatana mothūku. Na mūminūkīlyo wa maūndū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالنُّعُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
النُّكْرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٣٢﴾

43. Na ethwa mo mekwīta we mūkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnametie Athani moo akengani.

وَأَنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٣٣﴾

44. Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٣٤﴾

45. Na andū ala matōaa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mūkengani. Indī Nyie nīnamanengie alei īvinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthūku wīana ata ūla Nyie naetie nthīl wool!

وَاصْبِرْ مَدِينَةَ وَلَدِكَ مُوسَى فَأَتَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثَمْرًا أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ يَكْفِيرُ ﴿٣٥﴾

46. Na nī mīsyī yīana ata īla Ithyl tūmyanangīte, īla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na īala syayo; na nī ithima syīana ata īla syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkīlīlū!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ
خَافِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيُرْمَى مَعْظَلُوهَا وَقَصْرٍ
مَشِيدٍ ﴿٣٦﴾

47. Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَقُولُونَ بِهَا أَوْ أَدَانُ يَسْعَوْنَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthI, IndI ngoo ila syI ith0inI nIsyo ilalinda.

48.Namo me0k0lya we 0kalaate 0sil0lo, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga 0tian0o Wake. Na nIw'o, m0thenya 0mwe kwa MwIai waku nI myaka ngili 0talinI wenyu.

49.Na nI mIsyI yIana ata 0la Nyie namInengie 0vinda, y0la ekali mayo matw0kie eki-ma-naI? Na Nyie IndI nInam0kwatie, yo na Kwakwa n0kw'o 0al0ko.

LUKU 7

50.AsyA, 'Inyw'I mbaa and0, Nyie nI M0kaanany'a wI 0theinI kwenyu.'

51.Asu ala met0k0laa na kw0ka meko maseo, ve 0ekeo kwoo na kya0ya kya nda0a.

52.IndI ala mething'0lasya k0kita na Syama Siit0, makyenda k0kyasya k0lelelo Kit0 vinya ,---aa n0mo makatw'Tka ekali ma MwakinI.

53.IthyI t0yaam0t0ma Mwathani ona IndI kana M0t0mwa mbee waku we, IndI we y0la wendie k0k0ma w0a wake 0la we waeleele, Satani nIweeklie is0mI nz0anI 0la we wendaa. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe n0vetaa is0mI ila Satani w0lte. Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe n0l0l0m0lasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI 0manyi W'onthe, M0I.

تَعْمَ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ٢٨

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ٢٩

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا
فِي أَخَذْتُمُوهَا وَإِلَى الْمَوْعِدِ ٣٠

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُدْعِي الْمَوْتُ ٣١

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَنْ
رِزْقٌ كَرِيمٌ ٣٢

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ٣٣

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا
إِذَا تَنَسَّى الشَّيْطَانُ فِيْ أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَمِّرُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ٣٤

Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani-Ula-Mũseo Vyũ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika
vandũ vala vakamendeessa mo mũno.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

لَيْدَ خَلَّتْهُمْ مَدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
عَلِيمٌ ⑥

61. Uu *Okeethwa* Uu. Na Ula ona wĩva
ũĩvanĩsya kwĩanana na Őthũku Ula we
wĩkĩtwe, na ĩndĩ aivĩtĩw'a, Ngai Mwene
Vinya W'on the vate nzika akamũtethya.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũvetangi-wa-naĩ, na nĩ Mũekanĩ.

ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوِّقَ بِهِ ثُمَّ يُقَى
عَلَيْهِ لَيَنْصُرْهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ⑦

62. Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe alikasya ũtukũ nthĩnĩ wa
mũthenya, na akalikya mũthenya nthĩnĩ
wa ũtukũ, na nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-
W'onthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑧

63. Uu nũndũ, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula nĩ We w'o, na kĩla mo
makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ Ővũngũ, na
nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ula-Wĩ-Īũũ, Ula-Mũnene.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑨

64. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'o kuma
ĩtunĩ na nthĩ ĩtĩwĩka ya kĩsũnzũni? Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
Mũkunĩkĩli Mũno Vyũ, Mũmanyi-Wa-
Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتَصْبِغُ
الْأَرْضَ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑩

65. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila
syĩ ĩũũ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nĩwĩĩanĩsye-We-Mwene, Ula-wa-
Kũtaĩwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑪

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwŭw'ŭthŭsyey inyw'ŭ kŭla ona kŭva kŭ ŭlŭ wa nthŭ, na ngalawa ila syŭsŭlaa ŭkanganŭ kwa mwŭlao Wake? Na We nŭsŭllaa syŭndŭ sya matunŭ iikavalŭke ŭlŭ wa nthŭ vate ŭthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭuu na Ausŭŭtwe nŭ tei kwa andŭ. ^{2*}

67. Na We nŭ We Ula wamŭnengie inyw'ŭ. thayŭ, na ŭndŭ We akamŭkw'ŭthya, na ŭndŭ akamŭnenge thayŭ *ingŭ*. Vate nzika, mŭndŭ nŭ mwene kŭlea kŭtŭnga mŭvea vyŭ.

68. Kwa kŭla mbaŭ ya andŭ Ithŭŭ nŭtŭnyuvŭte nzŭla sya ŭthaiŭhi ila mo maatŭllaa; kwa ŭu, mo maikakaanane naku ŭlŭ wa ŭndŭ; na we ŭthokye we kwa Mwŭlai waku, nŭndŭ vate nzika, we ŭatŭŭe ŭtongoi ŭla wa w'o.

69. Na ethwa mo nŭmeŭkaananŭ naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ nesa vyŭ ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katŭ wenyu Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo ŭlŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwavathŭkanganŭlaa.'

71. We nowŭsŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkŭsŭ kŭla ona kŭva kŭla kŭ matunŭ na ŭlŭ wa nthŭ? Vate nzika, *syonthe nisŭvŭŭtwe* nthŭnŭ wa Ivuku, na

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَak
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنْزِلُ السَّمَاءَ مَطَرًا
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَوُّفٌ
حَكِيمٌ ٢٦

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ٢٧

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَادِعُكَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٌ ٢٨

وَأَن جَدُّوكَ فَقِيلَ اللَّهُ أَعْلَمَ بِمَا تَعْمَلُونَ ٢٩

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٣٠

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ٣١

² *Veonany'a kana ndeto ŭno 'ŭthei' ŭwetaa kŭvalŭkanga kwa ilŭo sya ŭtu, na syŭndŭ ingŭ sya matunŭ ila imŭvalŭkangŭllaa nthŭ kwa mavinda.

Ou nĩ Ovũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla We ūtakĩtheesye mwĩlao, na kĩla mo mate na Omanyi wakyo. Na kwa asu ala mekaa mothũku vai mũtetheesya.

73.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yĩ ūtheinĩ yasomwa kwoo, we Ūkoona Ūlei mothyũnĩ ma asu ala matetkĩlaa. Ovakuĩ / mamavithũkĩle ala meũmasomea Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Nĩmũtavye inyw'ĩ kĩndũ kĩthũku mũno vyũ kũvĩta kyu? Kyo nĩ ūla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwathanĩte w'o kwa asu ala metkĩlaa. Nĩw'o ūsu nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 10

74.Inyw'ĩ andũ, ngelekany'o nĩnengane, kwa ūu, mĩthukĩlseyi yo. Vate nzika, asu ala inyw'ĩ mũmekalĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kũmba ona ngĩ, ona makombana onthe vamwe nũndũ wa kĩleelo kĩl. Ona ngĩ ĩkavulya kĩndũ kuma kwoo, maitonya kũkyosa na kũkĩtũnga. Ow'o, elĩ nĩ onzu mũmanthĩ na mũmanthwa.

75.Mo maimũtalaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndalĩ ila imwalĩlĩte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atũmwa kuma katĩ wa alalĩka, na kuma katĩ wa andũ. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَادَّوْا عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتُلَوْنَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمُوتٌ مِنْ ذِكْرِكُمُ التَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٌ فَاسْتَعِزُّوْا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۚ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
W'iw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nĩwĩsĩ kĩla kĩ mbee woo na kĩla kĩ
ĩtina woo; na maũndũ *onthe*
makatũngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ۝

78. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyũ menyu Mboyanĩ,
na mũthaithei Mwĩai wenyu, na ĩkai
meko maseo nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْغَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na ĩthing'ĩtseyi kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũndũ kũmwaĩĩte
inyw'I kwĩthing'ĩtseyi. We nũmũnyuvĩte
inyw'I, na ndaĩĩĩle mũio mũito ĩũũũ
wenyu nthĩnĩ wa ndĩni; *kwa ũu atĩĩai*
mũĩkĩĩto wa ĩthe wenyu Avalamu; We
amwĩtie inyw'I Masilamu *kwelĩ* mbee na
nthĩnĩ wa *Ivuku* yĩĩ, nĩkana Mũtũmwa
atonye kwĩthwa ngũsĩ ĩũũũ wenyu, na
nĩkana inyw'I mũtonye kwĩthwa ngũsĩ
kwa mbaa-andũ-onthe. Kwa ũu
syaĩĩsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwĩkwatĩlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe mũlũmĩtye. We nĩ Mũnerĩ
wenyu. Mũnene Mũseo vyũ na
Mũtetheesya Mũseo vyũ!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ
أَبْنَيْكُمْ أَبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Vate nzika, ũkĩlyo nĩũkaa kwa etĩkĩli,
3.Ala mena wĩnyivyo nthĩnĩ wa Mboya
syoo,

4.Na ala mevathanaa na maũndũ
mathũku onthe,

5.Na ala mena kĩthito nthĩnĩ wa kumya
Saka,

6.Na ala masũvĩaa ũthei woo----

7.Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aũme, nũndũ
ĩndĩ asu nĩmo mate nthoni namo;

8.Indĩ asu ala mamanthaa kĩndũ kĩngĩ
ĩũũũ wa ũu nĩ eki-ma-naĩ----

9.Na ala masũvĩaa mawĩvĩto moo na
motianĩto moo,

10.Na ala masũvĩaa nesa ũsyaaĩsya wa
mboya syoo.

11.Aa nĩmo atĩwa,

12.Ala makatĩwa Itu. Mo nĩvo
makekalaa.

13.Nĩw'o, Ithiyĩ nĩtwamũmbie mũndũ
kuma kĩtoonĩ kya yũmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ٣

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٤

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٦

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مُلَاطَمِينَ ٧

فَمَن ابْتَغَىٰ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْلِهِمْ رِعُونَ ٩

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١١

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١٢

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ١٣

14.Na ĩndĩ Ithĩĩ nĩtwamw'ie ta ĩlovoto
ya manzĩ vandũ vasũvĩĩku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٣﴾

15.Na Indī Ithyl nltwaylseovisise llovoto
ya manzl yatwlka yfanga ya nthakame;
na Indī ithyl nltwaylseovisise yfanga ya
nthakame yatwlka kīndō kīle
mōvw'anle; na nthlāl wa kīndō kyu kīte
mōvw'anle tweekla mavīndī na mavīndī
asu twamavw'ika na nyama; na kuma
vau Indī, twakfany'a kwlthwa kyūmbe
kīngī. Kwa ōu, kōuthimwa nī Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula Mūmbi
Mūseo Vyō katl wa ombi.

فَخَلَقْنَا الطُّفْلَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَاقِلَةَ وَضَعْنَا فَرْقَلَهَا فَخَلَقْنَا الْفَرْقَلَةَ
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
فَقَبِّلْكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿٥﴾

16.Na Itina wa Ou Indl, vate nzika
mOkakusaa.

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٦﴾

17.Indī Mūthenyanī wa Uthayūkyo
inyw'ī mōkathayūkw'a.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

18. Na Ithiyi nĩtũmbĩte *matu* mũonza
tũlũ wenyu mekalanĩle yĩmwe tũlũ wa
yĩngĩ, na Ithiyi tũĩovũthasya ũmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِفٍ ۖ وَمَا كُنَّا عَنْ النَّاسِ غَافِلِينَ ﴿١٥﴾

19.Na Ithyl n̄twa^hthee^hisye k̄w'ò kuma
 ʔtun̄l kw̄anana na k̄thimo, na Ithyl
 n̄twa^htumie kyo k̄k^hala ʔòʔò wa nth̄----na
 ow'ò Ithyl Nithyl tw̄ȳl̄afaa kw̄veta
 kwakyo----

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنْتَهُ فِي الْأَرْضِ
وَأَنَا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقِيدُونَ ﴿١٩﴾

20. Na lthyĩ nĩtwaseũvisye mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ kwoondũ wenyu; na matunda maingĩ nthĩnĩ wayo; na amwe mamo inywi nĩmũmaĩsaa.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّحِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا
فَوَاكِهِ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥٠﴾

21.Na mŭŭŭ Ōla Ūmeaa Kŭŭmanŭ kya
Sinaŭ; umasya mauta na syaŭny'wa
nyingŭ kwa asu ala maŭsaa.

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالْحِمْيَرِ
وَصَيْغَعٍ لَا أَكَلْنَ ②١

22.Na nthlnl wa ng'ombe ve Isomo ota ou kwenyu. Ithyl nltUm0nengae kya0nyw'a klla kl mavunl masyo na nthlnl wasyo mwlna motandlthyo maingl, na imwe syasyo ota ou nlm0syllsaa;

وَرَأَى لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبَةً تَسْخَرُونَ مِنْهَا بَطُوتِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na lolu wasyo na nthlnl wa ngalawa inyw'l nlm0kuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْلَوْنَ

LUKU 2

24.Na Ithyl nltwam0t0mie Noa kwa and0 make, nake asya, 'Inyw'l and0 makwa, m0th0k0mei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'l nom0kethwa mw'l alOngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتُوبُوا عِبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma and0 make, ala maleile kwlftklla maisye, 'We no m0nd0 otenyu inyw'l; we amantha kwlftw'lkfthya m0nene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie, vate nzika We al atonya kwlthwa atheisye alafka. Ithyl t0yaa'w'a knd0 ta kyu kuma katl wa maa'fthe mait0 ala ma mbee ona vanini,

فَقَالَ الْبَلَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَكًا مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nl m0nd0 0kwatfwe nl nd00ka t0; kwa Ou, eteelai, 0voo wake kwa Ivinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مِّثْلُ نَصْرِهِ حَتَّىٰ جِينِ

27.We Noa aisye, 'Ame Mwai wakwa, ndethye Nyie n0nd0 mo nlmawlkfthfye nyie ta m0kengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونِ

28.Kwa Ou, Ithyl nltwam0twafe we 0vuany'o t0kyasya, 'Se0vya Ngalawa uungu wa metho Mait0 na kwlanana na 0vuany'o Wit0. Na ylla mwla0 Wit0 wavikie, na mbuluti sya nthl syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ذَوْحِنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ نَفْسٍ مِّنْ نَّاسٍ وَهَاطَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ

likya ilĩ ilĩ sya kĩla mũthemba, nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminĩte kũvĩtũkĩthw'a. Na we ndũkandavye Nyie ũvoo wa asu ala mekĩte naĩ; mo makanyw'ĩthw'a kĩw'ũ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٩﴾

29.'Na we wamina kwĩkala Ngalawanĩ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ũtũtangĩte ithyĩ kuma andũnĩ mate alũngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

30.'Na asya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie kũũngama kũathime, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ wa ala matumaa andũ maũngama.'

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنزَلًا مُبْرَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿٣١﴾

31.Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama. Na nĩw'o, ithyĩ nĩtwĩthĩĩtwe mavinda onthe tũimatwaa andũ itatwanĩ.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَبَشِيرِينَ ﴿٣٢﴾

32.Na ĩndĩ ithyĩ nĩtwamyũkĩlilye nzyawa ĩngĩ ĩtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٣٣﴾

33.Na Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe moo ta Atũmwa kuma katĩ woo ene ala maisye, 'Mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mũi na Ngai ũngĩ ateo We. ĩndĩ inyw'ĩ nomũkamũkĩla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla na malea ũmbano wa Itunĩ na ala Ithyĩ twamatonyethisye kwĩkala nesa nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ fno, maisye, 'Uũ nĩ mũndũ otenyu inyw'ĩ. We aĩsaa okĩla inyw'ĩ mũĩsaa, na kũnyw'a okĩla inyw'ĩ mũnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيعَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٥﴾

35.'Na ethwa inyw'I nIm00mwIw'a o
m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I
m0keethwa mwI'na wasyo.

وَلَيْنَ أَطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ فَأَتَكُمُ إِذَا الْخِيَرُونَ ﴿٣٥﴾

36.'We emwIa kana inyw'I yIla
m0kakw'a na k0tw'Ika kItoo na
mavIndI, nIm0kasyoka k0thay00kw'a
IngI?

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا
أَنْتُمْ مَخْرُجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwathItwe me
vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَاهُنَّ هِيَاهُنَّ لَمَّا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI twIkalaa
thay0nI wit0. IthyI t0kw'I'aa vaa na
t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a IngI
ona IndI.

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ
بِتَبْعُوَيْنِ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0vItye 0v0ng0
I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na
ithyI t0ikamwItI'kI'la-we.'

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ
لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'MwIai wakwa, ndethye
nyie, n0nd0 mo nImamboSete nyie ta
m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبْتُ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma
kwI'la nthInI wa Ivinda IkuvI.'

قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ لِيُضِخْنَ نَدْمَيْنِ ﴿٤١﴾

42.IndI 0sil'lo nIwamakwatie mo
kwI'anana na w'o, na IthyI
nI'wamatwIkI'ithisye mo ta mavuti.
NI'methwe me aumanIe IndI, and0 ala
mekaa naI!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُلَامًا
مُبْعَدًا إِلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI nItwookI'liye nzyawa ingI
Itina woo.

ثُمَّ أَنْتَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0vIt0ka Ivinda
yoo yIla yItw'Itwe, ona mo maitonya
k0tiwa Itina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indī Ithyī nītwamatūmie Atūmwa Maitū ōmwē ītina wa ūla ūngī. Kīla īvinda andū mavikīwe nī Mūtūmwa woo mo nīmamūtūw'īkīthasya we ta mūkengani. Kwa ūu, Ithyī nītwamaatīfanīsyē ōmwē ītina wa ūngī nthīnī wa wanangīko na Ithyī nītwamatwīkīthīsyē mo ta mbano tū. Methwe me aumanīe, īndī, andū ala matetīkīlaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولَهَا
كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
فَبَعْدًا لِأَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indī nītwamūtūmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitū na ūtonyi mūtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; īndī mo nīmeekathīīe namo maī andū ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makūlilye, 'Ithyī twīmetīkīla andū eī ala mailī otaitū oyīla andū moo nī athūkūmi maitū?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa ūu, mo nīmametie akengani, na mo maī katī wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyī nītwamūnengie Mose Ivuku, nīkana mo matonye kūtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyī nītwamūtūwīkīthīsyē mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyī nītwamatangīīe mo na nītwamatetheeīsyē mo kūvika nthī īla mbūkīlīlīlu, vandū va ūthūmūo na mbuluti ivītītye kīw'ū.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ī Atūmwa, yai katī wa syīndū īla ntheu, na īkai mawīla maseo. Nīw'o, Nyie nīnīstī nesa ūndū ūla inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْلَوْا صَاحِبَاءَ
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na manyai kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

فَاتَّقُونِ ٥٣

54. Mo nĩmanyatĩkisye ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِّظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرَّاءَ كُلِّ جَبٍ بِأَلَدِهِمْ

فَرِحُونَ ٥٤

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa İvinda.

فَدَرُّهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّى جِينِ ٥٥

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila İthyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ قَالٍ وَبَيْنِ ٥٦

57. İthyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, İndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ٥٧

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa mesũĩĩe naĩ.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ٥٨

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ٥٩

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ٦٠

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka--

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رُجْعُونَ ٦١

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَاقُونَ ٦٢

63. Na İthyĩ tũĩũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũio ũla w'o ũtatonya kũvikya, na İthyĩ twĩna İvuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ

بِالنَّحْيِ وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ٦٣

64. Aiee, ngoo syoo iiyĩsũvĩaa Ivuku yĩĩ
ona vanini, na mbee wa ũu, mo
nĩmakwatene na meko angĩ.

65. Kũvika, yĩla Ithyĩ twamakwata na
ũsilũlo, amwe moo ala malikĩte
motanunĩ, sisyai, mo nĩmaĩĩaa ũtethyo.

66. Mũikaĩte ũtethyo mũthenya ũũ, ow'o
inyw'ĩ mũitethw'a Nithyĩ.

67. Nĩw'o, inyw'ĩ nĩmwasomeawa Mĩsoa
Yaitũ, ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwamĩtiaa
mũkasyoka na ĩtina na itiinyo syenyu,

68. 'Anene mwĩ na ngũlũ, mũitavany'a
movoo ĩlũlũ wa -yo *Kulani* ũtukũ,
mũkĩneena maũndũ ma mana.'

69. Mo ĩndĩ, nomasũanĩte ĩlũlũ wa Ndeto
Ntheu kana komavikĩwe nĩ kĩla
kĩtaamavikĩta maaĩthe moo ma tene?

70. Kana mo nomeũmanya Mũtũmwa
woo, ũndũ mo meũmũlea we?

71. Kana mo maasya, 'Nthĩnĩ wake ve
ndũũka? Aiee, we amaetee mo ũla w'o,
na aingĩ mũno moo nĩmamenaa ũla w'o.

72. Na takethwa ũla w'o nĩkũatĩla
mawendi moo, matu na nthĩ na syonthe
ila syĩ nthĩnĩ wasyo syĩthwa syalikile
ithokoonĩ. Aiee, Ithyĩ nĩtũmaetee mo
ũtao woo, ĩndĩ kũma kwa ũtao woo ene,
mo yu nĩmekwathũka ũtee.

73. Kana we nũmakũlasya amwe moo
ĩtuvi ona yĩmwe? ĩndĩ ĩtuvi ya Mwĩai
waku nĩyo

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمَرَةٍ مِنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿١٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿١٤﴾

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ لَا تَنْصُرُونَ ﴿١٥﴾

قَدْ كَانَتْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكُصُونَ ﴿١٦﴾

مُتَكَبِّرِينَ ﴿١٧﴾ بِهِ سِيرًا تَهْجُرُونَ ﴿١٨﴾

أَفَلَمْ يَذْكُرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَهُمْ
بِآبَاءِهِمْ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ الْبَاقِي وَالْأَوَّلُ
لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿٢١﴾

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَمِنْ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مَعْرِضُونَ ﴿٢٢﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرْجًا رَيْكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ
الْوَزِينِ ﴿٢٣﴾

Iseo Mũno Vyũ; na We nĩ Ula-
Mũnengani Mũseo Vyũ.

74.Na kwa ūla w'o vyũ, we
ũmathokasya nzĩanĩ ūla ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

75.Na asu ala matetĩkĩlaa Itu, ow'o mo
nĩmelelũkĩte kuma nzĩanĩ ūsu.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنُكَيِّبُونَ ۝

76.Na takethwa Ithĩ nĩtweew'ĩte tei
ĩlũ woo, na kũmaumya thĩnanĩ woo,
mo vate nzika, methĩwa maendeeie
kwĩthĩwa nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo,
makyanganga ta ilalinda.

وَلَوْ رَجَّبْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا

فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

77.Ithĩ nĩtwamakwatie mo na ūsilĩlo.
Indĩ mo mayaaĩnyivya mo ene kwa
Mwĩai woo ona kana makathaithana
mena wĩnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُم بِالْعِدَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ

وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ۝

78.Kũvika yĩla Ithĩ twamavingũfe
mũomo wa ūsilĩlo mwai, sisya, mo
nĩmeyĩtũkaa.

حَتَّىٰ إِذَا اتَّخَضْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَقُولُ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝

LUKU 5

79.Na We nĩ We Ula wamũmbfie
inyw'ĩ matũ, na metho, na ngoo; indĩ
inyw'ĩ mũtũngaa mũvea mũnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80.Na We nĩ We Ula ūmwĩngĩvĩtye
inyw'ĩ ĩlũ wa nthĩ, na Kwake We
nĩkw'o inyw'ĩ mũkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

81.Na We nĩ We Ula ūnenganae thayũ,
na ūetae kĩkw'ũ, na mokonĩ Make ve
ũalyũko wa ūtukũ na mũthenya. Indĩ
inyw'ĩ nomũkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ وَهُوَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82.Indĩ mo maasya ūndũ andũ ala maĩ
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Mo maasya, 'Kya0! IthyI twakw'a na kŭtwika mŭthanga na mavindI t0, ow'o, ithyI nItŭkathay00kw'a IngI?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّنَا لَنَبْعُوَنُ ۝

84. 'Uu nIw'o ithyI twathiwe mbee, ithyI na maaIthe mait0. KI ti kInd0 IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِن هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

85. Asya, 'NthI na syonthe ila syI nthInI wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

86. 'Mo makasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I IndI nom0kataIka?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

87. Asya, 'N00 ūla MwIai wa matu mŭonza na MwIai wa KIvIla KInene-kyaa-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

88. Mo makaasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'IndI inyw'I nom0kekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

89. Asya, 'N00 ūla kw'okonI Kwake ve ūsumbI wa syInd0 syonthe na ūla ūsŭvIaa, na ūla Kwake vate sŭvIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ يَبْدِئُ مَخْلُوقَاتِ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُخَيِّرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

90. Namo makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I IndI, mŭkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَأَنِي تُسْحَرُونَ ۝

91. Ii, IthyI nItŭmaetee mo ūla w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai IngI ona ūmwe wI vamwe Nake We; kŭkethwa ūu, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe syIthwa syaisumbIkie ila ingI.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلٰهٍ إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe Natafwe
Iŭlŭ wa syonthe ila mo mamwŭlanasya
We nasyo!

93.Mŭmanyi wa maŭndŭ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa ŭu, We E-Iŭlŭ
mŭno mbee wa syonthe ila mo
mamwŭlanasya *We nasyo!*

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعْلَمَ مَا فِي سُرُورٍ ١٦

LUKU 6

94.Asa, 'Mwŭai wakwa, ethwa We
ŭkambony'a nyie maŭndŭ ala mo
mateelemetw'e namo.

قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تَرِيَّتِي مَا يُوعَدُونَ ١٧

95.'Mwŭai wakwa, Indŭ, ndŭkambie
nyie vamwe na andŭ eki-ma-naŭ.'

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ١٨

96.Na vate nzika, Ithyŭ twŭna ŭtonyi wa
kŭkwony'a we kŭla Ithyŭ
tŭmateelemasya nakyo.

وَأَنَا عَلَى أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رَوَوْا ١٩

97.Lŭngyai ŭthŭku na ŭla mŭseo vyŭ.
Ithyŭ nŭtŭimanyŭlŭte syŭndŭ ila mo
mawetaa.

إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ النَّبِيَّةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا
يَصِفُونَ ٢٠

98.Na asya, 'Mwŭai wakwa, Nyie
nŭmanthaa wŭvitho nthŭnŭ Waku nŭndŭ
wa mŭteelemangany'o ya Masatani.

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ٢١

99.'Na Nyie nŭmantha wŭvitho nthŭnŭ
Waku We, Mwŭai wakwa, mo maikese
kŭnthengea nyie,'

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضُّونَ ٢٢

100.Kŭvika, yŭla kŭkw'ŭ kyamŭkŭla
ŭmwe woo, akŭŭvana asya, 'Mwŭai
wakwa, ndŭnge ŭngŭ nyie,

عَلَى إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِ ٢٣

101.'Nŭkana Nyie ndonye kŭŭka meko
ma ŭlŭngalu nthŭnŭ wa thayŭ ŭla nyie
ndŭlŭte ŭina.' Tiw'o, ŭno no ndeto we

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ
يُبْعَثُونَ ٢٤

On00neeha tũ. Na Itina woo ve tũtũ
kuvika muthenya ula mo
makathayũkw'a Ingĩ.

102.Na yĩla soo ūkavuvwa, vaikethwa
ndũũ sya mũkautĩ katĩ woo mũthenyanĩ
Ōsu, ona maikakũlany'a mũndũ na ūla
Ongĩ.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

103.Indĩ, asu ala ithimo syoo ikethwa
syĩ ngito nthĩnĩ wa meko, aa nĩmo ala
makethwa me aĩlu.

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِقُونَ ﴿٢٣﴾

104.Indĩ ala mawĩla moo maseo
makethwa me mavũthũ—aa nĩmo ala
manangaa mathayũ moo; namo
makekala Iianĩ-ya-Mwaki.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَيْرُ ذَا
أَنْفُسِهِمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

105.Mwaki ūkavĩvya mothyũ moo
namo makamang'utha nĩ woo vau
nthĩnĩ.

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

106.'Mĩsoa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyew'ĩ, nenyu mwamyosa ta
ũvũngũ?'

أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ كُتُبَكُمْ فِيهَا
تُكَذَّبُونَ ﴿٢٦﴾

107.Mo makaasya, 'Mwĩai waitũ,
ũthũku witũ nĩwatũkĩlilye ithyĩ vinya,
na ithyĩ twaĩ andũ avĩtany'a.

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

108.'Mwĩai waitũ, tumye vaa, na Indĩ
twasyoka nthĩnĩ wa wau wa matũ, ow'o,
ithyĩ tũkeethwa twĩ eki-ma-naĩ.'

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

109.Ngai akamatavya, Aĩai vau nthĩnĩ
na mũikaneene Nakwa Nyie.'

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكْمُنُونَ ﴿٢٩﴾

110.'Kwaĩ nguthu Imwe katĩ wa
athũkũmi Makwa ala maisye, 'Mwĩai
waitũ, ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa; kwa ūu, tũekee
ithyĩ naĩ sitũ, na twĩw'ĩe tei; nũndũ We

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anfaa
tei.

111. 'Indī inyw'ī nīmwmawmatw'kīthisye
mo kīndū kya kūthekeea na matwīka
kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī
ōlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī
mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ نَفْسَهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ ذُكْرَكُمْ وَكُنْتُمْ
فِيهِمْ تَضَلُّكُونَ ﴿١١١﴾

112. 'Nyie ūmūnthī ū ū nīnīmatuvīte mo
nūndū wa ūmīlīsyō woo, kwa ūu nomo
tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَاكِرُونَ ﴿١١٢﴾

113. Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile
tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ لَمْ يَلِغْ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدُ سِنِينَ ﴿١١٣﴾

114. Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile
kwa mūthenya ūmwe kana kīlungu
kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ūtalo.'

قَالُوا لَيْسَ بِنَا يُومًا أَوْ بَعْضِ يَوْمٍ فَتَنِلِ الْعَاذِينَ ﴿١١٤﴾

115. We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile
o vanini tū, takethwa inyw'ī
nīmwmanyie!'

قُلْ إِنْ لَيْسَ لَكُمْ إِلَّا قَلِيلٌ لَوْ أَنْتُمْ لَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٥﴾

116. 'Inyw'ī Indī mwasūanīe kana Ithyī
twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na
kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١١٦﴾

117. Ula-Wī-Iolū Mūno Indī nī ethwe
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We,
Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya
Usumbī.

فَقَطَّلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْكَرِيمِ ﴿١١٧﴾

118. Na we ūla wīkaīlaa Ngai ūngī ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
ōtena ūkūlī wake, we akaumya ūtalo
kwa Mwīai wake. Kwa ūla w'o, alei
maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا
قَاتِلًا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٨﴾

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
 ĩw'a tei, na We Nue Ula-Mũseo Vyũ
 katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

﴿١١٩﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

سُورَةُ النُّورِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. *Kĩĩ nĩ* Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama nthu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3. Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa elĩ yĩla mũkwĩanĩĩsyā ũw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtĩkĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etĩkĩli nĩkũsĩte ũsĩĩlo woo.

4. Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etĩkĩli.

5. Na asu mailĩĩlaa iveti mbĩtĩkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩlongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6. Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الرَّازِيَةِ وَالزَّالِيَةِ فَاجْلِدْ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً وَلَا تَأْخُذْ كُفْرَهُمَا زَانَةً فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّالِيَةِ لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحَزَمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْفَحْشَاءَ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا يَرْجِعُ سَعْدَاءَ فَاجْلِدْهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

7. Na asu ala maililaa iveti syoo Ovungu, na matena Okusi ateo mo ene---- Okusi wa Umwe wa andu ta asu Okeethwa wĩ mwĩanu ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ⑤

8. Na wĩvĩto wake wa katano Okeethwa nĩ kwasya kana kũmo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe ũũũ wake.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ⑥

9. Indĩ ũsilĩlo Okavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Okusi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkyasya kana mũũme nĩ ũmwe wa akengani.

وَيَذَرُوهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذَّابِينَ ⑥

10. Na kĩhĩtũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana, Kũmo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩthwe ũũũ wakyo ethwa mũũme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

11. Na takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ũũũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũuu na Mũũ, *inyw'ĩ mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeve*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِتَوَابِ حَكِيمٌ ⑧

LUKU 2

12. Nĩw'o, asu ala maetie ũvũngũ nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu *inyw'ĩ*. Mũikasũanĩ kana ũndũ ũũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ ũseo kwenyu. Kĩla ũmwe woo akoosa kĩanda kyake kya naĩ ĩla we weekie; na we ũla katĩ woo waĩ na kĩlungu kĩnene akakwata ũsilĩlo mwai, na wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِإِلْفٍ فِيكُمُ عَصَبَةٌ مِنْكُمُ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا أَلَسَّ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑨

13. Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑮

14. Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ قَالُوا لَيْكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑯

15. Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyu, ĩũũ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyw'ĩ mwai nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَتَسَكَّمْتُمْ فِي مَا أَقَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑰

16. Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyu maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْأَيْدِيكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ⑱

17. Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'ie mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. We wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbai!

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَنَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ⑲

18. Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũtaa inyw'ĩ mũĩkasyokee ona vanini ũndũ ũĩlyĩ ta ũũ, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِلْإِثْلَةِ ۖ أَبَدًا ۚ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑳

19. Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũvathũkanĩsyia inyw'ĩ mĩfao; na Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũmanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ㉑

20. Asu ala mendaa wathavu ōnyaŋke katŋ wa etŋkŋli, makeethwa na ōsilŋlo wŋ woo nthŋnŋ wa nthŋ Ino na Itunŋ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋwŋsŋ na inyw'ŋ mōyŋsŋ.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋōlō wenyu, na kōtw'ŋka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mōuu na Usōŋtwe nŋ tei, inyw'ŋ mwŋhwa mwaanangŋwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤِي
قَوِيٌّ رَجِيمٌ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Inyw'ŋ ala mwŋŋŋkŋlaa! Mōikaatŋŋe nyaŋŋ sya Satani na ōla ona wŋwa ōatŋlaa nyaŋŋ sya Satani aŋŋwe nŋkōmanyā kana we vate nzika atavanasya maōndō ma wathe na ōthōku wŋ ōtheinŋ. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋōlō wenyu, vai ona ōmwe wŋhwa e mōtheu ona vanini, Inđŋ Ngai Mwene Vinya W'ontho amōtheasya ōla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Wŋw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَزِيْزِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Na ala mena ōthw'ii na wingŋ wa syŋndū katŋ wenyu maikēvŋte kōlea kōmanenge syŋndū ala ma ndūū ya mōkautŋ na ala mena vata na ngya na ala matiie mŋsyŋ yoo kwoondū wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho. Mo nŋmaekē na kōmŋŋsya. Inyw'ŋ nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'ontho aŋŋŋtwe nŋ ōmōkeka inyw'ŋ? Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mōekanŋi-Mōno Vyū, Usōŋtwe nŋ tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Nŋw'o, asu ala mamailŋlaa ōvōngō aka atheu, mate wathavu, iveti mbŋŋkŋli

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَاحِشَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe ũlũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لَعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ٣٥

25. Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa ũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَقُومَ شَهِدٌ عَلَيْهِمْ أَلَيْسَتْهُمْ أَيْدِيهِمْ وَأَنُجُوبُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٣٥

26. Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'ontho akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We W'o-Wĩ-Utheinĩ.

يَوْمَئِذٍ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ وَيَبْغِضُهُمُ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْبَاقِي ٣٥

27. Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na ĩvĩtyo ũlũ wa maũndũ onthe ala *ailĩanĩ* maneena. Ve ũkeo kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِينَ وَالْخَيْثُوثُونَ لِلْخَيْثُوثِ ۖ
وَالظَّالِمُونَ لِلظَّالِمِينَ وَالظَّالِمِينَ لِلظَّالِمِينَ ۚ
أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ٣٥

LUKU 4

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ ĩla ĩte syenyũ ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ
حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ٣٥

29. Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', ĩndĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ
لَكُمْ ۚ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا ۚ هَٰذَا زَكَاةٌ لَّكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ٣٥

30. Tĩ ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ĩla ĩtekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyũ. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ٣٥

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyisī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

37. Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'w'a na kana syītw'a Yake yīlilikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīoo;

فِي يَوْمٍ أَذْنُ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأُقْدُودِ وَالْأَصَالِ

38. Andū ala mataalyūlawā nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyāūsya wa Mboya, na ūūvi wa Saka. Mo nīmakīlaa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رِجَالٍ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

39. Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيِدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

40. Na ta ūlūlū wa asu ala matetīkīlaa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīla kīkengaa weūnī. Ūla wīna waūni akasūanīla nī kīw'ū, īndī avika vala kīl, akīthīla nī vathei. Na we amwīthīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ūla ūmūūva wa ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītūkī kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ يَفْتِنَةٍ يَحْسَبُهَا الظَّالِمُ أَنْ مَاءً حَلَالًا إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قُوَّةَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

41. Kana meko moo nī ta kīvindu kīnene mūno ūlūlū wa ūkanga mūnene na mūliku, kīla kīvw'tkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlaa ūlūlū wa itulumo, ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvindu kīyīllanīlye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīla we

أَوْ كَظُلُمٍ فِي بُحْرِ لَيْلٍ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَحَابٍ ظَلُمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

watamb00kya kw'oko kwake, akwona
na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtamŭnengae kyeni---vai
kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ūla ndaſa Syake
itaſawa nĩ onthe ala me matuſĩ na ūlŭ
wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kĩtye
nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩſĩ nĩla
yakyo ya mboya na ndaſa. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwĩſĩ nesa ūndũ
mo mekaa.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ صَفِي كُلِّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalũko
ũkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

44. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na
ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na
aimomba mbumbu na ūkyona mbua
yuſte kuma katĩ wamo? Na We
nũtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta
ĩlma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na
ĩndĩ We nũmũkũnaa nayo ūla We
wendaa, na nũmĩvetangaa kuma kwa ūla
We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi
kũvulya woni wa metho moo.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزِيلُ سِجَابًا تَمْرُ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ
يُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحِيطُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akũanasya ūtukũ na mũthenya. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ūndũ ūũ ve ūmanyĩsyoy
kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلَّ وَالتَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَوْ بَرَّةً
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩũmbĩte kĩla nyamũ kuma kĩw'ũnĩ.
Katĩ wasyoy ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katĩ wasyo ve ila iendaa na maaũ elĩ, na katĩ wasyo ve *ila* iendaa na maaũ ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa kĩla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwĩka maũndũ onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَتُخَّصِمُ عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّنْ
يَتُخَّصِمُ عَلَىٰ أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٩﴾

47.Ow'o, Ithyl nĩtũtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amũtongoeasy ũla We wendaa nzĩanĩ ũla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٠﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa, na ithyl nĩtwĩw'aa;' na Indĩ Itina wa ũu, amwe moo nĩmaalyũkaa. Indĩ asu ti etĩkĩli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَعْطَيْنَا قُرْبًا يَخْوُلُ
فَرِيقٌ مِنْهُمْ مَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٧١﴾

49.Na yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana we atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, wee! Nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ĩkasyoka.

وَلِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾

50.Na ethwa *mo mesũanĩ* kana ũ-w'o wĩ ngalĩ ũla yoo, mokaa kwake masembete mena wĩnyivyoo *w'ontho*.

وَأَن يَكُنْ لَهُمُ الْخِيَرَةُ أَلِيًّا أَلِيًّا مِّنْ عَيْنِنَ ﴿٧٣﴾

51.Uu nũndũ vena ũwau ngoonĩ syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeũkĩla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake akeethwa ate mũlũngalu kwoo? Aiee, mo nĩmo-ene eki-ma-naĩ.

إِنِّي قُلُوبُهُمْ مَّرَضٌ أَمَّا رَبُّنَا أَمَّا يَخْفَىٰ أَن يَخْفَىٰ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٧٤﴾

LUKU 7

52.Kwĩka kwa etĩkĩli, yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana We atonye kũmatw'ĩla katĩ woo, mo maasya tũ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٧٥﴾

maikambianany'a Nyie na kIndū ona kIva. Indī ūla ona wIva ūtena mūvea Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaŋŋsyai Mboya na Ivai Saka na mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtōnye kwIw'Iwa tei.

58.Mūikasūanŋe kana asu ala matetfIlaa nImatonya kwananga kIleelo Kitū Tolū wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki; na nI vandū vathūku mŪno va kŪthūmŪa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItfIlaa! Ekai ala moko menyu ma aŪme mamaŪngamŋe, na ala menyu matanamba kŪvikIla ūima woo, mamwItye inyw'I ūthei katatū mbee wa matanalika nthInIwa nyŪmba syenyū sya nthInI; mbee wa Mboya ya kIko na yIla inyw'I mŪkumya ngŪa syenyū katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina wa Mboya ya ūtukŪ. Aa nI mavinda atatū ma kImbithI kwenyu. Mavinda ala angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana kwoo; nŪndū makekalaa maithyŪlŪlŪka vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe menyu maimathŪkŪma ala angI. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŪtheasya inyw'I MIsa; nŪndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, Ula-MŪI.

60.Na yIla syana katI wenyū syavikIla ūima wasyo, ona syo ota ūu nomŪvaka syItye ūthei, tondū asu ala mawetetwe vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŪtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِهِمُ النَّارُ وَلَيْسَ النَّبِيُّ

بِأَيِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ فِي مَلَكَةٍ
إِنَّمَا أَنْتُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُلَاحِظُونَكُمْ فَكَذَلِكَ
مَزِيدٌ مِنَ قَبْلِ صَلَوةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ
مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَوةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْدَةٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هَٰذِهِ
طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

61. *Ido* wa iveti ila ngũũ, ila ivĩĩte
ĩvinda ya kũtwawa, vai ũthũku ũlũ
wasyo kũvetanga ngũa syasyo ila sya
ũlũ ũtee Indĩ iikeyonany'e ũtheinĩ
mawanake masyo. Na ethwa syo
nikwenda kwĩthwa na ũsũvĩo mbee wa
kũsũvĩa ũtheu wasyo nĩ ũseo mũno mbee
kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

62. Vai ũthũku kwa kĩlalinda na vai
ũthuku kwa kĩema ona vai ũthũku kwa
ũla mũwau ona kwenyu ene, ethwa
nĩmũkũya Ifu nthĩnĩ wa nyũmba syenyu
ene kana sya maaĩthe menyu kana
nyũmba sya maa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya anaa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eĩtu a nyinyia ma maaĩthe
menyu, kana nyũmba sya eĩtu ma
nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana
kuma kwa ala mbungũo syĩ mokonĩ
menyu, kana nyũmba ya mũnyanyae
wenyu. Vai ũthũku kũya vamwe kana
kũya mũtaanĩsyee. Indĩ yĩla mwalika
nyũmba, kethyai andũ menyu, na ngethi
sya mũuo, ngethi kuma kwa mwĩai
wenyu, syusũĩte maũathimo na ũtheu.
Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmũvuanĩasya inyw'ĩ mĩao, nĩkana
mũtonye kũmanya.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَلَمِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ مَفَاحِشُهُ أَوْ صَدْرُكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ يَتَبَيَّنُ لَكُمْ الْاَلَّتِي لَكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 9

63. Nĩw'o, etĩkĩli ma w'o nĩ ala metĩkĩlaa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mũtũmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matetŵye ūthei kuma kwake yŵla mo me
nake nŵndŵ wa ūndŵ wa vata ūmakony'e
ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika,
asu ala metasya ūthei kwaku we, nŵmo
asu ala *ow'o* metŵkŵlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa wake.
Kwa ūu, yŵla mo makwŵtya we ūthei,
nŵndŵ wa ūndŵ woo, manenge ūthei asu
ala we ūkwenda, katŵ woo na metŵsye
ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ, Usŵŵtwe nŵ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا فِي يَتَادُونَ
إِنَّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَكَ أَتُوبُكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغِيبُوا عَنْكَ
فَإِذْ لَمْ يَكُنْ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

64. Mŵikatw'ŵkŵthye wŵtano wa
Mŵtŵmwa ta ūndŵ ūmwe na ūmwe
wenyu aimwŵta ūngŵ. Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵmesŵ asu ala mevithaa
na kŵmbithŵ. Kwa ūu, ala maleaa kwŵw'a
mwŵlao Wake nŵmeesŵvŵe thŵna ndŵkese
kŵmethŵa kana kŵkwatwa nŵ ūsilŵlo wŵ
woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرٍ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑥

65. Ithukŵŵsyei inyw'ŵ! Nŵ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila syŵ matunŵ na
ŵŵlŵ wa nthŵ. Nŵw'o, We nŵwŵŵŵ ūndŵ
inyw'ŵ mŵilyŵ. Na mŵthenya ūla mo
makatŵngwa Kwake We, We
akamamanyŵthya ūndŵ mo meekie. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ kŵla
kŵndŵ nesa vyŵ.

إِلَّا أَنْ يَلْعَنُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُعَذِّبُهُمْ بِمَا عَصَوْا وَاللَّهُ
يَعْلَمُ سُبُوحٌ عَلِيمٌ ⑦

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3. We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩtũ
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4. Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi ũlũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6. Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na w'loo.'

7. Asya, 'We Ula wĩsĩ kĩla kĩmbithĩ kĩ
matunĩ na ũlũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ
يَعْدِلُ ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْ نَنْفَعَهُمْ شَيْئًا وَلَا نَضُرَّهُمْ
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَفْكٌ لِفِتْنَةٍ وَ
آعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

وَقَالُوا أَتَأْتِيهِمُ الْغُرُوبُ وَتَأْتِيهِمُ السَّحَابُ غَوِيًا
تَكُومًا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

8. Namo maasya, 'Mötümwa üü ailyĩ ata Ündü ÜnÜya İlu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kütheew'a mülaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mükaanany'a e vamwe nake?

9. 'Kana kĩnandü kyaİle kwĩthwa kyekiw'e küla üİ, kana kwake kwĩthwe na müÜnda we akaĩsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naĩ maasya, 'Inyw'ĩ müatĩlaa mündü müoe.'

10. Sisya Ündü mo meüküenge we ngelekany'o! Kwoondü wa üu, mo nĩ athyoeuku na maitonya kwona nzla.

LUKU 2

11. Küathimwa nĩ We Ula, We akenda, aküenge maÜndü maseo mbee wa aa, onthe ---MÜnda İla İvĩtĩlaa tölüsĩ katĩ wayo---na *ota üu* nĩüküenge we masümba ma kĩ-Üsumbĩ.

12. Aiee, Mo nĩmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyĩ nĩtuseÜvĩtye mwaki wakene.

13. Na yĩla w'o wamona me vandü vaasa müno, mo makeew'a üthatu waw'o na kũumo.

14. Na yĩla mo makekw'a vandü vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanĩtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondü wa wanangĩko.

15. Umünthĩ müikavoye kwoondü wa wanangĩko ümwe, İndĩ voyai kwoondü wa mawanangĩko maingĩ.

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْشَوِي
فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ
ذَنْبِيرًا ①

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا
وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْتَمِدُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْخُورًا ②

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ
سَبِيلًا ③

تَبَرَّكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ
قُصُورًا ④

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاعْتَدْنَا بِمَنْ كَذَّبَ
بِآيَاتِنَا سَعِيرًا ⑤

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا
وَرَفِيرًا ⑥

وَإِذَا أَلْقَا مِنْهَا مَكَانًا خِيفًا مَقْرُونِينَ دَعَوَاهَا لَكَ
ثُبُورًا ⑦

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ⑧

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ Mũonda wa Tene na Tene, Ola wathiwe ala alŋngalu? W'o ūkeethwa mũthĩnzio woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَرَائِدٌ وَمَصِيرًا ①

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'ontho. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ
مَسْئُولًا ②

18. Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo na asu ala mamathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩĩthiisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُوا أَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّبِيلَ ③

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ Mũtheu We! Ithyĩ tũyaaĩĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; ĩndĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ ūũ kũvika moolwa nĩ ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ④

20. ĩndĩ Ithyĩ tũkamataavya athaithi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa ūũ, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩla ūsilĩlo kana mũkona ūtethyo.' Na ūla w'ontho ona wĩva wĩkaa ūthũku katĩ wenyu, Ithyĩ tũkamũsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَظِرُّونَ
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ فَنُذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ⑤

21. Na Ithyl tūyaamatŭma Atŭmwa mbee waku we ateo mo nīmaīsaā līu na nīmangangaa moendelonī. Na Ithyl nītŭmatwīkīthasya amwe ūtato kwa ala angī. Inyw'ī Indī nomwīyŭmīlasya? Na Mwīai waku nī Woni-W'onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَنْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ

رَبُّكَ بِصِيرَةٍ ۝

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa ūmbano Naitū Ithyl maasya, 'Ithyl tūleaa kŭtheew'a alaīka nīkī? Kana Ithyl tūleaa kŭmwona Mwīai waitū nīkī? Vate nzika, mo nī ang'endu mŭno katī woo ene na nīmakīlīte mīvaka mŭno vaasa vyū.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsīŋi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na lthyī tūkathiŋkīŋa kīla meko moo ala mo meekie na kūmatwīkīthya kītoō kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً
مَّنْثُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndū ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kūthūmŋa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla ltu yīkatūanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'o mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsūŋtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmū kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْغَنِيُّ وَاللَّهُمَّ إِنَّكَ يَوْمَئِذٍ
الْكَفِيرُ ﴿٢٧﴾

28. Isŋvīēi mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ ūkaŋmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī ūmwe na Mūtūmwa!

وَيَوْمَ يَعْصِي الْأَمْرُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَّتُنِي آتَٰخُذْتُ
مَعَ الرُّسُلِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamŋtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُؤْتِيكَ لَيْتَنِي لِمَ أَخَذْتُ فَأَخْبَلًا ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoekisye nyie ūtina wa kūvikīwa nī Kīlīlikany'a.' Na Satani nī mūtiani mūnene mūno wa mūndū.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mūtūmwa akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andū makwa nīmamītwīkīthysye Kulani ūno ta kīndū kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. Uu nŵ'o Ithyĩ twamŭseŭvĩsye kĩla Mwathani mŭmaitha kuma katĩ wa ene-naĩ; na Mwĩlai waku nŵlwanĩte kwĩthwa ta Ndongoi na Mŭtetheesya.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ بَنِي عَدُوٍّ مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝

33. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kulani yaleŵle kŭvuanw'a kwake oyĩmwe nkĩ?' Ithyĩ nŵmŭvuanĩtye yo ūu nkĩkana tŭtonye kwĩkĩla ngoo yaku vinya nayo. Na Ithyĩ nŵtŭmyalanĩtye na walany'o ūla mŭseo vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ۝

34. Namo maikŭeteae we ngelekany'o ĩndĩ Ithyĩ tŭŭnengae we ūla w'o na ūtavany'a ūla mŭseo vyŭ.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ۝

35. Asu ala makombanw'a matulĩtye-ndu na mothyŭ moo lianĩ-ya Mwaki---mo makeethwa me ūthŭkunĩ mŭnene mwĩkalonĩ woo, na me athyoeku mŭno vyŭ kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.

الَّذِينَ يُخَشِّوْنَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ سَرْمَكَاثًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. Ithyĩ nŵtwamŭnengie Mose Ivuku, na nŵtwamŭnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mŭtetheesya wake.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ۝

37. Na Ithyĩ twamea; 'Endai inyw'ĩ mwĩ elĩ kwa andŭ ala maleete Mĩsoa Yaitŭ;' ĩndĩ Ithyĩ nŵtwamanangie mo, wanangĩko mŭnene.

فَقُلْنَا أَذْهَبْنَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَذَرْنَاهُمْ يَوْمَهُمْ ۝

38. Na ta kwa andŭ ma Noa yĩla mo maleile Atŭmwa, Ithyĩ nŵtwamathitisye mo ta Kyama kwa mbaa-andŭ onthe. Na Ithyĩ nŵtŭseŭvĩtye ūsilĩlo wĩ woo kwoondŭ wa eki-ma-naĩ.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ لَّنَا كَذَّبُوا الرَّسُولَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

39. Na Ithyĩ nĩwamanengie Aati na Athamuti na Andũ-ma-Kĩthima, na nzyawa nyingĩ katĩ woo.

وَعَادَا وَتَوَدَّوْا وَأَصْحَبَ الرَّيِّبَ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

40. Na kwa kĩa amwe moo Ithyĩ nĩtwamatavisye ngelekany'o ya andũ ala maĩ ma mbee; na Ithyĩ nĩtwamanangie ũmwe na onthe vyũ.

وَلَمَّا ضُرِبَ لَهُ الْاَمْتَالُ وَلَمَّا تَبَرَّنَا نَتِيبًا ۝

41. Na aa nokũvika methwe maũvikĩie mũsyĩ ũla wauwĩwe nĩ mbua nthũũku. Mo iĩndĩ, nomawonete w'o? Aiee, mo mai na wĩkwatyo wa kũthayũũkw'a ĩrina wa kĩkw'ũ.

وَلَقَدْ اَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي اُمْطِرَتْ مَطَرِ السَّوَدِ اَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۝

42. Na yĩla mo makwona we, maũvũfaa ngũĩ tũ: Uũ nĩ we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūmũtũmĩte ta Mũtũmwa?

وَإِذَا دَاوُدُ إِذْ يَخْذُ وَنَاكَ إِلَّا هُرُوءًا ۝ اَمَّا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝

43. 'We ow'o, aĩ vakuvĩ kũtũthyoekya tũeke ngai sitũ, takethwa ithyĩ tũyaaĩũũmĩĩya nthĩnĩ wasyo.' Namo makamanya, yĩla mo meona Ūsilĩlo, ũla mũthyoeku mũno vyũ kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ الْبَيْتِ لَوْلَا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلَّ سَبِيلًا ۝

44. We nũmwonete ũla Ūmatw'ĩkĩthasya mawendi make mathũku kwĩthwa ngai yake? We iĩndĩ nũtonya kwĩthwa wĩ mũsũvĩi ĩũũ wake?

اَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ۝ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۝

45. We wĩsũanĩa kana nyingĩ syasyo nĩsyĩw'aa nthĩ kana kũmanya? Syo no ta ng'ombe ---aiee, mo nĩmaĩte yaa ĩnene vyũ kuma nzĩanĩ.

أَمَرَ تَحْسَبُ اَنْ اَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ اَوْ يَعْقِلُونَ ۝ اِنْ هُمْ اِلَّا كَاِلَّا نَعْمَارٌ بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 5

46. We nowonaa Ūndũ Mwĩai waku Ūasavasya kyyu? Na takethwa We

اَلَمْ تَرَا لِي رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الْيَدَ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝

nIwendete, ethIwa akIŋgamisye ki. Na
IndI IthyI tŋyItwIkIthasya syua kwIthwa
ndongoi yakyo.

47.Na IndI IthyI nItŋkIkusasya
kwelekela Kwitŋ-ene, kŋkusya
kŋvŋthŋ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

48.Na We nI We Ula ŋtw'IkIthItye
ŋtŋkŋ kwIthwa kIŋdŋ kya kŋmŋvw'Ika
inyw'I, na Ula ŋseŋvIye too kwoondŋ
wa ŋthŋmŋŋ, na We nŋseŋvItye
mŋthenya kwoondŋ wa kŋamŋkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَمْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

49.Na We nI We Ula ŋtŋmaa kIseve ta
ŋvoo mŋseo mbee wa tei Wake, na IthyI
nItŋtheeasya kIw'ŋ kItheu kuma ItŋnI,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.NIkana IthyI tŋtonye kŋnengane
thayŋ nakyo kwa nthI ila ngw'ŋ, na
kŋmIŋenge kya kŋnyw'a kwoondŋ wa
kyŋmbe kiiŋtŋ—ng'ombe na andŋ kwa
ŋtalo mwingI.

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً قَيْنًا وَنُفِيقَهُ وَمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسًا كَثِيرًا ۝

51.Na IthyI nItŋmavuanIsye Kulani katI
woo na nzIa nyingI syI kIvathŋkany'o
nIkana masŋvIe, IndI andŋ aingI mŋno
moo nImaleaa kIla kIŋdŋ ateo ŋlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ ۝ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا الْكُفُورًا ۝

52.Takethwa IthyI nItwendie, IthyI vate
nzika, twIthwa twamŋkIliye
Mŋkaanany'a kuma kIla mŋsyI.

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَنَّا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

53.Kwa ŋu, mŋikamew'e alei, na
kaananIai namo nayo Kulani
kŋkaananIa kŋnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَثِيرًا ۝

54.Na We nI We Ula ŋtŋmIte nganga iI
itheea, ŋmwe wIŋa kIw'ŋ kI mŋyo
kIminaa waŋnI, na ŋngI wIŋa kIw'ŋ kI

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ۝

mũnyũ na kĩ ũũ; na kaĩ wasyo We
nĩwĩkĩte kĩvingo na tũtũ mũnene.

55.Na We nĩ We Ula ũmũmbĩte mũndũ
kuma kĩw'ũnĩ, na nũmũseũvĩsyē we
ndũũ sya mũkautĩ kwa kũsyawa na
kwa kũtwaanĩ; na Mwĩai waku nĩ
Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56.Namo nĩmathaithaa ũtee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila itatonya
kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na
mũlei mavinda onthe athũkũmaa
aimatw'ĩka asu ala mokitaa na
Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57.Na Ithĩ tũitũmĩte we ateo ta mũeti-
wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58.Asyā, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ
ĩtuvi kwoondũ wa w'o, ateo ũla ona
wĩwa ũnũkwenda kwĩnyuvĩa atonye
kũkwata nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59.Na we mũĩkĩte Umwe Ula-Wĩ-
Thayũ, Ula ũtakusaa, na mũtaĩe We na
ndaĩa Syake. Na We nĩwĩanĩe ta
Mũmanyi wa naĩ sya athũkũmi Make,

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَيَجْزِي عِبَادَهُ
وَكُفِيَ بِهِ يَدُ ثَوْبٍ عِبَادًا خَيْرًا ۝

60.We Ula woombie matu na nthĩ na
syonthe ila syĩ kaĩ wasyo nthĩnĩ wa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We aĩĩnĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ.
Ngai Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, kũlyai
kuma Kwake ta ũmwe ũla wĩsĩ nesa.

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَوْمَ
آيَاتِهِ ثُمَّ اسْتَوى عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ قَسَلُ بِهِ
خَيْرًا ۝

61.Na yĩla mo matavw'a, 'Inyivyei kwa
Ngai-wa-Ulau,' makũlasya, 'Na Ngai-
wa-Ulau nũũ?' Ithĩ tũkeeniyivĩasya o
kĩla ona kĩva we watũtavya?' Na ũu
w'o nũmungeleelaa ũlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَأَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝

LUKU 6

62.K0athimwa nĩ We Ula weekie
syĩkalo sya ndata itunĩ navo nĩwĩkĩĩte
Syua na Mwei ila syelĩ itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرْجًا وَقَرَارًا مُبِينًا ①

63.Na We nĩ We Ula 0se0vĩtƳe 0tuk0
na m0thenya, kĩla kĩmwe kĩfatĩĩe kĩla
kĩngĩ, kwake we 0la wendaa k0lĩlikana,
kana wendaa kwĩthwa ait0nga m0vea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ
أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ②

64.Na ath0k0mi ma Ngai-Wa-Ulau nĩ
asu ala maendaa t0l0 wa nthĩ mena
wĩnyivyo, na yĩla ala mate na 0manyi
mamaneeny'a, mo maasya, 'M0uo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْإِرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ③

65.Na ala maminaa 0tuk0 me mbee wa
Mwĩai woo, matulĩtƳe-ndu na
ma0ngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ④

66.Na ala maasya, 'Mwĩai wait0,
vetanga 0silĩlo wa Mwaki kuma kwit0;
n0nd0 0silĩlo wa vo nĩ wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ⑤

67.'Vo nĩ vath0ku m0no ta vand0 wa
k0th0m0a na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ⑥

68.Na asu ala yĩla mekumya, mate
anangi kana ekathĩĩ, ĩndĩ mo nĩmosaa
mwĩkalo 0la wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ
بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ⑦

69.Na asu ala matamwĩkĩĩlaa Ngai 0ngĩ
vamwe na Ngai Mwene Vinya
W'onthē, kana k0aa m0nd0 0la Ngai
Mwene Vinya W'onthē 0vatanĩte ateo
kwa 0l0ngalu, ona kana kwĩka 0laalai,
na 0la wĩkaa 0u, akakomana na 0silĩlo
wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ⑧

70.Usilĩlo wingĩvĩtw'e k0nd0 kwĩĩ
kwoond0 wake M0thenyanĩ wa

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ
مُهَانًا ⑨

Uthay00kyo, na we akekalaa vo e
m0sonokye,

71. Ateo asu ala melilaa, na kwĩtkĩla na
kwĩka meko maseo; nũndũ ta kwa aa,
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaaly0la
meko moo mathũku matwĩke meko
maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ
tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko
maseo, ow'o mo methi0aa kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mena wĩlilo wa
w'o;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0kũsĩ wa
ũvũngũ na yĩla mo mesĩla vandũ ve
kĩndũ kĩthũku mavĩtĩlaa vo mena
ndaĩa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a
Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa
kũmĩw'a na kũmyona;

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذُوا عَلَيْهَا
حُتًّا وَعُمَانًا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ,
tũnenge ithyĩ 0tanu wa metho maitũ
kuma kwa iveti sitũ na syana, na
tũtw'ĩkĩthye kĩla 0mwe waitũ mũtongoi
kwa ala alũngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِسَيْنًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo
kĩtũũlu *Itunĩ* nũndũ mo maĩ omĩsya,
namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi
na mũuo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
نَجَاتٍ وَسَلَامًا ۝

77. Makĩkalaa vau nthĩnĩ. Vo nĩ vandũ
vaseo vyũ ta vandũ va kũthũmũa na ta
ũtũo.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tūlū wa mboya
yenyu *Kwake*, Mwīai wakwa
ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī
nīmwaleile ūla w'o, na ūsilīlo wa ūlei
wenyu yu nūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَذَرْهُمْ
حَتَّىٰ يَلِغُوا فِي سَبِيلِهِمُ ۚ وَلَئِن يَدْعُواكَ
قُلْ إِنَّمَا أَدِيعُوا قَدَرِي وَكَأَنِّي مِنَ الْمُهْمَلِينَ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'hw'i-
W'onthe, Ngai Mũmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ②

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

يَا أَيُّهَا الْكَافِرِينَ ③

4. Vangĩ we nũtonya kũkw'a we mwene
nũndũ wa kyeve kya kũlea kwĩtĩkĩla
kwo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ④

5. Ithyĩ tũkenda, nĩtũtonya kũtheesya
Kyama kuma Itunĩ, nĩkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyo.

إِنْ تَشَاءْ نُنِزِلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ⑤

6. Na vayũkaa Kĩlilikany'a kyeũ kwo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa kuma vala kĩĩ.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ⑥

7. Mo ow'o, nĩmakĩtw'ĩkĩthĩye kyo ta
kya ũvũngũ, na o mĩtũkĩ ũvoo wa kĩla
mo mavũĩaa ngũĩ ũkamavikĩla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَهْلٌ مَا كَانُوا يَسْتَعْزِمُونَ ⑦

8. Mo nomaalloela nthĩ makona, nĩ imea
syĩana ata sya kĩla mũthemba ila Ithyĩ
tũmeetye nthĩnĩ wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كَرِيمٍ ⑧

9. Ow'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Kyama;
Indĩ aingĩ mũno ma aa maitonya
kwĩtĩkĩla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ⑨

10. Na nĩw'o, Mwĩai waku nĩ We
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑩

LUKU 2

11. Na *lilikana* yŋla Mwŋai waku
wamwŋtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andũ eki-ma-naŋ-----

وَرَأَى نَادَى رَبِّكَ مُوسَى أَنِ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ١١

12. 'Andũ -ma-Valao. Mo nomakamũkŋa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ١٢

13. Nake Mose asya, 'Mwŋai wakwa,
Nye nŋngũkŋa maikandũngŋthye nyie ta
mũkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ١٣

14. 'Na kŋthũi kyakwa ti kyaŋlu na ūŋmŋ
wakwa nũthyomaa; kwa ūu, tũma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى
هَارُونَ ١٤

15. 'Na Nye nŋngwendeka nŋmo *nũndũ*
wa Ivŋtyo ŋna, kwa ūu, Nye nŋngũkŋa mo
nŋmatonya kũmbũaa.'

وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ١٥

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'o, ŋndŋ endai,
mwŋ elŋ, mwŋna Syama Siitũ; Ithyŋ twŋ
vamwe nenyu *na* Ithyŋ nŋtwŋw'aa.

قَالَ كَلَّا فَادْهَبْ بِأَهْلِكَ إِذَا مَعَكُمْ مُسْتَبْعُونَ ١٦

17. 'Kwa ūu, endai kwa Valao, na
mũkyasya, Ithyŋ twŋ Atũmwa ma Mwŋai
wa nthŋ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ١٧

18. 'Kũtavya we ūekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitũ.'

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ١٨

19. *Valao* amakũlya, 'Ithyŋ tũyaakũea we
wŋ katŋ waitũ wŋ kaana? Na we
nŋwekalile myaka *mingŋ* katŋ waitũ
nthŋnŋ wa thayũ waku.

قَالَ أَلَمْ نَرْبِكْ نَيْنِئًا وَلِينِئًا وَكُنْتُمْ فِينِئًا مِنْ
عُمْرِكَ سَيْنِينَ ١٩

20. 'Na we nŋweekie kŋko kyaku kŋla
weekie, na we wŋ ūmwe wa ala
matatũngaa mũvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكَ الْيَمَّى فَعَلْتَكَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ٢٠

21. Mose aisye, 'Nye nŋeekie ōu
ŋvindanŋ yu, na naŋ ōmwe wa ala
mavŋtasya.

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذْ أَوْأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ۝

22. 'Kwa ōu Nye nŋnaumie vala inyw'ŋ
mŋŋ, yŋla nyie namŋkŋie inyw'ŋ; ŋndŋ
Mwŋai wakwa nŋwanengie nyie ōtonyi
na ōŋ na andw'ŋkŋthya nyie ōmwe wa
Atŋmwa.

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفَّكُمْ قَوْمِي بِرَبِّي حَكِيمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الرَّاكِبِينَ ۝

23. 'Na ōsu nŋw'o ōseo ōla we wambŋkie
nyie na wambŋthya; na waitwŋkŋthya
Syana-sya-Isilaeli ngombo.'

وَبَلَكَ نِعْمَةً تَمْنَاهَا عَلَى أَنْ عُبِدَتْ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

24. Valao akŋlilye, 'Ngai wa nthŋ syonthe
nŋ kyaŋ?

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ۝

25. Mose amŋsŋngŋie, 'Nŋ Mwŋai wa
matu na nthŋ na syonthe ila syŋ katŋ
wasyo syellŋ, ethwa inyw'ŋ nŋmŋkŋŋkŋŋa.'

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
مُقِيمِينَ ۝

26. Valao amakŋlya ala
mamŋthyaŋlŋlŋkŋte, 'Inyw'ŋ
nomŋkwŋw'a?'

قَالَ لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَعْجِلُونَ ۝

27. Mose aisye, 'Mwŋai wenyu, na Mwŋai
wa maaŋthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۝

28. Valao aisye, 'Kwa ōla w'o vyŋ,
Mŋtŋmwa ŋŋ wenyu ōla ŋtumŋtwe
kwenyu nŋ mŋndŋ wa ndŋŋka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ۝

29. Mose aisye, 'Mwŋai wa Umŋlonŋ na
Uthŋŋlonŋ, na wa syonthe ila syŋ katŋ wa
syellŋ, takethwa inyw'ŋ nŋmŋmanya.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ۝

30. Valao aisye, 'Ethwa we wŋmwosa
Ngai ŋngŋ eka nyie vate nzika,
nŋngŋkwŋkŋa kololonŋ.'

قَالَ لَنْ اتَّخَذَتِ الْهَؤُلَاءِ غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنْ
الْمَسْجُونِينَ ۝

31.Mose aisye, 'Kyaŭ, ona ethwa nyie
nŭkŭetee kŭndŭ kŭtheu!'

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ٣١

32.Valao aisye, 'Indŭ kŭete, ethwa we
wŭneena w'o.'

قَالَ قَاتِلْ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ٣٢

33.Kwa ūu, we nŭwekisyie ndata yake
nthŭ, na sisya! Yaŭ nzoka yenekee
ŭtheinŭ.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ٣٣

34.Na atambŭŭkya kw'oko kwake, na
sisya! Kweethŭiwe kwŭ kweŭ kw'ŭ
kŭkyoneka nŭ akw'ŭloeli.

فَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْنَاةٌ لِلنّٰطِرِیْنَ ٣٤

LUKU 3

35.Valao nŭwamatavisye anene make ala
mamŭthyŭlŭlŭkŭte we, Uŭ vate nzika, nŭ
mŭoi mŭŭ.

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ إِنَّ هَٰذَا لَشَجَرٌ عَلِيمٌ ٣٥

36.'We emantha kŭmumya inyw'ŭ nthŭ
ŭno yenyu na ŭoi wake. Yu inyw'ŭ
mwŭmuya ŭtao mwaŭ?'

يُرِيدُ أَنْ يَخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِحُجَّتِهِ ٣٦ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ٣٦

37.Mo masŭngŭa, 'Mŭvete we na
mwanaa nyinyia kwa ivinda na ŭitŭmana
nthŭnŭ wa mŭsyŭ maketane,

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَٰشِرِينَ ٣٧

38.Ala, meŭkŭetee we kŭla mŭoi mŭŭ.'

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ٣٨

39.Kwa ūu aoi nŭmoombaniw'e vamwe
ŭvandanŭ yŭla yatw'ŭtwe mŭthenyanŭ
mŭtw'e.

فَجَمَعَ السّٰحِرَةُ لَبِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ٣٩

40.Na andŭ namo nŭmakŭlilw'e,
'Nŭmŭkŭmbana inyw'onthe vamwe,

وَقِيلَ لِلثّٰلِثِ هَلْ أَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ ٤٠

41.'Nŭkana ithyŭ tŭtonye kŭmaatŭa aoi
ethwa nŭmo asindi?'

لَعَلَّنَا نَشِيعَ السّٰحِرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ٤١

42. Na ylla aoi mookie, mamOkUlilye Valao, ithyI tOkakwata mUthInzIlo ethwa nItUUsinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَنَا أَجْرٌ
إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

43. We aisye, 'Ii, na vate nzika IndI, inyw'I mUkeethwa katI wa asu ala mendetwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَينَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Mose amea, 'Yu, Ikyai inyw'I klla mOkwIkya.'

قَالَ لَهُم مُّوسَى الْقَوْمَا أَأَنْتُمْ مَلْفُونٌ ﴿٤٤﴾

45. Kwa Ou mo nImekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndafa ya Valao, ithyI nithyI vate nzika tUUsinda.'

قَالُوا جَاءَهُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا لِفِرْعَوْنَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na IndI Mose nIwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ila mo maseUvItye.

فَلَقِيَ مُّوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾

47. KwoondU wa Ou aoi nImavalOkilw'e nthI matulItye-ndu.

فَأَنفَى السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ﴿٤٧﴾

48. Namo maisye, 'IthyI nItOkwItIkIla MwIai wa nthI syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْغَالِبِينَ ﴿٤٨﴾

49. MwIai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُّوسَى وَ هَارُونَ ﴿٤٩﴾

50. Valao amakUlya, 'Inyw'I mwImwItIkIla we nyie ndamUnengete Uthei? We vate nzika, nIwe mUnene wenyu Ula UmUmanyItye inyw'I Uoi. IndI nImUManya umIlmo wa w'o. Nyie vate nzika, ngatilanga moko menyu ngIkUanasya klla ngalIko, na vate nzika ngamwamba mUkelany'onI inyw'I inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ لِّكُمْ
الَّذِي عَلَيْكُمْ الْبَيْحُ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ وَلَا تَقْطَعَنَّ
أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَتْكُمْ
أَجْعِينَ ﴿٥٠﴾

51. Namo maisye, 'Vai UthUku, ithyI tOkasyoka kwa MwIai waitU.

قَالُوا لَا صَبِيرَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

إِنَّا نَطْعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ٥٢

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ, vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنَّكَ مُتَّبَعُونَ ٥٣

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَاشِعِينَ ٥٤

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنْ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ٥٥

56.'Na nĩmatũthatĩtye ithyĩ;

وَرَأَاهُمْ لَنَا لَغَآظُونَ ٥٦

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene yĩyũmbanĩye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَانَا لَجِيعٌ خِلْدُونَ ٥٧

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo mĩũndanĩ na mbulutiniĩ sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْوُونَ ٥٨

59.Na inandũnĩ na wĩkalonĩ wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ٥٩

60.Uu ow'o nĩw'o kwailĩ; na Ithyĩ twainengane ta ũtiĩwa kwa Aana-ma-Isilaeli—

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ٦٠

61.Namo nĩmaatĩle na nĩmamakwatie mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ مُتْسِرِّقِينَ ٦١

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita syoonanie Imwe na ĩla ĩngĩ anyanyae ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَأَىٰ الْأَجْنَعِينَ قَالَ أَحَبُّ مَوَاسِي إِنْ أَلَدْتُكَؤُونَ ٦٢

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya nyie nesa.'

قَالَ كَلَّاهُ إِنْ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ٦٣

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Kũna ũkanga na ndata yaku.
Kavinda o kau ũkanga wataaniĩsya, na
kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta
kĩĩma kĩĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمَةِ ۝٦٤

65.Na Ithyĩ nĩtwametĩkĩlilye angĩ
kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخَرِينَ ۝٦٥

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu
ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ۝٦٦

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ ala angĩ.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ۝٦٧

68.Nthĩnĩ wa kĩko kĩĩ vate nzika, ve
Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩĩkĩĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٦٨

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ
Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَا ۤإِسْرَٰءِيلَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٦٩

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَارَ الْإِبْرَاهِيمَ ۝٧٠

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na
andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا قَوْمِي مَا تَعْبُدُونَ ۝٧١

72.Namo mamũsũngĩie, 'Ithyĩ tũthaithaa
mĩvw'anano, na ithyĩ twĩendee
kwĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُونَ أَصْنَامًا تَقْظَلُ لَهَا عَافِيَةٌ ۝٧٢

73.We aisyee, 'Yo nĩtonya
kũmwĩthukĩĩsya inyw'ĩ yĩla miwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝٧٣

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana
naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ۝٧٤

75.Namo masũngĩia, 'Aiee, Indĩ ithyĩ
tweethĩie maaĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝٧٥

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩ ata
ũũũ wa kĩa mwĩthĩĩtwe mũikĩthaita----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu ala maĩ
mbee wenyu.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۚ

78. 'Mo onthe nĩ amaita makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũdongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطَهِّرُنِي وَيَكْفِينِ ۚ

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũmboasya;

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۚ

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي شَأْنِي إِذْ يَمْلِكُنِي ۚ

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۚ

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ بِالصِّدِّيقِ ۚ

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۚ

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atiĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ ذُرِّيَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ۚ

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَاغْفِرْ لِي إِنِّي إِنَّهُ كَأَن مِّنَ الضَّالِّينَ ۚ

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۚ

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٩٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿١٠٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alũngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٠١﴾

92.Na Iia-ya-Mwaki yĩkavingũwa kwa
asu ala mathyoe kie.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿١٠٢﴾

93.Na Indĩ mo makakũlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿١٠٣﴾

94.'Vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kũmũtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَضَرَّوْنَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿١٠٤﴾

95.Na Indĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoe kie.

فَلْيَكْبُرُوا فِيهَا هُمْ وَالْعَاوَنَ ﴿١٠٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿١٠٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩ katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿١٠٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثُمَّ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٠٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watũthyoe kisye
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَضَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١١٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tũĩ na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١١١﴾

102. 'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِّمٌ ﴿١٢﴾

103. 'Takethwa ve kūsyoka kwitū *tūlo*
wa *nthī*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

104. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītkīlaa.

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ آلُثَرُّهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

105. Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥﴾

LUKU 6

106. Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦﴾

107. 'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧﴾

108. 'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūtkīku wīanī *wakwa*.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

109. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

110. 'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩﴾

111. Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

112. Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīla
we oyīla ala onzu nīmo makūatīlaa we?'

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَدُنْكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿٢٠﴾

113. Nake akũlya, 'Na nyie nĩna ũmanyi mwaũ ũũũ wa ũndũ mo methĩtwe makĩka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wĩna Mwĩai wakwa tũ, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَأْيٍ لَّو تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalũngya etĩkĩli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwĩla, 'Ethwa we Noa ndũkũekana na maũndũ aa, vate nzika, we ũkeethwa ũmwe wa asu ala makũkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَّمْ تَنْتَهِ يُونُحَ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwĩai wakwa, andũ makwa, nĩmandw'ĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوِيٌّ كَدُّبُونَ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ũu, umya ũtw'io katĩ wakwa namo; na ndangĩte nyie na etĩkĩli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحْ يَزِيدُ وَبَيْنَهُمْ دَحَاً وَتَجَنَّبْ وَمَنْ قَبْلُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamatangĩte mo, na asu ala maĩ vamwe nake nthĩnĩ wa Ngalawa ĩla yakuĩthĩtw'e mũno.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. Na ĩtina wa ũu, Ithĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ asu ala matiwe ĩtina.

ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَقِينِ ﴿١٢١﴾

122. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'o, Mwĩai waku----We nĩ Mwene Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

LUKU 7

124. Mbaŋ-ya-Aati nīyaleile Atūmwa,

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٧﴾

125.Yīla mwanaa nyinyia woo Uuti
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧﴾

126. 'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa,
mũĩkĩĩku mũno kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦﴾

127. 'Kwa ūu, mŭkŭei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŭw'ei Nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝١٣٤

128.Na nyie ndiŋmwĩtya inyw'ĩ Ituvi
 ʔulŋ wa ŋu. Ituvi yakwa yĩna Mwĩai wa
 nthĩ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

129. Inyw'ī nīmwakaa nyūmba sya
molilikany'o kīla vandū vokīlīlu
mūkīmantha ūtheu wa mana,

اتَّبِعُونِ بِكُلِّ رِيحٍ آيَةٌ تَعْبَتُونَ ﴿١٩﴾

130. Inyw'ŭ nŭmwakaa mbeenge na
mŭkambŭlŭlŭya ituŭo nŭkana mŭtonye
kwŭkala thayŭ tene na tene?'

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٣﴾

131. 'Na yīla inyw'ī mwamwilīla moko
ūmwē katī wenyu, mūmwilīlaa ta andū
ang'endu.

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿٣٠﴾

132. 'Kwa ūu, mŭkŭlei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŭw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

133. 'Na mōk'ei We Ula ūmūtethetye
inyw'ī vamwe na maūndū ala onthe
inyw'ī mwī'sī.

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

134.Na We nūmūtethetye inyw'ī na
ng'ombe na syana sya ivīšī,

أَمْدَكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَيْنَ ۖ (۴۴)

135. 'Na mĩŭnda , ña mbuluti.

وَجَنَّبَ وَعِيُونَهُ ۝

136. 'Ow'o, Nyie nĩna w'ia nũndũ wenyu
ŭlũ wa ũsilĩlo wa mũthenya mũnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

137. Namo mamwĩla, 'No ũndũ ũmwe
kwitũ, watũtaa ithyĩ kana weethwa ũte
wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَارِثِينَ ۝

138. 'Kĩ ti kĩndũ ateo nĩ kĩthĩlo kya
tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ۝

139. Na Ithyĩ tũikasilĩlwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

140. Kwa ũu, mo nĩmamũleile we, na
Ithyĩ nĩtwamanangie mo. Ow'o ũndũnĩ
ũũ, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩtĩkĩlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

141. Na ow'o, Mwĩai waku----- nĩ
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ ũlau.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 8

142. Andũ-ma-Mbaĩ ya Athamuti
nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ۝

143. Yĩla mwanaa nyinyia woo Salee
wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ
alũngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ ضِلْحُ الْأَتَقُونَ ۝

144. 'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa,
mũĩkĩĩku mũno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

145. 'Kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ۝

146. 'Na nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtuvi
kwoondũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna
Mwĩai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

147. Inyw'i mŭkeethwa mwĩ vaseo ũlŭ
wa syĩndũ *ila mwĩ nasyo vaa,*

أَصْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينٌ ﴿١٤٧﴾

148. 'Katĩ wa mĩũnda na mbuluti *syā*
kĩw'ũ,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mĩũnda ya lĩu na mĩtende *yĩna*
itũngo ngito syĩ vakuvĩ kũtũlĩka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'i nĩmwasaā nyũmba syenyu
ĩmanĩ mwĩna ũmanyi mŭnene.

وَتَنْجُوتُونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوتًا فَرِهِينَ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ũu, mŭkĩei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbfw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mũikamĩw'e mĩao ya ala
mamĩkĩlaa mĩvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kĩthokoo ũlŭ wa nthĩ
na matamyallasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wĩ katĩ wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wĩ mũndũ otaitũ ithyĩ ene.
Kwa ũu ete Kyama, ethwa we wĩ ũmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nĩ ngamĩle-nga: yo
yĩna ĩvinda ya yo ya kũnyw'a kĩw'ũ,
nenyu mwĩna ĩvinda yenyu ya kũnyw'a
nthĩnĩ wa mũthenya ũla ũtwĩtwe.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mũikamĩkiite yo na ũthŭku
ũsilĩlo wa mũthenya mŭnene ndũkese
kũmŭkwata inyw'i.'

وَلَا تَسْأَلْهَا سُوءَ قِيَادٍ لِّمَعْدَابٍ يَوْمَ عِظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. ĩndĩ mo nĩmamĩtilangile maaũ, na
ĩndĩ mo matwĩka ma kwĩlĩla.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدْمِينُ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
Nthlŋi wa Ou, vate nzika, ve Kyama, Indl
aingi mŋno moo mayitfika.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَشْرَهُمْ فُؤُومِينَ ﴿١٥٩﴾

160.Na vate nzika, Mwŋai waku nŋ
Mwene-Vinya, Usŋtwe nŋ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

LUKU 9

161.Andŋ-ma-Loto Imamaleile Atŋmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالرَّسُولِ ﴿١٦١﴾

162.Yŋla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakŋlilye, 'Inyw'ŋ nomŋkatw'ŋka
alŋgalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦٢﴾

163.'Vate nzika, Nyie nŋ Mŋtŋmwa,
mŋtkŋku mŋno vyŋ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٣﴾

164.'Kwa Ou, mŋkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiŋmwŋtya inyw'ŋ ŋtuvi
kwoondŋ wa Ou. ŋtuvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthŋ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالِينَ ﴿١٦٥﴾

166.Inyw'ŋ katŋ wa andŋ onthe
mwŋmathengeea aŋme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿١٦٦﴾

167.Na kŋeka iveti syenyu ila Mwŋai
wenyu ŋmbŋte kwoondŋ wenyu? Aiee,
inyw'ŋ mwŋ andŋ ala mwŋkaa naŋ.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٧﴾

168.Namo mamwŋa, 'Walea kŋeka
kŋeena Ou we Loto, vate nzika, we
ŋkeethwa ŋmwe wa kŋlŋngw'a.'

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَوِجِينَ ﴿١٦٨﴾

169.We aisye, 'Nyie vate nzika
nŋngŋmena mŋendele wenyu mŋthŋku.'

قَالَ إِنِّي لَعَلَّكُمْ مِنَ الْفَالِينَ ﴿١٦٩﴾

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجْنِي وَاهْلِي مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنْهُ وَاهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kĩveti kĩkũũ katĩ wa asu ala matiwe ĩtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ĩndĩ nĩtwamanangie ala angĩ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithĩ nĩtwauisye mbua ũlũ woo; na nĩ mbua nthũku ĩla ĩtheeaa ũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا سَاءَ مَطَرُ السُّوءِينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthĩnĩ wa ũndũ ũsu ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَشْرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَلَا تَرْبِكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kĩthekanĩ nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yĩla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa kwenyu mũĩkĩtũ mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ũu, Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَآذِنُوعُوا ﴿١٨٠﴾

181.'Na nyie ndiũmwĩtya ĩtuvi ũlũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna Mwŵai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. 'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۝

183. 'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۝

184. 'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'o wa syŭndŭ, ona mŭikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَهْجُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

185. 'Na mŭkŭei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الذِّكْرَ خُلُقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولِينَ ۝

186. Namo mamwŭa, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْحَرِينَ ۝

187. 'Na we wŭlŭ mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَطَّقَكَ لَيَنْ الْكَذِبِينَ ۝

188. Kwa ŭu, we tŭma ilŭlŭ sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'o.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

189. Nake asya, 'Mwŭai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

190. Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na ŭndŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلْزَلَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

191. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, ŭndŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlaa.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

192. Na vate nzika, Mwŭai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭftwe nŭ tei.

يَعْلَمُ أَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 11

193. Na ow'o, ūŭ nī ūvuany'o kuma
kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْغَالِبِينَ ﴿١٩٣﴾

194. Ula Veva, Mŭkīŭku nthīnī wa
Mŭkīŭlo, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٤﴾

195. Iŭlŭ wa ngoo yaku, nīkana we
ŭtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾

197. Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa
Maandīko Matheu ma andū ala maī ma
mbee.

وَأَنَّهُ لَقَدْ رَأَى الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Na yo ti Kyama kwoo kīla ala
asomu katī wa Syama-sya Isilaeli
makīśī?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَكْفُلَهُمْ خَلْقُ رَبِّهِمْ

199. Na takethwa Ithyī twayīvuanītye
kwa mŭndŭŭte Mŭalavu,

إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٨﴾

200. Na we akamayīsomea mo,
mayīthīwa mayītkīlīle ona vanini.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾

201. Uu nīw'o Ithyī tweekīe ūlei
walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾

202. Mo maikayītkīla o kŭvika yīla
makawona ūsilīlo wī woo.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾

203. Indī w'o ūkooka kwenyu kwa
kīthŭŭlŭmŭkīlo, yīla mo mateŭmānya,

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾

204. Namo makakŭlya, Ithyī
nīŭkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾

205. Ata! Mo memantha kŭkalaata
ūsilīlo Witŭ?

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾

206. We wĩŋanĩa ata? Ethwa Ithyĩ
tũkamaeka mo kwĩtanĩthya na syĩndũ
nzeo sya nthĩ ũno, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝

207. Na ũndĩ kĩla mateelemaw'a nakyo
nĩkĩmavikĩaa mo.

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝

208. Syĩndũ ila mo meetĩkĩlilw'e
kwĩtanĩthya nasyo iikethwa na ũuno
ĩũũ woo.

مَا آغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعْوُونَ ۝

209. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona
wĩwa ateo waĩ na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۝

210. Uu nĩ ũtao; na Ithyĩ tũi ala mate
alũngalu.

وَلَوْ شَاءَ مَا كُنَّا لَاطِلِينَ ۝

211. Na ala athũku maiyĩtheetye yo.

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۝

212. Mo mayaĩlĩtwe nĩ yo ona maitonya
kwĩka ũu.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۝

213. Vate nzika, mo nĩmasiĩtwe kwĩw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَعَوُونَ ۝

214. Kwa ũu, mũikamwĩkaĩle, Ngai
ũngĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe, we ndũkese kũtwĩka ũmwe
wa ala asilĩle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونَ مِنَ الْمَعْذُورِينَ ۝

215. Na makaany'e andũ maku ma ndũũ
sya mũkautĩ,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۝

216. Na theesya ũthwau waku wa tei
ĩũũ wa etĩkĩli ala makũatĩaa we.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

217. ũndĩ mo malea kũkwĩw'a we, asya,
Nyie nĩneevetanga ngwatanĩonĩ ya
maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.'

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۝

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa
Ula-Wĩ-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ũkwonaa we yĩla waũngama
nthĩnĩ wa Mboya.

الَّذِي يَرْبِكَ جِئَنَ تَقَوْمٌ ﴿٣٩﴾

220.Na Ula wonaa mĩendele yaku katĩ
wa ala matulasya-ndu mo ene mbee wa
Ngai.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inyĩ ala
matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani
mũnene na mwene naĩ,

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ũndũ mo mew'aa, na
aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّعْنَ وَآكُرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na ĩlũlũ wa atili-ma-movoo-----no
ala avĩtany'a mamaatĩlaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noũmonaa ũndũ mo mangangaa
mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneenaa ũndũ mo
matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na mamũlilikanaa Ngai
Mwene Vinya Wonthe mũno, na
kũĩvanĩsya yĩla mavĩtĩw'a ũũ. Na eki-
ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa
kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّٰ مَنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

سُورَةُ النَّامِلِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAML
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syl'twanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ulau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa. Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّذِينٍ ②

3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtĩkĩla,

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ③

4. Ala malũmasya Mboya na kũĩva Saka,
na mena mũtĩkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ④

5. Iũlũ wa asu matayĩtĩkĩlaa Itu, Ithĩĩ
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَتَهَمُونَ ⑤

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
هُمْ الْخَسِرُونَ ⑥

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

وَإِنَّكَ تَتْلُو الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ⑦

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nyie nĩngwona
mwaki. Nyie nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

إِذْ قَالَ مُوسَى لَأَهْلِيهِ إِنِّي أَنْتَ نَادِئُكُمْ
فَقَهَابَ بِخَيْرٍ أَوْ آتَيْكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ
تَصْطَلُونَ ⑧

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũĩ,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُبَدِّلَ مِنْ فِي النَّاسِ وَ
مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑨

10.'We Mose, Nf'w'o Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wf-Vinya, Muf.

يُؤْتِي آتَاهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.'Na Ikya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we woonie yĩnyaunyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaasisya Itina, 'We Mose, ndũkakĩe. Nf'w'o, Nyie nĩ vamwe naku we; Atũmwa mayaĩle kwĩthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَؤُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيْ الْمُرْسَلِينَ ②

12.Ta kwa asu ala mekaa naĩ, na Indĩ maikũany'a ũseo na ũthũku; Nyie nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ kwoo, Ula-Usũtwe nĩ tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسًّا بُعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ عَفْوَ رَبِّهِمْ ③

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ yaku uungu wa ngũa yaku, kwĩluma kwĩ kweũ, kũtena ũthũku. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama kenda kwa Valao na andũ make; nũndũ mo nĩ andũ mbaa matũ.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تَبِيعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ④

14.Indĩ yĩla Syama Siitũ ila syonanasya kyenĩ syamavikĩe, mo maisye, 'Uũ nĩ ũoi wĩ ũtheinĩ.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مَجْرَوًّا قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُؤْتَيْنِ ⑤

15.Namo nĩmaileile kwa mavĩtyo, na ngũlũ, oyĩla ngoo syoo nĩsyamanyie ũ-w'o wasyo. Sisyai Indĩ, ũndũ wailĩ mũminũkĩlyo wa ala meekie mothyoeuku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُلُوًّا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ⑥

LUKU 2

16.Na Ithĩ nĩtwamũnengie Ndaviti na Solomoni ũĩ, namo maasya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula ũtũnenevetye ithĩ Iũlũ wa aingĩ ma athũkũmi Make ala metĩkĩlaa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ⑦

17.Na Solomoni aĩ mũtĩfwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inyw'ĩ andũ, ithĩ

وَوَرِّثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا

nŋtŋmanyŋŋtw'e kŋthyomo kya nyŋnyi, na nŋtŋnengetwe kŋla kŋndŋ. Nŋw'o yŋŋ nŋ Inee ya Ngai yŋyonanŋtye.'

مَنْطِقِ الظِّلِرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْبَينُ ⑤

18.Na Solomoni nŋwoombanŋw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andŋ na nyŋnyi, nasyo syaiwa syŋ nguthu syŋ kŋvathŋkany'o,

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِبِ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑥

19.Kŋvika yŋla mo mavikie Mwandanŋ wa Namuli, kŋveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ŋ Anamuli, likai mawŋkalonŋ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kŋmŋvevenza inyw'ŋ, mo matekŋmany'a.'

عَلَّمَ إِذَا اتَّوَا عَلَى وَادِ النَّبْلِ قَالَتْ نَسْأَلُ نِيَّاهَا
النَّبْلُ اذْهَبُوا مَعَكُمْ لَا يَخْطِئُكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَسْعُرُونَ ⑦

20.lŋlŋ wa ŋu we nŋwakenisye vanini, akithekeea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwŋai wakwa, ndonyethye nyie kwŋthwa nŋna mŋvea nŋndŋ wa Inee Yaku yŋla We ŋnenganŋte lŋlŋ wakwa na asyai makwa, na kwŋka mawŋa maseo ala matonya kŋkwendeesya We, na mbŋŋŋkŋlye nyie, kwa tei Waku, katŋ wa athŋkŋmi Maku alŋngalu.'

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑧

21.Na we nŋwathŋimie nyŋnyi, na asya, 'Kŋilyŋ ata Inŋŋ, ŋndŋ nyie ndeŋmwona Utiuti? We ko wŋ katŋ wa ala matevo?

وَتَقَدَّرَ الظِّلِرُ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدًى هَذِهِ
أَمَرَكَ أَنْ تَقْلِبَ مِنَ الْقَائِلِينَ ⑨

22.'Nyie ngamwŋkŋa we nthŋnŋ wa ŋsilŋlo mwai kana nyie nŋmŋae na ŋvyŋ, ateo we andetee nyie kŋtumi kŋtheu kya kŋlea kwŋthwa vo kwake.'

لَا عَذَابَ لَهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوَّلًا أَذْبَحْتَهُ أَوْ
لِيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ⑩

23.Nake we ndaafkala mŋno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nŋnŋmanyŋte ŋmanyi wa ŋndŋ we ŋtaŋmanyŋte; na Nyie nŋkŋte kwaku kuma Savaa na ŋvoo wa w'o.

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑪

24. 'Nye nīneethlie mūdū mōka
asumbkīte ūlū woo, nake nūnengetwe
kīla kīndū, na ena kīvīla-kya-ūsumbī kī
vīnya.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٣٧

25. 'Nye nīnamwīthlie we na andū make
maithaitha syua vandū va Ngai Mwene
Vīnya W'onthē; na Satani
nūmanakavīsyē meko moo makoneka
me manake kwoo, na ūu, nūmasīlie vyū
kūlīka nzīanī ūla ya w'o, nīkana mo
maikaatīlie ūtongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَقَهُمْ
السَّبِيلَ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ٣٨

26. Na Satani nūmavatīlie mo
kūmūthaitha Ngai Mwene Vīnya
W'onthē, ūla ūkīleteae kyeni kīla
kīvīthītwē matunī na ūlū wa nthī, na ūla
wīlī maūdū ala Inyw'ī mūvithaa na ala
inyw'ī mumbūlaa makamanyīka.

أَلَّا يَجِدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْأَ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ٣٩

27. 'Ngai Mwene Vīnya W'onthē! Vai
Ngai ateo We, Ngai wa Kīvīla-Kya-
Usumbī kī vīnya.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ٤٠

28. Solomoni aisye, 'Ithyī nītūūmanya
kana we ūneenete w'o, kana wī katī wa
ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٤١

29. 'Enda we, wīna valūa ūū wakwa, na
ūiw'ia mbee woo; na ūndī ūkyuma vala
maī, twone mo metūnga ūs ūng'ō mwaū.'

إِذْ هَبْ بَنِيَّ هَذَا قَالُوا إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ
فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ٤٢

30. Mūsumbī wa mūdū mōka aisye,
'Inyw'ī anene, nīkūetiwe valūa wa
ndaīa kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ بِالْحَبِّ كَرِيمٍ ٤٣

31. 'Umīte kwa Solomoni, na nī:
Syltwanī ya Ngai Mwene Vīnya
W'onthē, ūla ūsūtwē nī ūlau, ūsūtwē
nī tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ بِرِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٤٤

32. 'Mũikang'endee nyie, Indĩ Okai
kwakwa mwĩna wĩnyivyo.'

﴿أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُنِيلِينَ﴾

LUKU 3

33. Nake mũsumbĩ wa mũndũ mũka
asya, 'Inyw'ĩ anene, ndaaei tũlũ wa ũndũ
ũũ wĩ mbee wakwa. Nyie nditusaa ũndũ
inyw'ĩ mũte vamwe nakwa na nengei
nyie ũtao wenyu.'

﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا خَلَقْتُمْ شُهُودًا عَلَيْهِ﴾

34. Mo masũngĩie, 'Ithĩ twĩna ũtonyi na
ithĩ twĩ okiti ai, Indĩ nĩ tũlũ waku we
kumya mwĩao; kwa ũu we sũanĩa ũndũ
we ũkwĩyĩaa.'

﴿قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا الْقُوَّةِ وَأَوْلُوا بِأَيِّ شَيْءٍ يُدْعَىٰ
إِلَى الْأَمْرِ إِلَيْكَ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾

35. Mũsumbĩ aisye, 'Vate nzika, yĩla
asumbĩ mamĩlika nthĩ, nĩmamyangaa,
na kũmatũnga ala anene ma andũ mayo
kwĩthwa ala me itheo vyũ. Na ũu nĩw'o
mo meĩka.

﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ
جَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾

36. 'Indĩ Nyie nĩngũmatwĩla mo
mũthĩnzĩo; na ngyeteela none ũsũngĩo
ũla atumĩla meũsyoka naw'o.'

﴿وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرَ بِهِمْ لَبِئْسَ
الْمُرْسِلُونَ﴾

37. Kwa ũu, yĩla Mũtumĩla wa Mũsumbĩ
wawikie kwa Solomoni, we aisye,
'Inyw'ĩ mwĩenda kũndethya nyie na
ũthw'ii wenyu? Indĩ kĩla Ngai Mwene
Vinya W'ontho ũnengete nyie nĩ kĩseo
kũvĩta kĩla We ũmũnengete inyw'ĩ.
Aiee, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtanĩaa mũthĩnzĩo
wenyu.

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أُمِدُّونِي بِمَالٍ قَبْلَ أَنْ
يَأْتِيَ اللَّهُ بِخَيْرٍ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُم بِبَلَاءٍ أَنْتُمْ وَهِيَ تَكْفُرُونَ﴾

38. 'Syoka vala mo maĩ, nũndũ ithĩ vate
nzika, tũkooka kwoo twĩna nguthu sya
ita ila mo matethwa na ũtonyi wa
kũsyeteela, na ithĩ tũkamalũngya mo
kuma vo me asonokye, namo makeethwa
me anyivye.

﴿إِذْجِإِلَيْهِمُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُودُونَ وَلَا يَكُلُ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾

39. We aisye, 'Inyw'ī ataŋwa, nŋŋ ōla katŋ wenyu ōnŋkŋndetee kŋvŋla kya ōsumbŋ kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganŋte wŋnyivyo?'^{1*}

40. Na ngŋmbaŋ ŋmwe katŋ wa Mayini yasya, 'Nyie nŋngŋkŋdetee kyo mbee wa - ōtanokŋla kŋkalonŋ kyaku; na ow'o nyie nŋna ōtonyi wa ōu na nŋ mŋŋkŋŋku.'

41. Umwe ōla waŋ na ōmanyi wa Ivuku aisye, 'Nyie nŋngŋkŋdetee kyo mŋtŋkŋ mbee wa ŋveny'a yaku ya itho. Na yŋla we wakyonie kŋŋtwe mbee wake, aisye, 'Ūŋ nŋ kwoondŋ wa mumo wa Mwŋlai wakwa, nŋkana We atonye kŋndata nyie kana nŋ mŋvea kana ndi mŋvea. Na ō ōla ōtŋngaa mŋvea atŋngaa mŋvea kwoondŋ wa ōseo wa thayŋ wake mwene; ŋndŋ ōla ona wŋva ōtatŋngaa mŋvea, ow'o, Mwŋlai wakwa nŋ Wŋŋanŋtye-We-Mwene, Mŋlau.'

42. We aisye, 'Kŋtw'ŋkŋthyei Kŋvŋla-kya-Ūsumbŋ kyake kwoneka ōta vandŋ vala va kŋla kyake kya kŋla ŋvinda kwake, na ekai twone kana we nŋatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o kana we nŋ ōmwe wa ala mataatŋŋaa nzŋla ŋla ya w'o.'

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ؕ أَشْكُرْ أَمْ أَكْفُرُ ؕ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنَّا يَشْكُرُنَا ؕ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ تَزِدُّوا لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *Kwŋanana na Mŋsoa ŋno ŋatŋanŋe kwŋoneka kana Solomonŋ ndeŋweta kŋvŋla kya ōsumbŋ kŋ kyoka. We nŋtonya kŋweta kŋvŋla kŋvw'anene na kyu kyakyo kŋtuwe kana mŋvw'anano mwanake wa kŋvŋla kyakyo kŋetwe kwake. Mbee wa kŋtanamba kŋeleela kŋthoka ōsumbŋnŋ wa

43. Na ylla we wookie, n'wakūlilw'e, 'kivlla-kya-² ūsumbī kyaku kifilyi ta kī? We asūng'ie 'Nī ta ūndū ūmwe nakyo. Na Ithyi nītwanenetwe ūmanyi mbee wa ūu, na ithyi nītūminīte kwīnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّيْشِي قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنَ تَقَرُّبِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

44. Na klla we wakīthaithaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyamūsīlle we kwīklla, nūndū we aumīte kwa andū alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَقْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

45. Nake nīwataviw'e, 'Lika nyūmba ya ūsumbī.' Na ylla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nīkīŪseng'a vyū nī kwīthīa kīvlla kya ūsumbī kīvw'anene vyū na klla kyakyo mwane kīna Solomoni. Kuma mīsoanī ūla ūatīle, wonany'o ūla ūkumīlla ūtheinī nī kana klla ūmwe wa anene nthīnī wa ūsumbī wake nīwendaa anengwe wīa ūsu newe, klla ūmwe akīkathīla kūtethya na mītūkī na nesa mbee wa akīlany'a make. Mūminūkīlyonī, ylla ūvano wa mūsumbī waetiwe kwake mbee, we nīwainūtālīle Ngai nūndū waw'o na aumya mwamūlo ūnenevw'e mūno nīkana ūvw'anane na ūla wa kīvlla kya ūsumbī wa Mūsumbī wa Savaa kīthengeanīle vakuvī nakyo vyū na kūnyivya ngathīlo syakyo sya kwīthwa na kīvlla kya ūsumbī kya mwanya. Uneeni ūo 'nakkeroo laha Arshaha' nūūrtwīka ūalyūlo ūo na wīasya kana ethwa nītwoonīe kīvlla kyakyo kya ūsumbī kīvw'anene na klla kyakyo mwene, kyo nīkyaī kītanya kūmanyā kana kīvlla kyakyo kya ūsumbī kīyaī kya ūsengy'a na kya mwanya tondū kyo kyasūanīaa kyailyī. Kwa ūu ūalyūlo wa 'nakkeroo' nthīnī wa kīllungu kīī nīkīkūkītw'kīthya kīvlla kyakyo kya ūsumbī kwoneka kīilyī ota ila ingī. Ylla kyo kyoone kīvlla kya ūsumbī kīla kyaseūvītw'e nī aseūvya ma Solomoni, kōtkīla kwakyo kūyaī kūla kwa Mūsumbī wa mūndū mūka ūla kīvlla kyake kyaī kīnoonywa ūvīnda ūvītūku, kana kya Mūsumbī wa mūndū mūka ūla ūtaī atonya kūvathūkany'a kīvlla kya ūsumbī wake mwene nūndū aseūvya nīmākīthūkūmīte ūkethīa kīvathūkanīka. Kumanya kwakyo kwaī ūūndū mūndū wonaa kīndū kīvw'anene na kyake. ūu wīonany'a ūtheinī kana woni ūla ithyi twonetē vaa nūkwītkīlīka mbee mūno ta w'o wa w'o.

وَأَكْشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَاحِبُ مُمَرَّدٍ
مِنْ قَوَارِيرِهِ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ
مَعَ سُلَيْمِينَ إِلَهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٥﴾

LUKU 4

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا
اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَيْنِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٣﴾

قَالَ يَقُومُ لِمَ تَسْتَغْفِرُونَ بِالْأَسْبَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٥﴾

قَالُوا أَظَلَمْنَا بِكَ وَبَيْنَ مَعَكَ قَالَ طَرِكُوا عَنَّا
اللَّهُ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٢٩﴾

* K'isiso k'itheu k'iseo kyalan'w'e nthl' nesa, nk'itonya kwonany'a wonany'o wa k'w'U, na Ou n'w'o kweek'kie. Uvoo Ola watwaiwe kwa M'umubi wa m'und'u m'uka, Ola waf m'of m'uno k'uV'it'uka, waf kana mavinda amwe sy'ind'u sy' k'vath'okany'o m'uno k'w'lanana na mawonany'o ala syo iseUvasya, na m'kalo lla syonanasya, lte yasyo. Ota Ou, wonany'o wa U'theu na Ot'onyi Ola iseUv'it'we e n' syua, ti wayo, Ind' n' wa M'umbi eweka tU.

49. Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mŭsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyŭla.

وَكَانَ فِي الْبَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50. Mo maisye, 'Ivĩtanŋei mŭndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tŭkamŭvithŭkĩfa we vamwe na andū ma nyŭmba yake ūtukū, na ĩndĩ tŭkamŭtavya mŭtiĩwa wake, 'Ithyĩ tŭyaaona mŭthelo wa andū ma nyŭmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَعَاَسُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٠﴾

51. Namo nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kŭkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

52. ĩndĩ kwa sisyai ūndū mŭminŭkĩlyo wa nzaama syoo wathŭkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mŭkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kŭmanya ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53. Na vau ve nyŭmba syoo ivalŭkangĩte syĩ nthei, nŭndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ūū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyi.

فَتِلْكَ بَيِّنَتُهُمْ خَاوِيَةٌ يَبْأُظْلَمُوا إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

54. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩte asu ala meetĩkĩlile na mamŭkĩie Ngai.

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

55. Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthŭku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالْ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٤٥﴾

56.'KyaÜ! Inyw'ŭ mwŭmathengeea aüme müimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ŭ mwŭ andü ala mütasüanfaa umŭlŭlo wa ÜndÜ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۖ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indŭ kwŭw'a kwa andü make kwaŭ kwa mana ateo mo *nŭmamakathŭŭe andü* na maasya, 'Malüngyei avikŭli ma Loto kuma müsyŭ wenyu. Ow'o mo nŭ andü metw'ŭkŭthasya kwŭthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا
لَوْ طُفِ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa üu, Ithyŭ nŭtwamütangŭŭe we na andü ma nyümba yake, ateo kŭveti kyake; kyo Ithyŭ nŭtwakŭtw'ŭŭe kwŭthwa kya ala matiwe ŭtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyŭ nŭtwamausye ŭlÜ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaŭ nthÜÜku.

فَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَفْسًا مَطَرُ السُّنْدَرِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na müuo wŭthwe ŭlÜ wa athÜkümi Make ala We ünyuvŭte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ müseo mbee kana nŭ ila mo mamwŭlanasasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
اللَّهُ خَبِيرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthŭ, na Ula watheesye kŭw'Ü kuma ŭtunŭ kwoondü wenyu kŭla Ithyŭ tütumaa kŭmesya mŭnda myanake ya matunda? Inyw'ŭ müyaŭ mütonya kütuma mŭŭŭ yayo ŭmea. Ve Ngai üngŭ ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nŭ andü ala melelÜkaa kuma *nzŭanŭ ŭla ya w'o.*

أَمْ مَنْ خَلَقَ السَّحَابَ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْمِتُوا شَجَرَهَا إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62.Kana n00, Ula wamfwtwfkthiise nthi vandu va kuth0m0a, na eekfa mb0sI kafi wayo, na eekfa ifma n0m0 i0i0 wayo, na eekfa t0t0 kafi wa nganga ifi? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingi m0no moo mayIsi.

أَمَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهًا مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٣٧

63.Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wI thInanI yIla we wamwIkaIla We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'fkthya inyw'I atiIwa i0i0 wa nthi? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'I m0s0anIaa ma0nd0 mav0th0.

أَمَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ قَالُوا
مَّا تَدْكُرُونَ ٣٨

64.Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'I nthInI wa kIla m0themba wa kIvindu kya nthi na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kIseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngI 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-I0i0 M0no wa ila mo mamwIananasya nasyo We.

أَمَنْ يَهْدِيَكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلُ
الْوَيْحَ بُشْرًا إِنَّ يَدَيَّ رَحِيمَتُهُ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ
صَلَّوْا اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٣٩

65.Kana Ula wambIIfmasya ky0mbe, na IndI aikIt0ngIIfma na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ItunI na nthi? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0sI wenyu ethwa inyw'I mwI ma w'o.'

أَمَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ قَلِيلًا يُزَاهَاكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠

66.Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa i0i0 wa nthi na ItunI ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayIsi yIla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ٤١

67.Aiee, 0manyi woo n0vikIte m0thya wa w'o makIyInenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nI ilalinda syayo.

بَلْ أَذْرَكَ عَنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ قَبْلَ هُمْ فِي شَيْءٍ
فَ مِنْهَا أَتَقْبَلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٤٢

LUKU 6

68.Na asu ala matetfkiġlaa maasya, 'Ata! Yġla ithyġ na maaġthe maitu tŭkatw'ġka kġtoo, ow'o ithyġ nġtŭkatŭngwa ġngġ?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا لَنُخْرِجَنَّ
لَهُمْ جَزَاءً

69.'Vate nzika, ithyġ nġtwathiwe ŭu mbee—ithyġ na maaġthe maitu; kġ ti kġndŭ ġndġ nġ mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۖ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

70.Asyā, Angangai šŭŭ wa nthġ mwone ŭndŭ mŭminŭkġlyo wa ene naġ wathŭkġte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ

71.Na we ndŭkew'e kyeva kwoondŭ woo ona ndŭkethwe na thġna šŭŭ wa masŭanġo mathŭku ala mo masŭanġaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ

72.Namo maasya, 'Utianġo ŭŭ ŭkeanġw'a ġndġ ethwa inyw'ġ mwġ maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

73.Asyā, 'Nġkŭtonya kwġthwa kana kġmwē kya ŭla ŭsilġlo wathaniw'e, kġla inyw'ġ mŭkwenda na ngathġlo kġmŭvalŭkġle šŭŭ wenyu, kġ itiinyonġ syenyu.'

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ

74.Na, ow'o, Mwġai waku nġ mŭlau kwa andŭ onthe ma nthġ, ġndġ aingġ mŭno vyŭ moo mai mŭvea.

وَلَنْ رَّبِّكَ لَدُوْ فَضْلٌ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

75.Na vate nzika, Mwġai waku nġwġsġ kġla ithŭi syoo ivithaa na kġla syumbŭlaa.

وَلَنْ رَّبِّكَ لَيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَمَا يَعْلَمُونَ

76.Na vai kġndŭ kġvithe ġtunġ na nthġ, ateo nġkġandġke nthġnġ wa ġvuku ġtheu.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

77.Nĩw'o, Kulani ĩno ĩmatavasya Aana-ma-Isilaeli maũdũ maingĩ mũno ala mo mavathũkanganĩaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَكْثَرُ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78.Na vate nzika, nĩ ũtongoi na tei kwa etĩkĩli.

وَأَنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79.Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo na ũtw'io Wake, Na We nĩ We Ula-Wĩ-Vinya, Umanyi-W'ontho.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80.Kwa ũu, ia wĩkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate nzika, we ũũngeme ĩũlũ wa w'o wĩ ũtheinĩ.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81.Nĩw'o we ndũtonya kũtuma akw'ũ mew'a nthĩ, ona ndũtonya kũtuma ala mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo maalyũka masyokete ĩtina.

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْمَ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82.Na we ndũtonya kũtongoesya ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We ũtonya kũmew'ĩthya asu tũ ala metĩkĩlaa Syama Siitũ, nĩkana mo methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَن ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ تَسْمِعُ
إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

83.Na yĩla ũtw'io ũkaumw'a ĩũlũ woo, ĩthyĩ tũkaete *kyũmbe* kwoondũ woo kuma nthĩ kĩla kĩkamokita mo nũndũ andũ mayaasyĩtkĩla Syama Sitũ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84.Na *malilikany'e* mo mũthenya ũla ĩthyĩ tũkamombany'a vamwe kuma kĩla nguthu ya andũ ala maleile Syama Sitũ, namo makaiwa nthĩnĩ wa ianda syĩ kĩvathũkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kuvika, yila mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nĩmwaileile Syama Sitũ na mĩĩOkĩ oyila mũtaĩ mũnakwata ũmanyi musũu tũlũ wasyo? Ethwa ti ũu ĩndĩ, waĩ ũndũ ũngĩ mwaũ, ũla inyw'I mweekaa?'

كَتَبَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ أَلَدْتُمْ بِأَيْتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا
عَلَيْهَا إِنَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

86.Na ũtw'io ũkavalũka tũlũ woo nũndũ mo nĩmeekie naĩ, na mo maikethwa matonya kũneena.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يَتَّقُونَ ۝

87.Mo nomonete kana Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ũtukũ nĩkana mo matonye kũthũmũa nthĩnĩ wa w'o; na mũthenya ũmatonyethasye kwona nthĩ? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَلَمْ يَرَوْا إِنَّا جَعَلْنَا الْآيِلَ لِيَتَذَكَّرُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبْجَرًّا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

88.Na mũthenya ũla soo ũkavuvwa, ũla ona wĩva w'ontho wĩ matunĩ na ũla ona wĩva wĩ tũlũ wa nthĩ akakwatwa nĩ w'ia, ateo ũla Ngai Mwene Vinya W'ontho wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivĩtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنُفِخَ مِنْ فِي السُّمُوتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوَةٍ ذَٰخِرِينَ ۝

89.Na inyw'I nĩmũsyonaa iĩma mũkasũanĩa niũngeme, oyila syo nithambalele ota kũthambalala kwa mathweo. Usu nĩ wĩwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla watw'ĩkĩthisye kĩla kĩndũ kĩlũmĩte na kĩ vinya. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ nesa vyũ ũndũ inyw'I mwĩkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرًّا
السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْفَقَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

90.Ŭla ona wĩva wĩkaa kĩko kĩseo, akeethwa na ĩtuvi ĩseo mũno mbee wa ũu, na ũsu akeethwa e mũuonĩ mũthenyanĩ ũsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مَنْ فَزَعِ
يَوْمَئِذٍ أَيْمُونُونَ ۝

91.Na asu ala mekaa mothũku, makekw'a nthĩnĩ wa Mwaki na mothyũ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُنْتُ وَجْهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

moo. Inyw'I m0i0tuvwa kwoond0 wa ma0nd0 ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nyie nlyafawe k0m0th0k0ma Mwłai wa m0sył 00 t0 0la We 00tw'łk'łthlye m0theu, na syłnd0 syonthe nł Syake We; na Nyie nlyafawe kwłthwa katł wa asu ala menenganac *kwa Ngai.*

93. 'Na k0młsoma Kulani.' Kwa 0u, 0la ona włva 0atłłaa 0tongoi, a0atłłaa t0 *kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; Indł kwa 0la we 0thyoekaa, asya, 'Nyie nło M0kaanany'a t0.'*

94. Na asya, 'Ndał syonthe nł sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omłt0kł We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I m0kaimanya syo.' Na Mwłai waku ndaleaa k0manya 0nd0 inyw'I mwłkaa.

إِنَّمَا أُبْرِتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّتِي
حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُفْرِتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُنِيرِينَ ﴿٥٢﴾

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمِنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُتَضَلِّينَ ﴿٥٣﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

tOkamUtw'Tkithya we kwithwa Omwe wa AtUmwa.

9.Na andO ma M0syI wa Valao nImamwosie we *mateUmany*a ona vanini kana we akatw'Tka mUmaitha na wambIItIyo wa thIna woo. NfW'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Utanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamUae. VangI nUtonya kUtUuna, namo mayaamanya kIleelo KitU.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna Uthasyo *nUndU* wa *kIUDyU*. We ethIwa eeyumbUtile mbaI yake, takethwa IthyI tUyaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwithwa katI wa etIkIli *alOmu*.

12.Nake amwIa mwItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa Ou we nIwamUasyaIIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte kUtUma ongany'a mamUlea we; kwa Ou we aisye, 'NImUtongoesye kwa nyUmba Ila yImUae kwoondU wenyu namo makeethwa me aIkIkku kwake?'

14.Kwa Ou IthyI nItwamUtUngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye kUtana na we ndakatonye kwithwa na kyeve na nIkana atonye kUManyana kana UtianIfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI mUmo moo mayIsI.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ⑩

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَذَلِكَ لَا تَقْبَلُونَ عَصِيَ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَضُرَّهِ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑪

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرٍ مُوسَى فِرْعَاوَانَ كَادَتْ لِتَبْدِي
بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑫

وَقَالَتِ لَأُخَيِّبَنَّه فُتِيْبُهُ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑬

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الرِّاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَصْحُونَ ⑭

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى آيِهِ كَى نَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَبْلُوَهُ
إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑮

LUKU 2

15.Na yīla we wavikīle *Uma* wake na vinya mwīanīu na īndī aima, lthyīnītwamūnengie we ūī na ūmanyi; na ūu nīw'o, lthyī tūmaīvaa asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ①٥

16.Na we nīwalikile nthīnī wa mūsī o andū makomete; navo eethīa andū eīf makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngī wa amaitha make. Na ūla wāī wa andū make amwītya ūtethyo īlū wa ūla wāī wa amaitha make. Kwa ūu, Mose nīwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* kīkw'ū kyake. We aisye, 'Kīī nī kīko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani wīyonanītye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوٍّ فَاسْتَعَاذَهُ الَّذِي مِّنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوٍّ فَوَكَّلَهُ مَوْلًى فَقَضَتْ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ①٦

17.Nake asya, 'Mwīai wakwa, Nyie nīnīūvītīsyie thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We nīwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَقَفَر لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ①٧

18.Nake aisye, 'Mwīai wakwa, nūndū We nūnengete Nyie īnee īlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avītany'a.'

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ كُلَّنَا أَكُونُ ظَاهِرًا
لِّلْمُجْرِمِينَ ①٨

19.Na we nīwambīlīlīye mūthenya wake nthīnī wa mūsī *aendete na maaū* esūvīlīte, asyāīlīsyie; na sisya! We ūla wamwīlītye ūtethyo ta īoo yu amwīkaīla īngī amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ōw'o, we wī mwīki-wa-naī wīyūmīlītye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مَوْلًى
إِنَّكَ لَفَوْقَ قُبُورٍ ①٩

20.Na yġla we wasŭanġie kŭmŭkwata mŭndŭ ŭla waġ mŭmaitha woo eġġ, amŭkŭġya, 'We Mose, wġenda kŭmbŭaa tondŭ ŭnamŭaie mŭndŭ ŭoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġ nšhġ ġno ona we ndŭkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ġthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشَ بِالْأَرْضِ هُوَ عَدُوُّ لَهُمَا
قَالَ يُؤَسَّى أُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21.Na vooka mŭndŭ kuma vaasa, ŭtee wa mŭsyġ, asembate. Amwġa, 'We Mose ow'o anene ma mŭsyġ nġmombene maisŭanġa kŭkŭaa we. Kwa ŭu, thi ume kŭŭ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŭkwendea ŭseo.'

وَجَاءَ رُكُلٌ مِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يُؤَسَّى
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَيَتَرَوْنَ بِكَ لَيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22.Kwa ŭu, we nġwaendie auma kŭu, aikġa, etŭġġe. Nake asya, 'Mwġai wakwa, mbumya nyie kuma andŭnġ mate alŭngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23.Na yġla we weelekeleye ŭthyŭ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بِلِقَاءِ مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24.Na yġla we wavikie vandŭ ve kġw'ŭ kŭu Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŭme yġing'ithya indo syoo. Na ŭtee wamo nġweethġie iveti ilġ isiġġe indo syasyo. Nake amakŭġya, 'Mwġina kyaŭ inyw'ġ?' Nasyo syamŭsŭngġa, 'Ithyġ tŭitonya kŭng'ithya indo sitŭ kŭvika yġla aġthi meġnŭkya indo syoo, nake ġthe waitŭ nġ mŭndŭ mŭkŭŭ mŭno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّئْتُكُمْ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى
يَصْدِرَ الرِّعَاءُ وَأُبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25.Kwa ŭu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. Indġ aathŭka, ŭtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kŭla kŭseo ona kŭva We wiaa
Tŭlŭ wakwa Nyie.

26.Na kŭmwe katŭ wa ila iveti ili
nŭkyookie vala ŭŭ, kŭendete kŭna nthoni.
Nakyo kŭyamwŭa, 'Nau nŭnŭŭkwŭta we
nŭkana atonye kŭŭnenge ŭtuvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithŭsya indo sitŭ.' Kwa Ŭu, yŭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwŭa, 'Ndŭkakŭe; we nŭminŭte
kuma andŭnŭ mate alŭngalu.'

27.Kŭmwe katŭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandŭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ŭla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandŭka nŭ ŭla wŭna vinya na
mŭŭkŭku.'

28.Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nŭna kŭeleelo kya kŭŭnenge we mwŭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandŭkŭte kwa myaka
nyaanya. Indŭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nŭ kwŭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wŭa wŭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nŭ katŭ wa ala alŭngalu.'

29.We aisye, 'Uu nŭweew'anw'a ninyie
naku we. Oyŭla nyie nŭngwŭanŭsya katŭ
wa asu eŭŭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Ngŭsŭ Tŭlŭ wa ŭndŭ ithyŭ
tŭneenaa.'

LUKU 4

30.Na yŭla Mose weanŭsye ŭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nŭwoonie mwaki ngalŭko ya Kŭŭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِجْبَاءٍ فَأَلَتْ إِنَّ
أَنِّي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرًا مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَسَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٦

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٢٧

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرْكَبَكَ إِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمْنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فِيْن عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عَلَيْكَ مِثْرَدِينَ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٢٨

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٢٩

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋgwona mwaki; vangĩ nŋndonya kũmũtee inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

31. Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe na wasya kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate *Ūngĩ eka* Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

32. Na ota ũu, wamwĩla 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

33. 'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

34. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

35. Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ ĩũlũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ أَنَّهُمْ لَمْ يَخْشَوْهُ وَجَدَهُمْ مِنَ الشَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُذِرْهُ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنَّهُ يَمُوسَىٰ إِيَّيْنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَن آتِي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَوْمَئِذٍ وَكَيْفَ لَا تَحْزَنُ إِنَّكَ
مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣٣﴾

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَاضْمُرْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الذَّهَبِ فَلَذَلِكَ بُرْهَانُ
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي أَفَصِّحْ وَبَنِي إِسْرَءِيلَ فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ
رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36.Ngai aisye, 'Ithyī tūkeekīa kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tūkamūnenge ūtonyi inyw'eli nīkana mo maikatonye kūmūvikīa inyw'ī. Endai na Syama Sitū. Inyw'eli na asu ala mamūatīīaa mūkeethwa mwī asindi.'

37.Na yīla Mose wookie kwoo ena Syama Siitū ntheu, mo maisye, Kīī ti kīndū ateo nī ūoi mūseūvyē, na ithyī tūyaamew'a maūndū ta aa ona īndīī kuma kwa maaīthe maitū ma tene.'

38.Mose aisye, 'Mwīai wakwa, nīwīsi nesa vyū we ūla ūetete ūtongoi kuma Kwake, na ūla ītuvi ya ūtūo wa mūminūkīlyo yīkethwa yī yake. Nīw'o, eki-ma-naī maikaīla ona īndīī.'

39.Na Valao aisye, 'Inyw'ī anene, Nyie ndimwīsi Ngai wenyu ūngī eka nyie mwene; kwa Ūu, mbīvīsyēi *mavali* ma yūmba, we Amana, na mbakīai nyie mbaasya nīkana ndonye kūmūng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nīngūtkīīa we kwīthwa nī ūmwe wa akengani.'

40.Na we na nguthu syake sya ita nīmeekathīīe mūno īūū wa nthī matena kītumi kīanīu. Namo masūanīie kana maikatūngwa Kwitū Ithyī ona īndīī.

41.Kwa Ūu, Ithyī nītwamūkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ūkanganī. Sisyaī īndī, ūndū mūminūkīlyo wa eki-ma-naī wathūkīte!

42.Na Ithyī nītwamatw'kīthīsyē mo atongoi ala mamathokasya andū malike

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيُّتِنَا أُتِمَّتَا مِنَّا
الظَّالِمِينَ ٣٦

فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًّى وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ٣٧

وَقَالَ مُّوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِآلِهٰدِي مِن
عِنْدِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ٣٨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَا مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّن
إِلٰهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهَامُنُ عَلَى الظِّلِّينِ فَاجْعَلْ
لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلٰهِ مُّوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكَذِبِينَ ٣٩

وَاسْتَكَبَّرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلٰهِنَا لَا يَرْجِعُونَ ٤٠

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ٤١

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَذْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

nthĩnĩ wa Mwaki na nthĩnĩ wa Mũthenya
wa Uthayũũkyo mo maikakwata ūtethyo.

لَا يُنْصَرُونَ ﴿٣٨﴾

43. Na Ithiyĩ nĩtwatumie mo maatiĩwa nĩ
kĩumo iũũũ wa nthĩ Ino; na Mũthenyanĩ
wa Uthayũũkyo mo makeethwa katĩ wa
asu ala mavenetwe ūseo w'onthē.

وَاتَّبَعْنَهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ
فِي الْمَقْبُورِينَ ﴿٣٩﴾

LUKU 5

44. Na Ithiyĩ nĩtwamũnengie Mose
Ivuku, na Ithiyĩ nĩtwasyanangie nzyawa
ila syaĩ sya mbee, ta mwambĩĩĩĩyo wa
kũmulĩkĩĩwa kwa andũ, na ūtongoi na
tei, nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونََ
الْأُولَىٰ بِبَصَائِرٍ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٠﴾

45. Na we ndwaĩ ngallĩ ya Uthũĩlonĩ wa
syua ya Kĩĩma yĩla Ithiyĩ twamũvuanĩsyē
Mose mwĩlao ona we ndwaĩ katĩ wa
ngũsĩ.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرْشِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤١﴾

46. Indĩ Ithiyĩ nĩtwaetie nzyawa ingĩ ĩtina
wa Mose, na thayũ nĩwaasavangiw'e
kwoondũ woo. Na we ndwaĩ mwĩkali
wa Mitiani, ūitũngĩĩĩĩla Mĩsoa Yaitũ
kwoo; Indĩ Nithiyĩ twamatũmie
Atũmwa.

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا
كُنْتَ ثَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا
وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٢﴾

47. Na we ndwaĩ ngallĩko ya Kĩĩma, yĩla
Ithiyĩ tweetanie. Ithiyĩ nĩũũũũũũũũũũ we ta
tei kuma kwa Mwĩlai waku, nĩkana we
ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataamba
kũvikĩĩwa nĩ Mũkaanany'a mbee waku,
nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الظُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِّنْ نَّذِيرٍ
مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

48. Na nĩkĩ, mo, yĩla thĩna wamakwata
nũndũ wa meko moo, maleaa kwasya,
'Mwĩlai waitũ, We waleile kũete
Mũtũmwa Waku kwitũ nĩkĩ na twaĩ

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمُ مُّصِيبَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
يَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ
وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

tutonya kUatŵa Syama Syaku, na kwŵthwa katŵ wa asu ala meetŵkŵlile?¹ *

49.Indŵ yŵla w'o wookie kwoo kuma Kwitŵ, mo maisye, 'We aleete kŵnengwe ta ala manengetwe Mose nŵkŵ?' Takethwa mo mayaamaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eŵ ŵ meŵtetheanŵsya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ.' Namo maisye, 'Ithyŵ, twŵmalea mo ŵmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indŵ etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŵla nŵ ndongoi nzeo mbee wa aa eŵ—*Tola na Kulani*-----nŵkana nyie ndonye kŵyŵatŵla, ethwa inyw'ŵ mwŵ ma w'o.'

51.Indŵ mo malea kŵŵsŵngŵa we, Indŵ manya kana mo maatŵlaa mawendi moo mathŵku. Na nŵŵ ŵla mŵvŵtany'a mŵnene kŵvŵta we ŵla ŵatŵlaa mawendi make mathŵku vate ŵtongoi ona ŵmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
مِثْلُ مَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ أَوْ لَمَّا يَكْفُرُوا بِمَا أُنْزِلَ مِنْهُ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْزَنُونَ نَظَاهِرًا لِلَّهِ وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
كَفْرٍ وَهَانَ ۝

قُلْ فَأَنذَرْتُكُمْ يَوْمَ يَمُوتُ الْبَشَرُ خُذُوا زِينَتَكُمْ
فَإِذَا كُنْتُمْ فِيهَا فَاصْبِرُوا أَنْصَبُوا لِلَّهِ الْوَجْهَ
الْكَافِرَ ۝

فَإِنْ لَمْ يَسْجُدُوا لِلَّهِ فَاعْلَمُوا أَنَّهُمْ لَكُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

¹ *Usŵngŵo wa ŵkŵlyo yŵ nŵ mŵmanyŵku na kŵtumi kŵla mo matatonya kŵmŵtŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŵtŵ nŵndŵ mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andŵ mbee wa kŵmasiŵla nŵndŵ wa meko moo mathŵku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katŵ wa amaitha atatŵ anene ma Kŵsilamu---Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mŵvw'anano---Ayuti nŵmo meŵneenwa namo nŵhŵnŵ wa mŵsoa ŵŵ. Uneeni ŵŵ waŵ ŵtonya kwŵthwa waneeniwe nŵ Ayuti. Yŵla Kulani Ntheu yaasya kana mo nŵmaleete maŵndŵ ala manengetwe Mose mbee, ndŵtonya kwŵthwa waasya kana andŵ ma Mŵtŵmwa Mŵamati wa Isilamu nŵmaleete Mose. Kŵlungu kya Mŵsoa ŵŵ ŵla ŵkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyŵ nŵtŵmalea ŵmwe na onthe* ota ŵu wŵasya kana 'ithyŵ nŵtŵmalea asu onthe ala mokaa na syŵtwa ya Ngai mena ila syŵtwa Syama.' Uu, wolootaa ŵwau ŵaanŵtwe nŵ onthe asu ala mamŵleaa Mwathani wa ŵvinda yoo.

Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmavikĩsyē ila Ndeto nesa mũno vyũ, nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyĩ twamanengie Ivuku mbee wayo nĩmamĩtĩkĩlaa;

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na yĩla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyĩ nĩtũũyĩtĩkĩla yo. Nĩw'o, ũũ nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waitũ. Ow'o ona mbee wayo, nĩtweenyivĩtye ithyĩ ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنْطَلِقُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ĩtuvi yoo keli, nũndũ nĩmeethĩiwe momĩĩsyē na nĩmakũanasya ũthũku na ũseo, na mo nĩmaumasya kafi wa syĩndũ ilĩ ithyĩ tũmanengete mo.

أُولَٰئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَدُعَاوُهُمْ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمِنَ آدَمِ ذُرِّيَّتِهِمْ يَنْفَقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yĩla mo meew'a ngewa nthũku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyĩ twĩna mawĩa maitũ nenyu mwĩna mawĩa menyu. Mũuo wĩthwe nenyu. Ithyĩ tũimamanthaa andũ mate na ũmanyi.

وَإِذَا سَأَلُوا النَّفْسَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَأَلَيْكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndũtonya kũmatongoesya onthe ala we wendete; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoesya ũla We wendaa; na We nũmesĩ nesa vyũ ala matonya kũwĩtĩkĩla ũtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyĩ tũkaatĩla ũtongoi twĩ vamwe naku we, tũkavulw'a kuma nthĩ yaitũ.' Ithyĩ tũiseũvĩtye vandũ va mũuo kwoondũ

وَقَالُوا إِنَّا تَتَّبِعُ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِظُكَ مِنَ الْغُرُبَاتِ أَوْلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mūthemba wa syīndū syonthē, na kyaūya kuma Kwitū Ithyī? Indī aingī mūno moo mayīśī.

59.Na nī motūo meana ata ala Ithyī twaanangie ala meenenevisye mwīkaloni wa thayū! Na aa nīmo motūo moo ala mataatūwa ītina woo ateo vanini, Na Nithyī ala twatwīkie Atīlwa.

60.Na Mwīai waku ndakamyananga mīsyī ona vanini ateo We okīlītye Mūtūmwa kuma nthīnī wa Nyinyia wa Mīsyī ūnūomasomea mo Mīsoa Yaitū; ona Ithyī tūikananga mūsyī ateo ekali mayo me eki-ma-naī.

61.Na syīndū ona syīva ila inywī mūnengetwe tūlū wa nthī īno nī ūtanu wa īvinda wa thayū ūū wa yu na wanake wayo; na ila syīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nīsyō nzeo vyū na syīkalaa mūno. Indī inywī nomūmanyaa?

LUKU 7

62.We īndī, ūla Ithyī tūmwathīte kyathī kīseo wīanīu wa maūndū ala we ūkamethīa ūndū ūmwe na ūla Ithyī tūmūnengete syīndū sya thayū ūū, na īndī nthīnī wa Mūthenya wa Uthayūkyo ūkaetwe mbee wa Ngai e wa kūsilīlwa?

63.Na mūthenya ūsu, We akameta mo, na kūmakūlya, 'Meīva ala mwambīananasya Nyie namo, ala inywī mwamasūanīaa?

كُلُّ شَيْءٍ زِدْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَإِنَّكُمُ الْمَسْكُونَةُ لَمْ تُسْكَنْ مِّنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا أَوْتَيْنَاهُم مِّن شَيْءٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزُيِّنَتْ لَهُمْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرًا وَأَبْقَىٰ أَكْثَرَهُمْ قُلُوبًا ﴿٦٢﴾

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَسَنَ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisye, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūŭtaanīsyā namo mbee Waku na kūkwelekela We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

65. Na mo makatavw'a, 'Metēi atindany'a menyu.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīle ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlya, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaŭ?'

وَيَوْمَ يناديهم فيقول مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٩﴾

67. Indī maŭndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فَعَيَّنَ عَلَيْهِمُ الرُّسُلَ يَوْمَئِذٍ فَمَنْ لَمْ يَسْأَلْهُمُ عَنْ بَيِّنَاتٍ مِنْهُمْ لَمْ يَكُنْ مِنَ الْفَاعِلِينَ ﴿٤٠﴾

68. Indī ta kwa we ūla wīlīlaa na wītīkīlaa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīla.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٤١﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīla We wendaa na amūnyuvaa oūla We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa īla mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyaa kīla ithūi syoo ivithaa, na kīla syumbūlaa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٤٣﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlīyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukū ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukū ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِكِبَرٍ
تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa ĩnee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukū na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمَنْ تَحْمِيهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithyĩ tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūĩkĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maŭndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ katĩ wa andũ ma Mose, ĩndĩ we nĩweethĩwe e mũng'endu kwoo. Na Ithĩ nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ũndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩanda kyaku ĩũlũ wa nthĩ ĩno; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩkĩte ũseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ĩũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩ nĩ ũmanyi ũla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ĩũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ũu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ ĩno maisye, 'Mwa takethwa ithĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ũnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ĩvuso ĩnene.'

81. ĩndĩ asu ala manengetwe ũmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ĩseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِن قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَهُ مِنَ الْكُتُبِ مَا إِن مَفَاتِحَهُ لَتَنُوزُوا بِهَا لَعَصْبَةً أُولِي الْأَقْبَارِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ⑤

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ⑦

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِيَلْبِتَ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ⑧

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑨

meko maseo; nayo yifikanengwe ona
umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya
we na utuo wake; na we ndai na nguthu
ya kumutetheesya vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu
mai matonya kusinda *Otwio wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.*

83.Na asu ala makw'itaa kivila kyake
itomo ta too yu mambiliya kwasya,
'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ni We uthanthaasya kyaoya
kwa athukumi Make ta asu undu We
wendaa na akakithekevyu muno kwa
ula We wendaa. Takethwa ti Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwithwa e
mulau kwitu, We ethwa atumie nthi
ikatumelya ota uu. Aaa! Ala
matatungaa muvea maikafla ona indii.'

LUKU 9

84.Uu ni MUsyi wa Ituni! Ithyi
tumanengae asu ala matendaa
kwifenevya mo ene tulu wa nthi, kana
uthyoeku. Na mumunukilyo ni
kwoondu wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa
na ituvi iseo kuvita uu; na tulu wake we
ula wika kiko kithuku---asu ala mekaa
meko mathuku maikatuvwa ateo
kwianana nondu mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyu, We Ula watumie
Omanyiso wa Kulani wovanw'a naku
we akautungwa we vandu vaku va
kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ ①

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ
اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ لَخَسَفَ بِنَارِكَاةٍ لَا يَنْفَعُ
عَنِ الْكَافِرِينَ ②

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ③

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْزِيهِ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ
فُلِّ رَفِيٍّ أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑤

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ ūla ūetae ūtongoi, na
ūla wĩ ʼivĩtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanĩa kana Ivuku yĩ
nĩyĩvuanw'a kwaku; ʼĩndĩ nĩ tei kuma
kwa Mwĩai waku; kwa ūu, we
ndŭkaaĩthwe mŭtetheesya wa ala
matetĩkĩlaa ona ʼĩndĩ.

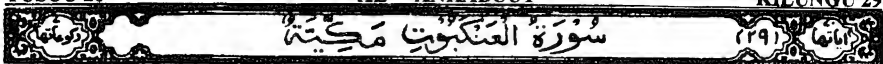
وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ۚ

88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
ŭtee wa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, ʼĩtina wa yamina kŭtheew'a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa Mwĩai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya We na ngai ingĩ.

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۚ

89.Ona ndŭkamwĩkaĩle ngai ūngĩ ŭtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Vai
Ngai ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o
mŭkatŭngwa.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَدْ
نَزَّلَ فِي هَٰذَا الْكِتَابِ الْهُدَىٰ وَإِلَىٰ رَبِّكَ تَرْجِعُونَ ۚ

AL - 'ANKABUUT

(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

لِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْمَلِكِ ②

3.Andũ masũanĩaa kana makatiwa me
oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ
nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa'.

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يَبْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا أَمَّا وَهُمْ
لَا يُفْقَهُونَ ③

4.Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee
woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma
w'o na We vate nzika,
akamavathũkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذَّابِينَ ④

5.Kana mo ala mekaa meko mathũku
nĩmaketangĩĩa kuma Kwitũ? Undũ ũla
mo matusaa nĩ mũthũku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

6.Ula ona wĩva wakatasya kũkomana
na Ngai Mwene Vinya W'onthe,
nĩekwĩyũmbanĩsyee kw'o, nũndũ ĩvinda ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla
yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We
nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

7.Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩlasya,
ething'ĩlasya kwoondũ wa thayũ wake
mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene ĩũlũ
wa nthĩ yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ
عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

8.Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩĩa
mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo Ituvi Iseo mŋmo vyŋ
kwoondŋ wa mawŋa moo.

9.Na Ithyŋ nŋtŋmwŋyŋfaŋe mŋndŋ ekae
nesa kwa asyai make; Indŋ mo
makaananŋaa naku nŋkana we *onaku*
ŋtonye kŋmbŋanany'a Nyie na ngai ingŋ;
ila we ŋtena ŋmanyi wasyo ona vanini,
Indŋ ndŋkamew'e mo. Kwakwa nŋw'o
ŋalŋko wenyu, na Nyie
nŋngamŋmanyŋthya inyw'ŋ ŋndŋ inyw'ŋ
mweekie.

10.Na ala metŋkŋlaa na kwŋka meko
maseo---Ithyŋ vate nzika, nŋtŋkamalikya
mo nthŋnŋ wa *nguthu ya* ala alŋngalu.

11.Na katŋ wa andŋ ve *amwe* ala maasya,
'Ithyŋ nŋtŋmwŋtŋkŋlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Indŋ yŋla mo mathŋnw'a
kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, maŋtw'ŋkŋthasya ŋthŋny'o wa
andŋ ta ŋsilŋlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na ethwa ŋtethyo nŋwooka
kuma kwa mwŋai waku, mo mena w'o
wa kwasya, 'Kwa ŋla w'o, ithyŋ twaŋ
vamwe nenyu.' We Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndesŋ nesa vyŋ kŋla kŋ nthŋnŋ
wa ithŋi sya syŋmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavathŋkany'a ala
metŋkŋlaa, na vate nzika, We
akamavathŋkany'a angangani *kuma kwa*
etŋkŋli.

13.Na ala matetŋkŋlaa mamatavasya ala
metŋkŋlaa, 'Atŋŋai nzŋa yaitŋ, na ithyŋ
vate nzika, tŋkakua naŋ syenyu.' Na mo
mai mŋio ya naŋ syoo makakua. Vate
nzika, mo nŋ akengani.

وَوَضَعْنَا لِلْإِنْسَانِ يَوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِلْكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِنِّي
مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑨

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ⑩

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسِ كَعَدَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ⑪

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ⑫

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
فَرَيْنَ شَيْءٌ إِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ⑬

14. Indī mo vate nzika makakua mīio yoo ene oūndū ūmwe na mīio *īngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūkyo tūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أَنْقَالَهُمْ وَأَنْقَالًا مَعَ أَنْقَالِهِمْ وَلِيَسْتَلْنَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithyī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe īoletwe mīongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatīe mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithyī nītwamūtangīte we na asu ala *maī nake* Ngalawani; na Ithyī nītwamītw'īkīthisye yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقُصُوا
ذِكْرَهُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīvw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmwūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmwenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِنَّا الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّقُوا اللَّهَ عِنْدَ اللَّهِ الرَّزْقُ وَاعْبُدُوهُ
وَأَشْكُرُوا لَهُ إِنِّي تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmwūūlea, īndī nzyawa nyīngī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūtūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِنْ تَكُذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أَمْرٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

20. Mo nomonaa ūndū Ngai Mwene Vinya W'onthē wambīlīlasya kyūmbe, na īndī aikītūngīlīla? Uu vate nzika, nī ūvōthū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

21. We nīwambīlīlīye kyūmbe īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē akookīlīya kyūmbe kīngī īīina. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ena ūtonyi īūlū wa syīndū syonthē. ^{1*}

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

22. We amūsīlīlāa ūla We wendaa na amwīw'īlāa tei ūla We wendaa; na Kwake nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢٢﴾

23. Na inyw'ī mūitonya kūmasīlīlā mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthē īūlū wa nthī kana ītunī; ona mūi na mūtetheesya kana mūnyanya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۚ بِئْسَ مَا لَكُمْ مِنْ دِينٍ ۚ اللَّهُ مِنْ ذِكْرِ وَلَا تَصَدِّقُ ﴿٢٣﴾

LUKU 3

24. Asu ala matamītkīlīlā Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na kūkomana kwitū Nake We, nīmo ala mayītūkīte kūkwata tei Wakwa. Na mo makeethwa na ūsīlīlō wī woo.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَكْسِبُونَ نَارَ حَمِيمٍ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Na w'o ūsūngīlō wa andū make wāl kana mo maisye, 'Mūaei kana mūmūvīvye na mwaki. īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūtangīlīe

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

¹ *Wonany'o ūū nīwonanītw'e nthīnī wa Mūsoa ūngī ūilyī ta w'o--53:48 *Al-Najm* wīna ūalyūlō mūnini ūnyuvīnī wa ndeto vandū va 'aakhirah' vau ndeto 'Ukhraa' nīyo yīleetwe. 'Aakhirah' nītonya kūalyūlwa tū ta 'ītina' *ukhraa* yaasya 'ingai'. Nī ūtheinī īndī ndeto 'ukhraa' na 'aakhirah' yīlā syakwatanw'a ūalyūlō wasyo nī mūthemba ūngī wa ūmbi myakanī ya ītina.

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, nũndũ wa wendo wa mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Indĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mũkaleana mũndũ na ũla ũngĩ, na mũndũ kũumanĩ ũla ũngĩ. Na wĩkalo wenyu ũkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mũikethwa na atetheesya.'

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ ũla Wĩ-Vinya, Mũf.

28.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mũthĩnzĩ* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamũnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ũũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alũngalu.

29.Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ũvukyo ũla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

30.Na 'inyw'ĩ mũno mũendaa kwa aũme *mũimenda* na kũtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo*? Na inyw'ĩ nĩmũlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa ũmbano wenyu!' Indĩ ũsũngĩto wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ũsũllũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tũlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِّنْ ذُرِّيَّتِهِ مُوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَلَيَعْنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا لَكُمْ
بِالْبَارِ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَوْمَئِذٍ ۖ

وَقَالَ لَهُ لَوْ كُنَّا نَدْرِكُكَ إِلَى رَبِّكَ إِنَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
التَّوْبَةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝

وَلَوْ طَآ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّمَا تَتَّبِعُونَ الْفَاحِشَةَ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝

إِنَّمَا تَتَّبِعُونَ الْإِجْمَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۚ
تَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ مِمَّا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوا بِعَدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, ũlũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

LUKU 4

32. Na yŵla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nĩtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'ŵo nĩ eki-ma-naĩ.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّا أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

33. We aisye, 'Indĩ Loto evo.' Namo mamwŵa, 'Ithyĩ nĩtwĩsĩ nesa ũla wĩvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangĩla we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake, kĩla nĩ katĩ wa asu ala matiawa ĩtina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لُوطًا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ إِنَّ نَجِيتَهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ ۚ كَانَتْ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝

34. Na yŵla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nĩwathĩnĩkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi ũlũ woo. Na mo mamwŵie, 'Ndũkakĩe, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nĩtũkũtangĩla we na andũ ma nyũmba yaku ateo kĩveti kyaku, kĩla nĩ katĩ wa ala matiawa ĩtina.'

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝

35. 'Ithyi vate nzika, nĩtũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilĩlo kuma ĩtunĩ nũndũ mo nĩmethĩtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَالًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

36. Na Ithyi nĩtũtĩite Kyama kĩthandĩku nthĩnĩ wa w'ŵo kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا مِنْهُ آيَةً بِنْتَهُ لِقَوْمٍ يُعْقِلُونَ ۝

37. Na kwa Amĩtiani Ithyĩ nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'ontha, na kĩai Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na mũikeke ũthũku ũlũ wa nthĩ, mũkĩetae kĩthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ فَقَالَ لِقَوْمٍ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْأَخِيرَ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

38.Indĩ mo nĩmamwĩtie we mũkengani.
Kwa ũu kĩtetemo kya nthĩ kĩ vinya
nĩkyamakwatie mo, na mavalũkanga nthĩ
na mothyũ moo nthĩnĩ wa mĩsyĩ yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثِينَ ٢٨

39.Na Ithyĩ nĩtwamanangie Aati na
Athamuti; na ũu nĩ ũtheinĩ kwenyu
kuma motũonĩ moo. Na Satani
nĩwamanakavĩsye meko moo mooneka
me maseo kwoo. Na ũu nĩwamaalyũlile
mo kuma nzĩanĩ ona vala mo maĩ oĩ.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسِيرِهِمْ وَزَيْنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ٢٩

40.Na Ithyĩ nĩtwamanangie Kola na
Valao na Amana. Na Mose nĩwookie
kwoo ena Syama syumĩĩite, ĩndĩ mo
nĩmekathĩĩe nthĩnĩ wa nthĩ, onakau mo
mayai matonya kũtũvĩtũka Ithyĩ.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ٣٠

41.Kwa ũu, kĩla ũmwe woo,
nĩtwamũkwatie nũndũ wa naĩ yake;
amwe moo maĩ asu ala ithyĩ twamatwafie
kĩũutani kya kĩseve kya mũthanga kĩ
vinya, na katĩ woo maĩ asu ala
makwatiwe nĩ kĩtundumo, na amwe katĩ
woo nĩ asu ala ithyĩ twatumie mamelw'a
nĩ nthĩ, na amwe moo nĩ asu ala
twamanyw'ĩthisye kĩw'ũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ndaĩ amavĩĩsya
mo, ĩndĩ mo nĩmo meevĩĩfasya mathayũ
moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُظِلَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٣١

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ
ta ngewa ya mbũambũĩ, ĩla ĩseũvasya
mũsyĩ wayo; na vate nzika nyũmba ĩla
mbonzu vyũ mbee wa nyũmba syonthe
nĩ ya mbũambũĩ, ĩndĩ takethwa mo
nĩmamanyie!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبِيتَ
الْعَنْكَبُوتُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ٣٢

43.Nt'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũkĩsĩ kĩla kyonthe mo makĩkaĩlaa ũtee
Wake; Nake nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

44.Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ
twaseũvisye kwoondũ wa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ no ala mena ũmanyi tũ
maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعُلَمَاءُ ﴿٤٤﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwoombie nthĩ na matu na ũla w'o.
Nthĩnĩ wa ũu vate nzika ve Kyama kwa
etĩkĩli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

LUKU 5

46.Soma maũndũ ala we ũvuanĩw'e ma
Ivuku na syaĩsya Mboya. Vate nzika,
Mboya nĩvathanaa mũndũ na maũndũ
ma wathavu na naĩ yumĩĩĩte, na ũlilikano
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o
nĩ *ũlũngalu* mũnene vyũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ
ala inyw'ĩ mwĩkaa.

﴿٤٦﴾ أَتْلُ مَا أُرْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ
الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na we ndũkakaanĩe na Andũ ma
Ivuku ateo ngaananĩo sya maũndũ ala
maseo, Indĩ we *ndũkakaanĩe ona*
vanini na asu ala moo mate alũngalu.
Na asya, 'Ithyĩ nĩtũmetĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwitũ na ala mavuanĩtw'e
kwenyu, na Ngai waitũ na Ngai wenyu
nũmwe, na ithyĩ nĩtwĩnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَهَؤُلَاءِ أَمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا إِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

48.Na ota ũu, Ithyĩ nĩtũkũtheesye we
Ivuku, kwa ũu asu ala Ithyĩ tũmanengete
ũmanyi waw'o wa Ivuku nĩmayĩtĩkĩlaa
Kulani; na katĩ wa andũ *ma Makka ota*
ũu ve amwe mayĩtĩkĩlaa. Na vai
mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ ateo ala matena
mũvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŵa mbee wa yŵi ona we-ndwaandŵka yŵmwe na kw'oko kwaku kwa aŵme; kwa nzŵa Ŵsu akengani methwa maŵ na kŵtumi kya kwŵthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْكُمُ بِهِمْ يُحْكُمُ
إِذَا أَرَادْتَ أَنْ تَنْبِذُوا ۝٤٩

50.Aiee, nŵ *ŴtŴngŵanŵ* wa Syama ntheu nthŵnŵ wa ngoo sya asu ala manengetwe Ŵmanyi. Na vai maileaa Syama Situ ateo eki-ma-naŵ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْزِلُ فِي صُورِ الَّذِينَ أَوْثَقُوا الْعِلْمُ
وَمَا يَجْعَلُ إِلَّا غَلَبُونَ ۝٥٠

51.Namo makŵlasya, 'Syama ileaa kŵtheew'a kwake nŵkŵ kuma kwa Mwŵai wake? Asya, 'Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŵ MŴkaanany'a wŵ Ŵtheinŵ.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝٥١

52.Kŵimeanŵe mo nŵndŵ Ithyŵ nŵtŵkŵtheesye we Ivuku yŵla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŵnŵ wayo na ŵlilikany'o kwa andŵ ala metŵkŵlaa.

أَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝٥٢

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu. We nŵmesŵ maŵndŵ ala me ŵtunŵ na ala me nthŵ. Na *ta kwa* asu ala mawŵŵkŵlaa Ŵvŵngŵ na kŵlea kŵmwŵŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŵmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٥٣

54.Mo meŵkŵlye we nŵkana Ŵkalaate Ŵsilŵlo; na takethwa vayaŵ ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe, Ŵsilŵlo wŵthwa Ŵkŵte ŴŴŴ woo. Na vate nzika, w'o Ŵkamavikŵla mate Ŵtalŵthya na mateŴwona.

وَيَسْتَعْلِفُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝٥٤

55. Mo meŭkŭlya we nŭkana ŭkalaate
ŭsilŭlo; Indŭ nŭw'o, Ngiena
nŭmathyŭlŭlŭkŭte alei.

يَسْتَحْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّهُمْ لَخِيَّطَةٌ بِالْكَفْرِ ۝٥٥

56. Lilikanai mŭthenya ŭla ŭsilŭlo
ŭkamavw'ŭka umŭte ŭlŭlŭ woo, na uungu
wa nyaŭl syoo, na We akamatavya,
'Samai inyw'ŭ ŭsyao wa meko menyu.'

يَوْمَ يَنْشَبُهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ مِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٥٦

57. Inyw'ŭ athŭkŭmi Makwa ala
mwŭŭŭkŭlaa! nŭw'o, nthŭ Yakwa nŭ nene,
kwa ŭu nthaithei Nyie nŭnyŭlaka.'

يُوبَأَى الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ أَرَادْنِي وَاسِعَةً فَأَيَّ
مَاعِبُدُودٍ ۝٥٧

58. Kŭla thayŭ ŭkasama kŭkw'ŭ; na Indŭ
inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwitŭ.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝٥٨

59. Na ala metŭkŭlaa na kwŭka meko
maseo----- vate nzika, Ithŭl
tŭkamekalya nthŭnŭ wa nyŭmba
mbŭkŭŭŭlu sya Itunŭ, ila ivŭŭlaa mbŭŭŭ
uungu wasyo. Namu makekalaa vo. Nŭ
ŭtuvi ŭseo mŭno vyŭ ya asu ala
mathŭkŭmaa nesa,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنَجْزِيَنَّهُمْ مِنْ
الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝٥٩

60. Asu ala momŭŭasya, na kwia
wŭkwatyoo woo kwa Mwŭai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝٦٠

61. Na nŭ nyamŭ sylana ata ila itakuaa
ŭŭ wasyo! Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭwinengae syo nenyu. Na We nŭ We
Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَكُلٌّ مِنْ ذَآئِبِهَا لَا تَحْمِلُ يَرْزُقُهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا
وَأَيُّكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝٦١

62. Na we ŭkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ŭla
ŭmbŭte matu na nthŭ na asyŭkŭla syua na
mwei wŭanŭ?' Vate nzika, mo masya,
'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indŭ
mo mathyoekaw'a ata kuma nthŭnŭ wa
w'o?

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَلَقَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ فَإِنْ يَوْمَئِذٍ يَكُونُ ۝٦٢

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe
amŭthanthalasya nzŭla sya kwŭlyonea

اللَّهُ يَنْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝٦٣

kyaŭya ūla We wendaa kafi wa
athŭkŭmi Make, na aithekevasya kwa
ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi
mwŭanŭ wa syŭndŭ syonthe.

64. Na we Ōkamakŭlya, 'Nŭŭ ūla
ŭtheasya kŭw'ŭ kuma ŭtunŭ na
kŭmŭnenge nthŭ thayŭ ŭtina 'wa kŭkw'a
kwayo?' Mo vate nzika makwŭa, 'Nŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya,
'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' Indŭ aingŭ mŭno moo
maimanyaa.

LUKU 7

65. Na thayŭ ŭŭ wa nthŭ ŭno ti kŭndŭ
ateo nŭ ŭthaŭ na ngŭŭ, na Mŭsyŭ wa
ŭtunŭ---ŭsu nŭw'o Thayŭ vyŭ, takethwa
mo nŭmamanyie!

66. Na yŭla mo malika Ngalawanŭ,
nŭmamwŭkaŭlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, me ew'i na mena mŭŭkŭŭ
ŭmwe Kwake. Indŭ yŭla We
wamavikya nthŭ nyŭmŭ nesa kwa mŭuo,
sisya, mamwŭananasya We na ngai ingŭ.

67. Nŭkana mo matonye kŭmalea maŭndŭ
ala Ithyŭ tŭmanengete, na nŭkana mo
matonye kwŭtanŭtha mo ene kwa ŭvinda.
Indŭ o mŭtŭkŭ makamanya.

68. Mo nomonete kana Ithyŭ
tŭŭtw'ŭkŭthŭte mŭsyŭ kwŭthwa wŭkalo
wa mŭuo kwoondŭ woo, oyŭla andŭ ala
matŭanŭle namo meŭvulw'a maitwawa?
Indŭ mo makeetŭkŭla ŭvŭngŭ na kŭyŭlea
ŭnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولَنَّ اللَّهُ قُلُ الْخُذُ
لَهُ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَيْبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَا اللَّهَ فَخَلَّصِينَ لَهُ الَّذِينَ
فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَنَّوْا أَنَّهُمْ يَفْسُقُوا يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

لَوْ أَنَّهُمْ رَوَوْا أَفَّا جَعَلْنَا حَوْمًا أَوْثًا وَخُطْفًا لِلنَّاسِ مِنْ
حَوْلِهِمْ أَفَبَالِ بَاطِلٍ يُؤْمِنُونَ وَبِرَحْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Na nŋŋ Ōla Ōte mŋlŋgalu mŋnene
mbee wake we Ōla ŌseŌvasya Ōvŋŋgŋ
ŋŋŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
kana Ōleaa w'o yŋla wamŋvikŋa? Vo vai
ŋtŋŋ nthŋŋ wa ŋia-ya-Mwaki kwa asu ala
metetŋkŋlaa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝٦٩

70. Na ta kwa asu ala mokitaa nzŋanŋ
Yaitŋ---ŋthyŋ vate nzika,
tŋkamatongoesya mo nzŋanŋ Sitŋ. Na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ
فِي لَمَعِ الْمُحْسِنِينَ ۝٧٠

AL - RUUM
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.
2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْمَدَّة ②

عُلِبَتْ الرُّومُ ③

3. Alomi nĩmakĩĩtw'e vinya.

4. Nthĩnĩ wa nthĩ ũla yĩ vakuvĩ, namo
ĩtina wa kũkĩlw'a vinya kwoo, mo
makakĩlany'a vinya.

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّئَاتُ ④

5. Nthĩnĩ wa myaka mĩvũthũ, mwĩao nĩ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ĩtina wa ũu---na mũthenya ũsu etĩkĩli
makatana,

فِي يَضِجُ سِينِينَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِجُ الْمُؤْمِنُونَ ⑤

6. Vamwe na ũtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ũla We
wendaa; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya,
Usũtwe nĩ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
ũrw'ĩe ũtianĩo ũũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ũtianĩo Wake, ĩndĩ
andũ aĩngĩ mũno mayĩĩfĩ.

وَعَدُ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ⑦

8. Mo mesĩ mwĩkalo wa nza wa thayũ wa
nthĩ ĩno tũ, na mayĩthĩnasya na wa ĩtunĩ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ⑧

9. Mo nomasũanĩaa ĩĩĩkonĩ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombĩte matu
na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo
syelĩ ĩndĩ nĩ kwĩlanana na mavata ma ũĩ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ⑨

na kwa ivinda yila yitw'itwe. Indī aingī
katī wa andū mayitīkīlaa kwīsa
kūkomana na Mwīai woo.

10. Mo nomangangīte tūlū wa nthī
nīkana makona ūndū mūminūkīlyo wa
asu ala maī mbee woo *wathūkīe*? Mo
maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa
ūtonyi na mo nīmamītīmie t-nthī na
mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee*
wa aa ūndū mamītūlīte. Na Atūmwa
moo nīmookie kwoo mena Syama
syīyonanītye. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndaī atonya kūmavītīsyā mo,
Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo
ene.

11. Na Indī mūminūkīlyo wa asu ala
meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū
mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, na mamavūthya mo.

LUKU 2

12. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwambītīlīlasya kyūmbe; na Indī
nūkītūngītīlīlāa; na Indī Kwake We
inyw'ī nīmūkatūngwa.

13. Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika
ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa
kūyītūka.

14. Namo maikethwa na ew'anīthya
kuma *katī woo* ala mo mameānanasya
Nake We; namo makamalea ala mo
mameānanasya *Nake*.

15. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---
--mūthenya ūsu mo makataanw'a
mūndū na ūla ūngī.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿١٠﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوْءَ أَن لَّدُنَّا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٥﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ يَنْفِرُونَ ﴿١٦﴾

16.Indi asu ala meetikilile na meeka mawila maseo makanengwe ndafa na kOtanithw'a nthini wa mOunda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخْبَرُونَ ⑮

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamilele Misoa Yaitu, na Tkomano ya Ituni, aa makaetwe Usilfloni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ⑯

18.Kwa Ou, mOtafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kiko.

فَسُبْحَنَّ اللَّهُ وَجْهَ نُسُورٍ وَجْهٍ تَصْرِيعُونَ ⑰

19.Na ndafa ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na Iulu wa nthi na mOtafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yilithua.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيَا وَجْهٍ
تُظْهِرُونَ ⑱

20.We amumasya Ola wi thayu kuma kwa Ola mukw'u, na amumasya Ola mukw'u kuma kwa Ola wi thayu; na We numInengae nthi thayu itina wa kkw'u kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'I mukaumflw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ
تُخْرَجُونَ ⑲

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We nIwamOmbie inyw'I kuma kItoonI; sisya Indi, inyw'I mwi andu ala mwangangaa Iulu wa Othyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑳

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We nIwamOmbie inyw'I iveti nkana mukwatae mOuo nthini wasyo, na We nIwIkilite wendo na wololo katI wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala masOanIaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ㉑

23.Na katI wa Syama Syake ni mOmbIwe wa matu na nthi, na ivathukany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِاعَ
الْإِنْسَانُ وَالْوَائِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ㉒

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, *na kũmakĩa* mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ūla ūngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30.Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩlaa mawendi moo mathũku matena ūmanyi. Na Indĩ nũũ ūla ūtonya kũmũtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩle wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Kwa ūu elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----*na atĩla* kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla ĩtina wakyō We waseũvisye mbaa andũ. Vai ūalyũlo wa ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyo ndĩni ĩla ĩũngeme na ūlũmu ĩlũngalĩte na ĩtw'ĩtkaa ĩla ingĩ syĩthwe ĩlũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ وَلَكِنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32.Elekelyai *mothyũ menyū vala ve Ngai*, mũkĩmũalyũkĩla *mwĩna wĩlilo*, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndaſa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvĩtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩlekany'a na ndaſa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩa tũ ĩla mũndũ ūtonya kwĩana kĩveva. Ow'o nyamũ ĩla ingĩ iitonya kwĩthwa na kĩlana kĩĩ kya ūsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ingĩ, kũthengeanĩa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndaſa sya Mũtaĩtwa nikwoneka. Ona kũĩlyĩ ūu, nĩkwaĩĩtwe nĩkũlilianwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ūu, mũndũ nũtonya kwĩyĩlekany'a Nake nthĩnĩ wa ĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mūikethwe ma asu ala mamwānanasya
Ngai na ngai ingĩ.

33.Kwa asu ala maanasya ndīni yoo, na
makaanĩka nthĩnĩ wa nguthu; kĩla
nguthu ĩtanĩa maũndũ ala yĩ namo.

وَمِنَ الَّذِينَ قَفَرُوا فِيهِمْ وَكَانُوا شِرْكًا كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٣﴾

34.Na yĩla thĩna wamakwata andũ,
maĩaa kwa Mwĩai woo, makĩmũalyũkĩla
We *mena wĩilo*; na ĩndĩ, yĩla We
wamasamĩthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ĩmwe yoo ĩmwānanasya Mwĩai
woo na ngai ingĩ.

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ فَسُدَّ دَعْوَاهُمْ فَمِيزِينَ الْيَهُودَ
ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْتَدَّ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35.Kwa ũu, kwa kũlea kwĩthwa na
mũvea ĩlũlũ wa maũndũ ala Ithyĩ
tũmanengete mo. Kwa ũu, ĩtanĩthyei
inyw'ĩ-ene kwa ĩvinda. ĩndĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Ithyĩ nĩtũmatheesye mo mwĩao ona
ũmwe ũla ũneenaa *Okĩmendeesya* mo
ala mamwānanasya We namo?

أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُطُورًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

37.Na yĩla Ithyĩ twamendethya andũ ma
nthĩ na mũsamo wa tei mo nĩmatanĩaa
nthĩnĩ wa w'o, ĩndĩ ethwa ũthũku
nĩwamavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ
ala moko moo mekĩte *mo ene sisyai!*
Mo mambĩlĩlasya kũyĩtũka.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٧﴾

38.Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amũthanthasyyaa
kyaũya ũla We wendaa ona wĩva, na
kũmũnyivĩsya kyo *ũla ona wĩva We
wendaa?* Kwa ũu w'o, nthĩnĩ wa ũũ, ve
Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39.Kwa ũu, nengei andũ ma ndũũ sya
mũkaufĩ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mũendi-wa-kyalo. Uu nĩw'o ũseo

فَإِنَّ ذَٰلِكَ لَآيَاتُنَا حَقُّهُ وَالْإِنْسِكِينَ وَإِنَّ السَّيِّئِينَ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُزِيدُون وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na nomo ala makaŋla.

40. Kīla ona kīva inyw'ī mūŋvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nīkana kītonye kwongeleela kīndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īndī kīla mumasya Saka mūimantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē---aa nīmo ala makongeleela *ŭthw'ii woo* kūndū kwīlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula ūmūmbīte inyw'ī, na *īndī We* nūmūnengete inyw'ī; na *We* akamūkw'īthya inyw'ī, na *We* akamūthayūkyā mwīthwe thayū. *Ve* ūmwe ona wīva katī wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwīka ūndū ūmwe katī wa maūndū aa? *We* nataŋwe na E-ūlū mūno mbee wa ila mo mamwīananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoe ku nīumīlīte ūlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū mekīte, Nīkana *We* atonye kūmasamīthya mosyao ma amwe ma meko moo, nīkana maalyūke maume *nthīnī wa ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai ūlū wa nthī mwone ūndū mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee wenyu wathūkīte! Aingī mūno vyū moo maī athaithi ma mīvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا مِثْلَ شَيْءِ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa Ūu, elekelyai mothyū menyu vala ve Ndīni ūla ndūngalu na Itetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vataketwa na kīsiŋi. Mūthenya ūsu, mo makaanika nguthu syīna kīvathūkany'o īmwe na ūla īngī.

فَأَقْرَعُوا وَجْهَكَ لِلَّذِينَ الْقَعَمَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمَ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ﴿٣٤﴾

45. Ala matetīkīlaa makakua *mosyao* ma kūlea kwītkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِيْمُ
يَهْدِيهِمْ ﴿٣٥﴾

46. Nīkana, We atonye kūmaīva ala metīkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīl*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī īnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُزِيلَ الرِّيحَ مَبْشُرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيَجْزِيَ الْفَالِكِ بِأَمْرِهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na īndī Ithyī nītwamasilīle asu ala maī avītany'a. Na vate nzika, kwaī ūlū Waitū kūmatetheesya etīkīli.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve īthweo. Na īndī We nūyīnyāītkasya ītunī ūndū We wendaa na kūyīlīfanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na īndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُزِيلُ الرِّيحَ فَتَنُجِبُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ سَحَابًا فَتَرَى الْوَدَّ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthĩnĩ wayo. Na yĩla
We wamyusya Iũlũ wa ũla We wendaa
katĩ wa athũkũmi Make, sisyai! Mo
nĩmatanaa.

50. Ona kau mbee wa ũu---mbee wa
Itanamba kũtheew'a Iũlũ woo mo
nĩmeyĩtũkaa.

51. Sisyai, Indĩ, movano ma Inee ya
Ngai Mwene Vinya W'onth: ũndũ we
ũmĩthayũũkasya nthĩ Itina wa kĩkw'ũ
kyayo. Nĩw'o, Ngai o ũu,
akamathayũũkasya ala akw'ũ; nũndũ We
E-Vinya Iũlũ wa syĩndũ syonthe.

52. Na ethwa Ithyĩ nĩtwakĩtũma kĩseve
na makyona *ngetha yoo* iikalaa, Indĩ mo
Itina *nĩmambĩĩĩlasya* kũmalea *manee*
Maitũ.

53. Na we ndũtonya kũtuma ala akw'ũ
mew'a nthĩ, ona kana ndũtonya kũtuma
ala mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka monanĩtye mĩongo yoo.

54. Ona we ndũtonya kũitongoesya
ilalinda kuma Iĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya tũ ala matonya
kwĩtĩkĩla Mĩsoa Yaitũ na menyivasya.

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onth Ula
wamũmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na Itina wa wonzu
nĩwamũnengie vinya; na Indĩ Itina wa
vinya, nĩwamũeteie wonzu na ũkũũ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanyi W'onth, Ula-Utonyi-W'onth.

عِبَادَہٗ اِذَا هُمْ يَسْتَبِشُّوْنَ ۝۶۰

وَ اِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهٖ

لَمُبْلِسِيْنَ ۝۶۱

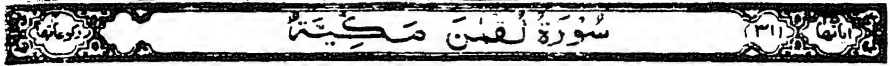
فَاَنْظُرْ اِلٰى اَنْزِلَتْ حَتّٰى اللّٰهُ كَيْفَ يُنْزِلُ الْاَنْزَالَ بَعْدَ
مَوْبَعَا اِنْ ذٰلِكَ لَمَنْ لِّمَوْبَعَا وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ۝۶۲

وَلَمَّا اَرْسَلْنَا رِجَالًا قُرَآءًا مُّصَفَّرًا اَنْظُرُوْا مِنْ بَعْدِ
يَكْفُرُوْنَ ۝۶۳

فَاِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تَسْمِعُ الضُّمَرَ الدُّعَا اِذَا
وَلَوْ اَمْدَدُوْا ۝۶۴

وَمَا اَنْتَ بِهٰدٍ الْعَنِي عَنْ صَلَاتِهِمْ اِنْ تَسْمِعُ اِلَّا
مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝۶۵

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ۝۶۶

LUQMAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau. Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْم

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هَذِي ذَرْعَةٌ لِلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũĩkĩĩlo mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatiĩaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
Ūkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũĩa ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُتَلَّ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make elĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩĩlo wĩ woo.

وَإِذَا تَلَّوْا عَلَيْهَا قِيلَ سَمِعْنَا بِهَا لَمْ تَجْعَلْ لَهَا
كُتُبًا ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۖ قَدْ كُنَّا فِي آثَرِهَا
كَانَ فِي آثَرِهَا ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۖ قَدْ كُنَّا فِي آثَرِهَا

9. Vate nzika, asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

10.Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŌtiŋe* ūtianfo wa w'o; na We nī We Wī-Vinya, Ula-Mŭī.

خُلِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.We ombīte matu vate ituī ila inyw'ī mŭtonya kŭsyona, na We nīwīlŋe īlma nŭmŭ ūlŭ wa nthī nīkana iikese kŭthingitha vamwe nenyu, na We nŭnyaŋkītye syŭmbe sya kīla mŭthemba nthīnī wayo; na Ithyī nīŋtŭtheetye kīw'ŭ kuma mathweonī, na tŭkamesya imea nzeo sya kīla mŭthemba.

خَلَقَ السَّوْبَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْفِ فِي الْأَرْضِ
رَوَايَ أَنْ تَبِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كُونِهِ ②

12.Uu nī ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'eī nyie kīla ala angī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, īndī eki-ma-naī me nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ③

LUKU 2

13.Na Ithyī nītwamŭnengie Lukumaan ūī, *akyasya*, 'Tŭngai mŭvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ūla ūtŭngaa mŭvea, atŭngaa mŭvea kwoondŭ wa ūseo wa thayŭ wake mwene tŭ. Na ūla we ūtatŭngaa mŭvea, īndī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīŋlānītye-We-Mwene, Ula-Waīlīte-Nī-Kŭtaīwa.

وَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ
يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
حَنِيدٌ ④

14.Na *lilikanai* yīla Lukumaani wamŭtavisye mwana wake aimŭtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndŭkaamwīanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī. Vate nzika, kŭmwīanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī nī īvītyo yī woo.'

وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَى لَا تَشْرِكْ
بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ⑤

15. Na Ithyi nItUmwIyIaIe mUndu ethwe e mUseo kwa asyai make---nyinyia wake amUsyaa e nthInI wa wonzu IuIu wa wonzu, na kwonga kwake kUkuua myaka IIf---NdUngfei mUvea Nyie na asyai menyu. Kwakwa nIkw'o ualUko wa mUminOkIlyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ فِي الدِّينِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَبًا
عَلَى وَهَبٍ وَفِضْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ الَّذِي
إِلَى الْمَصِيرِ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku nImeUkaananIa naku we nIkana UmItanany'e Nyie na kIla we Utena Umanyi wakyo, IndI, ndUkamew'e, IndI IthIwa wI mUnyanyae woo IuIu wa maUndu onthe ma nthI; na nthInI wa maUndu ma kIvea atIla nzIa yake we Ula Umbelekela Nyie. Na Kwakwa IndI nIkw'o kUkethwa kwi ualUko waku, Nakwa nIngamUmanyIthya inyw'I maUndu ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرَوْنًا
وَأَتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

17. 'Ame mwana wakwa! Undu w'onthe ona wIva ona ethwa wIla Uito wIana wa mbeke ya kalandai, ona wI nthInI wa Ivia, kana wI matunI, kana wI IuIu wa nthI, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nUkaumIlya UtheinI; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUmanyi-wa-SyImbithI syonthe, MUmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّمَا إِنْ تَكُ مِنْ خَلْقٍ مُعْرَوٍّ فَتَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمُوتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ بِأَمْرِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! LuIUmIlya Mboya, na tavanasya maUndu maseo, na Uivatana UthUku, na UmIIsya na UmIIsyo IuIu wa kIla kyonthe kItonya kUukwata we. Vate nzika, Uu nI Umwe katI wa maUndu ala mendaa UsUanIlo mUluMu.

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءًا بِالْعُرْوَةِ فَإِنَّهُ عَلَى الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

19. 'Na ndUkamethiUie andU na UthIa waku na Ung'endu ona ndUkatambuUke IuIu wa nthI na ngathIlo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَلَا تَصْغُرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑨

ndamwendaa kila m0nd0 m0ng'endu,
mwikathili.

20. 'Na we tamboka na m0ndele 0la
wifanile wa katli, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetikilika vy0
ni wa Ing'oi.

وَأَقِصْ فِي مَثَلِكَ وَأَغْضُصْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتَ الْحَبِيرِ ⑩

LUKU 3

21. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akikilite wifan kyonthe
kila ki matuni na kyonthe kila ki 000
wa nthi, na niwifanitsye Inee Yake 000
wenyu, kweli ngali ya nza na ya nthini?
Na katli wa and0 ve amwe ala
makaanafaa 000 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yila yimulika.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ⑪

22. Na yila mo matavw'a, 'Atilai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanitye,' mo maasya, 'Aiee,
ithyi twifanila ma0nd0 ala ithyi tweethie
maathie maitu maathie.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0sililoni wa
Mwaki wakene?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْمَعُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يُذِيعُهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ الشَّعِيرِ ⑫

23. Indli we 0la wInenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ni mwiki-wa-
nesa, we vate nzika, niwkwatle
ngwatilo la yi vinya. Na m0min0kilyo
wa ma0nd0 onthe wina Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَسْلَمَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ⑬

24. Na ta kwa 0la we 0tetikilaa, 0lei
wake nd0kakwikie kyeve we. Ual0ko
woo wi Kwitu, na ithyi t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe niwisi nesa vy0
ma0nd0 ala me nthini wa ithui syoo.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنُكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑭

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsilĩlonĩ mwai.

نُتِمُّهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضَظُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ عَلِيْلٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَبَنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na tũũũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩsyē We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

يَلُو مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْعَزِيزُ ⑦

28. Ona mũĩĩ yonthe tũũũ wa nthĩ tĩkatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingi na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩw'i-W'onthē, Woni-W'onthē.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَتَّخِذُكُمْ إِلَّا نَفْسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē atumaa ūtukũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩa kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزِيلُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُزِيلُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ
مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-Iũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ũkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ũmwe mũmĩĩsyana ũtũngaa mũvea.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ
مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla itulumo syamavw'ĩka ta ngunĩko nyingĩ mũno nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩko, ĩndĩ yĩla We wamavikya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩla ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ũla ũte mũĩkĩĩku, ũte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهم مَّوْجٌ كَأَنَّ الْفُلُلَ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'ĩ andũ, manthai ũsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ũla ĩthe ũtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ũuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ũu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَآخِشُوا يَوْمًا لَا يَجْزِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheeasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkakw'ĩa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِخَوَائِرِهِ

AL – SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْ ②

3. Uvuary'o wa Ivuku yĩ ndwĩ nzika
nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa
nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْبَبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyĩseũvĩtye? Aiee,
Du nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku,
nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala
mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee
waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩĩa
ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشَدِيدِ
قَوْمًا مِمَّا أَتَاهُمْ مِنْ تَذَرِينِ فَبِكَ لَعَلَّاهُمْ يَحْتَدُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila
syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We atĩnĩka Kĩvilanĩ-
Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũi na
mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee
Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũheu kuma
ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata
Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla
nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana
nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ
tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑦

8.Ula Oklanlisy klla kIndu We
Ombite. Na We nIwambllllye ombi wa
mOndu kuma yUmbanl.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ⑤

9.Na Indl We nIwaitw'lkIthlisy nzyawa
syake syumae nthlnl wa tUsamu twl
klw'unl kltweku.

ثُمَّ جَعَلْهُ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ⑥

10.Indl We nIwamwlananlisy we na
amUveveea veva Wake nthlnl wake. Na
We nUmOnengete inyw'I kwlw'a na
metho na ngoo. Indl inyw'I mUtUngaa
mUvea mUvUthU! 1*

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ⑦

11.Namo makUlya, Ata! Ylla ithyI
tUkaa tUlu wa nthl, Indl ithyI
tUkatw'Ika kyUmbe kyeU? Aiee, Indl
mo makeethwa me alei Umbanonl wa
MwIai woo.

وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَائِهِمْ كَفُورُونَ ⑧

12.Asya, 'MulaIka wa kIkw'U Ola wltwe
kwIthwa mUnene wenyu akamUkw'Ithya
inyw'I: na Indl mUkatUngwa kwa
MwIai wenyu'

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَلَكَ السَّوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ
يَرْجِعُكُمْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تَرْجِعُونَ ⑨

LUKU 2

13.Takethwa we nUtonya kwIla kUmona
avItany'a ylla mo makakumany'a
mothyU moo mbee wa MwIai woo, na
kwasya, 'MwIai waitU, ithyI nltwonete
na nltwIw'lte, kwa Ou, tUtUngwe ithyI Itina
nIkana tUtonye kwIka mawla maseo;
nUndU yu nltUkIle na w'o maUndU ala
tUtavltw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِيمُونَ ⑩

1*Ndeto Ino 'fo'add' ngoo tondU IandIkIwe nthlnl
wa Kulani Ntheu, ndrUweta o ngoo tU, Indl
nltwIwonany'a kltwIla kya mUthya kya Umanyi.
Sisya, 28:11 al-kasas, 53:12 Al-Kasas, Al-Najm
46:27, Al-Ahqaf na Avalamu 14:38.

14. Na takethwa Ithyĩ *nĩweekhĩe* vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie kĩla thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa nĩtwĩkĩte w'o kana Nyie ngausũya ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٤

15. Kwa ũu, samai *inyw'ĩ ũsilĩlo* wa meko menyũ nũndũ nĩmwoolilwe nĩ ũmbano wa mũthenya ũũ wenyũ. Ithyĩ o Naitũ nĩtũlĩtwe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsilĩlo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

قُلُوفُوا بِمَا نَبِئْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُرُّوْا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥

16. Mo nĩmaililikanaa Syama Sitũ tũ ala yĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matulĩtye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndaĩa ya Mwĩai woo, namo mayĩkathĩaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٦

17. Mbau syoo nĩsyĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkaĩlaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyoo, na kumya kĩla ithyĩ tũnenganĩte tũtũ woo.

تَجَاءُ فِي جُنُوبِهِمْ عَنِ الصُّرَاحِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٧

18. Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩlĩtwe ũvithĩtwe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨

19. Ula ĩndĩ *we* nĩ mwĩtĩkĩli, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كُنَّ كَانًا فَاسْقَامًا لَا يَتَوَنَّى ١٩

20. Na ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na Mĩũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

21. Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa nĩ Mwakinĩ. Kĩla ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفِخْ فِي نَفْسِكُمْ ٢١

makenda kuma vo, makatungawa nthini
waw'o, namo makataw'a, 'Samai
Usililo wa Mwaki Ula inyw'I mwauleaa.'

النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا تُكْفَرُونَ ①

22.Na kwa Ula w'o vyu, Ithyi tukatuma
mo masama Usililo Ula munini mbee wa
Usililo Ula munenange, nkana mo
matonye kusyoka Kwitu mena wilo.

وَلَنَذِيرَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذَى ذُو الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nuu Ula wkaa Ivtiyo Inene mbee
wa we Ula Ulilikanaw'a Misoa ya Mwai
wake na inda akilalyoka na kumitia?
Ithyi vate nzika, tukamasilila avitany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِنُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithyi ntwamunengie Mose
Ivuku—mukethwe inda na nzika Ulu
wa kukomana ----Nake---na Ithyi
ntwayitw'kithisye yo utongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ④

25.Na Ithyi ntwamatw'kithisye amwe
kati woo kwihwa atongoi, ala
mamatongoesye andu kwa Mwao Witu
oyila mo-ene ma na umliso na ma na
mukito mulumu nthini wa Misoa
Yaitu.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَتَاَصْبِرُوا
وَكَاثُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ⑤

26.Nw'o, Mwai waku We akasila kati
woo Muthena wa Uthayukyo nthini
wa maundu ala mo matetikilanaa nthini
wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokumatongoesya mo kumanya ni
nyawa syana ata, ila ithyi tusyanangite
ila sya mbee woo, ila kati wasyo mo yu
maendela nduani syoo? Nthini wa u
vate nzika, ve Syama. Inda mo
nomakethukitsya?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَسْتَوُونَ فِي مَسْكِبِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَقْلًا
يَسْمَعُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana Ithyĩ tũtwaa
kĩw'ũ tũlũ wa nthĩ nyũmũ na Indĩ
tũkamesya imea nakyo ila indo syoo
ĩĩsaa, ona mo ene, Indĩ mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

﴿٢٨﴾ أَفَلَا يَبْصُرُونَ

29. Namo makũlasya, 'Ukĩlyo ũũ ũkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mũthenyanĩ wa ũkĩlyo,
kwĩtĩkĩla kwa alei kũikamauna mo,
ona maikanengwe ĩvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Kwa ũu, umai katĩ woo, na eteelai.
Namo nometelee ota ũu.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ

AL - AHZAAB
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ame we Mwathani, mantha ũsũvĩo
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
ndũkaatĩle mawendi ma alei na
angangani.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٢

3. Na atĩla maũndũ ala ũvuanĩw'e we
kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa
maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٣

4. Na ia mũĩkĩllo waku kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ٤

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaamũmbĩa mũndũ ona ũmwe ngoo ilĩ
nthĩnĩ wa kĩthũi kyake; ona We
ndaalyũlaa iveti syenyũ kwĩthwa maa
nyinyia menyu vyũ nũndũ inyw'ĩ
mũsyĩtaa maa nyinyia menyu na
mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya
mũkautĩ, ona We ndamaalyũlaa ala
inyw'ĩ mũmacw'ĩkĩthasya syana syenyũ
makatw'ĩka syana syenyũ vyũ. Isu nĩ
ndeto sya makanyw'a menyu tũ; Indĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa
w'o, na We atongoasya nzĩanĩ ĩla ya
w'o.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۖ وَمَا جَعَلَ
أَزْوَاجَكُمْ أَلْفًا تُظَاهَرُونَ ۚ وَمَنْ هُنَّ أُمَّهَاتُكُمْ ۖ وَمَا جَعَلَ
أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ۚ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ٥

6. Syĩtei syo na masyĩtha ma maaĩthe
masyo. Uu nĩw'o wallu mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Indĩ ethwa
inyw'ĩ mũĩmesĩ maaĩthe masyo, Indĩ
mo nĩ anaa

أَدْعَوْهُمْ بِأَبَاءِهِمْ ۚ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ
تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَآلُكُمْ ۚ

nyinyia menyu na anyanyae menyu katĩ wa mŭkĩŋo. Na vai Ōthŭku ūlŭ wenyu nŭndŭ wa ūvĩtyo yĩla inyw'ĩ mweekie mŭte na kĩleelo ateo yĩla ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ - Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

7. Mwathani e vakuvĩ mŭno na etĩkĩli mbee wamo ene, na iveti syake nĩ ta maanyinyia moo. Na amwe ma ndŭo sya mŭkauĩ me vakuvĩ kwa mŭndŭ na ūla ūngĩ mŭno kŭvĩta angĩ katĩ wa etĩkĩli na Athani kwĩanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'ĩ mŭtonya kŭnengane kwa anyanyae menyu ma mwanya kwa mwĩkalo mŭseo; ūũ nĩw'o ūnenganĩtwe nthĩnĩ wa Ivuku ya Mŭmbĩlwe.

8. Na lilikanai yĩla Ithĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithĩ nĩtwatianĩe namo ūtianĩo mŭlŭmu;

9. Nĩkana We atonye kŭmakŭlya ala ma w'o ūlŭ wa U-w'o woo. Na We nŭseŭvĩtye ūsilĩlo wĩ woo kwoondŭ wa alei.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩ ūlŭ wenyu, yĩla nguthu sya ita syamŭthee inyw'ĩ, na Ithĩ nĩtwaitwaĩe syo kĩseve na nguthu sya ita ila inyw'ĩ mŭtaasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ①

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ آجَلَهُمْ أَقْبَهُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ①

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ①

لَيْسَ لِلضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ جُنُودًا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ①

Vinya W'onthe nīwonaā Ondū inyw'ī
mwīkaa.

11. Yīla syo syamumīlīle inyw'ī kuma
tūlū wenyu, na kuma ītheo wenyu, na
yīla metho *menyu* mavūavūanie, na ngoo
syenyu syathaanyūka syavika mīmeonī
yenyu mwamūsūanīla Ngai Mwene
Vinya W'onthe masūanīto me
kīvathūkany'o.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَّوْنَ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۝۱۱

12. Vau kwa *vau*, etīkīlī nīmatatiwe tū,
na nīmathingithangiw'e na
īthingithangw'a yī vinya.

هَٰذَا لِكِ الْبَيْتِ الْمُؤْمِنُونَ وَذُرِّيَّوْا زَلَّالَا شَدِيدَا ۝۱۲

13. Na yīla angangani na ala maī na ūwau
ngoonī syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake
mayaatwatha kīndū ateo nī ūvūngū
mūthei.

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝۱۳

14. Na yīla nguthu īmwe yoo yaisye,
'Inyw'ī ekali ma Yathilivu *Medina!*^{1*}
Inyw'ī mūi na vinya wa *kūmomīksya*
amaitha, kwa ūu, syokai ītina.' Ona
kīlungu kīmwe kyoo nīkyeetisyē ūthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyūmba sitū nī nthei na ii na *ūvūto*;
Na kwa ūla w'o, syo iyaī nthei. Mo
mamanthaa o kūkīla mathi tū.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝۱۴

15. Na takethwa mo nīmalikīlīlīwe nī
nguthu sya ita kuma ngalī syonthe ila
syamathyūlūlūkīte, na īndī maikūlw'a
malike ithokoonī isu, mo methwa meekie
ūu na *mīhūkī*, na mo mayīthwa mekalile
nyūmbanī syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا النَّبِيَّ
لَا تَوْهَآ وَمَا لَبِئْتُمْ بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ۝۱۵

¹ *Medina yeeskīwe na syltwa yīl mbec wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَذْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ۝

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْشُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩta inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩa mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masiĩtaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ إِلَى الْبَيْتِ وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyaiĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kw'a ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَۃً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَأَيْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْتَبَسُ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِالْأَسِنَّةِ جِدَادٍ أَشْخَۃً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

21. Mo masũanĩaa kana mbaĩ ĩla imavithũkĩaa ti nendu; na mbaĩ isu

يَخْبِتُونَ الْإِخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِخْرَابُ

ikavithŭka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŉnĩ,
maikŭlya űvoo űűűű wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْنَ فِي الْأَغْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo mŭno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho kwa űla we
űműkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho
na Műthenya wa Műminűkĩlyo na űla
űműlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'ontho műno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يُرِىَ اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'ontho watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Műtűmwa Wake maneenie w'o.' Na űu
nĩwongeleele műĩkĩűű woo tű na
wĩnyivyoyi.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andũ ala methĩĩtwe
me ma w'o űtianĩűnĩ űla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyeyo wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyűla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا صَلَاحًا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
فِيهِمْ مَن قَضَىٰ غِيْبَهُ وَهُمْ مَن يَتَنَظَّرُونَ وَمَا
بَدَّلُوا بَدِيلًا ۝

25.Níkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kúmaíva ala ma w'o nündü wa ú-w'o woo, na kúmasilíla angangani ethwa We akendeew'a ní úu, kana amathiúúkle na tei. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Múekanlí-Múno vyú, Usúftwe ní tei.

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصُدُوقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زُجَيْمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe níwamatúngie alei ítina nthíní wa úthatu woo; mo mayaaona úseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe níwameaníe etíkíli nthíní wa kaú woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wí-Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا
وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We níwamaetie asu ala ma Andú-ma-lvuku ala mamatetheesye mo kúmaumya nthíní wa mbeenge syoo na kwíkíla w'ia nthíní wa ngoo syoo. Amwe inyw'í nímwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ٢٧

28.Na We níwamútonyethisye inyw'í kwíthwa atííwa ma nthí yoo na nyúmba syoo na úthw'ii woo, na nthí íla inyw'í mútaamíkinya na kúú. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi ílúú wa syíndú syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَوَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
يَا لَمْ تَقْنُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'í mwíenda thayú wa nthí íno na wanake wayo, úkai índí, Nyie ngamúnege inyw'í motethyo na kúmmaasya inyw'í na nzíla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّقَنَّ وَأُسْرِحَنَّ
سَرَاحًا جَنِينًا ٢٩

30.'Índí ethwa inyw'í mwímwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Múúmwá Wake, na Músyí wa Ituní, índí vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَيِّاتِ مِثْلَ نَازِلٍ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا عَظِيمًا ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvītyo, ya mwīkalo ūte wa ndaİa, Ūsillŭ ūkongelwa kŪndū kwİll kwake. Na ūu nİ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŭkamŭnenge we İtuvi yake kŪndū kwİll İlŭlŭ; na nİtŭseŭvītye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylva syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŭİkethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŭtatwa; na neenai ūneeni mŭseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŭmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŭİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİlsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvetanga maŪndū *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ Andŭ-ma-Nyŭmba, na kŭmŭthesya İnyw'İ vyŭ.

35.Na malilikanei maŪndū ala matŪngİllİlawa nyŭmbanİ syenyu ma Mİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mŭmanyi wa Maūİ onthe, Mŭmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŭme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŭme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
يُضَعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ فَعُتًى ۖ

فُتًى أَجْرُهَا مَرَّتَيْنِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝
يُنْسَاءَ النَّبِيِّ نَسْتَنْ كَاحِدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنْ أَتَتْ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْعَمَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَى ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ السَّالِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

etfktli na iveti mbfctfktli, na aume ew'i na
iveti mbfw'i, na aume ma w'o na iveti
sya w'o, na aume ala alumu *mOfktonf*
woo na iveti ila nOmO mOfktonf, na
aume ala maumasya nthembo, na aume
ala masOvlaa mothei moo na iveti ila
isOvlaa mothei masyo na aume ala
mamOlikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mUno, na iveti ila imOlikanaa
We mUno, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUmaseOvsye asu *onthe* Okeo na Ifuvi
Inene.

وَالْقَيْنَيْنِ وَالْقَيْنَتَيْنِ وَالضَّيْفَيْنِ وَالضَّيْفَتَيْنِ وَالْخُشْعَيْنِ وَالْخُشْعَتَيْنِ
وَالْمُتَصَدِّقَيْنِ وَالْمُتَصَدِّقَتَيْنِ وَالضَّالِّكَيْنِ وَالضَّالِّكَتَيْنِ وَالْخَوَاطِئَ وَالْخَوَاطِئَ
كثِيرًا وَالذِّكْرَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَقَرًّا وَآجَرًا

37. Na kũmwaĩĩte mũndũme mwĩfĩkĩli
kana mũndũ mũka mwĩfĩkĩli, yĩla Ngai
Mwene Vinya W'ontho watw'a ũndũ
ũmakony'e, kwĩthwa na kĩosyo tũlũ wa
w'o. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmwĩw'a
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Mũtũmwa Wake, vate nzika, elelũkaa
vaasa ivĩtyoni yĩyonaniye.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صُلًىً مُبِينًا ﴿٥٦﴾

38. Na *lilikana* ylla we wamŭtavisyē ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē wamŭnengete manee Make na ūla we ota ūu wamŭnengete manee: Lŭmany'a na kīveti kyaku mwene, na mŭkfe Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Na we ndwaavitha ngoonī yaku maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa kŭmaumīlya kyeninī, na we nīwamakīaa andŭ, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthē nī We waalīfte nī kŭmŭkīa. Indī, yīla Saiti waminie vata wa kŭmwenda mŭnd- ū mŭka ūsu, na *eethwa atena vata nake ūngī*. Ithyī nītwaŭkwatanisyē nake wamŭtwaa, nīkana vaikethwe kīsiitī kwa etīkīli tŭlŭ wa iveti sya syana sya kwosa, ila syamina vata wa kŭsyenda. Na mwīaa wa Ngai Mwene Vinya W'onthē no kŭvika wīanīfw'e.

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا خَصَّ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا لَكَ
لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥٠﴾

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iulū wā maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyāite iulū wake. Nīw'o, Isu yaī nzīa ya Ngai kwa ala mavītite mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mŭtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَكُمْ سُنَّةٌ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ﴿٣٩﴾

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamūkīe We, na malea kŭmŭkīa ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mŭtali.

الَّذِينَ يُبْعَثُونَ رِسَالَتِ اللَّهِ وَيُخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

41.Mūamati ti ithe wa mūndū ona wīva katī wa aŭme menyu, īndī we nī Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usiilo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musūu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفِّرُوا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43.Na mŭtaīe We kīoko na wīoo.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44.We nī We Ula ūetae maŭathimo iulū wenyu, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kŭmumya inyw'ī mīhembani yonthe ya kīvindu kŭmŭtwaa kyeninī. Na We nī Usūītwe nī tei kwa etīkīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45.Ngethi syoo mŭthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mūuo.' Na We nŭseūvītye ītuvi ya ndaīa kwoondū woo.

تَجِئْتُمْ يَوْمَ يُلْقَوْنَ سَلَامًا وَعَدَ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyenĩ *kĩĩsu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ۝

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyethokoany'o syoo, na ia wĩkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩle kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذْيَهُمْ وَوَكِّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩtĩte syo, ĩndĩ inyw'ĩ mũĩ na watho ĩũũ wasyo ĩũũ wa ĩvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisyumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَنَعُوهُنَّ وَسِرَّوهُنَّ سِرًّا جَدِيدًا ۝

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩlĩtye iveti syaku ĩla we umĩsyethokoany'o syasyo, na ĩla syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na eĩtu ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na eĩtu ma naĩmĩu, ona eĩtu ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩlĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا إِفَاءً اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَمَّكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلِيكَ الَّتِي هَاجَرْتَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَحِكَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ũlũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ* ya wĩa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa* we nũkwenda na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa* we nũkwenda *kũtũnga kĩmwe* katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeve, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmĩĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti itina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesia ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e lĩunĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa lĩu ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩlkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũlye* inyw'ĩ *mũthi*. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *ndew'aa* nthoni kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرٍ لَهُ ۖ وَلَكِنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا ۚ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na yila inyw'i mūsyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī itina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'i kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī itina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

55. Inyw'i mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyīfī syīndū syonthe nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndūnī ōū kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīfī Ngai Mwene Vinya W'onthe inyw'i iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī īlū wa syīndū syonthe.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaīka Make nīmatūmaa maūathimo īlū wa Mwathani. Inyw'i ala mwītkīlīaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvoyea maūathimo īlū wake na kūmūkethya we na ngethi sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmaumanīe mo īlū wa nthī īno na

الَّتِي قَسَتْحِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُّوهُنَّ مِنْ دَرَارِجِهِنَّ
ذِكْرُكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme etīkīli
na iveti mbīfīkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na *ññyo ya*
kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
etītu maku, na iveti sya etīkīli, kana
syaīlīte nīkūtheesya ngūa syasyo īlūlū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaīlīte
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūlītwē nī tei.

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaīlkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; īndī mo
maikekala īngī vakuvī naku ateo kwa
īvinda īnini.

62. Indī mo makeethīwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakatwa na kūtilangwa ilungu.

63. Usu nīw'o wīthīlītwē wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe īlūlū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

64. Andū meūkūlya we īlūlū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَغْوِرُوا
فِي السَّبْوَاقَةِ اخْلُوا بِهِنَّ نَأْوًا وَإِنَّا مُبِيدَاتُهُنَّ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا رَاجِلًا وَبَنَاتِكَ وَبَنَاتِ الْمُؤْمِنِينَ
يُذْنِبِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِنَّ ذَلِكَ أَذَى أَنْ
يُعْرِفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا رَحِيمًا

لَنْ لَمْ يَنْتَهَ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَعْنَتُكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

مَالْعُونِينَ أَيْنَا نَقِفُوا أَخِذُوا وَقْتِكُمَا وَقْتًا لِنَا

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا

يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseūvisye mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsūvĩ
kana mūtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا وَلَدًا وَلَا نَصِيرًا ۝

67. Mūthenya ūla mothyū moo
makaalyūlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nĩtwamwĩw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kūmwĩw'a Mūtūmwai!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا
أُطْعِمْنَا اللَّهَ وَأَطْعِمْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namo makaasya, 'Mwĩai waitū, ithyĩ
twamew'ie anene maitū na ala maĩ ūlū
waitū namo nĩmatōthyoekisye ithyĩ
kuma nzlanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكُرَّاءَنَا فَأَصْحَكُنَا
السَّيْلَ ۝

69. 'Mwĩai waitū manenge mo ūsilflo
kūndū kwĩlĩ na maumanfe na kĩumo
kĩnene mūno.'

رَبَّنَا أَنْتَهُمْ ضَعِفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمُ لَعْنًا
كَبِيرًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlāa! Mūikethwe
mūilyĩ ta asu ala mamūthatisye na
kūmūmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamūvetangie we na
kūmūthesya maūndūnĩ ala mo
mamūneeneaa we. Na we aĩ mūtallwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlāa! Mūkēi Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyūla mwĩkalo wenyu
kwoondū wenyu na kūmūkeke inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wĩwa ūmwĩw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mütümwa Wake, vate nzika akakwata
ókílyo wí vinya.

73. Níw'o, Ithyí nítwaumisye Wíkwyaty
kwa matu na nthí na ííma, índí syo
nísyaleile kókua na syaókíla. Indí mündü
níwawosiè. Ow'o, we *nútonya kwíthwa*
ate mülüngalu, na wa kwílea *we-mwene*.

74. *Umílílo wa Ündü ÜÜ ní*, kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamasííla
aúme ala angangani, na aka ala
angangani, na aúme athaithi ma
.mívwano, na aka athaithi ma
mívw'anano, na Ngai Mwene Vinya
amethiúlaa na tei aúme aúme ala etíkíli
na aka ala etíkíli; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ní Múekaní Múno Vyú,
Usúítwe ní tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
۝ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

سُورَةُ سَابَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ
matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa
nthĩ, na ndaĩa syonthe nĩ Syake Itunĩ;
na We nĩ Ula Mũĩ, na Mũmanyi-wa-
Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ②

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa
ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala
maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe
kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe
kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We
Ausũtwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ③

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa
ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.
Asya, 'Iĩ, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa,
Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa,
w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu!
Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna
ũito wa kaveke ĩtunĩ kana ũlũ wa nthĩ
kana kĩnini mbee wa ũu, kana
kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ
syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla
yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَ
رَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ
دَرَجَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْفَرُ مِنْ
ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ④

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala
metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa
nĩmo ala makethwa na ũekeo na kyaũya
kya ndaĩa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya
kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ,
maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِنْ رِزْقِنَا إِلَيمٌ ⑥

Maitū, mo nīmo ala ūlū woo vakethwa
ūthiny'o wa ūsilīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga
tūlungu, nīmūkathayūūkw'a ta kyūmbe
kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū ūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwē
nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa Itu nīmo makwatītwē nī
ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga ūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota
ūu.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرْسِ الَّذِينَ أَوْفُوا الْعَهْلَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذُكُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ
إِذَا مَرِضْتُمْ كُلٌّ مِّمَّنِّي لَأُكَلِّمَنَّ لِي خَلْقِي جَدِيدًا ⑥

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَّةٌ مُبِينٌ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالصَّلَاةِ الْبَعِيدِ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا يَبْنِي أَيْدِيهِمْ وَمَا حَلَفُهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ أَنْ تَنْسُفَ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ
عَلَيْهِمْ سَفَاةً مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ
مُنِيبٍ ⑧

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مَتَاعًا فَضْلًا لِيُجِبَالَ آوِينَ مَعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ⑩

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُكُّوا مِنْ زَرْقٍ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بُلْدَةً
طَيِّبَةً ۚ وَرَبُّ غَفُورٌ ۝١٦

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سِلَ الْعَرِيمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتِيهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْلٍ خَطِيطٍ وَأَثَلٍ ذُنُوبٍ
مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ۝١٧

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَفُورَ ۝١٨

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ۚ سِيرُوا فِيهَا
لِيَكِلَ وَيَأْتَا مَا أَمِينٌ ۝١٩

¹ *Ndeto ĩno 'daa'bah' *kĩĩnyũ* kya *nthĩ* ĩvetaa mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩĩnyũ kya *nthĩ* ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka *kĩĩnyũ* okĩla twĩsĩ. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na maete mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ūkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu lthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩa kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ūlū woo, Indĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana lthyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūvoo* wa Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaĩsya ūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Meteti asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syelf, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyaĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩa, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْرَفٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ①

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ②

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ③

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِنْكُمْ أَذًى فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهَا مِنْ شَرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ قَبِيلٌ ④

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑤

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iũlũ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nũũ Ūla Ūmũnengae inyw'ĩ ūtethyo kuma matunĩ na Iũlũ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ūtongoinĩ Ūla wa w'o kana Iĩvityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٥٥

26.Asya, 'Inyw'ĩ mũikakũlw'a ūndũ Iũlũ wa naĩ siitũ, ona ithyĩ tũikakũlw'a ūndũ Iũlũ wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَا أَجْرَ مَنَا وَلَا نَسْأَلُكُمْ عَمَّا تَعْمَلُونَ ٥٦

27.Asya, 'Mwĩai waitũ, akatũete ithyĩ ithyonthe vamwe; ĩndĩ We akatw'a sila katĩ waitũ na w'o: na We nĩ We Mũsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ٥٧

28.Asya, 'Mbonya' ai Nyie asu ala mũmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mũitonya kwĩka ūu, nũndũ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥٨

29.Na Ithyĩ tũikũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a, kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ, ĩndĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَقُلْ لِّلنَّاسِ لَئِن كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٥٩

30.Namo makũlasya, 'Utianĩo ūũ ūkeanĩw'a ĩndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَٰذَا الْوَعْدَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٦٠

31.Asya, 'Utianĩo wenyu nĩ Ūla inyw'ĩ mũtatonya kũtiwa ĩtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mũkaũvĩtũka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْذِنُونَ عَنْهُ سَاعَةً قُلْ هَٰذَا يَوْمُ لَا تَنْفَعُكُمْ دِينُكُمْ ٦١

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'i, ithyi vate nzika, twĩthwa tweethiwe twĩ etĩkĩli.'

33.Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩawa ta onzu, 'Ithyi nithyi twamũvetie inyw'i ũtongoinĩ, itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'i? Aiee, inyw'i ninyw'i ene ala mwai avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩĩaa, 'Aiee, indĩ ninyw'i mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, yĩla inyw'i mwatũngĩĩasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na ithyi tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyi tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe indĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyi nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'Ithyi twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyi tũikasĩĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْجَعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الَّذِينَ أَضْغَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنْتُمْ صَدَدْتُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْإِنِّ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آغْنَاتِي الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُزْنُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْلُونُ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْمَارًا نَحْنُ مُعْتَدِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīsi.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namo makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَبَاغِيهِمْ وَهُمْ فِي الْفُرُتِ آمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na ta asu ala mething'īlasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُ لَهُمْ جَيْمَانًا يُقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قَالِ يَوْمَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعٌ وَلَا ضَرٌّ

naI m0nd0 na 0la OngI.' Na IndI IthyI t0kamataavya asu ala meekie moth0ku: 'Samai inyw'I 0siflo wa Mwaki 0la inyw'I mwa0leile.'

44.Na ylla MIsa mItheu Yait0 yasomwa kwoo, mo maasya, 'U0 nI m0nd0 0la 0n00mantha k0mumya inyw'I nthInI wa ma0nd0 ala maaIthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'U0 nI 0v0ng0 m0se0vye.' Na asu ala matetIkflaa, ylla mavikIwa nI 0la w'o maasya, 'KI ti kInd0 ateo nI 0oi wIyananItye.'

45.Na IthyI t0yaamanenge mo mavuku ala masomie, ona t0yaamat0mIa mo M0kaanany'a ona 0mwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota 0u nIma0leile 0la w'o--na aa mayaa0vikIa ona kIlungu kya Ik0mi kwa ma0nd0 ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye At0mwa Makwa ta akengani. Kwa 0u, waI 0aly0ko m0th0ku ata 0la Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nIm0ingIIsya inyw'I mwIke kInd0 kImwe t0: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eIf-eIf na 0mwe-0mwe na IndI m0is0anIa. Inyw'I IndI, m0kamanya kana m0nyanyae wenyu ndena nd00ka; we nI M0kaanany'a kwenyu t0 I0I0 wa 0siflo mwai 0la 0kIte.'

48.Asya, 'Ituvi ylla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; na We nI Ng0sI I0I0 wa syInd0 syonthe.

49.Asya, 'Kwa 0la w'o, MwIai wakwa aIfIflaa w'o I0I0 wa 0v0ng0. We nI M0manyi-M0nene wa ma0nd0 ala matonekaa.'

وَقُولِ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ نَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رِجْلٌ
يُرِيدُ أَنْ يَصْدَكُمُ عَنْكَ أَنْ تَعْبُدُوا أَبَاكُمْ وَ
قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَنْفُكَ مَقْتَرَةٌ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَاخِيَ لَنَا جَاءَ هُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا بَخْرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثًا
فِي مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ لَكُمْ كَيْفَ كَانَتْ تَكْذِيرُ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ
وَفَرَادَى ثُمَّ تَتَكَبَّرُونَ مَا يَصَاحِبُكُمْ مِنْ جِنَّةٍ
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَنِي يَقْدِرُ بِالنَّحْيِ عَلَامُ الْغُيُوبِ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngīlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbītasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ صَلَّيْتَ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتَ
فِيمَا يُؤْمِرُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīlawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَعُوًّا فَلَا قُوَّةَ وَأَخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkītō kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَادُ شُ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa kafi woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailyī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika ivūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتُوا
فِي بَآئِشَاتِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُذِيبٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtīkītōnī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkītō ivindanī ya ūsīlīlō

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(٢١)

FATIR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaſa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mũmbi wa matu na
nthĩ, ūla ūmatw'ĩkĩthasya alaſka ta
Atũmwa, mena nthwau, ilĩ, itatũ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinĩ Wake kĩla
We wendaa; nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi tũlũ wa syĩndũ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّائِرَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْنَحَةٍ مِّثْنَىٰ وَتِلْكَ وَرُبْعٌ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wĩva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andũ----vatiĩ ona
ũmwe ūtonya kũsiĩla, vatiĩ ona ūmwe
ũtonya kũkyathũkĩla kuma vau; Na We
nĩ ūla-Mwene-Vinya, ūla-Mũĩ.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ĩ andũ, lilikanai ĩnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩ tũlũ
wenyu. Ve Mũmbi ūngĩ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmũnengae
inyw'ĩ kuma ĩtunĩ na tũlũ wa nthĩ? Vai
ũngĩ waiĩwe nĩ kũthaithwa ateo We.
ĩndĩ inyw'ĩ mwĩalyũlwa nakũ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nĩmeũkũlea we, nĩw'o,
Atumwa ma Ngai ala maĩ mbee waku
nĩmaleilwe; na maũndũ onthe
matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwoondũ wa ūtw'io.

وَأَن يَكُنِ بُؤُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ
إِلَىٰ اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ĩ andũ, kwa ūla w'o, ūtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ w'o,
kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno
ndũkamũkenge inyw'ĩ, ona Mũkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa Ŭndŭ Ŭkonŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nŭ mŭmaitha
wenyu; kwa Ŭu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikŭli make
nŭkana mo matonye kŭtw'ŭka ekali-ma-
Mwakinŭ wakene.

8.Kwa asu ala matetŭkŭlaa ve Ŭsilŭlo
mwai. Na kwa asu ala metŭkŭlaa na
kwŭka mawŭa maseo ve Ŭekeo na ŭtuvi
ŭnene.

LUKU 2

9.We Ŭla ŭndŭ, meko make
manakavŭtw'e na kwoneka me maseo
Ŭndŭ Ŭmwe na Ŭla wŭŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ŭlaa wa
kwaa Ŭla We wendaa na
amŭtongoeasya Ŭla We wendaa. Kwa
Ŭu, thayŭ waku ndŭkanange Ŭkŭmaŭŭa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwŭŭŭ Ŭndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
We witwaa iseve ila syŭkŭlasya
mathweo; na ŭthyŭ nŭtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kŭlungu kya nthŭ kŭla kŭte thayŭ, na
kŭmŭthayŭŭkya nakyo ŭtina wa kŭkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkya ŭkethwa ŭilyŭ ta
Ŭu.

11.Ula ona wŭva wendaa ndaŭa, ŭndŭ we
namanye kana ndaŭa syonthe nŭ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wŭa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُّهُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَأْتِ
يُضِلْ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبِ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْقُفُهُ إِلَى
بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَخْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ
النُّشُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوَرْدَةَ فَلْيَلْهُ الْوَرْدَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ūsilŭlo mwai tŭlŭ woo; na ūsŭanŭ ūsu mŭthŭku ūkaanangŭka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'I kuma kŭtoonŭ, na ūndŭ kuma ūlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'ŭkŭthisye inyw'I eŭf. Na vai kŭveti kŭkuua ŭvu, kana kŭsyaa kaana vate ūmanyi Wake. Na vai ūla thayŭ wake ūasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭandŭkŭtwe nthŭnŭ wa ŭvuku. ūu vate nzika, nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŭf iivw'anene: ūŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ūngŭ, wŭ mŭnyŭ na ūŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ūmwe inyw'I nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭfaa mwŭl vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemetete itulumo nŭkana inyw'I mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.We aŭlikasya ūtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ūtukŭ. Na We nŭsyŭkŭŭte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ I-yakyo ŭvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ūsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ūsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'I mŭmekalŭaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
بِإِكْثَابِ إِنْ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ مُرْتَبَقٌ سَالِحِ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ كُلٍ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا وَتُخْرِجُونَ حُلِيَةً تُلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرٌ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُقَدَّدٍ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④

إِنْ تَدْعُهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maityonya kũmũsũngĩa inyw'ĩ. Na Mũthenyanĩ wa ũthayũũkyo nĩmakalea kũmwĩanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ũtonya kũũmanyĩthya we ta ũmwe ũla-Mũmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ غِيبُكَ ۝

LUKU 3

16.Inyw'ĩ andũ, inyw'ĩ mwĩ avoyi tũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We ũla ũtethĩawa na vata wa kĩndũ ona kĩmwe, ũla-Utaĩawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ ۝

17.We akenda, We nũtonya kũmwanaŋa inyw'ĩ, na kũete kyũmbe kyeũ vandũ venyu.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

18.Na ũu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

19.Na vai thayũ ũkuĩte mũio ũtonya kũkua mũio wa ũngĩ; na ethwa thayũ ũla ũkuĩte mũio mũito ũkawĩta ũngĩ akue mũio waw'o, w'o vai kĩndũ kĩkakuwa kyaw'o ndũkaũkua ona ethwa nĩ ndũũ ya mũkauĩ. We nũtonya kũmakaany'a tũ ala mamũkĩaa Mwĩai woo kĩmbithĩnĩ na malũmasya Mboya. Na ũla wĩtheasya mwene, etheasya kwoondũ wa ũtandĩthyo wa thayũ wake mwene tũ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o ũalũko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْهِهَا لَا يُخْلَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِإِلَهِ الْمُنِيرِ ۝

20.Na kĩlalinda na mũndũ wonaa nthĩ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

21.Ona kana kĩvindu na kyeni,

وَلَا الظُّلُمُتْ وَلَا النُّورُ ۝

22Ona kana muunyĩ na muutĩa.

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ۝

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wenda; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku īmulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīīkīla, na wāī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ū ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanīi-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّئَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30. Vate nzika, no asu *tu* ala mayfatl'aa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na malūmasya Mboya na kumya katl' wa *sy'ndū* ila Ithyī tūnenganīte kwoondū woo, kīmbithīnī na ūtheinī, mekwatasya ūtandīthyo ūtakathela ona īndī.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آَنَفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْزُقُونَ بِحَادَّةٍ
لَّهُنَّ تَبَوُّرٌ

31. Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela tūlū woo mumonī Wake. We vate nzika, nī Mūekanī- Mūno Vyū, ūla Usūftwe nī Mūvea.

لِيُؤْتِيَهُم أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ

32. Na Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsyē we nī w'o mūthei, yīla yīanīlasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'ontha, tūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

33. īndī Ithyī nītwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyī twamanyuvie Ivuku ta ūtīwa. Na katl' woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīla mawendi moo*, na katl' woo ve *amwe* ala maatīl'aa nīla īla ya w'o, na katl' woo ve *amwe* ala mamathing'īlasya angī kwīka meko ma ūseo kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o kīnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ

34. Mīūnda ya Tene-W'ontha! Mo makamīlika yo. Navo, Makaanākavw'a na itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syī sya lili.

بَنَتْ عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُفًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

35. Namo makaasya, 'Ndaīa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'ontha ūla ūvetangīte kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵno Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wingŵo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *ŵndŵ*
ona wŵa wa mŵno ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِي أَحْلِكْ دَارَ الْقَامَةِ مِن فَضْلِكَ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا لُغُوبٌ ٣٦

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
lia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwo
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فِيمَوْتُهَا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي كُلَّ لُغُوبٍ ٣٧

38. Navo makŵla ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvandanŵ yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵ mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِغُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ٣٨

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵsŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ٣٩

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵthŵye inywŵi
anene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna *we mwene* nŵndŵ
wa *mosyao* ma ŵlei wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ٤٠

41. Asya, 'Inyw'I nĩmũsyonete ila ngai mũsyĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indĩ kĩla syo syũmbĩte ũlũ wa nthĩ. Kana syo syĩna kĩanda nthĩĩ wa ũmbi wa matu? Kana Ithĩĩ nĩtũmanengete mo Ivuku nĩkana methwe na ũkũsĩ kuma nthĩĩ wayo? Aiee, eki-ma-naĩ mathanaa vathei mũndũ na ũla ũngĩ.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwikwatĩle matu na nthĩ iikese kuma vandũ vasyo. Na syo ikathũka, vai ũtonya kwikwatĩla ateo We. Nĩw'o nĩ Mũmĩsya, Mũekanĩ-Mũno Vyo.

43. Namo nĩmeevĩtie kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitũ syoo syĩ vinya makyasya, 'Takethwa Mũkaanany'a nĩwookie kwoo, mo methwa maatĩtie ũtongoi mbee wa andũ ala angĩ ona meva. Indĩ yĩla Mũkaanany'a wamavikĩie mo, ũu wamongelelee mo nthĩĩ wa ũlei.

44. Nũndũ wa ũng'endu ũlũ wa nthĩ na nzaama sya kũsũanĩa mothũku. Indĩ masũanĩo asu mathũku maimathyũlũlũkĩte andũ angĩ ateo asũanĩi mamo. Mo Indĩ nĩmamanthaa kĩndũ ona kĩva ateo nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ũndũ weekanaa na andũ ma tene? Indĩ we ndũkona ũalyũko ona wĩva nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indĩ.

45. Mo nomaanganga ũlũ wa nthĩ makona ũndũ mũminũkĩlyo wa ala maĩ mbee woo wathũkĩte? Namo maĩ na vinya mwĩngĩ kũmavĩta mo. Vai kĩndũ

قُلْ اَرَايَكُمْ شُرَكَاءُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اِلٰهِ اَرُونِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَّعِدِ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٤١﴾

اِنَّ اِلٰهَ يٰنُسُكِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرْوٰلَا وَ
لَيَنْزَالُ الْاَنۡاَمُ اَمۡسَكُنَا مِنْۢ بَدۡنٍۭ بَعۡدَ اِنَّهٗ
كَانَ حٰلِمِنَا غَفُوْرًا ﴿٤٢﴾

وَاقۡسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهَدۡ اَيۡمَانُهُمْ لَيَنْۢبَأَهُمۡ نَذِيْرٌ
لَّيَكُوْنَنَّ اَهۡلٰى مِنْۢ بَدۡنٍۭ اِۡحٰى اِلَّا مِمَّنۡ فَلَمَّاۤ اَجَآءَهُمۡ
نَذِيْرٌۭ مَاۤ اَرَادَهُمۡ اِلَّا نَفُوْرًا ﴿٤٣﴾

اِسۡتَكۡبَارًا فِى الْاَرْضِ وَ مَكۡرَ السَّيۡئِ اُ وَلَا يَخۡفِى
اَلۡمَكۡرَ السَّيۡئِ اِلَّا بِاَهۡلِۡهِ فَيَهۡلُ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنۡتَ
الۡاَقَلِيۡنَ فَلَنۡ نَّعۡدِلۡ سُنۡتَ اللّٰهِ تَبۡدِيۡلًا وَلَنۡ نَّعۡدِلَ
سُنۡتَ اللّٰهِ تَحۡوِيۡلًا ﴿٤٤﴾

اَوَلَمْ يَسۡبُرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِيۡنَ مِنْ قَبۡلِهِمْ وَكَانُوْا اَشَدَّ مِنْهُمۡ قُوَّةً وَّ مَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kŭmasiĩfla andŭ nŭndŭ wa
maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia
kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwe Iŭlŭ wa
thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'ĩtwe;
na yĩla yĩtw'ĩtwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسْتَقَرٍّ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يٰسٓ

(٣٦)

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nIĩvĩta na Kulani Ila yusũtwe nI
ũI,

4. We ow'o wI ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. UO nI ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nI tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaĩthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩtku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithyĩ nĩtwĩkĩte masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmũngalalye.

10. Na Ithyĩ nĩtwĩkĩte kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ itina woo na nĩũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maiKETIKĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩta
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٓ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّكَ لَبِنُ الْمُرْسَلِينَ ④

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غُلَاقًا ۖ فَ إِلَىٰ الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُّقْبَحُونَ ⑨

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ۖ وَمِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا ۖ فَأَعْيَيْنَهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ⑩

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أَندَرُ لَهُمْ أَمَلٌ تَنْذِرُهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ⑪

إِنشَاءً تَنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ

فَبَشِّرْهُ بِسَفَرَةٍ ۖ وَاجْرِ كُرْهِهِ ⑫

13. Vate nzika, Ithyĩ *ithyoka* Nithyĩ tũmanengae ala akw'ũ thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa itina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku itheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

LUKU 2

14. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاصْرِبْ لَهُم مِّثْلًا فَأَصْحَبُ الْقَرِيبَةَ إِذَا جَاءَهَا

15. Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

الْمُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾
إِذَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. 'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka *kũtũtavya*, ow'o ithyĩ nĩtũmũũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَاقُتْنَا بِكُمْ لَيْنَ لَمْ تَتَّخِذُوا لَدُنَّا جُحُومًا
وَلَيْسَتَكُمْ قِنَآءٌ عَدَابِ إِلَهِكُمْ ﴿١٩﴾

20. Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtũtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!'

قَالُوا طَاقُتُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُرِّيَّتُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّصْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الرُّسُلِينَ ①

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŭ ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ②

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaitha ŭla We ŭmbŭmbŭte nyie, na ŭla inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ③

24. Nyie ŭndŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka naŭ, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَأْخُذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِيدِ الرَّحْمَنُ يَضْرِبُ
لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَقْدِرُونَ ④

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذًا لَئِنِّي صَالٍ مُبِينٌ ⑤

26. 'Nyie nŭngŭmwŭŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyei nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِي ⑥

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلَيْتُ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ⑦

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭekeo kwa ŭlau na nŭndw'ŭkŭthŭte nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

يَسْأَلُ عَمْرِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ⑧

29. Na ŭthyŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭ, ona ŭthyŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ
السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ⑨

30. Waŭ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَحَافَةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنْذَرْتَهُمْ خَيْرَ مَا
كَانُوا يَحْسِبُونَ ⑩

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũĩaa
ngũĩ.

يَحْسَرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona ĩndĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِّعُ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya ĩlu kuma vo, ĩla mo maĩsaa.

وَأَيُّ لَهُمُ الْأَرْضَ الْمَيْتَةَ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'ĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. ĩndĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ĩla nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْنِيَتْ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'ũ tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvindunĩ.

وَأَيُّ لَهُمُ الْبَيْتُ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ
مُظْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla
yĩw'ĩwe. ũsu nĩ ũtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْطَقَرَّ لَهُمْ ذَلِكَ تَقْدِيرُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩe mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ۝

41.Syũa yĩivĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْتَبِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩtwe mĩio.

وَأَيُّهُمْ أَكَا حَسَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْرِقِيِّ ۝

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ۝

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَشَاءُ نُنْفِئَهُمْ فَلَا حَرَجَ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يُنْقَدُونَ ۝

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

47.Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onth'e walle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۖ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ أَطْعَمَهُ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndeto ya
ngethi yumite kwa Mwālai ōla Usūŵtwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجَرٍ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alŵngo'lu ōmŵnthī, ame inyw't
avī'any'a!

وَأَمَّا زَاوَا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمَجْرُمُونَ ⑥

61. 'Nye ndyazmwīyāfa inyw't aana ma
Atamu, kana mŵikamŵthaithe Sātani,
nŵndū we nī mŵnaitha wī ōtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتِي أَدْرَأَنَّ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

62. 'Na kana inyw't mŵnthaithe Nye?
Ino nīyo nzā ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُ فِي هَذَا صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑧

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw't mwaleile
kŵmanya nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑨

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw't
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑩

65. 'Mīlikei ōmŵnthī, nŵndū nīmwaleile
kwīfīkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑪

66. Umŵnthī ithyī nīfŵkwīkīla ōsīllo ūlŵ
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeŵneena Naitū, na maŵū moo
nīmeŵkŵsīla maŵndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑫

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu, ūthyī
twīthwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kŵmantha
nzā. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنْ يَبْصُرُونَ ⑬

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu,
twīthwa twamaalyŵlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kŵsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَضَاءُوا
مُضِيًّا وَلَا يُرْجَعُونَ ⑭

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyĩ tŭmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyĩ nĩtŭmŭtŭngaa we akasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wa wonzu. Indĩ mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعَبْرُهُ تُنَكِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

70. Na Ithyĩ tŭimŭmanyĩtŭye we myaĩĩ, ona kŭimwaĩĩtŭe we. Yo Kulani nĩ ūlilikany'o na Kulani ĩla ĩvathŭkanasya syĩndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

71. Nĩkana yo ĩtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ĩlŭlŭ wa alei ūtonye kwĩanĩa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَرْجِعَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦١﴾

72. Mo nomonaa kana, katĩ wa syĩndŭ ila moko Maitŭ maseŭvĩtŭye, Ithyĩ nĩtŭmombĩe ng'ombe ila mo nĩmo masyĩyĩaĩaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا أَبْدَانًا أَنْعَمَّا فَهُمَ لَهَا مَلِكُونَ ﴿٦٢﴾

73. Na Ithyĩ nĩtŭtumĩtŭe syo imew'ae mo, nĩkana makaiĩsaa imwe ikamakua na ingĩ mo makasiĩsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُومٌ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٦٣﴾

74. Namo mena motandĩthyo angĩ nthĩnĩ wasyo ona kyaŭnyw'a. Indĩ mo nomethĩawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٤﴾

75. Namo nĩmosete ngai ingĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nĩkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethya mo; Indĩ vandŭ va ūu, syo mbene ikaumĩlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketŭye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُنْخَضَرُونَ ﴿٦٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkakwĩw'ĩthye kyeva we. Nĩtw'o Ithyĩ nĩtwĩsĩ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٧﴾

78. Mündū nowonaa kana ithyī
tūmūmbīte kuma nthīnī wa ūlovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. Na we nūtūseūvīasya ithyī
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasya, 'Nūū ūla
ūtunya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِئُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80. Asya, 'We ūla wamombie ūya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَ مَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. 'We ūla ūmumīasya mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasya kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا هُوَ
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82. We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtunyi wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthe.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83. Nīw'o, mwīao, Wake, yīla We
waeleela kīndū, no kūkītavya tū
ūkītavasya, 'Tw'īka! Nakyo
kīyambīlīlīya kūtw'īka.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84. Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthe mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَهُ كُلِّ نَفْسٍ وَآلِيَةٍ
تَرْجَعُونَ ۝

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ

(١٢)

AL - SAAFAAT
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ōlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩvĩta na asu ala meyfālaa mĩthĩa
ĩthengeanĩe,

وَالضَّحَىٰ

3. Na ĩndĩ maimalũngya amaitha na
vinya mũno,

فَالزُّجُرُتِ

4. Na ĩndĩ maimĩsoma Kulani ta
ũlilikany'o,

فَالْقَلِيلِ

5. Kwa ūla w'o Ngai wenyu nĩ ōmwe,

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ

6. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo na Mwĩai wa maumĩlo ma
suya.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyĩ nĩtũyanakavĩtye ĩtu tũ yĩla ya
ĩtheo vyũ na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنًا لِّلْشَّمَاءِ الدُّنْيَا بَرِيَّةٌ الْكَوَكِبِ

8. Na Ithyĩ nĩtũyĩsĩffe kwa masatani ala
mbaa-matũ.

وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwĩthukĩsya
ũmbano ūla Mũtaĩtku ona matata mũno--
-- malũngĩtw'e kuma ngalĩ syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَىٰ الْمَلِكِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدَّرُونَ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Malũngĩtw'e, na nĩ ūsilĩlo wa
kũendee kwo--

دُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we ūla ūvulasya kĩndũ na
ũng'eĩ na we aatĩlawa nĩ ūmũĩ mwai wa
mwaki.

إِلَّا مَنِ خَطِئَ الْخَطْفَةَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنِ خَلَقْنَاهُ

12. Kwa ūu, makũlyei mo kana kĩla mo
matonya kũmba nĩkĩtonya kwĩkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِّنْ طِينٍ لَا رَيْبَ

wa kila Ithyi tumbite. Mo Ithyi
nltomombite na yomba yikwatanu.

13. Aiee, we nOseng'aa, namo
nImavOthasya OndO Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٣﴾

14. Na yila mo matavw'a mayithuklasya.

15. Na yila mo moona Kyama,
mamanthaa OndO meOkivula ngOI.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo maasya, 'KI ti kIndO ateo nI
Ooi wIyonanItye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. Ata! Ithyi twakw'a na kOtw'ika kItOO
na mavIndI, nltOkathayOOkw'a ngI?

18. 'Na maaIthe maitO ala ma mbee ota
Ou?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رَأَيْنَا بُعُودَ ﴿١٧﴾

أَوَابِنَا وَنُفَاةً ﴿١٨﴾

19. Asya, 'II, na IndI, mOkanyivw'a.'

20. IndI w'o Okeethwa wItano Omwe
mOmO, na sisya, mo makambIItIya
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٩﴾

وَأَنْتَاهِي بَجَرَةٍ وَاحِدَةٍ فَوَاظِمُ يَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI witO! OO
nI mOthenya wa Matuvi.

22. UO nI mOthenya wa Otw'IO wa
mOthya OIa inyw'I mwaOleaa.

وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢١﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

LUKU 2

23. Na alaika makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie mothOku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzIaI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٤﴾

25. 'Na maOngamyeyi; nOndO mo
nomUvaka makOlw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْنُونُونَ ﴿٢٥﴾

26. 'MwIina kI inyw'I OndO
mOteUtethany'a mOndO na OIa OngI?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٠﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŭlany'a mŭndũ na ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣١﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tũĩ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٢﴾

30. Mo makamasũngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mũyaĩ etĩkĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾

31. 'Na ithyĩ tũyaĩ na ūtonyi tũlũ wenyu;
ĩndĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
طَافِينَ ﴿٣٤﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeaĩa
tũlũ waitũ kana nokũvika ithyĩ tũsame
ũsilĩlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّنا لَكَاذِبُونَ ﴿٣٥﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamũthyoekisye inyw'ĩ
nũndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّنا لَكَاذِبُونَ ﴿٣٦﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩĩ wa ūsilĩlo.

فَأَنهَضَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٧﴾

35. Vate nzika, ūu nĩw'o ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

36. Nũndũ yĩla mo matawiw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyũkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nũndũ wa mũtili-wa-myaiĩ wĩna
ndũũka?

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَّاكِرُوا الْهَيْئَةَ إِشَاعِيرَ فَمَجْنُونٌ ﴿٤٠﴾

38. Aiee, we nũetete w'o na nũĩkĩĩthĩtye
ũ-w'o wa Atũmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤١﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mũkasama ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَنَّايَقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٤٢﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nyie nal na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we wl Omwe wa
asu ala metlkl0laa kana *Othay00kyo* nl wa
w'o?

54.'Ithyl twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavlndl, nlw'o ithyl
nl0kat0ngwa lngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na Indl we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'Nl0vita na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuvl
k0tuma nyie nanangika.

58.'Na takethwa ti Inee ya Mwai
wakwa, Nyie vate nzika, nlthwa
neethliwe wa asu ala makwltwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لِسَنِ الْمَصْدِقِينَ ۝

إِذَا امْتَنَلُوا كُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمُدُّيُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقِلُّوْنَ ۝

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَاللَّهِ إِن كَذْتَ لَتُرْدِينَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumbi ya nyaa kana o
nyOnyi lngl. Ylla k00neenwa na ndala nlkw0lawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we nl ta Itumbi
ya nyaa' yI kaswii ntlhnl, n0nd0 nyaa lla n0me
nlfo lyls0v0laa, kana yo nlfo nene vy0 Os0vlinl
Osu, ti ta Itumbi ylla yltltwe yI yoka, kana we nl
mwai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalanl kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masyltlkl0laa kana we
n0tanlawa, kana nl m0nd0 wlsklfe nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' nl kwasya ngathllo sya Itum
is0vltwe nesa, na ikasiltwa.

59. *Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَيْتَتَيْنِ ۝

60. 'Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasilĩwa?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّينَ ۝

61. 'Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.

إِنَّ هَذَا لَهُوَالْقَوْمِ الْعَظِيمِ ۝

62. 'Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'

لِيُخْلِ هَذَا قَلِيلَمِلِ الْعَالُونَ ۝

63. Uũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?

أَذَلِكَ غَيْرُ نَزْلٍ أَمْ شَجَرَةُ الرَّقُومِ ۝

64. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةُ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na ĩtunda yaw'o yĩlyĩ ta syongo sya nzoka.

كُلَّمَا كَانَتْ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا قَائِمُونَ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَيْمِيمٍ ۝

69. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethĩe maaĩthe moo maivĩtya,

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nĩmeekalaatile maaĩte nyaĩ syoo.

فَهُمْ عَلَى أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a katĩ woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ۝

74.Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wāī m0th0ku ata,
75.Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَدْرِبِينَ ۝
يَا أَيُّهَا اللَّهُ الْمُخْلِصِينَ ۝

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nīwatwīkaīlile Ithyī, na nī ūsūngīo mūseo mūno wīana ata ūla twamīnengie mboya yake!
77.Na Ithyī nītwamūtangīle we na andū ma nyūmba yake kuma thīnanī mūnene;

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ۝
وَنَجَّيْنَاهُ وَآهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝

78.Na Ithyī nītwamūtwīkīthisye ūsyao wake now'o wa kūvīta tū.
79.Na Ithyī nītwamūtīle we syītwāīseo katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

80.Mūuo wīthwe īūlū wa Noa katī wa mbaa andū.
81.Uu nīw'o Ithyī tūmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۝
إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

82.Kwa ūla w'o, we aī ūmwe wa ath0k0mi Maitū ala meetīkīlīte.
83.Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū ala angī.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝
فَمَا أَعْرَفْنَا الْأَخْرِينَ ۝

84.Na nīw'o, katī wa nguthu yake vāī Avalamu;
85.Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ كُوفْرَهُمْ ۝
إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝

86.Yīla wamūtavisye īthe wake na andū make, 'Kīī inyw'ī mūthaithaa nī kyaū?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۝

87.Inyw'ī mūmanthaa movūngū ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَفَيْكَا إِلَهَةُ دُونِ اللَّهِ تُرِيدُونَ ۝

88.'Kieleelo kyenyu nī kyaū īūlū wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

89. Na Indī we ekya metho vala ve ndata,

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw'w'a nesa.*

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۝

91. Kwa Ūu mo nīmaumie vala Ūī mamwonetye mīlōngo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۝

92. Na Indī we nīwaendie vala ve ngai syoo na kīmbithī na asya, 'Inyw'ī nomūīsa?

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

93. Inyw'ī mwīna kī Ūndū mūteŪneena?

مَا كُنْمْ لَا تَطْغَوْنَ ۝

94. Na Indī kavindanī kau we ambīlīlīya kwikūna ngai na kw'oko kwa aŪme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ۝

95. Na kavindanī kau, *andū* mooka mamwelekele mekalaatīte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ۝

96. Nake amakūlya, 'Inyw'ī mūthaihaa ila *inyw'ī ene* mwasūvītye,

قَالَ اتَّبِعُونِ مَا تَنجِتُونَ ۝

97. 'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe amūmbīte inyw'ī na wīa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ۝

98. Namo masya, 'Inyw'ī mwakīei kīsumba na mūimwīkya mwakinī.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْفُوهُ فِي الْجَحِيمِ ۝

99. Ūu nīw'o mo masūanīe kūmwīka naī, Indī lthyī nītwamasonokisye mūno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۝

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nīendete kwa Mwīai wakwa, Ūla wīndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ۝

101. Na Avalamu avoya, 'Mwīai wakwa, nenge nyie *mwana* mūlōngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

102.Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ۝١٠٢

103.Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame asa wakwa, īka ūndŭ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīlsyo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَتِيمَى إِنِّى أَرَىٰ فِي السَّمَاءِ آتِىً أَزْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَٰأَبَتِ افْعَلْ مَا تَوْمَرُ سَجِدُ لِىَ إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ۝١٠٣

104.Na yīla mo elī meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī na īvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّىٰ لِلْيَتِيمَيْنِ ۝١٠٤

105.Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَأْتِ بِهِيْمُ ۝١٠٥

106.'Ow'o we nīwīanīlsye ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ۝١٠٦

107.Yu vate nzika, yaī ītatwa yīyananītye.

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْبَيْنُ ۝١٠٧

108.Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ۝١٠٨

109.Na īndī Ithyī nītwamŭtiīfe syīwa īseo katī wa nzyawa īla syaatīfe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝١٠٩

110.'Mŭuo wīthwe īlŭlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرٰهِيْمَ ۝١١٠

111.Uu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ۝١١١

112.Vate nzika, we aī ūmwe wa athŭkŭmī Maitŭ wītkīlīte.

إِنَّمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝١١٢

113.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo mŭseo wa Isaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْهُ بِإِتِّخَافٍ نَبِيًّا مِنَ الصَّٰلِحِينَ ۝١١٣

114.Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũlũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
بَعَثْنَا مُحْسِنًا وَظَلَمْنَا نَفْسَهُ مُبِينًا ۝١١٤

LUKU 4

115.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝١١٥

116.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝١١٦

117.Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝١١٧

118.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ĩvuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَمِينَ ۝١١٨

119.Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzlanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝١١٩

120.Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ۝١٢٠

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzlanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsīhi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũlũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun līnfsīhi' nObng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wīthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهُرُونَ ①

122.Ow'o, ũu nīw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ②

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ③

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ũmwe wa Atũmwa ota ũu,

وَإِنِّي أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ ④

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'I nomũũmũkĩa Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَأَتَقُونَنِي ⑤

126.'Inyw'I mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑥

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe wenyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑦

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ũtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَكَاظِمُونَ ⑧

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ⑨

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑩

131.'Mũuo wīthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلَّمَ عَلَى إِيْلَ يَاسِينَ ⑪

132.O'wo, ũu nīw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑫

133.Vate nzika, we aĩ ũmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑬

134.Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لُوطًا لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Yĩla İthyĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حُجِّجَتْهُ وَأَهْلُهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136.Ateo kĩveti kĩkũũ kĩla kyaĩ katĩ wa
ala mekalile ĩĩina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137.Na ĩndĩ İthyĩ twamumisye we na
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩĩĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّا كُنَّا لَمَتَّوِّدُونَ عَلَيْهِمْ مُّصِيبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ūtukũ. Nĩkĩ ĩndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

عَلَّ وَبِالْأَيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140.Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُونُسَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Yĩla we wasembie ngalawanĩ ĩla
yakuĩte mĩio;

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِّكَ الشَّعُونَ ﴿١٤١﴾

142.Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Na ĩkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ we mwene.

فَالْتَقَتَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144.Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩlaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَجِيبِينَ ﴿١٤٤﴾

145.We vate nzika, ethĩwa ekalile ĩvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَئِيْلَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146.Na ĩndĩ İthyĩ nĩtwamwĩkisye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye OÜngÜ Tölo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamÜtÜmie we ta MÜtÜmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetikĩlile; kwa Üu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaÜya kwa İvinda.

فَأَمْنُوا فَفَتَحْنَاهُمْ إِلَى حَبِينٍ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makÜlye mo kana Mwİai waku ena eftu oyİla mo mena ivİsİ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ الرِّبَاكَ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maİ ngÜsİ yİla Ithyĩ twamombie alaİka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.IsÜvİei, ow'o nİ nthİnİ wa ÜvÜngÜ woo yİla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ رِفْقِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜsyaİte syana;' namo vate nzika, nİ akengani.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvİte syana sya eftu kÜvİta sya ivİsİ?

أَضَظَعُ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'İ mwİna kİ? MÜtusaa ata inyw'İ ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156.İndİ inyw'İ nomÜkasÜanİa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'İ mwİna mwİao mütheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umİlyai İndİ İvuku yenyu ethwa mwİ ma w'o.

فَأَنذَرُوا بِكُتُبِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndÜÜ sya mükautİ katİ Wake We na Mayini, oyİla Mayini nİmesİ nesa vyÜ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَالًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحُضْرَتِهِمْ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa ūu*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُم مَّا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ūmwe wenyu ūtonya
kũmũthyoekya *ona ūmwe* akamũlea We.

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِمُتَّبِعِينَ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ūla we ūkavya Iianĩ-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ūmwe
waitũ ūte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الصَّافُونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيِّحُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَرَأَى كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte Ikĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoona.

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūūkalaata?

أَفَبِعَدَائِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِيئَ ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoona.

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mōtheu, Mwīai-Wa-
Ndaīa na ūtonyi, ūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe ūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaīa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwa nĩ ūlau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nĩvĩta na
Kulani, ĩla yusũte motao, yo nĩ ndeto
Yaitũ mbuany'e.

مَلِ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indĩ asu ala matetkĩlaa malikĩe nthĩnĩ
wa ūng'endu wa ūvũngũ na ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nĩ nzyawa syĩana ata ĩla syaĩ mbee
woo ĩthyĩ tũsyangĩte! Mo nĩmaĩe
makĩtya ūtethyo, ĩndĩ yo yĩtyaĩ ĩvinda ya
kũsemba na kũkĩa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذَوَلَاتٍ

جَيْنَ مَنَاصٍ ④

5. Namo nĩmaseng'aa nĩ kana
Mũkaanany'a nũmavikĩe mo kuma katĩ
woo ene; na alei maasya, 'ũũ nĩ mũoi,
mũkengani mũnene.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكُفَرَاءُ

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑤

6. We aseũvĩtye ngai nthĩnĩ wa ĩai
ũmwe? Kĩĩ nĩw'o, nĩ kĩndũ kĩeni mũno
vyũ kĩla ĩthyĩ twaafw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ

عُجَابٌ ⑥

7. Na vau, atongoi moo nĩmakaanani
maimataa ma, 'Endai mũkaikwate
mũũmĩtye ngai syenyu. Kĩĩ nĩ kĩndũ
kĩkwendeka mũno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَصَى

الْهِتَمِ إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ يَرَادُ ⑦

8. 'Ithyĩ tũyaaifw'a kĩndũ ta kĩĩ nthĩnĩ
wa ndĩni ĩngĩ ona ĩndĩ. Kĩĩ ti kĩndũ
ateo no ūvũngũ.

مَا سَعَيْنَا بِهَذَا فِي الْإِلَهَةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا

اِخْتِلَافٌ ⑧

9. Kyaũ, we nĩ we katĩ waitũ ĩthyonthe
ũla ūtheew'e ūtao? Aiee, mo mena
nzika ĩũũ wa ūtao Wakwa. Aiee, ĩndĩ
mo maiambĩte kũsama ūsiĩlo Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ

مِنْ ذِكْرِنَا بَلْ لَنَا يَدٌ وَقَوْلَا عَذَابٌ ⑨

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ⑩

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْرَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ⑫

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalũgw'a vaa.

جُنْدُ مَا هُنَا لَكَ مَهْرُومِينَ الْأَحْرَابِ ⑬

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ⑭

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَحْرَابِ ⑮

15. Onthe vate kũtiala ũmwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ⑯

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ĩla nthĩnĩ wayo vate ĩvinda ĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ قَوَاتٍ ⑰

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilĩlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَقِنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ⑱

18. Ithwai na ũmĩsyoy na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, mũndũ wa maũtonyi maingĩ; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرًا عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ إِذْ أَعْيَدَ
إِلَيْهِ آوَابَ ⑲

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndafa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩla,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ elĩ,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malundu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩlya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena ĩnengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَحْنُ الْجِبَالُ مَعَهُ يَسْبَحُنَ بِأَلْسِنَتِهِ وَ
الْإِشْرَاقِ ⑤

وَالطَّيْرُ مَحْشُورَةٌ كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ ⑥

وَسَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْعِظَمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ⑦

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبُؤُا الْخَصَمِ إِذْ تَسُودُوا الْخِرَابِ ⑧

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حَضَرْنَا بَنِي بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْلَمَ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَسْطِطْ وَاهِدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقِرَاطِ ⑨

إِنَّ هَذَا رَجُلٌ لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَجْعَةً وَ عَلَى
نَجْعَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ أَكْفَلَيْنِيهَا وَعَزَّنِي
فِي الْخِطَابِ ⑩

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى نَعَاجِهِ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُطَاةِ يُنَبِّئُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītīkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū. Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaitha na nīwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلْهُمْ
وَقَدْ دَاوُدُ إِنَّا فُتْنَتْهُ فَاستَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ۝١٥

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow'o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِن لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝١٦

27. 'We Ndaviti, Ithyī nītūōtw'īkīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw'īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē. Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthē makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ تُنْفَخُ الْأَنْسَابُ ۝١٧

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte ītu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetīkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝١٨

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeuku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝١٩

30. Yī nī Ivuku yīla Ithyī tūōvuanīsyē we, yusūītwē nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūsūvīa.

كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝٢٠

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla waĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekela Ithyĩ mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣١﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩtw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُوفُ الْجِيَادُ ﴿٣٢﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ masyo na ngingo syasyo.

رُدُّوَهَا عَلَيَّ فَنَطِقَ أَمَامَ السُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٤﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ tũ. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَاءَ عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِحِدٍ مِّنْ عِبْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩũutana kĩ kĩuu kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَيْثُ صَاحَبَ ﴿٣٧﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانِ كُلِّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٣٨﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأُخْرَيْنَ مَقَرَّيْنِ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝٣٩

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ۝٤٠

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũnthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسْرُوعٌ مِنَ الشَّيْطَانِ فَنُصِّبْ وَعْدَآبٍ ۝٤١

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝٤٢

44.Na Ithĩĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذُكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝٤٣

45.Na Ithĩĩ nĩtwamwĩie we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحُذِّبَتْ يَدَاكَ فَغِيظًا فَاصْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ ۝٤٤
إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝٤٥

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِذْ اسْتَحَىٰ وَيَقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝٤٦

47.Ithĩĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũo wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكِّرَ الدَّارِ ۝٤٧

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoika:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbing'ilo syayo ivingūitwe kwoondū woo,

جَنَّتْ عَذَنُ مَفْتَحَةٍ لَهُمُ الْآبَوَابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتُ الظَّرْفِ آتْرَابٍ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwaithwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَائٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَسَّسُ الْيَهُادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسَّرْ لَهُ حَيْمٌ وَغَسَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na *mũhemba ñgĩ* ya *mosilĩlo* angĩ
me *kĩvathũkany'o* *mailyĩ* ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ٥٩

60. 'Ino nĩ *nguthu yenyu* ñla *inyw'ĩ*
mũsebanĩtye nayo, inyw'ĩ atongoi ma
mawathavu. Vai *ũthokyo kwoo.*
Nokũvika mo mavye nthĩnĩ wa *Mwaki.*

هَذَا أَقْوَجُ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ٦٠

61. Namo *makaasya, 'Aiee, Inyw'ĩ*
ninyw'ĩ mwatũseũvĩsye maũndũ aa.
Kwa ũu, nĩ vandũ vathũku mũno ata va
kũthũmũa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَّبَعُوا
لَنَا فِئْسَ الْفَرَارِيُّ ٦١

62. Mo ota ũu *makaasya, 'Mwĩai waitũ,*
ũla w'ontho ona wĩva watũseũvĩsye
maũndũ aa ñndĩ mwongele ũsilĩlo kũndũ
kwĩnĩ Mwakinĩ.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذْهُ عَلَيْنَا بَعْضًا
فِي النَّارِ ٦٢

63. Namo *makaasya, 'ñndĩ ko kwĩkĩkĩte*
ata kwitũ ũndũ tũteũmona andũ ala
twamatalaa katĩ wa ala athũku?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا نَعُدُّهُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ٦٣

64. 'Kana nũndũ *ithyĩ twamatw'ie ma*
kũvũthw'a vate kĩtumi kana nĩ metho
maitũ mate ũmona?'

أَتَتَّخِذُهُمْ بِخَوِيٍّ أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ٦٤

65. Nĩw'o, ũu nĩ w'o---*kũkaananĩla*
vamwe kwa andũ ma Mwakinĩ.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nĩo *Mũkaanany'a tũ;* na
vai *Ngai ateo Ngai Mwene Vinya*
W'ontho, ũla-ũmwe, ũla Mũnene vyũ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٦٦

67. 'Mwĩai wa *matu na nthĩ, na syonthe*
ila syĩ katĩ wasyo syelĩ, ũla-Wĩ-Vinya,
ũla Mũc'kanfi-Mũnene.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ٦٧

68. Asya, 'Nĩ *ũvoo mũnene,*

قُلْ هُوَ تَبَوَّأُ عَظِيمٌ ٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩĩte.

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٩﴾

70.'Nye ndyaĩ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya 7010 waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْيَانِ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٧٠﴾

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nyie nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يُؤْتَى إِلَى إِلَّا أَنْبَأْنَا نَدِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧١﴾

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaĩka, ngĩĩlie kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧٢﴾

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٣﴾

74.Kwa ņu, alaĩka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٤﴾

75.Indĩ Ivilisi ndaaĩka ņu, we nĩweekathĩĩe, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩte we kŭmwĩnyivĩsya ŭla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٦﴾

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nyie na mwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٧﴾

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَرَأَىٰ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭvŭta na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِرْعَوْنُكَ لَا غُيُوبَ لَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبِعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭtya inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

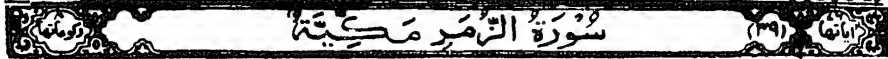
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يَعْلَمُ السَّمِيعُ الْغَاطِثُ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩ umĩte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ-
Vinya, Ula Mũf.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. Vate nzika, nĩ Ithyĩ Ala tũvuanĩtye
Ivuku yĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu
mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wĩnenganĩte mũkĩĩlonĩ waku Kwake na
ũkĩĩku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ③

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafĩtwe nĩ wĩwi
mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ
ũtee wake maasya, 'Ithyĩ
nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye
vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katĩ woo ũũũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani,
ũtatũngaa mũvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ④

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We
wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ
Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩanana
na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya na akatuma
mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ إِلِيلٌ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ نَهَارًا عَلَى الْإِيلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīſſe syua na mwei; kīſſa kīſſmwe
kīſſatīſſe nſīſſa yakyo kūvika ſvinda yīſſa
yīſſtw'īſſtwe. Ithukīſſſyei, nīſſWe eweka Ula
-Wīſſ-Vinya, Mūekanīſſa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwe; na īndī kuma vau We
nīſſwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu *ng'ombe*
nyaanya ilī ilī. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīſſanīſſye-We-Mwene
atamwīkwatīſſye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na īndī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithīſſtwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīſſa thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīſſlaa Mwīai wake, ena wīlilo
Kwake. Na īndī, yīſſa We wamwīw'īſſa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīſſwambīlīſſlasya kūmūseūvīſſya Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرَ كُلِّ يَجْرِى لِاجَلٍ مُّسَمًّى ۖ اِلَٰهُو الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ۝

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينِيَّةً ۚ أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُونٍ أُمّهتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّى تُصَوِّرُونَ ۝

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ ۚ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

وَإِذَا مَنَّ الْإِنسَانُ ضَرَدًا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا هَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسَىٰ مَا كَانَ يَدْعُوًّا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۚ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ۝

nĩkana amathyoekye andũ kuma nzĩanĩ Yake. Asya, 'Itandĩthĩsy'e we mwene na ōlei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakĩnĩ.'

10. We ūla ūvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩnĩ wa masaa ma ūtukũ, evalũkĩtye nthĩ we mwene na aũngeme, na ūkĩaa ĩtu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ūndũ ūmwe na ūla ūtekaa ūu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtuvi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athũkũmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mũkĩei Mwĩai wenyu. Ve ūseo kwa asu ala mekaa ūseo nthĩnĩ wa thayũ ūũ. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩna ūthei. Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtuvi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩafwe kũmũthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩ mũtĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩafwe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae kwake.'

14. Asya, 'Ow'o Nyie nĩngũkĩa, ethwa nĩngũlea kũmwĩw'a Mwĩai wakwa, ūsilĩlo wa mũthenya ūla mũnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَكَاةَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْخُورَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ĩte
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianĩo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩĩlyĩ ta mbuluti
ĩvulutiye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ wakyo? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mũsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mũthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حُمْلًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهْرِجُ فَتَرِبُهُ مَصْفًى ثُمَّ يَجْعَلُهُ
عُتُقًا مَآلُونَ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّلْأَوَّلِينَ ﴿٢٢﴾

أَفَنُورِ اللَّهِ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ
مِّن رَّبِّهِ قَوِيلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّن ذِكْرِ اللَّهِ
أَوَّلِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا
تَفْصِيلُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى
لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضَلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٢٤﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsġġa we Üsġġlo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsġġlo nġwookie
İÜlÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsġġlo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġtÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ nġÜmİvuanġatye Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku nthİnġ wayo,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganac ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanġo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٥﴾

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّخَذَهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٨﴾

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٩﴾

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَافِ
لِلَّوْبِلِ أَمْثَلُ لَعَلَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

mündü Ongi ūla wiyumitye kwa mündü ūmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eŵi nündü ūmwe? Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi aingi mūno vyū moo mayŵiŵi.

31.Vate nzika, we ūkakw'a, onamo ota ūu makakw'a.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

32.Na vate nzika, inyw'i mūkakaanāŵa inyw'i ene mbee wa Mwŵai wenyu Mūthenyanŵi wa Uthayūkyo.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33.Nū ūndŵi, ūla mwŵiki-wa-naŵi mūnene kūvŵita ūla ūkenganaa ūlū ŵa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla ūleaa w'o yŵla wamūvikŵa? Vo lianŵi-ya-Mwaki vai wŵkalo wa alei?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْحَقِّ إِذْ جَاءَهُ الْبَيِّنَاتُ الْبَيِّنَاتُ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

34.Indŵi we ūla ūetete w'o, na we ūla ūkūŵŵŵaa w'o ota ūu ---aa nŵmo ala alūngalu.

وَالَّذِينَ جَاءُوا بِالْحَقِّ وَصَدَّقُوا بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

35.Mo makeethwa na kŵla kyonthe makenda vamwe na Mwŵai woo; yu nŵyo ŵtūvi ya ala mekaa moseo.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ الْحَسَنِينَ ﴿٣٥﴾

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavetangŵa *mosyao* mathūku ma mūndū ala mo meekie, na aisyoaka amanenge mūthŵnzŵo kwŵanana na meko moo ala maseo vyū.

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwŵanŵe mūthūkūmi Wake? Na indŵi mo makenda kūŵtelemya we vamwe na asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'ŵŵaa wa kwaa—vai mūtongoi kwoondū wake.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthē ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūivanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthi?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'ŭ, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'ŭ mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nŭkŭtwe nŭ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'ŭla tei, mo nŭmatonya kŭsiŭla tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nŭmamwŭkwatye We.'

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, ŭkai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonŭkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭ inyw'ŭ mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْبُدُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsiŭllo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nŭ ŭlŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsiŭllo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nŭw'o, Ithyŭ nŭtŭvuanŭsyē Ivuku yŭŭ na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthi. Kwa ūu ūla ona wŭva ūatŭlaa ūtongoi, aŭatŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭi ŭlŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ŭvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ

kĩkw'ũ kyoo; na ĩvinda yĩngĩ yĩla *ala mate* akw'ũ makomete. Na ala We ũtamatiĩte kũkw'a nũmaiaa thayũ, na *amatũngaa* angĩ kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Nthĩnĩ wa ũu vate nzika, ve Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

44. Mo nomosete ew'anĩthya vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matiĩ na ũtonyi ĩũũ wa kĩndũ ona kĩva ona matiĩ na ũĩ?

45. Asya, 'Wĩw'anĩthya w'onthe wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Na Kwake ĩndĩ iny'w'ĩ nĩkw'o mũkatũngwa.'

46. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfĩlaa nĩsyĩng'uthaa nĩ ũlei; ĩndĩ asu ala me ũtee Wake mawetwa, sisya, Mo nĩmambĩĩĩlasya kũtana.

47. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambĩĩĩĩla wa matu na nthĩ; Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; We *wĩweka* Nue ũkasila katĩ wa athũkũmi Maku ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

48. Na ona eki-ma-naĩ makethwa na syonthe ila syĩ ĩũũ wa nthĩ na ingĩ ta isu ikongeleelwa, mo vate nzika, nĩ ũmantha kũsyumya kwĩyovosya nasyo katĩ wa ũsilĩlo mũthũku Mũthenyanĩ wa Uthanyũũkyo; ĩndĩ mo nĩmakauĩĩĩĩla wa nĩ kĩla matakĩsũanĩaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنْسِكُ إِلَيْهِ قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْآخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٠﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤١﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِثْلَ مَعَةٍ لَفَتَسَدَّوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَبَدَأَ اللَّهُ مِنْ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٢﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa ithyĩ. Na yĩla ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ūndŭ ūŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرًّا دَعَا نَحْمًا إِذَا نَحَلْنَاهُ نِعْمَةً مِّمَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyo kĩyaamauna;

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِمَّا غَنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Kwa ūu, ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ūu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amwingĩvĩasya kyaŭya ūla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ūla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūndŭ ūŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۖ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

قُلْ يُجَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osilflo ūtanamūvikīa inyw'ī; nūndū
Ivindanī yu inyw'ī mūikatetheew'a.

56.'Na atfīai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwīai wenyu, mbee wa ūsilflo
ūtanavika īlūlū wenyu mūtekūmanyā,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthīnī* wa
mwīkalo wakwa ona nīnthītwē nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naī katī wa ala mavūie ngūf.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَغْفِرَ لِي رَبِّي فَيَذَرُكَ فِي جَنبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتَ لَيْسَ الشَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsilflo, 'Takethwa ve kūsyoika kwakwa
īlūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةٌ فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngīa 'ī, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na wāī mūng'endu na wāī
katī wa ala alei.'

بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie īlūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo līanī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'o va ūsūvīo na *ūkīyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازِهِمْ لَا يَسْمَعُ
الشُّرُوءَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝٣٣

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ ũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٣٤

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝٣٥

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝٣٦

67. Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝٣٧

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-ũlũ wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝٣٨

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me ũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝٣٩

Okavuvwa ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70.Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utwio ukauw'a kati woo kwa Ulungalu,
namo maikavitiw'a.

71.Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanyaa nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72.Na asu ala matetikila makatwawa
lian-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbingiloni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvikila inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iulu wa
Umbano wa Muthenya uu wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, inda utwio wa usiflo
nukite nesa Iulu wa alei.'

73.Na inda kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbingiloni sya lia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74.Na asu ala mamuklie Mwai woo
makatongoew'a kothi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makayivikila, na
mbingilo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo wihwe Iulu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
yliikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُضِّعَ بَيْنَهُم بِالْحَنُونِ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ⑤

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَ ذُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِن
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ⑤

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ ذُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ⑦

75.Namo makaasya, 'Ndaŵa syonthe nĩ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŵanŵisye Ūtianŵo Wake kwitŵ na
ŪtŪnengete ithyĩ nthĩ ta Ūtiŵa,
aŵtw'ŵk'ŵthĩtye wŵkalo witŵ nthĩnĩ wa
MŪŪnda ovala ithyĩ tŵkwenda.' Na nĩ
ŵtuvi ŵseo mŪno yŵana ata ŵndĩ kwa
athŵkŵmi ala *alŪngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَزَعُمُ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŵka
maik'ŵthyŵlŵlŵka Kŵvŵla-Kya-Usumbĩ,
makĩmŵtaŵa Mwŵai woo na ndaŵa
Syake. Na kŵkasilwa katĩ woo kwa Ūla
w'o. Na kŵkatavanw'a, 'Ndaŵa syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŵai wa nthĩ syonthe.'

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُفِيَ عَنْهُمْ فِي الْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa,
Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvany'o wa Ivuku yī umīte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wī-
Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wīlilo,
Mwai-kwa-Kūsillā, Mwingī-wa-Ulau.
Vai Ngai ateo We. Ualūko wa
Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمُسْلِمِينَ ④

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala
matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa
nthī īndī kūikaūkenge we.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنفِرُكَ
تَقْلَبُهُمْ فِي الْأَلْبَابِ ⑤

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina
woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa
andū aa, na kīla mbaī nīyatatie
kūmūkwata Mūtūmwa woo, na
makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū
nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na
īndī Nyie nīnamakwatīe mo, na
kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kūthūku ata
īndī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوا وَجَدْنَاهُمْ
بِالْبَاطِلِ يُرِيدُ صُورًا لِنَاظِرٍ ⑥
كَانَ عِقَابٌ ⑦

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwāi waku
weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa
alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑧

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī,
na asu ala makīthyūlūlūkīte,
nīmamūtaīaa Mwāi woo na ndaīa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee Yaku na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩlaa nzĩa Yaku; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'ontho ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masiĩle na mothũku; na we ūla ūmũsiĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na ow'o, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzĩa ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَاحٍ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
بُعِيدٌ عَنْ رَحْمَتِي ③ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ نَحْنُ الْغَاثِبُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسُهُمْ أَزْوَاجُهُمْ يُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتُكْفَرُ عَنْهُمْ ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ أَوَّلِينَ
وَأَحْيَيْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَتَدْعُونَنَا إِلَى حَرْبٍ مِمَّنْ
سَبَقُوا ⑥

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتَّبِعُونَ سَبِيلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا ⑦

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtUlu, MUnene.

14. We nĩ We Umwonasya Syama Syake,
na akamUtheesya inyw'ĩ kyaUya kuma
Itunĩ; na vai ona Umwe UsUvIaa ateo we
Ula UmwĩthiUtaa Ngai.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩku Kwake
nthĩnĩ wa mUĩkĩlo, onakau alei
nĩmatonya kũlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
Utheea wĩna mwĩao Wake kwa Ula ona
wĩva We wendaa katĩ wa athUkUmi
Make, nĩkana We atonye kUnengane
Ukaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana
Nake.

17. Mũthenya Ula mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waU UmUonthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula MUnene Vyũ.

18. Mũthenya ũũ kĩla thayũ ũkatuvwa
kwĩanana nondũ w'o weekie.
Mũthenyanĩ ũũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtũkĩ kwa kũtala.'

19. Na makaany'e mo Īlũlũ wa Mũthenya
Uthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya Ula wĩw'anĩthya
wake ũketĩkĩlwa.

20. We nũwĩsĩ ũseleke wa metho na kĩla
ithũl ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّل لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
الْتِقَاءِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّسَنُ الْمَلِكِ الْيَوْمَ إِلَهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظْمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا سَفِيحٌ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'lw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋŋlū wa nthī na kwona mŋminŋkŋlyo wa ala maŋ mbee woo waŋ mwaŋ? Mo maŋ na ŋtonyi mwingŋ mbee wa aa nthīnī wa ŋtonyi na vinya mbee nthīnī wa movano ala mo maatiie ŋŋlū wa nthī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamakwatie mo kwoondū wa naŋ syoo, na mo mayaŋ na mŋsŋvŋi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٦٢﴾

23. Kwailī ŋu nŋndū Atŋmwa moo nŋmamavikŋie mena Syama ntheu, Indī mo nŋmaleile kwŋtkŋla; kwa ŋu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausŋtwe nī ŋtonyi, Mwai kwa kŋsilŋla.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَلَئِنْ أَتَوْهُم بِآيَاتٍ مِنْ رَبِّهِمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كَافِرُونَ ﴿٦٣﴾

24. Na Ithī nŋtwamŋtŋmie Mose, ena Syama Sitū na ŋtonyi wŋyonanŋtye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٦٤﴾

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indī mo maisye, 'We nŋ mŋoi na mŋkengani mŋnene.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذِبٌ ﴿٦٥﴾

26. 'Na yŋla we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'ŋaai syana sya ivŋsŋ sya ala metŋkŋlŋte vamwe nake, na ekai iveti syoo syŋ thayū. Indī walany'o wa alei nī vathei Indī nī wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٦٦﴾

27.Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ũthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28.Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ũla ũtawĩtĩkĩlaa Mũthenya wa ũtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي رَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَثَكِبَةٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29.Na mũndũ ũmwe mwĩtĩkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ũla wavithie mũtĩkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ ya* ũvũngũ wake tkeethwa tũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, ĩndĩ amwe ma maũndũ ala we ũmũteelemasya namo *kwa ũla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30.Inyw'ĩ andũ makwa, ũsumbĩ nĩ wenyu ũmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ ĩno, ĩndĩ nũ ũla ũkatũtethya *na kũasiĩla* *ithyĩ* ũsĩĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka tũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela maũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla ĩla ntheu.'

يَقُولُ لَكُمْ أَلَيْسَ الْيَوْمَ ظُهُورِي فِي الْأَرْضِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَنْصُرَنَا مِنْ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andū makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondū wenyu, ta ūvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَنَحْلٌ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta ūvoo wa andū ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maī ūtina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendeaa athūkūmi Make Ūla ūte-ūlūngalu.

مِثْلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andū makwa, Nyie nīngūkīa kwoondū wenyu ūlū wa mūthenya wa kwītana mūndū na ūla ūngī kwoondū wa ūtethyo.

وَيَقَوْمُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mūthenya ūla inyw'ī mūkaalyūka mūkīlīte. Inyw'ī mūikethwa na mūsiīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īīaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُ مُدْيَرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokūsī matheu, Indī inyw'ī mūyaaeka kwīthwa na nzika ūlū wa maūndū ala we wookie namo kūvika yīla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamūkīlya Mūtūmwā ūtina wake ona Indī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naī na methīawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَتَمُوا أَهْلَكَ فَلَمَّ
لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananīaa ūlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Uū nī ūthatyō mūnene mūno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metīkīīlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ
كُتُبًا مَقَاتِلًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

W'onthe na kŭmwŭanany'a na kŭla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŭla nyie ngŭmwŭta inyw'ŭ kwa Ula-Wŭ-Vinya, Ula Mŭekanŭ-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŭ mŭmbŭtŭaa Nyie nde syŭtwa ŭlŭ wa nthŭ ŭno kana Itunŭ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŭ makeethwa ekali-ma-Mwakinŭ.

45.'Kwa ūu, o mŭtŭkŭ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŭ. Na nyie nŭngŭmwŭkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŭ ūŭ wakwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŭlŭlŭ wa ūvoo ūsu waŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭsŭvŭie ndakakwatwe nŭ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŭsye ona wŭva, na ūsilŭlŭ mwai nŭwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŭnŭ wa w'o kŭloko na wŭoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, kw'o kŭkatavaw'a: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŭnŭ wa ūsilŭlŭ ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŭla mo makakaananaŭ mŭndŭ na ūla ūngŭ nthŭnŭ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŭw'o, ithyŭ twaŭ avikŭli menyū; inyw'ŭ ŭndŭ, nŭmŭtonya kŭtŭnyivangŭsya kŭlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŭ ang'endu, makasya, 'Ithyŭ twŭ nthŭnŭ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جَرَمَ أَنتَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ السَّرِيفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِئُضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَإِذْ يَخَافُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدِ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50. Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwĩai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ŭsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51. Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَدْعُوكُمُ لِّرَبِّكُمُ أَنْ تَبْتِغِيَ قَالُوا
بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ ۝١١

LUKU 6

52. Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ŭŭ wa yu na
mŭthenya ūla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يُقُومُ الشَّهَادَةُ ۝١٢

53. Mŭthenya ūla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ūkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ
اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٣

54. Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٤

55. Utongoi na ūlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩlĩko.

هُدًى وَذُرِّيَّةَ لَدُولِي الْأَنْبِيَاءِ ۝١٥

56. Kwa ņu, Ithĩwai na ņmĩsyo. Vate
nzika, ņtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na Ityai ņekeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtafe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake kĩloko na wĩoo.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
سَيَحْبِبْكَ رَبُّكَ بِالنَّشِيقِ وَالْإِبْكَارِ ۝١٦

57. Asu ala makaanan'aa ũlũ wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ũtonyi ona wĩva ũmavikĩle mo---Vai
kĩndũ nthĩnĩ wa ithũi syoo ateo itomo ya
Onene ũla mo matakaũkwata ona ĩndĩ.
Kwa ũu, mantha wĩvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ũla w'o,
We nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ũmbi wa matu na nthĩ nĩ
mũnene kũvĩta ũmbi wa mbaa andũ; ĩndĩ
andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

59. Na kĩlalinda na ũla wĩ metho ti ũndũ
ũmwe; ona ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo ti *ũndũ ũmwe* na ala mekaa
mothũku. Inyw'ĩ nĩmũsũan'aa maũndũ
mavũthũ.

60. Vate nzika, ũla Saa ũkavika; vai
nzika nthĩnĩ wayo; ĩndĩ andũ aingĩ
mayĩtkĩlaa.

61. Na Mwĩai wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamũsũngĩa *mboya* yenyu.
ĩndĩ asu ala mekathĩlaa mũno ũlũ wa
kũnthaiha Nyie vate nzika, makalika
Ngienanĩ me asonokye.'

LUKU 7

62. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩie inyw'ĩ ũtuku nĩkana
mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ wa w'o, na
mũthenya *kũmũtonyethya* inyw'ĩ
kwona. Nĩw'o, Ngai nĩ Mwĩai wa
mumo kwa mbaa andũ, ĩndĩ andũ aingĩ
mũno vyũ maitũngaa mũvea.

63. Usu nĩ We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mwĩai wenyu, Mũmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥٧

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٨

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَّا
تَتَذَكَّرُونَ ٥٩

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٦٠

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِرِينَ ٦١

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارَ
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ٦٢

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِرِينَ ٦١

syIndū syonthe. Vai Ngai ūngI ateo We.
Inyw'I mŭalyŭlŭtwe mŭkavetangwa vala
We ūI ata?

فَأَنى تَوَكَّلُونَ ٣٥

64.Uu nŭw'o maalyŭlawa ala mamŭleaa
Mŭsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذٰلِكَ يُؤفِكُ الَّذِيْنَ كَانُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ يَحْتَدُوْنَ ٣٦

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We
ŭla woombie nthŭ kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na ŭtu ta kŭndŭ kya
kwŭkwatya na kwa ŭtalo We
nŭwamŭseŭvŭsyey inyw'I mŭmbŭlwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nŭ We Ngai Mwene Vinya
W'on the, Mwŭlai wenyu. Kwa ŭu,
kŭathimwa nŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŭlai wa nthŭ syonthe.

اللّٰهُ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَآءٍ وَ صَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَ سَرَّ ذِكْرَكُمْ
مِّنَ الْعَلَمِيْنَ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَتَبَرَكْ
رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٧

66.We nŭ We Ngai-Ula-Wŭ-Thayŭ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ŭu, mŭvoyei We,
mwŭl aŭkŭku Kwake nthŭnŭ wa ndŭni.
Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŭlai wa nthŭ
syonthe.

هُوَ الَّذِيْ لَا إِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ
الدِّيْنَ الْحَدِيْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٨

67.Asya, 'Nyie nŭnŭvatŭtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekalŭlaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nŭmbikŭlwe nŭ mokŭsŭl matheu kuma
kwa Mwŭlai wakwa; na Nyie nŭnŭlŭlŭwe
kwŭnengane mwene kwa Mwŭlai wa nthŭ
syonthe.

قُلْ اِنِّىْ نُهَيْتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ لَمَّا جَآءَنِى الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَبِّىْ وَاْمَرْتُ
اَنْ اُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٣٩

68.Usu nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I
kuma kŭtoonŭ, na kuma nthŭnŭ wa ŭlovoto
ya manzŭl, na kuma nthŭnŭ wa ŭanga ya
nthakame; na We nŭwatumie mŭsyawa ta
syana; ŭndŭ We nŭmŭekaa inyw'I mwŭlana
mŭtwŭlke andŭ aima mena vinya
mwŭlanŭ, na ŭndŭ

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نَّطْفَةٍ
ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُوْا
اَسَدَكُمْ ثُمَّ لِيَكُوْنُوْا اَشْيُوْحًا وَمِنكُمْ مَّنْ يُّتَوَفٰى
مِّنْ قَبْلِ وَلِيَبْلُوْا اَجَلًا مُّسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُوْنَ ٤٠

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭkekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla Onenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ŭndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَائِدًا قَطْرًا أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? ŭndŭ mo maendece na kŭalyŭŭwa kuma nthŭnŭwa w'o!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُضَرَّفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. Indŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

72. Yŭla mo makalingŭŭwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

إِذِ الْأَغْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمُ السَّلْسِلُ يُنْجَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na Indŭ makavŭw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَصِيرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na Indŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ mwameananasya na Ngai.

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭa, 'Mo nŭmatwaŭe ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنْكَ بَلْ لَمْ يَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyo. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona ĩthyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ĩthyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanĩũ wa
Ūtianĩo Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na ĩthyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
ĩthyĩ twaũweteie we, na amwe moo
ĩthyĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo angĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ĩthũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ يَغْيِرُ
الْحَقُّ وَيَسْأَلُ كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّئِي الْمَتَكِدِينَ ۝

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَا ۖ فَالْيَأْبُرُ جُحُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَاذْجَبَاءُ
عِ ۖ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْمِلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'i Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'i mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga Tūlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kōvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie īina woo Tūlū wa nthī. Indī maūndū onthe ala mo meekie mayā na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا وَعَدَّ قُوَّةً وَإِنَّا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ كَانُوا يُكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīie mena Syama syīyananītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nūndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyūlūlūkile.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّثَ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mūtkīlo woo ndwaī ūtonya kūmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. Ūū nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū Tūlū wa athūkūmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِنَّمَا كُنَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰذَا الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Waŵŵtwe-Nŵ-Kŵaŵa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمْدٌ ②

3. Ūŵ nŵŵuany' o kuma kwa ūla Usŵŵtwe
nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa
Ūkuvŵ----ŵsomawa kaingŵ yaseŵviw'e
Ūtheinŵ kwa Ūtheu---kwa andū ala mena
Ūmanyi.

كَتَبَ فَطَبَّعَ آيَاتِهِ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mŵeti-wa-Ūvoo mŵseo na
Mŵkaanany'a. Indŵ andū aingŵ mŵno
moo nŵmelelŵkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitū syŵ uungu
wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maŵndū
ala we Ūŵtŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matū
maitū ve kŵlea kwŵw'a, na katŵ waitū
naku we ve tūtū, kwa Ūu we endeea na
wŵa waku; ithyŵ ota Ūu nŵtūthŵkŵmŵte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي الْأَكْثَةِ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَدَانَا وَقَرَّوْ مِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mŵndū tenyu.
Nŵkŵvuanŵtwe kwakwa kana Ngai
wenyu nŵ Ngai-Ūmwe; kwa Ūu, endai
Kwake mŵlŵngele mŵtekwathŵkanga na
ŵtyai ŵekeo Kwake.' Na woo nŵ wa
avoyi ma mŵv'ananō,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ قَدْ كُنْتُ يُوحَى إِلَيَّ أَنَا لَهُمْ
إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا وَوَيْلٌ
لِلْمُشْكِكِينَ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala
mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka
mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na Ituvi yġla yġtakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'ġ ow'o nġmŭmŭlea We ŭla woombie nthġ nthġnġ wa mavinda eġ? Na inyw'ġ mwġmŭseŭvġsya atindany'a Make We?' Usu nġ Mwġai wa nthġ syonthe.

قُلْ أَتَبْكُم لَنَكْفُرَنَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

11. We nġweekġie ġġma nŭmu nthġnġ wayo iŭngeme ŭŭŭ wa ŭhyŭ wayo, na vo eekġa maŭathimo nthġnġ wayo na eanany'a nzġa sya kyaŭya nesa nthġnġ wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لَيْلًا أَوْ نَهَارًا ﴿١١﴾

12. Na ġndġ We ayelekela ġtu yġla yayġyġ kġndŭ ta syŭki, na ayġtavya na nthġ: 'ŭkai inyw'ġ inyw'eġġ, mŭkyenda na mŭtekwenda.' Nasyo syasya, 'Ithyġ nġtŭkŭka nġ kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa ŭu, We nġwameanġsye matu mŭonza nthġnġ wa matukŭ eġ, na We nġwayġvuanġsye kġla ġtu wġa wayo. Na Ithyġ nġtwayanakavisye ġtu yġla ya ġtheo na mataa ma kye ni kwoondŭ wa ŭsŭvġo. ŭsu nġ ŭtw'ŭo wa ŭla Wġ-Vinya, Umanyi-W'onthe.

فَقَطَّصَهُنَّ سَبْعَ سَلَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. ġndġ ethwa mo nġmekŭalyŭka, ġndġ we asya, 'Nyie nġmŭkaany'a ŭŭŭ wa ŭsilġlo wa kwananga ta ŭla wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُفْعَةً وَمَثَلًا ﴿١٤﴾

15. Yġla Atŭmwa moo mamavikġie kuma mbee woo na ġtina woo, makyasya: 'Mŭikamŭthaithe ŭngġ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Namo maisye, 'Takethwa Mwġai waitŭ nġwendie ŭu,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethlwa amatheesye alaŋka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na ūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu ūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwanatwaŋe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamīthya ūsilŋlo wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilŋlo wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na ūlū wa Athamuti, ithyī nītwananengie ūtongoi, indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilŋlo wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwanatangīŋe ala meefkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoe'w'a mwakīnī, mo makaaŋwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī ūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ١٦

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْصَاتٍ لِيَذَّبَ يَتُهُمْ عَذَابُ الْخُرْزِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ وَهُمْ لَا يُصْخَرُونَ ١٧

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُفْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ انْفُتَحُوا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٨

وَبَجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ١٩

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ٢٠

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُوهُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢١

22. Namo makaikŭlya ikonde syoo, 'Inyw'I mwŭluma ōkŭs'I ũlŭ waitŭ nŭkŭ?' Nasyo ikamasŭngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithyŭ kŭneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva kŭneena. Na We nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I ŭvindanŭ ya mbee, na Kwake We nŭkw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُودُ هُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٦٧﴾

23. 'Na inyw'I nŭmwaleile kŭkŭa yŭla inyw'I mweekaa naŭ na nŭkyo kŭtumi matŭ menyu na metho menyu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'I mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ فَكُنْتُمْ أَنَّ
اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

24. 'Na ōsŭanŭ ōsu wenyu, ŭla inyw'I mwasŭanŭ ũlŭ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'I. Kwa ōu, yu inyw'I nŭmŭtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala maŭte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٩﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o ūtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَأَنْ يَصْبِرُوا قَالُوا فَتَأْتُوا مَتَوًى لَهُمْ وَإِنْ يَنْتَعِبُوا
فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْتَابِينَ ﴿٧٠﴾

26. Na Ithyŭ nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala moonekaa me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala maviŭte mbee na ala mametele mbee woo; na ūtwio nŭwaumiw'e ũlŭ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ anene kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرُونًا فَزَيْدُوا لَهُمْ مِمَّا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٧١﴾

LUKU 4

27. Na ala matetŋkŋlaa maasya, 'Mŋikamŋthukŋŋsyē Kulani Ino, mŋlonzelei yŋla ŋkŋsomwa nŋkana mŋtonye kŋsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyŋ vate nzika, ŋthyŋ tŋkamasamŋthya ala matetŋkŋlaa ŋsilŋlo mwai, na ow'o vyŋ, ŋthyŋ tŋkamatuva mo kwoondŋ wa meko moo ala mathŋku mŋno vyŋ.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَ
لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nŋyo ŋtuyi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ŋla Mwaki. Navo vakeethwa na mŋsyŋ wa kwŋkala kwoondŋ woo nŋndŋ mo nŋmaileaa Syama Sitŋ.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ ثُمَّ كَفَرُوا
فِيهَا ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetŋkŋlaa makaasya, 'Mwŋai waitŋ, twony'e ŋthyŋ ala matŋthyoeŋsyē kuma katŋ wa elŋ mayini na andŋ, nŋkana ŋthyŋ tŋtonye kŋmaia uungu wa nyaŋ sitŋ, nŋkana i-nguthu syelŋ itonyē kwŋthwa katŋ wa ala me ŋtheo vyŋ.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَلَمْ نَكُنْ
مِنَ الْبَرِّ وَالْإِنسَ جَعَلْنَاهَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُنَا مِنَ الْآسَفِينَ ﴿٣٠﴾

31. Ta kwa asu ala maasya, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋndŋ makŋthwa na ŋmŋŋsyŋ, alaŋka nŋmatheeeaa ŋŋlŋ woo makyasya, 'Mŋikakŋle inyw'I, ona mŋikew'e kyeve; na tanai nthŋnŋ wa Mŋŋnda ŋla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا
تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَكْفُرُوا ۖ أَلَمْ يَكْفُرُوا
بِالْحَقِّ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. ŋthyŋ twŋ anyanyae menyu nthŋnŋ wa thayŋ ŋŋ wa yu na ŋtunŋ. Na inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe vo ila mathayŋ menyu makenda, na vo inyw'I mŋkeethwa na syŋndŋ syonthe ila mŋketya.---

نَحْنُ أَوْ لَكُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَإِنَّا لَنَجْزِيَنَّهُمْ
وَلَكُمُ فِيهَا مَا تَشْتَهُى أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمُ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

يُنْزِلُ مِنَ غُفُورٍ رَحِيمٍ ۝

LUKU 5

34.Na nūŪ ūla mūseango kwa ūneeni
kōvīta ūla ūmathokasya andū kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthē na wīkaa mawīa
maseo na waasya, 'Nyie vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

35.Na ūseo na ūthūku iivw'anene.
Lūngyai ūthūku na ūndū ūla mūseo vyū.
Na sisya, we ūla katī wake naku we
mwene vanaī ūmaitha, akeethwa ta
mūnyanya mūno.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ۝

36.Indī vayīī ūnengawe kyu ateo asu ala
momīfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wīna kīanda kīnene kya ndaīa.

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ۝

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ūkaūsesenga we, Indī mantha wīvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Vate
nzika, We nī We Wīwi-W'onthē,
Umanyi-W'onthē.

وَأَمَّا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ ۖ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

38.Na katī wa Syama Syake nī ūtukū na
mūthenya na syua na mwei.
Mūfkayītulīye syua ndu inyw'ī ene
kana mwei, Indī īvingilityei nthī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ūla
wasyūmbie syo, ethwa We nī We inyw'ī
mūthaithaa na w'o.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رِيبًا تَعْبُدُونَ ۝

39.Indī ethwa mo nīmasyoka ītina na
ngathīlo, mo mekaa ūu kwa kwīyūnūva
mo ene. Oyīla asu ala mena mwīai woo
nīmamūtaīaa We ūtukū na mūthenya,
namo mainoaa ona vanini.

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يَسْتَحْسِنُونَ لَهُ
بِالْبَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْتَحْسِنُونَ ۝

40. Na katī wa Syama Syake nī kīfī: kana inyw'ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, īndī yīla lthyī twamītheesya kīw'ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw'ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِينَ أُخِيَاهَا لَمَنَعُوا النَّوْثَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū lthyī. We, īndī, ūla wīkītw'e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw'ī ūndū mūkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْهَا إِنَّمَا يُتْلَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ لِّمَنْ يَأْتِي الْوَسْطَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Asu ala matawītīkīlaa ūlilikany'o yīla wamavīkīa nīmo mena wasyo. Na ow'o yo nī Ivuku yī vinya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany'o kuma kwa ūla-Mūfī, Wāfīwe - Nī-Kūtaīwa.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَنِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Vai ūndū we ūūtavw'a ateo ūndū ūla watawīw'e Atūmwā ala māfī mbee waku. Ow'o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

45. Na takethwa lthyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīfeni, mo vate nzika, methwa makūlīlye, 'Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīfeni na Mūalavu?' Asya, 'Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.' Indī ta kwa asu ala.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ ؕ عَجَبٌ وَعَرْبٌ قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَبُشْرًا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُفْرٌ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa
matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo,
otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma
vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ۝

LUKU 6

46. Na Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku,
ĩndĩ ivathŭkany'o nĩsyeeethiwe tŭlŭ wa
yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩĩte
mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo
wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate
nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa
tŭlŭ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَكُلًّا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَىٰ بَيْنَهُمْ وَرَأَيْنَهُمْ
لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ
kwoondŭ wa thayŭ wake mwene; na ūla
ona wĩva wĩkaa naĩ, yo ĩkamŭalyŭka we
mwene tŭ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte
mŭlŭngalu ona vanini kwa athŭkŭmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

48. Umanyi wa ūla Saa ūtŭngĩtwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva
kĩkuaa ĩvu, ona kĩisyaa kaana, ateo
nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŭanĩai
mŭthenya ūla We ūkameta mo, akyasya,
'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ
twĩtavya We, kana vai katĩ waitŭ ngŭsĩ
ya ūu.'

إِلَيْهِ يُرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخُجُّ مِنْ تِلْكَ
مِنْ الْأَمْوَالِ وَمَا نَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا نَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أُذُنْكَ مَا مَنَا مِنْ شَيْءٍ ۝

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee
kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana
vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا
مَا لَهُمْ مِنْ فَيْعٍ ۝

50. Mŭndŭ ndanoaa nĩ kŭvoyea ūseo;
ĩndĩ ethwa ūthŭku nĩwamŭkiita,
nŭkusaa ngoo, na kwĩthwa atena
wĩkwatyo w'onthe.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنُ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْبِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤْسُ قَرْطٌ ۝

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ūla ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩa kana ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamataavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane ĩnee ĩũũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ ĩũũ wa syĩndũ syonthe?

55. Ī, kwa ūla w'o mo mena nzika ĩũũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Ī, We vate nzika, nĩwĩthyũũũũũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَطْلَقُ النَّاعَةَ فَأَيُّهُ وَلَيْنَ
رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنْ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْفَى لَكُنْتُ مِن تَتَبِّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَهُمْ مِنْ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ⑤

وَإِذَا أَعْمَسْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأِجِنَ آيَةً
وَلَوْ أَنَّهُ شَرَّ فِئْتَوَيْنَ فَذُوقُوا عَذَابَ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُخِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau.
Usũŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula waiŵtwe-Nĩ-Kũtaŵa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩ.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wĩwi-W'onthe, ũla Wĩna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪĩ, avuanasya kwaku
we nũvuanĩtye kwa asu ala
maũtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ
ona kĩva nĩ Kyake, na We nĩ ũla-Wĩ-
ũlũ, Mũnene-Vyũ.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nĩmatonya kwatũkanĩla katĩ
nũndũ wa ũkĩlĩlũ wamo; na alaĩka
nĩmamũtaĩaa Mwĩai woo na ndaĩa Syake
na kwĩtya ũkeo kwa asu ala me ũlũ wa
nthĩ. Sisya! Kwa ũla w'o nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũla Mũekanĩ-
Mũno-Vyũ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْ تَوَقُّعِهِ وَالتَّلَاجُ
يَسْتَحُونَ بِحَبْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asũvĩ angĩ ũtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaĩsye mo;
na we ndwĩ mũsũvĩ ũlũ woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ
عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑦

8. Uu lthyi nĩt00vuanĩsyē we Kulani kwa Kĩlavu nĩkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-Mĩsyĩ,¹ na ũla ũthyoũũũkĩte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo ũũũũ wa M0thenya wa ũkomano ũla 0te nzika nthĩnĩ waw'o: kĩlungu kĩmwe kĩkekalaa nthĩnĩ wa mĩũnda ya ũtunĩ na kĩlungu kĩngĩ kĩkeethwa nthĩnĩ wa Mwaki wakene.

9. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendie ũu, We ethwa amatwĩkĩthisye mo kwĩthwa mbaĩ ũmwe; ũndĩ We amũlikasya ũla We wendaa nthĩnĩ wa ũnee Yake. Na *ta kwa* eki-ma-naĩ, mo maikethwa na asũvĩ na m0tetheesya.

10. Mo nĩmeyoseete *mo-ene* asũvĩ angĩ eka We? ũndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We M0sũvĩ ũla wa w'o. Na We nũthay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi ũũũũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

11. Na maũndũ ona meva ala mwĩna kĩvath0kany'o nthĩnĩ wamo, 0twio wamo wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya

¹ *Nyũmba ya mbee vyũ ũla yaakiwe kwoondũ wa kĩleelo kya 0thaihi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaĩ 'al-kaaba' *Kaava* ũla yakĩtwe nthĩnĩ wa mũsyĩ wa Makka. M0syĩ ũũ nĩw'o 0kwĩtwa 'umm-ul-qura' *Nyinyia-wa-mĩsyĩ*. Uu nĩkwonany'a ũndũ wĩany'a vata kwa mĩsyĩ ũla ũngĩ na nũtonya kũtw'ĩka mũsyĩ wa mbee ũla waakiwe. ũndũ ũũ wĩonany'a kana mavinda ma tene, ovandũ vau Makka wakĩtwe, Mũsyĩ nĩwcanie kavola vakuvĩ na Nyũmba ya Ngai ũla yaakiwe mwambĩũũnyonĩ nĩ andũ matesĩkĩe. Andũ ma nthĩ nĩmeemanyĩsyē kwaka mĩsyĩ maelekanĩtye na mũsyĩ ũũ. Na kwa ũu, w'o nũtonya kwĩtwa *Nyinyia-wa-Mĩsyĩ* yonthe.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَحِيمِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ①

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نُصِيرُ ①

أَمْ أَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ قَالَهُ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ①

W'onthe. Asya, 'usu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāi wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nī Mūmbi-Ula-Mūnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondū wa ūtandithyo wenyu. We amwingīvlasya inyw'ī vo. Vai kīndū ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungūo sya matu na nthī nī Syake We. We amūthanthafasya kyaūya we ūla We wendaa ona wīva na kūmūthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nūsyīsī syīndū syonthe nesa vyū.

14. We nūmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tūmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tōkyasya*, 'Ithīwai mūlūmīte nthīnī wa wīwi, na mūikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbūmū kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūūmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongōeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongoeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathūkana na kūaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kūmavikīa mo, mo meekie ūu nūndū wa kīw'īu katī wa mūndū na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndū wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwīai waku kwa īvinda yītw'ītwe, vate

فَاُطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥٠

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ٥١

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِينَ
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ آفِيقُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
 عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ٥٢

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَقِيًّا يَنْهَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ٥٣

nzika, Ovoo ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a íúú wayo.

16.Mathokye Indí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyúmfísyé úndú wathiwe, ndúkaatííe mawendi moo mathúku, Indí asya, 'Nyie níníyítíkílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawíla maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawíla menyu. Vai kíthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithyí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

17.Na asu ala makaananíaa íúú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítkííka, ngaananíoo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai íúú woo na kúkeethwa na úsilílo mwai íúú woo.

18.Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo ota úu.Na ní kyaú kíkaúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomoni?

19.Ala matawítkíílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Indí asu ala mawítkíílaa, nímaúkílaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananíaa íúú wa úla Saa me ívítioní, vaasa múno.

فَلْيَذِكْ فَادْعْ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ عِدِّ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑥

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالسِّبْرَانَ وَمَا يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑦

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُبَاذِرُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑧

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ①

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tũmũnengae, Indĩ Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ②

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩltw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩltw'e? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ũũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe katĩ woo na kwa ũla wa o eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ③

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ④

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ Ituvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يَنْشَرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑤

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mūekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngŭ ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asiIle ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetangaa ūvūngŭ na nūetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndū ala me nthInI wa ithūi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlo kuma kwa athŭkŭmi Make, na We nūkeaa naI. Na We nIwIsI ūndū inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa mboya sya asu ala metfIkIlaa na kwIka mawIa maseo, na We nūmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na ūlū wa alei, mo makeethwa na ūsIllo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athŭkŭmi Make, mo nImatonya kwaa matŭ ūlū wa nthI; IndI We atheeasya kwIlanana na kIthimo kIla kIlanIe ūndū We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athŭkŭmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheeasya mbua Itina wa kwIyItŭka kwoo, na We nūnyaItkasya tei Wake. Na We nI MūsŭvI, WaItIte-NI-KŭtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kŭmbwa kwa matu na nthI, na kwa syŭmbe ila syI

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأْ اللَّهُ
يَحْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّطُ الْحَقَّ
يَكَلِّتُهُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَّطَ اللَّهُ الذَّرَقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

thayū ona syīva ila We winyaŋkītye
nthīnī wasyo syeīf. Na We E-na ūtonyi
wa kūsyūmbany'a syo yīla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذْ يَخَافُونَ
قَدْ يَرَوْنَ

LUKU 4

31.Na Ivuso Ithūku ona yīva yīla
yīmūkwataa inyw'ī, nūndū wa maūndū
ala moko menyu mekīte inyw'ī-ene. Na
We nūkekaa naīsyenyu mbingī.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

32.Na inyw'ī mūitonya kūsiīla walany'o
wa Ngai Iūlū wa nthī; ona mūi na
mūnyanya kana mūtetheesya ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
قِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

33.Na katī wa Syama Syake nī ngalawa
ila iendelaa ūkanganī iilyī ta mīthya
ya īlma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

34.We akenda, nokūŋgamyā kīseve
kīkaūngama ki kīkaeka kūkūsyā Iūlū
waw'o ūkanga--- nthīnī wa ūndū ūsu,
vate nzika, ve Syama kwa kīla mūndū
mūmīlsya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

35.Kana We nūtonya kūsyānanga syo
nūndū wa maūndū ala andū mekīte--īndī
We nūkekaa naīmbingīsyoo---

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ

36.Na We nūmanangaa mo nīkana asu
ala makaananīaa Iūlū wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
kūmanyā kana mo mai na wīvithio.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مَخْرَجٍ

37.Na kyonthe ona kīva kīla inyw'ī
mūnengetwe no kyaūya kya īvinda
nthīnī wa thayū ūū, īndī kīla kī na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī kīseango na
nīkīkalaa mūno kwa asu ala metīkīlaa na
kwia wīkwatyo woo kwa Mwīai woo,

مِمَّا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّالَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

38. Na ala mevathanaa na naŵi ila mbai mūno na mawathavu, na yŵa mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا عَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na asu ala mamwĩthukĩtasya Mwĩai woo, na malũlũmĩtasya Mboya, na ala maũndũ moo matusawa kwa nzŵa ya kwĩw'ana mo ene, na ala maumasya kafi wa syĩndũ ila ithyĩ tũmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na asu ala, yŵa naŵi yeekwa ŵũlũ woo, mesiĩtaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41. Na Ndĩvi ya Őkite nĩ Őkite wĩana ota Ősu, Indĩ Őla ona wĩva Őekeaa na kĩko kyake kĩfiete Őalyũko, ĩtuvi yake yĩna Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naĩ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Indĩ vai Őthũku kwa asu ala mesiĩtaa ĩtina wa kũvĩtĩw'a.

وَلَمَّا اسْتَصْرَعُوا ظُلُمًا فَاوْلَيْكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43. Mũtĩ wĩ kwa ala tũ mamavĩtĩasya andũ na makĩtw'ĩka mbaa matũ ŵũlũ wa nthĩ matena wĩanũ. Asu nĩmo makakwata Ősilĩlo wĩ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44. Na we Őla wĩna Őmĩtĩsyo, na Őekeaa, Ősu vate nzika, nĩ Ővoo wa kĩthing'ĩtĩsyo kĩnene kĩ vinya.

وَلَمَّا صَبَرُوا وَغَفَرْنَا قَدْ ذَلِكَ لِمَنْ عَزَمَ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŭi ŭtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَاوَا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صَرْفٍ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŭkŭŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsyŭ yoo Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ŭsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الْذِّلِّ
يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

48. Ithukŭŭsyeyi Mwŭai wenyu mbee wa ŭtanavika mŭthenya ūla ŭtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakathŭkŭŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ŭsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِذْ يَتَّبِعُوا لِارْتِكَابِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمُ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمُ
مِنْ تَكْوِينٍ

49.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ũtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩũtanĩaa. Indĩ
ethwa ũthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْنَا
رِالَ الْبَلْعِ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نَبْصُهُمْ سِتْنَةٌ إِنَّا قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

50.Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ بِنِ يَشَاءُ إِنَّمَا شَاءَ وَيَهْبُ بِنِ يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥٠﴾

51.Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ũla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعُ وَنَجْعَلُ مِنْ يَشَاءُ
عَقِينًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti Tŭlŭ wa mŭndŭ Ngai Mwene
Vinya W'onthe kŭneena nake ateo kwa
nzĩa ya ŭvuan'y'o kana ƙtina wa tŭtŭ kana
kŭtŭma Mŭtŭmwa wa kŭvuan'ĩsya andŭ
maŭndŭ kwa mwĩao Wake ŭndŭ We
wendaa. Vate nzika, We E-Tŭlŭ-Mŭno,
Mŭĩ.

53.Na ŭu nĩw'o Ithyĩ tŭŭvuan'ĩsye we
Ndeto kwa mwĩao Witŭ. We
ndwaamanya Ivuku yaĩ yaŭ, ona kana
mŭĩkĩlonĩ wĩva, ƙndĩ Ithyĩ tŭŭtw'ƙĩthĩtye
ŭvuan'y'o ta kyenĩ kĩla Ithyĩ
tŭmatongoeasya athŭkŭmi Maitŭ nakyo
kwĩanana nondŭ Ithyĩ twendaa. Na kwa
ŭla w'o, we ŭmatongoeasya mbaa andŭ
nzĩanĩ ƙla ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
ŭla kĩla kyonthe ona kĩva kĩ Tŭlŭ wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Maŭndŭ onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ عَمِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
﴿٥٤﴾ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ الزُّخْرِفِ مَكِّيَّةٌ

AL – ZUKHRUF
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. *Wałłiwe-Nĩ-Kũtaĩwa,*
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حم (۲)

3.Ntīvīta na Ivuku yīī yīvūanasya na
kūvathūkany'a maūndū ūtheinī,

وَالْكِتَابُ الْمُبِينُ ۝

4. Ithyi nĩtũmĩtheetye Kulani na
kĩthyomo kĩtheu na kĩlũngalu nĩkana
inyw'ĩ mũtonye kũmanya.

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قَوْمًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

5.Na vate nzika, yĩ *ũvĩonĩ* vamwe
Naitũ nthĩnĩ wa Nyinyia-Wa-Ivuku, *
yĩtaĩiku na yusũitwe nĩ ũĩ.

وَأَنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ ۝

6. Ithiŋ īndī tūkaumya Kīlilikany'a kuma
kwenyu *inyw'ī*, tūekane *nenyu* nūndū
inyw'ī mwī andū anangi?

اَفَضْرِبْ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ﴿٦﴾

7.Na nĩ Athani meana ata ala Ithyĩ twamatũmie katĩ wa andũ ma tene!

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ④

8.Na vayaaŪka Mwathani kwoo ona
vanini ateo mo nŭmamŭvŭthisye.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ بَنِي إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٠﴾

9.Na Ithyĩ nĩtwamanangie asu ala maĩ na
vinya wa kũĩũmya mbee wa ʼaa, na

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمِثْلُ الْأَوَّلِينَ ⑨

* 'umm-ul-kitab' nyirinya wa *ivuku* nfyilandikitse
kaing' nthin' wa kllungu kya mbee kya Kulani
Ntheu 'Al-Faatiha' Ila ta mbeu ylna momanyiso
on the ma mwambimlilo na mikalo ya Kulani. Indf
vaa veoneka vaiwetwa Ovoo wa kUandikwa kwa
ivuku itheu yla kundU kUmwe kUsuvIwe vamwe
na Ngai, nthin' wa ithimo ila itathimika kwa usOu
ni mUndU.

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩtfe mbee.

10. Na we Okamakũlya, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyũmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑩

11. We, ūla ūmũtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nũseũvĩtye tũsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũatĩla nzĩla tĩla ndũngalu.

الَّذِينَ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑪

12. Na ūla ūtheeasya kĩw'ũ kuma matunĩ na kĩthimo kĩlanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtũmĩthayũũkasya nthĩ yĩ ngw'ũ; ota ūu inyw'ĩ mũkathayũũkw'a'

وَالَّذِينَ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ⑫

13. Na ūla ūmbĩte nyamũ ĩlĩ-ĩlĩ sya kĩla mũthemba, na We nũmũseũvĩsyē inyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamũ ĩla imwe imũkuua.

وَالَّذِينَ خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑬

14. Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩkala mũlũmĩte tũlũ wa mĩlongo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mũsyĩkalĩle mũlũmĩte tũlũ, inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mũtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyē nyamũ ĩi, na ĩthyĩfene tũyaĩ tũtonya kwĩvoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑭

15. 'Na kwa Mwĩai waitũ vate nzika ĩthyĩ tũkasyoka.'

وَرَأَى إِلَى رِبِّتِنَا لِمُنْقَلِبُونَ ⑮

16. Na mo mamatw'ĩkĩthasya amwe ma athũkũmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
بِغَيْرِ مُبِينٍ ⑯

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate müvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ümbŵte, na akamütaŵŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵsŵ?

أَمِ اتَّخَذَ مِنَّا يَتْلُ بَنَاتٍ وَأَصْفَكُمْ بِالْبَنِينَ ۝

18. Indŵ yŵla we ümwe woo watavw'a
üvoo wa ündü we ümwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
üthyü wake nütukaa na akyusüwa nŵ
üthatu.

وَإِذَا يَشْرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسَوَّدًا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw'ŵ mwŵmütüngŵthya nŵ wa Ngai
Üla üeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Üla üte mütheu ngaananŵonŵ?

أَوَمَنْ يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athükümi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena üküŵŵ wa kumbwa kwoo? Indŵ
üküŵŵ woo ükaandŵkwa, namo
makaküŵw'a.

وَجَعَلُوا الْيَتِيمَ الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا كُنَّا
أَشْهَدُ مَا خَلَقَهُمْ سَكَنُكُمْ شَاهَدَتُهُمْ وَيَشْكُرُونَ ۝

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie üu, ithyŵ tüyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ümanyi
ona wŵwa wa üu ona vanini. Mo mai
ündü mekaa ateo kütalŵthya tü.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŵ nŵtömanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalümŵtye?

أَمْ أَنِّي هُمْ كَتَبْتُ مِنْ تَبْلَاهُ فَهُمْ بِهِ مُسْتَشْكِرُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitü maatŵŵe nzŵla na, ithyŵ
tütongoew'e nŵ nyaŵŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُ غَنًّا وَإِنَّا عَلَى الْغِنَى غَائِفُونَ
فَقَهَّدُونَ ۝

24. Na üu nŵw'o kwŵŵhŵŵwe kDilyŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tÜimütümmaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Indí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethíe maa-Úmae maitú maatíle nzíá; na ithyí tÚatíle nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالِ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أَمَّةٍ وَّ
إِنَّا عَلَىٰ أَرْهَمٍ مُّقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethíe maa-Úmae menyu maatíle?'

قُلْ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
إِبْرَاءَ لَكُمْ فَالْوَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

26. Kwa Úu, Ithyí nítweaníísyee Úívaníísyoo kuma kwoo. Sisyai Indí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa* Úndú wailyí!

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla* Avalamu wamÚtavisye íthe wake ana andú make: Nyie *níngwivÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٧﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٨﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto íno ta wano wa kwíkáláa kwa andú ala masyokie kÚka ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَُرْجِعُونَ ﴿١٩﴾

30. Aíee, Indí Nyie nínametíkíílye mo na maaíthe moo Útanu wa *kavinda* kÚvika yíla w'o wamavikííe na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya *UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٠﴾

31. Indí yíla w'o wamavikííe maisye, 'Úú ní Úoi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢١﴾

32. Namo makÚlasya, 'Ntkí Kulani íno ndítheetw'e kwa andú amwe anene ma mÍsyí íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩlkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩlasya amwe moo ũũũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ũũ ũtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا وَرَحِمْتَ رَحِيمَ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ĩmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa ũũũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوبِيتَهُمْ سُقُوعًا مِنْ نَضْرٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ĩla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُوبِيُّتَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرَرًا عَلَيْهَا يَكُونُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na syĩndũ *ingĩ* sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa *kavinda* nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُوفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na ũla ũalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ũlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ũla ũtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla ũmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ũasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْبَسُ الْقَرْيُنُ ﴿٣٩﴾

wfana Umflon! Nĩ mūtindany'a
mūthūku ata we!

40. Itina wa kwfka mothūku tondū inyw'i
mweekie, kwfthfwa mwĩ atindany'a
kwenyu kūtĩf na ūuno kwenyu nthĩf
wa ūsilflo ūmūnthĩ nūndū inyw'i
nĩmweekie mavĩtyo.

41. We ĩndĩ, nūtonya kūmwĩw'ĩthya ūla
ūte matū, kana kūkĩtongoesya kĩlalinda
kana ūla wĩ nthĩf wa ĩvĩtyo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithĩf tūkaŭveta we kuma katĩ
woo, vate nzika, Ithĩf tūkeanĩsya
ūvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithĩf tūkakwony'a we maūndū
ala twamathie mo; nūndū vate nzika,
Ithĩf twĩna ūtonyi mwĩanũ ūlũ woo.

44. Kwa ūu, we kwata ūlūmĩtye maūndū
ala mavūanĩtw'e kwaku; nūndū we wĩ
nzĩanĩ ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ūla w'o, nĩ ūlilikany'o
kwaku we na kwa andū maku, na inyw'i
mūkeetwa mūkasūngfē.

46. Na makūlye asu katĩ wa Atūmwa
Makwa ala Ithĩf twamatūmie mbee
waku, Ithĩf nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syĩva ūtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithĩf nĩtwamūtūmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mūtūmwa na Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yĩla we wookie kwoo na Syama
Sitū, sisya! Mo nĩmaithekeeeie.

49. Na Ithĩf tūyaamony'a Kyama ateo
kĩla kĩnene *kyaatĩfē* mbee kĩvw'anene
nakyo, na Ithĩf nĩtwamakwatie mo na
ūsilflo nĩkana matonye kūtwelekelā
Ithĩf.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُسْتَرْكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَّةَ أَذْهَبِي الْعَنَى وَمَنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْتَ بِكَ فَأَنَا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَنَا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْمِسْ بِإِلَهِىِ أَوْحَى إِلَيْكَ إِذْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ

فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ

أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwīa, 'Ame we mūoi ū, tūvoyee ithyī kwa Mwīai waku, kwīanana na ūtianfō ūla We watianfē naku: na īndī ithyī nītŭkwītīkīla ūtongoi.'

51. Indī yīla Ithyī twamavetangīe ūsilfō, sisya! Mo nīmaanangīe ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andū make *akyasya*, 'Inyw'ī andū makwa, w'o ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbūsi ii ivītīlaa uungu wakwa? Inyw'ī īndī, nomŭkwona?

53. Aiee, Nyie nī mūseo kwī *mūdū* ū ūte wa kūnengwe ndaīa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kūnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaīka makauma ītina wake maatīanfē?'

55. Uu nīw'o we wamatumanisye andū make namo mamwīw'a. Ow'o, mo maī andū athŭku.

56. Kwa ū, yīla mo mookīlīye ūthatu Wakwa, Ithyī nītweanīsyē ūīvanīsyō kwōo, na nītwananyw'īthisye kīw'ū onthe.

57. Na Ithyī nītwanatw'īkīthisye mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! Andū maku mokīlasya kīlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitū nīsyō nzeo mbee kana nī we?' Mo maikūweteaa ūndū ū ateo *kwoondū* wa ngaananfō. Aiee, mo nī andū ma ngusanīsyō.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَكُلَّ
تَبْصِيرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾
فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُودَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلِيكَةُ مَقَرَّيْنِ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَفَفَ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾
فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِلَهِنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبْنَاهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa atiĩwa *mayo*.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa ūu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩffe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩte kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩlo wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ؕ

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا ۝٦٤

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبَيْعِ ۝٦٦

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawaa 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ ĩũũũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩffe nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūivika ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlūmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
lūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndaḥa na
kūtanīthwa,

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīḥawa na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīḥwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthīḥwa
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaḥsaa.'

75. Ala avīḥany'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsilīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyītūka.

77. Na Ithīl tūyaamavītīsyā mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīḥe, 'We
mūšūvīlī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīae
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٩﴾

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

يَعْبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٢١﴾
الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢٢﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٢٣﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ
وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٦﴾

إِنَّ الْعَجْرَمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾
لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ﴿٢٨﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

وَنَادُوا بِمَلِكٍ لِيَقْضِيَ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مُقْتُلُونَ ﴿٣٠﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفْرَ لَبِئْسَ لَهُ هَوًى ﴿٣١﴾

80.Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī ota ūu, nītūt'ite.

81.Mo mesūanīa kana Ithyī tūyīw'aa
syīmbithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandīka kīla kīndū.

82.Asyā, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmŭthaitaitha.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mŭtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamŭwetanīasya We
namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthŭku
kŭvika makomane na ūla Mŭthenya
woo wathītwe.

85.Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai
wa Itŭlŭ wa nthī; na We nī We Mŭt,
Umanyi W'onthe.

86.Na kŭathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mŭkatŭngwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kŭmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masŭngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo īndī, mealyŭlangwa ata?

89.Nyie nīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētīkīlaa.

90.Kwa ūu, īvete ume vala maī, na asya,
'Mŭuo;' na o mītŭkī mo makamanya.

أَمْ أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

أَمْ يَكْسِبُونَ أَثَمًا لَا تَسْعَ سَرْهَمٌ وَتَجْزِيهِمْ بِلَا

وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ إِن كَانَ لِلزَّحْمِ وَلَدًا فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ ﴿٥٢﴾

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمًا يَصِفُونَ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي

يُوعَدُونَ ﴿٥٤﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٥٥﴾

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّى

يُؤْفَكُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّكَ إِذْ هَلَّلْتَ قَوْمًا لَا يُوْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْنِي فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(۳۳)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
ŕthũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَّكَةٍ ④
وَإِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ⑤

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑥

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ⑦
وَإِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑧

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ ⑨
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑩

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
إِن كُنْتُمْ ⑫
مُوقِنِينَ ⑬

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ⑭
رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ ⑮
الْأَوَّلِينَ ⑯

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑰

11.Indī we syāḥṣya mŭthenya ūla ṭtu
yṭkaumya syŭki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ١١

12.Yṭla yṭkamavw'ṭka andŭ. Usu
ŭkeethiwa ūsilḥlo; kwa ūla w'o,

يُفَسِّسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابَ آلِيمٍ ١٢

13.Indī andŭ makaṭa, 'Mwṭai waitŭ,
tŭvetangṭe ithyī ūsilḥlo; kwa ūla w'o,
ithyī twī etḥkili.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ١٣

14.Mo matonya ata kŭunwa nī ūtao,
oyṭla Mŭtŭmwa nŭminṭe kŭmavikṭa,
akṭtavany'a syṭndī nesa ūtheinṭ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ١٤

15.Na ṭndī mo nīmaalyŭkile mauma vala
we ūṭ na maasya, 'We nŭmanyṭṭw'e,
mŭndŭ wīna ndŭŭka?'

وَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّهِمْ آلٌ أَلَمْ يَعْلَمُوا مَاجِدُونَ ١٥

16.Ithyī tŭkaveta ūsilḥlo kwa kavinda
kanini, ṭndī inyw'ṭ vate nzika,
mŭkasyoka nthṭnī wa ūlei.

وَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ لَّهِمْ آلٌ أَلَمْ يَعْلَمُوا مَاجِدُونَ ١٦

17.Mŭthenya ūla Ithyī tŭkamŭkwata
inyw'ṭ na ṭkwata ṭnene, na ṭndī vate
nzika, Ithyī tŭkeanṭṣya ūṭvanṭsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ١٧

18.Na Ithyī nṭwamatatie andŭ ma Valao
mbee woo, na nṭmavikṭwe nī
Mŭtŭmwa mŭtaṭṭku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ١٨

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŭkŭmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nī Mŭtŭmwa mŭṭkṭṭku wṭanṭ
wakwa;

أَن أَدْعَايَ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيَّ لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ١٩

20.'Na mŭikenenevyē inyw'ṭ
kŭmŭvŭthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nṭnŭkṭe
kwenyu na mwṭao mŭtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِلَيَّ أَنِّي كُنْتُ مُبْطِئُ مُبِينٌ ٢٠

21.'Na Nyie nīmantha wīvitho kwa Mwīai wakwa na Mwīai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ⑨

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbŭfīkīla Nyie, ūvetangei ūndī kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تَقُولُوا إِنِّي فَاعٍ لَّوْنٍ ⑩

23.Indī we nīwavoyie kwa Mwīai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nī andū ene naī.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ⑪

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nīmŭkŭatīwa.

فَأَسْرِ بِمَا بِأَيْ يَدَايْ أَتِيلاً إِنَّا نَتَّبِعُونَ ⑫

25.'Na we uma ŭkanganī ūvinda yīla ŭluŭlīte ki. Vate nzika, yo nī nguthu ūla yītw'īwe kŭthitw'a nī kīw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ⑬

26.Nī mīŭnda na ithima syīana ata ila mo matiie ūtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ⑭

27.Na Mīŭnda ya malīu na kŭndŭ kŭtaŭku!

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ⑮

28.Na motanu ala mo meetanīthasya namo!

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ⑯

29.Uu nīw'o kwatw'īwe kwīthīwe. Na Ithyī nītwamombie andū angī kwīthwa atīwa ma syīndŭ ii.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑰

30.Na ūtu na nthī iyaamaŭla mo, onamo mayaanengwe ūvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ⑱

LUKU 2

31.Na Ithyī nītwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ūsilflonī ūsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُونَ ⑲

32.Weekīwe nī Valao; vate nzika, we aī mŭng'endu ona katī wa anangi.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرِّيِّينَ ⑳

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ ũngĩ na ithyĩ tũikathayũũkw'a
ĩngĩ.

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُيُوسُفَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ĩthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِنهَا لَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَىٰ تَبَاؤُهُمْ يَصْحَوْنَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44.Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّيْتُونِ ٥٤

45.Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآنِيَةِ ٥٥

46.Ta Ifvulū yītheūkye, yīkatheūka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَمْهَلٍ يَبْقَى فِي الْبُطُونِ ٥٦

47.Ta kūtheūka kwa kīw'ū kīvyū mūno.

كَقَلْبِ الْحَبِيرِ ٥٧

48.'Mūkwateri na mūkusyeyi we kūvika
katī wa Mwaki wakene;

خُدُودُهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ٥٨

49.'Na īndī mwītkīsyeyi ūsilīlo wa kīw'ū
kītheūkīte ūlū wa mūtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَبِيرِ ٥٩

50.'U same w'o! We wasūanīe we
mwene ta wī vinya, mūtaīku.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ٦٠

51.'Uū nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ٦١

52.Nīw'o, ala alūngalu makeethwa
vandū va mūuo ūsūvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ٦٢

53.Katī wa mīūnda na tūlūsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ٦٣

54.Mevw'īkīte ngūa nzeo sya lili
mwololo na lili mūūmu, meleanīle
mūndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ٦٤

55.Uu nūkethīwa. Na Ithīī
tūkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ٦٥

56.Namo makeetya kīla mūthemba wa
matunda vo, kwa mūuo na ūsūvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ٦٦

57.Mo maikasama kīkw'ū vo, ateo
kīkw'ū kīla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ٦٧

akamatangĩia kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kũko kya* mumo kuma kwa Mwĩai
waku. ūsu nĩ ūtanu mũnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tũmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbũthũ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kũsũvĩa.

فَأَنشَأْ يَتَرَنَّهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa ūu, we eteela; onamo ota ūu
nometelee.

فَازْتَقِمْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indī akfendee nthinī wa ūlei wake, ta ūtaamfwa. Indī mūtavye we ūvoo wa ūsilfloo wī woo.

لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَرَّهٖ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۝٩

10.Na yīla we weemanyīsyā ūndū ūlū wa mīsoa Yaitū, mamfivūlaa ngūf. Kwa ala mailfī ta asu ve ūsilfloo ūsonokasya.

وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هٰوًوً اَوَّلٰكٍ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝١٠

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maūndū ala mo meekie maikamūna na kīndū ona kana asu ala mamwosie mūsūvfi ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namō makeethwa na ūsilfloo mūnene.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوْا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝١١

12..Uū nī ūtongoi, na kwa asu ala matasyītkīlaa Syama sya Mwīai woo ve ūnyamao wa ūsilfloo wī woo.

هٰذَا هُدًى وَالدِّيْنَ كَفَرُوْا بِآيٰتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَلْمِ عَذَابٌ
مِّنْ رَّجْزِ اَلِيْمٍ ۝١٢

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We ūla watumie ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana ngalawa iendelae ūlū waw'o kwa mwīao Wake, na inyw'ī mūtōnye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtōnye kūtūnga mūvea.

اللّٰهُ الَّذِيْ سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيْهِ بِاَمْرِهٖ
وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝١٣

14.Na kyonthe ona kīva kīla kī matunī na kyonthe ona kīva kīla kī ūlū wa nthī, We nūtūmīte kīmwīw'a inyw'ī; ii syonthe nī kuma Kwake. Vate nzika, nthīnī wa maūndū asu ve Syama kwa andū ala masūanīlaa.

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ جَمِیْعًا
فَنَنْتُهٗ اِنْ فِىْ ذٰلِكَ لَآٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝١٤

15.Asyā kwa asu ala metīkīlaa, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kūvika kwa mīthenya īla yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana We atōnye kūmaīva andū kwoondū wa maūndū ala mo meekaa.

قُلْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اٰثَامَ اللّٰهِ
لِيُخْزِيْ قَوْمًا يَّسَاكُنُوْا بِكَبِيْرٍ ۝١٥

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithyĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na nthu, na nĩtwamanenevisye mo ũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنَّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ieleelo nthu ũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيثًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَسَبِّحْهُوَ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithyĩ nĩtwakw'ĩe we ũlũ wa nzĩa nthu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩe yo, na ndũkaatĩe mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنَأُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْسَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithyĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩĩaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kkw'u kyoo na thayu woo sythwe undu omwe? Ow'o, mo matusaa nai.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَعَانِهِمْ سَاءٌ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'ontho asyumbite matu na nthi na ula w'o na nkana kila thayu Otonye kutuvw'a kwoondu wa maundu ala w'o wkaa; namo maikavifw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24.Inyw'I nlmumwone we ula utusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na ula Ngai Mwene Vinya W'ontho umutw'ile wa kwaa o esi, na ula matu make na ngoo yake We umasillite, na ula lolu wa metho make We wklite nguniko? Nuu, Indf, Okamutongoesya we itina wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kumumanla we? Inyw'I Indf, nomwifvifaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kindu Indf thayu witu no w'o uu wa yu; ithyI nitukusaa na ithyI nitwikalaa vaa; Indf vai kindu ateo ivinda nlyo yituminaa ithyI. 'Indf mo mai na umanyi wa uu; mo maatilaa kutalithya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُونَ ﴿٣٨﴾

26.Na ylla mo masomewa Misoa Yaitu Mltheu, ngaanalo syoo ni sya kwasya, 'Matungei maafthe maitu, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَنَسَّلَ عَلَيْهِمْ ابْتِغَاءً بَيْنَ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27.Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'ontho ula umunengae inyw'I thayu, na Indf nowe otumaa mukw'a; na Indf We akamumbany'a inyw'I vamwe Muthenyanf wa Uthayoukyo ula ute

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْعَلُكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋĩ wa w'o. Indĩ andũ aingĩ
mũno mayĩsĩ.

LUKU 4

28. Usumbĩ wa matu na nthlŋĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
ũla Saa ũkavika, mũthenya ũsu asu ala
maũleaa w'o makathĩna.

29. Na ũkamyona kĩla mbaĩ ya andũ
ĩtulĩtye-ndu. Kĩla mbaĩ ya andũ
ĩkeethwa kwĩanana na maũndũ mayo
ũndũ maiĩtwe, na *mo makatavw'a*,
'Inyw'ĩ nĩmũkũĩvwa ũmũnthĩ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yĩ nĩ Ivuku Yitũ; yĩneena yĩleana
nenyu na ũla w'o. Ithyĩ
nĩtwaandkĩthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ĩ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetkĩlile na meekie
mawĩa maseo, Mwĩai woo akametkĩllya
mo nthlŋĩ wa tei Wake. Usu nĩ
ũtandĩthyo mũtheu.

32. Indĩ kwa asu ala maleile kwĩtkĩla:
Mĩsoa Yakwa mũyaamĩsomewa inyw'ĩ?
Indĩ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu na mwaĩ
andũ avĩtany'a.

33. 'Na yĩla kwaneeniwe, 'Ūtianŋo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa w'o
vyũ, na *tũlo* wa ũla Saa, vai nzika
nthlŋĩ wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ĩ
mwaisye, 'Ithyĩ tũyĩsĩ ũla Saa nĩ mwaũ;
ithyĩ twĩũsũanĩa w'o ta ũtalĩthyo tũ,
tũikũkĩla.'

وَالْيَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٨﴾

وَتَرَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُنْطَقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنبِغُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَتِي تَبْلُغْ عَلَيْكُمْ
فَأَسْتَكَبرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنَّ نَظْمُ الْأَشْطَاتِ
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَثْنَيْنِ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ŭtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭfaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŭmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'ĩ, otondŭ inyw'ĩ
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'ĩ nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'ĩ. Kwa ŭu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ŭthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ بِأَنكُمُ افْتَدَيْتُمْ اللَّهَ هُرُوءًا وَعَزَّيْتُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaŭa syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاٰخِقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nl ōlau, Usũtwe nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. *Walilawe-NFKŭaŭwa, Mwŭai-Wa-Ndaŭa.*

حَمْدٌ ①

3. Uvuany'o wa Ivuku yŭl nl kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wl-Vinya, ula Mũl.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

4. Ithyl tũisyũmbŭte matu na nthl na syonthe ila syl katl wasyo ateo kwa ūla w'o, na kwa İvinda yltw'e; İndl asu ala matetlkŭlaa nĩmaalyũkaa kwelekela maũndũnl ala mo makaanltw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتُوا مُعْرِضُونَ ③

5. Asya, 'Inyw'I nĩmwŭlsŭ nl kyaũ kŭla inyw'I. mũkŭkaŭlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei Nyie kŭla mo mombŭte tũlũ wa nthl. Kana mo mena kŭlanda nthlŭl wa Ūmbi wa matu? Ndeteei Ivuku yŭla yavuanlw'e mbee wa yŭl, kana ūvano ona wŭva wa Ūmanyi ūla ūũmũtw'ŭlka inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwŭneena w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ إِنْ تَرْتَابِ يَكْتُمُونَ قَبْلَ هَذَا أَوْ أَشْرَقُوا مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ④

6. Na nũũ ūla mwau mũno mbee wa asu ala, vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe mavoyaa ala matakamasũngŭla kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَفُولُونَ ⑤

7. Na yŭla andũ onthe ma nthl makombanw'a vamwe, makatw'ŭlka amaitha moo, na makaũlea ūthaiithi woo.

وَإِذَا خِيمَةُ النَّاسِ كَانَُوا لَهُمْ عَمَدًا وَكَانُوا بِوَعْدِهِمْ كَافِرِينَ ⑥

8. Na yīla mo masomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, ala matetīkīlaa mavikīwa nī Ōla w'ō maasya, 'ŌŌ nī Ōoi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَنذِرُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنَّمَا هِيَ سَحَابٌ مِّمَّنْ ۖ

9. Mo maasya, 'We nīwe ūyīseŭvītye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŭvītye, Mūitonya kūndethya na kīndū mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We nīwīsl nesa mūno ngewa mbathe ila inyw'ī mwl nthīnī wasyo. We nīwīlanīe kwīthwa Ngūsī katī wakwa nenyu. Na We nī We Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
إِنِّي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْعِلُونَ فِيهِ
كُفِيَ بِهِ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ۝

10. Asya, 'Nyie ndi Mūtūmwa mūeni, ona ndyīsl ūndū Nyie ngekwa kana ūndū inyw'ī mūkekwa nthīnī wa thayū ŌŌ. Nyie nīatīla kīla nīvuanīw'e; na nī Mūkaanany'a wīyonanītye.'

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعِيجُ إِلَّا مَا يُوْحَى إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

11. Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani īno yumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nenyu nīmŌŌmīlea, na ngūsī kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yīna ūkūsī wa kōvika kwa ūmwe ūilyī take, na we nīweetīkīlile, īndī inyw'ī mwl ang'endu mūno, inyw'ī mūkaendee ata? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū eki -ma-naī.

قُلْ أَنَا يَتَّبِعُنَا أَن كَانُوا مِنَ اللَّهِ وَكَفَرُوا بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
فَأَمَّنْ وَاسْتَكْبَرُوا أَنَّهُ لَآ إِلَهَ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ۝

LUKU 2

12. Na asu ala matetīkīlaa nīmamatavasya etīkīli: 'Takethwa yaī nzeo Kulani, mayīthīwa maī mbee waitū kūmītkīla.' Na nūndū mo mayāī atongoesye nthīnī wayo, mo makaasya ŌŌ nī ūvūngū wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ۝

13. Na mbee wayo kwaī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei; na yīl nī Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۖ وَهَٰذَا

yĩkĩthasya mawathani ala mavĩie, na
kĩthyomo kya Kĩlalavu, nĩkana yo
yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na
ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ
makĩkalaa me alũmu, vai w'ia ũkoka
ĩũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

15.Aa nĩmo ekali-ma-Mũũndanĩ; mo
makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala
mo meekie.

16.Na Ithĩĩ nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka
nesa kwa asyai make. Nyinyia wake
asyaa na woo, na amũea na woo. Na
kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua
myei mĩongo ĩtatũ, kũvika akavikĩĩa
ũima wake aivika ũkoo wa myaka
mĩongo ĩna, we aasya, 'Mwĩai wakwa,
nenge nyie ũtonyi nĩkana ndonye
kũtũnga mũvea nũndũ wa ĩnee Yaku
yĩla We wanengie nyie na asyai makwa,
na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo
ala ma kũkwendeesya We. Na lũngalya
ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie
nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ
katĩ wa ala menganae kwaku.'

17.Asu nĩmo ala Ithĩĩ tũmetĩkĩĩlaa mawĩa
moo maseo na kũlea kũmona meko moo
mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali
ma Mũũndanĩ, nthĩnĩ wa wĩanũ wa
ũtianĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

18.Indĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai
make, Mwooĩwa inyw'eli! Inyw'ĩ
mwĩndeelemya mũmbĩa kana Nyie
nĩngaumĩĩw'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ
nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

كُتِبَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمِنْهُمْ
مُؤْمِنُونَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يُحْزَنُونَ ۝

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا جَزَاءُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۝

وَوَعَدْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصْلُهُ
ثَلَاثُونَ شَهْرًا عَظِيمًا إِذَا بَلَغَ اأَسْدَءَ وَبَلَغَ اأَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالِ رَبِّ اأَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى الْوَالِدَيْنِ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
نَهَّأُوهُنَّ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِزِّيذِ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ۝

وَالَّذِينَ قَالِ يَوَالِدَيْهِ أَفِ لَكُمَا اأَتَّوْعِدْنِي أَنْ
أُخْرِجَ وَقَدْ خَلَيْتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا

eli nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwoondũ wa ūtethyo na 'Woo nĩ waku we! Itĩkĩla; nũndũ ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ w'o.' Indĩ we aasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ mbano sya tene.

19.Aa nĩmo ūtwio wa ūsilĩlo wamavikĩie, ovamwe na mbaĩ sya Mayini na andũ onthe ma nthĩ ala mavĩĩte mbee woo. Ow'o mo maĩ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkĩĩĩĩlu wa ūnene kwĩanana na maũndũ ala mo maaĩka, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho amaĩve vyũ, nũndũ wa meko moo, namo maĩkavĩĩw'a.

21.Na mũthenya ūla asu ala matetĩkĩlaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makatavw'a, 'Inyw'ĩ nĩmwaaangie syĩndũ syenyũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ, na nĩmwaitanĩie mũno vyũ. Yu ūmũnthĩ nĩmũkũĩvwa na ūsilĩlo mũthũku nũndũ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu ūũlũ wa nthĩ vate wĩanũ, na nũndũ mweekie maũndũ na wau wa matũ.

LUKU 3

22.Na mũwete mwanaa ĩthe wa Aati, yĩla wamakanisye andũ make katĩ wa ivumbu, na Akaanany'a nĩmeethĩĩtwe vau mbee wake na ĩtina wake makyasya, 'Mũĩkamũthaithe ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho, nyie nĩ na w'ia ūũlũ wenyũ nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya ūla mũnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ②

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاعِلُهَا وَيُوقِعُهُمْ آعْنَاهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ③

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْبَعْتُمْ
طَبِيعَتَكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنَّا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ④

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ السَّدُورُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤

23. Namo nīmamōkūlilye, 'We Ōkīte vaa tūī nīkana ūtūalyūle tūekane na ngai sitū? Yu Indī tūetee kīla we ūtūetelemangya nakyo, ethwa ow'o we wī katī wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَا عَنِ الْهِتَانِ فَآتِنَا بِمَا
تُعِدُّنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24. Nake amasūngīa, 'Ōmanyi waw'o wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Na nyie nīmūetee inyw'I kīla ndūmītwe nakyo, Indī. Nyie nīngwona inyw'I mwī andū atumanu mōno.'

قَالَ إِنَّمَا الْوَلَمُ عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرِيتُ
بِهِ وَلَكِنِّي أُرِيتُكُمْ قَوْمًا يَّجْهَلُونَ ۝

25. Indī, yīla mo moonie kīndū kyōkīte kyelekele myandanī yoo kīlilyī ta ītu, maisye, Yīī nī ītu yīla yītūeteae mbua. Aiee, Indī nī yīla inyw'I mwendaa kūyīkalaata, kīseve kīna ūsīlīlo mwai nthīnī wakyō.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالَ لَهَذَا
عَارِضٌ مُّضْطَرُّنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

26. 'Kyo kīlananga kīla kīndū kwa mwīlao wa Mwīai wakyō. Na mo matwīka kīndū kītakasyoka kwoneka Ingī, ateo maanzo moo. Uu nīw'o Ithyī tōmaīvaa andū avītany'a.

تَذَكَّرَ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ
إِلَّا سَكَنُتْهُمْ لَكِذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْجَوْرِيْنَ ۝

27. Na Ithyī nītwamaīlītye mo mbee wa ūndū twamwaīlītye inyw'I; na Ithyī nītwamanengie matū na metho na ngoo. Indī matū moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondū ona ūmwe kuma yīla mo mamīleile Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maūndū ala mo mamavūfaa ngūī nīmamathyūlūlūkile.

وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِينَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَبْعًا وَابْنَارًا وَافِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
سَعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا أَيْدِيَهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَخْجَلُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ قَارُورًا
فِيهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

LUKU 4

28. Na Ithyī nītwamyanangie mīsyī yonthe kūūthyūlūka we na Ithyī nītūalyūlīte Syama, nīkana mo matonye kūūthyūlūka Ithyī.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

29.Ntiki, Indī mo yīla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ūthengeanfu wake iyaamatethya kwīsīla kwoo? Aiee, Indī syo nīsyamafe. Usu nīw'o wāi ūsyao wa ūvūngū wasyo, na wa maūndū ala mo maseūvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَواتِهِمْ وَذَلِكِ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا
يَقْتَرُونَ ﴿٢٩﴾

30.Na lilikanai yīla Ithyī tweelekeleye nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kūmīthukīīsyā Kulani, na yīla mo meethīīwe vo yīlisomwa, nīmaneenanisyē mo ūmwe na ūla ūngī makyasya 'Vindyai na Ithukīīsyēi,' na īla yo yaminie kūsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makīmakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'ī andū maitū, ithyī nītwīw'īte Ivuku, yīla yītheetw'e ītina wa Mose, yīkīānīīsyā maūndū ala me mbee wayo; yo yītongoasya nthīnī wa w'o, na nīlānī īla ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣١﴾

32.'Inyw'ī andū maitū, 'Mwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwītīkīlei We. We akamūkeka inyw'ī naī syenyū, na kūmūsīīla inyw'ī kuma ūsīlīlōnī wī woo.

يَقَوْمُنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٣٢﴾

33.'Na ūla ona wīva ūtamwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kūmūkīā We īlūlū wa nthī ona ndatonya kwīthwa na mūsūvīī ona wīva ūtee Wake We. Ta asu me nthīnī wa īvītyo yīyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ آلِيَاءٌ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kūmūnenge thayū ūla

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَغْدِرْ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ الْمَوْتَى
يَلْبِثُهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

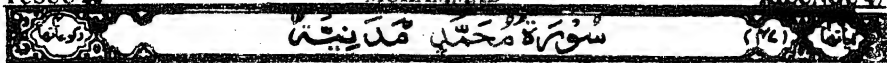
mŭkuw'ŭ? ʔ, nŭw'o, We ena ŭtonyi ʔŭlŭ
wa syŭndŭ syonthē.

35. Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'ʔ, twŭlvŭta na Mwŭai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'ʔndŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'ʔ nŭmwaleile
kwŭtŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ٥٥

36. ʔthŭwa na ŭmŭŭsyŭ ʔndŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate ʔŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno ʔŭlŭ wa nthŭ ateo kwa ʔsaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
ʔndŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يُرْوَنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ فَبَلَكَ
لَهُمْ ۚ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ٥٦

MUHAMMAD (Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau,
Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetĩkĩlaa na kũmasĩĩla andũ
nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawĩla moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ①

3. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na metĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad--na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ②

4. Kĩtumi nũndũ ala matetĩkĩlaa maatiĩlaa
ũvũngũ oyĩla ala metĩkĩlaa maatiĩlaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهِمْ ③

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla
ĩvĩnda asu ala matetĩkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَهَرَسْتُمْ أَلْوَانَئِهِمْ فَوَاقًا مِّمَّا بَعْدَ وَارِعًا
فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَٰلِكُمْ وَلَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَانفَعَرْتُمْ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِنَبْلُوًا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُحِلَّ أَعْمَالُهُمْ ④

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيِّئَاتِهِمْ وَيُصْلِحَ بَالَهُمْ ⑤

7. Na kUmetfkllya mo kOlika nthlĩ wa MŌunda ōla We wawanakavisye na aŭvathŭkany'a kwoondŭ woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'I ala mwĩfklflaa! Ethwa nĩmŭŭtetheesya *nzĩla ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamŭtethya inyw'I na akalŭlŭmĩllya matambya menyũ.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَصْرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبُتْ أَقْدَامَكُمْ ②

9. Indĩ *ta kwa* asu ala matetfklflaa, *kĩanda* kyoo nĩ kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklthya mawĩa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَسْأَلُهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ③

10. Kĩtumi nŭndŭ mo mamenaa maŭndŭ ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvuanĩtye; kwa ŭu, We nŭmatŭngĩthĩtye mawĩa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ④

11. Mo nomaanganga ŭŭlŭ wa nthĩ makona ŭndŭ wailĩ mŭminŭkĩllyo wa ala maĩ mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamanangie mo vyŭ, na kŭkeethwa na ŭsilĩlo ŭilyĩ ta ŭŭ kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ⑤

12. Kĩtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭsŭvĩ wa ala metfklflaa, Indĩ kwa alei vai mŭsŭvĩ.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑥

LUKU 2

13. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwĩka mawĩa maseo malika nthlĩ wa Mĩŭnda ūla ūvĩflaa mbŭsĩ uungu wayo; oyĩla ala matetfklflaa metanĩthasya mo ene na kŭya ŭndŭ nyamŭ ūlsaa, na wĩkalo woo ŭkeethwa nĩ Mwakinĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ⑦

14. Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata, ūla yaĩ na vinya mbee wa mŭsyĩ ŭŭ waku ūla ūkŭlŭngĩtye

وَكَايْنِ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yila ithyi twamyanangie, na mayai na mUtetheesya!

15. We Indī, ūla ūŋgeme ūlū wa ūkūsī mūseo na mūtheu kuma kwa Mwīai wake nī ūndū ūmwe na ūla ūthūku wa meko moo matw'itwe *kwoneka* me manake na ala maatīāa mawendi moo mathūku?

16. Ino nī ngelekany'o ya Mūunda ūla ala alūngalu mathiwe: vo ve mbūsī sya kīw'ū kīla kītanangīkaa, na mbūsī sya īia yīla yītaalyūāa mūsamo wayo, na mbūsī sya mbinyu yīna mūsamo mūseo kwa ala mamīnyusaa na mbūsī sya ūkī wa nzūkī mūkeeke' na nthīnī waw'o makeethwa na mīthemba *yonthe* ya matunda na ūkeko kuma kwa Mwīai woo. Ala Indī mekwītanīthya na ūtanu wīana ūū nīmatonya kwīthwa ūndū ūmwe na ala mekalaa nthīnī wa Mwaki na ala manengawe kīw'ū kītheūkīte manyw'e nīkana kīmatembūange mavu moo?

17. Na katī woo ve amwe ala makwīthukīāasya we kūvika, yīla meuma mbee waku, maimakūlya ala manengetwe ūmanyi, 'we eneena ata yu?' Aa nīmo ala ngoo syoo Ngai Mwene Vinya W'onthē wisīlīte, na ala maatīāa mawendi moo mathūku.

18. Indī ūlū wa asu ala maatīāa ūtongoi, We nīwongeelaa ūtongoi woo na nūnenganae ūlūngalu ūlū woo.

19. Mo mayetelee ateo ūla Saa ūmavikīe na kīthūlūmūkīlo. Movano maw'o nīmaviku. Indī ūtao woo ūkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ١٣

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ رَبِّهِ لَكُنْ لَهُ سُورَةٌ عَلَيْهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ١٤

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ لَكُمْ هُنا خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ١٥

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَسِعُ إِلَيْكَ حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ١٥

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ١٥

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ١٥

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīsi syimbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mīlōngo yoo?

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeeasya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mamamena maūndū ala mamwendeeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'īkīthisye mawīla moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ اللَّهُ أَضَاعَ اللَّهُ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَارَبَّكَاهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ وَتَعَرَّفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o katī wenyu na omīlīsyā, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyu vyū.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ مِنكُمْ وَ الصَّادِقِينَ وَتَبْلُوَنَا أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfĩlaa na kũmasĩla andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na kũmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ũtongoi kũmevuanĩsya ũtheinĩ, kũikamũthũkya Ngai Mwene Vinya W'ontha ona vanini; na We akamatw'ĩkĩthya mawĩa moo kwĩthwa mate na ũsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى
لَنْ يَضُرَّ وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٥٣

34. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mwĩw'ei Mũtũmwa na mũikaeke mawĩa menyu manangĩke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَلَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ ٥٤

35. Nĩw'o, asu ala matetfĩkĩlaa na kũsiĩla andũ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na ĩndĩ maikw'a me alei---- kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndakamaekea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا وَاللَّهُ لَبِظٌّ لِمَا يَصِفُ ٥٥

36. Mũikaleele mũikese kwĩtya mũuo oyĩla inyw'ĩ no kũvika mwĩthwe mwĩ asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha e vamwe nenyu, na We ndakamũvena inyw'ĩ ĩtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْآخِلُونَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ٥٦

37. Thayũ wa nthĩ ĩno no ĩthaũ na ngũĩ tũ, na inyw'ĩ mweetfĩkĩla na kwĩthwa mwĩ alũngalu, We akamũnenge inyw'ĩ matuvi menyu, na ndakamũkũlya inyw'ĩ mothw'ii menyu.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَبِيبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ٥٧

38. Ethwa We emakũlya mo ũvoo wenyu, na kũmũingĩĩsya inyw'ĩ, inyw'ĩ mũkeethwa mwĩ atoonu, na We akaumĩlya ũseleke wenyu ũtheinĩ.

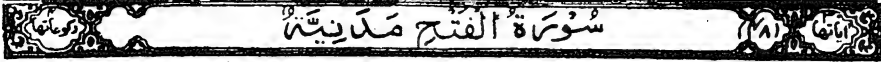
إِنْ يَسْأَلْكُمْ فِيمَا فُحِّشَ بَنَّاؤُكُمْ فَيُخْرِجْ
أَضْغَانَكُمْ ٥٨

39. Sisyai, inyw'ĩ mwĩfĩtwe mũke kumya kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'ontha; ĩndĩ katĩ wenyu ve amwe atoonu. Na ũla ona wĩwa mũtoonu, nĩ

هَآئِهِمْ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِشِفَعَتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَتَّخِذُ وَمِنْ يَتَّخِذُ فَإِنَّمَا يُبْغِضُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake
mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nŭwŭlanŭsy-We-Mwene, na
inyw'I ninyw'I mwŭna vata. Na ethwa
inyw'I nŭmŭŭsyoka Itina, We akamaete
andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'I, na
ŭndŭ mo maikethwa mailyŭ tenyu
inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٧٦﴾

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũĩĩĩĩwa, ma ĩvinda ĩvĩtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩĩsya ĩnee Yake ĩũũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ ĩla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩĩĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩĩĩlaa tũũĩũ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moo, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasĩĩĩle angangani aũme na angangani aka, na athaithi ma mĩvw'anano aũme na athaithi ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُخَوِّفَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ سُبُلَ الْكَاسِبِينَ

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ دَأْوًا وَبِئَانًا مَعَ إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ جُودٌ
السُّلُوبِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمًا

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الشُّرَكَاءَ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ

mas0an1o math0ku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda1a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشُّوْءَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ①

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ①

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda1a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0ta1a We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ فَكَكَ فَإِنَّمَا يَمُكَتُ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أُوْلَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمَا يُتْلَىٰ
هُ أَجْرًا عَظِيمًا ①

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 ma bait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1t1syee 0keo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'ī mwasūanīe kana Mūtūmwa na etīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ūu nīwaseūviw'e *kwoneka* wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'ī nīm wathokisye ūsūanīo mūthūku, na inyw'ī mwaī andū anangīku.'

14. Na *tōlo* wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala *maseūvisye kūtiwa* ītina makaasya, 'Yīla mōkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'ī.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'ī mūitūatīla ithyī. ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'ī mwītūwī'la kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe ītina, o mītōkī inyw'ī mūkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٦٠﴾

بَلْ كُنْتُمْ أَنْ تَنْتَقِلَ الرُّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَ كُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٦٢﴾

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٣﴾

سَيَقُولُ الْخَلْفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَارِهِمْ لِيَأْخُذُواهُمْ ذُرُوءًا يُنْبِغُكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ سَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٤﴾

قُلْ لِلْعَاقِلِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتَدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ تَقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَبِّحُونَ

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamunenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsilIla na UsilIlo wI woo.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

18.Vai ūthŭku kwa ilalinda, ona vai ūthŭku kwa klēma, ona vai ūthŭku kwa ūla mŭwau, *kŭlea kŭthi kŭkita kaŭnI*. Na ūla ona wIva ūmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, We akamŭlikya MŭtŭndanI Ila IvtIflaa tŭlŭsI uungu wayo; IndI ūla ūsyokaa na Itina, We akamŭsilIla na ūsilIlo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mŭno nI etIkIli yIla mo maIsaa kIthitŭ kya wIwi mbee waku uungu wa KIItI, na We nIweesI maŭndŭ ala maI nthInI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye ūuu Iŭlŭ woo, na We nIwamatuvie mo na ūkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

20.Na mŭtavo mŭnene ūla mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MŭI.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathIte inyw'I mŭtavo mŭnene ūla inyw'I mŭkosa, na We nŭmŭnengete inyw'I w'o o mbee, na We nŭmasiIte moko ma andŭ maikamŭvikIte inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etIkIli, na nIkana We atonye kŭmŭtongoesya inyw'I nzIanI Ila ya w'o.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

22. Na *We nŭmwathŭe inyw'ŭ ūsindi ūngŭ, ūla mŭtaamba kŭkwata, ūndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nŭŭkumbatŭŭye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.*

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝٢٢

23. Na *ethwa asu ala matetŭkŭlŭte, nŭmekŭmŭkita inyw'ŭ, mo vate nzika, makaalyŭka na mŭfongo yoo, ūndŭ mo maikakwata mŭsŭvŭ kana mŭtetheesya.*

وَلَوْ فَتَحْنَا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلْوَارِئَهُمْ لَافْتَحُوا
بِهِمْ دُونَ ذَلِكَ وَلَا نَصِيرًا ۝٢٣

24. Usu *nŭw'o wŭthŭtwe wŭ mŭtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla weethŭwe ūthŭkŭma mbee na inyw'ŭ mŭikona ūalyŭko ona wŭva nthŭnŭ wa mŭtuo mŭseŭvye wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.*

سُئِلَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ يَجِدَ
لِسُئَلَةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝٢٤

25. Na *We nŭ We wamasŭŭle moko moo ūlŭlŭ wenyu, na moko menyu ūlŭlŭ woo nthŭnŭ wa mwanda wa Makka, ūtina wa We kŭmŭnenge ūkŭlyo ūlŭlŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa maŭndŭ onthe ala inyw'ŭ mwŭkaa.*

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ
عَنْهُمْ بِظَنٍّ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝٢٥

26. Mo *nŭ mo maleile kwŭtŭkŭla na mamŭsŭŭla inyw'ŭ kuma Mŭsikitiŭ Mŭtheu, ona nthembo syenyu ūla syaiŭtwe kŭvika vandŭ vasyo va kŭthŭnzŭwa. Na takethwa ti ūndŭ wa etŭkŭli aŭme na etŭkŭli aka, ala inyw'ŭ mŭtamesŭ na ala mwŭthwa mwamakinyangŭe nthŭ mŭtekŭmánya nŭkana mŭkwatwe nŭ ūthŭku ūlŭlŭ woo We ethŭwa amwŭtŭkŭlŭŭ kŭkita, ūndŭ We ndaaŭka ūu, nŭkana We amŭlikye teinŭ Wake ūla We wendete kŭmŭlikya. Takethwa nŭmataaŭw'e na ala matetŭkŭlŭte vate nzika, ūthyŭ twŭthwa*

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِجْلَهُ ۚ وَلَوْلَا رِجَالُ
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ
تَطُوفُكُمْ فِيْهِ يَبْعُثُكُمْ مِنْهُمْ وَمَعَهُمْ قِبَرُهُمْ
يُخْرِجُهُمْ مِنَ الْقَبْرِ فِيْ رَحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ لَوْ تَرَىٰ
لَعَذَابُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝٢٦

twamasilile asu ala maleile kwitkila na
usililo wĩ woo mũno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maiie
nthĩnĩ wa ngoo syoo ūthatu wa ngũlũ,
ūthatu ūla wa *Mũhenya ya ūtumanu*,
Ngai Mwene Vinya W'ontho
nĩwatheesye ūuu Wake kwa Mũtũmwa
Wake na ūlũlũ wa etĩkĩli, na
amathing'ĩsya mo kũkwata kĩtina kya
ũlũngalu, na mo nĩmaafĩtwe nĩw'o
mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho
nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontho kwa ūla w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mũtũmwa Wake. Inyw'ĩ vate
nzika, mũkalika Mũsikitinĩ Mũtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe *yoo*, na *angĩ* nzwĩ *syoo*
syĩndilange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ ūndũ inyw'ĩ mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkĩlyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ūmũtũmĩte Mũtũmwa
Wake, ena ūtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ūlũlũ wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho Nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
ũtanu Wake. Uvano woo wĩ ūlũlũ wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَزَمَّهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ٥

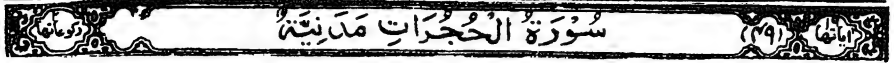
لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ مُحَمَّدٌ
رَسُولُكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ٥

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٥

فَعَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
رَبِّهِمْ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سَبَّاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ مِنْ
أَشْرِ الشُّجُورِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ نَحْمَدُكُمْ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwoo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī īmīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, īmatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeo na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْصِيلُ كَرْعِ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَكَزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

AL - HUJURAT
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ŵlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

2. Inyw'ŵi, ala mwŵitŵkŵlŵaa! Mũikethwe
mwŵi mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũtũmwa Wake, Indŵi
mũkŵei Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nŵi-w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Wŵi-wi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

3. Inyw'ŵi ala mwŵitŵkŵlŵaa! Mũikokŵiŵye
mawasya menyu ŵlũlũ mbee wa wasya
wa Mũtũmwa, na mũikamũneeny'e na
wasya mũtũũlu, tondũ mũneenanasya
mũndũ na ŵla ŵngŵi, mawŵa menyu
maikese kũtw'ŵka ma mana mũte
ũmánya.

4. Nŵi-w'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŵimo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe
witw'ŵkŵithŵye ndũngalu kwŵisŵla
matatwanŵi. Kwoondũ woo ve ŵekeo na
ŵtuvi ŵnene.

5. Vate nzika asu ala mambŵiŵlŵasya
kũkwanŵlŵasya we wŵlo vaasa ŵte nyũmbanŵi
syaku-----aingŵi mũno moo nŵimaŵte
ũmanyi.

6. Na takethwa mo nŵimakweteelile we na
ũmŵlŵsyoo kũvika yŵla waumaalile nza vala
maŵi, kwŵithŵwa kwaŵi kũseo kwoo. Indŵi
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Mũekanŵi-Mũno Vyũ, Usũŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْعُدُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلَتُقَاتَلُوا
لَهُمْ عِقَابٌ أَلِيمٌ ③

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ④

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ
خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

7. Inyw'ŋ mwĩtkĩlaa! Ethwa mŋndũ ūte mŋlŋngalu nĩwamŋetee inyw'ŋ ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mŋikese kŋmeka andũ naĩ nŋndũ wa kŋlea kŋmanya, na ĩndĩ mŋyĩlila nŋndũ wa maŋndũ ala inyw'ŋ mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mŋtŋmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ŋa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyu maŋndŋnĩ amwe, vate nzika, inyw'ŋ nĩ ūlika thĩnanĩ; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmwendethetye inyw'ŋ mŋtkĩlo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nŋmŋmenethetye inyw'ŋ ūlei na wathe na ūemu mŋkaimena mŋno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŋĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkŋkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩĩna wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvŋei ĩsu yavithŋkanĩa kŋvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ĩndĩ yasyoka, ĩkĩlai mŋuo katĩ wasyo na ūlŋngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seŋvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mŋkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِمَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَيْهِ مَا فَعَلْتُمْ نَبِيٍّ مِّنْ

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَزَّاهُ الْيَمِّ الْكَفَرَ وَالْفُسُوقَ وَالْإِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرُّشْدُونَ

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبَغَتْ حَتَّىٰ تَبْقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Mũikamaeke andũ ma mbaI Imwe Imavũthe andũ ma mbaI IngI, ala matonya kwIthwa me aseokũvIta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingI, ila itonya kwIthwa syI nzeo kwivIta syo. Na mũikamasuke andũ menyu, kana kwItana masyItwa ma nzeke mũndũ na ũla ũngI. Nĩ ũthũku mũno kwIthwa na nguma nthũku Itina wa kwIthwa na mũkĩfũ; na asu ala matelilaa nĩ eki-ma-naI.

13. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ivathanei na kũlea kũkĩanĩa kwingI; nũndũ kũlea kũkĩanĩa kũmwe vate nzika nĩ naI. Na mũikathiane kana kũvinganĩsya mũndũ kwa ũla ũngI. Ve ũmwe wenyu wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũmĩmene yo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyokeanĩa-Wa-KaingI *ena ũuu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, Ithyl nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩũme na kĩka; na Ithyl nĩtũmũtw'Ikĩthĩtye inyw'I kwIthwa ngo na mbaI nĩkana mũtonye kũmanyana mũndũ na ũla ũngI. Nĩw'ũ, ũla mũtaĩtũku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katĩ wenyu nĩ we ũla mũlũngalu vyũ katĩ wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weOnĩ maasya, 'Ithyl nĩtwItIkIlaa.' Asya, 'Inyw'I mũinamba kwItIkIla; Indĩ asyai, 'Ithyl nĩtwItIkIĩte Isilamu,' nũndũ wItIkĩfũ wa w'ũ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءِهِمْ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّغَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْنَاهُ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ⑥

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ⑦

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanfī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīlī nī ala tū, mamwītīkīlīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mōkamūmanyīfthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlī wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يَدِينَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīlaa kana kwītīkīlī Isilamu nīmakwīw'īe we īnee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīlī kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyō kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete īnee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa Mūtīkīlī wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīlī.'

يَسْتَوْنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْأَلُنِي عَنْكُمْ
بَلِ اللَّه يُسِّنْ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَّكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

سُورَةُ ق مَكِّيَّةٌ

(٥٠)

QAF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ^{1*} Ithyŵi
twŵmŵnengane Kulani ya ūtheu ta ngŴsŵi
kwa ū-w'o waku.

قُلْ هُوَ الْقَرِآنُ الْمَجِيدُ ②

3. Indŵi mo nŵmeŴseng'a nŴndŴ
nŵmavikŵe nŵ Mŵkaanany'a kuma kaŵi
woo ene. Na alei maasya, 'Kŵi nŵ kŵndŴ
kŵeni!

بَلْ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُنْذِرٌ لَّهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

4. Ata! Yŵla ithyŵi tŵkakw'a na kŵtw'ŵka
kŵtoo, nŵŵkokŵw'a twŵŵhwe na thayŴ
ŵng? Ku nŵ kŵsyoka vaasa kŵatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5. Ithyŵi nŵtwŵsŵi maŴndŴ ala nthŵi
ŵmanyivŵasya andŴ na Ithyŵi twŵna Ivuku
yŵla yŵaa kŵla kŵndŴ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6. Aiee, mo asu nŵmaleile ū-w'o yŵla
wamavikŵie, kwa ūu, mo me nthŵiŵi wa
mwŵkalo wa kŵthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ

مَرِيجٍ ⑥

7. Mo nomasyaŵtŵe ŵtu yŵla yŵi ŵŵlŴ woo
ŴndŴ Ithyŵi tŵyŵseŵvŵtŵe na kŵyanakavya,
na vai mothyoeuku nthŵiŵi wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8. Na yo nthŵi, Ithyŵi nŵtŵmŵnyaŵkŵtŵe, na
nthŵiŵi wayo, Ithyŵi nŵtwŵkŵŵte ŵma nŴmu;
na tŵkamŵmeesya imea mbanake sya kŵla
mŴthemba nthŵiŵi wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْجَرَ
فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجٍ يَهْتَجِجُ ⑧

¹ *Ula wŵna ŵtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīlko na ūlilikany'o kwa
kīla mŭthŭkŭmī ūmwelekela *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ كُلُّ عَبْدٍ مُنِيبٌ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma
ītunī yusŭŭte maŭathimo, na
nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya
maŭu nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْتًا
وَحَبَّ الْحَبِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde
manake meyiŭanīye, yīmwe ūlŭ wa
yīla yīngī,

وَالْتَحَلَ بِسَقْتِ لَهَا طَلْعُ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī *Maitŭ*; na
nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ.
Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادٍ وَأَخْيَيْنَا بِهِ بَلَدَةً مِثْلًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭeile w'o mbee
woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na
Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرَّسَّ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma
Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-
Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na
mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilŭlo Wakwa ūla
wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلُّ كَذَّابٍ الرَّسُلُ
فَقَى وَعَيْدٌ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla
wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika
ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيْنَانَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ
خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte
mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake
ŭmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na
Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa
mŭkiva wake wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ
نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŋla ala *alaŋka* eŋ atali mekũandŋka
meko ma andũ ōmwe ailyŋ ngall ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŋ ngall ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŋmwe ŋndŋ ve
mũsũvŋi *mũlaŋka* ōilyŋ vakuvŋ Nake
eyũmbanŋtye *kũm ŋandŋka*.

20. Na malita ma kŋkw'ũ vate nzika
nŋmoka. Kŋ nŋkyo kŋla we watataa
kũsemba ōkŋkŋŋte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŋw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŋla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŋka* wa kũũete na
mũlaŋka wa kumya ōkũsŋ.

23. 'We ndwaasũvŋa ōndũ ōũ, yu
nŋtũvetangŋte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŋ nŋ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŋw'o nyie nŋna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŋnŋ wa Ngiena eŋ-eŋ kŋla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŋŋi wa ōseo, mwŋki-wa-naŋ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŋ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŋ mwŋkyei nthŋnŋ wa ōsiŋŋo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŋai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ۝۱۸

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝۱۹

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ۝۲۰

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۝۲۱

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝۲۲

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝۲۳

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٌ ۝۲۴

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۝۲۵

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ۝۲۶

إِلَّا نِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ۝۲۷

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صُلْبِي بَعِيدٌ ۝۲۸

kŵŵ'a; Indī we mwene aī Ivityonī
kŵasa vyū.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'Mŵikatetanīsyē mbee Wakwa inyw'I,
Nyie nīnamŵnengie inyw'I ūkaany'o
mbeenī.

30. 'Utwio omŵw'e Ninyie ndŵtonya
kŵalyŵlwa, na Nyie ndimwonei wa
athŵkŵmi Makwa.

LUKU 3

31. Mŵthenya Ŵsu, Ithyī tŵkayīkŵlya lia-
ya-Mwaki, 'We wī musŵu?' nayo
yīkasŵngīa, 'Ve angī'

32. Na Itu yīkathengeew'a kwa ene
Ŵlŵngalu, yo yīkethwa yī vaasa, Ingī.

33. Yī nīyo inyw'I mwathiwe, kwa kīla
Ŵmwe Ŵla wamwīthiŴfe Ngai kīla Ivinda
na mŴsŵvī wa meko make,

34. 'Ula wamŵkīe Ngai-Wa-Ulau
kīmbithīnī na wookie Kwake We na
ngoo ya wīlilo.

35. 'Inyw'I likai nthīnī mwīna mŴuo. UŴ
nī Mŵthenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kīla
mo makenda, na ve mwīkalo wa nesa
mbee Kwitū.

37. Na nī nzyawa syīana ata ila syāī mbee
woo ila syī vinya mbee woo ila Ithyī
twasyanangie! Indī yīla Ŵsilīlo wookie,
mo nīmangangie ŴŴlŴ wa nthī. Nī vaī,

قَالَ لَا تَخْتَمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْعَيْنِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَيْنِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ
مِنْ قَرِينٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ يُبْدِلُ ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَذَىٰ حَفِيفٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

ادْخُلُوا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّخِيسٍ ۝

vandũ va kwĩvitha *kwoondũ woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthĩĩ wa ōu ve Kĩlilikany'a kwa we Ōla wĩna ngoo, kana Ōla ōnenganae kŌtũ na kwĩthukĩĩsya.

39.Na nĩw'o, Ithĩĩ nĩtwoombie matu na nthĩĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nthĩĩĩ wa mavinda thanthatũ, na vai mĩnoo yaatŌkwata Ithĩĩ.

40.Kwa ōu, we Ithĩĩwa na ōmĩĩsyo tŌtũ wa maŌndũ ala mo meŌneena, na mŌtafe Mwĩai waku na ndaĩa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yĩtanathŌa;

41.Na nthĩĩĩ wa *kĩlungu kya* Ōtuku ōta ōu mŌtafe We, na Iĩtina wa kŌvalŌka nthĩĩ na kŪtulya-ndu kŌla *kwathĩĩwe*.

42.Na Ithukĩĩsyei! MŌthenya Ōla Mwĩtani Ōketana kuma vandũ vakuvĩ,

43.MŌthenya Ōla yĩla mo vate nzika makew'a kĩuumo. Usu Ōkeethwa mŌthenya wa kŌka *kuma mbŪanĩ*.

44.Nĩw'o, Ithĩĩ Nithĩĩĩ ala tŪnenganae thayũ na kŪete kĩkw'o, na Kwitũ nĩkw'o ūalũko wa *mŌminŌkĩĩyo*.

45.MŌthenya Ōla nthĩĩ IkatŌkanĩla katĩ kum tŌtũ woo *namo makooka* mekalaafĩte---kŪu kŪkeethwa kŪmbany'a vamwe, na nĩ ōvũthũ Kwitũ Ithĩĩ.

46.Ithĩĩ nĩtwĩĩĩ nesa vyũ Ōndũ mo maasya; na we *ndũnyuvĩĩwe* kŪmaingĩĩsya Ōndũ kwa nzĩla *ona yĩĩa*.

إِنِّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرٌ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۚ وَمَا مَتَّنَا مِنَ الْغُوبِ ﴿٣٩﴾

فَأَصْدِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَسَمِعَ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَسْعَوْنَ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

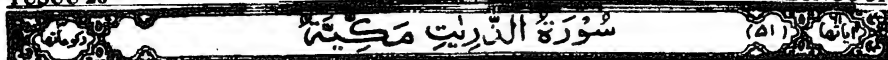
إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ وَنُؤْتِيكَ وَالْأَيْنَا الْمَصِيدُ ﴿٤٤﴾

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حُشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

Kwa ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we ūla
Ūkīaa ūkaany'o Wakwa.

قَدْ كَرَّ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدَ ۝

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ĩtu yĩla yusũĩwe nĩ mĩkululo.

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o ũla wathaniwe ũla waĩĩwe nĩ
kũalyũlwa.

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩ?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasĩĩlwa Mwakinĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِي تَدْرُو ②

فَالْحَبْلِ وَقَرَأَ ③

فَالْحَبْلِ يُسْرَأَ ④

فَالْحَبْلِ أَمْرًا ⑤

إِنَّمَا تُوْعِدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ⑧

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ⑩

قَبِيلَ الْخَزْصُونِ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍاهُمْ سَاهُونَ ⑫

يَسْتَوُونَ إِنْ كَانَ يَوْمُ الدِّينِ ⑬

يَوْمَهُمْ عَلَى النَّارِ يَفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu nŵ'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا مِن ثَمَرِهِ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتِكُونَ ﴿٥٥﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّافِرِينَ فِي جَنَّتِمْ وَهُمْ يَتَعَبُونَ ﴿٥٦﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّاسِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿٥٨﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٩﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٦٠﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkŵo,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٦١﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I ūndī nomwona?

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٦٢﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nŵ'o.

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقُلْ لَّازِمِ هَٰذَا آتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٦٥﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦٦﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŵmba kwake, na aete kasaŵ kanou,

فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سِينٍ ١٤

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomwŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ١٥

29. Nake nŵweew'ie wia nŵndŵ woo. Mo maisye, 'Ndŵkakŵe.' Na mo nŵmamŵnengie we ŵvoo mŵseo wa kŵyawa kwa mwana wŵna ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ بِعِلْمٍ عَلَيْهِ ١٦

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵŵte na kyakŵna ŵthyŵ wakyo kyasya, 'Kŵveti kŵkŵŵ ngŵngŵ!'

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرٍّ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ١٧

31. Namo masya, 'Ona kŵilyŵ ŵu, Mwŵlai waku nŵneenete. Vate nzika, We nŵ Mŵŵ, ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ١٨

32. Avalamu amakŵlya, 'Yu ŵtŵmane wenyu nŵ mwaŵ, Inyw'I atŵmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ١٩

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŵtŵmŵtwe kwa andŵ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ٢٠

34. 'Nŵkana tŵtonye kŵtheesya tŵlŵ woo mavia ma yŵmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ٢١

35. Mavanŵtwe vamwe na Mwŵlai waku, kwoondŵ wa asu ala mena mothŵku mavŵtŵku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ٢٢

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala maŵ vo vau ŵndŵ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢٣

37. Na Ithyŵ tŵyaaŵthŵa ateo nyŵmba ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٢٤

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama kwoondŵ wa asu ala makŵaa ŵsifŵlo wŵ woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٢٥

39. Na Ithyl n̄hwatiie Kyama k̄ngī na Mose, ylla Ithyl twamOt0mie kwa Valao ena Ot0nyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلَىٰ رَبِّكَ إِنَّهُ قَالَ قُلْ أَوْجِبُونَ ۝

41. Kwa Ou Ithyl n̄twam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄twamekisye mo 0kanganī; na we-mwene n̄we wal wa k0t0lwa m0tī.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُبَصِّرٌ ۝

42. Na vaī Kyama nth̄nī wa mbaī ya Aati, ylla Ithyl twamatwale k̄seve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝

43. K̄iyaaatilya k̄ind0 ona k̄mwe k̄lla kyo kyeeth̄ie, Indī kyavekalilye ta īvIndī you.

مَا تَذُرُونَ شَيْءٌ أَتَتْ عَلَيْهِمُ الْآجِلَاتُ كَالرَّيْمِ ۝

44. Na vaī Kyama nth̄nī wa Mbaī-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itan̄thyei inyw'ī ene kwa īvinda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمُ تَسْبَعُوا حَتَّىٰ جِئْتُمْ ۝

45. Indī mo n̄maleile k0wīw'a mwīao wa Mwīai woo. Kwa Ou, mo n̄makwatiwe n̄ k̄latalalki o masyaīīsyē;

فَعَتَوَاعَنَ أَمْرَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝

46. Namo mayaī matonya k0k̄lla īngī, ona mayaī matonya kwīsilīa mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِّينَ ۝

47. Na Ithyl n̄hwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمَ فَسِيقِينَ ۝

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄t0yak̄ite Itu na Ot0nyi na Ithyl t0endee na k0yīthanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبَايِدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ۝

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyaaĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseOvasya *syĩndũ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَتَنَعَمَ الْبَهْدُونَ ﴿٥٩﴾

50.Na katĩ wa kĩla kĩndũ Ithyĩ nĩtũsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

51.Kwa ũu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ رَأَىٰ إِلَى اللَّهِ إِيَّانِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ ﴿٥١﴾

52.Na mũikaseũvyo ngai Ongĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ ﴿٥٢﴾

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaũka Mũtũmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mũndũ-wa-ndũũka!'

كَذَلِكَ مَا آتَىٰ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٣﴾

54.Mo maũtw'ĩkĩthĩtye ũtĩlwa wa mũndũ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matũ *ontho*.

أَتَوَصَّوهُ بِبَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ũu, alyũka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mũtĩ kwaku we.

فَقُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِمُؤْمِنٌ ﴿٥٥﴾

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, ũtao nũmaunaa etĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andũ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58.Nyie ndyendaa ũtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ زَكَاةٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٨﴾

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *We-Mwene* ũla Mũnengani-Mũnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيُّنُ ﴿٥٩﴾

60.Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yīlyī ta ya andŭ ala maī mbee woo; kwa ūu mo nīmaeke kūngŭlya Nyie ngalaate ūsilīlo.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْمِلُونَ ①

61.Woo, īndī, kwa asu ala maleaa kwītīkīla, nŭndŭ wa ūla mŭthenya woo ūla mo mathītwe.!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ①

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa Őa mũkũnzũũkũye;

5. Na Nyũmba ƭla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩlu;

7. Na ũkanga mwimbu;

8. Usĩĩĩlo wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩĩla.

10. Mũthenya ũla ƭtu yĩkeluuta vamwe na
kĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ƭĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭĩnene,

12. Woo ƭndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wo
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mo ala mathaũkaa na kũvũa ngũĩ na
kũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngiena na yĩky'a yĩvinya.

15. Uũ nĩw'ŵ ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُلِّبَ مَسْطُورٍ ٣

فِي سَرِّي مَنشُورٍ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَقُورِ ٥

وَالشَّقِيقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

قَالَهُ مِنْ دَالِجٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَبِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ١١

قَوْلٍ يَوْمَئِذٍ لِّمَكَدٍ بَيْنَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي غَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَاً ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'ī mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vlīai inyw'ī nthīnī wa w'ō: na inyw'ī mwoonany'a ōmīlīsyō kana mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ōndū ōmwe kwenyu. Inyw'ī nīmōkūfwa tō kwoondū wa maōndū ala inyw'ī mweekaa.

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alōngalu me nthīnī wa MīŌnda na nthīnī wa ōtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٌ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maōndū ala Mwīai woo ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai woo nūmatangīte mo kuma ōsīllōnī wa Mwaki.

فَلِكُلٍّ إِمَّا أَنْهُمْ رَأَوْهُمْ وَعُقِبَ عَنْهُمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ōtanu, ta ītuvi ya ōndū inyw'ī mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīte ivīla mbololo sīltwe mīsonzo, na īthyī tōkamakwatany'a na ēftu atheu mena metho mathanthau na manake.

مُعْجِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحْنَهُمْ زَوَّجْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōīkīlō---īthyī tōkamakwatany'a na syana syoo. Na īthyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma ītūvinī ya mawīa moo. Kīla mōndū ovanītw'e na maōndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na īthyī tōkamanenge matunda kwa wīngī na nyama ila mo makethwa maisyenda.

وَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ فَأَلْهَوْهُمْ وَأَلْهَوْهُمْ وَتَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَأُتِيَتْ الصُّورُ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe kya ōnyw'a kīla nthīnī wakyo vate ngūī kana naī.

يَتَنَزَّلُ فِيهَا كَاسٌ مَأْشُوبٌ وَأَلْهَوْهُمْ وَتَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَأُتِيَتْ الصُّورُ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lulu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ عَلَيْكَ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لَوُؤُ
مَكْنُونٌ ۝٢٥

26. Na mo makeelekanila mundu na ola
ongi maikulany'a makulyo ma
mwifw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝٢٦

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithyi twai kati wa andu maitu ma
mussyi, ithyi ntwakila muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝٢٧

28. Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe
nifwithitwe ausutwe ni Olau kwitu na
We nututangile kuma Usililoni wa Umui
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ۝٢٨

29. Ithyi ntwamuvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We Museo, Usutwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝٢٩

LUKU 2

30. Tanai Indl, kwa mumo wa Mwai
waku, we ndwi mundu mue ona ndwi wa
nduka.

فَدَكَّرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بَاطِلٌ وَلَا تَهْتَدُ ۝٣٠

31. Mo maasya, 'We ni mutili wa myai;
ithyi ntwetele kyeve kila tvinda yikaete
lulu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۝٣١

32. Asya, 'Inyw'i etelai Indl! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu kati wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ۝٣٢

33. Umanyi woo na ilko syoo nisyoo
imeyila kana mo ni andu mbaa matu?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاغُونَ ۝٣٣

34. Mo maasya, 'We nuyisevitye yo?
Aiee, Indl mo mayitila.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٤

35. Mo, Indl, nimaete Ovoo oili ta uu,
ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝٣٥

36. Mo mombi'twe kuma vathei, kana mo ene nĩmo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ۝

37. Mo nĩmo moombie matu na nthĩ? Aiee, Indĩ mo mai na mũĩkĩĩo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ۝

38. Mo mena inandũ sya Mwĩai waku, kana mo nĩmo asũvĩi *masyo*?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ۝

39. Mo mena mbaasya ya ñunĩ makethukĩĩsya ndeto? Indĩ mwĩthukĩĩsya woo nĩlaete mwĩao wĩyonanĩtye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ نَسْتَعِينُ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ
سُلْطٰنٍ مُبِينٍ ۝

40. We ena eſtu nenyu mwĩna ivĩsĩ?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ۝

41. We nĩwĩtasya ĩtuvi kuma kwoo, makaemwa nĩ kũkua mũio wa thĩĩ?

أَمْ سَأَلْتَهُمُ أَجْرًا فَمِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ۝

42. Mo mena *Umanyi* wa maũndũ ala matonekaa, nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

43. Kana mo mena nzama nthũku? Indĩ no asu ala makakwatwa nzamanĩ ĩsu nthũku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ۝

44. Mo mena Ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho? Ngai Mwene Vinya W'ontho E-ĩlũ Mũno mbee wa *syonthe* ĩla mo mamwĩlananasya *We nasyo*.

أَمْ لَهُمُ اللَّهُ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

45. Na ethwa mo nĩmoona kĩlungu kya ĩthweo kĩtheete, mo maasya; 'Omĩtũkĩ mathweo nĩmekũatĩanĩ ngoi ĩlũ wa ngoi.'

وَأَن يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ۝

46. Kwa ũu maeke mo me oka kũvika makomane na mũthenya ũla woo wathanĩtwe, ũla mo makakũnwa nĩ kĩtalalĩki.

فَلَا رَهْمَ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ۝

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kīndū ona kīva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nīw'o, kwa asu ala mekaa ūthōku,
ve ūsilīlo ūtee wa ūu. Indī aingī mūno
moo mayīśī.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا بَدُونِ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmīīsyō ūtwio wa
Mwīai waku; nūndū vate nzika, we wī
mbee wa metho Maitū; na mūtafe Mwīai
waku na ndaīa Syake yīla we waamōka
kuma toonī.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kīlungu kya ūtuku ota ūu, we
mūtafe We ona ndata iithōa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَارْزُقُوا الصَّالِحِينَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtĩye, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
Ŭvuanlw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtĩye we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩnkĩe
Kĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ atheeaa nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.Īndĩ We nĩwamũvuanĩsyee mũthũkũmi
Wake kĩla We wavuanĩsyee.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩolũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝١

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝٢

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝٣

إِنْ هُوَ إِلَّا وَعْيٌ يُؤْتَىٰ ۝٤

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝٥

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۝٦

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۝٧

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۝٨

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۝٩

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۝١٠

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۝١١

13. Inyw'I Indī mōkakaanāfa nake ūlō
wa maŭndū ala we woonie?

أَفْتَرُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nīwamwonie We
ŭvinda ya kēlī ūta ūu,

وَلَقَدْ رَأَى نَزْلَةَ أُخْرَى ⑭

15. Vakuvī na mūtī wa Mōkūnasi ūla wāf
vaasa mūno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuvī na w'o nī Mōūnda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ⑯

17. ūu wāf yīla kīla kīvw'īkaa
kyavw'īkie ūla mūtī-wa-Mōkūnasi.

إِذْ يَفِخُ السِّدْرَةَ مَا يَفِخُ ⑰

18. Itho yīyaathūka ūtee, ona
yīyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nīwoonie Syama ila nene
vyū sya Mwīai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie ūvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعَزَّزَى ⑳

21. Na Manaati, wa katatū, ngai ūngī wa
mūndū mūka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْآخِرَى ㉑

22. 'Ata! Aŭme kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ㉒

23. ūsu nī ūaanīku ūte mūseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ فِينَا ㉓

24. 'Aa nī masyītwa ala inyw'I
mūsyīfīte—inyw'I na maaīthe menyū—
yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
ūtakyūmīsyē mwīao.' Mo maatīlaa
vathei na kūtalīthya na maŭndū ala
mathayū moo mendaa, oyīla ūtongoi
nīwaminīte kūmavikīa mo kuma kwa
Mwīai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمَرَ لِلنَّاسِ مَا تَكُنُّ ۝

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kflyo wa kila k'ind0 na syonthe ila itongoasya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا الْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ۝

LUKU 2

27.Na ve alafka meana ata matunf, indf wfw'anfthya woo nd0kauna k'ind0 ona k'iva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganfite 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nf we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا يَقْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرْضَىٰ ۝

28.Asu ala matayf'fk'laa Itu mametaa alafka na masyf'twa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتَوْفُونَ الْمَلَائِكَةَ نَسِيَةً الْأُنثَىٰ ۝

29.Indf mo mai na 0manyi Ond0nf 00. Mo maatf'laa vathei ateo nzika, na nzika iitonya Ond0 f0l0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝

30.Kwa 0u, Mwath0k'fei 0la 0aly0kaa na k0tia k'ililikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthf fno.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ هُوَ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُحِذِرْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

31.Usu nf'w'o 0manyi wa f0l0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ۝

32.Na syonthe ona syfva ila syf matunf na syonthe ona syfva f0l0 wa nthf nf sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nfkana We atonye k0fvanf'sya asu ala mekaa moth0ku kwoond0 wa ma0nd0 ala mo mekf'te, na kana We atonye k0matuva syfnd0 nzeo vy0 asu ala mekaa 0seo.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ ۝

33.Asu ala mekaa naf nene na mawathavu ateo kwa matf00ka manini--nf'w'o, Mw'fai waku nf m0thanthau nthf'nf wa 0keko. We n0mw'f'f inywf

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'i kuma nthl, na ylla
inyw'i mwaḥ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa ōu
mōiketw'ḥkḥthe ene ōlōngalu inyw'i
ene. We nōmwḥsf we mōno vyū ōla
mōlōngalu w'o.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَلُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنِ اتَّبَعْتُمْ ۖ

LUKU 3

34. We noūmwonaa ōla ōalyōkaa kuma
Ōtongoinl.

أَقْرَبَتْ إِلَيْكَ تَوَلَّى ۖ

35. Na umasya kḥnini, na kōkḥw'ḥa
kḥw'ḥu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۖ

36. We ena ōmanyi wa maŌndū ala
matonekaa nḥkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَأْسِهِ ۖ

37. We noūmanyḥḥw'e maŌndū ala me
nthlnl wa Maandḥko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۖ

38. Na ma Avalamu ōla weanḥsye
mḥao?-----

وَأَرْبُهِيمَ الَّذِي وَتَّى ۖ

39. Kana vai mōkui wa mōio ōkakua
mōio wa ōngl;

أَلَا تَذَرُ وَازِدَةً ذُرًّا أُخْرَى ۖ

40. Na vai kḥndū kwa mōndū ateo
mosyao ma ithing'ḥsyo syake;

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۖ

41. Na kana kḥthing'ḥsyo kyake o mḥtōkḥ
kḥkamanyḥthanw'a;

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ۖ

42. Na ḥndḥ we akanengwe ḥtuvi yḥanḥu
vyū nōndū wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَى ۖ

43. Na kana kwa Mwḥai weku nḥkw'o
kōendaa syḥndū syonthe
mōminōkḥlyonl;

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۖ

44. Na kana We nĩ We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maĩa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝٣٧

45. Na kana We nĩ We ūla ūetae kĩkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝٣٨

46. Na kana We ombaa syĩndŭ ilĩ---
kĩŭme na kĩka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝٣٩

47. Kuma Ilovotonĩ ya manzĩ yĩla metwa
nthĩ;

مِنْ تَطْفَئَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝٤٠

48. Na kana nĩ Iŭlŭ Wake We kũete ūmbi
wa kelf;

وَأَنَّهُ عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْأُخْرَى ۝٤١

49. Na kana We nĩ We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kũmwĩanĩsya
mũndũ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝٤٢

50. Na kana We nĩ Mwĩai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ñunĩ;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝٤٣

51. Na kana We nĩwamyanangie *mbaĩ ñla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝٤٤

52. Na *mbaĩya* Athamuti, na We
ndaatĩalya *ŭmwe woo ona ŭmwe*,

وَنُودَا مِمَّا آتَيْنَا ۝٤٥

53. Na *We nĩwamanangie* Andũ-ma-Noa
mbee woo----- nĩw'o, mo maĩ mate
alũngalu mũno na mbaa matũ mũno
vyũ----

وَقَوْمَ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝٤٦

54. Na We nĩwamĩsindie mĩsyĩ
mĩng'uthũlange ya andũ ma Loto.

وَالْمُتَفَكِّهَ أَهْوَى ۝٤٧

55. Kwa ūu, nĩkyamavwĩkie mo kĩla kya
mavwĩkie.

فَعَشَاهَا مِمَّا عَشَى ۝٤٨

56. Nĩ wĩva ĩndĩ, *We mũndũ* katĩ wa
mumo wa Mwĩai waku we ūkakaanĩa?

فَيَأْتِي الْآءَ رَبِّكَ تَمَّازَى ۝٤٩

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaŋĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'ontho.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũĩ
kũĩa?

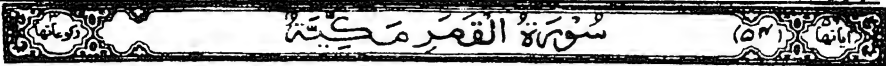
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِدُونَ ⑩

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho,
na mũthaiĩthei We.

يَا قَانِبُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبَيْتِ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Ula Saa nũthengeee, na mwei
nĩmwatũanĩye katĩ.

3. Na ethwa mo nĩmoona Kyama,
masyokaa na ĩtina na kwasya, 'Nĩ ũndũ
wa ũsengy'o wa ũoi.'

4. Mo nĩmaleaa ũla w'o na kũatĩla
mawendi moo. Īndĩ kĩla ũtwio wa Ngai
vate nzika, ũkavika.

5. Na mo nĩmaminĩte kũvikĩwa nĩ ũvoo
mũnene ũla nthĩnĩ waw'o ve ũkaany'o—

6. Uĩ mwĩanũ; Īndĩ mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ũu, we ĩvathane namo. Mũthenya
ũla Mwĩtani ũkameta mo ũndũnĩ
ũtew'anĩka,

8. Oyĩla metho moo makakumanĩla nthĩ
namo makauma mbũanĩ syoo mailyĩ ta
ngie inyaĩkĩtw'e,

9. Mekalaatĩte mamwelekele Mwĩtani.
Aleĩ makaasya, 'Uũ nĩ mũthenya
mũmũ.'

10. Andũ-ma-Noa nĩmaũleile ũla w'o
mbee woo; ĩĩ, mo nĩmamũleile
mũthũkũmi Waitũ na maasya, 'Mũndũ
wa ndũũka na ũmwe wa ala maminĩte
kũlewa na kũvũthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَشَقَّ الْقَمَرُ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

قَوْلٌ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ

خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ōu, we n̄wavyoyie Mw̄lai wake
akyasya, 'Nyie n̄m̄ōk̄l̄ye vinya, kwa
 ōu, *ōka* We ōtethyon̄i *wakwa!*

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَحِرْ ①

12. Na īvindañi yu Ithyī n̄twavingōangie
 mbūthi sya ītunī, na k̄l̄w'ō k̄l̄t̄k̄l̄te;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ②

13. Na Ithyī n̄twatumie nthī ivingōanga
 mbuluti, kwa ōu, syīw'ō ill̄
 n̄syakomanie kwoondō wa k̄leleelo k̄l̄la
 kyatw'ītwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ③

14. Na Ithyī n̄twamōkuie we na *K̄l̄a*
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaū na m̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ④

15. Yo n̄yathambalile īūlū uungu wa
 metho Maitū; ītuvi yake we ōla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑤

16. Na Ithyī n̄twamōkuie we na *k̄l̄a*
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaū na m̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّ ⑥

17. Usil̄l̄o Wakwa wāl̄ *m̄ōh̄ōku* ata īndī
 na ōkaany'ō Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑦

18. Na m̄ūno Ithyī n̄t̄ōm̄l̄tw̄k̄l̄h̄t̄ye
 Kulani kw̄l̄h̄wa yī mbūthū *k̄ōm̄l̄m̄anya*
 na k̄ūm̄l̄l̄ikana. īndī ve ōmwe ona w̄l̄va
 ōla w̄l̄t̄k̄l̄l̄aa kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّ ⑧

19. *Mbāl̄ya*-Aati n̄yaleile ōla w'ō.
 Usil̄l̄o Wakwa īndī *wathōk̄l̄e* ata na
 ōkaany'ō Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑨

20. Na Ithyī n̄twamatōm̄ie k̄l̄seve kyai
 nthīnī wa ōla m̄ūthenya wa mbaanga īte
 m̄ōminōk̄l̄yo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑩

21. K̄l̄itembōanga andō ta iting'ī sya
 m̄l̄tende ik̄ūan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ عِجَازٌ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ⑪

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na
okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٌ ③

23. Na mŭno ithyī tŭmītwīkīthītye Kulani
kwīthwa yī mbŭthŭ *kwa kŭmīmanya* na
kŭmīlilikana. Indī ve ŭmwe ona wīva
ŭtonya kwosa ŭtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ④

LUKU 2

24. *Mbaŷya* Athamuti ota ņu,
nīyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ⑤

25. Na mo maisye, 'Kyaŭ! mŭndŭ, kuma
katī waitŭ ene, mŭndŭ ŭmwe! Ithyī
tŭkamŭatīla we? Ow'o Indī ithyī
tŭkeethwa twī īvītyonī īthŭku mŭno na
tŭkwatītwe nī ndŭŭka.

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِثَّنَا وَاحِدًا نَذِيرُهُ إِذَا إِذَا لَيْفِي
ضَلِيلٍ وَسُعُورٍ ⑥

26. 'Kīlilikany'a kīvuanītw'e kwake
eweka katī waitŭ ithyonthe? Aiee, we nī
mŭkengani wīna ngathīlo.'

ءَالَيْكَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَيْسَرٌ ⑦

27. Unī mo makamanya nŭŭ ŭla
mwīkathīfi-mŭkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَيْسَرُ ⑧

28. 'Ithyī tŭkamītwēma ngamīle-nga ta
ŭtato kwoo. Kwa ņu, masyaīsyeyi mo,
We Salee, na īthwa na ŭmīlīso.

إِنَّا مُرْسِلُوا السَّاعَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَأَنْزِلْنَاهُمْ
وَاضْطِرُّوا ⑨

29. Na matavyeyi mo kana kīw'ŭ
nīkīlaanītw'e katī woo, kīla īvinda ya
kŭny'wa, īkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ
مُحْتَضَرٌّ ⑩

30. Indī mo nīmeetie mŭnyanyae woo, na
we eeyumya we mwene kŭkŭna na
kŭmītilanga maaŭ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ⑪

31. Usililo Wakwa Indī wāī *mŭthŭku* ata
na ŭkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرٌ ⑫

32. Ithyĩ twamatwale mo kũuumo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيَّةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمِ الْحَتِّظِرِ ٣٢

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ٣٣

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany' a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ٣٤

35. Ithyĩ twamatwale kũutani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kũoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ
بِسَخْرِ ٣٥

36. Ta ĩnee kuma Kwitũ. Uu nĩw' o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ٣٦

37. Na we ow' o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, Indĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw' o.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالَّذِي ٣٧

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany' o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرِ ٣٨

39. Na nĩvookie tũlũ woo kũoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ٣٩

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany' o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرِ ٤٠

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ٤١

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
du nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ ۝٤٢

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie na ūkwati
 wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ۝٤٣

44.Alei menyu nīmo aseō kūmavīta asu?
 Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa
 Maandīko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ لَيْكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي
 الزُّبُرِ ۝٤٤

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita
 ūla ūsindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۝٤٥

46.Ita sya kaū o mītūkī ikasindwa na
 ikaalyūka syonany'e mīlōgo yoo *ikīlle*.

سَيَهْرَمُ الْجَنُّعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ۝٤٦

47.Ū, ūla Saa nī ūvinda yoo yīla
 yītw'ītwē; na ūla Saa ūkeethwa wī wa
 mbaanga nene mūno na wī ūū mūno vyū.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرٌ ۝٤٧

48.Vate nzika, avītany'a me ūvītyonī
yīyumīlīye ūtheinī na nī aūūku.

وَقَدْ نَزَّلَ إِنَّا النُّجُومِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۝٤٨

49.Mūthenya ūla mo makakusītw'a
 nthīnī wa Mwaki na mothyū moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ī kūkīitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَخْبَوْنَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا
 مَتَى سَقَرٌ ۝٤٩

50.Nīw'o Ithyī nītūkyūmbīte kīla kīndū
 na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝٥٠

51.Na mwīlao Witū *wīanīaw'a* na *ndeto*
 ūmwe tū, ta kūveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝٥١

52.Na ow'o, Ithyī nītūmanangīte andū
 ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve
 ūmwe ona wīva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝٥٢

53. Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الرَّبِّ ۝٥٣

54. Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

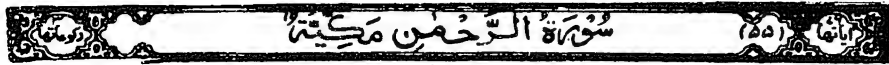
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝٥٤

55. Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النَّتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ۝٥٥

56. Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝٥٦

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũĩtwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩĩtye Kulani.

الرَّحْمَنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩisye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnenganae na *wĩnyivyo kwa kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtye ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبِصُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtye nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe ya*
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ ⑫ وَالْقُلُوبُ ذَاتُ الْاِكْتِمَارِ ⑬

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑭

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mūkūlea, *inyw'it ando na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamūmbie mūdū kuma nthĩnĩ
wa yūmba yūmū *yīla yīlīyī* ta nyūngū
mbĩvyē.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmūĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothūĩlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu* ve tūtū; iilikanaa
Okanga na ūla ūngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lōlō na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndūūlu nĩ Syake ila
syūkĩlĩle ūkanganĩ ta ĩĩma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mūkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَاتٍ ۝٢٧

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *ũũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝٢٨

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٢٩

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwĩũanasya* We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝٣٠

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣١

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, Inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝٣٢

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٣

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَنْفُذُوا ۝٣٤

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝٣٥
فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٥

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنَحَّاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَ ۝٣٦

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٧

38.Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kġtunġva ta ua mġtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ٢٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٢٩

40.Mġthenyanġ Ųsu, mġndŲ kana ġyini
ndakakŲlwa Ųvoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُونَ ذُئْبَةً أَنْسَ وَلَا جَآنُ ٣٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣١

42.Ala avġtany'a makamanyġka nġndŲ
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyŲ moo
na maŲŲ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ٣٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ٣٤

45.Mo makathyŲlŲlŲka katġ wayo na
kġw'Ų kyai kġtheŲkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيزٍ آتٍ ٣٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Ųla we wġw'aa wia nġ Ųnene
mġtŲŲlu wa Mwġai wake, ve mġŲnda ġġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّ ٣٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٣٨

49.Yelġ yġna mbonge mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ٣٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٤٠

51.NthInI wayo yeli ve ithima ili ivititye
kIw'U mana.

فِيهِمَا عَيْنٌ تَجْرِي ⑤

52.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑥

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eli eli.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجٌ ⑦

54.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑧

55.Mo makaaIla IULU wa mIlo mIkekanI,
Ila ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIUnda IIsu
yeli makeethwa maniinIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطُهَا مِنْ أَسْتَبْرَقٍ ⑨
جَنَّاتٍ الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ⑩

56.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑪

57.Na nthInI wayo ota Ou, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou ala
mOndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْظُرْفِ لَمْ يُطَيَّبْنَهُنَّ أَسْ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ⑫

58.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑬

59.MailyI ta IULU Ila ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَانَتْهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَانُّ ⑭

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑮

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ⑯

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva InDI,
wa MwIai wenyu inyw'eli?

فَيَا أَيُّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكْذِبِينَ ⑰

63.Na Utee wa IIsu yeli, ve MIUnda IngI
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ⑱

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu, mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni kĩkwatu.

مَذْهَبَاتُنِ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ũu, inyw'elĩ, mŭkaũlea mumo wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo ota ũu, vakeethwa tũlũsĩ twĩĩ tũvĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنِينَ نَصَاخَتِينَ ﴿٦٧﴾

68.Kwa ũu, Indĩ inyw'elĩ mŭkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa mĩhema yonthe ya matunda, na ndende na makũgũmanga.

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُفَاعٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ũu, inyw'elĩ mŭkaũlea mumo wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa eĩũ, aseu na anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŭkamalea?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبُونَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma kwendeesya, masũvĩtwe nesa nthĩnĩ wa malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu, mŭkamalea inyw'elĩ?

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini Utakethwa amakiĩtfe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئْهُمْ نَارُ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŭkamalea?-----

فَيَا أَيُّهَا رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŵe mŵto ya langi wa kŵsŵnzŵni na
mŵkeka myanake.

مُسْكِينٍ عَلَى رُفُوفِ خُفَرٍ وَعَبَقَرِي حَسَانٍ ۝

78. Nŵ manee meva ŵndŵ ma Mwŵlai waku,
ala inyw'elŵ mŵkamalea?

فِي أَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

79. Kŵathimwa nŵ syŵtwa ya Mwŵlai
waku, Mwŵlai wa Utheu na Ndaŵa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2.YIla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3.Vai kũlea kwa kumIla kwaw'o-----

لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ٣

4.Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angI.

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5.YIla nthI Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا دُجِيَ الْأَرْضُ رَجًا ٥

6.Na iIma ikanyaIkw'a----ũnyaIky'a
mwĩanũ.

وَأَسْتَ الْجِبَالُ بَنًا ٦

7.Nasyo syonthe ikatw'Ika ta kItoo
kInyaIkw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ٧

8.Nenyu mũkaanw'a nthĩnI wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9.Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10.Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11.Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ١١

12.Mo makeethwa makwatĩte
ũthengeanIu na Ngai.

أُولَئِكَ الْقَرُّبُونَ ١٢

13.Mo makeethwa nthĩnI wa Mĩũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14.Nguthu nene kuma katĩ wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ إِنَّ مِنَ الْآدَمِيِّينَ ١٤

15.Na nguthu ninangi kuma katĩ wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ١٥

16.Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũlũ,

عَلَى سُرْسِي مَوْضُونَهُ ١٦

17.Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَمَكِّنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَبِّلِينَ ١٧

18.Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُخَلَّدُونَ ١٨

19.Makuĩte mĩkeve na mbĩĩka, na
ikombe syusũĩtw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--

بِأَصْحَابِ زَوَاجٍ رِيقٌ وَكَأَنَّهُمْ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ١٩

20.Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونَ ٢٠

21.Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَقَالِكُهُمْ مِمَّا يَتَخَبَّروُنَ ٢١

22.Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ٢٢

23.Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُورٌ عِينٌ ٢٣

24.Ta lũlũ, ivithĩtwe nesa na nzũvĩĩku.

كَأَمْثَالِ الْوُكُوفِ الْمَكْنُونِ ٢٤

25.Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٥

26.Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَادِرُ لَا تَأْنِيئًا ٢٦

27.Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيْلًا سَلْمًا سَلْمًا ٢٧

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ مَا أَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۚ

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۚ

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَذَيْلٍ مَّسْنُودٍ ۚ

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۚ

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكَةٍ فَعْدُوَةٍ ۚ

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۚ

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَقَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۚ

36.Nĩw'o, Ithyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَهُنَّ إِنْسَاءً ۚ

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۚ

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۚ

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۚ

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۚ

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبُ الشِّمَالِ ۚ مَا أَخْضَبُ الشِّمَالِ ۚ

43. Mo makeethwa katī wa kīseve kīvyū
na kīw'ū kītheŭku kya kŭvīvyā,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝

44. Na uungu wa muunyī wa syŭki yiŭ,

وَذِلِّ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝

45. Kīte kīthithu kana kītena ŭseo ona
ŭmwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa ŭu mo mekalaa thayŭ
mŭvŭthŭ na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mŭnene.

وَكَانُوا يُعْتَرُونَ عَلَى الْغِنَى الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nīmamanyīte kŭkŭlyā, 'Ata!
Ithyī twakw'a na kŭtw'ika kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nītŭkathayŭŭkw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّ
عِظَامًا ؕ إِنَّا لَنَبْعَثُكُمْ ۝

49. 'Na maaīthe maitŭ ala ma mbee ota
ŭu?'

أَوْ أَبَاؤُنَا أَلَاؤُنَ ۝

50. Asya, 'Iī, ala ma mbee na ala ma ītina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. On the makoombanw'a vamwe nthīnī
wa īvinda yīla yiītwe mŭthenyanī
mŭnyuve.

لَنَجْوَِعُنَّ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'Indī, Inyw'ī ala mŭthyoekeke na
mŭleete ŭla w'o,

نَمُرُّكُمْ إِنَّهَا الصَّائِرَةُ السَّكِينَةُ ۝

53. 'Inyw'ī vate nzika, mŭkaya ma mŭtī
wa Sakkum,

لَا كِلُونُ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na mŭkausŭsyā mavu menyū namo,

فَمَالَتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo mŭkanyw'a kīw'ū
kŭtheŭkīte,

فَسَرَبُونُ عَلَيْهِ مِنَ الْحِينِ ۝

56. 'Künyw'a ta ngamile yina waüni vyü.

فَشَرِبُوا شَرَبَ الْهَيْمِ ⑤

57. UÜ ökeethwa wí mÜthokany'o woo
MÜthenyaní wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. Ithyí nítÜmÜmbíte inyw'í. Ntkí, Indí
inyw'í müyítíkílaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'í mÜsÜanílaa ata tÜÜ wa ilovoto
ya manzíyíla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَنْتَوْنُ ⑧

60. Inyw'í ninyw'í müyÜmbíte yo kana
Ithyí Nithyí MÜmbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. Ithyí nítwíyílaite kíkw'Ü kwenyu
inyw'önthe; na Ithyí tÜitonya küsílíwa.

نَحْنُ قَدْ رَأَيْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمُتَوَقِّينَ ⑩

62. Kuma küalyÜlwa kwa myÜmbííwe
yenyu ya yu na kümÜkííya inyw'í
kütrw'íka kíndÜ kíla inyw'í mütena woni
wakyö.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'í vate nzika, nímÜmanyíte
Ümbi Üla wa mbee. Ntkí, Indí, inyw'í
mÜte kümanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'í nímwonaa kíla müvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'í ninyw'í mükülanasya kana
Níthyí MÜkülmasya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa Ithyí nítwendie Üu Ithyí
twíthwa twakíalyÜlile ta mavuti, Indí
inyw'í müitiwa müküla.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ تَفْلُهُونَ ⑮

67. MÜkyasya, 'Ithyí twí anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aíee, ithyí twí avene kíla kíndÜ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'í nímÜkyonaa kíw'Ü kíla inyw'í
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

أَ أَنتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنِ الْمَرْئُوتِ ۝٤٠

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝٤١

72. Inyw'I nImwona mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝٤٢

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0tI n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

أَ أَنتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنِ الْمُنْشُونَ ۝٤٣

74. IthyI t00tw'IkIthItye ta Olilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَفَصًّا لِلْمُقْوِينَ ۝٤٤

75. Kwa Ou, taIa syIthwa ya MwIai waku Ola-M0nene.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝٤٥

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIita na mwovano wa ndata---

فَلَا أُقْسِمُ بِوَقْعِ النُّجُومِ ۝٤٦

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝٤٧

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۝٤٨

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝٤٩

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبَاطِنُونَ ۝٥٠

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٥١

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝٥٢

83.Na ūlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩ* ya mūtũlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84.Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayŉ* wa mŉndŉ
mŉũũkw'a ŉvikaa mŉmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85.Nenyu kavindanĩ kau o mŉsyafĩsyey---

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ۝

86.Na ĩthyĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mŉno kŉmŉvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŉyonaa---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87.Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŉimakwĩtwa mŉkũlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88.Inyw'ĩ mŉitonya kŉtũnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89.Yu ethwa we nĩ ŉmwe wa asu ala
manengetwe ŉthengeanũ na *Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90.Indĩ *Kwake* ve ŉkiakisyo na mŉuke
mĩseo na mŉũnda wa *Utanu*;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـ ذَاجَتْ بُيُوتُهُ ۝

91.Na ethwa we nĩ ŉmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aũme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

92.Indĩ mŉuo wĩthwe ĩũũ waku we *ũla*
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aũme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

93.Indĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكِيدِينَ الْفَأْلَينَ ۝

94.Indĩ *kwake* kũkeethwa mŉthokany'o
wa kĩw'o kĩtheũkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمِهِ ۝

95.Na kũvya nthĩnĩ wa *Ngiena*.

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ۝

96.Nĩ w'o, ŉũ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ũu, taſa syĩtwa ya Mwĩai waku
Ula-Mũnene.

يٰٓعِيسٰى فَسَبِّحْ بِاَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۝

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ

(٥٤)

AL - HADIID
(Wavuanfwe Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ na
ĩũlũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya,
Ula- Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; We
nũnenganae thayũ na nũetae kĩkw'ũ; na
We Ena ũtonyi ĩũlũ wa syĩndũ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ③

4. We nĩ We Mwambĩĩĩlyo na
Mũminũkĩlyo, Wĩ-Utheinĩ na Mũvithe,
na We nĩwĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ④

5. We nĩ We woombie matu na nthĩ kwa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ atĩĩĩka We-
Mwene Kĩĩĩlanĩ-Kya-Usumbĩ. We
nũmanyaa kĩla kĩĩĩkaa ĩũlũ wa nthĩ na
nũmanyaa kĩla kyumaa nza wayo, na
kĩla kĩĩĩtheaa kuma ĩtunĩ na kĩla
kyambataa ĩtunĩ. Na We E-vamwe
nenyu ovonthe vala inyw'ĩ mũtonya
kwĩthwa mũĩ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũmonaa maũndũ onthe ala
inyw'ĩ mwĩĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلْبِغُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ
مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑤

6. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; na
maũndũ onthe matũngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ⑥

7. We atumaa ũtukũ wĩĩĩĩla nthĩĩĩ wa
mũthenya na mũthenya wĩĩĩĩla nthĩĩĩ wa
ũtukũ; na We nĩwĩsĩ nesa vyũ maũndũ
onthe ala me nthĩĩĩ wa ĩthũĩ.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي
الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtianĩo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyenĩnĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla ũtĩfwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie ũu ĩtina*. Mo me ĩtũũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie ĩtina. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontha ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَ كُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ تُؤْمِنُوا بِهِ يَوْمَ تُكْفَرُوا قَدْ أَخَذَ مِنْكُمْ كَفْراً أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَعَدُوٌّ رَّجِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنَ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَّكَ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقْتِهَا وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْكٰفِرَ وَالْكٰنِنَ إِلَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklili aOme na etfklili aka, kyeni kyoo kfiisemba mbee woo na mokon'i moo ma aOme, *namo makatawv'a*, 'Uvoo-mOseo kwenyu OmOnthi! MfOnda Ila Ivtflaa tUlusi uungu wayo, vala inyw'i mOkekalaa. Usu ni Utanu mUnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. M0thenya Ola angangani aOme na angangani aka makamatavya ala metfklila, 'Twetelei ithy'i *vanini* nkana twose kyeni kuma kyenini kwenyu,' na Ind'i *mo* makatawv'a 'Syokai, *ethwa* inyw'i *nfmOtonya*, na Ind'i manthai kyeni.' Na Ind'i vakeeklwa ngoka kat'i woo y'ina mUomo nthini wayo. Na nthini waw'o vakeethwa tei w'onthe na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa Usilflo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمَ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithy'i tuya'i o vamwe nenyu?' Namu makamasung'la, 'II, Ind'i inyw'i *nfmweelikilye* matatwan'i inyw'i ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathoku mamOkenga inyw'i kOvika Utwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na MOkengani nfwamOkengie inyw'i Iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ أَنَا نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ خَتَمَ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa Ou, OmOnthi, vai kyovosya kfkwtfkflwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwtfklila. Wtkalo wenyu wa mOthya ni Mwakini; Usu niw'o mUnyanyae wenyu; na ni vandU vathoku va kwfkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوَفِّدُ مِنْكُمْ فِذِيَّةً وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَادُّوكمُ النَّارَ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَرَبُّنَا الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

17. Yo Ivinda ti Iviku kwa asu ala metfklila kwfw'a ngoo syoo syinyivitye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Otheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoondŭ woo, Indī ngoo syoo nīsyoomīthiw'e, na aingī moo nī athŭku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmīthayŭŭkasya nthī Itina wa kīkw'ŭ kwayo. Ithyī tŭitw'kīthītye Syama kwīthwa ntheu kwenyu, nīkana inyw'ī mŭtonye kŭmanya.

19.Ta kwa aŭme ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mamŭkwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--Tkongeelwa kŭndŭ kwīlī kwoondŭ woo, na ota ņu, mŭthīnzīŭ wa ndaŭa ņkeethwa wī woo----

20.Na ala mamwītkīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make, na mo me Maw'o na Ngŭsī mbee wa metho ma Mwīai woo, mo makeethwa na mŭthīnzīŭ woo na kyeni kyoo. Indī ta asu ala matetkīlāa na kŭmīlea Mīsoa Yaitŭ, aa nīmo ekali-ma-Ngienanī.

LUKU 3

21.Manyai kana thayŭ wa nthī Ino no It̄hau na ngŭl tŭ, na wanake, na *mwambīlīl̄yo* wa kwīkathīlā katī wenyu, na wendi wa kŭkīlany'a ŭthw'ii na syana. *Thayŭ ņŭ* nī mbua It̄a yuaa Tkamesya mboka ila imatanasya aīmi. Na Indī nīsyŭmaa na iikalaa ta It̄aa ya mŭtī; na iitīlkanga ilungu *ta mavŭa*. Na Itunī ve ņsīllo mwai, na ņkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota ņu*, na ņtanu *Wake*. Na thayŭ wa nthī

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑭

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑮

إِنَّ الْمُضْذِقِينَ وَالْمُضْذِقَاتِ وَأَفْرُصُوا اللَّهَ
قَرَضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ⑯

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَوْنَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑰

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُمْ
وَتَفَاخُرُهُمْ يَبْتَغُونَ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَثَلٍ عَنِي أَجْبَبَ الْكَفَّارُ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ
قَدَرُهُ مُمْصَقًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ⑱

İno nĩ mana na Otanu wa kavinda na syİndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mŭndũ na ūla ūngĩ mŭimantha ūkeo kuma kwa Mwĩai wenyu na İtu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta ūthanthau wa İtu na nthĩ; yo yĩsŭvĩtw'e kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mŭtŭmwa Wake.

23. Vai mbaanga yonekaa İtũũ wa nthĩ kana İtũũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke nthĩnĩ wa İvuku mbee wa İthyĩ tũtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

24. Nĩkana inyw'ĩ mũikakwatwe nĩ kyeva İtũũ wa syİndũ İla sya kuma kwenyu ona mũikekathĩe nũndũ wa syİndũ İla We Ūmũnengete inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamwendaa mwĩkathĩi ūla wĩkengaa we mwene.

25. Na ta asu atoonu na meylĩlaa andũ methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva ūsyokaa İtina, İndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩsyewe-Mwene, ūla Waĩlĩtwe-Nĩ-Ndaĩa syonthe.

26. Nĩw'o, İthyĩ twamatũmie Atũmwa Maitũ mena Syama nĩtheu na twamatheesya mo vamwe na İvuku na Kĩĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka ūlũngalu; na İthyĩ nĩtwatheesye kĩlaa, nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ wa Ūvoo wa kaũ na maũtandĩthyo maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye

سَاقُولًا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكَمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭftwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَالَمٌ ۝۴۰ قَوْلِي عَزِيزٌ ۝۴۱

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ۝۴۰

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaattŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ŭla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭfaŭ mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُونَ ۝۴۱

29.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'ŭ
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'ŭ kyeni kŭla
mwŭndelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'ŭ ŭekeo, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝۴۲

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matŭŭ na ŭtonyi wa

لَيْسَ لَكَ عَلَىٰ شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyĩla mumo wĩ mokonĩ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa ũla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai-
 Wa-Mumo mwingĩ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

(58)

AL - MUJAADILAH

(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ũneeni wakyo *kĩveti* kĩa kĩetete kĩlo kyakyo kwaku ũlũ wa mũũme wakyo, na kĩkamwĩkaĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katĩ wenyu malũngasya iveti syoo na kũsyĩta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyaite tũ; na mo vate nzika maeaa ngewa nthũku na ĩte ya w'o; ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-Wa-Naĩ, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

4.Na mo asu ala masyĩtaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na ĩndĩ maisyoka kũneena oũndũ maneenete, *Usililo wa ũu*, nĩ kũmĩenge ngombo ũthasyo mbee wa matanamba kũkiitana mũndũ na ũla ũngĩ. Uu nĩw'o inyw'ĩ mũtaĩtwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

5.Na ũla ũtena *ĩmwe*, nomũvaka atĩle kũya kwa myei ĩĩ ĩatĩanĩe, mbee wa matanakiitana. Na ũla w'onthe ũtatonya kwĩka ũu, alĩtwe nĩ kũĩthya andũ nya mĩfongo thanthatũ. Inyw'ĩ mwĩyĩatwe ũu, nĩkana mũtonye kũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ ②

الَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْكُمْ مَنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْآلُ وَلَكِنْ لَهُمْ زَوَاجٌ ۚ إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ③

وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ فِيكُمْ تُوعَظُونَ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۚ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ سَكِينَةً ۚ ذَلِكَ بُعِثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلَئِكَ حُذِرُوا بِاللَّهِ وَلِئَلَّكَ يَكْفُرِينَ ۚ عَدَابُ الْيَمِينِ ⑤

Mütümwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē; na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mütümwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtũminĩte kũtheesya Syama nthandĩku. Na alei makeethwa na ūsilĩlo wa kũmathĩnia.

7. Mũthenya Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ūndũ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩlthe ūtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ngũsĩ ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa syĩndũ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlũlũ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andũ atatũ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũkyo, We akamamanyĩthya ūndũ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

9. We noũmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kũsyoka maũndũnĩ ala mavatiwe, na kũneenany'a na kĩmbithĩ ĩlũlũ wa naĩ na ūtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mütümwa? Na yĩla mo mooka vala we ūĩ, maũkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtaũkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْضَلَهُ اللَّهُ وَرُسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ②

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَعُهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŭtŭsiŭŭla nŭndŭ wa ŭndŭ ithyŭ tŭneenaa nŭkŭ? Ngiena nŭmeanŭ mo vala mo makavŭla; na nŭ wŭkalo mŭthŭku mŭno vyŭ!

10. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭneenany'a na kŭmbithŭ mwŭ vamwe, mŭŭkaneenany'a ŭlŭ wa wŭki-wa-naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa, Indŭ neenany'ai ŭlŭ wa kwŭka ŭlŭngalu, na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŭla inyw'ŭ mŭkombanw'a Kwake inyw'onthe.

11. Kŭmbana mbŭmbano sya kŭmbithŭ kwoondŭ wa ieleelo nthŭku nŭ kwa Satani tŭ, nŭkana we atonye kŭmekŭla kyeva ala metŭkŭlaa; Indŭ ŭu ndŭtonya kŭmathŭkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŭte ŭthei. Na etŭkŭli nŭmaŭŭtwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mwatavw'a, 'Nenganei ŭthei!' nthŭnŭ wa mbŭmbano syenyu, Indŭ nenganei ŭthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭseŭvŭsyay inyw'ŭ ŭthei. Na yŭla kweew'a, 'ŭkŭlai!' Indŭ ŭkŭlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭkŭŭya asu ala metŭkŭlaa kuma kafi wenŭyu, na asu ala manengetwe ŭmanyi, kwŭanana na ivŭla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŭmanyaa—Nesa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

13. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭmwona Mŭtŭmwa ŭtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فِئْتَسِ الْمَاجِئُ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ②

إِنَّمَا التَّجَوُّى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nĩ ūseo mŭno kwenyu na Ōtheu mbee. Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭtikwona kĩndũ ona kĩmwe kya kumya, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanfi Mŭno Vyũ, Usŭtwe nĩ tei.

14. Inyw'ĩ komŭkĩa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭekeke inyw'ĩ, Indĩ kŭkeethwa kwĩanĩe nĩkana mŭlũmye Mboya na kŭĩva Saka na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ Ōndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 3

15. Na noŭmonaa asu ala matumaa ndũũ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the Ōmathatĩe? Mo ti menyu inyw'ĩ kana moo, namo mevĩtaa ūvũngũ omesĩ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭseŭvĩtye ūsilĩlo mwai kwoondũ woo. Undũ mo mekaa nĩ mathũku mŭno.

17. Mo nĩmamatwĩkĩthĩtye mawĩvĩto moo ta kĩsĩĩti kya meko moo mathũku, na nĩmamaalyũlaa andũ maikamĩatĩĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu Indĩ, vakeethwa ūsilĩlo ūthĩnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondũ ona ūmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nĩmo makwĩkalaa Mwakinĩ, nthĩnĩ waw'o nĩvo mo makekalaa.

وَأَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

ءَ أَشَقَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيَّ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَأَقِمْو الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِعُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ③

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِن تَخَذُوا آيَاتِنَا هُمْ جُنَّةٌ فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ⑤

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑥

19. Múthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamokŭlya onthe vamwe, Mo makeevŭta Nake We tondŭ mo meevŭtaa mbee waku we, namo makasŭanŭa kana mena kŭndŭ kya kwŭw'ŭlka nakyo. Yu vate nzika, mo nŭ mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَلِيهِمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٩﴾

20. Satani nŭkwatŭte Onene ŭlŭlŭ woo, na nŭmŭlŭthŭtye kŭmŭlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yo nŭ nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani ŭla ŭyna wasyo.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Vate nzika, ala mamŭkaananŭfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, makeethwa katŭ wa ala me ŭtheo mŭno vyŭ.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

22. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtwŭte mwŭlao: 'Vate nzika vyŭ, Nyie nŭngasinda, Nyie na Atŭmwa Makwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe .Ausŭŭtwe-nŭ-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَرُسُلِهِمْ أَنِ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٢﴾

23. We ndwŭ ŭvinda ŭkona andŭ ona meva ala mamwŭŭtkŭlŭte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake ona Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo maimenda ala mamŭkaananŭfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, ona ethwa nŭ maaŭthe moo kana syana syoo kana anaa-ŭthe moo, kana andŭ ma ndŭŭ sya mŭkautŭ woo. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŭkŭŭte mŭŭkŭŭlo wa w'o na ala We ŭmekŭŭte vinya na ŭvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalikya nthŭnŭ wa Mŭŭnda ŭla ŭvŭŭŭlaa tŭlŭsŭ uungu wayo. Vau nŭvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭŭwendeeaw'a nŭmo namo nŭmendeeaw'a nŭ We. Mo nŭ nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَيَدَّعِيهِمْ بِحَبْلِ جَبَرٍ مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
 Ithukĩĩsyei *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
 Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
 ĩkasinda.

الْمُفَارِقُونَ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

(29)

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma Ivuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanfaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanfaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo ĩvindanĩ yĩla mo matatalĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyeyi kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa ũlũ wa nthĩ ĩno. Na Itunĩ mo makeethwa na ũsĩĩlo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyeyi Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ مَالِغَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوْا وَقَذَفَ فِي قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرَجُونَ يُرَوِّتُهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِيْنَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْاَبْصَارِ

وَلَوْلَا اَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوْا اللَّهَ وَرَسُوْلَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمْهَا قَائِمَةً عَلَى أَوْرُهَا يَأْذَنُ اللَّهُ وَيُخْرِجُ الْفٰرِسِقِيْنَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamŋle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūl wa syŋndū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūnenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala maŋūngilw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋnŋ wa
mūŋkŋto woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋnŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋto, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُحَذَّوٓةٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِعَنْتِهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŦŦŦŦ wa syŦndŦ ila mo manengetwe, *Evithi* ŦndŦ mo mŦno nŦmendeaw'a nŦmo mŦno kŦvŦta ona mo ene ona kau mo ene maŦ na Ŧkya. Na oŦla Ŧekanaa na kŦw'Ŧu kya thayŦ wake mwene —aa nŦmo makasinda.

11.Na w'o mŦtavo nŦ kwoondŦ wa ala mookie Ŧtina woo ota Ŧu. Mo maasya, 'MwŦai waitŦ, tŦekee ithyŦ na anaaia maitŦ ala matŦtongoesye nthŦnŦ wa mŦŦkŦŦo na ndŦkatie Ŧkundo ya Ŧthatu ona vanini nthŦnŦ wa ngoo sitŦ ŦŦŦŦ wa asu ala metŦkŦlaa. MwŦai waitŦ! We Nue MŦuu MŦno, UsŦŦwe nŦ tei.

LUKU 2

12.We noŦmonete asu nŦ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetŦkŦlaa katŦ wa AndŦ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'Ŧ mŦkalŦngw'a, ithyŦ vate nzika tŦkaendany'a nenyu, na ithyŦ tŦŦkamwŦw'a ona Ŧmwe ŦŦŦŦ wenyu inyw'Ŧ: ithyŦ tŦkamŦtetheesya inyw'Ŧ. ŦndŦ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŦkŦsŦ kana mo vate nzika nŦ akengani.

13.Ethwa mo makalŦngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa Ŧla w'o mo maalyŦka na mŦongo yoo, ŦndŦ mo maikatetheew'a.

14.Kwa Ŧla w'o, mo mena wia mŦnenange nŦndŦ wenyu ngoonŦ syoo kŦvŦta Ngai Mwene Vinya W'onthe. KŦtumi nŦndŦ mo nŦ andŦ matena kŦŦko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّنَ أَوْثَانِهِمْ يَقُولُونَ عَلَيْهِمْ نَارٌ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٥٩

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٥٩

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصُرُوهُمْ كَيْدُ الْآبَارِثِ
ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ٥٩

لَا نَسْمَعُ أَسَدًا رَّهْبَةً فِي صُورِهِمْ مِّنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٥٩

15. Mo maikokita nenyu kImwĩ ateo nthĩnĩ wa mĩsyĩ ĩla mĩlũmu kana ĩtina wa ngũta sya nyumba kana mbai, kũkita kwoo katĩ woo ene nĩ kwai. We wĩsũanĩa kana mo nĩmakwatene, ĩndĩ ngoo syoo nĩ mbaanĩku. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩĩko.

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدُثٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nĩta Uvoo wa asu ala kwa ĩvinda ĩkuvĩ maĩ mbee woo, masamie ũsyao wa meko moo mathũku. Na ve ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. Uilyĩ ta ũla wa Satani, yĩla ũmũtavasya mũndũ, 'Ndũketĩkĩle,' ĩndĩ yĩla we walea kwĩtĩkĩla, amwĩaa, 'Nyie ndi ũndũ ndonya ũkwĩka we; Nyie nĩmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mwĩai wa nthĩ syontho.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mũminũkĩlyo woo elĩ nĩkana mo makeethwa nthĩnĩ wa Mwaki. Makĩkala vo. Yu nĩyo ĩtuvi ya eki-ma-naĩ.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; na kĩla thayũ nũsisye ũndũ ũũtongosya kwĩka kwoondũ wa ũnĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nũmanyaa-Maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا قَلَّ مَتَّ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala moolilwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kwa ũu We nĩwatumie mo molwa nĩ mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَارِقُونَ

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ ōmwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي الْأَخْبَثُ النَّارِ وَالْأَخْبَثُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ﴿٥٠﴾

22. Takethwa Ithiyĩ twamĩtheetye Kulani Ino Iũũ wa kũĩma, we vate nzika wĩthwa wamyonie yĩnyivĩtye na Ikatũkanĩla katiĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithiyĩ twĩthe kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَهُ عُشْبًا
مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

23. Vai ōngĩ waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٥٢﴾

24. Vai waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtheu, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvĩo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩlany'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mũtheu vaasa Iũũ wa syĩndũ ila mo mamwĩananasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٣﴾

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mũmbi, Mũseũvya, Mwĩĩlyā. Masyĩtwa onthe ala manake nĩ Make. Kyonthe kĩla kĩ matunĩ na Iũũ wa nthĩ nĩkĩmũtafaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٤﴾

سُورَةُ الْمُنْتَجَةِ مَدِينَةٍ

(٤٠)

AL - MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau,
Usũtwe nI tei.

2. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa!
Mũikamatw'ĩkĩthe amaitha Makwa na
amaitha menyu kwĩthwa anyanyae
menyu, mũimatwĩlaa ũtũmane wa
wendo, oyĩla mo matawĩtkĩlaa ũla w'o
wookie kwenyu na kũmũlũngya
Mũtũmwa nenyu ene kuma mĩsyĩnĩ
yenyu kĩtumi nũndũ inyw'I
nĩmũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũ Mwĩai wenyu. Ethwa iny'I
nĩmwaũmaalaa, kũmyũkitĩla nzĩla Yakwa
na kũmantha ũtanu Wakwa, mũikamose
mo kwĩthwa anyanya, mũimatwĩlaa mo
ũtũmane wa wendo kwa kĩmbithĩ, oyĩla
Nyie nĩnĩsĩ nesa vyũ maũndũ ala
mumbũlaa na ala mũvithaa. Na ũla
wenyu ona wĩva wĩkaa ũu, vate nzika,
we nĩwaĩtye nzĩla ĩla ya w'o.

3. Ethwa mo nĩmeethwa na ũnene tũlũ
wenyu tũ mo nĩmeyumĩlasya ta amaitha
ma ũtheinĩ kwenyu, namo
makatambũũkya moko moo na nĩmĩ
syoo kũmwelekela inyw'I mena kĩlelelo
kĩthũku; na mo mena wendi mũnene
nĩkana inyw'I mũtw'ĩke aleĩ.

4. Ndũũ syenyu sya mũkautĩ ona syana
syenyu iikamũuna inyw'I ona vanini
Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo. We
akaumya ũtwio katĩ wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwona
maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي فَتُزَوِّدُوا إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ
أُولَئِكَ هُمُ السَّائِغُونَ وَالَّذِينَ هُمْ بِالشُّرُوعِ
يُكْفَرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَسْتَغْفِرُكَ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ٥

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ عَنَّا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَهُوَ يُؤْتِي مَن يَشَاءُ
مِن فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŪ, Usŭtwe nĩ tei.

وَنَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŭvataa inyw'ĩ, kŭmanenge ndaĩ ala matokitĩte nenyu nŭndŭ wa ndĩni yenyu, na ala matamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ aseŭ kwoo na kwĩkala namo na Ōlŭngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa Ōlŭngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭvataa tŭ, kŭmanenge ndaĩ asu ala mokitĩte nenyu ūlŭ wa ndĩni yenyu, na mamŭlŭngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ kŭmŭlŭngya inyw'ĩ, kana mŭikatumē ndŭŭ namo, na Ōla ona wĩva ūtuma ndŭŭ namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَوَلَّيَهُمُ الْغَافِلُونَ ①

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala mŭĩ ta Evithi, ikunĩkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyŭ mŭĩtkĩlo wasyo. Na Indĩ, mweethĩla nĩ mbĩtkĩli w'o mŭikaitŭnge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩlye kwoo, onamo ti etĩkĩlye iveti ii. Indĩ manengei aŭme masyo alei syĩndŭ syoo ila maumĩtye ūlŭ wasyo. Na ti ūthŭku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŭikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩndŭ ila mumĩtye mŭlŭngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o ūtwĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŭtusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ فَحُجِّبْنَ
فَاصْفَحْنَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتَوْهُنَّ مَا نَفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْكِحُوا بَعْضَ الْكَافِرَاتِ وَنَكَحُوا
مَا نَفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْ تَنْكِحُوا مَا نَفَقُوا ذَلِكَمْ حَلْلٌ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanIsya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei IŪlU wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابَتْكُمْ فَأَتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala uI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka Ulaalai, kana kUaa syana syasyo, kana kUete Ikoani ya kUsonokya iseUvItye syo mbene na Useleke, kana kUlea kUkwIw'a we UndUnI Ula wa w'o, IndI ItIkIla OkUsI wasyo na UmUkUlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. Ntw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MŪekanfi-MŪno-VyU, UsUftwe nI tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبْكِينَكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهِنَّ بَقَرًا
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِينَكَ فِي مَعْرَفٍ
بِقَابِلِهِنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MŪikatume ndUŪ na andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UmathatIe, ow'o, mo nImayItUkIte kUyona Itu tondU alei mayItUkIte IŪlU wa asu ala me mbUanI.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَقَدْ بَيَّنَّا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَبِيسُ الْكُفَّارُ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ مَدَنِيَّةٌ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianf'w'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ũlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meylafĩe mĩthĩa mĩlũmu, ota
mwako ūvũtũw'e na ũvũlũ.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا
كَانَهُمْ بَيْنًا مَرْضُوضًا ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ وَقَدْ
تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ إِلَهُكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka ĩtina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩie mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَاذْكُرُوا لِي آيَاتِي يَوْمَ
الْقُرْآنَةِ وَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ فَلْيُحْلِلْ لِي مِنْ بَعْضِ
أَنْسَةِ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ قَبِيلٌ ⑦

8. Indī n00 ūla ūtonya kwīka īvītyo īnene k0m0vīta we ūla ūse0vasya ūv0ng0 ī0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthē yīla we weetwa nthīnī wa īsilamu? Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya and0 eki-ma-naī.

9. Mo nīmendaa k0kīvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthē na *mīvevo* ya makany'wa moo, īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē akeanīsyā kyeni Kyake, ona alei makīmena kyo.

10. We nī We ūla ūm0t0mīte M0t0mwa Wake ena ūtongoi na Ndīni ya w'o, nīkana We atonye k0mīsīndīthya ī0l0 wa ndīni syonthe, ona ethwa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai īngī nīme0mena ūu.

LUKU 2

11. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Nyie nīmwootele ūtandīthya ūla ūkam0tangīla inyw'ī kuma ūsīllonī wī woo?

12. Nīkana inyw'ī m0mwītkīle Ngai Mwene Vinya W'onthē na M0t0mwa Wake, na ūkitai nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na ūthw'īi wenyu na mathayū menyū. Uu nī ūseo m0no kwenyu, takethwa inyw'ī nīmwamanyie.

13. We akamūkea inyw'ī naī syenyū, na k0tuma inyw'ī m0like nthīnī wa M0īnda īla īvītkīlaa t0l0sī uungu wayo, na mawīkalo matheu ma kwendeasya nthīnī wa M0īnda ya Tene na Tene. Usu nī ūtanu m0nene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥١﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْضِلُكُمْ مِن مَّدَائِبِ الْيَوْمِ ﴿٥٣﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي جَنَّاتٍ مَّدَنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamUnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŌkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ōu, tavany'ai Ōvoo
 mŌseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌngIie, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ōu,
 nguthu Imwe ya Aaana-ma-Isilaeli
 nIyetIkIliile, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIliile IŌlŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَسْرَآئِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ
 فَأَيَّدَْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũũũ wa nthĩ nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩtwe Mũtũmwa kuma katĩ wa Andũ-Matesĩ-Kũsoma kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeuku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma katĩ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwĩao wa Tola na malea kũkua, nĩ ta ya ĩng'oi yĩkũite mũio wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رُسُلًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُتَبَعِينَ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتَّا بِلِحَقْوِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا يَحْمِلُونَهَا
كَغَلِيلِ الْجَمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا يَتْسَى مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لِيًّا

wa andũ ala angĩ onthe, ĩlĩlei kĩkw'ũ
ĩndĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8. Ĩndĩ mo maikakĩĩĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9. Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩa inyw'ĩ. Na ĩndĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, ĩkalaatei
kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11. Na ĩndĩ ĩla Mboya yathela, ĩndĩ
nyatĩkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12. Ĩndĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لِقَوْمٍ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَبْنُوا مَعْبَدَكُمْ
فِي دُونِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝

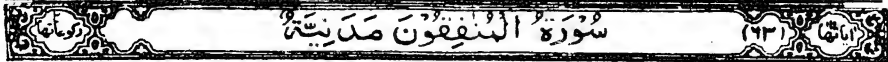
وَلَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۚ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقٍكُمْ
ثُمَّ تَرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَانْقَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَبْسَأْ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
بِئْسَ التِّجَارَةُ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nf ūlau, Usũtwe nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ylla angangani mooka vala ūf maasya, 'Ithyf twfna ūkũsĩ kana we wf Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwsf kana ow'o we wf Mũtũmwa Wake, Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūkũsĩ kana vate nzika, angangani nf akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'fkĩthfye ithitũ syoo ta ngao; ūu mo mamaalyūlaa andũ kuma nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methfłtwe mayfka nf mathũku.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nfmeetĩkĩlile, na Indf malea kwĩtkĩla. Kwa ūu, ūsilflo nfweekfiwe fũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ūndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na ylla inyw'f mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nfmwendeasya inyw'f; na ethwa mo nfmaneena, inyw'f nfmwfthukfłasya ūneeni woo. Oylla mo nf ta tũũvonge tũmũ tũmbanfw'e. Mo nfmafaa kũvalũkĩlwa nf kĩla kyeva. Mo nfmo amaitha, kwa ūu fũũvaneĩ namo. Kĩtumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe fũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذْ أَرَأَيْتُمْ تَجْهَبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَانَتْهُمْ حُشُبٌ مُسْنَدَةٌ يُجَسِّبُونَ كُلَّ صَاحِقَةٍ عَلَيْهِمْ هُمْ الْعُدُو فَاخَذَ رَهُمْ مَتْلَهُمُ اللَّهُ أَنْتَى يَوْمِ كُونٍ

6. Na ylla mo matavw'a, 'ũkai, nfkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwfłfasya inyw'f ūkeo, mo mathiũaa mĩtwe yoo ūtee, na nũmonaa matĩtwe fłtina mausũtwe nf ūng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّازِمُوا وُسْهُمُ وَرَأَيْتُمْ يُصْذَوْنَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōekeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōekeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ①

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyalĩke na maimũtia we;' oylā inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ②

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtalĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oylā ndalā ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ③ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ④

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ ūtee na ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا أَمْوَالَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑤

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'ũ kĩtanamũvikĩ ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige ũvinda kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑥

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŭnenge thayŭ Ivinda ylla
yŭtw'ŭtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŭmesŭ-Nesa maŭndŭ
ala inyw'ŭ mwŭkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩva nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

3. We nĩ We ũla ũmũmbĩte inyw'ĩ, ĩndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nĩkw'o ũalũko wa mũminũkĩlyo.

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtĩkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsilĩlo wĩ woo.

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْجُدُ لِلَّهِ فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

خَلَقَ السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

يَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذُوقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرِيهِمْ وَنَاكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo n̄maalyŭkile, Indī Ngai Mwene
Vinya W'onthē ndaī na yata woo ona
vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthē
N̄wīyīan̄sye We-Mwene, Waīlītwe-Nī-
Ndaīa-Syonthe.

8. Asu ala matefiki laa maasya kana mo maikathayoo kw'a. Asya, 'Ii, nli vta na Mwai wakwa, vate nzika, inyw'I nli mukathayoo kw'a; na vate nzika, inyw'I nli mukamanyithw'a maundo ala inyw'I mweekie. Na oo ni ovotho kwa Ngai Mwene Vinya W'on the.

9.Kwa ūu, mwĩfĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na kyeni kĩa Ithĩ tũtheetye tũlũ wa nthĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha Nĩwĩsĩ-Nesa maũndũ onthe ala inyũ'ĩ mwĩkaa.

10. Muthenya Ola We Okamumbany'a
inyw'i, nthini wa Muthenya-Wa-
Umbano, usu ukeethwa muthenya wa
wasyo na *otandithyo*. Na Ola ona wiva
omwifkila Ngai Mwene Vinya
W'onthe na wika meko maseo---We
akamavetangila mo *othoku* wa meko moo
na akatuma malika Mtondani Ila Iwiflaa
tolusi uungu wayo, kwikala vo tena na
tene. Usu ni Otanu mQnene.

11. Indī ta kwa asu ala maleaa kwītkīla
na kōmīlea Mīsoa Yaitō, aa makeethwa
me ekali-ma-Mwakinī, ʋala mo
makekalaa: na nī wīkalo mōthōku!

LUKU 2

12. Vai thĩna ona wĩva ūvikaa ateo nĩ mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَاللهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝

نَعَمْ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلْ وَرَقِيَ
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتَأْتِيَنَّهُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسْرٌ ۝

فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّعَابِينِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدِينَ ۖ فِيهَا وَرِثَاسُ الْعَصْرِ ۖ

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItIkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe----We amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsI syInd0 syonthe nesa.

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI ethwa inyw'I nIm00syoka ItI na, IndI t0l0 wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya Ut0mane t0.

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْرِضُوا عَنَّا ۚ عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿٢٩﴾

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai Ngai ateo We; Kwa 0u, etIkIli nImaie wIkwaTy0 woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

15.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Vate nzika, katI wa iveti na syana syenyu ve amwe ala w'o nI amaitha menyu, kwa 0u,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن مِّنْ آذَانٍ لَّكُمْ وَأُولَادٍ لَّكُمْ عَلٰٓذِكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We wI na Ituvi Inene.

إِنَّمَا آمَاكُمُ وَأُولَادُكُمْ فَتَنَةٌ مِّنَ اللّٰهِ عِنْدَ ۚ اجْرُ عَظِيمٌ ﴿٣٢﴾

17.Kwa 0u m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe m0no vy0 0nd0 m0tonya, na ItIhukIIsyei, na Itw'ai, na umyai nzIani yake; 0keethwa wI 0seo kwenyu ene. Na Ola ona wIva 0tangIItwe kuma nthInI wa Itomo yake mwene---aa nImo makethwa na 0kIlyo.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا ۚ وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمِمَّن يَتُوقُ شِئْنًا لِّنَفْسِهِ ۖ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٣﴾

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

إِن تَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ ۖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmİsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜI.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ

(٢٤)

AL - TALAAK
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! YIla we waeka iveti, ekana nasyo kwa Ivinde yIla yIw'ŵwe, na tala Ivinde; na mũkIe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanI syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kIko kIla kIkwoneka ũtheinI kI kIthũku. Na Ino nI mIvaka yIŵwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wIva ũmĩkĩlaa mIvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvĩtĩasya thayũ wake mwene. We ndwĩsĩ; nokwĩthwa kana Itina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kĩndũ kyeũ kIkeĩka.

3. Indĩ, yIla syo syathengeesya kũvika Ivinde yasyo yIla yIw'ŵwe, syIkalye na ũseo kana ũtaanĩsye nasyo na ũseo, na mete andũ eIĩ alũngalu ta ngũsĩ katĩ wenyu, na ũngamyai ũkũsĩ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nIw'o ũtalĩtwe we ũla ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na we ũla ũmũkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvĩsya nzĩa ya kũtangĩtwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalĩthasya. Na we ũla wiaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwĩanĩe we. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanĩsya kIleelo Kyake. Nũndũ kIla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkĩĩte kIthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُعْذِبُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَافْتِنُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

5. Na ethwa inyw'I mwĩna nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka ĩvinda yasyo ya mwei, ĩndĩ *manyai kana* ĩvinda yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ mwei ĩtatũ, na no *ũndũ ũmwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu ĩvinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe*, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; ĩndĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, ĩndĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesye *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla ũnyivĩwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'ontho omĩtũkĩ akaete ũseo ĩtina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنُ مِنَ الْحَيْضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ زَنَيْتُمْ
فَعَذَابُكُمْ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَا يَحْضُنْ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتْرًا وَيُعْظِمُ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تُضَاوِهِنَّ لِيُضَاوِهِنَّ عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَالْوَبَرَاءُ بَيْنَكُمْ
يَعْرِفُونَ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُسْرُضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
شَيْئًا إِلَّا مَا أَتَتْهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na IthyI nItwamItaliile Otalo mwai na twamIsillIa na OsillIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ مِنْ قَرْيَةٍ عَنَتٍ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسِبْنَهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذِّبْنَهَا عَذَابًا ثَقِيلًا ①

10.Kwa Ou, nIyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo waf wanangIko.

فَدَاوَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ②

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nUseOvItye OsillIlo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIna kIlIko, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye kIlilikany'a kwenyu.

أَحَدَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ③

12.MOtOmwa, OIa OmUsomeaa inyw'I MIsaa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIaa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa kIla mUhemba wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na OIa ona wIva OmwItIkIlIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo--We akatuma we alika nthInI wa MItOnda Ila IvItIlIaa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nUseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رِسْوَةً يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُخْرِجِ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ④

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IolO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi Wake.

يٰٓمُنٰى قَدِيْرَةٌ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدَ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIM
(WavuanIw'e Madina)

1. SyitwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! Niki we ũkwĩvata we-mwene kĩa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkwĩtĩkĩĩtwe we, ũimanthũ ũtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nI tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkwĩtĩkĩĩtwe we kwananga mawĩvĩto maku, ũũũ wa maũndũ ala mawetetwe vau mbeenĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũsũvĩ waku; na We nI Umanyi-W'onthe, Mũf.

4. Na yĩla Mwathani wakĩtavisiye kĩveti kĩmwe kyake kĩmbithĩ kya maũndũ nakyo kyaumbũla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmanyĩthya ũvoo wakyo, we akĩmanyĩthisye kyo kĩlungu kĩmwe kyaw'o, na alea kũweta ngalĩ ĩla ĩngĩ yaw'o. Na yĩla wakĩmanyĩthisye kyo ũvoo ũsu, kyakũlya, 'Nũũ ũla ũkũtavisiye we ũu? We aisiye, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe nũmanyĩthĩtwe Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'elĩ nĩmũkũmwelékela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwĩlĩlĩte, kũkeethwa kwĩ ũseo mũno kwenyu, na ngoo syenyũ syĩthwe iminĩte kũkusĩw'a ũvoonĩ ũsu. Indĩ inyw'ĩ mwatetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ kũmũkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَرْوَاجُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

وَإِذَا أَسْرَأْتِنِي إِلَى بَعْضِ أَرْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأْتُ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِي الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ③

إِنْ تَوَلَّيْنَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظْهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ④

We Mŭsŭvŭi wake, na Kavilieli na ala alŭngalu katŭ wa etŭkŭli; na mbee wa Ŭu, alaŭka *ala angŭ onthe* nŭ atetheesya *make* ota Ŭu.

6.Nŭkŭtonyeka kana, we akamŭnenge inyw'ŭ valŭa wa kŭtaanŭsya *talaka*, Mwŭai wake akamŭnenge iveti ingŭ nzeo vandŭ venyu kŭmŭvŭta inyw'ŭ, ndŭkŭŭi, mbŭtŭkŭli, mbŭwi mŭno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syŭnenganŭte Ŭthaithinŭ, itŭŭaa kŭya, ndiwa na etŭ theu.

7.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭŭlaa! Itangŭŭei ene na andŭ ma nyŭmba syenyu *kuma* Mwakinŭ Ŭla ngŭ syaw'o nŭ andŭ na mavia, Ŭla Ŭnyuvŭwe alaŭka ŭŭŭŭ waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭndŭnŭ ala We ŭmeyŭŭŭaa, na kwŭka ŭndŭ mo meeyŭŭŭwa.

8.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭŭlaa! Mŭikaete mawŭkwatyo ŭmŭnthŭ. Inyw'ŭ nŭmŭkŭŭvwa kwoondŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭŭlaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ŭthŭku wa meko menyu na kŭmŭtonyethya inyw'ŭ kŭlika Mŭŭndanŭ ŭla ŭvŭtŭŭlaa mbŭsŭ uungu wayo, mŭthenya Ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakamŭsonokya Mwathani kana asu ala metŭkŭŭŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŭme. Namu

عَنِ رَبِّهِ إِنَّ طَلَقَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ تَبْدِئُ غَيْبَتِ
سَيِّئَاتِ تَبْدِئُ وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَجَارُ عَلَيْهَا لَمُكَّةٌ غَلَاظُ
شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا
عَلَىٰ رِبِّكُمْ أَنْ يَغْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanŋw'e Makka)

1.Syŋtwaŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŋtwe nŋ ōlau, Usŋtwe
nŋ tei.

2.Kūathimwa nŋ We ōla ōsumbŋ wŋ
kw'okonŋ Kwake, na We E-na ōtonyi
ŋŋ ōla wa syŋdū syonthe.

3.Ula ōmbŋte kŋkw'ŋ na thayŋ nŋkana
atonye kŋmŋtata inyw'ŋ---ŋla mŋseo vyŋ
nthŋnŋ wa meko; na We nŋ We-Wŋ-
Vinya, Mŋekanŋi-Mŋno-Vyŋ.

4.Ula ōmbŋte matu mŋonza na
mwŋw'ano. Vai ōalyŋku ōtonya kŋwona
nthŋnŋ wa ōmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisya ŋngŋ ŋndŋ: we nŋwona ōvŋtanu ona
wŋva?

5.ŋ, sisyai ŋngŋ, na ŋngŋ, woni wenyu
ŋkamŋsyokea inyw'ŋ tŋ mwŋ avŋavŋanu
na mwŋ anou.

6.Na nŋw'o, Ithŋ nŋtŋyanakavŋtye ŋtu
yŋla ya ŋtheo vyŋ na mataa na
tŋkamatw'ŋkŋthya mo ma kŋmalŋngya
masatani, na nŋtŋmaseŋvŋsye mo ŋsilŋlo
wa Mwaki wakene.

7.Na asu ala matamwŋtŋkŋlaa Mwŋai woo
ve ŋsilŋlo wa Ngiena, na ŋalŋko
mŋthŋku!

8.Yŋla mo makekw'a nthŋnŋ wayo,
makawŋw'a ŋuumŋte ŋtheŋkŋte.

9.Ukeethwa wŋ vakuvŋ kŋvŋthŋka nŋ
ŋthatu. Oyŋla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ②

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ③

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي

خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ تَفَوُّدٍ ④

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ

خَابِسًا وَهُوَ حَسِيرٌ ⑤

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ⑥

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَهُمْ فِي

النَّصِيرِ ⑦

لَا يَنْفَعُهُمْ سَبْعُونَ نَسِيمًا إِذَا هُمْ يُنْفَرُونَ ⑧

تَكَادُ نَسِيمٌ مِنَ النَّفْثِ كُلَّمَا أَقْبَىٰ فِيهَا فَوْجٌ ⑨

nthInī waw'o, asūvīi maw'o makamak-
ūlasya mo, 'Mōkaanany'a
nowaamūvikīa inyw'ī?'

10. Mo makasūngīa 'II, nīw'o,
Mōkaanany'a nīwookie kwitū, Indī ithyī
nītwamūtūw'kīthisye we ta mōkengani,
na ithyī nītwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndavuanītye kīndū; inyw'ī mwi
īvītyonī īnene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyī
nītwēethukīīsyē, kana tūkethwa na
kīlīko, tūyīthīwa twī ekali-ma-Mwakinī
wakene.'

12. Indī mo makaumbūla nāī syoo; Indī
kūumanīwa kwīthwe kwa ekali ma
Mwakinī.

13. Nīw'o, asu ala mamūklāa Mwīai woo
oyīla We nūvithanītw'e kwoo---ve
ūeeko na ītuvi īnene kwoondū woo.

14. Na ona inyw'ī mōkamavitha maūndū
ala inyw'ī mūneena kana
mōkamaneeana mbee wa andū; We nīwīsi
nesa vyū kīla kī nthInī wa ithūi syenyu.

15. We ūla ūmūmbīte inyw'ī ndawīsi?
We nī Mūmanyi wa maūndū ala
matonekaa onthe, Wīsi kīla ūndū.

LUKU 2

16. We nī We ūla ūmbīte nthī yīanene na
mbololo kwoondū wenyu; kwa ūu,
angangai nzīanī syayo kūla kwīna ūthei,
na yai katī wa kyaūya Kyake. Na
Kwake nīkw'o kūkethwa ūthayūkyo.

مَا لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ ذَنَّبْنَا نَذِيرُهُ فَكذبنا وقلنا ما
نزل الله من شيء ۚ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ۝

فَاعترفوا بذنوبهم ۖ فتخلفا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَقَرٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

۞ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۚ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

17. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ Kwake We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakatuma nthĩ Ithelekelya nthĩ vamwe nenyu, yĩla yambĩĩĩlya kũthingitha?

أَمِئْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضُ
فَلَا يَكُنْ تَمُورٌ ۝

18. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ kwa We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakamũetee kũtutani kya mũthanga? Na Indĩ mũkamanya Ondũ Ūkaany'o Wakwa wathũkũe.

أَمِئْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نُنْزِلُ ۝

19. Na ow'o asu ala maĩ mbee woo, nĩmamaw'ĩkĩthisye Atũmwa Makwa ta akengani ota Ūu; Indĩ Ūsilĩlo Wakwa wai mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَجْلُ ۝

20. Mo nomonete nyũnyi Tũlũ woo, Itambũũkĩtye nthwau syasyo iũlũkĩte syo iteũthingithanga na Indĩ ikĩĩũmba vamwe Tũlũ wa nzyĩma yasyo? Vai wa kwikwatĩla yayayanĩ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nũsyonaa syĩndũ syonthe.

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْقَلْبِ فَوْقَهُمْ صَفًى وَيَقْبِضُ بِهِ
مَا يَشَاءُ لَهُمْ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝

21. Kana nũũ ūla we Ūtonya kũtw'ĩka nguthu syenyu sya ita kũmũtetiya kũkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthĩnĩ wa Ūkengani tũ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مَنْ
دُونِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكُفْرَ بِنِ الْإِلَهِ غُرُورٌ ۝

22. Kana we nũũ ūla We akaũngamya kyaũya Kyake, Ūtonya kũmũnenge inyw'ĩ? Aiee, Indĩ mo maendeeaa kũlũma nthĩnĩ wa wau wa matũ na Ūalyũku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَزْعُمُ أَنْ آمَنَّا بِهِ زُفَّةً
بَلْ لَعْنُوا فِي عَتِيدٍ وَنُفُورٍ ۝

23. Kyaũ! We ūla Ūendaa akungĩte na Ūthyũ wake nĩwe Ūtongoew'e nesa kana nĩ ūla Ūendaa aũngeme alũngele nzĩanĩ Ila ya w'o ndũngalu?

أَفَنْ تَبَشِّرُنَا مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَشِ
سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24. Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ kwĩthwa andŭ
na amŭseŭvĩsyā matŭ na metho na ngoo;
Indĩ inyw'ĩ mŭtŭngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

25. Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisyē
inyw'ĩ tŭlŭ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ﴿٢٥﴾

26. Namo maasya, 'Utianŭ ūŭ ūkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ ow'ŭ mwi ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Asya, 'Umanyi waw'ŭ wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩ
Mŭkaanany'a mumĩlu tŭ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٢٧﴾

28. Indĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyŭ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kŭkatavanw'a, 'Uŭ nĩw'ŭ inyw'ĩ
mwēkalaa mŭikŭlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٨﴾

29. Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kŭmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ tei; nŭŭ ūla ūkamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

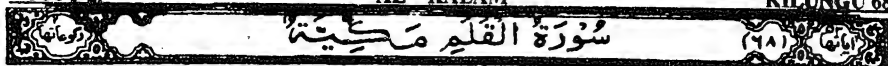
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِی اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ حَذَابٍ إِلَيْهِمْ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulau; ithyĩ
nĩtŭmwĩtĩkĩlĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witŭ. Na omĩtŭkĩ inyw'ĩ
mŭkamanya nŭŭ ūla wĩ lĩvĩtyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

31. Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ŭ kyenyu
kyonthe kĩkathēlekelya nthĩ, nŭŭ Indĩ ūla
ŭmŭetee kĩw'ŭ kĩñheu kĩvĩlĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُعِينٍ ﴿٣١﴾

AL - KALAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nĩvĩta na kakulu ka ingi na kĩandĩki
na kĩla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٍ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwĩ
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِغَفَّةٍ رَّبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ūla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩo ūtakathela.

وَأَنَّكَ لَكَلَّا جَرًّا غَيْرَ مَنْنُونَ

5.Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndaŵa.

وَأَنَّكَ لَكَلَّا خَلَقْتَ عَظِيمٍ

6.Na we omĩtũkĩ ūkoona onamo ota ūu
makoona

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ

7.Nũũ ūla ūkwatĩtwe nĩ ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَنبِئِكُمُ الْغَفُونَ

8.Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatĩŵaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9.Kwa ūu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ūla w'o.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ

10.Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ūu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لُؤْلُؤًا يَدُّهُمْ هُونٌ

11.Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تُطِيعُ كُلَّ حَلَّافٍ مَبِينٍ

12. Mūvinganīsyā, Ōla Ūendaa
akyananga masyīṭwa ma andū,

هَتَايَ قَسَاوُ بَعْدِهِمْ ①

13. Mūvatani wa moseo, mūtōli-wa-
mīao, mwene-naī,

قَتَايَ لِحْزَمٍ مُعْتَدٍ اِيْنِهِمْ ①

14. Wīna mwīkalo mūthūku na ūlū wa
ūu, ūte ūthe mwīanīu.

عُثِلَ بَعْدَ ذَلِكَ رَيْخِمُ ①

15. Kītumi nūndū we ena ūthw'ii na
syana.

اِنْ كَانَ دَامَالٍ وَبَيْنِي ①

16. Yīla we wasomewa Mīsoa Yaitū
aasya, 'Movoo ma tene!'

اِذْ اُنْتَهَى عَلَيْهِ اَيْنُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ①

17. Ithyī tūkamwīkīa kyoo īnyiūnī yake.

سَنِيْمُهُ عَلَى الْخُرُومِ ①

18. Ithyī tūkamātata mo tondū
twamatatie ene ma mūūnda yīla mo
meevītie kana makoombany'a mōsyao
onthe kwakya kīloko.

اِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَبَ الْجَنَّةِ اِذَا قَسَمُوا
لَيَصْرُنَّهَا مُصْبِحِينَ ①

19. Namo malea kūvathūkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ①

20. Indī mbaanga kuma kwa Mwīai waku
nīyamathokeie yīla mo makomete;

قَطَافٌ عَلَيْهَا طَافٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ①

21. Na kīloko kyamethīa ūilyī ta mūūnda
ūkūangīwe nthī ūtukū mūima.

فَاَصْبَحَتْ كَالضَّرِيْمِ ①

22. Kwa ūu, mo nīmeetanie mūndū na
ūla ūngī kūitheatheana masangya,

قَتْنَا دَوَا مُصْبِحِينَ ①

23. Makyasya, 'Umaalai ūnī kīloko tene
mūende mūūndanī wenyu, ethwa inyw'ī
nīmūūketha ngetha,'

اَيُّ اَعْدَاؤِ عَلَى حَزْبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰرِيْنًا ①

24. Na mauma, maineenany'a mūndū na
ūla ūngī na mawasya manini,

فَاَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ①

25. Makyasya, 'Mũiketĩkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ iny'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا يَوْمَ عَلَيْكُمْ عَذَابٌ ۝

26. Na mo maumie kũloko tene mena vinya.

وَعَذَابًا عَلَىٰ حَزْبٍ قَدِيرِينَ ۝

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũndũ maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا زَاوَاهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ۝

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya iny'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩla Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسْمِعُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũndũ mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنَّا رَبَّنَا أَلَمْ نَبْدُلْكَ خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۝

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ĩno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

وَقَتْلَ لَدُنْمُكَ ذَٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَٰعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve Mfunda ya Utanu vamwe na Mwai woo.

إِنَّ الْبَشَرَيْنِ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتِ التَّوْبَةُ

36.Ithyi IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitU OndU Ithyi tUmekaa avItany'a?

أَفَتَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwina kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَكِرْتُمْ فَتَسْمُونَ

38.Inyw'I mwina Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkOnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَغْتُرُونَ

40.Kana inyw'I mwina OtianIo ona Omwe wovanItw'e NaitU Ithyi kOvika MÜthenya wa UthayOOkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْحَقِّ إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ إِنَّ لَكُمْ لَمَّا تَعْمَلُونَ

41.MakOlye mo nOÜ katI woo OIa OkaOngamIa OndU OÜ.

سَلَامٌ أَنَّهُمْ يُدْعُونَكَ زَعِيمًا

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneenaa w'o.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MÜthenya OIa w'o Okavuanw'a ÜtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَكْفُ عَنْ سَائٍ وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ يَسْتَوْفُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

خَائِضَةً أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلِيلَةً وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ŭu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno YaitŬ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَذَبَ مَيِّتِينَ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndũ
mekwoneka maillyĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mũito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَقْرَمٍ مَغْلُوبُونَ ۝

48.Mo mena maũndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

49.Kwa Ŭu we, ĩthĩwa ũmĩĩsye kũkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ũla Mũndũ wa ĩkũyũ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũltwe nĩ
kyeva.

فَأَصْبَحَ يَحْكُمُ بِكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ
إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa ũkanga ĩũũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũltwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisye ũmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kũkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe ũkũnengete na mothyũ
moo mena ũthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَادَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَا تَلْسَمُ إِلَّا نَذِيرًا ۝ لَتَأْسِفُوا بِلِقَائِهِ أِنَّهُ لَكَبُورٌ ۝

Klililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klililikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maī mbee wake,
na mīsyī ūla yang'uthūlangilwe
nīmaendeeie na kwīka naī.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِهَتِهِنَّ ۝

11. Na mo nīmaleile kūmwīw'a
Mūtūmwa wa Mwīai woo, kwa ūu We
nīwamakwatie mo na ūkumbatīlyo
mūlūmu vyū.

فَقَعَصُوا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَلَخَذَهُمْ أَحَدَهُ زَابِيَةٌ ۝

12. Nīw'o, yīla kīw'ū kyambatie ūlū,
Ithī nītwamūkuie inyw'ī na Ngalawa,

لَمَّا لَنَا طَافَا النَّارَ حَلَّتْكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝

13. Nīkana Ithī tūtonye kūkīw'īkīthya
ta kīlīlikany'o kwoondū wenyu, na kana
matū ala maiaa nthī matonye kwia.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُنْزُورُ ۝

14. Na yīla ūvuvwa yīmwe ya soo
yīkavuvwa,

فَإِذَا الْفُجَاءُ فِي الصُّورِ نَفْثَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

15. Na nthī na īma ikyūmbanw'a vamwe
na īndī iivevenzwa īvevenza yīmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝

16. Mūthenya ūsu nīw'o Undū-Mūnene
ūkavika.

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ūtu yīkaatūkanīla kaī, nayo
yīkeethwa yī yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَاتِ الثَّمَارِ فَيَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۝

18. Na alaīka makeethwa maūngeme kīla
ngalī, na ūlū woo mūthenya ūsu alaīka
myaanya makakua Kīvīla-kya-Usumbī
kya Mwīai waku.

وَالْمَلِكِ عَلَى رُجَائِيهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ مُنْزِيَةٌ ۝

19. Mūthenya ūsu inyw'ī mūkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiī kaī wa syīmbithī
syenyu kīkatiala kī kīvithe.

يَوْمَئِذٍ يُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa ūla ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aŭme, we akasya, 'Ukai mūsime ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَتَىٰ كِتْبَةَ بِرَبِّهِ فَقَالَ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُ
كِتَابِي ۝

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanyie kana ngakomana na ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنِّي مَلِي حَسَابِي ۝

22. Kwa ūu, we akeethwa na thayū wa ūtanu.

فَهَوِّنِي وَنَشْرَ رَاحِيَةٍ ۝

23. Nthīnī wa Mŭŭnda wī kŭndŭ kŭkīlīlu,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

24. Vala itŭngo sya matunda ikethwa isŭnzŭŭlīte vakuvī.

فَطَوَّعَهَا دَائِيَةٍ ۝

25. 'Yai na mŭinyw'a, mŭtanīte nŭndŭ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŭnī ala mathelu.

فَلَوْلَا الْمَرْبُؤَاتُ هَبْنَاهُ بِمَا اسْتَفْتَمُ فِي الْآيَاتِ
الْمَالِيَةِ ۝

26. Indī kwa ūla we ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَتَىٰ كِتْبَةَ بِرَبِّهِ لَمْ يَقُولْ يَلِينِي
لَمَّا أَوْتُ كِتَابِي ۝

27. Kana ngamanya ūtalo wakwa nī mwaŭ!

وَلَمْ أَدْرِ مَا حَسَابِي ۝

28. Nyie nenda takethwa ūtwio ūsu nī mwīao kwoondŭ wa kŭmbananga nyie!

يَلِينِيهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةِ ۝

29. Uthw'ii wakwa ndwīna ūuno kwakwa.

مَا آخَذَ عَنِّي مَالِيَةٍ ۝

30. 'Utonyi wakwa nī mŭthelu vyŭ.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةٍ ۝

31. 'Mŭkwatei mŭmwove na mbīngŭ,

عُدَّةٌ فَعَلُوهُ ۝

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ ابْجِئْهُمْ صَلَوةً ۝

33.'Na mwovei na mūnyololo wa ūasa
wa mīkono mīongo mūonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۚ

34.'Nīw'o, we ndaamwītkīla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mūnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۚ

35.'Na we ndaamaingītsya andū kūthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۚ

36.Kwa ūu, we ndena mūnyanyae vaa
ūmūnthī;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبْنَمٌ ۚ

37.Kana līu ona wīva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلَيْنِ ۚ

38.'Ala vate ūmwe ūmaīsa ateo ene-naī
maīsa,

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۚ

LUKU 2

39.Indī aiee, Nyie nīlvīta na syīndū
syonthe ila inyw'ī mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْعُهُونَ ۚ

40.Na syonthe ila inyw'ī mūtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْعُهُونَ ۚ

41.Isu vate nzika nīyo ndeto īla yaetiwe
nī Mūtūmwa mūtīkīle;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۚ

42.Na yo ti ndeto ya mūtīli-wa-myālī;
inyw'ī mwītkīlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۚ

43.Ona ti ndeto ya mūtī wa ndoto;
inyw'ī mūsūvīaa o maūndū mavūthū!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۚ

44.W'o nī ūvuany'o kuma kwa Mwīai
wa nthī syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ

45.Na ethwa we nūwetete kwa ūvūngū
ona kaūneeni kanini tōlō Waitū Ithyī,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۚ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَوَخَدْنَا مِنْهُ بِأَيِّدِينَا ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩŵa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَّبِعُكُمْ أَن مِّنْكُمْ مُّكَدِّرِينَ ۝

51. Na vate nzika, ūkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ūu, taĩa syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ

(٤٠)

AL - MA'ARIJ
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ūlau, Ustũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mũkũlya akũlasya ũũũ wa ũsilũũ ũla
ũkilũlye kũvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. ũũũ wa alei, ũla vate ona ũmwe ũtonya
kũvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nĩ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩai wa iũũa nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaũka na Veva syambataa Kwake
Mũthenyanĩ ũmwe ũla ũasa waw'o
nũndũ ũmwe na myaka ngili mĩongo
ĩtano.

تَعْرِجُ السَّائِكَةُ وَالزُّوْحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مُقَدَّارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa ũu ũthwa na ũmũsyo na ũmũsyo
wa kwendeesya.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا

7. Mo mawonaa w'o wĩ vaasa mũno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَيُوتًا

8. Indĩ Ithyĩ tũwonaa kwĩthwa wĩ
vakuvĩ.

وَتَرَاهُ قَرِيْبًا

9. Mũthenya ũla ũtu yĩkekala ta ũvulũ
ĩtheũkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta mavuti ma
w'ia wa ũlondũ,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

11. Na mũnyanya ndakakũlya ũvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَبْقَىٰ جَبَلٌ حَتَّىٰ يَكُونَ

12. Mo makaiwa menene mũndũ na ũla
ũngĩ, na ũla mũvĩtany'a akenda
kwĩyovosya we-mwene kuma ũsilũlonĩ

بَيْتًا يُرَىٰ لَهُ الْبُحَيْرُ لَوْ يَفْقَهُ مِنْ عِلَالٍ

يَوْمَ يَكُونُ بِرَبِّهِ

wa mŭthenya ūsu kwa *kumya* syana syake,

13. Na mŭka wake na mwanaa nyinya wake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

14.Na andū ma ndūū sya mūkaufī ma
nyūmba yake ala mamūnengete ūtūo.

وَفَصَّلَتْهُ الَّتِي تُؤْيِيهِ ۝

15. Na kumya asu onthe ala me 1010 wa nthi, nongi nūtonya kwiyovosya we-mwene *tū*

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْفِخُهُ ۖ

16.Indĩ aiee! Vate nzika, nĩ ūmŭĩ wa Mwaki,

لَا إِنَّمَا تَلَفُ ۝

17. Uisuvūanga kīkonde kya mwīī *ona*
kūvika maleenyūnī *ma mwīī*.

نَزَاعَةُ الشَّوَى ⑩

18.W'o Ūkamwĭta we Ūla waalyŪkile na
kŪsyoka ĩtina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّيْ

19. Na woombanisye *Uthw'ii* na awia.

وَجَعَلَ نَارًا مِّنْ لَّيْلِ يُسَاطِرُ ۝

20. Nīw'o, mūndū asyaītwe ate mūmīīsyā
na e kīw'īu.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

21.Yŋla ōthōku wamōkiita we, ausōŋtwe
nŋ iŋo.

إِذَا مَنَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝

22. Indī yīla ūseo wamūvalōkīla, we
nīwīkathīlaa.

وَإِذَا مَنَّ اللَّهُ الْخَيْرَ مَنُوعًا ﴿٦٠﴾

23. Indī ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۖ

24.Asu ala maaatĩanĩasya Mboya syoo.

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٦٦﴾

25.Na asu ala nthĩnĩ wa ūthw'ii woo, ve
kĩlungu kyaw'o kĩsĩkĩe.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٦٦﴾

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze kila
kítavoyaa.

الْمَكِيدِ وَالْمَكْرُورِ ۝

27.Na asu ala metikílaa Müthenya wa
Utwiwo kana ní wa w'ó,

وَالَّذِينَ يُضِلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۝

28.Na asu ala mena wia wa Usilflo wa
Mwíai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَعَفِّونَ ۝

29.Níw'ó Usilflo wa Mwíai woo
ndwathókíika.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ خَيْرٌ مِّمَّا يُفُكِّرُونَ ۝

30.Na asu ala masúvía mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقِيقُونَ ۝

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aúme mamaÜngamíe; ow'ó asu
ti ma kütölwa mütí;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝

32.Indí asu ala mamanthaa kúvítúka vau,
aa nímo eki-ma-naí.

فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۝

33.Na asu ala masyaítasya mawívíto
moo na motianíto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ يَقُولُونَ ۝

34.Na asu ala alÜngalu mokúsíní moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۝

35.Na asu ala maÜngamíaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۝

36.Aa makeethwa nthíní wa Míúnda me
ataíika.

بِأُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ۝

LUKU 2

37.Indí ala matetíkílaa mená kyaú, ündü
mo mokaa kwaku mekalaatíte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ ۝

38.Kuma ngalí ya kw'oko kwa aúme
kwaku na kuma ngalí ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syína kívathókany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزَّتَيْنِ ۝

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyĩ nĩtŭmombĩte mo na kŭla
mo makĩsĩ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indĩ aiee, Nyie nĩĩvĩta na Mwĩai wa
maumĩlonĩ na mothŭĩlonĩ, kana Ithyĩ,
twĩna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angĩ aseŭ kwĩmo vandŭ
voo, na Ithyĩ tŭitonya kŭsiĩĩwa *nthĩnĩ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْدَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عَنِ بَسْبُوتَيْنِ ۖ

43.Kwa ŭu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ŭla mŭthenya woo mo
mathawa.

فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِي يُوعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ŭla mo makauma mbŭanĩ
syoo ta mekalaatĩte melekele ieleelonĩ
syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَهُمْ إِلَىٰ
نُصْبٍ يُوقُضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanĩe na nthĩ; na
mo makavw'ĩkwa nĩ nthoni. Usu nĩ
mŭthenya ŭla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

NUH

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe
nĩ tei.

2. Ithyĩ nĩtwamŭtŭmie Noa kwa andũ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andũ maku
mbee wa ūsilŵlo wĩ woo ūtanamavikŵa.'

3. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, vate
nzika, Nyie nĩ MŪkaanany'a mumĩlu
kwenyu,

4. Nĩkana mŭmŭthŭkŭme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kŭmŭkŵa We na
mŭimbŵ'a Nyie.

5. We akamŭekea inyw'ĩ naĩ syenyu na
kŭmŭnenge inyw'ĩ ūvinda, kŭvika ūvinda
yĩla yĩtw'itwe. Nĩw'o, ūvinda yĩla
yĩtw'itwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe yĩtonya kŭtŭngwa ūtina ūla yo
yavika. Takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie
tũ!'

6. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie
nĩnĩmetĩte andũ makwa ūtukũ na
mŭthenya,

7. 'Indĩ kŭmeta *mo* kwakwa kŭtumĩte mo
makŵa makauma *kwakwa* ūyaa mŭno
vyũ.

8. 'Na kĩla ūvinda nyie nametie mo
nĩkana We ūtonye kŭmaekea mo, mo
meekŵie syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo,
na meelingĩlile ngũa syoo na maendee
nthĩnĩ wa ūthũku woo, na meethwa na
ŭng'endu mŭvĩtũku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

يُفْقَرُ لَكُمْ مِنْ دُونِكُمْ وَيُؤَخَّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
قَرِيبٍ ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَا أَرَأَيْتُمْ

تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ
فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَمُوا بِأَنبَاءِهِمْ وَاصْغَوْا وَاكْتَلَبُوا

سِتْرًا ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10. 'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo
mbee wa andũ, na *ota ūu* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11. 'Na Nyie naisye, 'Manthai ūekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12. 'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13. 'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ũthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mũũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنْذِرُكُمْ بِالْغَوَالِي وَبِزَيْنٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّةٍ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14. Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta
ndaĩa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15. 'Na kwa ũla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝

16. 'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai
Mwene Vinya W'ontho ũmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17. Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyeni, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18. 'Na Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũ wa nthĩ' ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19. 'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya
mwanya.

ثُمَّ يُنْذِرُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũla mbaamu.

﴿ يَنْتَلِكُوا مِنْهَا سَبِيلًا خَيْرًا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نوحُ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَابْتَغَوْا مِنِّي لَمَّ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَةٌ اِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَدْرِكُ الْيَمُّنُكُمْ وَلَا تَدْرِكُ وَدَادُ لَا سَوَاءٌ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisye aingĩ, ona We ndũkamongelelee alei ateo nthĩnĩ wa Iwĩtyo vyũ!

وَقَدْ اضْلَوْا كَثِيرًا وَلَا يُزِيذُ الظَّالِمِينَ اِلَّا ضَلَالًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo inayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتَنَّهُمْ اَغْرِبُوا فَاَدْخَلُوْا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَارًا

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ũlũ wa nthĩ;

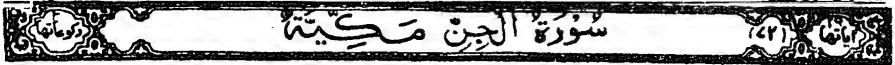
وَقَالَ نوحُ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ عَلَى الْكَافِرِيْنَ دِيَارًا

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya ũũ athũkũmĩ Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِيْهُمْ يَخْلُقُوْا عِبَادًا وَلَا يُبَدِّلُوْا اِلَّا فَاِجْرًا كَبِيْرًا

29.Mwĩai wakwa: Ndekee naĩ nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka; ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanganiko!

رَبِّ اَعْرِضْ لِيْ وَلِاِلٰدِيْ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيْ مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا تَبٰرَكَ ﴿

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Nĩkũvuanĩw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsyē, namo maasya, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أَدْعِي إِلَى آثَةِ اسْمَعُ نَقَرُونَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

3. 'Yo itongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩtĩkĩĩte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا

4. 'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

5. 'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvĩtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَوِيًّا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

6. Na ithyĩ twasũanĩaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩ.

وَأَنَّا عَلَّمْنَا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ
كِبْدًا

7. 'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvĩo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongeleele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِنَ الْجِنِّ فَرَّادُوهُمْ رَهَقًا

8. Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyĩw'ĩ mũsũanĩaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũũmwa ona ũmwe ona ĩndĩ

وَأَنَّهُمْ كَلَّمُوا كَمَا كَلَّمْنَاهُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9.Na ithyĩ nĩtwamanthie *kwenda* kũvika
Itunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

10.Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ila
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11.Na ithyĩ tũyĩsĩ kana ōthũku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me tũlũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

12.'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

13.Na ithyĩ nĩtwĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe tũlũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kũkĩa kuma vala We ūĩ.

14.Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
ũtongoi, ithyĩ nĩtwawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlāa Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ũlũngalu.

15.'Na amwe maitũ nĩmamwĩnyivĩasya
Ngai na amwe maitũ nĩmathũkĩte kuma
nzĩlanĩ *ĩla ya w'o*. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa nĩmo ala
mamanthaa nzĩla *ĩla ya w'o*.

16.Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ *ĩla ya w'o*, mo nĩmo ngũ sya
Ngiena.

17.Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ *ĩla ya*
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَنَا لَسْنَا نَسَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُرْتَضًى
سَدِيدًا ۝

وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمِعْ
أَنْ يَحْدِثَ لَهُ يَكْفُتْ ۝

وَأَنَا لَا نَدْبِرُ أَسْرَ الْأَرْضِ بَيْنَ فِي الْأَرْضِ لَمْ نَرَوْهُ
بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝

وَأَنَا مِمَّا الصَّالِحِينَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِفَ
قَدَدًا ۝

وَأَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ لُعْجِزَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نَجْزِيَ
هَرَبًا ۝

وَأَنَا لَنَا سَعْنَا الْهَدَى أَمَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمُوتُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

وَأَنَا مِمَّا السَّالِحِينَ وَمِمَّا الْقَاطِعُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَزَّوْا رَشَدًا ۝

وَأَنَا الْقَاطِعُونَ فَمَا نُوا لِيَجْهَنَّمَ حَطَبًا ۝

وَأَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ حَمَاءً
قَدَقًا ۝

18.Nĩkana Ithĩĩ. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتَحَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūũngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ صَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُغَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuany'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَةً وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَاقِلًا عَدَدًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwathŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِن أَدْرَيْتُ أَقْرَبَ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ۝

27. We. ~~ŭ~~ Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

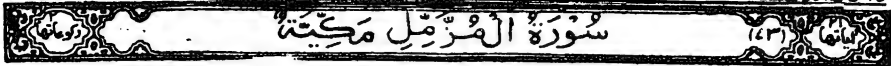
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنُ خَلْفَهُ رِصْدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanyi kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أُنْزِلُوا رُسُلًا مِنْهُمْ وَأَخَاطَبَا
بِهِ لَدَيْهِمْ وَأَخْلَصَ كُلُّ مَنٍّ عِدَادًا ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŭftwe nĩ ūlau, Usŭftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We ūla wflingfite we-mwene na
kĩtonyeo kĩasa.

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ

3. Ungama *nthĩnĩ* wa Mboya ūtukŭ ateo
kĩlungu kĩnini kya w'o-----

قُمِ الْبَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana ūnyivangye
mbee wa ūu.

نَضْمَةً أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
Ūu—na mĩsome Kulani kavola na kwa
kŭsŭanĩ.¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

6. Nĩw'o, Ithĩ twĩkw'ilĩĩla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nĩw'o kŭkĩla ūtukŭ nĩ nzĩa ya vata
mŭno vyŭ kwa kŭkĩlya thayŭ vinya na
nĩkwĩkaa ūndŭ mŭnene mŭno ūlŭ wa
ndeto sya *mboya*.

إِن نَّالِشَيْءَ الْبَيْتِ هِيَ أَعَدُّ وَطْأً وَآتُومٌ قِيلًا

8. We ow'o, mŭthenya nĩwĩthĩawa
maūndŭ maingĩ mŭno maafĩanĩe.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nĩtonya kŭweta ngoo ĩndĩ
ĩkaneenwa ta nthimo. ĩndĩ thĩna nĩkana ndeto
'thiyab' yaasya ngŭa kana itonyeo. Kwa Ūu,
ikawetwa ta nthimo ŪalyŪlo ndŭtw'ĩka ngoo.
Vangĩ nĩvatonya kwĩthwa 'Thiyabaka' nthĩnĩ wa
Ūneeni ŪŪ nĩtonya kŭneena ūlŭ wa aafĩi ma
Mŭtŭmwa s.a.w na ala angĩ me vakuvĩ nake we.
ŪalyŪlo ŪŪ wĩmŭnenge mŭsomi Ūnyuvi mŭnene
wa w'o.

9. Kwa Ōu, lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku, na Inengane *we mwene* Kwake na Ūthaihi musŪu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ①

10. We *nĩ* Mwŵai wa Umŵlonĩ na Ūthŵlonĩ; vai Ngai ateo We; kwa Ōu, mwose We ta Mŵsŵvĩ *waku*.

رَبِّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاعْبُدْهُ وَكَيْلًا ②

11. Na Ūmŵlsya maŪndŵ onthe ala mo maneena; na taanŵsya namo na mwŵkalo mwaŵlu.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ③

12. Na ndekanŵye Nyie Nĩnyioka na asu ala maleaa *Ūla w'o*, mena maŪndŵ mavŵthŵ na wingĩ wa syŵndŵ; na manenge mo ŵvinda ĩnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْسَةِ وَقَوْمَ النَّيَإِ ④

13. Vate nzika, vamwe Naitŵ ve mbŵngŵ *ngito* na Mwaki *wĩwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ⑤

14. Na kyaŵya kŵla kŵtaa na Ūsilŵlo wŵ *woo*----

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ⑥

15. Mŵthenya Ūla nthĩ na ĩma ikathingitha, na ĩma ikeethwa iilyĩ ta ivumbu iŵng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهَيْلًا ⑦

16. Nĩw'o, Ithyĩ nŵtŵmŵtŵmŵe inyw'ĩ Mŵtŵmwa, Ūla nĩ ngŵsĩ ŵlŵ wenyu, otondŵ Ithyĩ twamŵtŵmie Mŵtŵmwa kwa Valao.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَشِيعًا ⑧
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ذُرِّيَّتِهِ رَسُولًا ⑨

17. ĩndĩ Valao nĩwaleile kŵmwĩw'a Mŵtŵmwa, kwa Ōu, Ithyĩ nŵtwamŵkwatie we na ĩkwata ĩthŵku.

فَقَضَاهُ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ⑩

18. Inyw'ĩ ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ nĩmŵŵlea kwŵtŵkŵla, mŵkeesiŵla ata inyw'ĩ ene ŵlŵ wa mŵthenya Ūla ŵkaalyŵla nzw'ĩ sya syana kwŵthwa mbuŵ?

كَذَٰلِكَ سَقَرْتَنِي أَنْ كَفَرْتُ بِرَبِّي فَأَجْعَلِ الْيَوْمَ لَكَ شِينًا ⑪

19. *Mūthenyanī ūsu ūtu yīkaatūanīlw'a*
kaŋ na ūtianīo Wake ūkeanīlw'a.

إِنَّ الشَّامِ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ⑤

20. *Uu vate nzika nī ūlilikany'o. Kwa*
ūu, mūeke we ūla ūnūkwenda, akwate
nzīa ya kwa Mwīai wake.

إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ مِّنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ⑥

LUKU 2

21. *Vate nzika, Mwīai waku nīwīsī kana*
we nīūŋamaa ūivoya kwa ilungu iŋ
kaŋ wa ūtatū sya ūtukū na na mavinda
angī nyunzu kana kīlungu kya katatū
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
wīnamo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūtalīlāa kīthimo kya ūtukū na
mūthenya. We nīwīsī kana inyw'ī
mūitonya kūsūvīa kīthimo kya w'o, kwa
ūu We nūmwēlekele inyw'ī na tei.
Somai ūndī, Kulani mūno vala ve ūvūthū
kwenyu. We nīwīsī kana amwe kaŋ
wenyu nīmatonya kwīthwa me awau na
angī ala matonya kūkita nzīanī ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe kīfanda kīseo.
Na ūseo ona wīva ūla inyw'ī
mūūtongosya mbee wenyu kwoondū wa
mathayū menyu, mūkawīthīa w'o
vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe
wī mūseo mbee na mūnenange nthīnī wa
ītuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ

وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ

وَاللَّهُ يَقْدِرُ النَّيْلَ وَالنَّهَارَ عِلْمَ أَنَّ تَنْتَحِصُوهُ

فَتَأْتَابُ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ

عَلِمَ أَنَّ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْغُوعٌ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ

يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قُرْآنًا

حَسَنًا وَمَا تَقْرَأُوا مِنْهُ لَا خَيْرَ فِيهِ مِنَّ حَبِّ زَيْتُونَةٍ

عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

إِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑦

11. Na kwa alei Okeethwa kIndu kIte
kIvOthU.

عَلَى الْكَبِيرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ

12. NdekanIlye Nyie na OIa noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13. Na IndI nyie nInamUnengie we
Othw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14. Na syana sya ivIsI iKIkala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15. Na Nyie nInaseUvisye syIndU syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهِيدًا

16. IndI we nIwendaa nImUnenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَرِيْدَهُ

17. Vate nzika, Ou tiw'o! NOndu We aI
mUmaitha wa Syama SiitU.

وَلَا إِلَهَ كَانَ لِابْنِنَا عَيْنِدًا

18. Nyie omItOkI ngeekIa thIna mUnene
tOlU wake.

سَارِقَهُ صَعُودًا

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرْ وَقَدَّرْ

20. WanangIko nUmOkwate we! UndU we
watalile!

فَقَعَلَ كَيْفَ قَالَ

21. WanangIko nUmOkwate we IngI,
UndU we watalile!

ثُمَّ قُلْ كَيْفَ قَالَ

22. Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرْ

23. Na IndI we nIwang'uthie OthyU wake
na nIwatukie nI Othatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

24. Na IndI we nIwaalyOkile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

25. Na aisye, 'KI ti kIndU IndI nI Ooi
OtianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nye ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيئِهِ سَقَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. ŋŋŋŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋ ma Mwaki ŋsu. Na ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋ, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋlai waku ateo We. Na kŋ ti kŋndŋ ŋndŋ nŋ ŋlŋlikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِكَيْ يُعَذِّبُوا الْمُجْرِمِينَ
وَعَذَابُهُمْ شَدِيدٌ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَيَسْتَفِيقُنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُؤْذِنُ الَّذِينَ أَتَوْا آيَاتِنَا وَلَا يُزَيِّبُ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَقَوْلِ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنِ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَظُنُّ إِلَّا
بِعِزِّهِ وَلَقَدْ أَوْفَى بِوَعْدِهِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَرَبَرِ

35. Na masangya kŋitheatheana.

وَالضُّبْحِ إِذَا أَسْفَرِ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla *kyeva*
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا لَأَحْدَى الْكِبَرِ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءٍ لَوْنٍ

42.Iūlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakalī'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya गया.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِنْسَكِينَ

46.Na ithyī nītweelikilye ngewanī
itetkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithyī nītwāūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyatūkwatie
ithyī.'

عَمَّا أَتَيْنَا أَتَقِينُ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاقَةُ الشُّوفِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفِئِرَةٌ ۖ

52. Makl̥ite mŋnyambŋ?

فَزَتْ مِنْ قُورٍ ۖ

53. Aiee, klla mŋndŋ katl̥ wamo endaa
kwl̥thwa na mathangŋ mavŋe ma
ŋvuany'o ŋla we ŋnengetwe.

بَلْ يَرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا

مُنشَرَةً ۖ

54. Tiw'o! nŋw'o, mo maiyl̥kŋaa Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۖ

55. Tiw'o! nŋw'o, ŋŋ nŋ ŋtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۖ

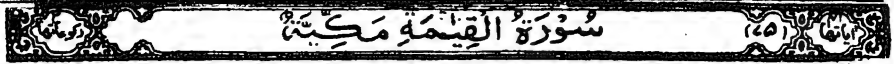
56. Mŋeke we ŋndŋ, ŋla ŋnŋkwenda
aŋlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۖ

57. Namo maikaŋlilikana ateo Ngai enda
ŋu. We eweka nŋ We wal̥l̥twe nŋ kŋkŋwa
na We eweka nŋ We wal̥l̥te kŋeke.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّوْقَىٰ

ۖ وَآهْلُ الْغُفْرِ ۖ

AL - KIYAAMAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

إِنشِرْ لِلَّهِ الْفَنِينَ الْفَضِيلَةَ ۝

2. Aiee, Nyie nĩvĩta na Mũthenya wa
Uthayũkyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝

3. Na Nyie nĩta thayũ ũla wĩtũlaa mũtĩ
kaingĩ ta ngũsĩ.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝

4. Mũndũ asũanĩaa kana Ithĩ
tũikombany'a mavĩndĩ make?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ ۝

5. Iĩ, Ithĩ twĩna ũtonyi wa kũmũtũnga
ona kũvika mĩthya ya syaa.

بَلَىٰ قَدِ يَرَىٰ ۖ بَلَىٰ ۖ

6. Indĩ mũndũ nĩwendaa kũendeeaa na
kwĩka naĩ ũndũ we ũendete.

بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝

7. We akũlasya, 'Mũthenya wa
Uthayũkyo ũkeethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۝

8. Yĩla itho yĩkekĩwa mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝

9. Na mwei ũikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَبْرُ ۝

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّبُوسُ وَاقْبُرُ ۝

11. Mũthenya ũsu mũndũ akakũlya, 'Va
kũkĩla nĩva?'

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَبْرَ ۝

12. Aiee! vai wĩvitho!

كَلَّا وَزَدَ ۝

13. Vandũ va kũthũmũa mũthenya ũsu
vakeethwa vamwe na Mwĩai waku
eweka.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14. Mūthenya ūsu mŭndū
akamanyĩthyw'a maŭndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
ĩtina.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْلَصَ

15. Aiee, mŭndū nĩwĩyĩĩ nesa vyū we
mwene.

يَا الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسٍ بِصِيرَةٍ ۖ

16. Ona kau we nŭetae mawĩkwatyo
make.

وَلَوْ أَنِّي مَعَاذِيرُهُ ۖ

17. Ndŭkathingithye ūĩmĩ waku na
ūvuany'o ūū nĩ kana we ūtonye
kwĩkalaata kŭŭsŭvĩa w'o.

لَا تُخَذِّلُنِي بِهِ إِسْأَلُكَ لِتُفْعَلَ بِهِ ۖ

18. Vate nzika, kŭmbanw'a kwaw'o na
kŭsomwa kwaw'o kwĩtŭlŭ Waitū Ithyĩ.

إِن عَلَيْنَا جُمُوعَهُ وَقُرْآنَهُ ۖ

19. Kwa ūu, yĩla Ithyĩ tŭŭŭsoma w'o,
ĩndĩ we atĩla kŭsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ۖ

20. Na ĩndĩ kŭwŭalyŭla w'o nĩ tŭlŭ
Waitū.

ثُمَّ إِنِّي عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ ۖ

21. Aiee, ĩndĩ inyw'ĩ mwendaa kĩla kĩ
vakuvĩ kw'okonĩ.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۖ

22. Na inyw'ĩ nĩmŭyĩvŭthasya ĩtu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۖ

23. Mothyū amwe mŭthenya ūsu
makeethwa me matheu,

دُجِرَ يَوْمَئِذٍ نَّافِرَةٌ ۖ

24. Masyaĩsye na kĩhito kwelekela
Mwĩai woo;

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۖ

25. Na mothyū amwe mŭthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَوُجُوهُ يُؤْمَرُ بِالسَّرِّ ۖ

26. Maisŭanĩa kana mbaanga ĩla ĩtŭlaa
mŭongo yĩ vakuvĩ kŭmavalŭkĩla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا قَارُونَ ۖ

27.II, yila thayu wa mUndu OnUkw'a
wambataa Ukavika mUmeoni,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kUikUlw'a, 'N00 mUoi wa
kUmUtangila?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفَكَ

29.Na we ena w'o kana ni saa wa
kUtaanIsya;

وَكُلُّنَا إِلَى اللَّهِ

30.Na mUthumo Oing'Uuthana na
mUthumo Ula Ongi ni kyalya.

وَاللَّهُ السَّامِعُ الْعَلِيمُ

31.Kwa Mwai waku mUthenya Usu
ni kw'o kUkaendwa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

LUKU 2

32.NUndu we ndaawitika Ula w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَلَاحَ وَلَا خَلْعَ

33.Indi we niwauleile Ula w'o na
awony'a mUongo;

وَكَيْنَ كَذَبَ وَتَوَلَّى

34.Indi we niwaendie kwa andu ma
nyumba yake, atambitye na ngathio.

ثُمَّ دَخَلَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْكُنُ

35.'Woo ni waku we! na woo ingi!

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

36.Indi woo kwaku we! na woo ingi!

ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

37.MUndu asUanila kana we akaekwa
ena Uthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We nda! Ilovoto ya kiw'u kitweku
kitika?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْسَةٌ مِنْ قَبْلِ يُنْشَىٰ

39.Na Indi atw'ika Ianga ya nthakame na
Indi amwikila Umbe na amUmInUkila
we.

ثُمَّ كَانَ عَمَلُهُ خُلُقًا مَسْرُومًا

40.Indĩ We nĩwamombie eĩ, mũũme na
mũka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
kũthayũũkya akw'ũ makethwa thayũ?

فَإِنِّي أَنَسَ ذَلِكَ بِقَلْبِي عَلَىٰ أَنَّ هَٰذَا الْوَقْتُ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

(٤٦)

AL - DAHR (Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Vate nzika, nĩkwavikie ūvinda ūŭŭ wa
mũndũ ūla we ūtaŭ kĩndũ kĩweteka.

3. Ithyl' nĩtwamũmbie mũndũ kuma nthĩnĩ
wa ūlovoto ya manzĩ yĩvulene yĩla Ithyl'
tũtũmaa yĩsĩla nthĩnĩ wa matatwa; Indĩ
Ithyl' nĩtwamũalyũlile we atw'ĩka mũndũ
wĩw'aa na wonaa.

4. Ithyl' nĩtũmwoneteye we Nzĩla, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. Nĩw'o, Ithyl' nĩtũsũvĩtye kwoondũ wa
alei mĩnyololo na mang'ang'a ma kĩlaa
na Mwaki wakene.

6. Indĩ ala alũngalu manyusaa kĩkombe,
kĩvulan'w'e na Kavuli---

7. Mbuluti ila athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'ĩlaa. Mo
nĩmatũmaa ūvulutya ūvulutya yĩ vinya.

8. Mo nĩmean'ĩlasya wĩvĩto woo, na kũkĩla
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnya'ĩkĩte.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
maĩthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'Ithyl' tũmũĩthasya inyw'ĩ
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla Ithyl' tũyendaa
mũvea kana ūtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّتَّكِينٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَوِيًّا بَصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَلْنَا وَإِنَّا الْفُورَا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَاقًا وَسُيُورًا

إِنَّ الْآبَرَارَ يَشْرَبُونَ مِن مَّاءٍ حَافٍ كَانَ وَاجِبًا

كَافُورًا

مِنَّا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفِيرًا

يَوْمُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرًا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْكُونًا وَتَيْمَنًا

وَأَمِيرًا

إِنَّا نُنْظِرُكُمْ لِجَهَنَّمَ لَا تَرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً

وَلَا شُكْرًا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītōkīaa mūthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitū.'

إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمَ عَبَّوْشًا قَطَطٍ ۝

12. Kwa ōu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīa mo kuma kwa ōthōku wa mūthenya ōsu, na akamanenge mo ōsanzamōku na ōtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرًا
وَمُزَوْرًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nūndū wa ōmīīsyō woo, vamwe na Mūūnda na kīīonyeo kya lili,

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Maīe īūlū wa mīto, namo maikew'a ōvyūvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

مُكْرِمِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī īūlū woo, na itūngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّلتْ قُطُوفُهَا تَذِيلًا ۝

16. Na mīio ya kōīa ya vetha tīkathyūlūlūkw'a katī woo, na ikombe sya ioo ōta ōu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīseūvisye na ōmanyi mūvītūku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kya ōnyw'a kīvulanītw'e na tangaūsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutinī yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَىٰ سَائِبِيلًا ۝

20. Namō makeeteelwa nī andū ma mōika ala matakatumīa. Wamona ōkasūanīaa nī lūlū inya tīkītw'e.

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُتَخَلِّفُونَ ۝ إِذَا رَأَيْتَهُمْ
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ۝

21. Na we wasisya ōkoonaa ve ōtanu na ōsumbī mūnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ أَهْمَ رَأَيْتَ نَوِيمًا وَمُلُكًا بَكِيرًا ۝

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭŭmv. Ikailfanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭlai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

طِيَهُمْ نِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَتَلَوتَا
تَسْلِيمًا وَمِنْ فَصَّةٍ وَسَقَطَهُمْ رَبُّهُمْ سَرَابًا طَهُورًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭo wenyu, na wŭa wenyu nŭtŭkŭlŭtwe.'

إِن هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَتَبَيَّنُوا ۝

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّكَ عَلَيْنَا نَقِيطُ الْقُرْآنَ نَقِيطًا ۝

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsilŭlo wa ņtw'io wa Mwŭlai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe katŭ woo *ņla nŭ mwene naŭ kana ņte-mŭvea*.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا ۝

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭlai waku kŭloko na wŭoo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na taŭa ņtheu Wake kwa *kŭlungu* kŭlasa *kya ņtukŭ*.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla wŭmbee woo*.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا ثَوِيلًا ۝

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭla mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭva wendaa, nŭtonya kwosa nzŭa ya kwa Mwŭlai wake.

إِن هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

31.Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. Nlw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32.We atumaa Ola wendaa alika nthInI
wa tei Wake, na We nUseOvItye Osilflo
wI woo kwoondU wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
يُفْضِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْيَسَّارَ

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

2.Nŵŵŵta na asu ala matũmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mũendo na kũthi na
mŵtũkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mũnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathũkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵlilikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵũũ wa wŵa ũla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kũkaanany'a,

8.Nŵw'o, maũndũ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kũvika mekŵke.

9.Kwa ũu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatũkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atũmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nũndũ nŵ mũthenya wŵva ũla w'ŵtwe
kwoondũ wa maũndũ aa?

14.Nũndũ wa Mũthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالنَّاصِبَاتِ وَصَفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَابًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْفًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْفًا

عَلَى أَوْتَادٍ

إِنَّمَا تَوَكَّلُونَ لَوَاقِعًا

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فَجَتْ

لَا يَلْمِ يَوْمَ أَجَلَتْ

بِئْسَ الْفَضْلُ

15.Na nĩ kyaũ kĩŋmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

16.Woo nĩ wa asu ala maũleaa w'o
mũthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

17.Ithyĩ tũyaamananga andũ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ ۝

18.Ithyĩ tũkatuma ala me ĩtina mamaatĩe
mo.

ثُمَّ نُنْفِخُ فِيهِمُ الْجَحِيمَ ۝

19.Uu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعِلُ الْكَافِرِينَ ۝

20.Woo nĩ wa asu ala maũleaa ūla w'o
mũthenya ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

21.Ithyĩ tũyaamũmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ũ tũtweku tũte vala tũĩ,

أَلَمْ تَخْلُقْهُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ۝

22.Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ũ kyu vandũ
valũmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23.Kwa kĩthimo kya ĩvinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24.Uu nĩw'o Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtũthimaa nesa mũno ata!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدَرُونَ ۝

25.Woo nĩ wa asu ala maũleaa ūla w'o
mũthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

26.Ithyĩ tũimyumbĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝

27.Ala me thayũ na ala akw'ũ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28.Na Ithyĩ nĩtwaie ĩlma ndũũlu vo, na
nĩtwamũnengie inyw'ĩ kĩw'ũ kya
ũnyw'a kĩ mũyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفَيْنَاكُمْ فَأَدْرَأْنَا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

إِنظِرُوا إِلَىٰ أَلْتُنُفَرٍ هِ تَكْذِبُونَ ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

إِنظِرُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

تَوَالِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْعَذَابِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki tŭlŭ ta
mbeenge,

إِنهَا تَرَىٰ بِشَرِّهَا الْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جُمُوءٌ صُفُرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ū ū nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ū ū nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ ūndŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katī* wa
myuunyī ta tŋlŋsī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقُواكِهِ وَمَا يَشْتَهُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthŋnzŋo wa
maŋndŋ ala inyw'ī mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nŋw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanŋthyei inyw'ī-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nŋhī* ŋno, *Inyw'ī* alei ma
w'o; vate nzika, inyw'ī ninyw'ī
avŋtany'a.

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ۝

48. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yŋla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nī wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nŋ ndeto yŋva ŋndī, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamŋŋkŋla?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ مَا بَعَثْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنْكُمْ يَتْلُو آيَاتِنَا عَلَيْكُمْ قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِمَا نَسَىٰ فَأَكُونَ مِنَ الْغَافِلِينَ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

٢٨

AL - NABA'
(Wavuan'w'e Makka)

1.Sy'itwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Mo makũlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

3.İlũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

4.İlũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَلَاسًا

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte İlũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŋlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْجُاجًا ۝

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْأَقْطَافُ ۝

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

19.Mũthenya ūla soo ūkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ۝

20.Na Itu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

21.Na iĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
iilyĩ ota kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

22.Kwa ūla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۝

24.Ala makekala vo myakaka.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۝

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا بِرْدًا وَلَا شَرَابًا ۝

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŋkĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَغَسَّاقَا ۝

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۝

28.Nĩw'o, mo mayaaŋkĩa ūtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۝

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩla kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ūsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ūsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًاۙ

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũgalu ve ūtanu:

اِنْ لَّا يَسْتُوْنِ مَقَارًاۙ

33. Mũnda miĩte na mĩsavivũ,

حَدَّ اَيْنَ وَاَعْنَابًاۙ

34. Na eĩtu atheu ma mũika Omwe

وَكُوَاعِبَ اَثْرَابًاۙ

35. Na ikombe syĩkwĩĩkanga.

وَكَاْسًا وِهَا قَاۗءًاۙ

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْعَوْنَ فِيْهَا لَنُوَاۗءٌ لَا كِلَابًاۙ

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَآءٌ مِّنْ رَّبِّكَ عَطَآءٌ حِسَابًاۙ

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, Ula Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَّبِّ السَّنُوۡتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ
لَا يَنْبَلٰىكَوۡنَ مِنْهُ خِطَابًاۙ

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ulau ūkamwĩĩkĩĩya na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُوۡمُ الرُّوۡحُ وَالنَّفْسُكُ صَفَاۗءٌ لَا يَتَكَلَّمُوۡنَ
اِلَّا مَنۡ اٰذَنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًاۙ

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ مَنۡ شَآءَ اٰتٰ خَدَّ اِلٰى رَبِّهٖ
مَاۤ اَبَاۙ

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰۤى اَبْنٰىۙ قَرِيۡبًاۙ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŋlei akaasya, 'Takethwa
Nye nŋndw'ŋka kŋtoo kŋthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدُهَا وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanfwe Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3. Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4. Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5. Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6. Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩla wĩla woo nesa,

7. Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8. Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩla kyu.

9. Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩla nĩw'ia,

10. Na metho moo makakumanĩla na
nthĩ—

11. Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12. 'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13. Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشُّطُوطِ نَسْفًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الزَّاوِفَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذُنْ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّةً

وَقَدْ نَزِمَ قَالُوا تِلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

14.Kkeethwa kI kloo o kImwe tU,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15.Na sisya! *mo makaumaala onthe nza*
OtheinI.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16.Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَقَالَ لَهُمْ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُرْسِي ۝

17.YIla MwIai wake wamwItie we
MwandaInI wa Tuwaa, *akyasya*,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْأَوَّلِ فَقَالَ هَلْ هُوَ ۝

18.'Enda we kwa Valao; we *nOkwenda*
kOthew'a?

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ خَفِيَ ۝

19.'Na OimOkOlya we, 'We *nOkwenda*
kOthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزُولَ ۝

20.Na nyie ngaOtongoesya we kwa
MwIai waku, nIkana Otonye kUmOkIa
We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْضَعُ ۝

21.Kwa Ou, we nIwamwonisye Kyama
kInene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۝

22.IndI we nIwamUleile we na nIwaleile
kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

23.IndI we nIwaalyOkile kuma vala ve
Mose, aikaananIa nake.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۝

24.Na we nIwoombanisya *andU* make na
atavany'a,

فَحَسَرَ فَتَالَى ۝

25.Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu,
Ola wI IolO mOno vyU.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

26.Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwamuOkwatie na UsilIlo wa
ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْحَةِ وَالْأَوَّلِ ۝

27.Vate nzika, nthInI wa maUndU asu ve
Omаныisyo kwake we Ola OkIaa.

يَعْنِي إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى ۝

LUKU 2

28. Inyw'ī ninyw'ī mwī vinya kŭmba
kana nī ūtu yīla We wakīte?

ءَاَنْتُمْ اَسَدُ خَلْقًا اَمْ اَلنَّسَاءُ بَنَاهَا ۝

29. We nīŭkīlītye ūtŭŭlu wayo na
akayaīlya na akayītw'īkīthya yīanīu.

رَفَعَ سَنَكْهَا فُسُوْنَهَا ۝

30. Na We nŭseŭvītye ūtukŭ wayo
kīvindu, na nŭetete kīfoko kyayo;

وَاَعْطَسَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ فُضْهَهَا ۝

31. Na nthī, vamwe nayo, We
nīwamīnyaīlkisye.

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ وَحْنَهَا ۝

32. We nīwaumisye kīw'ŭ kyayo na
ŭīthy wayo kuma vo,

اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَهَا ۝

33. Na īīma, We nīwaiseŭvisye syo syī
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ اَرْسَهَا ۝

34. Kīī kyonthe nī kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ لَكُمْ وَلَا تَعْمَلْكُمْ ۝

35. Indī yīla wanangīko mŭnene ūkavika,

فَاِذَا جَاءَتْ الطَّاقَةُ الْكُبْرَى ۝

36. Mŭthenya ūla mŭndŭ ūkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'īīsyē
kwīka,

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَفِهَ ۝

37. Na Ngiena ikoonanw'a ūtheinī kwa
ūla wonaa.

وَبُزِزَتِ الْجَعِيْمُ لِمَنْ يَرَى ۝

38. Indī kwake we ūla ūleaa kwīw'a,

فَاَمَّا مَنْ ظَنَّهُ ۝

39. Na ūla ūnyuvaa thayŭ wa nthī īno,

وَاَفَرَّ الْحَيَوةَ الدُّنْيَا ۝

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ŭkeethwa mŭsyī wake.

فَاَنَّ الْجَعِيْمُ مِنَ الْمَاوِي ۝

41. Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŭngama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ

42. Ūla Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ

43. Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّعَاءِ أَتَأْتِيَانِ مَرْسَهَا ۖ

44. Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَلَمَّا أَتَيْتُمْ مِنْ وَكْرِنَهَا ۖ

45. Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ لَحَاقٌ ۖ

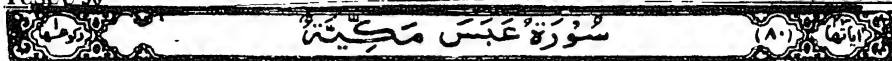
46. We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَنِ يَخْشَهَا ۖ

47. Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ تَعْمُرُ يَوْمَ يَرُونَهَا لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

صُحُفًا ۖ

ABASA
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. We nĩwang'uthie ōthyũ na aathũka
ũtee,

3. Nũndũ kĩlalinda nĩkyookie vala ūĩ.

4. Na nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we
kana we nũtonya kwĩthwa aimantha
kwĩthesya mwene,

5. Kana we nũtonya kũsũvĩa na
Ulilikany'o ūkamũuna?

6. Na kwa ũla ūvũthasya ndĩni ve
kĩvathũkany'o

7. Usu nĩwe ūmwĩthukĩasya,

8. Ona kau ti ũũũ waku we ona alea
kũthew'a.

9. Indĩ we ũla ūkaa kwaku ekalaatĩte,

10. Na we nũmũkĩaa Ngai,

11. Usu nĩ we ūmũleaa we.

12. Aiee! nĩ Ulilikany'o---

13. Kwa ūu, mũeke we ũla ūnũkwenda
ethĩny'e naw'o----

14. Mathangũnĩ mataĩku,

15. Mokĩĩt'w'e ũũũ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَى ۝

وَمَا يَذُرِيكَ لَعَلَّهٗ يَزَيَّى ۝

أَوَيْدَكَرِيتَ نَفْعَ الذِّكْرِ ۝

أَفَأَمِّنَ اسْتَفْتَى ۝

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَيَّى ۝

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَى ۝

وَهُوَ يَخْشَى ۝

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ۝

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝

لِّمَن شَاءَ ذِكْرَةٌ ۝

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

فَرُفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝

16. Mokoni ma aandiiki,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ⑤

17. Atafiku na alungalu.

كُورَامِ بَرَزَةٍ ⑤

18. Wanangiko nūmukwate mūdū! We
nde mūvea ata!

فَقِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْثَرُهُ ⑤

19. We amūmbaa we na kyaū?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ⑤

20. Na i voloto ya manzi! We nūmūmbaa
na akamwāliya;

مِنْ نُظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ⑤

21. Indī We nūmītw'ikīthasya Nzīa
kwīthwa yī mbūthū kwoondū wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ⑤

22. Indī We nūtumaa we akw'a na
kūseūvyā mbua kwoondū wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ⑤

23. Indī, yīla We wīlenda, akamūkīliya we
īngī.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ⑤

24. Aiee, we ndambīte kwīka ūndū We
wamwīyīlafe kwīka.

وَلَا لَنَا بِقُضِ مَا أَمَرَهُ ⑤

25. Yu eka mūdū aūsisye līu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ⑤

26. Undū lthyī tūkītaa kīw'ū nthī kwa
wingī,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ⑤

27. Indī lthyī nītūmyatūangaa nthī---
mwatūangīle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ⑤

28. Na lthyī nītūtumaa mbeū imea nthīnī
wayo,

فَأَبْتَلْنَا فِيهَا جَبًّا ⑤

29. Na mīsavivū na mboka,

وَعَبًّا وَقَضْبًّا ⑤

30. Na mīthata na mītende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ⑤

31. Na mīūnda mīlle īvandītwē imea
ivivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ⑤

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِثَةٍ وَأَبَاةٍ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلَا تَعَايُنَكُمْ

34. Indī ylla mbu mbai Tkavika,

بِأَذَابَاتِ الْفَاعَةِ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Okamŋklla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَوْمُ الْمَرْءِ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na ŋthe wake.

وَأَيْهِ وَأَيْهِ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَزِيدِهِ

38. Klla mŋndŋ katī woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoney'e na ŋvoo wake mwene ena kfvathŋkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُسَوِّدَةٌ

40. Makŋtheke me asanzamŋku nī ŋtanu!

فَاحْكُمَ هُنَا مُنْجِبَةً

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kŋtoo ŋolŋ wamo.

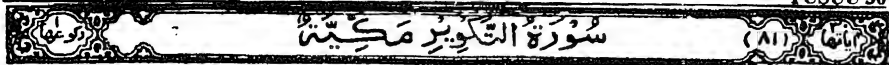
وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nī kfvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwŋtklla na maŋ aathe

يَوْمَ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجْرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Umwe nthĩĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۝

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

وَإِذَا الْمَوْدَّةُ سُيِّلَتْ ۝

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنْزِلَتْ ۝

عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ۝

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَارِ الْكَاسِي ۝

18. Na nyie nĩta ūtukũ ūkũsĩie yĩla
ũendee ūkathela,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَفَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvany'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ūĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرٍ أَمِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُونَ ۝

24. Na kwa ūla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْئِ الْيَمِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ūla
mũlee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سَهْمِي رَجِيمٍ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala katĩ wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

4. Na yŵla mbŴsŵ iketa kŵw'ŵ *nthŵnŵ wa
mŵaŵ*,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ *ŵndŵ*, ŵkamanya kŵla w'o
watwaŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŵndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ula,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِينِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Mŵmbŵlwenŵ ona wŵva ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَسَدَبُونَ بِالذِّينِ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵlŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵku,

كَرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala mesŵ maŵndŵ *onthe* ala inyw'ŵ
mwŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَّا تَفْعَلُونَ

14.Nt'w'o, ala alŭngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبَرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفَاجِرَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavĩla vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwĩyuma vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nĩ kyaŭ kĩtonya kŭŭmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ!

وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaŭ kĩtonya
kŭŭmanyĩthya we Mũthenya wa Utw'io
nĩ mwaŭ?

ثُمَّ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mũthenya ūla thayŭ ūtakethwa na
ŭtonyi wa kwĩka thayŭ ūngĩ ūndŭ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لَهُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝

AL - TATFIIF
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nŋ 0lau, Us0ftwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Woo nŋ wa asu ala manenganæ
kŋthimo kŋoleku;

وَنِيلَ لِلطَّافِقِينَ ۝

3. Asu ala, yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ, mosaa kŋanŋe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4. Indŋ yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ kana k0mathimŋa,
mamathimŋaa mata0sisya.

وَإِذَا كَالَهُمْ أَوْزَارُهُمْ يَخْسِرُونَ ۝

5. And0 ta asu nomesŋ kana
makathay00kw'a ŋngŋ

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6. M0thenyanŋ m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

7. M0thenya 0la mbæ and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mwŋai wa nthŋ
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8. Aiee, 0talo wa ala athe wŋ kyovonŋ
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9. Na nŋ kya0 kŋ0manyŋthya we Sijjin nŋ
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10. Nŋ Ivuku yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ۝

11. Woo, m0thenya 0su, nŋ wa ala
maleæa,

وَنِيلَ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

12. Ala maleæa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْهُ ابْنُ آدَمَ قَالَ آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَآ كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمِئِذٍ لَّخَجُونَ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'ŋ mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلَيْهِمْ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُومٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْآنُ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

27.Kŭsĩlwa kwakyo kŭkeethwa vamwe
na Mesiki-----kwa Ŭu, eka ala mendaa
mende----

وَحْتَمَهُ وَسَكَّ وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَتَا هَٰؤُلَاءِ السَّاعُونَ ۝

28.Na kĩkavulanw'a na kĩw'o kya
Tasniim,

وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ۝

29.Mbuluti ũla ala anyuve makanyw'ũla.

هَٰئِنَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۝

30.Asu ala maĩ avĩtany'a
nĩmamathekeaa ala meetĩkĩlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

31.Na yĩla mo mesĩle vala maĩ,
nĩmavenanĩasya mŭndŭ na ũla ũngĩ.

يَضْحَكُونَ ۝

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۝

32.Na yĩla mo masyokie kwa andŭ ma
nyŭmba yoo masyokie mekathĩĩe;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۝

33.Na yĩla mo mamonie maisye, 'Ow'o,
aa nĩ amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ ۝

34.Indĩ mo mayaatumwa ta asŭvĩ ũlŭ
woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۝

35.Kwa Ŭu, Omŭnthĩ, etĩkĩli nĩmo
meŭmathekeaa alei,

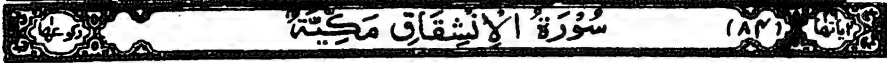
فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۝

36.Mekalĩĩe ũlŭ wa mĩto, masyaĩĩsy.

عَلَىٰ الْأَرْأْيِكِ يَنْظُرُونَ ۝

37.Mo alei ti aĩvĩku vyŭ kwoondŭ wa
ŭndŭ ũla mo meekie?

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

AL - INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2.YIla Itu yIkatoKana,

3.Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na ũu
nũyaIItte yo---

4.Na yIla nthI IkanyaIkw'a.

5.Na kũsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kũtiwa yI nthei;

6.Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na ũu
nIkũmyaIItte yo---

7.We, ame mũndũ, nIw'o we nue
ũmũthũkũmIaa MwIai waku, kũthũkũma
kũmũ; InđI we ũkakomana Nake We.

8.InđI kwa we ũla ũnengetwe Ivuku yake
ya ũtalo na kw'oko-kwa-aũme,

9.We omItũkI akeethwa na ũtalo
mũvũthũ,

10.Na we akasyoka mũsyI kwake
atanIte.

11.InđI kwa ũla we ũkethwa na Ivuku ya
ũtalo anengelwe Itina wa mũongo wake,

12.We o mItũkI akeekaIla wanangIko,

13.Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِيهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَتَقَلَّبُ إِلَى أَهْلِهِ مُسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14. Nt'w'o, mbee wa Ou we ekalaa atanite
kafi wa andu ma nyumba yake.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15. We asuaniia kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indii.

إِنَّهُ كَانَ أَنْ لَنْ يَحْوَِرَ ۝

16. II, vate nzika, Mwai wake
nUmwona we nesa mUno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

17. Indii aiee! Nyie nita utune wa syua
yithua ngusi.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّقِيقِ ۝

18. Na utuku na syonthe ila w'o
Uvw'ika,

وَالْيَلِ وَمَا وَسَقِ ۝

19. Na mwei yila usua,

وَالْقَبْرِ إِذَا تَسَقِ ۝

20. Kana vate nzika, inyw'i mukathi
kuma kikaloni kime kuti kila kingi.

لَتَرْكَبَنَ طَهًا عَنْ طَهٍ ۝

21. Kwa Ou, mo mena kya kila kituma
matetkila,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22. Na yila mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
winyivyo;

وَلَا تُؤْمِنُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَنْجِدُونَ ۝

23. Na kuleana na Ou, asu ala matetkila
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe nwi
nesa vyu kila mo mavithaa nthini wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25. Kwa Ou, matavyei mo uvoo wa
usililo wi woo.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26. Indii kwa asu ala metikila na kwika
mawia maseo, ituvi yitakathela ni yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

أَجْرٌ غَيْرُ مَنُونٍ ۝

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ

AL - BURUUJ
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Níívtá na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na múkúsfí na Ola Onúókúsfíwa.
5. Kúumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَبْلِ أَصْحَابِ الْأُخْدُودِ

6. Mwaki *Uvuvíwe* na ngú----

الْقَارِ ذَاتِ الْوُكُودِ

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nímakúsfíe úndú mo meekie
kwa etíkíli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

9. Namo mayamamenete Índí nÓndú mo
nímamwítíkílile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Wáííte-Ní-Kútaíwa,

وَمَا نَعْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ

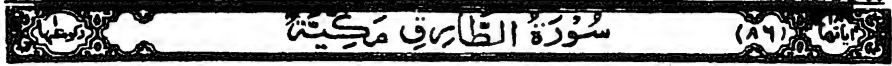
10. Ula úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
Ngúsfí íúú wa syíndú syonthe,

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathínasya aúme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve úsílílo wa Mwaki,
na ve úsílílo wa kúvív'w'a.

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا
يَتَوَبُّوْنَ فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ عَذَابُ الْكَافِرِينَ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. Índí asu metíkílaa na kwíka mawíla
maseo, ve Míúnda íla ívítílaa túúsfí

AL - TAARIK
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na İtu na Ndata ya Kİoko-----

3. Na nĩ kyaũ kİomanyĩthya we Ndata ya
Kİoko nĩ myaũ?

4. Nĩ ndata yĩna Otisu mwai---

5. Vai thayũ Otēna mũsũvĩi İolũ waw'o.

6. Kwa Ou, mũndũ nasũanĩe kİla we
ũmbĩtwe kuma nthĩnĩ wakyõ.

7. We ombĩtwe kuma kİw'ũ kİtweku
kİvĩĩte,

8. Kİla kyumaa katĩ wa kİnyunyũ na
mavĩndĩ ma kİthũi.

9. Vate nzika, We E-na ũtonyi wa
kũmũtũnga thayũ İngĩ.

10. Mũthenya ũla syĩmbithĩ ikaumbũlwa.

11. İndĩ we ndakethwa na vinya, na vai
mũtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaingĩ mena
mbua,

13. Na nthĩ İla İkunũkaa imea,

14. Vate nzika, nĩ ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝

وَمَا أَزْدُرُكَ مَا الظَّارِقُ ۝

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ۝

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا زَجَجَ ۝

وَالْأَرْضِ إِذَا ضَدَعَ ۝

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ۝

وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ ۝

16.Nĩw'o mo meseŭvya nzaama.

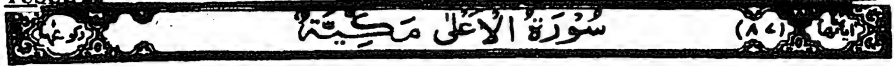
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Őu, nĩngŭseŭvya nzaama ya
kŏkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Őu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُودًا ۝

AL - A'LAA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Us0ftwe nI Olau,
Us0ftwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2.TaIa syItwa ya MwIai waku, Ula-WI-
I0I0 M0no,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ٢

3.Ula 0mbaa na wIanIIsyaa,
4.Na Ula Use0vasya na Otongoasya,
5.Na Ula Omeasya 0Ithyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ٣

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ٤

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ٥

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ٦

6.IndI We n0w0aly0laa Okatw'Tka
mwi0, mavuti mou.

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ٧

7.IthyI t0ka0manyIsya we *Kulani* na we
nd0kolwa nIyo,

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ٨

8.Ateo 0nd0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

وَنُنَبِّئُكَ لِلْإِنْسَى ٩

9.Na IthyI t0ka0tw'TkIthya *kIla* Othei
0v0th0 kwoond0 waku.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ١٠

10.Kwa 0u, we endeea na k0lilikanyw'a;
vate nzika, k0lilikany'a kwI 0tandIthyo.

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخِفْ ١١

11.We Ula 0kIaa, o mIt0kI akeethukIIsya
na k0s0vIa;

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ١٢

12.IndI Ola m0th0ku vy0, akaaly0ka,
awath0kIe.

13.We 0la wak0lika MwakinI m0nene.

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ١٣

14.Na IndI we ndakakw'Ia vo na
ndakethwa thay0.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى ١٤

15.Nĩw'o, we Ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na Ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na Ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayũ wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o Ūla Ūmanyĩĩw'e nthĩĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nfi Olau, Usuftwe
nfi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavikfiwa nfi Ovoo wa kfi kyeve
kfinene kya kumaumbfi ando vyuf?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothyuf amwe mufthenya Ofu
makeethwa na kyeve;

وَجُودُ يَوْمِيذٍ خَاشِعَةٍ

4. Maikuna wfi wfi vinya, me anou.

عَامِلَةٌ تَأْوِبَةٌ

5. Mo makalika Mwakinfi Ovivanasya;

تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً

6. Na mo makanyw'fthw'a kyaufnyw'a
kuma mbulutfnfi itheufkfi;

تُسْفَى مِنْ عَيْنِ أَيْتَةٍ

7. Mo maikethwa na lfu ateo Ofu mufmuf,
wfi Ofu na nyufnyi sya kfi nyeelya sya
mfiw'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula Ofukanosya kana kufmina nzaa.

لَا يَسِينُ وَلَا يَنْفِي مِنْ جُودٍ

9. Na mothyuf amwe mufthenya Ofu
makeethwa me matanu,

وَجُودُ يَوْمِيذٍ تَأْوِبَةٍ

10. Makyendeew'a mufno nfi Ofufkufmi
woo,

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nthfnfi wa MOfunda mufkfi mfi na
mufOfufu mufno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We ndufekw'a ngewa sya mana nthfnfi
waw'uf;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْيَةٍ

13. Navo ve mbuluti ivfufufye kfiw'uf,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve ivfi sya ndafi mbufkfi mfi vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŕkeve yiŕtwe nesa,

وَأَكْوَابُ مَوْضُوعَةٌ ۝

16.Na mŕto yiŕtwe na nzŕa mbanake,

وَسَارِقٌ مَضْفُوفَةٌ ۝

17.Na mŕkeka mŕnyaŕŕkŕye nesa vyŭ.

وَزَوَائِدُ مَبْنُوتَةٌ ۝

18.Mo ŕndŕ, nomamŕsyaasya ngamŕle
ŕndŭ yŭmbŕtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na ŕndŭ ŕtu yŭkŕŕŕtw'e ŕŭŭ?

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŕlmanŕ, ŕndŭ syŕnzŕŕtwe ŕlŭmŕte?

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŕŭŭ wa nthŕ, ŕndŭ yo
yŕnyaŕŕkŕtw'e?

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa ŭu, we taa, nŕndŭ we wŕ mŭtai;

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŕ mŭsyaŕŕsya ŕŭŭ woo.

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِكَيْبُطٍ ۝

24.ŕndŕ ŭla ona wŕva ŭalyŭkaa, na ŭleaa
kwŕŕkŕla,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamŭsilŕla na ŭsilŕlo ŭla mŭnene vyŭ.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, ŭalŭko woo nŕ Kwitŭ,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.ŕndŕ, vate nzika, nŕ ŕŭŭ Waitŭ kŭmeta
mo ŭtalonŕ.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا جِسَابَهُمْ ۝

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٨٩)

AL - FAJR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩvĩta na Masangya,
3. Na Motukũ Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-Syĩ-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utukũ yĩla Oendee mũthyanĩ
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِ إِذَا يَسْرُ

6. Vo vai ūkũsĩ wĩ vinya kwa mũndũ ūla
wĩna kĩĩko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ

7. We nowonete ūndũ Mwĩai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. Mbaĩ ya Ilamu, ala maĩ na masũmba
matũũlu,

إِمر ذاتِ العِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona ĩndĩ
mbee ĩolũ wa nthĩ.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthĩnĩ wa mwanda,

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الضُّعْرَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwĩai wa
mawĩkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthĩnĩ wa nthĩ.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingĩ nthĩnĩ
wayo.

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. ĩndĩ Mwĩai waku nĩwalekilye
mũsalisa wa ūsilĩlo wamavalokĩla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonĩ!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

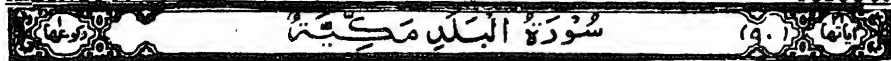
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

وَاَدْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ ũũ---

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ-----

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

4. Na Nyie nĩvĩta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

5. Ithyl nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأْتُ

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

9. Ithyl tũimũnengete we metho elĩ,

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ ilĩ?

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

11. Na ithyl nĩtwamwonisye we nzĩla ilĩ
syambatĩte sya ndafa.

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

12. Indĩ we ndaatĩta nzĩa ya Akava.'

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

فَكَرَّ رَجَعًا

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

أَوَلَمْ يَأْمُرْ فِي يَوْمٍ أَنْ يُضَيَّعَ

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۝

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۝

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe
wa asu ala metikila na momlasya
m0nd0 na Ola Ongi omfisyoni na
mwifw'anloni wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالنِّسْبَةِ ۝

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝

20.Indi asu ala maleaa kwitkila Syama
Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَةِ ۝

21.I0I0 woo nikuhaanyoka Mwaki
Ovinganfw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۝

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau, Usũŵtwe
nĩ tei.

2. Nĩŵĩta na syua na ĩvinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeŵi,
3. Na mwei ũla ũyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ũvuanasya ũtheu
waw'o,
5. Na ũtukũ yĩla w'o wĩkusĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩlwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaaĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanũ waw'o----

9. Na We nĩwaũvuanisye w'o ũla ũthũku
kwaw'o na ũla ũseo kwaw'o-----

10. Vate nzika, we nĩwaĩlaa ũla
ũwongeleelaa w'o,

11. Na ũla ũthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaũleile ũla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ũla mũthũku mũno katĩ woo
waũngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَبَاهَا ۝

وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَاللَّيْلُ نَجُورُهَا وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَلَّاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْتِغَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

yoka ngamfle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mfekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŭleile we na
nīmamītilangile maŭŭ, kwa ūu Mwīai
woo nīwamanangie mo vyū nūndū wa
naī yoo, na amalalīla mo mŭthanganī.

فَكَذَّبُوهُ فَسَقَرُوا هَاهُنَا قَدْ نَدِمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ اَلَمْ يَسُوْهُنَا ۝۱۵

16.Na We ndaasŭvīa ūndū kŭkaumīla
tŭlŭ wa ūu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝۱۶

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nĩvĩta na ũtukũ yĩla wĩkusĩĩasya!

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

3.Na mũthenya yĩla ũmulĩkaa,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthĩnĩ wa kũmbwa kwa kĩũme na
kĩka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithubĩĩsyo syenyũ syĩ
kĩvathũkany'o.

إِنْ سَعَيْكُمْ لَشَيْءٌ ⑤

6.Indĩ ta we ũla umasya na nĩ
mũlũngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akũsĩĩaa w'onthe ũla mũseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we kĩa ũndũ,

فَسَيَكُونُ لِلْآخِرَى ⑧

9.Indĩ ta kwa ũla mũtoonũ na wĩna
kĩvũthya kĩ kĩvathũkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَحِلِّجْ وَاسْتَفْتَى ⑨

10.Na ũleaa ũla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we nzĩa ya
kũthi thĩnanĩ.

فَسَيَكُونُ لِلْآخِرَى ⑪

12.Na ũthw'ii wake ndũkamũuna
akyanangĩka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kũtongosya nĩ tũlũ
Waitũ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nĩ Yitũ oũndũ ũmwe na nthĩ
ĩno ya yu.

وَأَنْ لَّنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nĩngũmũkaany'a
inyw'ĩ tũlũ wa ūmũĩ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ūkaũlika ateo ala athe mũno vyũ,

لَا يَصْلُهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula ūleaa ūla w'o na ūalyũlaa
mũongo wake.

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indĩ ala alũngalu makavetangwa
kũasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula ūnenganae ūthw'ii wake nĩkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَنْزِلَى ۝

20.Na nde mũndũ ona ūmwe ūla we
wamwĩkie nesa nĩkana akaĩvwa,

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ūthw'ii wake
aimantha ūtanu wa mwĩai wake, ūla-
wĩ-lũlũ mũno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mĩtũkĩ We akendeew'a mũno nĩ
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩvĩta na ũtisu ũla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَى ②

3. Na ũtukũ yĩla ũkilasya ki,

وَالَيْلِ إِذَا سَجَى ③

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatĩtw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ④

5. Vate nzika, *kĩla saa* ũvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee wa *ũla* ũtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ⑤

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ⑥

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ⑦

8. Na We akwĩthĩe we ũkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ⑧

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ũkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيَلاً فَأَغْنَى ⑨

10. Kwa ũu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِينَ فَلَا تَهَمُدْ ⑩

11. Na ta ƴũũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنهَدْ ⑪

12. Na ƴũũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

يُحْ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ⑫

AL - INSHRAA
(WavuanIw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Ithyĩ tũikĩvingũite kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

3.Na twaũvetangĩa we mũio waku

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

5.Na Ithyĩ tũyayĩnenevisye syĩtwa yaku?

6.Vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa thĩna.

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa
thĩna.

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũite,
ĩthing'ĩĩsy na vinya,

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũantha We na kĩthing'ĩĩsy.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ۝

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ (٩٥)

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩvĩta na Mũkũyũ na Mũthata,

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ②

3. Na Kĩĩma kya Sinaĩ,

وَالطُّورِ سِينِينَ ③

4. Na Mũsyĩ ũũ, ũtũo wa mũuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ④

5. Vate nzika, Ithyĩ nĩtũmũmbĩte mũndũ
na mawalany'o ala maseo vyũ ma ũmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ⑤

6. Indĩ Ithyĩ nĩtwamũtũngie we nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa ĩtheo vyũ na ala me ĩtheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ⑥

7. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa
maseo; kwoo vena mũthĩnzĩo ũtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ ⑦

8. Itina wa ũu Indĩ nĩ kyaũ kya kũũkenga
we ĩtina wa ũu ĩũũ wa Utw'io?

غَيْرُ مَمْنُونٍ ⑧

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Mũsili ũla mũseo vyũ katĩ wa asili?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالْذِّينِ ⑨

يَا أَيُّهَا اللَّهُ يَا حَكِيمَ الْحَكِيمِينَ ⑩

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.
2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ūla
woombie,
3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.
4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.
5. Ula wamanyĩsye na kĩandĩki.
6. Amũmanyĩsye na kĩandĩki.
7. Aiee, mũndũ nũvĩtasya mũno,
8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
calũko.
10. We nũmwonete ūla ūvatanaa.
11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ūvoyaa?
12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,
13. Kana nĩwataanĩte ũolũ wa ũlũngalu?
14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩite ethwa we
nĩwaneenie ūvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَ طَافٍ

أَن زَاهٍ اسْتَغْنَى

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
Ōla ow'o tūkamŌkusya we na nzwīī sya
ŪthyŪ wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. UthyŪ wī ŪvŪngŪ, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene Ūthaithe na
theengea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطْعَمُ وَلَا تَشْرَبُ ۝

AL - KADR
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Ūlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisyē yo
nthInI wa ŪtukŪ wa NdaIa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kyaŪ kIŪmanyIthya we ŪtukŪ wa
NdaIa nI mwaŪ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4.ŪtukŪ wa NdaIa nI mŪseo kŪvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheea alaIka na veva
vamwe na Ūtwio wa MwIai woo IŪlŪ wa
kIla kIndŪ.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.MŪuo ŪŪ nIw'o ŪkeethIwa ona
kŪthandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ إِلَيْنَا هَؤُلَاءِ مَطْلَعُ الْفَجْرِ

AL - BAYYINA
(Wavuanfwe Medina)

1. Syltwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala matetfĩlaa katĩ wa Andũ-ma-
Ivuku na athaithi ma mĩvw'anano
mayaĩmaeka ũlei kũvika yĩla ũkũsĩ
mũtheũ wamavikĩle mo—

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ②

3. Mũtũmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandĩko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ③

4. Vau nthĩnĩ ve momanyĩsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ④

5. Na asu ala Ivuku yanenganiwe kwoo
mayaaanĩka kũvika ĩtina wa ũkũsĩ
mũtheu kũmavikĩla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ⑤

6. Namo mayaafyĩfwa Ūndũ Ūngĩ ateo
kũmũthũkũma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aĩkĩĩku Kwake, nthĩnĩ wa
wĩw'i, na me alũngalu, na kũlũmya
Mboya, na kũĩva Saka. Na ĩsu nĩyo
ndĩni ya andũ ma nzĩla ĩla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الْدِينَ هَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ⑥

7. Nĩw'o, asu ala matetfĩlaa katĩ wa
Andũ-ma-Ivuku na athaithi ma
mĩvw'anano, makeethwa nthĩnĩ wa
Mwaki wa Ngiena, makĩkalaa vo. Mo nĩ
athũku mũno vyũ katĩ wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ⑦

8. Nĩw'o, asu ala matetfĩlaa na mekaa
mawĩla maseo----nĩmo aseu mũno vyũ
katĩ wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ⑧

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo----
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivitĩlaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'ontho
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩlaa Mwĩai wake.

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla nthĩ ĩkathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩ vinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3. Na nthĩ ĩkyumya mĩio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mũthenya ũsu nthĩ ĩkatavany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُكَ أَخْبَارُهَا

6. Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْخَىٰ لَهَا

7. Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa moo*.

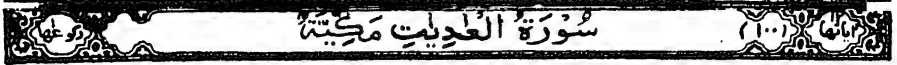
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

8. Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵvŵta na mbalasi sya ita ila isembaa
itvŵte,

وَالْعَدِيَّتِ ضَبَّاءٌ

3. Iitalŵkangya ngala sya mwaki.

فَالنَّوْرِتِ قَدْ حَاءٌ

4. Naiivithŵkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضُبَّاءٌ

5. Na syŵkŵlasya mathweo ma kŵtoo
Ondŵnŵ Ōsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعَاءٌ

6. Na kŵŵtonyeesya naw'o nthŵnŵ katŵ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ

7. Vate nzika, mŵndŵ ndatŵngaa mŵvea
kwa Mwŵai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŵ ngŵsŵ ya ōu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŵthing'ŵsyo
kŵnene nŵndŵ wa wendi wa ōthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŵndŵ ta Ōsu nowŵsŵ kana yŵla ala me
mbŵanŵ makathayŵŵkw'a,

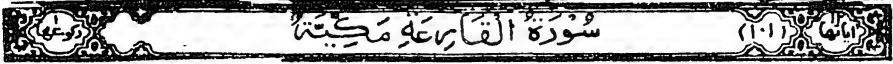
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŵla kŵ nthŵnŵ wa ithŵi
kyaumbŵlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŵai woo mŵthenya
Ōsu, akeethwa amekuŵŵte mo nesa mŵno
vyŵ.

بِهِ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondu wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

7.Indĩ ta kwa ũsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta ũsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةً ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanyi kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَذْرَكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدَ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfwe Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúfwe ní ūlau, Usúfwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kókílany'a ūmwe na ūla ūngí
kwoondū wa kŭmbany'a ūthw'ii.

أَلْهَمَكُمُ التَّكَاثُرَ ②

3.Ona inyw'í mwavika mbŭaní.

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ③

4.Aiee, o mítŭkí inyw'í mŭkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

5.Aiee íngí! o mítŭkí inyw'í
mŭkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

6.Aiee, takethwa inyw'í nímwai
mŭmánya ūmanyi mŭna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑥

7.Inyw'í vate nzika, mŭkamyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayŭ o ūŭ.

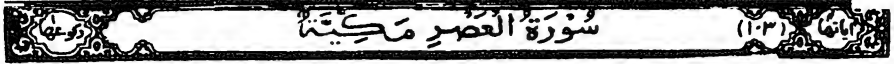
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ⑦

8.Íí, vate nzika, mŭkamyona yo na itho
ya mŭíkŭŭo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑧

9.Mŭthenya ūsu índí, mŭkeetwa kumya
ŭtalo ŭŭŭŭ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّوْمِ ⑨

AL - ASR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na Őkũsĩ wa ĩvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mũndũ e nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ

4. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, na kũingĩanĩsya mũndũ na ũla
ũngĩ kwĩĩkĩla
Ūla w'o, na kũtaana mũndũ na ũla ũngĩ
kwĩthwa na ũmĩĩsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصَوْا
بِئْنَ بِالْحَقِّ وَتَوَّاصَوْا بِالصَّبْرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

2.NIItvIta na ŪkũsI wa Iivinda,

3.Ula Ūmbanasya Ūthw'ii na Ūtalaa
Iivinda Itina wa Iivinda.

4.We asŪanIaa kana Ūthw'ii wake
ukamŪtw'IkIthya we Ūla Ūtakusaa.

5.Aiee, we kwa Ūla w'o akekwa nthInI
wa 'Al-Hutamah'?

6.Na nI kyaŪ kItuma we Ūmanya 'Al-
Hutama' nI kyaŪ?

7.NI mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŪvuve,

8.Ula ŪkaithaanyŪkIa ngoo.

9.W'o Ūkeethwa ŪvinganIw'e namo.

10.ItuInI mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّتِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَةً

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزِيدُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْافِيدَةِ

إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nĩwamatwaĩe iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syaĩe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũĩku vyũ

فَجَعَلَهُمْ كَمَصْفٍ مَّا كُولٍ

¹ Abraha, mũtumĩa wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mũumbĩ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyŵi
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵŵo ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nũmwonete we ũla ũmĩleaa ndĩnĩ?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nĩ ũla ũmĩlũngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ũu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلِيلٍ لِّلْمَصْلِينَ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

وَيَسْتَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũũnengete we ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

4.Vate nzika, mũmaitha waku nĩwe ōla
Ūte ūsyao.

وَعِذُّكَ إِنِّ شَأْنُكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Asya, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ٢

3. Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ٣

4. 'Nenyu mũithaithaa Ula Nyie
nthaithaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ٤

5. Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ٥

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaithaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ٦

7. 'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

يَا لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ٧

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3.Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4.Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nŵmethwe me manangŵku moko elŵ ma
Avu Laavu, na ota ūu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أَيْ لَهَبٍ وَتَبَّ ②

3.Uthw'ii wake na syonthe ila
Ūmbanŵtye iikamūuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ③

4.O mŵtŵkŵi we akalika nthŵnŵi wa Mwaki
wakene.

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ④

5.Na mūndŵ mŵka wake ota ūu, ūla
Ūendaa akuŵte ngū.

وَأَمْرًا لَهُ حَمَالَةَ الْعَطْيِ ⑤

6.Kwŵlingŵla ngingonŵi yake vakeethwa
Ūlii mwokothe wa mūnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ⑥

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŵŵi sya mwaki, ewetwa ta
mūndŵ mŵvyŵ na mwŵkalo wa wau wa matŵ, na
Ūla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ Olau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Asia, 'We nŵ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3.Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mũthaŵku-Vyũ na Umanthawa nŵ onthe
kwŵtw'a Ŵtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4.'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5.Na vai Ŵvw'anene Nake We ona
Ŵmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدَنِيَّةٌ

(113)

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩĩkaa

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ĩu yĩla ũnũmbĩw'ĩa kĩw'ĩu.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanf'we Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmanthaa wĩvitho kwa
Mwĩai wa mbaa-andũ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mũsumbĩ wa mbaa-andũ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andũ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ũthũku wa mũveveanĩ wa
kĩwe wa kĩmbithĩ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ũveveaa nthĩnĩ wa ngoo sya andũ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katĩ wa Mayini na mbaa-andũ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَتْمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اِنَاءَ النَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبُّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْنَ-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.